

pour Monsieur Octavio Falconieri

IMPERATORUM ROMANORUM NUMISMATA

EX ÆRE MEDIÆ ET MINIMÆ FORMÆ:

Descripta & Enarrata

Per

CAROLUM PATINUM

Doctorem Medicum Parisiensem.

ARGENTINAE,

Prostant apud SIMONEM PAULLI Bibliopolam.

M. DC. LXXI.

CUM PRIVILEGIO REGIS CHRISTIANISS.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LEOPOLDUS D.G. ROMANOR.
IMPERATOR SEMPER
AVGVSTVS.
Joan. Walter
J. Boulanger sculp. 1671.

IMPERATORI CAESARI LEOPOLDO

AUGUSTO OPTIMO MAXIMO
PRINCIPI,

ROMANORUM, GERMANIÆ,
HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,
CROATIÆ & SCLAVONIÆ

REGI,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ &c.&c.&c.

PATRI PATRIÆ
ET
TRIUMPHATORI INVICTISSIMO,

Vita, Salus, Gloria.

on potest fieri, quin in dedicatione hujus libri animum meum iste ex reverentia Numinis Majestatisque Augustæ horror subeat, quem

Poëta disertissimus Cæsari Germanico Fastos suos consecraturus expressit:

Pagina judicium docti subitura mouetur
Principis, vt Clario missa legenda Deo.

Trepidat, inquam, ad thronum, quo nullum suo propiorem Deus in terris esse voluit, viam affectans, & circa limen templi quod Augusta Majestas insidet, obstupescit hic liber. Propitium tamen admissionis officium sperare incipit, argumenti sui fiduciâ. Sacratos enim Cæsarum Romanorum vultus, verenda Augustæ domus pignora, decora, honores & vota publica præferentem arceri aditu, Augusta comitate nemini præcluso, vt crederet, induci non potuit. Antiquitas tota Historiæ Augustæ auro, argento, ære consecrata AVGVSTO *vero & vnico antiquitatis melioris specimini se hic sistit; & in vno* LEOPOLDI *nomine quidquid sex amplius sæculorum Augusti, diuinum, cæleste, immortale, augustum denique habuere, venerari cupit. Hic mos libri, hoc institutum scripturæ, etsi non facundæ, pietate tamen, quæ sola res diuinas & sacras aspirare nouit, satis confisæ. Dum enim illa tracto ad singulas paginas, vltro in oculis in animo fuit sacrosancta* LEOPOLDI AVGVSTI *majestas. Modo Augusto qui primus hoc nomen meruit, comparari debere videbam: modo Trajani, Antonini, Constantini Magni, Theodosii, & reliqua meritorum Augustorum genera in unum caput congruere videbam, quod Deus auitis gloriarum elogiis tanquam coronâ Cæsarea cinxisset. Nunc* SALVS AVGVSTA, SECVRITAS AVGVSTA, FELICITAS AVGVSTA, PROVIDENTIA AVGVSTA,

vt in ſolio OPTIMI PRINCIPIS *inſcripta nomina ſe legenda præbebant. Sonant imo in auribus piorum ciuium, leguntur & ſplendent in oculis, æmula omnibus ſæculis* VOTA DVODECENNALIA: *in quibus non poteſt obliterari memoria tot diſcriminum, quæ à* LEOPOLDO AVGVSTO *non aliter tanquam ab Hercule Chriſtiâno Benefico & Victore ſuperanda fuerunt, & Diuinâ manu pignus & caput Auguſtum, quod ſolandis ſæculi malis dedit, in ſinu tuente, feliciter ſuperata ſunt. Quare non poteſt eſſe alia incitatior pietas quam vt*

Cum tot ab hac Anima populorum vita ſalusque
Pendeat, & tantum caput hoc ſibi fecerit orbis,

publica VOTA *ad altera* DVODECENNALIA *& vltra proclament. In quo omnium bonorum deſiderio & bona omnia complexo: finio, Deumque*

Comprecor vt repetas cœleſtia ſydera tarde
Parsque ſiem turbæ parua precantis idem.

Exaudi vocem meam CVSTOS IMPERATORIS, ÆTERNE DEVS: *Reſpice tu quoque,* AVGVSTE, *nec dedignare tenue deuotiſſimæ Numini Majeſtatique Tuæ ſubjectionis teſtimonium, quod offert humillimè*

Carolus Patin.

V. CL.

CAROLO PATINO

Doctori Medico & Professori
Parisiensi.

S. P.

Augustos vultus, venerandaque nomina sæclis
Expressit cælo hic elogiisq; liber.
Commodat artificem calamum ingeniumque PATINUS,
Ursini *pridem qui reparator erat.*
Felices chartas, quæ Magni Cæsaris audent
Judicium ac oculos veste subire novâ.
Hujus si Solis radios perferre valebunt,
Pignora quis, mihi dic, hæc aquilina neget?

gratulandi causâ scribebat

JO. HENR. BOECLERUS.

Ex Epistola Viri Illustris

EZECHIELIS SPANHEMII

Serenissimo Electori Palatino à Consiliis status & p. t. in tractu inferioris Rheni Residentis, ad Autorem scripta.

Sed de usu acidularum aliàs. Cæterùm dici non potest, quanta me voluptate perfuderit optatissimus nuntius, de proxima libri, seu verius Thesauri tui editione, cujus me ἐργοδιώκτην nosti. Ergo non in ventos abiere cohortationes illæ assiduæ, quibus præsentem te aut absentem, γείρως ἀγείρως, ad urgendum omni animi contentione hoc opus, solebam inflammare. Scis autem valde me velle, quæ cupio; nihilque habere jucundius, quam ut delicias illas & suavitates nostras, ornatas novo & insigni aliquo laudis testimonio videam. Quale autem luculentius, aut quod plus ponderis ac auctoritatis erit habiturum, quàm

quam quod iis apud imagines & signa Romanorum Cæsarum, suo isto opere perhibetur? Vnde non putes quidquam à te aut ad dignitatem horum studiorum utilius; aut ad tui nominis transmittendam ad posteros memoriam accommodatius fieri potuisse. Volitabis per ora Virûm, mi PATINE, principibus non Achivis, sed orbis verius permixtus, qui tuâ arte, tuo certe beneficio redivivi, gloriæ tuæ vicissim servient. Adde, nihil mihi privatim optatius, quam ut exstaret hic velut prodromus & adsertor illius industriæ, quam mihi quoque, prout facultas tulit, ornandam suscepi. Tantum abest, ut doleam factum, quod dum opus illud nostrum, cujus te haud minus avidum ostendis, nondum iteratò, prout dudum potuerat ac certè debuerat, è preli carceribus solvit, nonnulla forte habeat tuus liber utrique communia, quippe ex iisdem fontibus hausta. Immo volupe imprimis, si in dispari valde, ut nosti, utriusque operis ratione, viâ, consilio, in eodem tamen versemur curriculo; seu verius ad unum scopum tendamus, excitandi nempe hæc studia, eorumque usum & præstantiam adserendi. Quamquam nec erunt eadem longo intervallo disjuncta, si quam spem facit Elzevirius noster adimpleat, de meo scilicet intra duos tresve menses ad finem tandem perducendo. Quod Seguinum monuisti, de delato, quem ad me curatum voluerat, fasciculo, rectè & ex ordine factum. Mirum est, quanta sit in illo viro facilitas, urbanitas, elegantia, tum in promovendis his studiis non similis certè, sed florentioris ætatis alacritas. De altero illo tuo Opere Selectorum & thesauro tuo Numismatum, de quò spem quoque excitas, valde te amo. Vrge illud quoque, si me amas, si te respicis, si gloriæ tuæ faves: De repertis novis nummis, quos nuntias, præclaris adeò & insignibus, gaudeo in sinu, immò Tibi impensè gratulor. Næ tu illos homines, qui in hauriendis seu verius investigandis defossis Thesauris, (quales vidisse memini haud paucos) totos se nihil inveniendo exhauriunt, ista tuâ felicitate ac industriâ ad restim adiges. Cave autem credas, hic loci, utpote in Romana Colonia, tale quidpiam haberi in pretio. Ita me amet Plutus, si omnes æreos Agrippæ aut Agrippinæ, conditorum suorum nummos, uno splendido aureo redemptos ullus hodie Mercurialis colonus vellet. Sed desino, Eram enim fortè, cum me ad scribendum accingerem, paulò occupatior; neque adeò tamen, quin paulisper traductum ab aliis curis animum, ad suavitates nostras referrem. Habes proinde Versiculos, non quia digni, qui æterno tuo Operi inserantur; sed quia ita voluisti. Quare in puncto temporis quo tuas accepi, & illos effudi, & tuis respondendum putavi; ut mea saltem si non in Te laudando industria saltem in Tibi obsequendo diligentia probaretur. De aliis tuis ζητήμασιν, aliâs. Vale Coloniæ Agrippinæ prid. Non. Decembr. CIϽ IϽC LXX.

AD ROMAM,

In Numiſmata
ROMANORVM CAESARVM
eleganti induſtria
CAROLI PATINI Medici Pariſienſis
in lucem adſerta.

uòd ſacros vultus, quod quà licet ora videmus,
Queis dominâ quondam cultus in urbe fuit;
Et facies operum, & Latia miracula gentis,
Queis oculos pavit qualibet ora ſuos;
Totaque Cæſarei quod vis veneranda refulget
Numinis, ac priſcum ſpirat in ore decus;
Seu decus hoc Pacis, ſeu quid quondam ære vetuſto
Signaſti laudis, Martia Roma, tuas;
Eruta cineribus quod tandem tota reſurgis,
Quodque ipſum ſenii ponere viſa metum:
PATINI laus iſta mei, qui forte jacenti
Sollerti medicas attulit arte manus.
Crede mihi, valeat tuus ille ſalutifer anguis,
Præſentem ſenſit quem tua turba Deum.
Per quam parta ſalus Dominis, & viva Deorum
Ora vides, priſcis contumulata rogis;
Tabida ſeu quidquid conſumpſerat ante vetuſtas:
An, precor, haud majus numen habere putas?

EZECHIEL SPANHEMIVS.

ILLUSTRI VIRO

CAROLO PATINO

Antiquitatis Vindici.

ingitur, Ægiden dias revocaſſe ſub auras,
Et caput innocuum ſurripuiſſe neci,
Maximus Alcida, poſt fuſa minantia cœlo,
Fuſaque terrarum monſtra, fuiſſe labor.
Qui regum vultus, exeſaque nomina ſanat,
Divinasque notas, Cæſareasq; notas,
Templa, triumphales arcus, ſacra vaſa, coronas,
Eruit è tenebris, funereoque ſitu:
Nonne, Deûm vindex, rapit immortalia morti,
Et patrat in nummis, Hercule majus, opus?

Afferat unum hominem natus Iove: quantula res eſt.
Quanta ſed, unum hominem mille juvare Deos?
Praſtitit hoc, ſcripto vigilem ſpirante lucernam,
Artis inexhauſta non imitanda manus.
Macte, Patine, Tibi decus are perennius ara
Æra, quibus per te reddita vita, ferent.
Donec erit pretium rebus poſt funera pulcris,
Donec erit ſtudii nobilioris honor,
Vivere tu facies alios, tuaque ara librique
Vivere te facient, & ſupereſſe neci.
Nec, licet antiquo per Te propiora metallo,
Sunt ſatis in laudes ſæcula noſtra tuas.
Quem labor Herculeus viventem exercuit, aſtris
Hunc decet, at ſero! poſt ſua fata capi.

Ita Virum Summum publicè veneratur

JO. CHRISTIANUS KECK,
Sereniſsimi Principis March.
Durlaco-Badenſis Conſiliarius Aulicus.

GUIDO PATIN

Doctor Medicus Pariſienſis,
& Profeſſor Regius.

Longioris abſentiæ tuæ deſiderium utcunque levare cogor datis acceptisque litteris. Video autem Te ad umbilicum perduxiſſe Opus quod parabas, Numiſmatum Cæſareorum à Julio Cæſare uſque ad Heraclium. Animadverto etiam Te aliqua antiquitatis monumenta alia raritate aut arte notabilia inſeruiſſe ſuis locis. Bene factum arbitror, quod otii & negotii tui rationem reddere ſtuduiſti. Faxit DEUS ut in tuis ſtudiis mea ſenectus poſſit quodammodo acquieſcere. Vale.

V. Cl. CAROLO PATINO

Medicæ artis & antiquitatis peritiſſimo
Diſtichum hoc amicitiæ ergo objicit.

FABER,
Sereniſſimi FRIDERICI Würtembergiæ &c. Ducis Medicus
Imperialis ciuitatis Hailbrunnenſis Phyſicus ordinarius.

Roma tibi canitur, dubium eſt magis anne trophæa
Ipſe pares illi, an paret illa Tibi.

V. CL.

CAROLO PATINO Doct. Med. Parif.

Amico fuo fummo,

Gratulatur JACOB SPON Lugdunenfis
Doctor Medicus.

Est aliquid docto celebratum in carmine nomen,
Famaque quo Virtus crefcere poffit, habet.
Hæc alios, quos & plaufus & gloria blandis
Abripit obfequiis ambitioque, juvent:
Sed quod Cæfareos vultus & facra PATINI
Aufpicio vivus exhibet ora notis;
Hoc fe jam teftatur Opus. Sint cætera laudis
Indiga; fat de fe prædicat ifte liber.

V. CL.

CAROLO PATINO D. Med. Parif.

OB

RESTAURATAM ROMANORUM NVMISMATVM
GLORIAM
DENVO FAMAM PRÆCIPVAM MERENTI.

Qui novus Aufoniis quondam fubtracta ruinis
Complexus monumenta liber, per pignora prifci
Temporis, & Latij, fed adhuc florentis, honorem,
In tantum furrexit Opus; majora triumphis
Nomina & æternum non interitura, PATINO
Continuat; toties cui debellata vetuftas
In titulos jam tota fubit; Quo dante Quirites
Accepit modo Roma fuos, pridemque renatos
Æterno augurio mirata eft curia fafces
Et radiis fulgere novis. Nunc grandior aftris
Defcendit rerum feries: longo ordine vultus
Cernimus Auguftos: hic Cæfar & omnis Juli
Progenies defcripta patet. Quanta ecce fuperbis
Oftentant vel bella notis, vel mitia pacem
Ora gerunt. Quos aut virtus Heroas in altum
Extulit, aut vitiis merfit vefana cupido,
Hinc pretium pœnafque ferunt: hic viva Tyrannis
Objicit in trifti fceleris veftigia fronte
Majeftas, damnatque truces Clementia vultus:
Quæque coloratis alibi affentatio verbis
Et mendax confundit honos, hic ora tueri

Incorrupta juvat: quanto præsentior illis
Et Genius & numen inest: quo vindice supra
Elogii mortale decus, durabit in ævum
Atque instaurati splendescet gloria secli.

VLRICVS OBRECHT,
Argentinensis.

Epigramma

IN

MUSEUM
V. Cl. CAROLI PATINI

Doctoris Medici Parisiensis in rebus antiquis celeberrimi.

Spectatum admissus quorsum se verterit hospes,
Inveniet, quacunque queant, fugientia quamvis
Lumina, vel tantum cupientia rara morari,
Hac Tibi parte patet nitidissima Bibliotheca:
Parte alia secli stant plurima signa vetusti:
Effigies illic magnorum mille virorum:
Hinc ævi cuiusque vides armaria raris
Plena numismatibus digestis ordine pulchro,
Qualia nulla tibi monstrant æraria Regum:
Multaque præterea quæ ponere pectora Musis,
Culta solent in deliciis sunt obvia passim.
Cuncta sed hæc superat mens enthea, gratia morum,
Alloquii veneres, qui possidet ista, PATINI.

Observantiæ testimonium fautori studiorum suorum scribebat Parisiis A. M. DC. LXVI.

HENRICVS AVEMAN
Brunsvicensis, nunc Reip.
Patriæ Secretarius,

V. CL.

CAROLO PATINO

Gloriæ Orbis Romani Reſtauratori.

Amicitiæ M. P. L. M.

JOHANNES RODOLPHUS WETSTENIUS, Filius.

Baſileæ Kalendis April. M. DC. LXXI.

Δημοβόρος Τοτίλας ὅτε ὤλεσεν ἄσπετον ὄλβον,
Σήν τε βίην, Ῥώμη, ῥῆξατο θαρσαλέη,
Γῆ τε περιπτύξασα κεχηνότι δέξατο κόλπῳ,
Ἄπλινα ἐκ κείνου πώποτε ὠρύχαται.
Δὴ τότε Ἀονίδες φωνὴν στονόεσσαν ἔρευξαν.
Φεῦ γῆς θησαυροὶ νῦν ἐκρύβησαν ὅλως.
Ῥώμη ἔην, Ῥώμην ἐν Ῥώμῃ τίς ῥα κιχήσοι;
Τὸ πρὶν ὑπαὶ Ῥώμην πᾶν βαθέως ἐκρύβη.
Ταῦτα πάλαι. ἄλλως πάνυ νῦν φορμίζει Ἀπόλλων,
Νῦν ὑμνεῖ Φοῖβος. Ῥώμη ἀνέῳκται ἔπειτ.
Ῥώμη ἀνεσταλθεῖσ' ἐπανέρχεται ὡς τὸ πάρος περ
Φαίδιμος, ἐκ χειρὸς φαιδρὲ ΠΑΤΕΙΝΕ τεῆς.
Ἄρα σὺ Αὐγούστων ἐπάγεις, αἴδηλον ὅμιλον,
Θησαυροὺς κρυφίους δείξας αἰθερίοισι.

Verſio latina.

Tempore quo Totilas *magnam pervertit opum vim,*
Et fregit vires inclyta Roma *tuas;*
Atque ſinu obſcuro tellus ſua cuncta recepit,
Splendida, qua ſolers eruit inde manus;
Miſcuit Aonidum chorus his ſuſpiria verbis:
Heu theſauri orbis, qui patuére, latent!
Roma *fuit!* Romæ *fruſtrà eſt inquirere* Romam,
Priſtina ſub Româ *cuncta ſepulta jacent!*
Hæc olim: nervos aliter nunc pulſat Apollo,
Exclamat Phœbus: Roma *adaperta patet!*
Excita Roma *redit, priſco fulgore coruſca,*
Auxiliante manu, Clare PATINE, Tuâ:
Induperatorum ſeries Romana *reſurgit,*
Et modò theſauri, qui latuére, patent.

Ad

Ad Virum Celeberrimum

CAROLUM PATINUM

Antiquitatis Reſtauratorem,

Opus ſuum de Numiſmatibus Imperatorum Romanorum evulgantem.

Ob ſterilem thalamum, vacuamque propagine ſtirpem
Æthereum fingunt ingemuiſſe Iovem.
Vxor erat Regina Deûm, non illa marito
Principio peperit pignora chara thori.
Ne tamen exiguo Superum genus omne periret
Tempore, conſuluit Iuppiter ipſe ſibi;
Percuſſitque caput, duro hoc diſrumpitur ictu,
E cerebro Pallas protinus orta fuit:
Et galeæ fulgebat apex, clypeoque coruſco
Virgineum ſtatim muniit illa latus.
Egregium facinus! non indignumque Tonante,
Quod ſtupuere homines, quod ſtupuere Dii.
Sed licet hoc unum perfecerit, attamen ipſum
Æternos conſtat non genuiſſe Deos.
Ille quidem tutum Ledæum à morte putavit,
Per tamen Elyſios non ſecus ivit agros.
Scilicet humanæ mentis ſolertia vicit,
Nunc demum vires, ingeniumq; Deûm.
Orci qui primus ferale recluſerat antrum,
Auguſtosque rapit; CAROLVS *ecce fuit.*
Qui poterat primus reges ſubducere morti,
Multosque Heroes; ecce PATINVS *erat.*
Qui vocat è tenebris homines, quo Tullus & Ancus
Decidit, hunc magnum næ patet eſſe Virum.
Hic hominum ſolus proferre Deosque, Deasque
(Audi Poſteritas) è cerebro potuit.
I nunc & jacta tua numina magna vetuſtas,
Hic hominum ſolus numine major erit.

gratulabundus fecit

JOH. JOACHIMUS BOCKENHOFFER
Argentinenſis.

c

PRAEFATIO.

Qvanquam videri poterat locus iste non inconuenìens esse, quo vel Notitiæ Numismatum in uniuersum suus in elegantioribus disciplinis ordo assereretur, vel singillatim illis quæ sunt ex ære mediocri conflata, proprium præ reliquis alterius modi & generis, decus, & precium quo præcellunt eximium vindicaretur: Non aliud tamen nunc mihi permittit propositi mei ratio, quam vt æquo & fauenti Lectori legem huius Operis & si quæ illam propius contingunt, interpreter: quo hinc evidentior eorum publicè ratio constet, quæ vel sine legentium dispendio, vel certè citra laboris mei fraudem nequeunt ignorari. Non sum nescius equidem, fore plerosque, quos hæc tam ingens nummorum, qui à me publicantur, multitudo & copia ex admiratione in suspicionem abripiet; qui me conjicient eadem licentia usum esse, quam sibi permiserunt plures ex illis, quorum ante me in hoc argumento versata industria est: quibus neque pudori, & non nisi apud peritos, id est, paucissimos opprobrio fuit, quod cum genuinis ex antiquitate monumentis destituerentur, fingendis nummis & supponendis inscriptionibus, quarum nullum uspiam vestigium extitit, suæ & aliorum conscientiæ sive per imperitiam, sive quod ita famæ suæ & utilitatibus conducere arbitrarentur, illuserunt. Neque ego tantum arrogauerim illi sive peritiæ, sive facultati quam in dignoscendis his rebus, & vsu & studio non mediocri mihi poteram acquisiuisse; vt sub eius authoritate sperem quenquam à me posse ad mitiorem sententiam reduci. Nimis mihi, quid recusent ferre humeri mei cognitum perspectumque est, quam vt me eius litis idoneum judicem feram, quæ inter primores huius doctrinæ arbitros ambigua est. Defendit me ab omni tam gloriosæ ambitionis sensu, hinc ætas mea; à qua radios expectare tam densis tenebris discutiendis suffecturos non possum: Inde reliqua vitæ meæ munia; à quibus nihil impetraui aliud unquam, nisi vt mihi liceret huic disciplinæ inter aliud agendum intento esse. Ingenti id quidem cum jucunditate semper, & perpetuo fructu tam ingenuæ voluptatis

quâ simul & delectari me & aduersus seueriorem legem quotidianæ consuetudinis, quam in viuendo mihi pro præcipua delegeram recreari atque ad alacritatem incendi adeo efficaciter subinde sentiebam; vt hîc me tandem illas delicias reperisse gloriarer, quas alibi quæsieram frustra: Sed quæ omnia oblectamenta, quibus homines ætatis meæ & ordinis distrahi decipique sæpius consueuerunt, longo sub se interuallo despicerent.

Ipsa itaque rerum Natura, quæ me voluit simul & Medicæ arti & huic tam eleganti curiositati deditum esse; aliquas sibi jure suo partes vindicare poterat in concilianda dictis meis fide & authoritate ea quam in animo Lectoris ambio. Successit in supplementum eius labor & diligentia: cui cum ingenii naturalis propensio velut obstetricaretur; insigne ab vtraque deliciis meis incrementum accessit. Quo pene inducor, ut me credam citra vllius arrogantiæ suspicionem asseuerare posse: Vix metui debere, vt successus destituat industriam, ad quam in quocunque propositi studiique genere tanto quis animi ardore incenditur. Quam tamen opinionem quo minus ad me transferam, satis prohibet virium & facultatis meæ mediocritas: Cuius quanto magis mihi conscius eram, tanto sum studiosius annixus, ut eam quibus possem subsidiis & auxiliis redderem solidiorem. Fauor & amicitia illorum, quorum inter manus noueram hos antiquitatis thesauros recondi, ita erat instituto meo necessaria: vt citra illum vel in minima huius studij parte conari proficere, si non penitus stulti, certe, nè quid grauius dicam, non valde circumspecti hominis iudicium deputari potuisset. Nulli quippe alij hîc nisi oculorum sensui fides est. Multum equidem splendoris, dignitatis, venerationis denique accedit Antiquorum Scriptorum dictis, cum veteris alicujus sed genuini numismatis imago & illorum authoritatem stabiliuit, & firmauit fidem, & argumentum, non legendum & lustrandum obiter, sed penitus atque pleno obtutu inspiciendum objecit. Verum præsenti hæc omnia penetranda visu sunt, palpanda manibus, examinanda judicio. Quo amplius curæ & solicitudini meæ incubuit, vt non persunctoriè vterer felicitate temporum, in quæ natum me esse & reuerenti erga seculum animo agnosco, & gratulor mihi; præ quibus nulla ætas unquam digniore æmulatione literas coluit, nulla sinceriore veneratione antiquitatem prosecuta est, nulla vetustatis reliquias integriore affectu amplexa est, aut sua æternitati pignora generosiore studio consecrauit. Conjuncta cum his lubentia, comitas, affabilitas velut publica, effecit, vt cum ego ad exequenda, quæ semel destinaueram cœpta summorum quorumque & Amplissimorum Virorum ope vehementer, neque minus necessitudine indigerem; illi non secius suæ erga me & dignitatis & amicitiæ existerent prodigi. Et cum eam ego ambitiosissimè amplecterer, illi non minus cupidè offerebant, non meo id

quidem sed Reipublicæ literariæ intuitu quam sibi persuasum habebant, posse sub suo auspicio, operâ & ministerio meo magis magisque reddi ampliorem. Non ferunt huius loci angustiæ ut enumerationem instituam illorum omnium, quorum in me non exiguis talis fauoris pignoribus beneuolentia defluxit. Quicquid est in Gallia hominum selectioris elegantiæ curiosorum, in hoc censu mihi computandi forent; quorum vix queo vllius recordari, à cuius non vel doctrina facem, vel in submittendis numismatibus humanitate facilitateque præsidium aliquod mihi sim mutuatus. In quo tamen generaliori elogio non debet à me inuolui memoria Sacratissimi Regis, & quem vlla vnquam sæcula vel tulere elapsa, vel ferent ventura, Optimi, LVDOVICI XIV. Ad quem cum ante octo circiter annos perlata de specimine fama esset, quod augendis Romanorum Familiis totum fere ante sæculi spatium à CL. Fulvio Ursino primum editis, parabam publicæ luci; Clementissimè passus est à se impetrari, vt thesauri sui insignem labori meo accessionem, vel si verius loquendum est, illustre præberent complementum. Et tametsi huic Regiæ munificentiæ non vna difficultas intercederet; est ea tamen omnis majestate tam benefici sideris facilè dissipata, postquam authoritas eius expresso jussu interposita, eâ me felicitate beauit, ad quam non nisi his temporibus & sub hoc Rege fas erat vel spe vel votis aspirare. Et diffusa quidem in vniuersum orbem hæc gratia, quam latè literis, eruditioni & omni denique elegantiæ honor patet, ipsam etiam aliquando posteritatem vbertimo ditissimorum fructuum prouentu demeritura est: sed in me tamen sicut propiore & singulari prorsus beneficio descendit, sic mihi debet eximio semper peculiaris reuerentiæ cultu ante prima fortunæ meæ munera sancta eius & venerabilis recordatio superesse.

At enim vt reuertar eo, vnde paulo ante digressus sum; vltra genitale incitamentum, quo me sum professus ad hæc studia esse perlatum; præterque necessitudines quæ me cum plerisque eiusdem disciplinæ studiosius cupidis coniunxerant; sumptibus quoque quantum in me erat manu non illiberali huc erogandis, minimè fuit parcendum. Non alibi quippe magis intempestiua auaritia, vel damnosa minus prodigalitas est. Cuius hîc neminem temerè pœnitentia subire potest; nisi qui id quod raritas eximia, quod singulare pretium, quod venerabilis antiquitas, quod genuina elegantia, quod natiuus, & vt ita loquar, originalis decor non ficto splendore commendat, ab iis quæ vulgaria sunt, quæ protrita, quæ rudia, quæque non nisi superbiunt adscititio cultu secernere non nouit: quod tamen ut discatur nisi ab iis, qui ipsa hæc monumenta possident, quique ea assiduâ tractatione versant, mihi equidem ratio nulla apparet. Sed neque in hac quoque parte me destitutum à fortuna, jure conqueri possum: quæ tametsi me non permisit magnis

opibus gloriari; abunde tamen & quantum ſatis erat, ardori meo nunquam non ſuffecit, ſi quid eſſet in mercem tam caram & cuius primum ſemper apud me æſtimium ſteterat, erogandum. Quo factum eſt, vt in jus meum complura cimeliarchia tranſirent, quæ in hanc ætatem, ſors deſideriis meis mirum in modum amica & fauens, venalia expoſuit. Dixiſſes, duo iſta, quæ ante noſtrum æuum ſecula effluxerunt, ob id vnum præclara & intenta tam doctæ curioſitati ingenia aluiſſe, vel ad colligenda quicquid ex vetuſtate ruderum ſeruari potuit, incitauiſſe; vt ea tandem quaſi pleno & vnito alueo in meas manus deuoluerentur. Inter quas, an ſit illis is, quem merebantur, honos redditus, dicere non auſim: Id certè ſedulo prouidi, ne qua ex otio ærugine vel ſitu obſiderentur: Huc animi, huc ingenii mei neruos omnes, huc meipſum denique flagrantiſſimo zelo conuerteram, vt ſi quid abditum in iis, ſi quid interius abſtruſum aut penitius reconditum lateret, id niſi eruerem, at certe eruere laborarem. Quo factum eſt, ut mihi quoque ea in his tenebris fax interdum alluceret, quam alii multis votis ſolicitauerant fruſtra, magno fuerunt labore pacti.

Et capiebam quidem ego exinde omnem qua vnquam honeſta mens perfundi poteſt, maximam voluptatem. Sed quam illa mihi non vili impenſa ſteterit, publicè aliquando teſtabuntur nummi non conſulares tantum, ſed quos præterea vel ex auro, vel ex ære maioris juxta & medii moduli poſſideo; quibus quod priuatim vnicè delector, non illiberalis ut judico recreatio eſt, & quod palam glorior, ambitio nulli nocitura. Non enim me adeò fortuna in deliciis ſuis habet, vt dum eius beneficia prædico, queam alicuius erga illam adulationis me ſuſpectum reddere; ſed ſuperauit ea certè omnem, ſi qua vnquam in me fuit, indulgentiam, dum inæſtimabili dono, illuſtre mihi cimeliarchium contulit, cuius hoc toto libro deſcriptionem tradere ſum agreſſus: Quo minus expectari à me debet, vt dignitatem eius, in hoc transcurſu tenui & perfunctoriâ commendatione attrectem. Vbi primas tantùm eius origines breui commemoratione perſtrinxiſſe ſuffecerit, vt exinde aliquatenus & laboris mei occaſio, & circa quod is occupatus fuit, grauitas argumenti pateſcat.

LOMENIORUM nomen adeò publica jam pridem per vniuerſum orbem fama celebratum eſt, vt neminem opiner etiam in exteris gentibus facilè repertum iri, ad quem vel minima ſiue politioris literaturæ, ſiue de ciuilibus rebus aura penetrauerit; quin cognitum ei ſimul ſit, quibus hæc familia curis, negotiis, operibus obtinuerit, vt inter præcipua inſtrumenta, quibus dudum Regum noſtrorum Regnique ſalus & felicitas ſuſtentata eſt, communi omnium bonorum & honeſtatis amantium plauſu conſenſuque haberetur. Et

quanquam hæc gloria dudum jam in summo ciuilis honoris fastigio constitisset, accessit ei tamen nouum atque ingens incrementum ab Henrico Lvdovico Lomenio: qui sicut natalium prærogatiua nomen & dignitatem huius gentis sustinet; ita virtute suâ collectam à majoribus suis famam vel supergressus est, vel certè nobili accessione locupletauit. Indoles eius non nisi rebus laude & veneratione dignis intenta & amore omnis elegantiæ acerrimo, inter principia ætatis statim supra curam, quæ in educationem illius insumebatur, euecta, rarum illi in tanto fortunæ & dignationis culmine decus conciliauit, vt cum eloquentia præsertim & genuinis atque propriis politissimæ dictionis gratiis nulli ex æuo nostro concederet; ex ipsâ antiquitate nomina M. alicuius Antonii, Bruti, Ciceronis repetenda sint, quæ ad facundiam in epistolis eius præfulgentem dignè contendi queant & comparari. Quantulacunque inde portio publicæ luci donata est, satis hoc elogium meum à vanitatis & assentationis suspicione absoluit. Quin imò si grauissimæ, quibus distringebatur, occupationes tantum ei ad priuata studia temporis indulsissent, inter opera eius reliqua Itinerarivm ab ipso publicatum loco non nisi infimo legeretur. Sed enim excelsa muneris amplitudo, cum qua secretiora Regis Acta & externarum necessitudinum cura fidei & diligentiæ eius concredita fuerat, exigebant ab eo, ut omne tempus suum & oblectamenta omnia in solidum Regis & Regni utilitatibus sacra esse juberet. Hoc ego rerum & occasionis exoptatissimæ momento in notitiam eius euectus sum. Inter cuius auspicia suauissimo me colloquio deliniuit, de pretio, pulchritudine, splendore, vel si magis huc conuenientibus nominibus vti licet, majestate potius thesauri, quem in re nummaria sibi curâ, prouisu, labore summo, nec minore sumptu parauisset. Et quanquam tum hæc, tum deinceps prolixior quàm vt hîc recenseri debeat, nobilissimi & inæstimabilis depositi prædicatio, ab eo ore profluebat, vnde rebus etiam vilibus facile ingens potuisset honor & dignitas accedere: postquam tamen ipse sum ad inspiciendum id & noscendum propius, cuius antea laudem tantum audiueram, gratiosè admissus; præsenti experimento edoctus sum, quantum facundissimi laudatoris eloquentiam, rei laudandæ amplitudo infra se reliquisset: siue quod eam coercuerat modestia: siue quod elogium suo merito excluserat omni elogio majus ipsum præconii argumentum. Quid enim omninò credas ei cimeliarchio vel ad nobilitatem accedere, vel ad complementum deesse posse, cui amplificando cunctæ penè vniuersi orbis prouinciæ sua munera contulerant. Si quis rarior ex Ægypto, si quis ex Græcia elegantior nummus expectari potuit, is huc tanquam in aliquod sacrarium æternitatis & commune contra vim temporis asylum confluxerat. Et Italia præterea ipsa

ſentiebat ſuas opes non indignabunda exhauriri, vt ſplendori huius muſei ſuffragarentur. Vt non difficulter exinde, quoties rariſſimorum nummorum aliquod quaſi concilium deſignandum eſſet, muſeum Illuſtriſſimi Briennæ Comitis in hunc vſum ſolenni prouerbio nominaretur. Atque hæc tamen, quæ modo memoraui, nihil aliud quam faſtigium tam ſuperbo monumento addiderunt; cui ſummam manum impoſuit Muſagetes Illuſtriſſimus itinere Gallico ex occaſione profectionis Regiæ ad Pyrenæos montes, inſtituto. Non autem minus inſigne fundamentum, à quo ſurrexit hoc Opus haberi debet: vtpote quod primùm Illuſtri manu Peirescii poſitum eſt. Cuius Viri nomen ſicut eouſque Muſarum fauore inclaruit, vt pridem jam non ſuis magis quam Mæcenatis Gallici titulis celebratum ſit; ita tota eius vita tot ciuilium laudum exemplis effloruit, quot facundiſſimus eius enarrator Petrus Gaſſendus vel ſagaciſſimo animo complecti valuit, vel aſſequi politiſſimi ſtyli facultate. Huius poſtmodū exquiſitiſſimam in hoc inſtituto ſolicitudinem excepit Memmius ille, cuius honori primum datum eſt, ut ſua merita videret Magni Præſidis cognomento honeſtari. Ne indicandum quidem eſt, quo æſtimio metiri fas ſit conjuncta duorum iſtorum Virorum induſtriæ pignora; in quibus ſingulis tanta heroicæ virtutis decora, tanta in his præſertim rebus judicii & perſpicacitatis atque intelligentiæ lumina eminuere. Fuerunt nihilominus poſtea, quibus copioſiores redderentur hæ diuitiæ, cimeliarchia Domini de Raſcas Bagaris aliorumque multorum, ſuo jam ſeorſim pretio commendata & illuſtria. Quibus colligendis atque conducendis in vnum, Lomenius noſter eum authoritatis & operæ ſuæ fructum tulit, quem nemo in hoc eruditionis genere ſibi polliceri auſit, niſi quem ſimilis ardor & par felicitas eò vel accendit vel prouehit: Verùm non exiſtimauit ſe inde ſatis beatum eſſe, niſi aliquam eius partem in publica commoda deriuaret. Natum eſt igitur hinc illud plenum ſublimioris generoſitatis conſilium deſcribendi, & in publicum emittendi theſauri ſui, ſine cuius non arbitrabatur injuria fieri poſſe, vt diutius in ſcriniis ſuis deliteſceret; idque cum mihi aliquando ad ſe vocato indicaſſet, profeſſus ſimul eſt; non ſupereſſe ſibi tempus aut otium exequendo deſiderio ſuo neceſſarium, in me itaque oculos conjeciſſe, cuius ſperaret induſtria facile ſibi omnem eximi ſolicitudinem poſſe, qua nunc ab hac parte diſtringeretur, ſi modo non refragarer aliquas horarum mearum, ſuis & communibus eruditorum omnium votis indulgere. Erubui ad hoc alloquium non minus quam ad reliquas quibus eadem opera me onerabat, laudes; quæ ex ipſo quidem argumenti genio colligi queunt, à me autem enumerari non debent: Et quanquam notis ſat manifeſtis aliqua portio defenſionis meæ in vultu meo legeretur, longè tamen intenſior erat pudor, quo animum

meum imbecillitatis propriæ conſcientia confuderat. Idcirco eo minore negotio certa potuit verbis meis fides fieri, quàm me ſincero pectore tanto open imparem judicarem: Sed cum omnia conquiſiuiſſem, quibus tam ſplendidum onus ab humeris inæqualibus amolirer; nihil obtinui aliud quàm vt mihi regereretur: Satis abundeque in antiquitatis notitia profeciſſe, ſi quis ejus eſſet amore & veneratione imbutus: Meas denique quas allegaſſem, & à quibus mihi fueram vacationem pollicitus, excuſationes non recipi.

Quid facerem? neque ſeruitio me exire licebat
Nec tam præſentes alibi cognoſcere diuos:

Amplexus ſum obſequii tam ſpecioſi, tamque honorifici gloriam: & vt mihi ad paratiores in meo labore uſus prompti eſſent, nummos quibus deſtinabatur noſtra commentatio, ordine atque ſerie continuâ conſignaui: atque eos quidem mille octingentos, inter quos vix vnus erat, qui non mereretur inter pretioſiſſimos computari. Qui utique ſatis amplam erant materiam complexi, vt exercerer indies, in requirendis vrbibus, eruendis coloniis, ſcrutandis ænigmatibus, quæ ſculpturis eorum præferebantur. Vbi aliquid reperiſſem, quod perferri ad Illuſtriſſimum Heroem noſtrum dignum videretur, exprimi non poteſt, quanta is conſueuerit lætitia exultare: indeque mox beneuolentia eius in amicitiam erga me conuerſa eſt, quæ me deinceps ad eam neceſſitudinem & familiaritatem extulit, quam inter præcipua felicitatis meæ pignora nunquam deſinam recenſere. Vt enim prætercam hic quibus me ſubinde lauticiis & muneribus ampliſſimè proſecutus eſt, longè mihi eminentiùs profuerat fauor ejus; quem facile poſſem omnibus intelligendum præbere, ſi me hujus ſcriptionis inſtitutum pateretur referre, quàm gratioſâ ſuffragatione mihi viam aperuerit ad ambiendam Regiam beneuolentiam. Quam ſi obtinui, ſi inde infinita in me beneficia & majora quàm pro ſortis meæ modo commoda deriuata ſunt; ſi multis magniſque exemplis aliquoties benigniſſimum & indulgentiſſimum Principem ſum expertus: Cuncta hæc tametſi ab altiore fonte, non alio tamen mihi interceſſore ſunt conciliata. Sed enim

Inuida fatorum ſeries, ſummiſque negatum
Stare diu, nimioque graues ſub pondere lapſus;

Quemque alias

— — Lætis Numina rebus
Creſcendi poſuere modum:

Hæc meum quoque Mæcenatem eo quem in aula tenuerat gradu deturbarunt: nouo documento futurum, quàm in ea palæſtra nulla ſit niſi quæ in complexu Principalis gratiæ vita ducitur.

Citiùs

Citius stirpem videas subtracto quo fouetur Sole florere, quam vt quodcunque animi robur (experto credi potest) subducta Principis sui beneuolentia non marcescat. Amplexus tamen est noster, quem vnum potuit, omnis solatii fontem: mundum abdicat, deserit quibus antea tantopere capiebatur studia sua, omnibus denique humanæ vitæ deliciis & illecebris nuntium mittit. Quo in statu cum me paulo post ad se in cœnobium aliquod, in quod se à turba vulgi subduxerat, accersiri curâsset; Nullum, inquit, vlterius cujusquam curiosioris studii cura locum in pectore meo sibi vindicat, neque ex iis, quibus antea oblectatus sum quicquam mihi reliquum feci, quàm quod amore te meo & memoriâ nunquam desinam amplecti. Numismata quæ habui, apud te, & si tanti putas, tua sunt, laborem iis impendes, qualem ipse volueris, ad quem te nihil attinet mea porrò commendatione incendi: quantum enim me vides, mundo & eius vniuersæ jucunditati defunctus sum. Non aliter me his verbis quàm aliquo fulminis ictu afflatum sensi, cùm cernerem eum, cuius modo vita erat in selectioris studii disciplina penitus reposita, tantum ab illo mutatum repente esse, vt eius nullam prorsus rationem & vix memoriam penes se haberet. Innocentissimamque voluptatem quam exinde perceperat, sub tam durâ lege vel extinguere, vel potius vlcisci. Neque quicquam mihi supererat, quod in euentu tam insperato dicerem vel sentirem omninò: quàm vt admirarer tacitus tam sublimem pietatem, quæ sub hoc specimine ex infimo recessu generosi cordis adeò manifestis radiis exsplendescebat.

Poteram ego quoque in eosdem affectus trahi, & cum eo in societatem eiusdem propositi abripi, cum quo me jam in communes animi motus excitatum lacrymæ inter nos mutuis gemitibus profusæ testabantur: si vel æquè ac illi, mihi quoque tum in propinquo diuina gratia stetisset, vel constantiæ minus habuissem, qua tam præclari exempli efficaciæ resisterem. Tantum certè abfuit, ut perdiscendæ antiquitatis studium atque cupiditatem deponerem; vt me potius ambitio inuaserit, & desiderium parandi mihi, quod sciebam cunctos totius vetustatis thesauros vero æstimio superare. Et, Illustrissimus noster, cumprimum id aduertisset promptissima votis meis benignitate annuit. Nec ego gaudia mea reprimère potui, quin subitò exclamarem: Hic est amor meus & ardor, hæ deliciæ:

Quas propter tutum Pisæa lege trementem
Currere & Oenomai fremitus audire sequentis.

Pro quibus nihil à me expeti potest, quin id sim lubentissimè profusurus. Sit, respondit ille, sit maneatque tua hæc Venus sine conditione vlla, sine lege: Nimis eius sincerus amator extitisti, quam vt ab ea repulsam ferres. Quid multa? transactum est inter nos de

pretio: ſed quid pretium dico? imò de eo, quod mihi pro merce inæſtimabili eſſet perſoluendum: & ego ea ſum auctus lætitia, quam ex quotidiana contemplatione rerum, quæ ſub ſenſus cadere poſſunt, venuſtiſſimarum ingenua mens recipere poteſt. Neque tamen ſine riualibus amaui. Teſtes aduocare poſſum mille nobilium peregrinatorum; nulli unquam, quouſque apud me fuit, hoc ſacrarium præcluſum fuiſſe; ſed cum proprietatem quidem jure meo mihi vindicarem, vſum ejus patuiſſe omnibus. Inde illud tempus proceſſit, quod deſcribendis enarrandiſque tot numiſmatibus impendi. Nulla præteribat dies, quâ non aliquot lineas ducerem: neque aliam magis me perdidiſſe arbitrabar, quam qua nullum inquirenti, lumen in his rebus affulſiſſet. Donec tandem, cum ſeptem jam circiter annis huic tam innocenti ſtudio vacaſſem, mihi quoque novum è cœlo fulmen propoſitum omne, & calamum, quo diis meis veluti penatibus operabar, excuſſit. Inuidum quoddam & non ſatis amicum fortunæ meæ caput, inſtar Ve-Iouis alicuius, omnium, quæ mihi propitia erant, Numinum fauorem conculcauit, & me propriis damnis edocuit, quanto plus ab inimico vno periculi, quàm à centum amicis præſidij immineret. Sed hæc DEO & REGI Clementiſſimo curæ erunt. Vt ad cimeliarchium noſtrum reuertar, Regi denique indicatum eſt, me huius tam eximii theſauri poſſeſſorem eſſe: Illuſtriſſimus itaque Colbertus, vt in cæteris quoque omnibus ad ſalutem & deſideria Principis omni opere, induſtriâ, conatu intentus, quò à me flagitaretur, curauit: Interceſſoribus vſus Illuſtribus Domino de Brienne, Domino Segvino & Domino de Carcavy. Ex quibus is quem poſtremo loco memoraui, poſtquam in me nulla offerendi omnia tradendique mora eſſet, curæ ſuæ habuit vt ea reciperet, & eodem mihi pretio rependeret, quo primum à me cognouerat eſſe comparata. Atque hoc quidem modo proprietate tantarum opum orbatus, infinitum tamen ampliore gloriâ auctus ſum, quod in tam Illuſtres tamque pretioſas manus illam depoſui. Quid enim gratius, quid glorioſius eſſe vſpiam poteſt, quam Regi ſuo & tam generoſi ſpiritus Principi inſeruiiſſe, amplificando theſauros eius adeò locuplete incremento, vt illi æquale non potuerit niſi à pauciſſimis expectari.

Poſt hæc nihil mihi reliquum erat, quàm vt laborem meum in publicam lucem emitterem, qui tanta mihi, quanquam cum maximo meo oblectamento, temporis impenſâ ſteterat. Sed hîc non vna difficultas animi mei intentionem in diuerſa trahebat. Operis ſtatim frons exigebat à me titulum, ipsâ inſcriptione obſeruantiam meam & recordantem beneficiorum mentem teſtaturum: quæ vix mihi videbatur aliter quam ſub elogio Thesavri Loménianorvm Nvmismatvm, idoneè poſſe declarari. Verùm quod hinc jubebat debiti officii ratio, ab eo inde abſolutâ parendi neceſſitate arcebar.

Quodque

Quodque Illustrissimus Comes noster non posse citra injuriam modestiæ suæ fieri persuasum habebat, id ego facere me prohiberi ipsâ semel addicti obsequii lege censebam. Quæsiui tamen temperamentum, quo componeretur hæc lucta: Cumque in prima pagina obedientiæ satisfecissem, debebam, & ut opinor, non incongruè poteram & reuerentiam & pietatem meam in hoc præloquio placauisse.

In ipso progressu operis emersit nouæ solicitudinis materia ex eo quod per itinera mea recentiora, vltra ducentos optimæ notæ nummos mihi comparaueram: quibus neque fraudari eruditos volebam, & verebar tamen, ne si, vt suadebatur, in appendicem aliquam eos coëgissem, simul ordinem laboris mei perturbarent, & hinc eum redderent in publicum ingratiorem. Malui itaque prouidere, vt denuò reficerentur tabulæ, quotquot decentiori dispositioni videbantur impedimento esse. Cui causæ imputandum est potissimum, quod hic non ejusdem scalpturæ genius apparet. Peritissimus cælandi artifex Dn. Chauueau consuetam sibi, & suo merito placituram industriam in plerisque, decursu septem annorum, quorum superius indicium feci, mihi commodauerat. Quam non illaudabili itidem dexteritate excepit Ammanus, Heluetius. Reliqua à rudiori manu sunt; à cuius culpa, eadem, quæ me illi adstrinxerat, necessitas absoluet. Vix poteſt expectari, vt feliciter cælatura succedat, nisi quæ ad ipsos Numismatum ectypos exigitur, vnde cum inscriptiones præsertim, meam præsentiam omnibus modis exigerent, amplectendum fuit quodcunque subsidium, quo meum propositum qualitercunque vel promoueri potuit, vel maturari.

In ipso denique complemento libri, cui destinaueram dignam clausulam indice majusculis characteribus expresso, adjicere, destituit me ex inopinato literarum & typorum inopia: meque coëgit alij loco sarciendum emendandumque, in quo hîc peccatum est, sumptu prouisuque majore reseruare. Si me aliquando simili instituto forte magis propitiâ contingat applicari.

Quanquam autem de cætero hîc nulli constituissem impensæ parcere, prospexi tamen quantum fieri potuit, ne eius cuiquam in minus necessariis prodigus vltra modum viderer. Vnde cùm sæpius vltra quinquaginta aut sexaginta essent ab vno Imperatore nummi producendi, arbitratus sum sufficere, si faciem ejus semel exhiberem, contentus si qua illam extra ordinem nosci digna inscriptio nobilitaret, eius seorsim breuem, quantum sat erat, fecisse mentionem. Nam vt prolixiori à me enarratione obrueretur, neque opus vtique neque consilium erat. Pridem enim hanc operam alii mihi lucrifecerant, & ego nunquam is fui, quem vel ex mustaceo laurea juvaret, vel qui agendo actum, possem delectari.

PRÆFATIO.

Non decebat me tamen eousque vel pecuniæ, vel sudoris parcum esse, quo minus infinitæ multitudini coloniarum, vrbium, prouinciarum, fluviorum, montium, quibus hæc numismatum series vndiquaque præfulget, suus separatim honor haberetur. Coercui nihilominus illum duabus Geographicis tabulis partim auspicio, partim ductu etiam & operâ meâ incisis, & peculiari consignatione, quam index tabulis adjectus complectitur. Vterque iste utilior fortasse, quàm speciosior labor est: sed fuit tamen hîc quoque aliquo judicio, neque minore diligentiâ opus: non in disponendis tantum locis quæ certæ, sed in repudiandis etiam & dissimulandis, quæ erant dubiæ positionis. In quibus præoptaui silentium meum argui, quàm in decidendo errorem fortasse reprehendi. Ne autem diffusiorem in his me præberem, satis itidem certâ ratione inhibebat. Cùm hîc quoque si quid vlterius præstari potuisset, id jamdudum amplè satis ab aliis sit occupatum. Sicut fidem inprimis præter experientiam propriam facit, quem non ita pridem perindustrius & mihi amicus Dn. Simon Paulli Bibliopola Argentinensis Orbem Terraqueum publicauit, quo prolixâ & laboriosâ recensione omnes quæ nominari merebantur terrarum descriptiones enumerauit. Vnde, si quid alicui huc videatur desiderari, id ex tantâ copia seligi est in promptu.

Ducebat me nunc ordo huius scriptionis ad commemorationem Virorum dignatione vel meritis illustrium, penes quos hodie vel præcipuorum cimeliarchiorum, vel potissimæ partis ex illis monumentis, quæ hîc describuntur, gloriâ consistit: & huc quoque toto animo propositoque ferebar. Sed hanc viam ingressuro manum injicit conatus Illustr. Ez. Spanhemii, Viri qui dudum gentile nominis decus & hæreditariam eruditionis famam rarissimâ ingenii felicitate & ingenti doctrinæ atque scientiæ reconditioris laude tuetur vel vincit. Is quia, sicut pro comperto habeo huic argumento jamjam aliquam in æterno quod meditatur opere sedem destinauit; nolo cum eo de palma contendere in eo certamine, in quo me Illi lubens meritoque inferiorem agnosco. Silentio tamen præterire non possum Serenissimos Fratres Eberhardvm & Fridericvm Duces Würtembergicos &c. &c. Horum musæis curandis præsunt, illi quidem Clar. Schmidlenvs Stutgardiæ, huic Neostadii Cl. Stoffelivs, quos ambos amicitiæ, honoris, amplitudinis causâ nominatos cupio. Et potest sanè ex vtroque hoc thesauro nihil aliud expectari, quàm de quo sibi omnes, quos numismatum & antiquitatis reuerentia atque amor tenet, jure summo queant gratulari. Præsto me huius promissi publicum sponsorem cunctis, qui suum in hoc studio censûque nomen profitentur: quos inuicem spero grata reverentia culturos eam benignitatem atque lubentiam, quâ me Celsissimi Principes permiserunt suas opes in publicam discentium vtilitatem conuertere.

Fuerunt prætetea alii, qui suæ quisque diligentiæ, obseruationis, acuminis specimina comiter admodum & beneuolè mihi voluerunt ad proferendos operis mei terminos parere. Sed ego de iis potius coërcendis eram solicitus: Eoque etiam consilio ex nummorum typis nullos admisi, nisi quorum ipse prototypos oculis vsurpassem. Ne in illum errorem vel inciderem ipse, vel alios inducerem, quo HVBERTVS GOLZIVS tantâ cæterum ex his artibus famâ celebris, tertiam partem Fastorum suorum Consularium iis numismatum exemplis impleuit, quorum genuinas origines nemo vnquam hominum vidit, nemo fortasse videbit vnquam.

Sed nec cæterorum nomina tacitus transilire debeo, quorum labore præuio, sum aliquid temporis & cogitationum lucratus: Occonis præsertim Medici, cuius me in concinnandis nummorum inscriptionibus plurimum diligentia juvit. Et inprimis Illustris TRISTANI, cuius Commentarii historici non tantum elegantissimis & valdè accuratis cælaturis artificum meorum manus rexerunt, sed ante omnia mihi omnigena variæ eruditionis copia exoptatum lumen affulserunt. Vt vel hinc asseuerare proprio experimento ausim, nihil post hoc nomen Galliæ nostræ deesse, in quo se ab Italia in hac solida literarum celebritate metuat prouocari.

Quæ hoc loco refero, non quod existimem horum Virorum tam exigua merita esse, vt possint præconia illorum vel harum paginarum, vel ingenii mei angustiis constringi. Sed quo magis imposterum si qui fortean ex nostro quoque labore vrut non admodum specioso, non tamen supervacuo penitus aut inutili, proficient, ij hoc exemplo incitentur, non quò laudent extollantque mea, id enim neque mereor, neque affecto, sed vt ijs facilius ignoscant. Nam ego quidem sic animum induxi meum, vt me reputaturus sim satis vberem horarum mearum & laboris fructum esse consecutum, si me boni & cordati homines vtriusque vsum non malè penitus collocasse arbitrabuntur. Cæterorum qui his dissimiles sunt, an judicium admodum & fauorem exoptare debeam, nescio: malignitatem certè, inuidiam, iniquitatem non pertimesco. Præterquam enim quod non tam sterilis bonorum exemplorum hæc ætas est, vt mihi ad solatium sola debeat facti conscientia sufficere: attamen etiamsi, quod non ominor, æuum hoc parum gratum esset, quid noui: suum cuique pretium posteritas rependet.

INDEX

PROVINCIARVM, VRBIVM, OPPIDORVM, FLVVIORVM & MONTIVM,

Quorum nomina leguntur in Numismatibus scalptis in hoc Opere.

A.

B.

C.

INDEX.

I.

K.

Λ. L.

M.

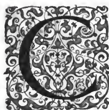
N.

INDEX GEOGRAPHICVS.

SUMMA PRIVILEGII.

Cautum est autoritate Regia, ne quis in Galliarum Regno librum, cui titulus est IMPERATORUM ROMANORUM NUMISMATA EX ÆRE MEDIÆ ET MINIMÆ FORMÆ, DESCRIPTA ET ENARRATA PER CAROLUM PATIN, DOCTOREM MEDICUM PARISIENSEM, absque prædicti Caroli Patin permissu intra viginti annos excudat, vendatve. Si quis secus fecerit, mulctâ ter mille libellarum, confiscatione exemplarium, omniumque hac de causa impensarum, prout amplius in ipso Diplomate continetur, coercebitur. Lutetiæ Parisiorum VII. Februarij A.S. M.DC.LXII.

LVDOVICVS.

Subsignatum
& ad mandatum Regis proprium
PHELIPEAVX.

Concessit istud Privilegium dictus CAROLVS PATIN *Doct. Med. Parisiens.* SIMONI PAVLLI *Bibliopolæ.*
Impressus est Liber Anno M. DC. L. XXI.

TABVLA GEOGRAPHICA VRBIVM OCCIDENTALIVM QVÆ IN NVMMIS ANTIQVIS CONTINENTVR PER C·P·D·M·P·
BRITANNIA
GAL
LIA
OCE
AN
VS
HIS
PA
NI
A
Lugdunum
Nemausus
Massilia
Calagurris
Pyrenæi
Montes
Osca
Ilerda
Turiaso
Bilbilis
Cæsar Augusta
Iulia celsa
Clunia Sulpicia
Ercauica
Tarraco
Osicerda
Segobriga
Saguntus
Valentia
Emerita
Italica
Hispalis
Illice
Abdera
Gades
Baleares
Pithyusæ
MARE
M
Fretum
Gaditanum
Iulia Cæsarea
MAVRITANIA
AFRIC
Zama
Iubæ regia
Mons Atlas
10
15
20
25
30

30 35 40 45

Treuiri
ER MA NIA
SARMATIA
Augusta
Tiberii seu Ratisbona
PANNONIÆ
ALAM ANN IA
ILLYRI CVM
Vlpia Traiana
DACIA
Buduba
MARE ADRIATICVM
Danubius seu Ister
Nicopolis
MYSIA
Pons Traiani
Stobi
MACE DONIA
Thessalonica
Pella
ITA LIA
Ravenna
Valentia
Roma
Ostia
Cor si ca
Sar di nia
MARE TYRRHENVM
Apollonia
Philippi
Nicopolis
Delphi
Actium
Naupactus
Corinthus
Sicyon
Patras
Pelopone sus
Corcyra
Zacyntus
MEDITER RANEVM
Mons Ætna
Adranum
Sicilia
Plutis
Carthago
Melita
Tucca Terebintina
A

35 40 45 50

SCYTHIA
DACIA
PONTVS EV
MACEDO
NIA
GRÆCIA
MARE
ÆGÆVM
LYDIA
ASIA
MINOR
BITHY NIA
Peloponesus
Creta
MARE MEDITERRANEVM
AFRICA
ÆGYPT
Rhodus
Cyrene
Ptolemais
Chalcedon
Heraclea
Nicomedia
Nicæa
Prusa
Athenæ
Delphi
Philippi
Abdera
Pergamus
Smyrna
Ephesus
Samos
Patmos
Miletus
Thera
Laodicea
Antiochia
Synnada
Taurus
Paphos
Memphis
Piramides
Alexandria
Zacynthus
Corcyra
Apollonia
Stobi
Pella
Thessalonica
Cassandria
Nicopolis
Actium
Corinthus
Sicyon
Patras
Gortyna
Cydon
Sardis
Philadelphia
Colophon
Tralles
Apamea
Tomos
Callatis
Odessus
Nicopolis
Marcianopolis
Pons Traiani
Vlpia Traiana
Viminatium
Vlpia Sardica
Philippopolis
Perynthus
Constantinopolis
Byzantium
Amastris
Pompeiopolis
Claudiopolis
Apollonia
Ancyra
Cyzicus
Mitylene
Lesbos
Chios
Cos
Tenedus
Troas
Abydos
Amphipolis
Philippi
45
50
55
60
40
35
30

TABVLA GEOGRAPHICA
VRBIVM ORIENTALIVM
QVÆ IN NVMMIS ANTIQVIS
CONTINENTVR.
PER
C·P·D·M·P.
70
75
80
85
65
70
75
80
ARMENIA
PARTHIA
PERSIA
MESOPOTAMIA
SYRIA
PALESTINA
ARABIA
COMAGENE
MARE RVBRVM
SINVS PERSICVS
Trapezus
Heraclea
Amasia
Sebaste
Mons Taurus
Tigris fluvius
Euphrates fluvius
Tarsus
Nicopolis
Seleucia
Laodicea
Tripolis
Berytus
Sidon
Tyrus
Cæsarea
Damascus
Capitolina
Anthedon
Petra
Palmyra
Bostra
Edessa
Zeugma
Hierapolis
Carrhæ
Nisibis
Apamia
Rhesana
Babilon
Aradus

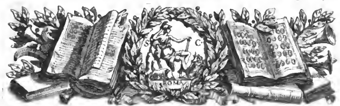

In effigiem V. C. CAROLI PATIN Doct. Med. Par. Numismatum Impp. Interpretis egregij.

Cæsareos qui non patitur vanescere vultus,
Effigie notus debuit esse sua:
Hic est qui geminas Phœbi complectitur artes,
Arte iuuat Musas, et leuat arte febres.

FRANC. OGERIVS.

NVMISMATA IMPERATORVM ROMANORVM,

EX ÆRE MEDIÆ ET MINIMÆ FORMÆ:

Deſcripta & enarrata per

CAROLVM PATIN

DOCTOREM MEDICVM PARISIENSEM.

Violati inſtituti ordinis atque fraudati tituli nemo me opinor accuſabit, ſi Romanis Imperatoribus, Vrbis illius quæ hos genuit & aluit, ſacrique eius Senatus & Populi monumenta præmittam; atque huic ſubiungam æmulam vrbem Karthaginem. Iulio autem Cæſari Imperatorum Principi adiungam Alexandrum: ad cuius imaginem ingemuit, cuiusque ex victoriis virtuteque bellica exemplum ſibi fabricatus eſt. Alexandro autem Homerum, quem quod laudatorem non habuerit, vehementer doluit, vt ait Cicero, & ſecum vbique circumtulit. Pro Archia.

INVICTA ROMA. *Caput Romæ galeatum. In aversa parte,* XL. *Lupa lactans Romulum & Remum.*

Siue reuera lupa expositis fratribus vbera commodauit, seu quæstum corpore faciens vxor Faustuli pastoris, atque ideo lupa dicta, hoc nomine significetur, notior est res, quam vt vberiorem interpretationem desideret. INVICTÆ ROMÆ atque Constantinopoli monumenta honorifica consecrauit Constantinus qui hos nummos cudit: sunt etiam, qui faciem armatam in nummo signatam & Imperatoris Constantini & Vrbis æternæ Genii esse asserant.

INVICTA ROMA. XX. *Duæ aquilæ arbore intermedia.*

Nihil coniunctius: Aquilis enim hoc est armis quorum apud Romanos signa fuere,

Orbem iam totum victor Romanus habebat,
Qua mare, qua terra, qua sidus currit vtrumque
Nec satiatus erat. —

cum omnia vicisset Roma, à nemine vinci potuit, ipsa seipsam confecit. Binas autem aquilas nummus habet, indicans orbem vtrumque, hoc est ad Orientem & Occidentem armis Romanorum deuictum iri: eodem fortasse consilio bicipitem aquilam exhibet Imperatorum Romanorum nostræ ætatis scutum. Arborem credibile est, ficum Ruminalem esse, sub qua Romulum & Remum aluit lupa.

ΘΕΑ ΡΩΜΗ, Dea Roma. *Caput Romæ turritum.* ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ, Synnadenſium, *Victoria ſtans ſiſtro è manu ſiniſtra pendente, è dextra autem perpendiculo aut bulla.*

ΘΕΑ ΡΩΜΗ, Dea Roma. *Caput Romæ galeatum.* ΝΕΙΚΟΜΑΧΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΥΣΙΝ. Nicomachus ſacerdos. Themenothuritis. *Figura ſtans coram ſedente.*

Gentium Deam, vt vocat Horatius, hi nummi exhibent, qua vt nihil potentius ſic ſuperbius nihil. *Terrarum Dea gentiumque Roma, cui par eſt nihil & nihil ſecundum,* inquit Martialis. Huius inſcriptionis faſtum repræſentauit poſterior ætas, dum in alio nummo ΘΕΟΝ ΣΥΓΚΛΗΤΟΝ Deum Senatum cum Auguſti facie coniunxit. ΘΕΑΝ ΡΩΜΗΝ Deam Romam Liuiæ imagini inſcripſit. Huic autem Romæ capiti turris impoſita eſt, ſolemne vrbium ornamentum. Synnada autem ſeu Synnas vrbs Phrygiæ Pacatianæ, inde nomen videtur accepiſſe quod conuentus eſſet quindecim populorum, quos Romæ aſſentatos credibile eſt hunc nummum cudiſſe; niſi forte ipſi Romæ templum aliquod dedicauerint, quam vt Deam venerabantur. De ſiſtro & perpendiculo è manibus Iſidis pendentibus, vide quæ in nummo Triumuirorum R. P. C. dicentur. Plin. lib. 5. cap. 29. Theodoret. hiſt. eccleſ. l. 4. c. 8.

Hæc eadem Temenothuritarum nummum ſpectant, vrbis in Lydia, quæ quamquam *ſatis obſcuri nominis & non magni*, vt ait Pauſanias, tamen in tanto tot gentium cultu ſuam ſymbolam contulit. Quid ſibi velint figura ſedens & alia ſtans quæ neſcio quid manu oſtentat, ignoro. Apparet in capite ſedentis criſta quædam ſeu vmbella quæ Serapim aut Iſidem videtur innuere. reliqua coniectoribus relinquo. Nicomachus certe ille qui inſcribitur videtur huic vrbi præfuiſſe & cudendo nummo, ſeu, quod magis placet, ſacris, quod indicat ΑΡΧΙΕΡ. ita enim nummus meus maximi moduli ΝΕΙΚΟΜΑΧΟϹ ΑΡΧΙΕΡΕΥϹ ΤΥΜΕΝΟΘΥΡΕΥϹΙΝ, qui ab alia parte ſacrum Senatum celebrat. In Atticis.

ΘΕΑ ΡΩΜΗ. Dea Roma. *Caput muliebre galeatum.* ΑΜΟΡΙΑΝΩΝ. Amorianorum. *Manus iuncta.*

ΘΕΑ ΡΩΜΗ Dea Roma. *Caput muliebre turritum.* ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ ΕΠΙ ΜΗΤΡΟΥ. Ancyranorum ſub Metro. *Figura ſtans, fortaſſe Iouis cum aquila.*

Strabo. Plinius. Ptolem. Tzetes chil. 1. hiſt. 2.

Idem venerationis ſignum erga Deam Romam præſtiterunt Amoriani & Ancyrani, quale & Synnadenſes & Temenothuritæ, idem tributum idemque officium perſoluentes. Amorium vrbs epiſcopalis ſub archiepiſcopatu Synnadenſi in Phrygia, cuius frequens eſt mentio in libris Conciliorum & paſſim apud autores. Ancyra vrbs eſt Galatiæ primaria, Concilio Ancyrano clara; ad illam tamen ſecundum nummum referri non puto, ſed potius ad eam Ancyram, ſeu, vt teſtantur codices Græci Ptolemæi, Angyram quæ vrbs eſt epiſcopalis Phrygiæ Pacatianæ: hanc coniecturam opinor ſatis probat vrbium vicinia, quæ pariter Romam vt Deam ſunt veneratæ.

IEPA CYNKAHTOC. Sacer Senatus. *Facies Genii Senatus quam Antiquarii non ignobilis nota Augusto etiam tribuunt. Partes auersa infra explicantur.*

Qui Romam Deam indigitauerant, eos non mirum est Diuum Senatum suis nummis inscripsisse: nec ab vna gente aut vrbe factum est; & credibile est à plerisque omnibus quos Romani domuerant aut sociis eorum, omnibus iis denique qui ab illis aliquid vel sperabant boni vel mali metuebant. Solent enim homines, maxime vero ciuitates nationesque officia vtilitate vel metu metiri. Huius rei specimina, vt in tanta multitudine pauca, sic in tanta vetustate permulta & illustria subiunximus.

1. Primum quidem & secundum à Smyrnæis tertium Neocoris,
2. sub eorum Præfecto Polliano cusa sunt. In eis stant duæ figuræ: dextra quidem Isidem cum sistro, de qua in nummo Triumvirorum dicetur. altera Nemesin indicat quæ *Dea vltrix est facinorum impiorum, bonorum præmiatrix, arbitra rerum, regina causarum*, quæ omnia Ammian. Marcell.
DEO SENATVI (quandoquidem hunc ita vocare stolida & attonita antiquitas non dedignata est) tam bene conveniunt, vt Nemesis

nomine videatur indicatus; alas adiunxerat eius simulachro innuen-
In Atticis. dæ celeritati: quanquam testatur Pausanias *quondam alas defuisse*, quo tempore forte cusus fuit nummus, sed postea apud Smyrnæos additas fuisse. Rota vero cum gubernaculo subiicitur, vt intelligeretur vehementem Deam, vt ait Catullus, magnarum rerum conuer-
Claudian. sioni præesse.

Sed Dea quæ nimiis obstat Rhamnusia votis
Ingemuit, flexitque rotam —

Rhamnusia enim vocabatur ab Atticæ pago vbi colebatur. Adrastea
Ad Eudemum. ἀπὸ τοῦ ἀεὶ δρᾶν, vt ait Phurnutus. Nemesin autem Aristoteles interpretatur ἀπὸ τῆς διανεμήσεως, à suo cuique tribuendo. *Fanum ei prope Marathonem sacratum erat in quo eius signum è marmore Pario, Phidiæ*
In Atticis. *opus, dextra phialam tenet, sinistra ramum mali.* hæc Pausanias.

Proxima dua numismata in eiusdem Sacri Senatus honorem 3.
Lucian. in Dea Syria. cudi iusserunt Hierapolitani. Inter tot populos eiusdem nominis 4.
eos esse arbitror quos Ptolomæus Cyrresticæ regionis in Phœnicia nuncupat. Hierapolis vrbs est non procul ab Eufrate hodie dicta *Alep.* quamuis eam esse quam in Phrygia indicat Strabo, scribat Tristanus. Dea stans in primo dextra cornucopiæ gerens, sinistra tria papauerum capita temoni imposita, & Dea Salus cum Telesphoro patera & serpente in altero, soli fetilitatem, regionisque temperiem, sanitatis comitem perpetuam demonstrant. De quibus singulis infra suo loco dicetur. Coniecturam faciunt tria papauerum capita, Hieropolitanam tellurem horum esse feracissimam, quippe quæ in medicina facienda frequenter tunc vsurpabantur: ex his enim succus colligebatur Opium dictus, summis doloribus placandis soporique inducendo apprime conueniens, de quo Hippocrates & Galenus passim.

Deam Ægæensium sub Fortunæ typo cuius capiti turris impo- 5.
sita est refert quintus nummus: quem cusum cum Tristano arbitror à populo vrbis illius Achaïæ in Peloponneso quæ Αἰγαὶ dicitur: quamuis altera sit eiusdem nominis in Macedonia, altera in Cilicia, in Locride, in Lydia, in Eubœa, in Myrrhine, in Thracensi Chersoneso, in Æolide, & in Ætolia. Αἰγαῖα etiam vrbs Emathiæ regionis in Macedonia. Quæ quoniam omnes pari ratione senatum P. Q. R. venerari potuerunt, cuinam earum adscribam, pro certo
Galenus in Suasoria. affirmare non possum. *Fortunæ indicare nequitiam cum antiqui vellent, illam vel pingentes vel fingentes fæminæ specie formabant: non contenti gubernaculum illi attribuebant, &c.*

Strabo lib. 14. Sextum nummum à Phocæensibus cusum, cum illis Præfectus 6.
esset Aurelius Eutyches seu Fortunatus, inscriptio docet. Illi sunt qui Ioniæ & Æolidis oram accolunt à Phocide orti, & qui tandem

Massiliam

Massiliam in Gallia coloniam deduxerunt. Phocæa sub archiepiscopatu Smyrnæensi *Foia vecchia* ab incolis hodie nuncupatur. Prora nauis Castoris & Pollucis signis illustrata maritimum locum esse satis denotat. Eorum stellæ securum nauigantibus euentum perpetuo portendebant, quapropter eos in mari Deos inuocari scribunt authores passim, maxime Plinius. Hæ stellæ galeris seu pileis eorum sunt impositæ quod Castor & Pollux ab antiquis fratres pileati dicebantur, *A pileatis nona fratribus pila.* T. Liuius. lib. 47. Lib. 2. c. 37. Catullus.

7. Id illustrat nummus septimus qui ipsos fratres nudos & armatos demonstrat, cum stellis illorum symbolis: illos sic describit Pap. Statius. Lib. 5. Thebaid.

——— Chlamys hic, chlamys ardet & illi
Ambo hastile gerunt, humeros exertus uterque,
Nudus uterque genas, simili coma fulgurat astro.

8. Cumæ vrbs Æolidis maritima quæ hodie *Foia nuova* pari veneratione in postremo nummo erga Senatum cum Phocæa sibi vicina certauit: quæ cur Xanthum fluuium signauerit non satis scio. Xanthus enim Ilius siue Scamander procul distat, nec alium eius nominis noui: nisi fortassis Xanthus Psophidis pater qui regioni præerat, nomen fluuio dederit qui Cumas præterfluit. Pausanias lib. 8.

9. De Thyatira in nummo Iuliæ Titi dicetur, & de Magnensibus
10. Sipyli, cum Domitiæ nummos explicabimus. De Cybele inter leones in templo stante plura passim.

11. Vndecimus duas refert figuras muliebres, cum insolito populi nomine, nunquam enim quod sciam Temetorum Τημετων nomen legi, si hunc nummum excipias. Temnus quidem est Asiæ minoris vrbs in Æolide iuxta Hermum fluuium. Pausan. lib. 5

12. Obscuri characteres nummi duodecimi non satis rem declarant: donec integrior suppetat nummus, eundem typum cum primo huius tabellæ nummo arbitrabor.

ΔΗΜΟC, Populus. *Caput diademate cinctum.* ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, Philadelphensium Neocororum. *Diana venatrix.* ΙΕΡΟC ΔΗΜΟC, Sacer Populus. ΑΤΤΑΙΤΩΝ. Attaïtarum. *Æsculapius.*

Nullius

T. Liuius passim. Nullius vnquam Populi gloria ſeſe ſuperbius extulit quam Romani: dum enim Senatus tantum decernebat, Populus iubebat, qui niſi rata & fixa habebat ſenatus-conſulta, ſtatim abrogabat, pacem bellumque indicebat; inuitoque Senatu rempublicam adminiſtrabat. Hanc forte poteſtatem Philadelphenſes & Attaïtæ in ſuis nummis venerati: illi quidem in Lydia Dianam, hi vero in Laconia Æſculapium repræſentarunt, ſua præcipua numina. Minus placet aut Attaïtenſis populi aut Philadelphenſis Genium hic eſſe ſculptum, cum id moris non eſſet. Sacri nomen Populo Romano datum, vt Vrbi & Senatui, quibus totus orbis regebatur, ex ſuperioribus à Græcis aſſentatorie conceſſum, non difficile eſt
Demoſth. interpretari. Græci autem & inter eos præcipue Athenienſes ſuos ciues diuidebant εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, ſicuti Romani in Senatum & Populum.

Nuperrime in meas manus incidit iſte nummus, ſenicula non iuuenili facie vt in prioribus videre eſt inſignitus, quem Antiochienſes cudi curauere: an illi ſe ipſos celebrent, an Populo Romano adulentur, aueo ſcire, certe alterutrum eſt.

Io Io Trivmp. *Laurus. In auerſa parte, duo ſerpentes caudis impliciti ſe inuicem reſpicientes; in quorum medio calces equorum ferrei aut quid non abſimile.*

Percelebris acclamationum formula, exultantium propria apud Romanos: Io Triumphe, Io Pæan, Io Hymenæe, Io Inuicte, &c. Triumpus autem priſce pro triumphus, quod propius ad originem
Fam. Romanæ, in gente PAPIA. nominis accedat quod à Græco θρίαμβος dicitur. Laurus victorum propria. qui victorias ſuas nuntiabant, laureatis epiſtolis ad Senatum.

ipſi

ipsi lauro coronati vectabantur, dum triumphabant, qui honor quibusdam senatus-consulto in perpetuum datus est, vt Pompeio. *Solitus est*, inquit Dio, *laurea redimitus incedere diebus festis*; Eumdem honorem Iulio delatum esse tradit Suetonius, his verbis: *Et ex omnibus decretis sibi à Senatu Populoque Romano honoribus, non aliud aut recepit aut vsurpauit libentius, quam ius laureæ perpetuo gestandæ.* Altera facies tam pace quam bello posse Romanos indicat. Etenim tranquillitatis signum serpentes exhibent, atque etiam eloquentiæ, qua non minus quam armis gloriam quæsierunt. Bellum autem calces equi πολεμικȢ ζώȢ, vt vocat Galenus. Soleas equorum vel quidquid illud est, neque enim liquet, serpentes complectuntur; qui aut prudentiam inter virtutes bellicas vel principem, aut gloriam, aut æternitatem apud Ægyptios significant.

OMHPOC. Homerus. *Caput Homeri.* AMACTPIANΩN, MEΛHC. Amastrianorum, Meles. *Fluuii decumbentis typus, dextra lyram tenentis.*

Et ordo temporum postulat vt Alexandro præmittamus Homerum, & coniunctio, vt statim post Homerum, Alexandri mentionem habeamus. tanto enim illum in honore habuit Alexander, vt secum in Asianam expeditionem Homeri versus circumtulerit. nec sane otiosus & tacitus itineris comes Homerus fuit; nam cum Alexandriam condere destinasset Alexander, de designando loco sollicitus obdormiuit; huic autem in somnis obuersata est species senis decora canitie & facie veneranda conspicui, à quo monitus est, vt ad Pharum ædificaret, inquit Plutarchus. Frequens est distichon de eius patria, Anni mundi 3004.

Ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν Ὁμήρου
Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφὼν, Σαλαμὶν, Χίος, Ἄργος, Ἀθῆναι.
Septem vrbes certant de stirpe insignis Omeri
Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamin, Chios, Argos, Athenæ.

Smyrneis tamen fauent nummi Amaſtrianorum, quos Smyrnæorum coloniam eſſe certum eſt, vnde apparet cur Homerum cum fluuio coniunxerint. Illorum ciuitatem *elegantem & ornatam* nominat Plinius. Quis autem ſcit an Amaſtriani Paphlagoniæ populi victo Darii exercitu ad inuidiam nominis declinandam, quod ab Amaſtri Lyſimachi vxore & Darii ex fratre nepte traxerant, oblique per Homerum aſſentati ſint Alexandro, quem Homeri imprimis ſtudioſum nouerant. Fluuius Meles appoſitus nomen Homero dedit Meleſigenis. Smyrnam præterfluit hic fluuius, ad quem natum eſſe confirmant Homerum. Ad Meletis caput antrum eſt in quo ſua feciſſe carmina traditur Homerus, quem ideo hoc titulo ſibi vindicant. De iis omnibus ſic ſcribit Herodotus, Ἡ Κρηθηῒς μετ' ἄλλων γυναικῶν &c. hoc eſt, *Progreſſu deinde temporis Critheis cum aliis mulierculis ad feſtum quoddam egreſſa, iuxta fluuium Meletem, quum partui iam vicina eſſet, Homerum peperit, non cæcum ſed videntem, nominauitque eum Meleſigenem, à fluuio videlicet prope quem editus eſſet*, vbi porticum quadratam in honorem Homeri, Smyrnæi condidere. Cicero delubrum nomine Homeri dedicaſſe ſcribit, Homeræum nuncupauere: ſua autem numiſmata imagine Homeri ſignauiſſe, autor eſt Ariſtoteles: illaque ex ære eſſe Homeraque dicta aſſerit Strabo: illorum tria hic exempla ſubiecimus.

Stephanus. Cedrenus. Diod. Sic. l. 20. Arrian. de geſtis Alex. lib. 7. Pauſanias, lib. 7. In libello de vita Homeri. In Oratione pro Archia. Lib. 2. Rhetor. Lib. 14.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Caput Alexandri Magni nudum, aut cum diademate, Leonis exuuiis, aut galeâ.*

Quoniam eorum omnium quos exhibituri ſumus Imperatorum vultus primum enarrare nobis eſt propoſitum, ab Alexandro Imperatorum omnium Principe ducemus exordium, cuius quatuor omnino effigies exponemus, ſeu potius quatuor capitis eiuſdem habitus. In quo præter formam iuuenis egregiam, animaduertenda vbique hæc ἀνάτασις τραχήλου *reclinatio ceruicis*, quam commemorat Plutarchus, & à Lyſippo feliciter expreſſam fuiſſe ait. Idem *collum in ſiniſtram flectere ſolitum* teſtatur, ſed id in tam leui extantia fingi vix poterat. Cæterum *hæc pectoroſa*, vt cum Plinio loquar, *ceruicis repandæ oſtentatio*, ſuperbum animum & laſciuientem indicat, qualis Alexandri fuit.

De Fort. vel virtute Alexandri, l. 2.

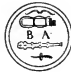

Alexandri natalia reſpiciunt, hoc eſt vel oſtentum illud quod Plutarchus commemorat, vel gentis originem. Nam quod ad primum nummum ſpectat, *cum grauida eſſet Olympias, viſa eſt Philippo per quietem obſignari ſigillo leonis effigiem inſculptam habente; quod cum ad hariolos retuliſſet, vxorem grauidam eſſe reſponderunt, non enim obſignari vacua, filiumque parituram leonini animi.* Poteſt etiam & ad originem Alexandri pertinere qui paternum genus ab Hercule ducebat, quem indicat claua leoni impoſita. Credibile autem eſt & capita exuuiis leonis induta, & clauam & pharetram & ſagittas & arcum, quæ omnia vel paſſim vel coniuncta in ſuperioribus nummis occurrunt, eodem pertinere. Nummos Alexandri quibus ΒΑΣΙΛΕΩΣ *Regis*, titulus adſcriptus eſt, explicat locus Plutarchi. *Cum Byzantinos Philippus obſideret, curam rerum domeſticarum Alexandro tradidit, ſexdecim annos nato: ille rebellantes Medarenſes fugauit, vrbem cepit, coloniam miſit, & cum indigenis miſcuit, vrbem Alexandropolim vocauit. In Eubœa circa Charoneam, ſua manu dimicauit, primuſque in confertiſſimum, qui ſacer dicebatur, Thebanorum globum impetum fecit. Quibus rebus gauiſus Philippus, ſic amare filium cœpit, vt Macedones hunc* REGEM, *ſe vero Ducem vocitantes iucunde ſæpe audiuerit.* Ὥστε καὶ χαίρειν τῶν Μακεδόνων μὲν ΒΑΣΙΛΕΑ, Φίλιππον δὲ στρατηγὸν ἀποκαλούντων. Omnes autem hos honores congeſſit Alexandro Conuentus Macedonum, ſeu Commune, vt numiſmatibus inſcriptum eſt ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, cui ludorum exhibendorum cura incumbebat, quod per Neocoros intelligere lubet, quique Β. Γ. bis aut ter eundem aſſequebantur honorem: quod apertius etiam hæc duo ſequentia teſtantur. In vita Alexandri.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Caput Alexandri magni.* KOINON MAKEΔONΩN. B NE. Commune Macedonum iterum Neocororum. *Duæ vrnæ altari impositæ è quibus palmæ: inscriptum est basi*, ΟΛΥΜΠΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΑ.

Cistæ vel vrnæ potius altaribus impositæ, palmis exstantibus indicant suffragia in ludis ferri solita, quibus victores palma donabantur, quod à Neocoris factum fuisse testatur nummus apud Tristanum, ΑΚΤΙΑ ΠΥΘΙΑ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, *Actiá & Pythia certamina Perinthiorum Neocororum* cura adhibita; vnde patet quasi Aediles sacrorum fuisse, hoc est ludorum religionis causa

Bibliot. hist. l. 17. inuentorum curatotes. Prætetmittendum non est Diodori testimonium narrantis Alexandrum post Tyrum expugnatam Apollini catenas & vincula detraxisse; & Deum hunc deinceps Ἀπόλλωνα φιλαλέξανδρον *Apollinem amicum Alexandri* vocari iussisse.

KOINON MAXEΔONΩN B. NE. Commune Macedonum iterum Neocororum. *Alexander Bucephalum domans.*

Spectant hæc ad Bucephalum, quem cum à Philippo Thessalo adductum tredecim talentis venalem experturus, per equisones Philippus in atenam adduci iussisset, nemo vnquam conscendere

In vita Alexandri. potuit. ἀπλώτων ἀντεξανιστάμενον, inquit Plutarchus, cum contra omnes se erigeret. Huius ferociam cum fastidiret Philippus, aduolauit Alexander, & in equum ad Solem conuetsum, vt vmbtæ tertitamentum adimeret, insiliit, equi pretium pactus nisi conscendisset. Tantum sessorem gaudenti similis excepit Bucephalus, quem cum manu & voce quietum reddidisset Alexander, tandem gestientem

currere, laxatis habenis, vociferatione, calcaribus sic incitauit, vt attoniti omnes silentesque quid iuuene factum esset vehementer expectarent. hunc statum exhibet alter nummus. Redeuntem ingenti acclamatione exceperunt amici, Pater descendentem amplexu fouens, *Quarendum*, inquit, *par tantis animis regnum, neque enim te capit Macedonia.* Quis scit autem num eiusdem Bucephali sint effigies equus pascens, & equus tolutim currens? quem omni habitu Græcia Domino exhibuit, cui sciebat inter instrumenta bellicæ virtutis nihil esse hoc equo acceptius: Itaque Poro deuicto in regnum remisso, duas ille vrbes condidit, alteram Nicæam, alteram nomine equi Bucephalen. Iustinus.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Caput Alexandri magni.* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙϹ ΝΕΩΚΟΡ. Commune Macedonum iterum Neocororum. *Bigæ triumphales, moderante currum victoria, anguis sub curru repens.*

Idem. *Anguis è cista semiaperta caput emittens.*

Fortassis Alexandro gratulaturi Macedones, & præsagium futuræ magnitudinis Alexandri in vtero matris concepti, & nuntium hunc quem natalibus Alexandri Philippus accepit, in vnum coniunxere. Fabulantur cum angue concubuisse Olympiadem, quam hac specie decepit Iuppiter Ammon, indeque coelitem factum fuisse Philippum qui oculo ianuæ cubiculi Olympiadis nonnihil dehiscenti, curiosius applicito, Dei furtum detexerat. Hoc rumore vsus est Alexander, voluitque se Iouis Ammonis filium haberi. Quo die autem natus est, Philippus Potidæam cepit, audiuitque se per Legatum Parmenionem apud Illyrios, equis autem in ludis Olympicis vicisse. Quæ tamen coniectura ideo minus placet, *quia quadrigis vicit*, ait Iustinus. Itaque verisimilius arbitror victoriam Asianam eiusque celeritatem hoc typo contineri: Asiæ enim symbolum anguis est. Qui autem è cista caput exerit, in secundo nummo, is mysteria Bacchi arguit, quibus ita dedidit se Olympias vt cicuratos angues thyrsis intortos gestare solita sit. Hac superstitione sic tentauit animum Philippi, vt eam tanquam ἔνθεον & Deo plenam nunquam

nisi timens & raro sit aggressus. Ipsa confessa viro se dum cum magno angue volutatur Alexandrum concepisse, hunc postmodum non vt regem sed vt Deum militibus in expeditionem Asianam proficiscentibus commendauit. Quoniam autem mire semper Alexandro cum Olympiade conuenit, Commune Macedonum maternæ religionis, quæ illi diuinitatis origo fuit, monumentum hoc nummo repræsentasse arbitror.

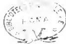
Fortitudinis bellicæ non absurdum signum Alexandro à Macedo- 1.
nibus primo nummo tribuitur, ita enim est apud Martialem de Parazonio,

Lib. 14. *Militiæ decus hoc, & grati nomen honoris,*
Arma tribunicium cingere digna latus.

Traianus certè, vt ait Dio, Suræ quem Præfectum Prætorii renuntiabat porrexit gladium ὃ παραζώννυσθαι αὐτὸν ἐχρῆν quod lateri accingere debebat, ideo enim Parazonium dictum est quod è zona dependeret, *Et accipe*, inquit, *gladium, hoc si ex legibus impero pro me, secus contra me vsurus.* Illud autem carebat acumine, quod Dux in suos sæuire
Ant. August. non debeat.

Quod autem spectat ad secundum nummum, Alexander 2.
pugnam ad Arbellas contra Darium destinans, non aliàs magis territus, ad vota & preces Aristandrum vocari iubet: Ille in candida veste verbenas manu præferens, capite velato præibat preces Regis, Iouem, Mineruam, Victoriamque propitiantis, inquit Curtius: quibus facile adducor, vt credam hunc nummum ea de re percussum fuisse, postquam Alexandri doctissimi fortissimique Regis vota rata fecit Dea litterarum & armorum præses: in eius Deæ honorem templum aliud Cyrno vel Corcyræ, aliud magnificentissimum Troiæ extrui iussisse Alexandrum, autor est Dio.

KARTHAGO. *Figura stans iaculo dextra innixa.* XII. *Caput equi ferocis.*

Lucus in vrbe fuit media latissimus vmbra
Quo primum iactati vndis & turbine Pœni
Effodere loco signum, quod regia Iuno
Monstrarat, caput acris equi, sic nam fore bello
Egregiam & facilem victu per sacula gentem. Virgilius 1. Æneid.

Vtramque faciem exponunt hi versus: vtrumque enim bellicam virtutem indicat. locum quærentes condendæ vrbi Phœnices, eruere caput bouis: displicuit omen, scilicet animal ferendo iugo natum: Alio loco fodere, caput equi comparuit. Fertilitate soli & armis excelluit hæc vrbs. hanc Caccaben Punica lingua dictam olim fuisse testatur Cælius Rhodiginus, quod caput equi denotat. Quod autem ad rationem nominis attinet, Lib. 12. cap. 18.

Vrbs antiqua fuit, Tyrii tenuere coloni
CARTHAGO *Italiam contra* &c.

Hoc indicio impulsi coniectores ad Tyriorum linguam, hoc est, Syriam confugere Hebrææ propinquiorem, Chaldææ dialectum. At apud Chaldæos CARTHA vrbem, CHADTA nouam significat, quo nomine nouam coloniam innuebant non longe ab Vtica missam, quæ vt sonat nomen, vrbem veterem eadem dialecto significat. Et certe Phœnices & Pœni idem sunt, vnde scenam hanc Pœnuli apud Plautum, in qua Hanno loquitur indagantes litteratores hanc ex Hebræorum lingua latinam ex dimidio fecerunt, nam Libycis quibusdam verbis est interpolata. hæ autem gentes duplici lingua vtebantur,

Quippe domum timet ambiguam, Tyriosque bilingues,

inquit Virgilius. Eadem coniectura etiam assequuti sunt, quid Byrsa, quid Megara, quid Hanno, Hannibal, Dido sibi velint. Hanc vrbem anno v. c. DLII. diruit Scipio Æmilianus, cum plus ducentis Virgilius 1. Æneid.

annis

annis post Æneæ aduentum hanc condidisset Dido. Carthaginem ab Carhagine Herculis filia dictam credibile est, eo maxime quod Tyrii *illam vt Deam coluerint*, inquit Cicero. & magis placet alia coniectura, quam ab homine Romano ignorari non mirum est, nam sua tantum Romani mirabantur, externis illudebant.

3. De Natura Deorum.

NVMÆ POMPILI, ANCI MARCI. *Capita iugata.* ROMA C. CENSO. *Duæ portæ apertæ, prima habet victoriam in columna stantem, altera rostrum nauis.*

Numam Pompilium & Ancum Marcium in vnum meritò coniunxit is qui post eorum tempora hunc nummum percussit. Nam Ancus Marcius Numæ ex filia nepos fuit, vt ait Aurelius Victor, æquitate & religione auo similis. Quamquam autem antiquissimus nummus videatur, tamen non ipsa Anci Marcii ætate cusum fuisse argumento est, quod sub Seruio Tullio primum ære signato vti cœperant Romani, teste Plinio. Auersus autem ex Vrsini Antiquarii doctissimi sententia Ostiæ coloniæ monumentum est, quam deduxit Ancus. Ego vero vt nauium eo pertinere puto, ita existimo exiguum Victoriæ simulachrum in Obelisco stantis ad victoriam de Latinis referri posse, quos Ancus domuit.

Divos Ivlivs. *Caput Julii Cæsaris laureatum.*

Faciem vides illius, cui si fidem habes, vix credas. Μὴ δεδιέναι, inquit ille ipse apud Plutarchum, τοὺς παχεῖς ἐκείνους καὶ κομήτας, ἀλλὰ τοὺς ὠχροὺς τε καὶ λεπτούς. hoc est, *Obesos illos & opimos non habere suspectos, sed graciles & pallidos*, quod ab illo in Cassium Brutumque iactum, in hunc ipsum redundare videtur. Quamquam Suetonius non tantum excelsa statura fuisse ait, nigris vegetisque oculis, colore candido, sed etiam teretibus membris, ore paulo pleniore: quod si verum est, fides nummis omnibus deneganda, in quibus facies filo longiore & extenuato pingitur. Vides etiam morositatem eius in tondenda & radenda atque etiam vellenda barba: nam rusticitatis habebatur apud eos barbam alere, vnde barbatus rex apud Iuuenalem pro antiquo. Atque hæc vellendi pili cura ad Hadrianum viguit, vt ait Dio. Caluitii deformitas minus apparet, quam iniquissime tulisse ait Suetonius. Primus ille Reipublicæ Romanæ libertatem euertit, sibi dictaturam, morum præfecturam, Patris patriæ agnomen, imperiumque summa cum potestate arripuit, post deuictum in acie Pharsalica Pompeium, anno v. c. DCCVII. Tandem confossus est in Senatu tribus & viginti plagis, æt. LVI. M. Bruto & C. Cassio coniurationis autoribus. In Deorum numerum relatus est non ore modo decernentium, sed & persuasione vulgi. Vt fortissimus Imperator, sic eloquentissimus fuit orator, cui nil nisi sobrium ad euertendam rempublicam aduenisse exprobrant inimici.

Cum nullus à Regibus ad Cæſarem Imperator ex ære expreſſus occurrat, ſequitur vt de eo ſtatim dicamus; quod etiam fit proclitius per cognationem quæ inter Ancum & Iulium intercedit. Suetonius. cap. 6. *Amita mea Iulia*, inquit Cæſar, *maternum genus ab Regibus ortum, paternum cum Diis immortalibus coniunctum eſt. Nam ab Anco Marcio ſunt Marcii Reges, quo nomine fuit mater: à Venere Iulii, cuius gentis eſt familia noſtra. Eſt ergo in genere & ſanctitas Regum qui plurimum inter homines pollent, & ceremonia Deorum, quorum ipſi in poteſtate ſunt Reges.* Id ſibi vult caput Veneris in primo & tertio nummo expreſſum. Indicium autem ac veluti typus Corinthi, ala Pegaſi ſedenti homini retro appoſita. Quantum autem Plutarchus in Cæſare. Corinthum demeruerit Iulius, Dio docet. Carthaginem enim & Corinthum vrbes exciſas ipſe refecit, colonias deduxit, *ἀνέστησε καὶ ἀπῴκισε.* Idcirco quæ alias COLONIA IVLIA CORINTHVS dici ſolet, hic LAVS IVLIA dicitur, quod ille ſibi ſempiternam gloriam in reſtituenda Corintho ſtabiliuerit. Ita LAVS POMPEIA quæ nunc Pauſanias in Corinthiacis c. 44. *Lodi* dicitur in Vmbria. *Corinthii omnium maxime noui ſunt in Peloponneſo*, inquit Pauſanias, *abhinc enim annos ferme ducentos decem & ſeptem, colonia hac ab Imperatore deducta eſt.* quæ quidem annorum computatio ad Iulium Cæſarem reflectitur, viuebat enim Pauſanias temporibus M. Aurelii. Typus autem Corinthi frequens eſt Bellerophon Pegaſo inſidens, ſicut notat Iulius Pollux: *Pullus eſt moneta Corinthiaca, ita dicta quod Pegaſum habet inſculptum.* Lib. 2. c. 47. narrat Pauſanias: *Mineruam præ cæteris Diis Bellerophonti cum aliis in rebus opitulatam, tum vero à ſe domitum freno iam impoſito Pegaſum dediſſe, quapropter fanum ei extructum eſt*: hinc frequenter in agris Corinthiacis & templis Bellerophontes viſuntur, & ex ipſa Pegaſi vngula manantes aquæ, ait Pauſanias. De Corintho plura dicuntur in M. Aurelii nummis.

3. Tertius nummus Veneris caput in Iulii honorem exhibet, inſcriptionem ad Valentiam in Hiſpania reuocare non placet, quæ à Pompeio deleta eſt, deinde colonia à Plinio nominata. Nummum ſic illuſtrat Solinus, *ſunt qui videri velint Romæ vocabulum ab Euandro primùm datum, cum oppidum ibi offendiſſent, quod extructum antea* VALENTIAM *dixerat iuuentus Latina, ſeruataque ſignificatione impoſiti priùs nominis* ΡΩΜΗΝ *gracè*, VALENTIAM *latinè nominarunt, &c.* ſic Roma Iulio Cæſari gratulatur & veteri ſua appellatione & Dea Anchiſis amaſia, quibus ſuam Iulius debebat originem. Cap. 2. Feſtus.

Capita iugata C. Cæſaris Octauiani, Marci Antonii, & Marci Æmilii Lepidi, Trium-Virorum Reipublicæ Conſtituendæ.
ΑΡΧΙΕΡ. *Diana Epheſia.*

Quæ ratio tria capita coniunxerit ita manifeſtum eſt, vt nec ſine meo nec ſine legentium faſtidio iterari queat. Ecquis enim ignorat ſtudiis alioqui diſcrepantes Trium-viros & ſuarum vnumquemque partium, cruentum hoc fœdus inter ſe percuſſiſſe prodendæ patriæ, atque effundendi quodcunque ſupererat liberi ſanguinis. Itaque terribili bonis omnibus collegio demerendo ipſemet templi Epheſii ſacerdos verbis totius ciuitatis hunc nummum impreſſit, ita detrito nomine vt reliqui nihil ſuperſit, præter ſacerdotii nomen. An autem vni Antonio gratulabunda ciuitas fecerit, dubitari poteſt. illi certe hæc obuenerat prouincia, & vt ait Plutarchus, *trucem alioqui cæteris ciuitatibus Antonium ac vere τεχνικὸν, aduerſus hanc comem admodum fuiſſe.* Principem autem Aſiæ minoris eam ciuitatem abunde teſtantur plures nummi ſub diuerſis Imperatoribus cuſi, quibus titulus eſt ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. Typus autem Epheſiæ Dianæ ab Ægyptiis ductus eſſe videtur, quorum fuit figuris naturas ipſas exprimere: atque adeo ſimulachrum illud ad eorum Iſidem pertinere videtur: huius enim exiſtimabant eſſe quod Nilus intumeſcens Ægyptum fœcundaret: quò ſpectant & ſiſtrum & perpendiculum alias huic Deæ attributum. Siſtri enim modulamine fabulati ſunt increſcere & decreſcere aquas, quibus ut lacte pueri, ſic terra ipſa quaſi vberibus pinguior, atque, vt ita dicam, vberior fieret. Plutarchus in Vita M. Antonii.

Perpendiculum autem quod Deæ tutelaris nutu quasi libramento constaret aquarum incrementum. Eòdem quo mammæ spectat calathus capiti impositus, fœcunditatis & abundantiæ signum.

Isidem eamdem esse cum Luna supra diximus. Lunam autem & Dianam vnius rei diuersa esse nomina tradit Isidorus.

Prudentius contra Symm. lib. priori.

Quando etenim Luna est, sublustri splendet amictu,
Cum succincta iacit calamos, Latonia virgo est,
Cum subnixa sedet solio, Plutonia coniux.

Quidni autem vt alia permulta sic Deos ab Ægypto Græci mutuati fuerint? Et certe neque ea Diana cuius signum ab hoc longe diuersum finxerunt, iis vacat nominibı quæ nonnihil exprimant eorum quæ tam insitatum atque tam ın e accersitum simulachrum indicat. Quorsuni enim quæ virgo habita est, nihilominus παιδοτρόφος *puerorum nutrix*, vt est apud Diodorum & Pausaniam; Priapina apud Plutarchum, Λυσιζώνη apud Theocritum à pudore soluendo, vt ait Virgilius, & Lucina à Latinis obstetrix Dea diceretur. Dianæ Ephesiæ templum apud antiquos ita celebre fuit vt id inter septem orbis miracula fuerit clarissimum. De ea sic D. Hieronymus D. Pauli ad Ephesios epistolam explicans. *Scribebat*, inquit, *ad Ephesios Dianam colentes, non hanc venatricem quæ arcum tenet, atque succincta est, sed illam multimammam quam Græci πολυμαστὸν vocant, vt scilicet ex ipsa quoque effigie mentirentur omnium eam animantium esse nutricem.* Eius meminit Minucius Felix, his verbis, *& Ephesia multis mammis & vberibus extructa &c.*

In Messeniis.

In Lucullo.

Præfatio in Epist. Paul. ad Ephesios.

M. ANT. IMP. COS. DES. CLEOPATRA... *Capita Antonii & Cleopatræ iugata.* PRÆF. CLASS. *Nauis.*

M. ANT. IMP. IT. COS. DESIG. III. VIR R. P. C. *Capita Antonii & Cleopatræ aduersa; retro prora nauis.* PRÆF. CLASS. *Nauis.*

Ingenti classi quam quingentarum nauium coëgerat Antonius, Alexandrinæ nomen imposuit, siue quod ebrius Imperator cum mulieri Ægyptiæ, vt ait Florus, pretium libidinum imperium Romanum esset pollicitus, expeditionem eius nomine susceptam non alio titulo celebrari, seu exercitum naualem, in quem ducentas naues contulerat Cleopatra, totum Reginæ è cuius nutu pendebat Imperator esse & dici voluerit, vt ait Plutarchus. Huius autem Præfectum hunc nummum percussisse credibile est. Alias coniecturas habes in nostris FAMILIIS ROMANORVM.

Caput Antonii Trium-viri cum exuuiis leonis & claua. L. A. PΩMHN. Anno primo. Alexandriæ. *Prora nauis.*

Faciem Herculi similem hic habes, quam Antonio III-Viro propter cæterorum eius numismatum conformitatem tribuere non dubito. Claua retro posita exuuiæque leonis collo appensæ eum veluti nouum Herculem referunt. Erat enim fabula antiqua Antoniorum familiam ab Hercule natam, ab Anteone Herculis filio cognomen accepisse, quam familiæ suæ famam confirmare non

In vita Antonii. solum forma corporis, sed etiam vestitu nitebatur. *Accedebat ad*
» *hæc dignitas formæ*, inquit Plutarchus, *barba quædam haud sane illibe-*
» *ralis, latitudo frontis, eminentia nasi, videbaturque Herculis imaginibus*
» *picturisque persimilem aspectum habere.* Eum illo habitu repræsentat hic nummus, quem in Ægypto cusum esse ex tribus coniicio, minus politâ fabricâ, characteribus Græcis Alexandriam ΡΩΜΗΝ Αἰγύπτου dictam designantibus, & prorâ nauis victoriam maritimam indicante, quā Pelusium ceperat, Ptolemæumque in auitum regnum restituerat. *Quas ob res magna erat Antonii apud Ægyptios fama, in exercitu vero clarissimus habebatur*, inquit Plutarchus. (Ibidem.) De characteribus L. A. dicetur in Augusti nummo Ægyptiaco, in quo palma & spica.

Caput Cleopatræ habitu Dianæ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. Cleopatræ Reginæ. *Duplex cornucopia.*
In altero nummo Aquila fulmini innixa cum cornucopia.

Faciem vides inflammandis Imperatoribus & miscendis rebus humanis destinatam. Quamquam quid faciem accuso, cum vocis atque sermonis & conuictus illecebræ & quidam dictis factisque aspersus lepos pluris longe ipsa facie fuerint. Neque enim ea fuit pulchritudine, cui non facile comparari alia posset, sed ita se gessit, vt illius laqueos vix quisquam effugerit. (Plutarchus in vita Antonii.) Itaque & Cæsarem Dictatorem *omnium mulierum virum*, vt ait Curio pater, ita cepit atque incendit, vt interfecto Ptolomæo regnum Ægypti inter eam & fratrem diuiserit, atque inter omnes habuerit eximiam. *Itaque cum ea & conuiuia sæpe in lucem protraxit, & eadem naue thalamego, pene Æthiopia tenus Ægyptum penetrauit*, inquit Suetonius. (In Cæsare cap. 52.) Marcum autem Antonium tantum non in rabiem atque furorem egit, cum tamen infensum primum viderit quod Cassio opem tulisset. Habitum Dianæ non est quod miremur, nam cum in publicum prodiret sacra Isidis stola induebatur, atque noua Isis indigitabatur. στολὴν ἑτέραν ἱερὰν Ἴσιδος ἐλάμβανε καὶ νέα Ἶσις ἐχρημάτισε. Isis autem Romanis est Diana, vt apparet ex imaginibus. nam κερασφόρα καὶ μελανοστόλος pingebatur, vt ait Plutarchus, hoc est *cornigera & nigra veste induta.* Duplex autem cornucopiæ ideo fortasse sculptum fuit, vt coniunctis Marci Antonii & Cleo-

& Cleopatræ opibus vbertatem Asiæ gratularentur: nam quanto profligatior atque impotentior dominatio premit, tanto proiectior atque impudentior adulatio grassatur. Aquila fulmen librans & Romanos simul spectat & Ægyptios, quorum Regibus hoc insigne fuit.

Cum frustra tentauisset oculos Augusti Cleopatra, seseque simulata clementia atque insidiosis sermonibus duci, reuera autem ad triumphum destinari subolfecisset, in locum solum se recepit, *Et Antoni*, inquit, *non diutius indignabere me superstitem, neque de* Plutarchus in vita Antonii.
te per me triumphum duci patiar, μηδὲν ἐμοὶ περιίδῃς θριαμβευόμενον σεαυτόν. Cum hæc lamentabili voce fudisset, coronata ad mensam instructissimam, balineo transacto decubuit, atque transmissa per incautam custodiam cistula ficuum plena, cum duabus ancillis clausit sese, missis ad Cæsarem codicillis, quibus tumulari se cum Antonio Strabo lib. 17.
miserabiliter postulabat. Cursores quos festinanter miserat Cæsar, veneni celeritas anteuertit. Inuenta est mortua, ornatu regio, in aurea sponda reclinata, alteram ancillarum ad pedes eius lamentantem, iam pharmacum extinxerat, alteram cespitantem & graui iam capite labantem viderunt, atque ea etiam diadema Reginæ capiti imponebat. Cum autem iratus aliquis dixisset, *grande facinus Charmion? grande per Iouem*, inquit, *& tot Regum nepte dignissimum.* Hanc videtur exhibere signum elegantissimum labanti iam Reginæ opitulantem. Fidem eius & pietatem canis exhibet appositus: canis enim Plin. c. 40. lib. 8. & Aristoteles de hist. animal.
φιλητικὸν καὶ θωπευτικὸν ζῶον & homini ante omnia fidelissimum.

Caput Alexandri, filii Antonii & Cleopatræ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Alexandri Regis. *Iuppiter ſedens.*

Qua ratione Antonius Trium-vir Herculem vt patrem erat imitatus, ea ipſa Alexander M. Antonii & Cleopatræ filius Iouem eius genitorem coluit. Hunc parentes, ebrius ſcilicet Imperator & calidiſſima Ægypti Regina Solem, ſororemque eius Cleopatram, quæ poſtea Iubæ filio nupſit, Lunam indigitauerant: cui fortaſſis honori indicando appoſita eſt hæc corona, ab imitatione radiorum ſolis radiata dicta, fortaſſis etiam innuendis regnis Armeniæ, Mediæ & Parthiæ, quibus ſi quando ſubigerentur, à patre Rex deſignatus erat. Iouem ſedentem dextra aquilam tenentem auerſus nummus exhibet, ſiue reuera ſic eum ſit veneratus Alexander, ſiue ob nominis gloriam Alexandri Magni Macedoniæque Regum ænigmata ſymbolaque ſit imitatus. Non me fugit, hunc nummum à quibuſdam Alexandro Belæ Syriæ Regi tributum eſſe, quod ſit verum nec ne, dubito.

Appianus. Plutarchus. Dio.

Colonia. *Caput Lepidi galeatum.* Cabe. *Caput muliebre in laurea.*

Faciem armatam Lepidi cernis, Lector, quem citra potentiam & periculum pugnasse multi testantur historici. *Is homo natura sua ignauus erat*, inquit Dio, ὑπὸ τῆς ἐμφύτου νωθείας, quem nec bonis succurisse, nec quidquam in Reipublicæ commodum præstitisse memoria est: Ὁ γὰρ Λέπιδος ἐν τοῖς ὀνόμασι μόνον ὥσπερ εἶπεν ἦρχε, καὶ πολλάκις γε οὐδὲ τοῦτο ἐν τοῖς γράμμασι προσενεγράφετο, hoc est, *Lepidus enim nomine tantum imperabat, ac idipsum quoque sæpe in litteris omittebatur.* De eius gestis, & de Colonia Cabe quam in Africa constituit, vide Familias Romanas in Gente Æmilia. Hist. Rom. lib. 48.

Ativs Balbvs Pr. *Caput Balbi.* Sard. *Caput rusticum cum sceptro.*

Atius Balbus *paterna stirpe Aricinus*, inquit Suetonius, *multis in familia Senatoriis imaginibus à matre magnum Pompeium arctissimo contingebat gradu, functusque honore pratura inter* XX-*Viros agrum Campanum plebi lege Iulia diuisit.* Hunc honorem præturæ indicant litteræ P R. Nummus rudis & antiquitatis subrusticæ, sed rarus & ad Augusti historiam illustrandam percommodus. Auus enim erat Augusti Atius ille cuius filiam Atiam Octauius pater duxerat. Atius autem Iuliam C. Cæsaris sororem duxerat: ita cognatione

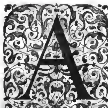
D

& affinitate & adoptione, tres hæ familiæ Cæſarem Auguſtum attingunt,cuius hiſtoriam quantum ex hoc numiſmatum genere coniicere licet, deinceps tractabimus. Auerſus autem nummus ad Atym ne pertineat, *vnde genus* ATII *duxere Latini*, vt ait Virgilius, an ad Sardum patrem qui filius fuit Herculis, in dubio eſt. Certe huic eo nomine fanum dedicatum fuit Σαρδοπάτορος ἱερόν. Sardi Patris templum, vt ait Ptolemæus. Plura vide in noſtris FAMILIIS
3.44. ROMANORVM, ſub gente ATIA.

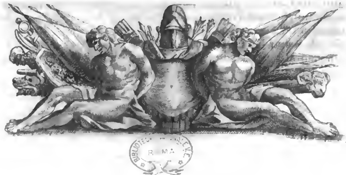
AVGVSTVS forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradus venustissima quamquam & omnis lenocinii negligens. Vultu erat vel in sermone vel tacitus adeo tranquillo sereneque, vt quidam è primoribus Galliarum confessus sit inter suos, eo se inhibitum ac remollitum, quo minus vt destinarat in transitu Alpium per simulationem colloquii admissus in præcipitium propelleret. Oculos habuit claros ac nitidos, quibus etiam existimari volebat inesse quiddam diuini vigoris: gaudebatque si quis sibi acriùs contuenti, quasi ad fulgorem Solis vultum submitteret; sed in senecta sinistro minus vidit: Dentes raros & exiguos & scabros: capillum leuiter inflexum & subflauum, supercilia coniuncta, mediocres aures; nasum & à summo eminentiorem & ab imo deductiorem: colorem inter aquilum candidumque: staturam breuem &c. Hereditate Diui Iulii adita, quinque seorsim bella ciuilia gessit, Mutinense aduersus M. Antonium, Philippense aduersus Brutum & Cassium, Perusinum aduersus L. Antonium III. viri fratrem, Siculum in Sextum Pompeium Cn. filium, & Actiacum contra M. Antonium & Cleopatram. Mæcenate & Agrippa summis suis amicis vsus est. Obiit Nolæ æt. LXXVI. anno V. C. DCCLXVII. hunc aut nunquam natum esse, aut diutiùs vixisse oportuit. Anno eius imperii XLII. Christus Saluator mundi in Bethleem Iudææ natus est.

Suetonius in Augusto, 79.

S. P. Q. R. Cæsari Avgvsto. *Facies Augusti*: Vota Publica Svscepta Pro Salute Et Reditu Ioui Optimo Maximo Sacrum. *Miles dextra labarum, sinistra parazonium gestans.*

Solebant vota suscipere pro salute, &, si forte abessent, pro reditu Imperatorum; de iis ita Plinius Traiano. *Solemnia vota pro incolumitate tua (qua publica salus continetur) & suscepimus, Domine, pariterque & soluimus, precati Deos vt velint ea semper solui, semperque*
In Augusto cap. 97. *signari.* Vnde Suetonius, *cum lustrum in campo Martio conderet, aquila eum sapius circumuolauit, transgressaque ad vicinam ædem super nomen Agrippa ad primam litteram sedit, quo animaduerso, vota qua in proximum lustrum suscipi mos est collegam suum Tiberium nuncupare iussit. Nam se quamquam scriptis paratisque tabulis negauit suscepturum, qua non esset soluturus*: nam hoc augurio mortem sibi instare cognouerat. Cum autem sæpe & diu ab Vrbe absfuerit Augustus, non ita est facile coniicere, quem reditum hæc vota spectent, nisi fortasse eum intelligamus in quem anno v. c. DCCXLI. Senatui visum est in ipsamet curia aram ob Augusti reditum ponere, quod recusauit. ἔδοξε βωμὸν ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ ὑπὲρ τῆς τοῦ Αὐγούστου ἐπανόδου ποιήσασθαι. Redibat autem rebus Gallicis & Germanicis &
Lib. 54. Hispanicis confectis, vt est apud Dionem, aut quod magis placet rebus in Græcia peractis. *Cum enim exinde Augustus in Syriam peruenisset, Phraates quia nihil dum eorum qua pactus fuerat præstitisset, veritus ne bello ab Augusto impeteretur, signa ei militaria & captiuos*
Dio lib. 53. *omnes misit, eaque Augustus quasi bello aliquo Parthum vicisset, accepit; Nam hanc rem magna sibi laudi ducebat*, &c.

VIC. AVG. *Victoria globo insistens.* CHO. PRÆ. PHIL. *Tria signa militaria.*

Goltzius legit COHOR. quod si ita se res habet, celebrandæ cohortium Prætorianarum virtuti, quarum opera Philippensi prælio fuit egregia, nummus hic percussus est.

Nummi cum Augusti effigie laureata vel radiata. III. X. XVI.

Multi einsmodi nummi variis numerorum notis ad XXXV. vsque excurrunt. credibile est singulis tribuniciæ potestatis annis, ab Augusto cudi curatos fuisse; anno autem XXXVI. trib. pot. mortuus est Augustus. Alii sunt nummi cum his notis qui auersa facie monstrosas spintriarum libidines exhibent, sed hi Tiberio potius quam Augusto tribuendi videntur: sic enim Suetonius, *Secessu vero Capreensi sellariam excogitauit, sedem arcanarum libidinum, in quam vndique conquisiti puellarum & exoletorum greges, monstrosique concubitus repertores, quos spintrias appellabat &c. Cubicula plurifariam disposita tabellis ac sigillis lasciuissimarum picturarum & figurarum adornavit.* Quid autem sigilla hæc esse possunt præter impressas æri figuras. harum exemplum hic ne quæsiueris, quorum mentionem fecisse penè pudet.

In Tiberio cap. 43.

AVGVSTVS TRIBVNIC. POTEST. *in laurea.* P. STOLO III. VIR A.A.A. F.F.

Trium-Viri Auro Argento Aeri Flando Feriundo, quod munus indicant litteræ A. A. A. F. F. pluribus nummis vno Trium-virorum nomine diuersis impressæ, Mensarii apud Liuium nominantur. *Et Romæ quoque*, inquit, *L. Æmil. Paulo iterum, C. Terentio Varrone Coss.* hoc est anno *u.* c. DXXXVII. *Trium-Viri Mensarii rogatione Minutii Trib. plebis facti.* Atque his parebant Nummularii omnes atque formæ percussores. Horum numerum auxit C. Iulius Cæsar & IIII-Viros fecit, vt ait Dio. Hi tamen sub Augusto Trium-Virorum numerum & nomen retinuerunt, vt ex illis nummis apparet, *qui etiam Trium-Viros creauit legendi Senatum & Trium-Viros recognoscendi turmas equitum*, anno DCCXLI. horum meminit Dio, his verbis, *Porro hi Viginti-viri in locum Viginti & Sex-virorum successerunt: eorum tres ad capitalia iudicia sunt ordinati, alii tres cudendo numismati præsunt*, &c. Apud Liuium sunt Trium-Viri Epulonum, Trium-Virorum Monetalium ministri: Flatores qui ducendis metallis operam dabant, Suppostores qui rudem nec signatam pecuniam subiiciebant percutientibus malleatoribus, atque hi formam signabant. Quorum quidem nomina in veteri inscriptione Romæ videntur, quam infra in nummi expositione à Tripolitanis cusi in honorem Augusti exhibebimus. Laurea in qua Augusti nomen, forte ea est quæ ipsi a Senatu concessa est, vt jamptidem Pompeio Magno, & Iulio Cæsari.

Suetonius in Aug. 37.

Lib. 54.

CÆSAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIÆ. *Caput Augusti laureatum.* ROM. & AVG. Romæ & Augusto. *Ara, vtrinque victoria alata palmam & coronam gerentes.*

QUod solebat in honorem Pro-Consulis decerni à prouincialibus vt his templa dedicarentur, & Augusto contigisse non mirum est. Illud vero insignis aut dissimulationis aut modestiæ quod in nulla prouincia; vt ait Suetonius, nisi communi suo Romæque nomine recepit: nam in Vrbe quidem pertinacissime abstinuit hoc honore. In Aug. cap. 52. Defuncto Lepido Pontificatum maximum est adeptus, nec enim viuenti adimere sustinuerat. Nomen Patris patriæ plebs prima per Legatos, tum frequens & laureata: demum Senatus omnium consensu detulit in curia, cum Val. Messala mandantibus cunctis: *Quod bonum*, inquit, *faustumque sit tibi, domuique tua, Cæsar Auguste, sic enim nos perpetuam felicitatem Reipublicæ & læta huic precari existimamus: Senatus te consentiens cum populo Romano, consalutat* PATRIÆ PATREM. Cap. 58. *cui lacrymans Augustus respondit his verbis, ipsa enim sicut Messallæ sunt verba, Compos factus votorum meorum, Patres Conscripti, quid habeo aliud Deos immortalis precari, quam vt hunc consensum vestrum ad vltimum vitæ finem mihi perferre liceat.* In quam rem percussus est iste nummus.

AVgustus publice opera plurima extruxit, de quibus vel præcipua Forum cum æde Martis Vltoris: templum Apollinis in palatio, Suet in Aug. cap. 29. ædem Tonantis Iouis in Capitolio. quod nummum explicat. Tonanti Ioui ædem consecrauit liberatus periculo, cum expeditione Cantabrica per nocturnum iter lecticam eius fulgur perstrinxisset, seruumque prælucentem exanimasset. In eius cellam sedecim millia pondo auri, gemmasque ac margaritas quingenties H-S vna donatione contulit. Cap. 30.

Facies Augusti. AVGVSTVS: *capricornus cornucopiæ gerens.*

Suetonius cap. 94. *IN secessu Apolloniæ, Theogenis mathematici pergulam comite Agrippa Augustus ascenderat, cum Agrippa qui prior consulebat, magna & pene incredibilia prædicerentur, reticere ipse genituram suam, nec velle edere, perseuerabat, metu ac pudore, ne minor inueniretur: Quâ tamen post multas adhortationes vix & cunctanter edita, exsiluit Theogenes, adorauitque eum. Tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt thema suum vulgaverit; nummumque argenteum nota sideris capricorni, quo natus est, percusserit.* Eodem spectat nummus aureus, apud Occonem, & æreus, in quo capricornus signatus est, tenens globum & temonem cum cornucopiæ, quibus indicatur orbem regimine suo beasse & locupletasse Augustum, quod illi fata præstiterunt.

QUi munus Duum-Virorum coloniæ deducendæ ignorat, is rerum Romanarum non satagit. Etenim non minimæ erat gloriæ ad exteras gentes natiuam propagare gloriam quam tot sub Augusto monumentis firmatam vident posteri. Romani, interdum etiam extranei idem munus in coloniis obibant quod Ant. August. dialog. 6. Consules Romæ, senatum quem curiam vocabant convocabant, Decurionibus Senatorum vices obtinentibus: vnde tot nummi duplici DD signati quod Decreto Decurionum perpetuô interpretamur. Et vt Romæ omnia ad nutum Imperatoris transigebantur, sic in coloniis arbitratu Præsidis aut Proconsulis. Eiusmodi Duum Virorum exempla sunto hæc quatuor numismata in nostris Familiis Romanorum iam descripta. Primum quidem ÆBVTIA, gente, alterum in POSTVMIA, tertium in QVINCTILIA, quartum denique in TERENTIA.

Victori pacatorique orbis Augusto in vniuersatum gentium applausu Hispania, quam missis constitutisque colonis auxerat, non defuit: cuius numismatum in hanc rem cusorum hæc sunt exempla.

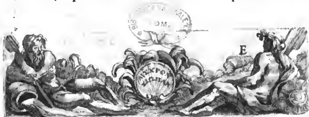

Avgvstvs Divi F. Facies Augusti. CaesarAvgvsta in corona rostrata aut laureata. Colonus instigans boues ad aratrum iunctos. Ara super qua vexillum.

Augusto ne per generum Agrippam, quem primum rostrata corona donatum Siculo prælio Dio testatur, gratulaturus Cæsar-Augustanus conuentus hunc nummum cuderit, an Augusti ipsius terra marique victorias innexa rostris laurea celebratura Cæsar-Augusta, dubium est. Nunc vocatur Caragoça Aragoniæ caput ad Iberum sita vulgo *Ebro*. *Cæsar Augusta colonia immunis amne Ibero affusa, vbi oppidum antea vocabatur Salduba regionis Sedetaniæ recipit populos* CLII. *Ex his ciuium Romanorum Bellitanos, Celsenses &c. Sunt enim septem Hispaniæ citerioris conuentus, Carthaginiensis, Tarraconensis, Cæsar-Augustanus, Cluniensis, Asturum, Lucensis, Braccarum.* Plinius lib.3.c.3. Quod ad vexillum spectat, quod in quarto nummo cernitur, in ara erectum, Romanorum indicat reuerentiam erga Deos, quos omnium suorum bonorum autores potestatisque datores religiose venerabantur. Dum enim in aliquam regionem Coloniam deducebant, primùm aram extruebant, cui tandem vexillum militare imponebant, Diuinæ & Romanæ potestatis indices.

Colonia Victrix Iulia Celſa nunc *Xelſa*. Cæſar-Auguſtanus conuentus ciuium Romanorum, vt ſupra dictum eſt.

Calagurris aut Calagurrium ciuitas Hiſpaniæ in Vaſconibus collocata, hinc Calagurritani qui in ea habitant, quorum alii Subulacenſes aut Fibularenſes, alii Naſaci cognominantur, inquit Lib. 3. cap. 3. Plinius. Calagurris vulgò dicitur *Calahorra*.

Avgvstvs Divi F. *Facies Auguſti laureata*. Mvn. Ergavica, *Bos*.

Municipium Ergauica nonnulli Ergauiam vocant. Citerioris Hiſpaniæ locus apud Vaſcones, quorum regio nunc Nauarra dicitur. Atque hoc municipium vel deletum iam vel ſane ita obſcurum, vt nullam eius mentionem inuenerim apud recentiores, niſi Dialog. 7. illud ſit quod Ant. Auguſtinus *Alcaniz* vocat. *Latinorum veterum*, Lib. 3. c. 3. inquit Plinius, *Caſcantienſes, Ergauicenſes* &c. Niſi ſane Ergauica illa vetus Celtiberorum intelligitur quæ non longe à Mantua; nunc vocatur *Mondegiar*: ſed ea longè diſtat Turiaſſone & Caſcanto, cum quibus tamen Ergauienſes coniungit Plinius. Cæterum bouem coloniæ ſymbolum eſſe quod colonia dicta ſit à colendo; bobus autem arari ſoleat, omnibus ita notum eſt, vt nihil magis.

IMP. AVGVST. DIVI F. *Caput Augusti.* MVN. ILERDA, *Lupa.*

Eiusdem prouinciæ Ilerda nunc Lerida Cæsar-Augustani conuentus cuius hæc pars nunc Catalaunia dicitur: vrbs est per se nobilis & bello quod ad eam Iulius Cæsar contra Afranium & Petreium Cn. Pompeii patris legatos summo discrimine gessit, interclusus ab exundante flumine Sycori, nunc *la Segre.* Ptolemæus lib.2.cap.6.

Colle tumet modico lenique excreuit in altum,
Pingue solum tumulo super hunc fundata vetusta,
Surgit Ilerda manu placidis prælabitur vndis.
Hesperios inter Sicoris non vltimus amnes. Lucanus lib.4.

Plura vide apud Cæsarem. *Ilerdenses Sardonum gentis*, inquit Plinius. De bello ciuili & in Comm.
De ea meminit Horatius,

Aut fugies Vticam aut vinctus mitteris Ilerdam. 1. epist. 21.

& Lucanus,

Fundata vetusta-Surget Ilerda manu.

Lupa autem an Ilerdæ tessera an Romanæ dominationis signum dubito.

AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIÆ. *Caput Augusti laureatum.* Æ.

AVGVSTA BILBILIS M. SEMP. TIBERI. L. LICI. VARO II VIR. *in corona quercea.*

BILBILIS· *Caput Augusti.* ITALICA. *Equus cum hasta currens.*

.AVGVSTVS Caput Augusti. BILBILIS. Equus cum hasta currens.

Municipium Augusta Bilbilis Val. Martialis natalibus celebratum, nec me tacebit Bilbilis, inquit ille, & ferrariis officinis nobilis. *Hac alibi atque alibi vtilior* aqua *nobilitauit loca gloria ferri* Plinius, lib.34.c.14.

ſicut Bilbilim in Hiſpania & Turiaſſonem. ambæ citerioris Hiſpaniæ vrbes. Bilbilis nunc dicitur Calataiud vrbs in Arragonia, eundemque equitem quem nummus alter refert pro inſignibus ſuis ſeruat. hæc autem dicitur ITALICA quod iure gaudeat Italico, priuilegiis nempe vni Italiæ conceſſis de quibus abunde Car. Sigonius. De ITALICA Beticæ vide infra nummum Tiberii. Curioſis lubens indicabo ineptum quendam cetera doctum mihi perſuadere voluiſſe, hanc, quæ in ſecundo nummo, effigiem cernitur, non Augusti eſſe ſed Regis cuiuſdam Hiſpanici, quod falſiſſimum eſſe tertii nummi inſpectio ideo appoſiti ſatis probat: non enim modo Auguſti faciem exponit, ſed & in eo legitur AVGVSTVS quod omnem aufert dubitandi locum.

De iure Italiæ & prouinciarum.

IMP. AVGVSTVS P. P. *Caput Auguſti laureatum.* TVRIASO *Caput* ἄδηλον.

Lud. Nonius in Hiſp. c. 76.

Turiaſſo à Plinio ex ſupra dictis celebratur: eius autem nullum veſtigium reperitur, niſi vrbs quæ nunc dicitur Tarazona in Arragonia.

IMP. CAES. AVG. TR. PONT. MAX. *Caput Auguſti laureatum.* TI. CAESAR C. V. T. *Caput Tiberii.*

Poteſt intelligi COLONIA VICTRIX TARRACO, Tarracona nunc dicitur Archiepiſcopalis ſedes, in Catalaunia ad mare ſita. Tarraconenſis olim conuentus caput. Colonia Tarraco, inquit Plinius Scipionum opus, ſicut Carthago Pœnorum. Tiberius autem hic exprimitur qui in gloriæ partem venit poſt deuictam Hiſpaniam.

Lib. 3. c. 3.

Vrbs Victrix OSCA Hispaniæ citerioris in Arragonia, nunc dicitur *Huesca*. Oscenses regionis Vescitaniæ, inquit Plinius, hos inter Hispaniæ populos non ignobiles fuisse modo sed inter principes connumeratos docet Cæsar; vrbis antiquitatem nomen fortassis indidit: oscum enim pro antiquo vsurpabatur. Oscensis argenti meminit Liuius, cuius centum & viginti millia pondo quadringenta triginta octo in ærarium tulit Heluius, & ducenta septuaginta octo millia Q. Minucius. Nomen fortassis dederunt celebres argenti fodinæ quibus Hispaniam abundare docet Liuius.

Lib. 3. c. 3. & 3.

L. 1. de Bel. ciuili.

L. 34. c. 10.

Lib. 27.

. . . . CAESARIS AVG. *Caput Augusti.* EMERITA, *Colonus agens iugum boum.*

Vrbs Lusitaniæ cocci baphici ferax. *Coccum Galatiæ rubens granum aut circa Emeritam Lusitaniæ in maxima laude est*, inquit Plinius. Ab emeritis militibus quos eo Cæsar miserat sic appellata; nunc vocatur *Merida* ad Tagum, caput Emeritani conuentus, nunc *Estremadura.* hanc Strabo Αὐγούςαν Ἠμερίτην Augustam Emeritam vocat, quod secundum nummum illustrat ab Augusto nimirum conditore, de quibus Dio consulatur & Familiæ nostræ Romanæ in gente CARISIA, cuius plures nummi hanc coloniam celebrant. *In Lusitania Pacenses sed & Emeretenses iuris Italici sunt.* De castri repræsentatione videas quæ scripserit Dio, & quæ ad eiusdem typi illustrationem in Tiberii nummo dicentur.

Lib. 9. c. 41.

Pag. 62.

Leg. VIII. Dig. de Censib.

Lib. 53.

Caput armatum. NEM. COL. *Dea stans arrectos pascens colubros.* *Caput armatum.* NEM. COL. *Oleæ rami super vas inversum, in laurea.*

Nemausus colonia Galliæ braccatæ apud Aremoricos hodie *Nismes*, sic dicta à Nemauso Deo cuius effigiem auersus nummus exhibet, si Scaligero & Grutero credimus: & certe apud Stephanum, Nemausus vrbs Galliæ à Nemauso Heraclide sic dicitur. Placet tamen Gaillardo Guitano eo libello quem de Nemauso scripsit doctissimè, caput Romæ esse vel quod mauult Martis ipsius, atque Arecomicos ita dictos quasi Ἄρεως κώμη, hoc est Martis pagus, quasi ii præter cœteros Gallos religiosissimi Martis cultores fuerint. *Martem autem studiosissime coluisse Gallos*, ait Cæsar. Salus in auerso nummo cernitur colubris lancem præbens ad quam assurgunt. Quo spectent oleæ rami, vas inversum & laurea in altero perexili Nemausensi nummo, non facile est coniicere.

De Vrbibus.

DIVVS AVGVSTVS PATER. *Caput Augusti radiata corona cinctum.* COL. A.A. PATRENS. *Colonus agens iugum boum.*

Lib.4.cap.4. Vrbs est Peloponnesi, de qua sic Plinius: *Patræ Colonia in longissimo promontorio Peloponnesi condita ex aduerso Ætoliæ & fluminis Eueni M. passuum vt dictum est interuallo.* Propter opidum cap.13. Patras Scioessa locus est, inquit Solinus, nouem collium capacitate vmbrosus, & radiis solis ferme inuisus, nec aliam ob causam memorabilis. Inscriptionem erudite explicat Illustrissimus Seguinus. in Select. numism. Vrbs Patrensis primum conditorem suum agnoscit Eumelum regionis illius indigenam, qui cum frumenti serendi rationem accepisset à Triptolemo, vrbem suam Aroam appellauit à terræ cultu sumpto nomi-

nomine, Ἄροαι ὠνόμασεν ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ τῆς γῆς vt tradit Pauſanias. Patreus in Achaicis.
Agenoris nepos Aroës pomœrio ampliato illam de ſuo nomine PATRAS vocauit. At Auguſtus poſt Actiacam victoriam, ciues Patrenſes bellorum iniuria diſperſos in illorum vrbem reuocauit, quod eius portum nauigationi opportunum exiſtimaret; vnde terno nomine dicta eſt AROA AVGVSTA PATRENSIS, à tribus conditoribus ſeu reſtauratoribus Eumelo, Patreo, Auguſto, quorum characteres in nummo leguntur. Iuxta hanc Io. Auſtriacus Chriſtianorum Præfectus in Turcas feliciter pugnauit, 1571.

DIVO AVGVSTO. *Caput Auguſti.* COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonus agens iugum boum.*

DIVVS AVGVSTVS. *Caput Auguſti.* BER. *Neptunus ſtans.*

Coloniam Iuliam Auguſtam Felicem Berytum interpretor, de qua ſic Plinius, *At in ora etiamnum ſubiecta Libano fluuius Magoras,* Lib.5.c.20. *Beritus colonia quæ Felix Iulia à Iulio Cæſare appellatur.* Auguſtæ deinde titulum conſequuta eſt, quod in prœlio Actiaco Phœnices, in quibus Beritus, auxilium Auguſto tulerant, qui etiam ius Italicum iis dederat, de quo ita Vlpianus, *ſed & Berytenſis colonia eſt in eadem* Leg.1. Dig. de Cenſibus, & leg.7. *prouincia Auguſti beneficiis gratioſa, Auguſtina colonia dicta, quæ ius Italicum habet.* Nonnus Beritum omnium vrbium non modo antiquiſſimam verum & præſtantiſſimam aſſerit, quam etiam τὼ μητέρα τῶν νόμων Legum parentem nominat. In Dionyſiacis. Zacharias Scholaſticus Epiſcopus Mitylenenſis, Græcarum litterarum ſcholam, Iuriſprudentiæ omniumque diſciplinarum academiam, Muſarumque domicilium. De mundi opificio contra Philoſophos. Hodie vocatur *Barut.* Lib.16. Secundum nummum explicat Strabo, Beritum enim non ab Auguſto, ſed ſub Auguſto ab Agrippa genero reſtitutam fuiſſe ſcribit. *Cum enim Trypho tyrannus eam pene deleuiſſet, Agrippa totius maris & oræ Præfectus Imperator & victor eam reparauit, colonia ſuperaddita ſtabiliuit, duabuſque legionibus firmauit.* His de cauſis grata ciuitas nummum percuſſit Diui Auguſti facie impreſſum, & Neptuno dextro pede proram nauis calcante, dextra manu delphinum, ſiniſtra tridentem ferente; is autem Neptuni typus in Agrippæ nummis eodem modo cernitur, de quibus infra ſuo loco dicetur.

IMP. AVG. DIVI. F. *Caput Augusti. retro caduceus. in auersa verò parte Labyrinthus.*

QUid sibi velit labyrinthus Hispanico vt Occoni placet nummo impressus non facile est coniicere. Si vero in Ægypto percussus fuerit quod magis congruum videtur, utrumque tamen videtur innuere impolitus, rusticus & minus bene sculptus nummus, non erit difficile Thebanum seu Memphiticum labyrinthum in memoriam reuocare quod deuictam cum Ægypto Cleopatram denotat, pacemque orbi redditam, quare appositus est caduceus, in gloriam nimirum gentium victoris Augusti. Quod autem in eam adducar sententiam, facit nummus M. Aurelii Imp. simili labyrintho signatus, cui appositus est crocodilus, Ægyptum perpetuo denotans. Biblioth. histor. lib. 1. De quo quidem labyrintho hæc Diodorus Siculus; Μένδης ὅν τινες Μάρρον προσονομάζουσι, τάφον αὑτῷ κατεσκεύασε τὸν ὀνομαζόμενον λαβύρινθον &c. hoc est; *Mendes quem nonnulli Marum vocant Ægypti Rex sepulchrum labyrinthi nomine sibi construxit, non tam mole admirandum, quam artificio inimitabile. Ingressus enim ipsum non facile exitum, nisi ducem peritissimum nactus, reperire potest. Sunt qui Dædalum quoque in Ægyptum ferunt delatum, demiratumque operum illic solertiam. Minoi Cretensium Regi labyrinthum ad Exemplar Ægyptii concinnasse, in quo Minotaurum, quem dicunt, versatum esse fabulantur. Atqui Cretensis vel à Regum aliquo exstructus, vel longinquitate temporis vitiatus intercidit; cum Ægyptius ad nostræ ætatis tempus structuram prorsus integram conseruarit.* Florebat autem Diodorus temporibus Augusti.

Cæsar Avgvstvs. *Caput Augusti.* Cor. M. Bellio Proc. ii. Vir. *Pegasus Corinthi typus.*

Caivm Dvellivm M. *filium qui Pœnos classe deuicerat redeuntem à cœna sæpe videbam puer: delectabatur crebro funali & tibicine quæ sibi nullo exemplo priuatus sumpserat, tantum licentia dabat gloria,* inquit Cato maior apud Ciceronem. Duelliam hanc gentem inferioris ætatis quadam in loquendo mollitia Belliam esse appellatam ex Cicerone facile colligitur: *Quid vero licentius,* inquit, *quam quod hominum etiam nomina contrahebant quo essent aptiora, nam vt duellum bellum, & dueis bis, sic* Dvellivm *eum qui Pœnos classe deuicit,* Bellivm *nominauerunt.* M. hic Bellius primum Antonio militauerat, cuius & ad Cleopatram Ægypti reginam & ad Artauasdem Armeniæ regem legatus fuerat, deinde Augusti partes secutus est cui erat & a consiliis & a secretis; sic enim Dio, Μαθὼν δὲ δὴ Καῖσαρ καὶ τὴν διάνοιαν σφῶν παρά τε ἄλλων καὶ παρὰ τοῦ ΔΕΛΛΙΟΥ &c. hoc est, *Sed vbi Cæsar consilium eorum ex aliis ac maximè* Dellio *intellexit* &c. & hoc ipso die pugnæ Actiacæ contigit. In quorum fortassis pretium, Duum-viratum naualem apud Corinthum accepit, cuius monumentum hic habes: si plura de Duellia gente quæras, consule, quæ scripsimus in Familiis Romanorvm, de gente Bellia. Beneficiorum Iulii gratam apud Corinthios recordationem nummus hic declarat. *Vltra forum*, inquit Pausanias, *Octauiæ ædes est Augusti sororis qui Cæsari in Imperium Rom. successit, ei nempe à quo est Corinthus restituta.* de Corintho & Bellerophonte vide in Iulii nummis pag. 18.

De Senectute. In Oratore. Lib. 49. Lib. 50. In Corinth. Lib. 2.

REX PTOL. *in corona.* . . . . . . SAPILVS II-V. Q.

Detrimentum nummi reliquam inſcriptionem eripuit: Vnum Ptolemæum Regem demonſtrat, quem certum eſt filium fuiſſe Iubæ Mauritaniæ Regis, deſponſatum M. Antonii Trium-Viri & Cleopatræ Reginæ filiæ. Hanc *Cleopatram* Plutarchus, *Helenam* Suetonius nominat, hoc eſt σελήνην, quod à parentibus Luna & Iſis
Dio lib.59. diceretur, vt frater Alexander Oſiris. *Cæterum Caius Caligula Ptolemæum Iubæ filium euocauit, ac cum cognouiſſet de eius diuitiis neca-*
Turnebus lib.27.cap. 20. *uit*, quod quidem bellum excitauit in Mauritania. *Romana arma primum Claudio principe in Mauritaniam bellante Ptolemæum regem*
Lib.5.cap.2. *à C. Cæſare interemptum vlciſcente liberto Ædemone*, inquit Plinius. Illius Ptolemæi exhibet numiſma Læuinus Torrentius, faciem ab vna
In comment. ad Caligulam Suetonii. parte cum inſcripto nomine, ab auerſa ſiſtrum cum ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ vxoris eius characteribus. De Sapilo, an ſit pars nominis, an totum nomen, dubitatur; tota res ignoratur.

IMP. CAESAR AVGVSTVS. *Caput Augusti.* COL. IVL. *Colonus agens iugum boum.*

Coloniarum ſymbolum, ſed cuius hoc ſit monumentum, ignoro. Plures enim coloniæ dictæ ſunt Iuliæ, vel quod beneficium aliquod accepiſſent à Iulio vel quod ab eo fuiſſent conditæ, ſic Corin-
Suetonius in Aug. cap.46. thus, Berithus, & Leptis ex ſuperioribus Iuliæ dictæ ſunt. *Ad hunc modum vrbe vrbaniſque rebus adminiſtratis, Italiam duodetriginta coloniarum numero deductarum ab ſe frequentauit; operibusque ac vectigalibus publicis pluriſariam inſtruxit: etiam iure ac dignatione vrbi quodammodo pro parte aliqua adæquauit, excogitato genere ſuffragiorum, quæ de magiſtratibus vrbicis decuriones colonici in ſua quiſque colonia ferrent: & ſub diem comitiorum obſignata Romam mitterent.*

Maris Ægei incolis omnibusque adeo gentibus maria aperuerat Auguſtus, plenamque commercii, quo vno conſtant maritimarum vrbium opes, poteſtatem fecerat. Id teſtatur Suetonius nautas Cap. 98. Auguſto thura libantes, fauſta omina & eximias laudes congerentes prædicans, *per illum eos viuere, per eum nauigare, libertate atque fortunis per illum frui.* Debitam ergo mercedem gloriæ retulerunt Plinius. Coi quorum inſula nobilis eſt & Herculi dicata. Ῥόδος δ' ἦν καὶ Κῶς, ἀλλ' ᾠκεῖτο ὑφ' Ἡρακλειδῶν, inquit Strabo, hoc eſt, *Fuerunt autem Rhodus* Lib. 14. *& Co, ſed ab Herculis poſteris incolebantur.* ἐν δὲ τῷ προαστείῳ τὸ Ἀσκληπιεῖον ἐστὶ σφόδρα ἔνδοξον καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστὸν ἱερόν . . . . φασὶ δ' Ἱπποκράτην μάλιστα ἐκ τῶν ἀνακειμένων θεραπειῶν ἐνταῦθα γυμνάσασθαι τὰ περὶ τὰς διαίτας. Hoc eſt, *In ſuburbio Æſculapii templum eſt celeberrimum & donariorum plenum . . . . Aiunt autem ex deſcriptis & appenſis ac dedicatis curationibus Hippocratem exercuiſſe ea quæ ad victus rationem pertinent.* Inde

1. claua atque ſerpens intortus virgæ. Sophoclem autem cuius nomen additum eſt, aut huius ædis, aut vrbis ipſius atque inſulæ Præfectum fuiſſe credibile eſt. Forſitan Auguſto ex morbo conualeſcenti cuſus eſt ille nummus & Æſculapio; ob quam rem iuxta Æſculapii ſignum Antonio Muſæ medico ſtatua ære publico poſita fuerat, τὰ τοῦ Θεοῦ προσποιούμενος inquit Xiphilinus, hoc eſt, *Dei beneficia ſibi arroganti.* In Auguſto.

2. Eodem ſpectat alter nummus cum capite Iouis laureati, aut Herculis, in quo Auguſtus hoc vno verbo notatur ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Σεβαστὸν autem cur dixerint Romani, docet Dionis abbreuiator: *Volebat*, inquit, Xiphilinus in Auguſt. *Romulus vocari, ſed inuidiæ declinandæ cauſa ne Regis vllius nomen* Suetonius *affectare videretur, maluit dici Auguſtus.* ὡς πλεῖόν τι ἢ κατ' ἀνθρώπους ὤν. cap. πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα καὶ ἱερώτατα Αὔγουστα προσαγορεύεται. ἐξ οὗπερ καὶ Σεβαστὸν αὐτὸν ἑλληνίζοντες προσεῖπον ὥσπερ τινὰ σεπτόν. Hoc eſt, *Tanquam aliquid eſſet* Dio lib. 53. *ſupra hominum conditionem; nam quæ in honore atque cultu ſunt ea Auguſta vocantur, unde qui græciſſabant* σεβαστὸν *vocabant quaſi Sanctum.*

ΚΑΙΣΑΡ. Cæſar. *Caput Auguſti.* ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Auguſtus. *Luna falcata cum cometa.*

Stellam crinitam ſeu aſtrum Diui Iulii in gratiam Auguſti Cæſaris, quænam ex ciuitatibus Græciæ ſignauerit in hoc nummulo, mihi non liquet.

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Tripolitanorum. *Facies Auguſti habitu Apollinis cum cithara. In auerſo nummo Græci characteres ſed ſine ſenſu barbaris admixti, forte* ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ.

Tripolis alia Syria eſt Phœniciæ, quæ nunc Turcis *Trapoli* dicitur, vt ait Leonclauius, Italis *Tripoli di Souria*, à Sultano Babyloniæ vaſtata anno Chriſti MCCLXXXIX. poſtea refecta: ſic dicta vel quod tribus vrbibus conſtaret, vel *quod trium populorum eſſet colonia, Aradi, Tyri & Sidonis*, vt ait Stephanus: Alia vrbs Africæ littoralis apud Syrtim paruam Taphris, & ipſa conſtans Abrotono & Lepti magna, nunc *Tripoli di Barbaria.* Erant & aliæ eius nominis minus celebres: Vnam in Theſſalia collocat Liuius, alteram in Caria Stephanus, aliam Plinius in Lydia. Quænam autem hunc nummum fabricauerit, ignoro. Certe quod ad Auguſtum ſpectat; *Cœna eius*, vt ait Suetonius, *ſecretior in fabulis fuit quæ vulgo* δωδεκάθεος *vocabatur, quaſi Deorum duodecim, in qua Deorum Dearumque habitu diſcubuiſſe conuiuas & ipſum pro Apolline ornatum.* Sic fortaſſis Apollinem reuerebatur poſt prælium ad Actium commiſſum, in cuius promontorio Apollinis templum erat, quod teſtantur nummi hiſce typis toties ſignati, APOLLINI ACTIO. Suetonius narrat, *Auguſtum etiam Apollinis filium exiſtimatum eſſe.* vnde etiam Auguſtus Apollo dictus eſt, quod teſtantur plures inſcriptiones ex quibus ſequentem ſelegimus.

Cap. 70.

Ex Gruter. inſcript. pag. 1066.

APOLLINI AVG.
SACR.
FELIX AVG. LIB. OPTIO ET
EXACTOR AVR. ARG. AERIS
ITEM SIGNAT. SVPPOSTORES
MALLEATORES MONETÆ CAESARIS N̄.

Romæ in ædibus Sabellorum in theatro Marcelli.

A latere sinistro sunt nomina Officinatorum.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΛΟΥΣΙΑΣ ΥΠΑΤΟΣ. Cæsar Augustus Plutia Consul, *Caput Augusti.* ΑΠΟΛΛΑΞ ΦΑΝΙΟΥ ΑΜΕ.. *Minerua victrix.*

Verecundiam Augusti & ciuilitatem ignorat nemo, nisi qui Augustum ignorat. præclarum monumentum quod in oppido consulatum sibi deferri æquo animo tulerit, ita vt eius etiam rei quasi accepti beneficii testimonium exstare non sit dedignatus. Plutia autem nunc *Piazza*, teste Aretio, oppidum fuit in Sicilia geminum, nouum & vetus, optime habitatum, cuius mentio exstat apud Ciceronem. Apollax Phaniæ filius vrbis Præfectus suum nomen adiecit, vel Apollonius. Cœtera vetustate detrita sunt, vt legi non possint. Mineruam victricem insculpsit, vel vrbis illius stemma, vel commendando pacatori & victori orbis Augusto.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Augusti.* ΑΣΚΑΛωνιτων. Ascalonitarum. *Figura stans.*

Ascalon vrbs est Palæstinæ nunc *Scalona*, vna ex quinque primis Philistinorum vrbibus. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ καὶ ἡ Γαδαρίς ἐστιν ἣν καὶ αὐτὴν ἐξιδιάσαντο οἱ Ἰουδαῖοι εἶτ᾽ Ἄζωτος καὶ Ἀσκάλων. hoc est, *Interiacet Gadaris, quam ipsam quoque Iudæi suam fecerunt, postea Azotus & Ascalon.* Strabo lib. 16. Lib. 5. cap. 13.

Strabo lib.16. *Oppidum Ascalo liberum*, inquit Plinius. *Ascalonensium regio præcipuè cepas fert, vrbs ipsa non est magna.* Quid in auerso nummo significetur non satis liquebat, hanc tamen eo expressam Semiramidem coniicio, tum ex sceptro coram apposito, tum ex habitu illustris illius Rginæ corona capiti imposita, columbaque ramo innixa:
Biblioth. historic. lib. 2. cuius originem sic narrat Diodorus Siculus, κατὰ τὴν Συρίαν τοίνυν ἐστὶ πόλις Ἀσκάλων &c. hoc est, *Est in Syria vrbs Ascalon, à qua non procul ingens & profundus lacus piscium copia abundans, & in*
Plin. lib. V. cap. XIII. *vicinia illustris Deæ templum quæ Derceto Syris vocatur, facie mulierem & toto aliàs corpore piscem referens: idque has ob causas, accolarum hic disertissimi fabulantur: Venerem ab illa offensam, acrem iuuenis in sacrificantium turba non inelegantis amorem Deæ iniecisse; susceptaque è complexu Syri filia, cum facinoris eam puderet, iuuenem necasse, puellulamque in petricosum quemdam locum ac desertum exposuisse; ipsam vero pudore & mœrore compulsam in lacum se abiecisse, in piscem inde transformatam: hinc factum vt Syri etiam nunc ab id genus animante abstineant, Deorumque ritu pisces colant. Cum vero ad exposita infantis locum magna columbarum vis nidularetur, miro quodam fato & nutricatio & salus ei contigit; alarum enim complexu corpusculum infantis fouere, & in vicinis attegiis derelictum à bubulcis aliisque pastoribus lac obseruare rostrisque exceptum mediis eius labris, vt altera nutrices, instillare. Cumque annum egressa firmiore indigeret nutrimento, de caseis quantum sat esset decerptum illi suggerebant. Pastores autem reuersi cum caseos viderent circumrosos, primo rem insolitam mirari, tum obseruatione adhibita causam deprehendere. Virgunculam enim decora forma insignem reperere, quam in magalia deportatam, regiorum iumentorum magistro, cui Simma nomen, donarunt. Is liberis carens puellam vti filiam accuratissime educauit, & Semiramidis nomen imposuit, Syrorum lingua à columbis deriuatum, quas Syrarum deinde natio vt Deas per-*
Lucian. de Dea Syria. *petuò veneratur. Hac de Semiramidis ortu fabulosè narrantur, quam iam maturam nuptiis formaque pulchritudine longe virgines alias supereminentem, Menones regii Senatus Princeps & Syriæ totius Administrator amore captus in vxorem duxit.* & paulò post, *Eam tamen Ninus Rex Assyriorum & propter corporis venustatem morumque elegantiam & propter egregia facta & præcipuè ob expugnatam eius astu Bactram, tantopere dilexit vt Menoni marito persuadere sit conatus, vt sponte sibi illam concederet, suam ei filiam Sosanam pro merito isto in matrimonium pollicitus. Eo conditionem repudiante oculos se homini euulsurum, ni pareat, Rex minatur. Menones igitur regiæ interminationis metu & amoris impotentia ad rabidum furorem adactus, iniecto se laqueo suspendit; atque hac Semiramis occasione ad regium euecta est splendorem, &c.* Credibile est horum memoriam suis nummis Ascalo-

Aſcalonitenſes poſteris conſignaſſe. Cur autem id ſub Auguſto factum fuerit, arbitror deuictam Syriam Ægyptumque poſt pugnam ad Actium, harumque vrbes M. Antonio iampridem fauentes aut veniam petentes aut gratulabundas Cæſari, hiſce glorioſis teſtimoniis animum eius placare voluiſſe.

Caput Auguſti abſque inſcriptione. ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. *Damaſcenorum.*

Damaſcus Syro-Phœniciæ caput vrbs fuit celeberrima. Genius vrbis capite turrito rupi inſidet, quemadmodum frequens eſt in vicinæ Antiochiæ nummis typus, cum eadem infra pedes figura natantis ſpecie: quid illa teneat præ manibus obſcurum foret, niſi palmarum vbertas in iis regionibus fructus denotaret, dactilos nempe ſeu dactilorum pruna: hinc pruna Damaſcena, de quibus Athenæus facit mentionem. *Aliquantulum agrorum Damaſcenſibus Magnus Pompeius dedit*, inquit Paulus Diaconus, *quo lucus ibi ſpatioſior fieret, delectatus loci amœnitate & palmarum*, alii legunt aquarum, *abundantia.* Doctiſſimus Triſtanus duos Damaſcenos nummos excudi curauit, quos pro more accuratiſſimè explicauit; illi tamen à meo plurimum differunt. lib. VI.

ΕΓΗΣΤΑΙΩΝ. Segeſtanorum. *Caput Auguſti. in auerſo nummo Æneas Anchiſem cum Penatibus exportans, ſequente Iulo.*

Segeſtanos vocat Cicero, de cuius nominis formatione Feſtus, In Verr. *Segeſta*, inquit, *quæ nunc appellatur oppidum in Sicilia eſt, quod videtur Æneas condidiſſe prapoſito ibi Egeſto, qui eam Egeſtam nominauit: ſed prapoſita eſt littera s, ne obſcœno nomine adpellaretur, vt factum eſt in Maleuento, quod & Beneuentum dictum eſt.* Ἔγεςα πόλις Σικελίας ἀπ' Ἐγέςου τοῦ τρωός. *Egeſta*, inquit Seruius, *Hippotis filia ne belluæ* In lib. I. Aeneid. *obii-*

obiiceretur à patre nauigio imposita ventis procellisque permittitur. Hæc ad Siciliam delata à Crinisο fluuio in vrsum aut canem verso compressa edidit Egestum quem Virgilius Acestem vocat, qui ex matris nomine ciuitatem Troianis condidit quæ ante Egesta, post Segesta dicta est.

Virg. lib. 5. Æneid.

At procul excelso miratus vertice montis
Aduentum, sociasque rates, occurrit Acestes
Troia Crinisο conceptum flumine mater
Quem genuit. ———

Quid mirum ergo Æneæ effigiem auerso nummo ab Segestanis impressam fuisse, cum apud eos à Dionysio Halicarnasseo memoretur templum in Æneæ memoriam conditum. Ἱερὸν Αἰνείου ἱδρυμένον ἐν Αἰγέστῃ τῶν ὑπολειφθέντων ὑπὸ τοῦ στόλου τῇ μνήμῃ τοῦ σώσαντος σφᾶς ἀνάθημα ποιησαμένων; relictis ibi è naufragio seruatori suo gratiam referentibus. Ἐμπόριον Σεγεστάνων apud Ptolemæum nunc *Castello à mare* vocatur, vt ait Aretius.

ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. Cæsar Augustus Pontifex. *Caput Augusti.* ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ. Pontificiam Antiochenses. *Corona.*

In gloriam Augusti Pontificum collegium apud Antiochiam magistratus delati benigne accepti monumentum æternitati consecrauit. Antiochia vna est in Ciliciæ littore à Ptolemæo commemorata nunc Antiochetta, Episcopatus sub archiepiscopatu Seleuciensi quæ occasionem dedit Antiquariis typum nummi portum repræsentare. Appianus tradit sexdecim ciuitates nomine Antiochias à Seleuco Nicatore conditas in memoriam paterni nominis, quarum illustrissima fuit Antiochia illa quæ sub Libano monte condita erat; sed cum pleræque sint mediterraneæ, portusque nullus ibi esse possit, has omittimus, alioque typum reuocandum censemus: refert enim potius coronam quam portum, quæ inscriptioni iuncta στέφανον ἀρχιερατικὸν coronam supremo sacerdoti dicatam Imperatori ab Antiochensibus oblatam repræsentat. Coniecturam auget inscriptio circum caput CÆSAR AVGVSTVS PONTIFEX, quasi eius pontificatui is honor deberetur: nec me mouet tot Antiquariorum sententia, Tristani præcipuè, qui portus tantum mentionem fecerunt, coronæ nequaquam.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Cæſaris Auguſti. *Caput aut ſolum, aut Liuiæ capiti iugatum.* ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ. Regis Rhœmetalcis. *caput aut ſolum, aut vxoris capiti iugatum.*

Cum Rhœmetalce diademate coronato Auguſtus aut laureatus, aut capite nudo cernitur: nihil enim ita timebat vt Regis nomen & inſignia. Mutuis autem officiis Auguſtum Rhœmetalces, illum viciſſim Auguſtus demeruerat. Nam M. Lollius in Thracia Rhœmetalci auunculo & tutori liberorum Cotyos auxiliatus Beſſos fugauit, anno V.C. DCCXXXVIII. Rhœmetalces autem Batonem Dalmatam profligauit. *At ea pars quæ obuiam ſe effuderat exercitui, quem Aulus Cæcina & Siluanus Plautius Conſulares ex tranſmarinis adducebant prouinciis, circumfuſa quinque legionibus noſtris auxiliaribuſque & equitatu regio, (quippe magnam Thracum manum iunctus prædictis ducibus Rhœmetalces Thraciæ Rex in adiutorium eius belli ſecum trahebat) pene exitiabilem omnibus cladem intulit*, &c. Cum autem in Macedoniam rurſus impetum Dalmatæ facerent, καὶ τούτους μὲν ὅ, τε Ῥυμητάλκης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ῥασκύπολις μάχῃ κατέλαβον. hoc eſt, *Hos Rhœmetalces & frater eius Raſcupolis pugnando confecerunt*, anno V.C. DCCLIX. Maxima poſtea durauit hunc inter & Cæſarem coniunctio, cui Cotyos ditionem dedit Caligula, anno V.C. DCCXIC. Capricornus his nummis appoſitus quo ſpectet nemo neſcit, de quo adi Suetonium, & nummum ſupra ſcalptum pag. 32. Cæterum tacere non debeo ſimilem primo nummo videri apud magnum Hetruriæ Ducem, in quo quintum caput videre eſt, nempe Veneris, quod ad originem gentis Iuliæ pertinet.

Dio lib. 54.

Vel. Paterculus lib. 2.

Dio lib. 55.

In Augusto cap. 94.

Caput Apollinis aut Augusti, mallem vtriusque. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Cæsareæ. *Aquila in vertice montis.*

Ita multæ sunt Cæsareæ, vt vix sciri possit ad quam earum hic num-

In Augusto. cap.60. mus pertineat. *Reges, amici, atque socii,* inquit Suetonius, *& singuli in suo quisque regno Cæsareas vrbes condiderunt, & cuncti simul ædem Iouis Olympici, Athenis antiquitus inchoatam, perficere commu-*

De bell. Iud. lib. 1. cap. 16. *ni sumptu destinauerunt, Genioque eius dedicare.* Testis sit Iosephus his verbis, *Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebusque aduectitiis portum, Cæsari vero conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsarea*

Breuiarii lib. 7. *imposuit.* Eutropii verba rem nostram fere dirimunt. *Tanto autem amore etiam apud Barbaros fuit,* Augustus, *vt Reges populi Romani amici in honorem eius conderent ciuitates, quas Cæsareas nominarent: sicut in Mauritania à Rege Iuba, & in Palæstina, quæ nunc est vrbs clarissima.* ad quam postremam pertinere videtur noster hic nummulus.

ΚΑΙCΑΡ ΑΥΓΟΥCΤΟC Cæsar Augustus. ΚΥΔΩΝΙΑ. Cydonia. *Lupa lactans puerum.*

Lib. 51. Cydonia vna ex præcipuis Cretæ vrbibus hoc monumentum Augusto consecrauit ob restitutam libertatem. hæc illi auxilium tulerat. de quo consulendus Dio. Huius præclaram facit mentio-

Lib. 3. nem Florus his verbis, *Metellus,* inquit, *totam insulam igni ferroque populatus intra castella & vrbes redegit, & Gnossum & Erythræam, & vt Græci dicere solent, vrbium matrem Cydoneam.* Cydonios Cretensesque magnanimos nuncupat Homerus,

Ἐν δ' Κρῆτες μεγαλήτορες, ἐν δ' Κύδωνες.

Anton. Liberal. Metamorph. 30. Quod exhibet auersus nummus, ad Miletum pertinet. Is Apollinis & Acal-

& Acallidis filiæ Minois filius, expositus à matre lupæ vberibus educatus est, grandior factus in Cariam fugit, vbi Miletum condidit. Ceterum Cydonia hodię Canea nuncupatur Turcarum & Venetorum continuis fere pugnis, & obsidionibus, clara.

KAICAPOC. Cæsaris. *Spica. L.* Palma.

Cum Augustus M. Antonium vicisset ad Actium, illum cum Cleopatra in Ægyptum fugauit: illo mortuo hæc etiam serpentis morsu mortem sibi intulit. Vtriusque fato Ægyptus tota in Augusti potestatem deuenit, quæ quasi Imperatori suo gratulabunda hoc anno fecunditatem suam auxit. vnde Virgilius de Augusto: Lib. 1. Georgicorum.

—— & te maximus orbis
Auctorem frugum tempestatumque potentem
Accipiat ——

Augustus Ægyptum in prouinciæ formam redactam, vt feraciorem Sueton. in Augusto. *habilioremque annonæ vrbicæ redderet, fossas omnes in quas Nilus exæstuat oblimatas longa vetustate, militari opere detersit.* Hæc omnia denotat exiguus nummus, ab vna parte spicam repræsentans fertilitatis Symbolum, ab altera palmam Alexandriæ typum.

Quoniam numerales characteres frequenter in nummis occurrunt, de his differendum est. Annum primum Imperii L. A. denotant. alphabetico quodam ordine litterales characteres numerum designare, apud Græcos mos est. sic A. primum, B. secundum indicat, ι' decimum, ια' vndecimum, κ' vigesimum, κα' vigesimum primum. de quibus consulantur Grammatici Græci. L. autem sic explicat Saturnal. lib. 1. Macrobius, *Prisci Græcorum primam lucem quæ præcedit solis exortus* λύκην *appellauerunt,* ἀπὸ τοῦ λευκοῦ, *id est luce temporis. Annum quoque vetustissimi Græcorum* λυκάβαντα *appellant* τὸν ἀπὸ τοῦ λύκου *id est sole* βαινόμενον καὶ μετρούμενον. λύκον *autem solem vocari, etiam Lycopolitana Thebaidos ciuitas testimonio est, quæ pari religione Apollinem, itemque lupum, hoc est* λύκον *colit, in vtroque solem venerans, quod hoc animal rapit & consumit omnia in modum solis.* hæc Macrobius.

Divvs Avgvstvs Pater. *Facies Augusti radiata corona ornati. Typi auersi infra explicantur.*

Diuinitatis monumenta & honorum Augusto post excessum S.C. decretorum, hic habes. corona radiata quæ inclinante & labante iam imperio viuis atque in Diuos relatis fuit promiscua tunc temporis, nonnisi post apotheosin tribuebatur. Pater autem dicitur Augustus, quasi caput gentis suæ, vt Sardus Pater dicitur, vel vt Pater patriæ; quod nomen ille à cunctis solennitate ludorum per Val. Messallam delatum præ gaudio lacrymabundus acceperat: vel vt Liber pater, à liberando, vel vt Iuppiter quasi *iuuans pater, nomine Diis conueniente, quod omnibus sese æquum & humanum præbuerit*, inquit Diod. Siculus, καὶ παρεχόμενον ἑαυτὸν πᾶσιν ἐπιεικῆ καὶ φιλάνθρωπον, ὑπὸ δὲ πλήθους πατέρα προσαγορευθῆναι. Aræ autem viuo etiam videntique Augusto ponebantur;

Biblioth. hist. lib. 5.

Præsenti tibi maturos largimur honores,
Iurandasque tuum per numen ponimus aras.

Epist. 2.

inquit Horatius.

Prudentius cōtra Symm. libro priori.

Hunc morem veterum docili iam ætate sequuta
Posteritas, mensa atque adytis & flamine & aris
Augustum coluit, vitulo placauit & agno,
Strata ad puluinar iacuit, responsa poposcit.
Testantur tituli, produnt consulta senatus
Cæsareum Iouis ad speciem statuentia templum.

Eô spectant & agnus & vitulus iuxta templum Augusto dicatum

1. collocati in primo nummo; siue templum illud Romæ constructum fuerit, siue Nolanum intelligitur, *Nolæ enim domus in qua decessit Augustus, in templum mutata est*, inquit Dio, καὶ οἱ καὶ ἡ ἐν τῇ Νώλῃ οἰκία Lib. 56.
2. ἐν ᾗ μετήλλαξεν ἐτεμενίσθη. Bos etiam procumbens in secundo, quasi victimario ferienti collum præbens eandem indicat venerationem: quam etiam testantur plura inscriptionis fragmenta apud Fratres Aruales,

. . . . MINERVÆ VACCAM Gruter. inscript. pag. 117.

DIVO AVGVSTO BOVEM MAREM . . Tristanus quidem vir de antiquitate optimè meritus coniecturam præbet huic explicando nummo quem ad taurum cœlestem reuocat: sed inscriptio hæc antiqua mihi verius rem declarare videtur. Comm. hist. t. 1. p. 32.

3. Tertius statuam consularem exhibet in sella sedentem & togatam, orbem sinistra, dextra ramum oleæ gerentem, quasi orbis pacatori CONSENSV SENATVS ET EQVESTRIS ORDINIS POPVLIQVE ROMANI signum hoc publicè positum fuerit. Eô etiam spectant ara, fulgur, temo & gubernaculum orbi impositum, & victoria clypeum præbens cui S. P. Q. Romani characteres impositi sunt. Iouis ales in plerisque cernitur toti orbi quasi prædæ incubans, qua animas heroum in cœlum rapi credebant, vt de eodem Augusto narrat Dio his verbis, κἀκ τούτου δᾷδας ἑκατόνταρχοι ὥς που τῇ βουλῇ ἐδεδόκει Lib. 56. λαβόντες ὑφῆψαν αὐτήν, καὶ ἡ μὲν ἀνηλίσκετο, ἀετὸς δέ τις ἐξ αὐτῆς ἀφεθεὶς ἀνέπτατο, ὡς καὶ δὴ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναφέρων; hoc est: *Post hæc Centuriones acceptis facibus iussu Senatus rogum succenderunt: eo absumpto, aquila ex eo emissa sursum volauit, quasi animam Augusti in cœlum ferens.* Quæ omnia tanti fecere Augusti posteri, vt ea restituere dignati sint, ne horum memoria intercederet, passim Titi, Domitiani, Neruæ nomina inscripta sunt.

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΔΗΜΟΦΩΝ. Augustum. Demophon. *Templum in quo figura stans.*

ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. Pergamenorum & Sardianorum.

Figura stans alteri coronam imponens.

Aliud cum diuersa inscriptione.

Augustum templum hic cernitur quod in honorem Augusti totus fere orbis in omni regione ædificari curauit. καὶ αὐτοῦ ὄντι τῇ Ῥώμῃ Dio lib. 56.

ἡρῷον ψηφισθὲν μὲν ὑπὸ τῆς γερουσίας, οἰκοδομηθὲν δὲ ὑπό τε τῆς Λιουίας καὶ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἐποιήθη &c. hoc est, *Decretum enim Romæ Augusto sacrarium à Senatu, à Liuia autem & Tiberio factum.* alibi quoque multis locis ei fana extructa sunt à populis, partim volentibus partim invitis, idque sub annum DCCLXVI. Templum in sua regione condiderunt Sardiani & Pergameni gratiam referentes Imperatori, quem & Diuum colebant: Augusta nominata sunt. Quisnam sit ille Demophon in primo nummo mihi non liquet; vt ille Cephalion in secundo siue reuera nomen sit, siue Præfectum scribarum significet. Cur figura stans alteri coronam imponat scire maxime cuperem.

..... AVGVSTA. *Caput Liuiæ velatum* .... *Caput Augusti.* ΛΙΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ, Liuia Augusta. *Caput Liuiæ.* ΠΑΤΡΟΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ, Patris Patriæ. *Duplex cornucopia.*

Sueton. in Aug. cap. 62. *Liuiam Drusillam matrimonio Tiberii Neronis & quidem prægnantem Augustus abduxit, dilexit & probauit vnicè ac perseueranter,* In Tib. c. 3. *Drusumque Germanici patrem intra mensem tertium peperit, fuitque suspicio ex vitrico per adulterii consuetudinem procreatum, statim certè vulgatus est versus:*

In Clau. c. 1. Τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία.

Veniunt beatis & trimestres liberi.

Lib. 48. Cuius mentionem facit Dio his verbis, *Liuia cum Cæsare agens Claudium Drusum Neronem peperit, eumque Cæsar tollens patri eius misit, ac idipsum in sua commentaria sic inscripsit*, CAESAR FILIOLVM QVEM SVA CONIVX LIVIA PEPERIT NERONI PATRI REDDIDIT. Plinius 15. Ὅτι Καῖσαρ τὸ γεννηθὲν Λιουίᾳ τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ παιδίον Νέρωνι πατρὶ ἀπέδωκε. Testamentum Augusti illatum per Virgines Vestæ Tiberium & Liuiam Tacitus lib. 1. Annal. hæredes habuit. Liuia in familiam Iuliam & nomen Augustæ, quod Sueton. in Aug. c. 63. nummus exhibet assumebatur; *Ex ea tamen nihil tulit liberorum cum maximè cuperet, atque inde nouercalia in Caium Luciumque Cæsares odia. Ita tamen quamuis liberorum expers imperiosa & callida mulier Augustum deuinxerat, vt nemini magis seruierit: nullum enim officii genus etiam infame prætermiserat, conditionibus etiam quærendis atque arcessendis mulieribus quas corrumperet. Interroganti cuidam, Quanam ratione Augustum ita in suam potestatem redegisset, respondit, Exquisita*

pudicitia, omnia eius mandata libenter exequendo, nullas eius res scrutando, lusus eius venereos neque persequendo & dissimulando, inquit Dio. Mortis etiam Marcelli causa Liuiæ à quibusdam imputata est, quæ eum suis filiis præferri indigne tulisset, Αἰτίαν μὲν οὖν ἡ Λιβία τοῦ Μαρκέλλου ἔσχεν, ὅτι τῶν υἱέων αὐτῆς προεξετίμητο. Dio lib. 54. Augustæ delatum nomen hi nummi repræsentant, quod beneficio Augusti acceperat. *Ea etiam post mortem Drusi solatii causa statuis donata est.* Ἡ δὲ δὴ Λιβία εἰκόνων τε ἐπὶ παραμυθίᾳ ἔτυχε &c. Dio lib. 55.

Et quoniam auersus nummus duplicem cornucopiæ figuram exhibet, quæ eadem in pluribus huius Operis numismatibus occurrit, non inutile fore arbitror testimonium Diodori ad eius explicationem proferre, cuius hæc sunt verba, Φασὶ δ' οὖν Ἄμμωνα βασιλεύοντα καὶ τὰ. hoc est, *Narrant Ammonem Libyæ Regem virginem cui Amalthea nomen forma longe pulchecrrimam offendisse, cumque ea amoris impulsu congressum filium genuisse tam robore quam specie insignem. Post hæc Amaltheam cum imperio vicina regioni præfecit, quæ cum figura sua bouis cornu referat, Hesperium propterea cornu indigitatur. Et quæ soli hic est vbertas, vitibus aliisque arboribus quæ esculentos fructus gestant redundat. Mulier rerum illic potita de se Amalthea cornu locum nuncupauit: & hac de causa posteri solum aliquod geniale & fructibus omnigenis refertum Amalthea cornu pari modo appellant.* Hinc perpetuo abundantiam, opes, fertilitatem sub hoc vel illo Principe Amaltheæ cornu in numismatibus indicat. Biblioth. hist. 1.

ΣΕΒΑΣΤΗ CΥΝΚΛΗΤΟC CΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΙΕΡΟΝΥΜΟΥ. Augusta, Senatus Smyrnæorum. Hieronymi. *Capita Liuiæ & Augusti sub specie Senatus aduersa.* ΤΙΒΕΡΙΩ CΕΒΑCΤΩ ΕΠΙ ΠΕΤΡΩΝΙΟΥ. Tiberio Augusto, sub Petronio. *Templum quatuor columnarum, figura togata stante in medio.*

Q*uum rumor increbuisset, Tiberium Cæsarem Agrippinæ exitium parare, Ille* inquit Cornelius Tacitus, *quo famam auerteret, adesse frequens Senatui, Legatosque Asiæ ambigentes quanam in ciuitate templum Tiberio statueretur plures per dies audiuit. Vndecim vrbes certabant pari ambitione viribus diuersa, Hypapeni, Tralliani, Laodiceni, Magnetes, Ilienses, Halicarnassii, Pergameni, Ephesii, Milesii, Sardiani, Smyrnæi. Omnibus reiectis præter Sardianos Smyrnæosque inter eos delibe-* Lib. 4. Annal.

deliberatum. Sardiani sua iusta narrauere, at Smyrnæi, inquit C. Tacitus, *repetita vetustate, seu Tantalus Ioue ortus illos, siue Theseus diuina & ipse stirpe, siue vna Amazonum condidisset, transcendere adea queis maximè fidebant in populum Romanum officiis, missa nauali copia, non modo externa ad bella, sed quæ in Italia tolerabantur, seque primos templum Vrbis Romæ statuisse, M. Porcio Cos. magnis quidem iam Populi Romani rebus, nondum tamen ad summum elatis, stante adhuc Punica vrbe & validis per Asiam Regibus: simul L. Syllam testem adferebant, grauissimo in discrimine exercitus ob asperitatem hyemis & penuriam vestis: cum id Smyrnam in concionem nuntiatum foret, omnes qui adstabant detraxisse corpori tegmina, nostrisque misisse legionibus. Ita rogati sententiam patres Smyrnæos prætulerunt.* Senatus consulto tam celebri ea de re lato, Smyrnæi non tantum condidere templum, sed eius etiam effigiem hoc numismate expressam in omnes gentes atque perpetuam futuri æui memoriam transmisere. Huic operi præfuisse videtur PETRONIVS quem Tiberii Legatum fuisse non verò Smyrnæum, ex nomine Romano suspicio est. Num vero illud templum
Dio lib. 56. notauerit Dio sub annum DCCLXVII. dubito. καὶ αὐτῷ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ ἡρῷον &c. hoc est, *Decretum quoque Romæ Augusto sacrarium à Senatu, à Liuia autem & Tiberio factum*: alibi quoque multis locis ei fana extructa sunt à populis partim volentibus partim inuitis. Eodem nummo cum sui erga Tiberium cultus, tum huius aduersus vtrumque parentem pietatis argumentum exstare Smyrnæi voluerunt: itaque Augusti & Liuiæ capita inter se spectantia in altera nummi facie repræsentarunt.

ΣΜΥΡΝΑΙΟΙ ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ. Smyrnæi Augustis. *Capita Augusti & Liuiæ iugata.* ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΛΛΥΒΑΣΙΟΣ. Dionysius Collybasius.

Aliud venerationis testimonium Augusto & Liuiæ Smyrnæi præstiterunt, vtriusque faciem coniunxerunt, concordiam, designantes qua vir & vxor iungebantur. Quis sit Dionysius Collybasius in nummo expressus ignoro, suspicor tamen eum Smyrnæorum Præfectum fuisse. Figura stans sinistra exiguum victoriæ simulachrum tenens, dextra sceptrum, ad quid referatur, mihi non liquet, nisi Romam capite quodammodo turrito & aquila pilo præfixa mauis intelligere.

Facies iugata Augusti & Liuiæ absque inscriptione. ΕΦΕσιων. Ephesiorum. *Ceruus.*

Suam pariter venerationem testantes Ephesii ceruum Augusti & Liuiæ numismatibus suis apposuerunt. Ἐφέσιοι δὲ καὶ τὸ νόμισμα καὶ τὴν ἔλαφον ἔφερον ἀμοιβὴν τῇ Θεῷ τῶν μεγάλων ἀγαθῶν. Ephesii Deæ ex qua magnas vtilitates acceperant, quasi mutuum reddituri nummum & ceruum dicauerunt; quod illa victima pro Iphigenia ei data fuisse credatur; inde cerui Dianæ mactabantur, quæ à ceruorum venatione Elaphiæa dicta est; vnde apud Athenienses dies festus ἐλαφοβολία nuncupabatur. Cur Tristanus hunc nummum Caligulæ vxorique Cæsoniæ tribuerit non video, cum etiam repetita imago Augustum & Liuiam quales in aliis nummis cernuntur plane referat.

Libanius.

Pausanias lib. 6.

Hic nummus priori ferè similis est. ærugo plura erosit luctu digna: quod ex characterum copia coniicimus: supersunt tamen Smyrnæorum & Ephesiorum nomina, quæ procul dubio coniuncta vnanimem erga Augustum Augustamque Liuiam venerationem testantur. Coniectura est regnante Tiberio conflatos fuisse eiusmodi nummos. qui Suetonium, Velleium, Dionem intelligunt, eos puto lubenter assensuros.

H

ΜΗΝΗ CAMIΩN. Luna Samienſium. *Liuia cum capite turrito, & iuxta quam luna falcata.* ΘEON CYNKAHTON. Deum Senatum caput Auguſti. 1.

ΘEAN ΡΩMHN. *Caput Liuiæ.* ΘEON CYNΓAHTON. *Caput Auguſti.*

In Andriam. Act.3.Sc.1. Samienſes Iunonem ſuam *quam Dianam appellat Menander*, inquit Donatus & Virgilius in Bucolicis, ſub ſpecie falcatæ lunæ repræſentauerunt. inde Iuno Lucina partubus præeſt, *quod edendis in lucem infantibus iuuet puerperas*, inquit Donatus. At idem eſſe Lunæ officium ſeu Dianæ ſatis conſtat, cum menſibus lunaribus & cruoris per naturalia vacuatio & concepti partus maturitas tota conſtet. Samii autem Iunonis toti fuere, vt indicat Virgilius dum ait,

Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam,
Poſthabita coluiſſe Samo.

quaſi non aliter indicare potuerit Iunonis amorem in Karthaginenſes, quam ſi eos ipſiſmet Samiis prætuliſſe dicat. Nec iniuria. nam Lib.1.Æneid. *in Samo nata fuerat Iuno*, vt innuit Seruius, dum eam genitalia Iunonis appellat. *Fanum Iunonis quod Sami eſt ſunt qui dicant Argonautas ipſos dedicaſſe: Enimvero Samii natam in Samo Iunonem tradunt ad flumen Imbraſum ſub vitico quæ hac ipſa ætate in Iunonis ſacro ſolo oſtenditur: eſſe vero templum maximè priſcum ex ipſo ſimulacro facile coniici* Pauſan.lib.7. in Achaic. *poſſit.* Μήνην autem vocabant Lunam hoc eſt Iunonem, διὰ τὸ, Lib.4.epiſt. 88. inquit Iſidorus Peluſiacus, κατὰ μῆνα πάντα ἑαυτῆς πληρεῦν τ̃ κανόνα. *Eo quod vno quoque menſe ſuam regulam impleat.* Μήνη γὰρ ἡ σελήνη καλεῖται. Luna Lib.7. de ciuit.Dei c.11. enim σελήνη & μήνη vocatur. *Dea Mena*, inquit Diuus Auguſtinus, *menſtruis fluoribus præeſt*, & hanc prouinciam fluorum menſtruorum ipſi Iunoni idem Varro aſſignat. Idem fere ſtemma ſuis in nummis appoſuere Carrheni Meſopotamiæ populi, Deum Lunum per id venerabantur, de quo dicetur in Antonino.

Auguſti faciem cum inſcriptione Diui Senatus ſupra explicauimus pag.5. Quod autem Liuia hic Deæ Romæ ſpeciem induerit, & propriæ dotes, & perpetuus Auguſti erga eam amor ſatis declarant. 2.

quem-

Quemadmodum enim Sacer Senatus & Dea Roma omnia peragere videbantur, Augustus & Liuia reipsa efficiebant in vtriusque commoda.

Perrarum hunc nummum alteri quam charissimæ Augusti coniugi tribuere qua ratione fieri posset non video. Vultus conuenit, adulationis aut reuerentiæ formula similis est, quam à Samiensibus Liuiæ exhibitam superior nummus declarauit. Thessalonicenses autem Macedoniæ populi frequenter occurrunt in nummis antiquis Romanorum, sed qua ratione ii Liuiam coluerint, non video. certum est eam fuisse prudentissimam, quæ primum Augustum demeruerat etiam omnibus artibus: nullas deinde omisisse quibus tum se tum filium Tiberium ad Imperium destinatum populis & exteris commendaret. Mutuorum & vicissim acceptorum beneficiorum Thessalonicenses arrham quamdam seu gratitudinis τεκμήριον hoc nummo dedisse probabile est.

M. AGRIPPA L.F. COS. III. *Caput Agrippæ.* S. C. *Neptunus stans tridentem sinistra tenens, dextra delphinum.*

Postremi duo per Titum & Domitianum restituti sunt.

Marco Agrippæ nouitas familiæ non obstitit quominus ad multiplices consulatus triumphosque peruenerit, inquit Velleius. *Quippe*

H ij

vt idem ait alibi, *ille virtutis nobilissima labore, vigilia, periculo inuictus parendique sed vni scientissimus, aliis sane imperandi cupidus, & per omnia extra dilationes positus, consultisque facta coniungens.* Hanc viri δεινότητα, constantiam, grauitatem, fidem, celeritatemque facies ea & (Lib. 7. c. 8.) adducta supercilia clarè loquuntur. *In pedes procedere nascentem,* inquit Plinius, *contra naturam est, quo argumento eos appellauere agrippas, vt agrè partos: qualiter M. Agrippam ferunt genitum vnico propè felicitatis exemplo, in omnibus ad hunc modum genitis. Quamquam is quoque aduersa pedum valetudine, misera iuuenta, exercito auo inter arma mortesque ad noxia successu infelici terris stirpe omni praterea breuitate aui quinquagesimo vno raptus anno in tormentis adulteriorum coniugis, socerique pragraui seruitio luisse augurium prapostери natalis existimatur.* Gentile nomen *propter ignobilitatem loci*, vt loquirur Tacitus, omisit. atque hanc causam tegendi nominis satis apertè docet Seneca pater. *Vipsanii nomen,* inquit, *quasi argumentum pater-* (Lib. 3. benefic. cap. 32.) *na humilitatis sustulerat & Marcus Agrippa dicebatur.* Itaque admiror quid sibi velit alter Seneca dum ait, *Vtrum maius beneficium dedit M. Agrippa pater, ne post Agrippam quidem notus, an patri dedit Agrippa nauali corona insignis.* Nihil enim patri dedisse satis intelli- (Apud Illustr. Gotifredum Roman.) gitur qui suam originem quantum potuit occultauit; neque enim in nomismatis præter vnum quod sciam, aut lapidibus Vipsanii nomen apparet. Aquitanos rebellantes obtemperare coëgit, Pompeii legatos ad Mylas, ipsum Sextum Pompeium ad Naulochum vicit, Antonium apud Actium,

(Virgilius.)

Parte alia ventis & Diis Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.

(Sueton. in Aug. c. 25.) Quas ob res fortiter strenuèque gestas vexillo cæruleo donatus est ab Augusto, cui Neptunum reconciliauerat, ipseque Neptuni habitu fabrefactus est, vt hæc numismata docent & Neptunus vocari (Lib. 55. In Aug. c. 16.) sustinuit, vt ait Dio his verbis, Ὅθεν περ καὶ Ποσειδῶνα ἑαυτὸν ἐπωνόμαζε. De illa Augusti aduersus Neptunum indignatione sic loquitur Sueto- (Lib. 53.) nius, *quasi classibus tempestate perditis exclamauerit, etiam invito Neptuno victoriam se adepturum.* Quanta autem Augusti gratia floruerit, testis sit Dio. Augustus XI. Consul cum Calp. Pisone adeo graui morbo decubuit vt nulla salutis spes adesset, itaque omnibus vt fato concessurus dispositis, Pisoni libellum in quem exercituum & redituum publicorum indicem conscripserat, Agrippæ annulum tradidit, τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ τὸν δακτύλιον. Vnde fortè Mæcenas Augustum alloquens τηλικοῦτον αὐτὸν πεποίηκας, ὥστε ἢ γαμβρόν γενέσθαι ἢ φονευθῆναι, hoc est, *Tantum*, inquit, *Agrippam iam fecisti vt vel gener tuus fiat, vel occida-*

occidatur necesse sit. Τά τε ἄλλα ἄριστος &c. inquit idem Dio, hoc est, Lib. 54.
Cæterum erat vix optimus, omnium suæ ætatis, amicitiaque Augusti ad eius reique publicæ summam vtilitatem vsus. De M. Agrippa vide gentem VIPSANIAM in nostris Familiis Romanis.

AVGVSTVS &c. *Caput Augusti.* C.L. AVG. F. C.V.T. Caius Lucius Cæsares Augusti filii, Colona Victrix Tarraco.

Cæteri nummi eosdem indicant sed varia inscriptione, varioque typo signati.

Iuliam quam ex Scribonia susceperat Augustus, omnium virorum vxorem primùm Marcello Octauiæ sororis suæ filio, tantumque pueritia egresso, dein vt is obiit M. Agrippæ nuptui dedit, exorata sorore vt sibi genero cederet. Nam tum Agrippa alteram Marcellarum habebat, & ex ea liberos, inquit Suetonius. In Aug. cap. 63. Igitur ex Iulia M. Agrippa liberos tulit, masculos tres, fæminas duas Iuliam & Agrippinam. Duos masculos Augustus reiecto tertio Agrippa, nepotes suos præpositis Caii & Lucii nominibus adoptauit, inquit Velleius. Quibus in familiam Cæsarum inductis, Augustus nec dum posita puerili prætexta Principes iuuentutis eos appellari, quod patet ex nummo argenteo, destinare Consules quamquam specie recusantis flagrantissimè cupiuit. Ouidius tamen Caium solum nomine Principis iuuentutis compellans subindicare videtur non simul ad hanc dignitatem euectos fratres fuisse.

Tale rudimentum tanto sub nomine debes,
Nunc iuuenum Princeps, deinde future senum.

Hos Tiberio Neroni priuigno longè prælatos, quidquid causetur & garriat Velleius, vtroque functos magistratu, cum Augustus alterum Lucium ad Hispanienses exercitus, vtrumque vnius anni, vt ait Velleius & Suetonius duodeviginti mensium spatio amisit. Prior Lucius Massiliæ excessit; posterior Caius cum circa Artageram in colloquio cui se temerè crediderat grauiter sauciatus, deinde ægrum corpus trahens reuocatus in Italiam inuitus rediret (vt ait Velleius vt Tiberii assentator, sic æmulorum iuuenum obtrectator perpetuus) in Lyciæ vrbe, Limyram nominant, morbo obiit, vel vt suspicatur

Annal. lib. 1. Tacitus *nouercæ Liuiæ dolo.* Chariſſima capita Colonia Victrix Tarraco Auguſto quem demereri volebat exhibuit. Quamquam Lucii maximè cauſa feciſſe facit vt credam huius ad Hiſpanienſes exercitus legatio: quemadmodum tot nummulis Græcis, de Caio Græcos potiſſimum cogitaſſe probabilis eſt coniectura.

Auctor. inſcript. pag. 134. Illorum duæ reſtant inſcriptiones in baſibus æqualibus ex Tiburtino Romæ repertæ anno M D LI.

C. CÆSARI AVGVSTI F. PONTIFICI COS. DESIGNATO PRINCIPI IVVENTVTIS.	L. CÆSARI AVGVSTI F. AVGVRI COS. DESIGNATO PRINCIPI IVVENTVTIS.

Nobilitatem Tiberii exponit Suetonius: Illi genus vtrumque ex Claudiorum gente patricia fuit, patre Ti. Claudio Nerone, matre Liuia Drusilla Augusta, anno V.C. DCCXI. pubescens Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est. Tria bella gessit Rhæticum, Pannonicum & Germanicum, de quibus & ouationem & triumphum egit. Vxorem duxit primùm Agrippinam M. Agrippa genitam sublato ex ea filio Druso, quamquam benè conuenientem, rursumque grauidam dimittere ac Iuliam Augusti filiam confestim coactus est ducere, non sine magno angore animi, cum & Agrippinæ consuetudine teneretur, & Iuliæ mores improbaret. Post Caii Luciique mortem, Augustus Liuiæ precibus expugnatus Tiberium annorum LVI. adoptauit, quem, vt ait Dio, successorem ordinauerat quo magis ipsius gloria floreret, ambitione tractus, inquit, Suetonius vt tali successore desiderabilior ipse quandoque fieret. Eum enim necessitate magis quam iudicio adoptauerat quem oderat, ferturque de eo tunc dixisse, Miserum populum Romanum qui sub tam lentis maxillis edit. Imperium adeptus ingenii fuit peculiaris, nam neque præ se ferebat quæ cuperet & sermone ab animi sui sententia diuersissimo vtebatur, negando quæcunque desideraret, annuendo iis quæ odio haberet. Omnium virtutum capax, omnium vitiorum compos fuit. Obiit Miseni, anno V.C. DCCLXXXIX. ætati LXXVIII. à morte Christi Saluatoris quarto. Corpore fuit amplo atque robusto, statura quæ iustam excederet, latus ab humeris & pectore, colore erat candido, capillo prope occipitium

Suet. In Tib. cap. 6.

Cap. 7.

Lib. 56.

Suet. in Tib. c. 21.

Suet. cap. 26.

submissiore, facie honesta, in qua tamen crebri & subtiles tumores cum prægrandibus oculis, qui & quod mirum esset noctu etiam & in tenebris viderent. incedebat ceruice rigida & obstipa adducto ferè vultu, plerumque tacitus, nec sine molli quadam digitorum gesticulatione. Quæ omnia ingrata atque arrogantiæ plena & animaduertit Augustus in eo & excusare tentauit sæpè apud Senatum ac populum, professus Naturæ vitia esse non animi.

TI. CAESAR AVGVSTVS. *Caput Tiberii, coram aquila, pone laurus. In auersa parte characteres incogniti cum capite Apollinis & lyra, in laurea.*

DE Apolline plura dicta sunt in Augusto pag. 44. Sed cur illum Tiberio in numismate conjunxerint, ignoro. Nec enim è characteribus quidquam licet coniicere, qui nec Romani sunt nec Græci. Credibilius videtur Punicos esse à parte Apollinis, cum tamen ab auersa, Romanè scriptum sit. Eius esto exemplar nummus argenteus effigie Regis Mauritaniæ signatus cum hac epigraphe REX IVBA, in cuius auersa facie templum litteris incognitis, quas Punicas esse arbitror, circundatum est.

TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVGVST. IMP. VII. *Caput Tiberii.* CLEMENTIÆ; *Clypeus. Idem* MODERATIONI. *Clypeus in cujus medio effigies Deæ.*

CLementiam Moderationemque impurissimi tyranni laudant hæc numismata adeo huius æui luxuria & fucum populis & adulationem Imperatoribus pepererat. Harum meminit Dio his verbis, τοσαύτῃ ἐπιεικείᾳ ἐχρῆτο &c. hoc est, *Tanta vtebatur clementia vt quùm aliquando Rhodiorum magistratus data ad eum epistola non subscripsissent*

Lib. 57.

ſcripſiſſent illud conſuetum, quod vota ipſi facerent: celeriter eos excitos, quaſi malè mulctaturus, quum id quod deerat adieciſſent, indemnes dimiſerit. Quaſi in populari republica ſi viueret imperio, ita magiſtratus quouis tempore honorabat, etiam Conſulibus aſſurgens; quumque eos conuiuio acciperet, ingredientes apud ianuam excipiebat, abeuntes proſequebatur. Ita agebat vt expeditiſſimè & quam minimo labore homines ad ipſum accedere poſſent: ſæpenumero etiam equeſtres ludos de liberti domo ſpectauit: frequenter enim ad ſpectacula veniebat in honorem eorum qui hæc edebant, adeo æqualitati in omnibus rebus ſtudebat &c. Nummum fortaſſis propius attingit locus Suetonii, *Imputauit etiam quod non laqueo ſtrangulatam nurum Agrippinam in Gemonias abiecerit, proque tali Clementia interponi decretum paſſus eſt, quo ſibi gratiæ agerentur, & Capitolino Ioui donum ex auro ſacraretur.* Ad eius Moderationem fortè refertur illud Dionis, χρόνον γάρ τινα σωφρονέστατα διεγένετο &c. Hoc eſt, *Aliquandiu moderatiſſimè vixit Tiberius*, &c. cuius etiam in ſequentibus plurima refert exempla. *Sed hæc ab eo ita ſunt acta quamdiu in viuis manſit Germanicus; eo autem defuncto plurimùm immutatus eſt; ſiue quod eum animum ab initio gerens qualem poſtea oſtendit ita ſe compoſuerit dum Germanicus vita frueretur, quem principatui imminentem ante oculos habebat; ſiue quod aduerſario ſublato ab egregia natura in vitia curſum deflexerit*: & alibi: *Parem Moderationem minoribus quoque & perſonis & rebus exhibuit*: Clypeos autem in nummis ſignatos in quorum medio aut CLEMENTIA aut MODERATIO ſculptæ ſunt, veriſimile eſt ad exemplar eſſe factos eorum, quos Tiberius aureos in Capitolio dedicatos ſuſpendit.

In Tiberio cap. 53.

Lib. 57.

Suit. in Claud. c. 32.

Iuſtitiam exhibent hi nummi; quorum primum quidem Tiberius cudi iuſſit, alterum Titus: virtutes omnes inſectatum fuiſſe aſtutiſſimum Imperatorem palam teſtatur Suetonius, quamuis eas minimè
1. exercuerit. Quod Clementiæ & Moderationi primùm vouerat, hoc nummo Iuſtitiæ teſtatur qui inclementiſſimus, immoderatiſſimus
2. & iniuſtiſſimus fuit toto ſui imperii tempore. Raram hanc iuſtitiæ faciem Imperator Titus reſtituit & vulgauit.

Hunc esse Deæ Vestæ habitum qui in nummo expressus est omnes affirmant Antiquarii, de cœteris tacentes: Quid significent Duplex DD: Decreto Decurionum coniiciunt: sed duplici P.P. M.M. & I.V. nihil tribuunt, sicut inscriptionis parti. Certum est Vibium Marsum Pro-Consule Syriam sortitum obtinuisse anno V. DCCXCV. cum Agrippa Iudæorum Rege simultates gessisse & Ierosolymæ munitionem à Rege cœptam impediisse. Prouinciæ vltra quadriennium præfuisse declarat Tacitus in actis anni DCCIC. Vibium Marsium
Lib. XI. Ann. cap. III. scribens Bardani Armeniam tentanti obstitisse: licet Iosephus referat non diu post Agrippæ Regis mortem successorem à Claudio Imp. ei datum fuisse. Sed quod hæc omnia post nummum cusum euenerint, illum non attingunt.

De Turiassone pauca dicta sunt in Augusti nummo. Diui 1.
Augusti faciem Tiberio coniunctam exhibet primus nummus, quem post eius mortem & ex corona radiata & ex Tiberii titulis cusum fuisse constat: hunc enim vt bonorum hæredem sic & virtutum æmulum prædicabat. Alter bouem exhibet, coloniarum & 2.
municipiorum typum vulgarem. De Duumviris coloniæ deducendæ id vnum doleo, temporis iniurias tot præclara quot licet coniicere facinora, tantosque heroas nobis eripuisse, quorum nomina vix superessent absque numismatum auxilio.

De Cæſarea Auguſta ſatis dictum in Auguſto pag. 50. Credibile eſt hanc coloniam etiam Tiberio gratulantem hos nummos cudiſſe, quem Auguſti benefactoris ſui & ſucceſſorem & filium ex eius teſtamento cognouerat, quod etiam imitatæ ſunt plures aliæ Hiſpaniæ urbes, quod patet ex nummis infra deſcriptis. Boues aratrum ducentes, & bos ſolus coloniarum municipiorumque typi fertilitatem ſoli, pacem incolumitatemque Principis beneficio partam videntur innuere. Signa vero militaria fortitudinem bellicam qua ſe militiamque Romanam aduerſus hoſtes tueri prædicabat, indicant.

TI. CÆSAR AVGVSTVS PONT. MAX. IMP. *Caput Tiberii.* MVNIC. ITALIC. PERM. DIVI AVG. *& in ara*, PROVIDENTIÆ AVGVSTI.

Italica municipium fuit & vrbs Hiſpaniæ Beticæ, Hiſpali vicina, Traiani, Hadriani & Theodoſii ſenioris patria, hodiè dicitur *Seuilla la veia*. Cum Scipio Africanus rebus in Hiſpaniæ compoſitis, de reditu in Italiam cogitaret, omnes Italos vulneribus affectos in vna vrbe collocauit, quam de ipſorum patria Italicam nominauit. *Italienſibus ius coloniæ non municipii petentibus, Hadrianus bonis eorum conſulens, recuſauit.* Appianus. Alex. ab Alex. cap. 10. 4. de iure Latii, munic. & coloniarum.

TI. CÆSAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS: *Caput Tiberii.* MVNIC. CASCANTVM. *Bos.*

Caſcantum oppidum eſt Hiſpaniæ Tarraconenſis ad Iberum fluuium in Nauarræ regno, inter Cæſar-Auguſtam & Calagurrim.

TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii.* MVNICIP. GRACCVRIS. *Bos vittatus quaſi victima.*

Graccurris oppidum Hiſpaniæ Tarraconenſis nunc dicitur *Graial,* vel *Agreda,* ædificatum à Ti. Semp. Graccho Scipionis Africani genero, poſt victos Celtiberos anno V. C. DLXXI. Eius incolas privilegiisque Latinorum veterum gaudere ſcribit Plinius. Taurum ut ſolent coloniæ & municipia, exhibet auerſus nummus, cuius caput mitra quadam triangulari ſeu infula ornatum *eſt. Infulæ,* inquit Feſtus, *ſunt filamenta lanea, quibus ſacerdotes & hoſtiæ templaque velabantur.*

Sæpè in honore Deûm medio, ſtans hoſtia ad aras
Lanea dum niuea circundatur infula vitta:
Inter cunctantes cecidit moribunda miniſtros.

Inde bos vittatus ab antiquis dicebatur, qui dum ad aras immolandus ducebatur, floribus, coronisque religionis ergo ornabatur.

Ti. Cæsar Divi Avgvsti F. Avgvstvs. *Caput Tiberii laureatum.* Mv. Avgvsta Bilbilis. Ti. Cæsare V. L. Ælio Seiano Cos. *in laurea.*

De Municipio Augusta Bilbili in Hispania abundè dictum in Augusto, pag. 35. Ferrari nummi inscriptioni diutiùs immorandum censeo, qui superbum L. Ælium Seianum in consulatu Tiberii collegam demonstret, anno scilicet V. C. DCC. LXXXIII. Is est quem fortuna Romanis irata ad summum culmen euexerat grauiore lapsu exinde detrusura. Pueritiam suam M. Apicio prostituerat; patre in Ægyptum misso solus prætorianis militibus præfuit, eosque in castra coëgit, vt simul celeriter omnes mandata accipere possent, omnibusque deinde terrori essent. Hunc Tiberius propter morum similitudinem adsumptum non tam benevolentia, quam vt esset cuius ministerio ac fraudibus liberos Germanici circumveniret, prætoriis honoribus qui nemini antehac eius conditionis hominum obtigerant, ornauit, Consiliarioque & Ministro in omnibus rebus vsus est, suum suarumque curarum participem identidem vocans, etiam in epistolis quas ad S. P. Q. R. scriberet. Seianique etiam viui statuam æneam in theatro posuit; inde multæ eiusdem imagines à multis factæ, patriciis, equitibus, tribubus, ac primariis viris, quas inire nemo possit, eiusque natalis decreto Senatus celebratur. Quum Seianum sibi Collegam in quinto consulatu designasset, statim ex hoc ipso homines Seiano perniciem vaticinati sunt, neque enim Tiberii in consulatu collega nisi violenta morte obierat; exemplo Quintilii Vari, Cn. Pisonis, Germanici, Drusique astu Seiani veneno extincti: nimirum hoc erat Tiberii Imperatoris fatum. Seianus autem fastu potentiaque adeo efferebatur, vt, quo paucis rem expediam, inquit Dio, seipsum pro imperatore, aut Imperatoris tutore, Tiberium pro insulæ rectore quodam habuerit, quod in insula cui Capreæ nomen Tiberius agebat. hinc summa erga eum omnium ordinum studia, quibus compescendis, salutique propriæ studens Tiberius, epistolam ad Senatum per Næuium Sertorium Macronem misit, qui custode nocturnorum vigilum Lacone assumpto in palatium ascendit, Senatus enim in Apollinis templo indictus erat, mili-

Dio lib. 57. passim.

Ibidem.

tibus in locum prætorianorum circum diſpoſitis, ingreſſus litteras Senatui exhibuit, quibus Imperator Seianum lenta quidem oratione inſectabatur, tandemque duos Senatores Seiani familiares plectendos, illumque in cuſtodia habendum dicebat: neque enim eum palam necari iubebat, non quod hoc nollet, ſed quia verebatur, ne quem id tumultum concitaret. Eadem die prope carcerem in ædem Concordiæ conuenit Senatus, morte eum damnauit: itaque capite mulctatus in Gemonias proiectus eſt, eumque totum triduum populus ludibrio habitum in Tiberim miſit: liberi eius ex Senatus conſulto necati ſunt: filia quam pactus erat Claudii filio, conſtuprata prius à carnifice, quaſi impium eſſet virginem in carcere perire. De quibus omnibus conſulatur Iuuenalis. Nummum adhuc illuſtrat annus quo Chriſtus Saluator mundi crucifixus eſt. Is enim Tiberio quintum & Ælio Seiano Coſſ. paſſus eſt: nempe ab vrbe condita DCCLXXXIII.

Sat. 10.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVG. *Caput Tiberii*- SAG. L. SEMP. GEMINO L. VAL. SVRA II. VIR. *Nauis.*

Saguntus, vt pleræque vrbes Hiſpaniæ, ſuam etiam gratiæ conciliandæ teſſeram Tiberio Imperatori obtulit. Vrbs olim erat florentiſſima Hiſpaniæ Tarraconenſis, tandem ab Hannibale obſeſſa expugnataque eſt & euerſa. Prouerbium fecit SAGVNTINA FAMES, extrema nempè quam in obſidione Saguntini paſſi fuerant, qui maluerunt ſe & ſua comburere accenſo rogo, quam Hannibali deditionem facere. Nunc & oppidum regni Valentiæ non obſcurum, ſermone patrio dicitur *Monuiedre.*

Silius. l. 2. *Eminet excelſo conſurgens colle Saguntos.*

Nauis in auerſa parte ea eſt qua coloni ab Inſula Zacintho Saguntum vecti ſunt, qui nomen patriæ ſuæ, nouæ manſioni etſi quodammodo corruptum dederunt. Quare vt dicitur Zacinthus non Zacinthum, ſic Saguntus non Saguntum exactius ſcriberetur.

Ti. Caesar Divi Avg. F. Avgvstvs. *Caput Tiberii.* Col. Avgvsta Emerita *Castri figura.*

Hanc coloniam ab Augusto fundatam esse in Lusitania testantur Augusti nummi pag. 37. Cur vero castrum referat is quem iterum in honorem Tiberii fabricauere coloni, opinor Dionem explicasse his verbis, *Finito Hispanico bello, Augustus emeritos milites exautorauit, vrbemque eos in Lusitania Augustam Emeritam nomine condere jussit: iis qui militari etiamnum erant ætate, spectacula quadam per Marcellum ac Tiberium quasi ædiles in ipsis castris exhibuit &c.* anno scilicet ab v. c. dccxxviii. Lib. 53.

Ti. Caesar Avgvstvs. *Caput Tiberii laureatum. Quinque coloniarum typi.*

Quinque coloniarum Hispanicarum typos & nomina exponit hæc tabella.

1. Primus quidem nummus bouem circum quem Duumvirorum nomina exhibet. Characteres Coloniam Victricem Iuliam Celsam indicant, de qua dictum est in Augusto pag. 34.

2. Alter Mvnicipium Osicerdam exhibet, quod oppidum erat Tarraconensis Hispaniæ, hodie dictum *Osséra*. Eius meminerunt Plinius Ptolemæus, & alii.

3. Frequens coloniarum symbolum etiam in tertio nummo cernitur, Bos nempe qui siue aratro trahendo siue colonorum alimoniæ, sive Deorum sacrificiis destinatus, in ejusmodi nummis vsurpabatur. m. c. i. Municipium Calagurrim Iuliam interpretor, de qua dictum est in Augusto pag. 34.

Sego-

Plin. l. 36. c. 22. SEGOBRIGA legitur in ſequenti, circum quam corona 4
è quercu. Hæc vrbs Hiſpaniæ Tarraconenſis non obſcuræ famæ.

Plin. l. 3. c. 3. Quintus nummus CLVNIAM exhibet, vrbem olim præci- 5.
puam ac conuentum juridicum Hiſpaniæ Tarraconenſis in Areuacis. Celtiberiæ finis erat apud Durium fluuium, nunc dicitur *Corunna del conde*. Hanc coloniam vocat Ptolomæus. In cœteris vrbibus Duumviri, hic Quatuorviri quos ſic interpretor, CNEUS POMPEIUS, Marcus AVONIUS, Titus ANTONIUS, Marcus IVLIUS SERANUS IIII. VIRI.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii.* SAL. AVG. *in ara*, C.I.I.A.M. IVLIVS SETTAL. L. SES. CELER. II. VIR.

Lib. 3. c. 3. Coloniam Illicem interpretantur Antiquarii, quam Plinius Immunem vocauit, Auguſtamque nominauit Auguſtus. In huius memoriam aram repræſentarunt, cui SALuti AVGVſtæ inſcriptum erat, è qua palmæ prodeunt, quas narrat Dio ibi natas eſſe. Ad flumen *Tader* Illice ſita eſt, vnde Illicitanus ſinus. Inſcriptionem nummi illuſtrat tabula marmorea quæ adhuc legitur Interamnæ ante ſummum templum. In Vmbria.

SALVTI PERPETVÆ AVGVSTÆ
LIBERTATIQVE PVBLICÆ POPVLI ROMANI
GENIO MVNICIPI
ANNO POST INTERAMNAM CONDITAM DCCIIII.
AD CN. DOMITIVM AHENOBARBVM
. . . . COS.
. . . . . .
PROVIDENTIÆ TI. CAESARIS AVGVSTI
NATI AD ÆTERNITATEM ROMANI NOMINIS
SVBLATO HOSTE PERNICIOSISSIMO &c.

Quæ omnia in Tiberium congeſta ſunt ob ſumptum de Seiano ſupplicium.

TI. CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii laureatum.* DIVVS AVGVSTVS PATER C. V. T. *Caput Augusti radiatum.*

TI. CAESAR AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. *Caput Tiberii laureatum.* IVLIA AVGVSTA DRVSVS CAES. TRIB. POT. C. V. T. *Capita aduersa Iuliæ & Drusi.*

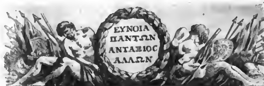
De hac colonia Victrice Taracona, cuius prænomen vel Thyrrenicam vel Togatam cum Ant. Augustino interpretor, iam dictum in Augusto, cum hujus nummum cum facie laureata descripsimus. In his autem nummis Hispani Græcos ipsos, à quibus artem assentandi didicerant longo intervallo superasse videntur: ita nimirum arcto spatio omnes & Augusti & Tiberii affinitates germanitatesque contraxerunt: nam & Augusto per Tiberium, & Tiberio per ipsum adoptiuum patrem & vxoris nobilissimam affinitatem & Drusum charissimum pignus gratulati fuerant. Dialog. 7.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii laureatum.* V. V. OSCA D.D. *eques currens lanceam dextra tenens.*

Idem monumentum Tiberio dicauit Vrbs Victrix OSCA quam Augusto fecerat, eos ambos suos victores agnoscens: de illa dictum est pag. 37.

Interpretatio characterum C. A. I. qui in nummo leguntur mihi plane est difficilis,ideo tamen ſculpi curaui,quo exciteturquispiam aut doctior aut felicior in illis inveſtigandis & explicandis. Si pro I. ſubſtitueretur T. quod ſigno non plurimum differt,ad Ratisbonam Germaniæ vrbem celebrem referri poſſet,ad quam Goltzius reuocat nummum hiſce inſignitum characteribus CoLonia AvGuſta TIBerii. vocatur ab incolis *Regensburg*,ad Danubium ſita eſt. An ibi templum aliquod in æternitatem Auguſti fuerit ædificatum , neſcio ; quod tamen videtur nummus innuere. Cœterum videntur Imperatores poſteriorum temporum ſic loqui, noſtra æternitas ſtatuit, jubet &c. ſic in Codice paſſim.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii.*
ABDERA. *Templum quinque columnarum.*

Huius nominis vrbem eſſe in Thracia quam à Clazomeniis Clazomenem dictam eſſe meminit Solinus, ſitam in ora maris Ægei,quæ patria fuit Democriti.

Abderitanæ pectora plebis habes,

inquit Martialis exprobans adagium ABDERITICA MENS; de nat. Deorum. Abderitanos enim ſtupori mentis obnoxios ſcribit Cicero. Hanc tamen in nummo ſignatam ſuſpicor eam eſſe quam Αὐδήρων vocat Strabo , Αβδήρων Ptolemæus & Pomp. Mela , in Hiſpania Boetica ſitam, quæ nunc *Adra* dicitur : neque enim Græcæ vrbi characteres Latini conueniunt.

Scalptura nummi minus polita, coniecturam ſupeditat in Hiſpania cuſum eſſe. Sed quid ſibi velit ara ſuper quam protendunt iunguntque manus duæ figuræ conſulari habitu,ignoro. Ivnctio quidem rem quodammodo declarat, fortaſſis enim qui prius in ſtabilienda colonia diſſenſerant, manus mentesque iungebant, aramque intermediam ſuæ fidei teſtem in nummo ſignauere.

Col. Rom. Perm. Divi Avg. *Caput Auguſti laureatum.* Drvsvs Caesar, Germanicvs Caesar. *Capita Druſi & Germanici aduerſa.*

Romulea oppidum fuit Samnitium inter Equotutium & Hydruntum. Romuliam Stephanus appellat. eò deductam coloniam Permissv Divi Avgvsti, nummus ille non ſatis aperte docet. Meminit Plinius Hiſpalenſis coloniæ cognomine Romulenſis, quam fortaſſis nummus hic indicat; ſcalptura enim meo iudicio Hiſpana eſt. Hiſpanorum mos Imperatoribus blandiri per vxores, filios, propinquos, quales Tiberio fuerunt Druſus & Germanicus, ille filius, hic ex fratre nepos, de quibus ſuo loco dicetur.

ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Pater patriæ. *Caput Tiberii.* ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Auguſtus. *Sex ſpicæ.*

Fertilitatem perpetuò indicant ſpicæ, cuius beneficium Tiberio tribuebant populi adulantes. quinam ſint illi qui nummum cuderunt, ignoro. Diſſimulare quippe non audeo in hoc nummo Auguſtum forte repræſentatum fuiſſe, magis tamen placet Tiberio quam Auguſto tribuere.

TIB. KAICAP. *in corona è lauro. Palma.*

Minutum hunc nummum hic apponi curaui, quod Tiberium exprimat ſine capite, palmamque in auerſa parte referat, quemadmodum in Auguſti nummo, cuius imaginem ſupra expoſuimus pag. 51. Circum litteræ quædam temporis iniuria detritæ videntur, quæ fortaſſis ciuitatem declarabant, quæ nummum percuſſerit. Ægypti vel Syriæ aliquam fuiſſe ſuſpicor.

TIBEPIOC KAIΣAP ΣEBAΣTOΣ. Tiberius Cæſar Auguſtus. *Caput Tiberii laureatum.* ΕΠΙ ΦΛΑΚΚΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. Sub Flacco Antiochenſium. *in laurea.*

Quidni hoc etiam numiſma ab Antiochienſibus ſub Flacco eorum præfecto cuſum ſit in honorem eiuſdem Tiberii, quem

vt

vt Augustum, supremum Pontificem agnoscunt: eumdem enim typum, coronam nempe ipsi consecrarunt quam Augusto, de qua abundè dictum est pag. 48. cuius interpretatio huc referri debet.

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Tiberius Cæsar Augustus. *Caput Tiberii.* ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΗ. Augusta Edessanorum. *Caput Iuliæ.*

Tantarum virtutum compotem Iuliam in Augustam assumpserant Edessani, qui nihil gratius Imperatori esse arbitrabantur, quam eius matri tot honores decernere. Eodem consilio Samii & Thessalonicenses eandem Iuliam repræsentauere: illi quidem cum hac inscriptione ΜΗΝΗ CΑΜΙΩΝ, Luna Samiensium. hi vero cum hac ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΣΕΒΑΣΤΗ: de iis dictum est pag. 59. Edessa vrbs Mesopotamiæ ad Eufratem, olim Antiochia Osrhœnorum dicebatur. Strabo. Plinius. Ptolemæus.

NERO ET DRVSVS C. . . . . Q. C. VINC. *Capita aduersa Neronis & Drusi.*

Cum ex Germanico tres nepotes, Neronem & Drusum & Caium, ex Druso vnum Tiberium haberet Tiberius, destitutus morte liberorum, maximos natu de Germanici filiis Neronem & Drusum P. C. commendauit; diemque vtriusque tirocinii, congiario plebi dato, celebrauit. Sed vt comperit, ineunte anno, pro eorum quoque salute publice vota suscepta, egit cum senatu, non debere talia præmia tribui, nisi expertis & ætate prouectis: atque ex eo patefacta interiore animi sui nota, omnium criminationibus obnoxios reddidit, variaque fraude inductos, vt & concitarentur ad conuitia, & concitati perderentur, accusauit per litteras, amarissimè congestis etiam probris, & iudicatos hostes fame necauit, Neronem in insula Pontia; Drusum in ima parte palatii. Suetonius in Tiberio cap. 54.

Putant Neronem ad voluntariam mortem coactum, cum ei carnifex, quasi ex Senatus auctoritate missus, laqueos & vncos ostentaret. Druso autem adeo alimenta subducta, vt tomentum è culcita tentauerit mandere: amborum sic reliquiis dispersis, vt vix quandoque colligi possent. Miseros fratres nummus rarissimus exhibet, quem in Hispania cusum esse arbitror.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii. Retro restitutionis nota ex Senatus-consulto.*

Quos nummos Titus & Domitianus fratres in honorem Tiberii Imperatoris restituerunt, hic habes. Ne temporum iniuria eius effigies intercideret, curauere vt frequenter in nummis occurreret: Solebant enim Imperatores superiorum Principum monumenta aut reparare,aut denuo fabricare,quod ex multorum monetis nobis probare licet. Nec à vero alienum esse opinor, tot statuas signaque quæ supersunt ex ære aut marmore temporibus illorum quos referunt non esse conflata, sed ab iis quos illorum virtus factaque egregia demeruerant. Quis enim Diogenem in modio, qualis apud Regem Christianissimum prostat, eius ætate è porphyro repræsentasset? quis Homerum cuius nummos superius declarauimus, homines vltimæ sortis, si fortunam spectes? Verisimilius esse duco, philosophiæ, poëseos, litterarumque politiorum cultores, harum autores posteris commendare atque consignare gloriosis hisce testimoniis voluisse.

Cum Agrippina M. Agrippæ filia, Tiberio marito Drusum pepeprisset, quamvis ei esset gratissima, Augusti impulsu repudiata est,vt Iuliæ filiæ nuberet. Drusus quæsturam gessit & post compo-

Dio lib. 57.

sitos

sitos legionum Pannonicarum motus ouans vrbem ingressus est; Consul fuit, & tribunitiæ potestatis. Liuillam Drusi Germanici sororem duxit, ex qua duos sustulit gemellos. Illius fraude Seianique (Suetonius in Tib. cap. 62.) adulteri consilio, veneno tollitur, Romæ anno v. c. DCCLXXIV. *Iliensium legatis paulo serius Tiberium consolantibus, quasi obliterata* (Sueton. c. 52.) *iam doloris memoria irridens, se quoque respondit vicem eorum dolere, quod egregium ciuem Hectorem amisissent*, adeo parùm charitate patria illum diligebat. Drusus paternis vitiis imbutus virtutes auitas neglexerat; doctrinam, prudentiam, calliditatem, litteras oderat. impurissimus homo extremæque sæuitiæ Baccho ita indulgebat, *vt nec* (Plinius lib. 14. c. 22.) *alio magis Drusus Cæsar regenerasse patrem Tiberium ferretur.*

PIETAS. *Dea velata.* IMP. T. CAES. DIVI VESP. F. AVG. REST. S. C.

Difficile prorsus coniicere cur Deam velatam retro Drusi nummum Antiqui signauerint. quid enim cani cum balneo? aut Druso viro impurissimo cum Pietate? difficilius cur illorum memoriam posteris consignare voluerit optimus Imperator Titus, qui sublato Drusi nomine, suoque imposito, hanc ipsam in hoc monumento restituit. Pietas Dea quidem, & ipsa culta qua & cæteros (Festus.) Deos colebant Antiqui, cuius sacellum ab Attilio dicatum in (Val. Maxim. lib. 5. cap. 4.) quo mulier habitasse dicitur, ea quæ uberibus patrem in carcere aluit, ibique imago factum hoc indicans ostendebatur. Vocantur (Liuius l. 40.) & Sanctitas & Pietas, quæ summa animi integritate peraguntur; (Plinius lib. 7. cap. 36.) quæ omnia nullo modo Druso conueniunt. Rarum aliud numisma PIETATE AVGVSTA insignitum vulgauit liber noster de (In Fam. Cœlia.) FAMILIIS ROMANIS. sed de Druso ne γρῦ quidem.

DRVSVS CAESAR. *Caput Drusi. Templum Veneris Paphiæ cum area.*

Lib.2.c.96. *Celebre fanum habet Veneris Paphos, in cuius quamdam aream non impluit*, inquit Plinius. Vtrumque cernitur in numiſmate; area quidem hoc miraculo clara conſpicua eſt, *cui ſanguinem offundere vetitum, precibus & igne puro altaria adolent, nec vllis imbribus* 2. Hiſt. 2. & 3. *quamquam in aperto madeſcunt*, inquit Tacitus, *nec fuerit longum initia religionis, templi ſitum, formam Deæ, neque enim alibi ſic habetur paucis differere. ſimulachrum Deæ non effigie humana, continuus orbis latiore initio, tenuem in ambitum metæ modo exurgens, & ratio in obſcuro*; quæ omnia nummi noſtri explicationi mirè conueniunt. Paphos autem vrbs eſt in inſula Cypro Veneri ſacra, quod ad eam Pauſanias Lib. 1. Venus primum appulerit. *Ab Aſſyriis Paphii in Cypro Venerem cœleſtem coluerunt, cum Phœnicibus qui in Palæſtina Aſcalonem vrbem incolunt.*

Iuſtinus Lib. 18. *Mos erat Cypriis virgines ante nuptias ſtatutis diebus dotalem pecuniam quæſituras, in quæſtum ad littus maris mittere, pro reliqua pudicitia libamenta Veneri ſoluturas,*

Virgilius Æneid. 6.

Ipſa Paphum ſublimis abit, ſedeſque reuiſit
Læta ſuas, vbi Templum illi centumque Sabæo
Thure calent aræ, ſertiſque recentibus halant.

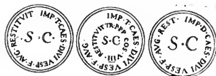
Cur Paphos ſuum Templum in Druſi nummo ſignauerit non ſatis ſcio, niſi quod ipſa Tiberio propter tot Aſiæ ciuitates reſtitutas gratulabunda quantum potuerat effigiem filii patri offerebat, quod & Venerem celebrabat, & dilectiſſimam vxorem Agrippinam, ex qua Druſum ſuſceperat.

ΔΡΟΥΣΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. Druſus Cæſar. *Caput Druſi.* ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. Germanicus Cæſar. *Caput Germanici.*

Quænam Græciæ ciuitas Cæſarum effigies imperante Tiberio ſignauerit, ignoro: rem ſane mirandam & Græcis ſolitam, hac arte blandiri voluiſſe Principi & per filium, quem natura Cæſarem indicabat, & per fratris filium quem Auguſti iuſſu Tiberius adoptauerat.

Drvsvs Caesar Ti. Avg. F. Divi Avg. N. *Caput Druſi. Nummi ab Imperatoribus Tito & Domitiano reſtituti.*

Cur Tiberii filium ut ipſum Tiberium in nummis reſtitutis celebrauerint Imperatores Titus & Domitianus, ſane non video: huic enim nequidem umbra virtutis illuceſcebat quæ aut Principibus, aut populis gratam ſuppeditaret recordationem. Fortaſſis infelicis Principis ſortem peſſimis Seiani artibus ſubuerſi, miſerati Titus & Domitianus eius monumenta ſalua eſſe voluerunt.

Antonia Avgvsta. *Caput Antoniæ minoris.* Ti. Clavdivs Caesar Avg. P. M. Tr. P. Imp. *Imperator ſtans habitu Pontificali, dextra ſimpulum.*

Antonia M. Antonii Triumviri & Octauiæ, ſororis Auguſti filia uxor Druſi Germanici fuit. *Fœmina laudibus virilem famıliæ*

sua claritatem supergressa, amorem mariti egregia fide pensauit, quæ Val. Max. Lib. 4. c. 3. *post eius excessum forma & ætate florens cubiculum socrus pro coniuge habuit, in eodemque thoro alterius adolescentiæ vigor extinctus est, alterius viduitatis experientia consenuit.* Abstemia fuit. Antoniam Cap. IV. Drusi nunquam spuisse percelebre est, inquit Solinus. A Caligula Dio, lib. 59. nepote AVGVSTA & SACERDOS DIVI AVGVSTI, quod testatur nummus argenteus, facta est. Vestalium deinde honoribus ornata, ac tandem iis omnibus quos Liuia Augusta susceperat uno Senatus-Consulto est cumulata. veneno tandem extincta est, quod optima mulier compescendæ iuuenis libidini acriùs insisteret. Claudius Dio, lib. 60. tandem Imperator factus in illius memoriam, patrisque Drusi ludos equestres instituit, Templumque condidit, *in quo Herculem appendit* Plinius. *Apellis opus.*

Inscriptiones Gruter. p. 226.

ANTONIAE AVGVSTAE
DRVSI
SACERDOTI DIVI AVGVSTI
MATRI TI. CLAVDII CAESARIS AVG. P. P.

Antiq. Iud. lib. 18. c. 8. Hanc summopere extollit Iosephus.

GERMANICVS CAESAR TI. AVG. F. DIVI AVG. N. *Caput Germanici.* TI. CLAVDIVS CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P. S. C.

Germanicus Drusi & Antoniæ filius fuit, & corporis forma & animi bonis institutioneque iuxta ac robore, clementia ac mo- Dio lib. 57. destia præstantissimus. Imperium pessimo generis humani fato à militibus & populis oblatum sæpius est aspernatus, tanta eius erat erga Tiberium pietas, à quo iussu Augusti fuerat adoptatus. *Iuueni,* Annal. lib. 1. inquit Tacitus, *ciuile ingenium, mira comitas, & diuersa à Tiberii* In Calig. c. 3. 4. 5. 6. *sermone, vultu, adrogantibus obscuris. Omnes*, inquit Suetonius, *Germanico corporis animique virtutes & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat. formam & fortitudinem egregiam, ingenium, in vtroque eloquentiæ doctrinæque genere præcellens* &c. *Quo defunctus est die, lapidata sunt templa, subuersæ Deûm aræ, Lares à quibusdam familiares in publicum abiecti, partus coniugum expositi* &c. *Roma equidem cum ad*

ad primam famam valetudinis attonita & mœsta ciuitas sequentes nuntios opperiretur, & repente iam vesperi incertis autoribus conualuisse tandem percrebuisset, passim cum luminibus & victimis in Capitolium concursum est, ac pæne reuulsa templi fores, ne quid gestientes vota reddere moraretur. Expergefactus è somno Tiberius est gratulantium vocibus atque vndique concinentium, SALVA ROMA, SALVA PATRIA, SALVVS EST GERMANICVS, &c. Eius imago in clypeo post excessum à Tiberio inter Oratores exquisitos fuit appensa. Obiit Antiochiæ veneno per Pisonem oblato, ætatis XXXIV. Nummus à Claudio Imperatore Germanici fratre restitutus est. Tacitus lib. 2.

GERMANICVS CAESAR. *Imperator in curru triumphali.* SIGNIS RECEPTIS, DEVICTIS GERMANIS. *Imperator stans in habitu militari, sinistrâ aquilam.*

Germanicus à Tiberio patruo adoptatus quæsturam quinquennio ante quam per leges liceret, & post eam consulatum statim gessit, Sueton. in Calig. cap. 1. *missusque ad exercitum in Germaniam, excessu Augusti nuntiato, legiones vniuersas Imperatorem Tiberium pertinacissimè recusantes, & sibi summam Reipublicæ deferentes, incertum constantia an pietate maiore compescuit, atque hoste mox deuicto triumphauit.* Qualem hunc Suetonius describit, exponit nummus. Auersus Germanicum demonstrat paludatum Aquilam tenentem, quam satis explicat inscriptio. Quæ signa de Varo deuicto reportauerant Germani, hæc recepta tradit Imperator Senatui Populoque Romano, post captos Duces barbaros Segimundum Segestique filium & sororem, vxoremque Ariminii qui Varum vicerat. anno V. C. DCCLXIX. Cum aquilas ante pugnam in syluas Germanorum volantes vidisset, milites iussit vt sequerentur Romanas aues, propria legionum numina. Bructeros sua vrentes expedita cum manu L. Stertinius, missu Germanici fudit, interque cædem & prædam reperit vndeuicesimæ legionis AQVILAM cum Varo amissam, inquit Tacitus: Ipse (Germanicus) maioribus copiis Marsos irrumpit, propinquo loco defossam Varianæ legionis AQVILAM, modico præsidio seruari cognoscit. Missa extemplo manus, quæ hostem à fronte eliceret, alii qui terga circumgressi recluderent humum: vtrisque adfuit fortuna. In quorum memoriam & currum suum triumphalem & aquilam in vtraque parte signauit. Tacit. lib. 2. Annal. cap. 4. Strabo, lib. 7. Lib. 1. Lib. 2.

GERMANICVS CAESAR C. CAESARIS PATER. *Caput Germanici.* C. C. A. SCIPIONE ET MONTANO II. VIR.

Hos characteres C. C. A. interpretati ſunt Coloniam Carthaginem Antiquam: potiori iure Coloniam Cæſaream Auguſtam deſignari arbitror, quæ eſt in Hiſpania Sedetaniæ regionis, de qua vide Auguſti nummum pag. 33. Huius cultum erga Germanici vxorem Agrippinam pariter exhibet alter nummus, ſimilemque venerationem erga Caligulam filium exhibent alii qui vel ſolis characteribus vel iugo boum à colono acto coloniæ auctionem aut beneficium aliud acceptum indicant. Coniecturam firmat

hic nummus in quo MVNICIPIVM ITALICA legitur, cum Germanici effigie, cuius egregia facta ad Romani imperii ſeu orbis limites venerationem merebantur, quam ſuis monetis palam facere populi conabantur: an M. D. inter ſigna militaria Mandato Decuriorum ſignificet? frequentes ſunt inſcriptiones EX D D. quas ex Decreto Decurionum interpretantur. De Italica dictum eſt pag. 35.

GERMANICVS CAESAR. *Caput Germanici.* C. HEIO POLLIONE III. L. MVSSIDIO PRISCO II. VIR. *in corona.*

Quænam sit illa colonia cuius Duum-viri in nummo leguntur, non facile est coniicere: certum est Germanicum ab illis celebrari, cuius opem fortassis apud Imperatorem implorabant vel cuius mores & ingenium mirabantur. Quæ enim alia potest esse causa cur eum qui non erat Imperator, honore tam inusitato prosequuti sint?

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ. ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. Germanicum Cæsarem. Gortyniensium. *Caput Germanici laureatum.* ΓΑΙΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ, Caium Cæsarem Germanicum Augustum. *Caput Caligulæ laureatum.*

Germanicum celebrat hic nummulus quem Gortynienses Caligulæ consecrant. Gortyna vrbs Cretæ mediterranea quondam clara & episcopalis, nunc exiguus pagus, de quo passim. Γόρτυν vel Γόρτυς est etiam Arcadiæ oppidum & Γορτυνία Macedoniæ: ad has tamen nummum non pertinere arbitror, quod iidem Gortynienses, Cretenses nummum suum argenteum Tiberio tribuerunt cum ciuitatis suæ iure, eumdem Γορτύνιον appellantes: quo forte honoris genere Caium eiusque parentem Germanicum eodem nomine nuncupant. Eripit enim vltimam syllabam detritio nummi, nec satis apparet num Γορτυνίων sint characteres vel Γορτύνιον. Cæterum *iuxta* Γορτυνίδα *in insula Creta, platanus quædam semper virens fuit, Iouis & Europæ thalamo famosa. Gortynam amnis Lethæus præterfluit, quo Europam tauri dorso Gortyni ferunt vectitatam.* vnde *Gortyni Atymnum colunt Europæ fratrem*, inquit Solinus.

Strabo. Ptolemæus.

Plin. hist. n. lib. 12. cap. 1.

Cap. XI.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ Auguſtus. *Vir paludatus aquilam tenens* . . . . . . *Europa à Ioue ſub bouis ſpecie rapta.*

Eosdem Cretenſes hunc nummum cudiſſe facit vt credam Europa hæc à boue rapta in auerſo nummo ſignata : ſed cum nullius Imperatoris nomen legatur, ſed tantum honorificus ille titulus ΣΕΒΑΣΤΟΣ circum militem paludatum aquilam legionariam ſiniſtra tenentem, manum quaſi pacificam extendentem, libuit eidem Germanico tribuere, quem ſupra eodem Typo inſignitum explicauimus pag. 83. Germanico fortaſſis ſunt gratulati quamuis Auguſti nomen nunquam aſſumpſerit, vel potius Caligulæ, Germanici patris triumphum in filium tranſmittentes.

Iulienſes Laodicenſibus iuncti frequenter nummos ſuos Imperatoribus Romanis dicauere : fieri ſolebat aut ob aliquod acceptum beneficium aut in alicuius ſpem. Neutrum legiſſe me memini quod illorum cum Germanico neceſſitudinem faciat.

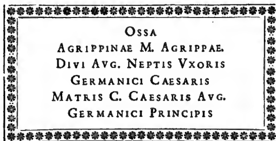
GERMANICVS CÆSAR TI. AVG. F. DIVI AVG. N. *Caput Germanici.* IMP. D. CAES. DIVI VESP. F. AVG. REST. S. C.

Optimi Principis per nequiſſimum Imperatorem reſtitutionem hic habes. Cuius coniunctionis cauſam recenſet Suetonius: honores enim dignitateſque Germanici filio Caligulæ fratrique Claudio debebat pater Veſpaſianus. In Claudio c. 45. in Veſpaſ. c. 4. & 9.

ΑΓΡΙΠΠΙΝΑ ΜΙΛΗΣΙΩΝ. Agrippina Mileſiorum. *Caput Agrippinæ.* ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Caii.* Caius Cæſar Germanicus Auguſtus.

Agrippina M. Agrippæ filia & Iuliæ Auguſti filiæ, Auguſti neptis Tiberii nurus, Germanici vxor, Mater Caii. Hanc Germanicus vitæ finem imminere ſentiens per ſui memoriam perque communes liberos obteſtatus ferociam exueret, neue æmulatione potentiæ validiores irritaret. Epitaphium eius cernitur in vrna quadrata ex marmore ſupernè excauata, quæ etiamnum hodie Romæ viſitur.

OSSA
AGRIPPINAE M. AGRIPPAE.
DIVI AVG. NEPTIS VXORIS
GERMANICI CAESARIS
MATRIS C. CAESARIS AVG.
GERMANICI PRINCIPIS

Gruter. inſcript. p. 3. 237.

Beneficiorum à Mileto per Caligulam acceptorum testificationem probat nummulus, qui matris eius Agrippinæ facie illustris illam veluti suam Deam celebrat, vt plures alii populi Germanicum patrem cæterosque Caligulæ maiores interpellauere. Illustrat priorem alter nummus in quo Agrippina cernitur sub habitu Palladis circum quam, nisi me in detrito nummo fallant oculi, adhuc ΜΙΛΗϹΙΩΝ legitur: cæterùm ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ϹΕΒΑϹΤΗΝ legitur quasi inuocarent illam populi. Sic sæpè IVNONEM, IVNONEM MARTIALEM, MARTEM PROPVGNATOREM, HERCVLEM, DIVVM SENATVM, DEAM ROMAM, pluresque alios in accusatiuo nummi antiqui exhibent. Non ausim autem affirmare hanc Agrippinam matrem fuisse Caligulæ: infra nummos apponi curaui, ad matrem Neronis spectantes non plurimùm differentes. quisque pro placito iudicet.

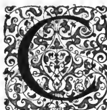
Filios maiores natu Germanici & Agrippinæ exhibet hic numus. De iis supra dictum est pag. 61. Iis Cæsaribus nominatis & ad imperium natis præmaturam mortem Tiberius nefariè procurauit.

aius Germanici ex Agrippina filius Antii natus est, anno V. C. DCC LXIV. *Caligula cognomen castrensi ioco traxit quia manipulari habitu inter milites educabatur. Statura fuit eminenti, pallido colore, corpore enormi, gracilitate maxima ceruicis & crurum, & oculis & temporibus concauis, fronte lata & torua, capillo raro, ac circa verticem nullo, hirsutus cætera. Vultum vero natura horridum ac tetrum etiam ex industria efferabat, componens ad speculum in omnem terrorem ac formidinem. Imperium ingressus thesauros maximos breuissimo tempore exhausit. Sese adorari voluit. statuam suam misit collocandam in templum Hierosolymæ. Adulteriis fuit inquinatissimus; tres suas sorores stuprauit; ex vna etiam natam filiam agnouit. Libidines Tiberii & parricidia non modo imitatus, sed etiam excessit. Oderint, inquit, dum metuant: conatus est abolere Homerum, Virgilium, Liuium, librosque Iurisconsultorum: tyrannide tandem omnibus exosa, à Cassio Charea trucidatur, triginta vulneribus confossus, ætatis* XXVIII. Senatus numismata eius imaginem referentia conflari iussit, vnde non cur tam pauca, sed cur tam multa supersint mirandum est.

Sueton. in Calig. c. 8.

Cap. 50.

Eutropius.

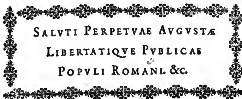

C. CAESAR AVG. GERMANICI IMP. P. M. TR. P. COS. *Caput Caligulæ.* SAL. AVG. C. CN. AT. EL. FLAC. CN. POM. FLAC. II. VIR. Q. V. *Caput Salutis.*

Hunc nummum cuſum eſſe in honorem ſalutemque Caii indicat Deæ Salutis facies, ſed vbi, non conſtat, niſi Hiſpaniam ſubindicent, ruſtica iſthæc fabrica, Duumvirorumque nomina. In Caio c.14. Illum fortaſſis exponit Suetonius his verbis, *Ius arbitriumque omnium rerum illi permiſſum eſt, tanta publica lætitia vt tribus proximis menſibus ac ne totis quidem ſupra centum ſexaginta millia victimarum cæſa tradantur. Cum deinde paucos poſt dies in proximas Campaniæ inſulas trajeciſſet, vota pro reditu ſuſcepta ſunt: ne minimam quidem occaſionem quoquam omittente in teſtificanda ſolicitudine & cura de incolumitate eius. Vt vero in aduerſam valetudinem incidit, pernoctantibus cunctis circa palatium, non defuerunt qui depugnaturos ſe armis pro* Lib. 59. *ſalute ægri, quique capita ſua titulo propoſito vouerent.* Dio narrat P. Afranium Potitum plebeium hominem ſtulta adulatione inductum non modo volentem, ſed iureiurando etiam ſeſe obſtrinxiſſe vita ceſſurum ſi Caius reualuiſſet: Ataniusque Secundus eques, qui promiſerat ſe depugnaturum gladiatoriis ludis, ſalute Caio reddita: vterque ſpe pecuniæ à Caio accipiendæ, vitam ſuam pro eius anima ſe daturum pollicitus, coacti ſunt promiſſum perſoluere, ne perjurii ſe alligarent. Quidni populus quidam cautior numiſma cuderit, Saluti eius etiam quam deteſtabatur, gratulans? à Græcis & Hiſpanis ſummis adulatoribus nihil prætermittebatur quod Principis gratiam quodammodo poſſet demereri. Frequentiſſima iurisiurandi formula apud Romanos fuit *per genium Cæſaris* aut *ſalutem.* Plurimæ ſuperſunt inſcriptiones, Genio Cæſaris dicatæ, plurimæ etiam: Saluti ex quibus hanc ſelegimus

Gruter. inſcript.

SALVTI PERPETVAE AVGVSTÆ
LIBERTATIQVE PVBLICAE
POPVLI ROMANI. &c.

C. CAESAR AVG. GERMANICVS P. M. TR. POT. *Caput Caligulæ.* AGRIPPINA, DRVSILLA, IVLIA. *Tres figuræ stantes.*

Agrippina, Drusilla, Iulia filiæ Germanici ex Agrippina, fuere sorores C. Caligulæ quas omnes tres constuprauit & pleno conuiuio singulas infra se vicissim collocabat. Suetton. in Calig. c. 24. Agrippina quidem Cn. Domitii vxor fuit cui peperit Neronem Imp. postea Claudii Imperatoris. *Drusillam frater eius Caligula vitiasse virginem prætextatus adhuc creditur, atque etiam in concubitu eius quondam deprehensus ab auia Antonia apud quam simul educabantur, mox Lucio Cassio Longino consulari collocatam abduxit & in modum iustæ vxoris propalam habuit. Æger eam hæredem quoque bonorum atque imperii instituit. Eadem defuncta iustitium indixit, in quo risisse, lauasse, cœnasse cum parentibus aut coniuge liberisue capitale fuit, nec vnquam postea nisi per numen Drusillæ deierauit.* Tacitus annal. lib. 6. cap. 4. Illa mortua Prætoriani milites cum suo Tribuno ac seorsim Dio, lib. 59. equester ordo, seorsim patricii pueri Troiæ decursione circum tumulum eius obequitarunt. Decreta ei omnia quæ Liuiæ, ac insuper vt immortalis haberetur, aurea in curia effigies eius vt poneretur, vt in foro imago Veneris, staturæ eius æqualis collocaretur, eamque statuis sacris, non modo viri, sed mulieres etiam venerarentur, vt mulieres eam iurarent, quoties aliquid Sacramento confirmarent &c. itaque tunc Panthea vocata est & diuinis honoribus per omnes vrbes culta. Iulia autem quæ & Liuia & Liuilla dicebatur M. Vinitio à Tiberio vxor data est. Hanc Caligula nec cupiditate tanta nec dignatione vt sororem Drusillam dilexit, tamen cum ea stupri consuetudinem fecit, postea in Pontiam insulam in exilium deportata Dio lib. 60. à Claudio Imperatore vnâ cum sorore Agrippina reducta est: bona iis restituta fuerunt. Messalina tandem Claudii vxor indignè ferens non honorari se ab illa, non adulari, formæque eius æmula, ac quod sæpius sola cum Claudio ageret, extorrem egit, peractis cum aliis tum adulterii criminibus, ob quæ Seneca etiam in exilium pulsus est, neque multo post Iuliam necauit. Has tres sorores nummus plumbeus repræsentat, primam quidem habitu Deæ Constantiæ, alteram Concordiæ, tertiam Fortunæ. Occurrit idem ex auro & ex ære magno.

C. Caesar Avg. Germanicvs *Caput Caligulæ.* Germ. Caesar, Pvlchro iii. Vario ii. Vir. *Caput Germanici.*

C. Caesar Avg. Germanicvs. *Caput Caligulæ.* Germ. Caesar Dosseno Pvlchro ii. Vir. *Caput Germanici.*

Caligulæ gratulantes Duumviri Doſſenus & Pulcher in primo nummo & Pulcher & Varius in altero, Germanici eius patris faciem expreſſerunt, cuius memoriam populus Romanus & vniuerſus orbis venerabatur. Eius indolem fortaſſis Imperatori optantes quam optimam nouerant. Hiſpanum nummum Triſtanus ſuſpicatur, de quo, quod egregiè cælatus ſit, dubito.

C. Caesar Avg. Germanicvs Imp. *Caput Caligulæ.* C. C. A. Liciniano et Germano ii. Vir.

Idem. Iugum boum actum à colono.

Eandem Cæſaream Auguſtam hi nummi exhibent quam Germanici & Agrippinæ nummi celebrant. De ea ſupra dictum eſt in Auguſto pag. 33. quæ cur hanc familiam peculiari amoris teſtificatione ſit proſequuta, ignoro. A re noſtra alienum feciſſe non arbitrabor, ſi eorundem Duum-Virorum nomina exponam in hoc nummo quem penes me habeo; ab eadem Colonia cuſo, & iiſdem temporibus.

C. CAESAR AVG. GERMANICVS IMP. *Caput Caligulæ.* M. AVG. BILBIL. C. CORN. REFEC. M. HELV. FRONT. II. VIR. *in laurea.*

Municipium Augusta Bilbilis, in Augusto fuit explicatum pag. 35. Quid indicet querna corona circa quam Duumvirorum nomina, præter ciues seruatos, non satis liquet; eamdem enim municipium illud Augusto aliisque Imperatoribus obtulit. Ea fortassis est quam suo capiti imposuit Caligula cum pontem prætergressus est qui Puteolos ac Baulos coniungit. *Is enim thoracem qui* Dio. lib. 59. *Alexandri fuerat & supra eum chlamydem sericam purpurei coloris, multo auro, multis gemmis Indicis ornatam induit, gladioque se accinxit, & clypeum sumpsit, querna corona capiti imposita,* καὶ δρυῒ ἐστεφανώσατο.

Eamdem quernam coronam Caligulæ defert Segobriga, quam Tiberio iampridem obtulerat de qua dictum est. pag. 71. Id erat Hispaniæ ferè totius fatum, vt Imperatoribus etiam nequissimis seruiret, adulationisque suæ tesseram posteris consignaret. Forsan ne suum assentandi morem etiam in pessimo Imperatore omitteret aliàs imperiosa natio.

Pegaſum Corinthi ſymbolum eſſe nemo non nouit. Detritus nummus Duum-Virorum nomina non ſuppeditat. Similem typum exhibet Auguſti nummus pag. 41. & noſtræ FAMILIÆ ROMANÆ in gente BELLIA.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΓΑΙΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟϹ ϹΕΒΑϹΤΟϹ. Caput Caii. ΔΙΔΥΜΕΥΣ ΜΙΛΗΣΙΩΝ. Didymeus Mileſiorum. *Apollo citharœdus.*

Pomp. Mela lib. 1. c. 17. Miletus vrbs eſt Ioniæ princeps quam primum Cretenſes iuxta mare condiderunt: à Sarpedone in locum vbi recentior vrbs
Strabo l. 14. fuit, coloni à veteri Mileto deducti, quam deinde Neleus inſtaurauit. Ibi celebre fuit Apollinis Didymæi templum, qui ideo Mileſius dictus eſt,
Herodot. l. 1. Βάκχιε καὶ Διδυμεῦ ἑκάεργε λοξία ἁγνέ.
Orpheus, in hymno. Didymus dictus eſt Apollo quaſi Geminus, quia ſol lunam etiam illuminat: vel qui vno partu cum Diana editus eſt, hos enim Διδύμους Græci nuncupant, vt alii Iouem & Apollinem. Hæc omnia probat nummulus in quo ſtat Apollo lyram tenens. In eius honorem
In Caio c. 21. Caligula *Mileti Didymæum peragere deſtinauerat*, inquit Suetonius,
Sabellicus. templum nempe vetuſtate collapſum. Interpres quidam eo loci Cybeles ſeu Didymææ matris templum intelligit; ſi nummum hunc
Lib. 8. in Arcadic. nouiſſet, non aliud quam Apollinis fuiſſet interpretatus: meminit quidem Pauſanias μητρὸς Δινδυμήνης matris Dindymenæ, ſed ad aliud re-
Lib. 7. in Archaic. fertur: imò ipſe teſtatur Apollini templum eſſe in Didymis, ſiue Mileti. Strabo ſcribit oraculum clarum fuiſſe Mileſium Didymæi
Lib. 1. & 2. c. 35. & l. 8. Apollinis. *Seleucum quidem iuſtitia & pietate Reges omnes antecelluiſſe facile adducor*, inquit Pauſanias, *quippe qui Apollinis coloſſum Mileſiis à Xerxe ademptum & Ecbatana aſportatum in Branchidas reportan-*
Lib. 5. c. 29. *dum curauit*, quod idem ſcribit Plinius & Demonactem aras Apol-

lini

lini Didymæo statuisse. Didymæum Milesiis & Thebanis Ismenium Lib. 8. c. 6. Apollinem fecit Canachus Sicyonius. Eiusdem Apollinis Milesii meminit Apuleius, cum Psyches parentem *Dei Milesii vetustissimum percontari oraculum fabulatur, de futuris eius nuptiis sollicitum: Apollinemque quamuis Græcum & Ionicum propter Milesiæ conditorem latina sorte respondisse.* Lib. 4. metamorph. Idem etiam celebrat Papinius his verbis, Lib. 8. Thebaid.

Nec Clarias hac luce fores, Didymæaque quisquam
Limina, nec Lyciam supplex consultor adibit.

At reliquæ sortes, inquit Lucianus, *quæ in Didymis Claro Delphisque redduntur vtrum ab authore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic redduntur oracula?* In Pseudomante. Eius meminit Iurisconsultorum Princeps his verbis, *Deos publica autoritate receptos hæredes bonorum institui posse, sicuti Iouem Tarpeium, Apollinem Didymæum &c.* In fragm. in titul. lib. 9.

Coorum typus solemnis serpens hic exhibetur, quorum cum Caligula nequidem minimam coniunctionem suspicor: nummi tamen raritas id fecit vt illum prætermittere mihi non licuerit. Cos insula ex Cycladibus supra Cretam posita est Diuini nostri Hippocratis patria. Memoratur quidem Claudium Cois tributa remisisse propter Xenophontem familiarem Medicum. in eius honorem fortassis Æsculapii typus expressus est.

ΓΑΙΟϹ ΚΑΙϹΑΡ ΘΕΟϹ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ϹΕΒΑϹΤΟΙ. *Duo capita aduersa cippis imposita Augusti & Caii.* ΘΕΑ ΡΩΜΗ. ΙΕΡΑ ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. ΙΑΙ. Dea Roma, Sacer Senatus, Iliensium. *Capita aduersa Romæ & Senatus Pallade intermedia.*

Mirum profecto quot quantaque contineat iste nummulus. Capita Augusti & Caligulæ se inuicem respicientia cippis Deorum more sunt imposita: vtrique viuo videntique aras, templa, sta- Dio, lib. 51.

tuas

tuas dicauerunt & populus Romanus & gentes exteræ. De Augusto quidem supra dictum est. *Caligula autem quum initio prohibuisset ne qua sui effigies fieret, deinde ad statuas sibi ponendas ita delapsus est, vt passus sit decretum de sacrificando fortunæ ipsius in columna incidi, iusseritque templa sibi extrui, & rem sacram tanquam Deo fieri*, καὶ ναὺς ἑαυτῷ καὶ θυσίας ὡς καὶ Θεῷ γίγνεσθαι ἐκέλευσε. Deinde Caius habitu triumphali templum Augusti dedicauit, nobilissimis pueris ætate florentibus cum virginibus eiusdem ordinis hymnum canentibus, epulumque Senatoribus & earum vxoribus ac populo datum, variaque spectacula edita &c. Se etiam Augusto & ipso Ioue fortiorem & sanctiorem arbitrabatur, qui indignatus est dum à quodam Iuuenis Augustus est nuncupatus. Et hæc sunt quæ erga Augustum & Caligulam parem venerationem populis indiderunt, & quæ fortassis Ilienses Asiaticum populum impulerunt, vt in eodem nummo vtriusque faciem signarent. Nisi forte eæ sint quibus Artabanus sacrificauit. De quo sic Dio. *Lucius Vitellius Imp. pater inter alia egregiè acta Artabanum qui Armeniam impunè aggressus, Syriam quoque inuadere instituerat, obuiam ei repente ad Euphratem factus exterruerat, ita vt in colloquium veniret, ac sacrificare eum Augusti & Caii statuis coëgerat*, καὶ θῦσαι τοῖς τοῦ Αὐγούστου τοῦ τε Γαΐου εἰκόσιν ἠνάγκασε. De Diua Roma, sacroque Senatu iam in prolegomenis dictum est. Pallas intermedia vtriusque victorias fortitudinemque indicat, cui adulantes Ilienses Augusto & Caio seruire demonstrant. Iliensibus quasi Romanæ gentis autoribus tributa in perpetuum paulo post remisit Claudius, recitata vetere epistola Græca Senatus populique Romani Seleuco Regi amicitiam & societatem ita demum pollicentis si consanguineos suos Ilienses ab omni onere immunes præstitisset.

Dio lib. 59.

Ibid.

Ibidem.

Sueton. in Claudio. c. 25.

Claudius Germanici frater Lugduni natus anno V.C. DCCXLIII. patre Druſo, matre Antonia. annum agens quinquageſimum regnare cœpit, à Prætorianis militibus è latebris extractus; primus imperium mercatus eſt, promittens ſingulis militibus quatuor dena ſeſtertia. Hic fuit deſpectiſſimus infans, hebes & ſtolidus adoleſcens, tandem in ſtudiis eloquentiæ eo proceſſit, vt hiſtorias ſcripſerit; qua in re magiſtrum habuit Liuium. Sed fatuitas eius multipliciter exagitata eſt, cum præcipuè regeretur à libertis, quorum ingentia furta & ſycophanticam populus deteſtabatur. Agrippinam, Germanici fratris ſui filiam, duxit vxorem per inceſtum. Riſus ei fuit indecens, ſpumantibus labris, humentibus naribus, caput in quantulocunque actu vel maximè tremulum, quod Agrippina tandem in cœlum conſcendere iuſſit, porrecto ei boleto veneno infecto, conſcio Nerone qui ſucceſſit. Imperauit annos XIII. De eo extat hæc inſcriptio Rauennæ. Gruter. inſcript. p. 136.

TI. CLAVDIVS DRVSI F. CAES. AVG.
GERM. PONT. MAX. TRIB. POT. II.
COS. DESIG. III. IMP. III. PP. DEDIT
OB MEMORIAM PATRIS SVI &c.

Legionum ſigna hic exhibentur, aquilæ nimirum alis expanſis cippis ſuis impoſitæ. Characteres inter vtrumque ſignati per Dionem explicatos arbitror his verbis. Κλαύδιος δ' κ. τ. λ. hoc eſt, At Claudius qui ea tenus in tanto metu fuerat, vt paratus vltro ei, Camillo, principatu cedere eſſet, recepto tum animo, militibus cum aliis donis gratias egit, tum effecit, vt vrbanæ legiones ſeptima & vndecima CLAVDIANÆ, Fideles, Piæ, à Senatu nominarentur: in cuius rei memoriam nummi cum nominibus vtriusque legionis cuſi ſunt. Idem tamen Dio legiones enumerans ſub Auguſto, ſeptimæ meminit, quæ in Myſia ſuperiori Claudia vt plurimùm nuncupabatur, καὶ οἱ ἕβδομοι οἱ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω οἱ καὶ τὰ μάλιστα Κλαυδίειοι ὀνομαζόμενοι. Potuit autem Dio ſeptimam legionem vocare Claudianam per πρόληψιν quia eius tempore ita dicebatur.

Lib. 55.

Alia legionum ſigna hic cernis. Aquila volitans fulguri impoſita eſt; pila, vexilla, lanceæ, imagines, clipei vtrinque ſunt diſpoſita veluti in acie. Legio vigeſima ſecunda quæ Primigenia, Pia, Fidelis ab Auguſto in Ægypto conſtituta, hoc monimentum ſui erga Principem Claudium amoris, erexit. locum in quo cuſus fuerit nummus inſcriptio docet, Coloniam Aroem Auguſtam Patrenſem, de qua dictum abunde in Auguſti nummis pag. 38.

Ti. Clavdivs Caesar Avg. Germ. *Caput Claudij.* Liberis Augusti. Col. A. A. P. *Duplex cornucopia, in cuius vertice capita muliebria, intermedio capite adoleſcentuli.*

Eamdem Coloniam Aroam Auguſtam Patrenſem iterum vides,cui ſi nummi integritatem adiunxeris, Claudiique liberos ſeſe inuicem reſpicientes, haud dubiè præſtantiſſimum monumentum cenſebis. De Colonia illa dictum eſt pag. 38. Quænam ſint tria illa capita adoleſcentuli in medio puellarum vtrinque ex Suetonio colligere licet. *Liberos ex tribus vxoribus tulit Claudius, ex Vrgulanilla Druſum & Claudiam: ex Petina Antoniam, ex Meſſalina Octauiam, & quem primo Germanicum,mox Britannicum cognominauit. Druſum Pompeiis impuberem amiſit,pyro per luſum in ſublime iactato, & hiatu oris excepto ſtrangulatum, cui & ante paucos dies filiam Seiani deſpondiſſet. Claudiam ex liberto ſuo Botere conceptam, quamuis ante quintum menſem diuortii natam aliqueque cœptam, exponi tamen ad matris ianuam & nudam iuſſit abiici. Antoniam Cn. Pompeio Magno,deinde Fauſto Sullæ nobiliſſimis iuuenibus, Octauiam Neroni priuigno ſuo collocauit, Silano ante deſponſatam. Britannicum vigeſimo imperii die,inque ſecundo conſulatu natum ſibi, paruulum etiam tum & militibus pro concione manibus ſuis geſtans & plebi per ſpectacula gremio, aut ante ſe retinens aſſiduè commendabat, fauſtiſque ominibus cum acclamantium turba proſequebatur. Cumque impubi teneroque adhuc quando ſtatura permitteret, togam dare deſtinaſſet, adiecit vt tandem populus Romanus verum Cæſarem habeat.* Tres poſtremos ſuperſtites parenti chariſſimos hic nummus exhibet.

In Claudio cap. 27.

Philippi vrbs eſt & Colonia Macedoniæ ad mare mediterraneum Ægeum. Philippum Alexandri patrem conditorem habuit, à quo nomen. Romanis in æternum memoranda propter Cæſaris

& Pompeii pugnam. Alii enim ſunt campi Philippici in quibus paulo poſt Auguſtus & Antonius vicerunt Brutum & Caſſium.

Virg. l. 1. Georg. *Romanas acies iterum videre Philippi.*

Adeo vt duo illi viri militari habitu non alii mihi videantur quam Iulius Cæſar & Auguſtus. Coniecturam firmat DIVVS AVGuſtus baſi inſcriptus. *In Prouincia Macedonia Dyrracheni, Caſſandrenſes, Philippenſes &c. iuris Italici ſunt.*

Leg. 8. Dig. de Cenſib.

Duplex DD: in nummo ſignatum ſolent Antiquarii interpretari Decreto Decurionum. Ii erant quaſi coloniæ Præpoſiti cuius res gerebant. gratulantes itaque Decuriones Cibiritani in Lycaonia, Claudio palmam quaſi gentilitiam & coronam dedicauerunt. Id forte ſpectabant, quod narrat Suetonius his verbis: *Atque inter hoſtilia ſpolia naualem coronam faſtigio Palatinæ domus iuxta ciuicam fixit* Claudius, traiecti & quaſi domiti Oceani inſigne. Pantherarum Cibiraticarum meminit Cicero.

In Claudio cap. 17.

Solemnis coloniarum typus hic exhibetur. Colonus agit iugum boum vexillis militaribus ornatum: hæc inter, characteres COL. CL. meo iudicio coloniam Claudiopolim indicant, de qua Amm. Marcellinus: *Iſauriam duæ ciuitates exornant, Seleucia opus Seleuci Regis, & Claudiopolis quam deduxit coloniam Claudius Cæſar.*

Lib. 14.

Typum inſolitum & percelebrem exhibet hic nummus; ſi illi detrito fas ſit credere, Neptunus tridentem tenens æquora & ventos placat. Concha eſt pro curru quem Tritones trahunt. Inſigne fortaſſis victoriæ Britannicæ monumentum.

Quamvis Arochæorum qui in nummo ſignati ſunt, nullam apud Geographos mentionem repererim, quod in eodem inſcriptum eſt, eorum regionem patefaciet. Flumen idque nauigabile deſcribit Plinius in Locride Italica, Arocham nomine, à quo Arochæos dictos fuiſſe ſuſpicor. Quid illi cum Myone, de quo ita Thucydides. *Et ante omnes Myonenſes ſibi finitimos, qua parte Locris inacceſſa eſt maxime, aut cum Anchialea Cilicia vel Anchialo Myſia*, non patet; niſi alteram Anchialam Myonenſibus proximam ſupponamus: quos ſimul victoriolam in honorem Claudii repræſentaſſe veriſimile eſt, quam ad Britannicam, quod vnica ea ſit, reuocare placet. Myon & Anchialus vrbes Epiri ab Ortelio recenſentur. Lib. 3. c. 10.

Raritatem horumce nummorum vel ex eo intelligas quod duplici exarati ſunt idiomate: Cyprii more patrio, Græcè loquuntur in aduerſa parte: cum Claudii nomen dignitateſque Romanis characteribus legantur, fortaſſis ob reuerentiam. Alter inſuper nomen

habet magiſtratus quem non niſi ex nummo noui: Cominius Proculeianus ab Imperatore vel Prætor vel Legatus Cypriis præpoſitus erat. L. COMINIVS nominatur in inſcriptione antiqua, ſed ad rem noſtram pertineat, nec ne dubito. Cyprum autem in mari mediterraneo Veneri ſacram fuiſſe nemo non nouit. de ea dictum eſt pag. 80.

Gruter. inſcript. p. 168.

Is erat Claudius Imperator, de quo adhuc incertum eſt, dotes ne in ipſo maiores fuerint an vitia: eum tamen in præcipuis Græciæ vrbibus celebratum nummi probant antiqui. ne quid quod præſtare poſſumus deeſſet, quatuor hoſce appoſui quamuis ex parte mutilos. Primus Sardianos celebrat qui in Aſia propria ſiue in Syria erant. Palladem eam eſſe quæ galeata eſt è clipeo in quo Meduſæ caput cernitur, nullum eſt dubium, de illa ſic Ouidius,

Metamorph. Lib. 6. fab. 19.

At ſibi dat clypeum dat acutæ cuſpidis haſtam,
Dat galeam capiti, defenditur ægide corpus,
Percuſſamque ſua ſimulat de cuſpide terram &c.

De AMASIA appoſita non facile eſt exponere, videant acutiores: eam enim ad Galaticam reuocare non placet. Secundus à Nicæenſibus cuſus eſt; ſed quale ſit illud templum aut potius porticus vt & qualis ſit ille Pro-Conſul cuius nomen detritum eſt, docebit nummus integrior, ſi quandoque occurrat. Cæteri duo & Socratem celebrant & Æſculapium, quibus de cauſis & à quibus cuſi fuerint fateor me neſcire, cum tamen illos rariſſimos arbitrer.

Perrarus hic nummus Claudii facie inſignitus non eſt, ſed quod eius nomen in eo legatur & ad eius hiſtoriam plurimùm faciat, ideo ſculpi curauimus. Caput ſenile Herodis exprimit faſcia regali præ-

præcinctum : Illum ita benè explicat Illustrissimus Seguinus, vt aut addere aut detrahere nefas esse duxerim. *Herodes Agrippa senior à quibusdam Magnus appellatus, filius Aristobuli, quem pater Herodes Ascalonita peremit, tantum Caio Caligulæ adhuc Cæsari familiaris extitit, vt in lectica cum eo iter agens, Tiberio celerem mortem optaret, quò Caius citius imperio potiretur. Quod cum rescisset Tiberius, eum in carcerem detrusit. At mortuo opportunè Tiberio, Caius Agrippam carcere liberatum, regem Iudææ constituit, eique catenam auream eiusdem ponderis atque ferream, quâ detentus fuerat, dedit, & ius etiam concessit, in templum Hierosolymitanum, in Sacerdotium & res sacras: tantaque amicitia inter eos coaluit, vt vulgò Romæ iactaretur, Agrippam cum Antiocho Commageno, ipsum Caium ad tyrannidem instituere. Nec minori apud Claudium gratiâ valuit, cui post Caium occisum egregiam in adipiscendo imperio operam præstitit. Ab eo enim impetrauit regnum Chalcidis ad Libanum,* HERODI *fratri suo, cuius gratia regum Iudæorum familiam attigimus. Hic postquam Agrippa (cuius filiam Berenicen in matrimonium acceperat) Cæsareæ ab Angelo percussus interiit, vt narrat D. Lucas, plurima idem à Claudio obtinuit, & eâdem quâ frater potentiâ, Iudæorum summos Pontifices pro arbitrio mutauit, quod ius in successores vsque, ad excisa Hierosolyma transmisit. Quo fit, vt minimè mirum videri debeat relictum esse ab eo grati animi monumentum, nummum insignem æreum secundæ magnitudinis, in quo* CLAVDII STVDIOSVS *dicitur*, ΦιλοΚλαύδιος. In Select. Numism.

Imperatorem Romanum suo modo venerabantur exteræ gentes. Iouem cuius cognomen celat nummi erosio, Nilum cum cornucopiæ duplici, è quorum vno prodit infans, Deam cum elephantis proboscide Africam referentem, & aquilam fulguri insistentem, diuersi populi repræsentarunt, quos omnes Africanos esse ex typis & fabrica certum est. Mirum quanta fuerit apud Ægyptios morum vt temporum mutatio. Reges sibi creauerunt, quos virtus & eruditio potius qnam nobilitas supra cæteros commendabat. A Cæsare, ob nefariè truncatum Pompeium victi, Romanorum legibus & moribus vti coacti sunt : Demùm post obitum Cleopatræ, toti Romanorum fuêre, in quos omnes adulationis species congesserunt. Exemplum sit nummus argenteus in quo Crocodilus ÆGYPTVM CAPTAM denotans Augustum celebrat; exempla sunto huius tabellæ nummi Claudium celebrantes.

Dio,lib.60. *Senatus Claudio perſuaſit vt propter res in Mauritania geſtas, honores triumphales acciperet, non modo ab ipſo non geſtas, ſed ne ſub eius* Solin.c.29. *quidem imperio.* Paulo poſt, *Claudius Mauretaniam ſubditam in duas partes diuiſit Tingitanam & Caſarienſem, duobus iis Equitibus* Lib.5.c.11. *præpoſitis. Cæſarienſi colonia, Cæſarea ineſt à D. Claudio deducta. Oppidum ibi celeberrimum Cæſarea*, inquit Plinius, *antea vocitatum Iol, Iubæ regia, à Diuo Claudio coloniæ iure donata, eiuſdem iuſſu deductis veteranis.* Eodem tempore finitimi barbari quum Numidiæ quaſdam partes infeſtaſſent, victi bello ſunt ac Numidia pacata. Hæ prouinciæ Senatui aſſentientes, honores quantum potuerunt in Claudium congeſſerunt. Caduceus pacem, Manus iunctæ fidem publicam, Hippopotamus Nilum, bos Apim, fruges Ægypti fertilitatem indicant: Prioribus Imperatoris nomen adiectum eſt, vt ſummi Principis, cœteris anni imperii.

ΘΕΑ CEBACTH. Dea Auguſta. *Caput Liuiæ.*

Diu cunctati ſunt nummorum Interpretes, cuinam hunc tribuerent: Cùm enim plures vxores habuerit Claudius, ex illis quamdam ſeligunt ſuæ interpretationis fundamentum. Nos autem Iuliam Auguſtam D. Auguſti poſtremam vxorem Claudii Imperatoris auiam, in nummo expreſſam eſſe ſine vlla dubitatione cenſemus. Primùm enim nulla ex Claudii vxoribus Dea facta eſt, quod tamen in num- In Claud. cap. 11. mo legitur ΘΕΑ CEBACTH. Deinde coniecturam firmat neceſſitudo nepotis cum auia, quam exprimit Suetonius his verbis: *Conuerſus hinc ad officia pietatis, iusiurandum neque ſanctius ſibi neque crebrius* Apolog. cap. 28. *inſtituit, quam* PER AVGVSTVM. (quem ſacrilegum per capita humana iurandi morem indignatus Tertullianus his verbis inſectatur, *Citius*, inquit, *apud vos per omnes Deos quam per vnum genium Cæſaris peieratur.*) *Auia Liuia diuinos honores & circenſi pompa currum*

elephantorum Augustæo similem decernendum curauit. Parentibus, Druso scilicet & Antoniæ *in ferias publicas,& hoc amplius Patri circenses annuos natali die, matri Carpentum quod per circum duceretur & cognomen Augustæ ab Auia recusatum*; hæc Suetonius. Verùm Plinius Liuiam dictam fuisse Augustam asserit cum primùm pacta esset Cæsari: *magnitudo chrystalli amplissima*, inquit alibi, *adhuc nobis visa erat, quam in capitolio Liuia Augusta dicauerat librarum circiter quinquaginta.* Rem propiùs attingit Dio, his verbis, *Claudius Liuiæ Augustæ effigiem in templo D. Augusti dedicauit, ac rem sacram ei fieri à Vestalibus mandauit, mulieresque per nomen eius iurare voluit.* Quibus adducor vt credam, nullam aliam nisi Liuiam Augusti in hoc nummo signatam esse: cum enim illi tantos honores & tam diuinos decreuerit, hic honos imaginis aliàs satis vulgatis prætermitti vix potuit. Hist. natur. lib. vltimo.

ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΓΕΡΜ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Tiberius Claudius Germanicus Augustus. *Caput Claudii.* ΔΡΟΥΣΟΣ ΓΕΡ. ΑΝΤΩΝΙΑ. *Capita aduersa Drusi & Antoniæ coniugum.*

Filii pietas erga parentes optimos hic cernitur. *Claudiæ gentis Drusus erat, cuius solemnis cognominis rationem repetunt ab Drauso hostium Duce comminus trucidato. Is in quæstura præturaque honore Dux Rhætici deinde Germanici belli, oceanum septentrionalem, primus Romanorum Ducum nauigauit, transque Rhenum fossas noui & immensi operis fecit, quæ nunc etiam Drusinæ vocantur: inde Germanici cognomen senatusconsulto ipsi posterisque eius decretum est, quod in nummo legitur. Quas ob res ouandi ius & triumphalia ornamenta percepit, ac post præturam confestim inito consulatu, atque expeditione repetita, supremum diem morbo obiit, in æstiuis castris, quæ ex eo scelerata sunt appellata. Corpus eius per municipiorum coloniarumque Primores suscipientibus obuiis scribarum decuriis, ad vrbem deuectum, sepultum est in campo Martio. Cæterum exercitus honorarium ei tumulum excitauit: circa quem deinceps stato die quotannis miles decurreret, Galliarumque ciuitates publicè supplicarent. Præterea Senatus inter alia complura, marmoreum arcum cum Trophæis via Appia decreuit.* De illo pulcherrima leguntur apud Suetonium & Ouidium. Suetonius in Claudio. c. 1.

In fastis. *Et mortem & nomen Druso Germania fecit,*
Me miserum virtus quam breuis illa fuit.

Lib. 55. Nec prætermittendum censeo Dionis Testimonium, his verbis, καὶ ὁ μὲν ἔτι ὁ Ἄρειον &c. hoc est, *Drusi funus ab iis qui ordinem equestrem cum dignitate seruabant, & à Patriciis in campum Martium est allatum: ibi cremati reliquiæ in Augusti sepulchrum conditæ sunt, Germanicique nomen ei & filiis datum, honoresque statuarum & arcus triumphalis & honorarii ad ipsum Rhenum tumuli dati.* De Antonia minore Drusi vxore, Claudii matre quæ è regione videtur, Suet. in Claud. c. 3. dictum in pag. 82. Vnum addam illam suum filium *Claudium portentum hominis dictitasse, nec absolutum à natura, sed tantum inchoatum*; ac si quem socordiæ argueret, *stultiorem* aiebat *filio suo Claudio.* Scire cuperem à qua Græciæ ciuitate cusum fuerit hoc numisma.

Capita Claudii & Messalinæ.

Suet. in Claud. c. 26. *Claudius sponsas admodum adolescens habuit Æmiliam Lepidam, Liuiam Medullinam: priorem virginem adhuc repudiauit, posteriorem ipso die qui erat nuptiis destinatus ex valetudine amisit. Vxores deinde duxit Plautiam Vrgulanillam & mox Æliam Petinam: cum vtraque diuortium fecit. Post has Valeriam Messallinam Barbati Messallæ consobrini sui filiam in matrimonium accepit; quam cum comperisset super cætera flagitia atque dedecora C. Silio etiam nupsisse, dote inter auspices consignata, supplicio affecit, confirmauitque pro concione apud Prætorianos, quatenus sibi matrimonia malè cederent, permansurum se in cœlibatu: ac nisi permansisset, non recusaturum confodi manibus ipsorum.* Dio. lib. 60. *Messallina verò adulteriis & stupris non contenta, iam enim etiam in lupanari in palatio sese & alias primarias fœminas prostituebat, maritos quoque simul multos, scilicet lege quadam habere cupiuit &c.* Erat enim illa extremæ libidinis ac impudicitiæ femina: Narcissus Claudio ab ea seiuncto, pellicum ministerio omnem rem aperit, qui reuersus in vrbem Mnesterem & multos alios trucidauit, ipsam Satyr. 6. deinde Messallinam. De hac plura Iuuenalis,

Respice riuales diuorum, Claudius audi
Quæ tulerit, dormire virum cum senserat vxor, &c.

Ti.

ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΓΕΡΜ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Claudii.* ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ. *Capita Claudii & Agrippinæ aduersa.*

Coniunctos vides hoc in nummo coniuges. *Post necatam Messallinam Claudius fratris sui filiam Agrippinam, matrem Domitii Neronis, vxorem duxit, forma insignem & quæ ad eum vt patruum crebrò commearet, solaque cum eo esset blandius accepta quam fratris filiam decet. Agrippina vbi primùm in regiam venit mulier tractandis negotiis aptissima, Claudio quamquam ipse ex se natos liberos haberet, persuasit vt filium suum adoptaret, eumque ad gerendum imperium instruxit sub Præceptore Seneca &c.* Agrippina tandem marito suo, Neroni quodammodo subinfenso & Britannico fauenti, boleto medicato vitam eripuit. Nescio quænam ciuitas Græciæ primum hunc nummum cuderit. Dio lib. 60.

Capita Claudii & Agrippinæ in sequenti nummo iunxerunt Smyrnæi innuendæ coniugum concordiæ, quamuis ea diu inter eos non permanserit. Astuta fæmina virum sustulit, quo filium Neronem summæ rerum præficeret. Victoriam quæ serpentem baculo regere videtur salutem referre verisimile est. Creschius ille per quem cusus fuit nummus, qui fuerit, ignoro.

Nummi Claudii per Titum restituti.

Quos nummos Claudii Imperatoris incuria raros fecerat, eos denuo cudi curauit, Titus partim Claudii virtutibus ductus, partim necessitudine. *Claudius Vespasianum cum fratre Sabino in Britanniam legatum miserat, qui ipsi traiecto amne permultos barbaros improuiso interfecerunt. In eadem expeditione, socius paterni honoris* Suet. in Claud. c. 4.

atque fortunæ versabatur Titus qui circundato à barbaris Vespasiano & in extremo periculo versato, patri metuens coronam hostium incre-
Dio l.60. *dibili audacia disiecit, fugientesque insecutus cecidit.* Huius legationis meritum compensaturus erga Claudii patroni sui memoriam Vespasianus Claudium funeratum solenni Principum pompa & in numerum Deorum relatum, postea hoc honore exutum à Nerone, vt nar-
Sueton. in Vesp. c. 9. rat Suetonius, restituit. *fecit & templum D. Claudii in Cælio monte cæptum quidem ab Agrippina sed à Nerone prope funditus destructum.*
Pallas in primo nummo repræsentatur vulgari habitu: in secundo 1.
L.1.c.79. Spes florem manu tenet, quem ex forma & Artemidori interpreta- 2.
tione lilium interpretari placet: *Coronæ*, inquit, *ex liliis concinnatæ*
Hieroglyph. lib.55.c.9. *res in spes differunt atque dilatant.* Pierius vberiùs explicat lilium esse symbolum spei. Constantia quæ in argenteo Claudii nummo sedet 3.
hic stat, quo modo vigiles in columna Traiana repræsentantur, quibus Constantia maximè opus est: hac Claudius demonstratur constanter pro salute Reipublicæ excubare. Eius gestum sic explicat
Lib. XI. Quintilianus; *Index in exprobrando & indicando, vnde ei nomen est, valet, & alleuata ac spectante humerum manu paulum inclinatus affir-*
In Claud. c. 18. *mat.* Cererem quæ in quarto est, explicat Suetonius, his verbis; 4.
Vrbis annonæque curam solicitißimè semper egit Claudius, & paulo post, *nihil non excogitauit ad inuehendos etiam in tempore hiberno commeatus: nam & negotiatoribus certa lucra proposuit, suscepto in se damno, si cui quid per tempestates accidisset, & naues mercaturæ causa fabrican-*
Lib. 60. *tibus magna commoda constituit.* Clariùs adhuc Dio his verbis: *Fame ingenti exorta non modo ad præsens tempus copia alimentorum, verùm in perpetuum etiam prospexit, idque maximis sumptibus.*

Quam hi nummi repræſentant vix coniicerent Antiquarii, niſi in vno ΑΓΡΙΠΠΙΝΑ legeretur,quæ omnem dubitandi locum tollit. Ea eſt Germanici & Agrippinæ filia, Caligulæ ſoror, ſexta Claudii vxor, Neronis ex Domitio mater. Tanta eius fuit ambitio, tantaque erga filium propenſio, vt ne ſuæ quidem mortis metus imperii ſpem leuare potuerit; *Occidat*, inquit, *modo imperet*. Nec Chaldæorum reſponſum feſellit euentus: Nero enim Imperator factus illam veneno aliiſque artibus necare tentauit, quibus fruſtra adhibitis, per Anicetum gladio confodit, ad quem tunc Agrippina, *Hanc tu percute*, Anicete, *percute, quoniam peperit Neronem.* Xiphilin. Tacit.l.XIV. cap.III.

Fertilitatem referunt quæ in auerſis nummis cernuntur effigies. Formam Agrippinæ & Veneris & Cereris in vnum cogentes Græci more ſuo vſi; etenim Principes tanquam Deos celebrabant, ΕΤΘΗΝΙΑ dilucidè legitur, VBERTAS, quam ſpicæ denotant, in cuius tamen locum ΕΙΡΗΝΗ ſubſtituitur ab Ant. Auguſtino, fortaſſis ob characterum conformitatem aut nummi detritionem. Nulla vrbis in qua nummi fuerint cuſi apparet nota. Dial.2.

ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ. Agrippinam Auguſtam. *Caput Agrippinæ è cuius ſinu prodeunt ſpicæ intermedio papauere.* ΕΠΙ ΣΕΡΟΤΗΝΙΟΥ ΚΑΠΙΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΟΥΡΑΣ, ΑΚΜΟΝΕΩΝ. Sub Serotinio Capitone & Iulia Seuera, Acmonenſium. *Diana cum nympha.*

Nummulum faciunt exquiſitiſſimum raritas & integritas. Agrippina ſexta Claudii vxor in eo repræſentatur ſub Deæ habitu quam Cererem ex ſpicis interpretari licet. Is tamen Romanorum mos fuit ſuas Auguſtas ſpicis & papauere intermedio inſignire, fœ-

cunditatis indicandæ & laudandæ gratia. Διὸ καὶ κατέστεπλαι τὸ Βρέτας αὐτῆς τοῖς στάχυσι, μήκωνές τε περὶ αὐτὴν τῆς πολυγονίας σύμβολον. Sponsi eadem ratione coronabantur papauere, *quod etiam vrbes indicat*, inquit Porphyrius, Πόλεως ὁ μήκων σύμβολον, eas nimirum quæ Augustæ sunt subditæ: quamobrem inter spicas sæpe Augustis præmittitur, vt paulò ante Messallinæ. Auersa facies Dianam exhibet sagittam è pharetra promentem, arcu vibrandam quem expeditum tenet, cum ceruo ad pedes & nympha caput cerui tenente. Certum est his in regionibus Dianam supra cœteras Deas coli. Acmonenses populos esse Phrygiæ Pacatianæ & ex eius conuentibus docet Plinius. Acmonii episcopatus mentio fit in Conciliorum opere. Quid illi cum Agrippina & quis sit ille Serotinius Capito & Iulia Seuera, ignoro. nisi æditu os aut sacerdotes templi Dianæ intelligas.

Apud Eusebium lib. 3. de præp. cap. 11. de Cerere.

Lib. 5. c. 29.

Eiusdem Agrippinæ effigiem vulgauere Cotyenses Phrygiæ salutaris metropolitani, illam vt alteram Cybelem suæ regionis Deam præcipuam venerantes, quæ ex suis Leonibus dignoscitur. Quis fuerit Iulius ille filius qui nummum cudit, nescio.

Nero Romæ naſcitur, Cn. Domitio Ahenobarbo patre, Iulia Agrippina Germanici filia, matre. Nequitiam & petulantiam Neronis Domitius pater, non ex vaticinio ſed ex ſuis & Agrippinæ moribus prædixit. Non enim, inquit, fieri poteſt vt ex me & illa vir bonus naſcatur. Vndecim annorum à Claudio eſt adoptatus. Ætatis XVII. Imperator fit à militibus, cum promiſiſſet eis tantumdem pecuniæ quantum Claudius dederat. Agrippinam matrem, Octauiam & Poppæam vxores, Senecam Præceptorem necauit. Exercuit magnam ſæuitiam in Chriſtianos hac occaſione quod cum magna pars vrbis incendio periiſſet, quod ipſe excitauerat, falsò dixit autores eſſe Iudæos, quo nomine tunc & Chriſtianos comprehendebant. Senatum vniverſum veneno necare voluit. Audita contra ſe Galbæ defectione collapſus & animo fractus, diu ſine voce iacuit, poſtea caput conuerberauit & veſtem ſcidit. Galbæ exercitu accedente fugit, & militibus ad ſupplicium eum quærentibus, ferrum iugulo adegit, iuuante Epaphrodito à libellis, exclamans, *Iuppiter, qualis artifex pereo!* Interitum eius lauri quæ à Liuia plantatæ fuerant, & genus albarum gallinarum quæ ante occiderant, non obſcurè denunciarunt. Vixit annos XXXII. imperauit XIII.

Xiphil.

Imp. Ner. Clavd. Caes. Avg. *Caput Neronis, ad cuius collum serpens.* S. C. *in laurea.*

In Nerone c. VI. Suæ fortunæ Symbolum hic exhibet Nero, serpentem collo appensum. Narrat Suetonius, *missos à Messallina vxore Claudii qui Neronem meridiantem quasi Britannici æmulum strangularent: additum fabulæ est eosdem dracone è puluino se proferente conterritos refugisse: Quæ fabula exorta est deprehensis in lecto eius circum ceruicalia serpentis exuuiis, quas tamen aureæ armillæ ex voluntate matris inclusas dextro brachio gestauit aliquandiu, ac tædio tandem maternæ memoriæ* Lib. XI. *abiecit, rursusque extremis suis rebus frustra requisiuit.* Eius rei mentionem facit Tacitus, his verbis, *vulgabatur affuisse infantiæ Neronis dracones in modum custodum: fabulosa res, & externis miraculis assimilata: nam ipse haud quaquam sui detractor vnam omnino anguem in publico visam narrare solitus est.*

Macellum Avgusti interpretari non dubito: quod ædificium tantis fultum columnis Romæ fecit Nero hoc nomine dona- Xiphilinus. tum fuit: τότε καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν ὄψων τὸ μακελλον καθιέρωσε, hoc est, Forum obsoniorum Macellvm nuncupatum dedicauit. Et ne eius memoria intercideret, hic nummus à Romanis fuit conflatus, quos euentus non fefellit. Multi enim nummi supersunt hoc idem significantes, cùm nullum prorsus Macelli restet vestigium.

Portus cernitur in nummo elegantiſſimè ſcalptus, qui quamuis ex maiori modulo frequenter occurrat, non mihi niſi ſemel contigit hunc de mediocri ære vidiſſe. Scribit quidem Suetonius *Neronem Antium Coloniam deduxiſſe, vbi & portum operis ſumtuoſiſſimi fecit.* Nullum ſupereſſet dubium eum, in nummo ſcalptum eſſe, niſi inferior inſcriptio aliò rem traduceret. indicatur enim PORtus OSTienſis quem à Claudio Imp. extructum fuiſſe ſcribit idem Suetonius, *Circumducto dextra ſiniſtraque brachio, & ad introitum profundo iam ſolo mole obiecta, quam quo ſtabilius fundaret, nauem ante demerſit, qua magnus obeliſcus ex Ægypto fuerat aduectus, congeſtiſque pilis ſuperpoſuit, altiſſimam turrim in exemplum Alexandrini Phari, vt ad nocturnos ignes curſum nauigia dirigerent.* Ea ferè omnia in nummo cernuntur, & inſuper ſtatua quæ ſiue ſit AVGVSTI ſiue iſtius portus Conditoris, in ſuperiori parte conſpicua eſt. Scribit tamen Suetonius Neronem feciſſe *foſſam ab Auerno Oſtiam vſque vt nauibus nec tamen mari iretur, longitudinis per centum ſexaginta millia.* Neroni autem eos attributos fuiſſe honores quos Claudius erat meritus apud Romanos, dubium eſſe non debet: Ii frequenter ſucceſſoribus eoſdem decreuere quos priores Imperatores ſuſcipere non potuerant. ſic decretus Hadriano triumphus ob rem præclarè ab Traiano geſtam, quo ipſe morte præuentus gaudere non potuerat. Firmant coniecturam appoſita S. & C. indicant enim Senatus-Conſulto percuſſum fuiſſe nummum.

In Nerone cap. IX.

In Claudio cap. XX.

In Nerone cap. 31.

Omnium meo iudicio antiquarum inſcriptionum ſuperbiſſimam hic nummus exhibet. In medio cernitur templum Iani Quirini quod Numa ſecundus Romanorum Rex extruxit, qui index pacis foret & belli, vt apertus in armis, clauſus in pace ciuitatem eſſe ſignificaret. Ab ipſo Numa primùm clauſum eſt. Iterum poſt

Plutarchus.

primum Punicum bellum anno v. c. DXIX. Tertiò post Actiacam pugnam ab Augusto DCCXXV. quartùm ab eodem post bellum Cantabricum anno DCCXXIX. quintùm ab eo ipso circa tempora CHRISTI Saluatoris. sextum clusit Nero DCCCXI. *Ianum Geminum clausit tam nullo quam residuo bello*, inquit Suetonius; & id
Ner.cap.13. nummus indicat. Sed quia Nero sine vera causa clauserat, prætermiserunt Tacitus & Orosius. septimùm Vespasianus anno v. c. DCCCXXIV. à quo magnum apud historicos silentium super Iani portis. Eam tamen mansisse consuetudinem antiquam testatur Capi-
In Gordiano. tolinus; ait enim anno DCCCCXCV. Gordianum Iano aperto quod signum erat indicti belli profectum esse contra Persas. Sed & sub Christianis Imperatoribus seruatum aliquandiu vetus hoc institutum,
Lib. XVI. testis locuples Ammianus Marcellinus, qui in historia rerum gestarum à Constantio, clausi ab eo Iani mentionem facit, cum deuicto Magnentio & sublatis omnibus tyrannis, vnus ille Romani orbis Dominus exstitit anno v. c. CIↃ CV. formulam autem quæ in nummo legitur frequentem esse & illustrem probat Suetonius his
In Aug. cap. XXII. verbis, *Ianum Quirinum semel atque iterum à condita vrbe memoriam ante suam clausum, in multo breuiore temporis spatio, terra mariq. pace parta, Augustus ter clusit.* Iani templum fuisse in medio foro ex aduerso Capitolii tradit Procopius; *Erat*, inquit, *Sacellum totum ex ære constitutum, quadrata quadam dimensione tantaque altitudinis quanta integra Iani statua poterat ænea quinquepedalis capi, capite duntaxat bifrons.* *Captis Faliscis*, inquit Seruius, *ciuitate Thuscia ibi inuentum est simulachrum Iani cum frontibus quatuor, fuerat enim bifrons apud theatrum Marcelli, vnde quod Numa instituerat translatum est ad forum Transitorium & quatuor portarum vnum templum institutum.*

NERO CLAV. CAE. AVG. IMP. VRINO VOLVMNIO. *Caput Neronis.* NERO CLAV. CAES. AVG. IMP. OCTAVIA AVG. *Capita sese inuicem respicientia Neronis & Octauiæ, hoc Luna illud Solis figura insignitum.*

Vir & vxor sese inuicem respiciunt, syderum modo, quorum in capite gestant symbola, lunam hæc refert vt ille solem, mundi præci-

præcipua lumina quibus in cœlis cœtera vt Imperatoribus ſublunaria inſeruiebant. Cœterum circum Neronis caput VRINO VOLVMNIO legitur, quod Triſtanus interpretatur quaſi cæleſti & beneuolenti. Οὐρανὸς enim apud Græcos Saturni parens fingebatur, rerum omnium Seruator. Iouis Vrii meminit Cicero his verbis, *Quid ex æde Iouis religioſiſsimum ſimulachrum Iouis Imperatoris, quem Græci Vrion nominant, pulcherrimè factum nonne abſtuliſti?* & Arrianus τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου διέχει ἀπὸ Βυζαντίου σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Volumnus à D. Auguſtino ſic explicatur, *Deo Menti*, inquit, *vt bonam haberent, Deo Volumno & Deæ Volumnæ vt bona vellent*, quæ recenſentur inter coniugalia numina. Is eſt fortaſſis qui Volianus in inſcriptione antiqua nominatur.

4. in Verrem.

Lib. 4. de ciuit. Dei, cap. 20.

Hos titulos Neroni non tantum dicat nummus, verùm & Sardonix antiqua, in qua NERO VOLON. id eſt Volonico aut Volonio, vt bona vellet.

NERO CLAVDIVS CAESAR AVG. IMP. TR. P. P. P. *Caput Neronis.* COL. IVL. AVG. CASSANDRENS. *Caput Iouis Ammonis.*

Coloniam Iuliam Auguſtam Caſſandrenſem interpretor, quæ in prima Macedonia iuxta mare in Iſthmo Pallenenſi ſita eſt; hanc quondam Potidæam nunc Caſſandriam coloniam nuncupat Plinius. Vbi lapidem è cœlo delapſum coli ſcribit, terramque in mare demerſam lapideſcere. Autorem Coloniæ nomen indicat Caſſandrum: ſed cur Iulia, cur Auguſta nominetur, non video. Certum eſt hanc id debere alicui ex ſex primis Imperatoribus Romanis, ſed legiſſe non memini. Quemadmodum Claudio colonia Cibaris erat gratulata vt dictum eſt pag. 100. ſic Neroni filio ſuum obſequium hoc nummo teſtata eſt. Doleo plura neſciri quæ hanc coloniam ſpectant: coniicio EX CONSENSV omnium ordinum hunc nummum fuiſſe conflatum qui taurum ſacrificandum exhibet.

Lib. 4. c. 10.
Lib. 2. c. 58.
Lib. 35. c. 15.

Triplex Corinthi erga Neronem officium hi nummi repræſen- 1.
tant. In primo quidem Bellerophon Pegaſum domans, Co- 2.
rinthi ſymbolum explicatum eſt in Iulii nummo pag. 18. Coronam alter refert quam fortaſſis propter inchoatam in Iſthmo Achaico foſſam Corinthiaci Neroni detulerunt. De hac expeditione ſic Sue- *In Nerone cap. XIX.* tonius, *In Achaia Iſthmum perfodere aggreſſus, Prætorianos pro concione ad inchoandum opus cohortatus eſt, tubaque ſigno dato, primus* *Xiphilin.* *raſtello humum effodit & corbulæ congeſtam humeru extulit.* Eam tamen coronam potius ad iſthmios ludos referri arbitror, qui & *Plutarch.* Achaici & Corinthiaci à loco in quo celebrabantur, nominantur. Fauces ſunt anguſtæ inter maria Ægæum & Ionium, Achaiam Helladi iungentes, in quibus illi ludi omnium celeberrimi in hono- *Suet. cap. XXIV.* rem Neptuni ſunt inſtituti. Poſt quos ſuo tempore exactos Nero prouinciam vniuerſam libertate donauit, ſimulque iudices ciuitate Romana & pecunia grandi: quæ beneficia è medio ſtadio Iſthmiorum die ſua ipſe voce pronuntiauit. Iſthmi pars altera cum delu- *Lib. IV. c. V.* bro Neptuni quinquennalibus inclyta ludis, inquit Plinius. Iſthmici *Pauſanias in Corinth.* ludi ne exciſa quidem à Mummio Corintho intermiſſi ſunt, ſed etiam in ipſa vrbis vaſtitate, vt eos faciundos curarent, datum negotium fuit Sicyoniis: reſtituta Corintho ad eos, qui nunc ſunt, inquilinos priſtinus honos rediit. Cæterum corona illa ex Apio, Σέλινον Græci vocant, rem totam dirimit, ὅν ἐν ἀγῶνι βαρυκτύπου θάλλησε Κορινθίοις σελίνοις, *Pindarus in Nemeis Hymno IV.* hoc eſt, quo pacto in certamine Neptuni decoratus fuerit Corinthiacis Apiis. Solebant Corinthii ſuos athletas iſthmiorum victores Apio coronare,

Gracaque Apium meruiſſe corona,

inquit Iuuenalis: meminit etiam Horatius,

Quis udo deproperare
Apio coronas curatue myrto.

ipſe etiam Virgilius huius mentionem facit,

In Bucol. *Floribus atque Apio crines ornatus amaro.*

Illud eſt Apium quod Galenus vrinas & καταμήνια ciere tradit, & magis ſemen quam herbam ipſam, quodque iucundum, familiariſſimum *Lib. 2. de Dieta.* & ſtomacho gratum eſſe ſcribit. Hippocrates vrinam mouere potius quam aluum etiam aſſerit.

Est Apium dictum quod Apex hanc ferre solebat
Victoris, veterum fieret dum more triumphus. Macer.
Ipse sibi talem prior imposuisse coronam
Dicitur Alcides; morem tenuere sequentes.

Nec prætermittendum Timoleonta pro Syracusanis in Carthaginenses depugnaturum, quum forte Apii vis magna extruendis toris subuectaretur, victoriæ omen inde concepisse, quoniam isthmiaca corona contexi Apio consuesset, proinde milites sic iussisse coronari, moxque insigniter hostium copias concidisse. Diodorus.

3. Tertius nummus nauim prætoriam exhibet qua vectus censetur Imperator: Duum-viri circum nummos inscripti vix leguntur.

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ. Nero Cæsar: *caput iuuenile Neronis.* ΓΑΙΟΣ ΠΟΣΤΥΜ. ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ. Caius Postumius Laodiceæ. *Vir togatus aquilam dextra tenens, sinistra veluti ara innixa, iuxta columnam super qua corona in qua B.*

Quis sit ille Caius Posthumius quem nummus demonstrat, ignoro: Cur Laodicea in honorem Neronis adhuc viuente Claudio nummum cuderit, non satis liquet, nisi huic vrbi Cæsar priuilegia quædam contulerit. Narrat Tacitus, *Neronem vt studiis honestis & eloquentia gloria nitesceret, causa Iliensium suscepta, Romanum Troia demissum & Iulia stirpis authorem Æneam, aliaque haud procul fabulis vetera facunde executum, impetrasse vt Ilienses omni publico munere soluerentur.* Plures sunt Laodiceæ: sed ex iis non liquet cui illarum hic nummus tribuatur. Aquila quidem & ara fœlicitatem & imperium videntur portendere Neroni: corona columnæ innixa in qua B legitur æternitatem fortasse τῆς Βασιλείας subindicat. Scribit Suetonius, *instituisse ciuitates apud quas musici agones edi solent, omnes citharœdorum coronas ad Neronem mittere, quas adeo grate recipiebat, vt legatos qui pertulissent non modo primos admitteret, sed etiam familiaribus epulis interponeret: aiebat solos scire audire Græcos, solosque se & studiis suis dignos.* Caius Posthumius Laodiceæ fortassis Legatus fuit. Quidni spectaret hæc corona ad eam quam obtinuit citharœdorum, de qua sic Xiphilinus; *cæteris enim omnibus vt indignis victoria iudicatis, corona ad Neronem ex omnibus certaminibus, quasi solus victoria dignus esset, postea mittebantur.* Leues coniecturæ probabiliorem fortasse suscitabunt.

Lib. XII. cap. XII. In Nerone cap. 22. In Nerone.

Populum Romanum primum huius tabellæ nummum obtulisse 1.
Neroni ex inscriptione notum est: sed quis fuerit populus ille Romanus examinandum est. Certè Roma in Italia latinè scribebatur: nummus græcis characteribus inscriptus coniecturam facit, Byzantii in Thraciæ parte quæ Romania dicitur signatum fuisse, quare Constantinopolitani dicti sunt Romæi. Vernacule hæc prouincia *Romeli* nuncupatur. Byzantium à Constantino Magno Νέα Ρώμη dictum est, quod & Constantinopolis.

Citharœdi mores affectasse Neronem palam est, quamobrem 2.
sæpe in nummis eorum habitu cernitur. Græci ingeniosiores eum sub Apollinis figura repræsentabant, qualis cernitur in nummo. Populos qui nummum cuderunt, non satis noui.

Tertium nummum interpretari difficile. Clarum est quidem 3.
per Aulum CAIVM ERISIPPVM cusum fuisse: sed quis fuerit? qua de causa & à quo populo, obscurum.

Suet. in Ner. c. 24. & 25. Neronem habitu Apollinis & citharœdi vides, qualem post tot acquisitas in variis certaminibus coronas Suetonius describit his verbis: *Item statuas suas citharœdico habitu, quâ nota etiam nummum percussit.* Quod Romanis & Græcis characteribus insignitos eius formæ nummos videamus, id indicat & in Italia & in Græcia signatos esse, è qua discedens prouinciam vniuersam ciuitate donauit, citharam

Cap. 12. à certaminum iudicibus ad se delatam adorauit, ferrique ad Augusti statuam iussit. *In theatrum prodiit*, inquit Xiphilinus, *stetitque Cæsar in scena, habitu citharœdi.* Neronem dictum fuisse Apollinem cuius nomen in nummo legitur, docet idem Xiphilinus, dum adulantes ipsi viros exclamasse frequenter ait, *Quam pulcher Cæsar, Apollo, Augustus, vnus veluti Pythius* &c. & alibi Νέρων ὁ Ἡρακλεῖ, Νέρων ὁ Ἀπόλλων, *Neroni Herculi, Neroni Apollini* &c. Victorias has quæ coronas

coronas tenent in nummis forte celebrat Eusebius, dum ait Neronem Romæ in citharistarum agone contendentem cunctos superasse. Dio etiam narrat Neronem post victoriam in omnis generis certaminibus adeptam sic per virum consularem præconium instituisse: ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΝΙΚΑ͵ ΤΟΝ ΔΕ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΟΙ ΤΟΝ ΤΕ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΝ: hoc est *Nero Cæsar victor huius certaminis coronat populum Romanum & suum orbem terrarum.* Hunc citharœdi habitum Neroni exprobrat Angla nobilis Bunduica, dum exercitum in Romanos concitans, illos citharœdo seruire dicit, muliebriterque ornato, voce sua & cithara canenti. κιθαρῳδῷ καὶ τούτῳ κακῷ δουλεύοντας. Idem fere dicebat alter in vinculis qui aduersus Neronem coniurauerat, *non possum citharœdo seruire.*

Suet. in Ner. c. 24.

Xiphil. lib. 62.

Neronis nomen in corona legitur, palmam circundat Cæsaris dignitas, sic ferè Tiberio nummulus dicatus est supra scalptus pag. 76. Coniectura est eos in Ægypto aut Syria cusos: Græca lingua id indicat; rudis confirmat celatura.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΚΛΑΥ. ΝΕΡΩΝ ΣΕΒ. Imperator Cæsar Claudius Nero Augustus. *Caput Neronis.* ΚΛΑΡΟΣ ΕΠΙ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΣΜΥΡ. Clarus sub Ermogene, Smyrnæorum. *Fluuius decumbens dextra & humero arundinem gestans, sinistro cubito vrna ex qua aqua fluit, imposito.*

Vnum hunc nummum vidi in quo Clarus legatur: hæc Colophonis vrbs fuit oraculo suo celeberrima. Eius meminit Tacitus his verbis, *Germanicus relegit Asiam, appellitque Colophona vt Clarii Apollinis oraculo vteretur. In Apollinis Clarij specu,* inquit Plinius, *lacuna est, cuius potu mira redduntur oracula bibentium breuiore vita.*

Pausan. l. X. Pomp. Mel. l. 1. c. 17.

Lib. 2.

Lib. 2. c. 103.

Ob Smyrnæorum viciniam quibus parebat Clarus,illorum fluuius Meles hic est appositus, quemadmodum in Homeri nummo supra explicato pag. 9. De Ermogene nihil legisse memini: coniectura est illum rexisse Clarum Smyrnæorum nomine.

ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΚΛΑΥΔ. ΝΕΡ. CΕΒ. *Caput Neronis.* ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Augustus Macedonum. *Clypeus.*

Pluribus Romanis Imperatoribus suum clypeum obtulerunt Macedones, quasi vt suis Principibus & patronis. Macedonum clypei sæpe ex auro & argento aut vtroque ingeniosa arte fabrefacti varioque ornatu erant conspicui. Clypeos Macedonicos ex ære laudat Ælianus vt optimos, eosque parum cauos longitudinis VIII. palmarum esse ait. Ἀσπὶς μὲν οὖν ἐστιν ἀρίστη Χαλκῆ Μακεδονικὴ οὐ λίαν κοίλη ὀκταπάλαιστος.

Pollux lib. 1. cap. 9.

De milit. ordin. institu. end. c. 12.

Thessalonicensium cum Nerone necessitudinem vllam me legisse non memini. Peragrauit quidem vniuersam Græciam, vbique cantauit, ac ex omnibus ciuitatibus coronas etiam per legatos accepit. Fortasse Thessalonicenses quam Neroni miserant, in suo nummo signari voluerunt. *Romam introiit eo curru quo Augustus olim triumphauerat, & in veste purpurea distinctaque stellis aurea chlamyde coronamque gerens Olympiacam, dextra manu Pythiam, præeunte pompa cæterarum cum titulis, vbi, & quos, quo cantionum, quove fabularum argumento vicisset, sequentibus currum ouantium ritu plausoribus* &c. Sacras coronas in cubili circum lectos posuit &c.

Sueton. cap. XXV.

Nihil peculiare in his nummis cernitur præter illam maiestatem, quæ Romanos Imperatores apud exteras gentes celebrabat. Nilus cum suo duplici cornucopiæ & aquila Ægypti Deum & Iouem repræsentantes quasi diuisum imperium cum Ioue Cæsarem habere, in orbe, vt in nummo demonstrant. Moneta ab antiquis sacra per se dicebatur, sanctioremque existimabant si sui Dei & sui Principis imagine signata fuisset.

ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΗ ΣΕΒΑΣΤΗ. Agrippina Augusta *sedens*.

Sedet Agrippina, lauream dextra tenet, sinistra copiæ cornu: hæc illam vt Deam indigitant, Imperatori adulanto Græciæ quodam populo, cuius nomen non exstat in nummo.

ΟΚΤΑΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ, Octauia Augusta. ΑΥΤ. ΝΕΡ. ΚΛΑΥΔ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. Imperator Nero Claudius Cæsar Augustus.

Suet. in Ner. c. 35.

Octauia Claudii Imperatoris & Messalinæ filia primùm L. Silano nupsit, deinde Neroni. Iratam habuit fortunam optima mulier, matre Messallina per Claudium patrem necata, patre per vxorem Agrippinam, fratre Britannico per eandem Neronemque veneno extincto, ipsa demum in Pandatariam relegata apertis venis obiit. In perraro nummo cernere cuperem cuinam vrbi Græcæ hanc Octauiæ effigiem debeat posteritas.

Effigies Poppeæ & Neronis, aut sola, aut iugata, aut aduersa.

Effigiem Poppææ diuersis modis exponit hæc Tabella, cultum Imperatoris subindicans: tanto enim amore illam est prosequutus Nero, vt nullis sumptibus eius causa pepercerit. Quam ab Othone abduxerat etiam viuente Octauia omnibus muneribus magnificentissimè cumulauit. Quingentarum asinarum, quarum lacte pro balneo vrebatur, soleas aureas esse iusserat. *Defuncta tantum in concremando rogo cinnamomum profudit, quantum annuo fœtu suppeditare par non fuerit tota Arabia*: hæc Plinius, cuius errorem obiter notabo, Arabiæ cinnamomi fertilitatem falsô tribuentis, nam in sola insula Ceilan apud Indos nascitur; sed commercio per Arabas Romanis innotuerat. Elegantiam formæ mirabatur impurissimus Princeps, & in cœteris suis portentis, inquit idem Plinius, capillos quoque coniugis suæ Poppææ in hoc nomen adoptauerat, quodam etiam carmine succinos appellando. Hæc nitorem capitis tanto studio curabat, vt quum aliquando se non satis bona forma in speculo cerneret, mori prius quam senescere optauit. Hanc curam exhibent Poppææ nummi, capillis mirum in modum dispositis & cincinnatis supra cœteras Principes: primi quidem nummi coniugum effigies demonstrant. Tertius & quartus iugatas & aduersas facies Romæ simulachro oppositas quam capite turrito aut comato fingebant Romani. hac arte Nero suam vxorem Genium Vrbis esse persuadere contendebat.

Plin. l. 12. cap. 18.

CLODIVS MACER S.C. *Effigies Clodij.* PROPRAEtor AFRICæ. *Nauis pratoria.*

Cum Neronem publicum humani generis odium oppressisset, multis rerum nouarum ea visa est occasio. Vindex in Gallia viuo Nerone ceciderat. Galba Hispaniæ Tarraconensi Præfectus, Imperator Senatus decreto destinabatur, Romæ Nymphidius turbabat, in Germania Rufus postque eum Capito. Hos inter L. etiam Clodius Macer Africæ Proprætor auaritia & crudelitate magnus, de cœtero tantis cœptis per omnia impar sese eminere prorsus sperauit: molienrem Trebonius Garucianus Procurator, iussu Galbæ interemit. Eius effigiem refert perrarus nummus in vna parte, in altera nauim qua sibi mare liberum, cæteris clausum contendebat: quibus artibus Italiam fame pressurum minabatur, si alter eligeretur Imperator, frumentis ditaturum si sibi cederet imperium.

Sueton. Tacit. Plutarch.

Nascitur Galba prope Terracinam, patre Seruio Sulpicio Galba, matre Achaia. Vir iustæ staturæ, capitis calui, & cœruleis oculis, adunco naso, qui in vniuerso corpore morbo articulari conflictabatur. famæ nec incuriosus nec venditator, pecuniæ alienæ non appetens, suæ parcus, publicæ auarus. Hunc tandem aliquando degustaturum imperium Tiberius prædixerat. Xiphil.
Nec euentus fefellit, Nerone enim mortuo in Imperatorem eligitur à S.P.Q.R. Prætorianis militibus pecuniam petentibus, Legere, inquit, soleo milites non emere: sed coniuratione in ipsum facta trucidatur in foro Romano ætatis LXXIII. imperii mense IX. anno Christi LXX. Eius caput ad Othonem delatum est, qui lixis & calonibus deridendum donauit. Vxorem, & quos ab ea liberos ediderat, amisit ante adeptum imperium. Piso, quem ante sex dies adoptauerat, Othonis artibus etiam necatus est. Sueton.

Q iij

SER. GALBA IMP. AVG. *Caput Galbæ.* QVADRAGENS. REMISSAE. *Arcus triumphalis super quem duo equites: infra quatuor captiui.*

Rem mirandam & dolendam Romanos suæ famæ ita cupidos infinita pene gessisse, quæ vel temporum iniuria vel scriptorum negligentia perierunt, vt in hoc nummo cernitur. Circum arcum triumphalem magnificentissimum quantum magnitudo nummi capere potest legitur Remissio Quadragesimarum. Quadragesimæ autem vectigal erant, à summa nomen habent. Eam exactionem vt plures alias eiusdem generis Neronem quondam sustulisse autor est Tacitus; verum eo loco addit illa Neronis decreta *breui seruata dein frustra habita.* Illam abolitionem adhuc sua ætate mansisse scribit. Quis hoc vectigal remiserit ignoraremus, nisi singularis ille nummus doceret in huius beneficii memoriam hunc arcum fuisse extructum. Cur siluerit Tacitus, ea ratio est: Principum qui non diu regnauere, ætas frequenter vt nulla prætetitur. Tanti autem momenti esse hunc nummum existimauit doctissimus Casaubonus vt eum vnum sculpi curauerit in iis quos scripsit Suetonii Commentariis.

Annal. lib. XIII.

SVL. GALBAE AVG. IMP. P.P. *Caput Galbæ.* L. CAN. AGRIPPAE II VIR. COR. *Templum.*

Rariſſimum hunc nummum Corinthi ſignatum fuiſſe ex inſcriptione certum eſt: alter videtur ROMAE ET IMPERIO dicatus, à cuius auerſa parte eiuſdem Lucij CANINIJ AGRIPPAE II VIRI nomen legitur cum CORINTHI nomine: quem ex vtroque nummo conſtat Corinthi Duum-virum fuiſſe. De templo niſi ſit Corinthiacum nihil certi coniicio. Sed quo animo Galbam in ſuis nummis Corinthus ſit venerata, præter generalem adulationem, res eſt obſcurior.

De COLONIA Aroe Auguſta PATRENſi dictum eſt in ſuperioribus pag. 38. vt & de Legione vigeſima ſecunda. ſed eius cum Galba neceſſitudinem ſcire plurimum auerem: nullum apud antiquos eius mihi occurrit veſtigium.

Hic nummus Isidis effigie signatus est, quæ Ægypti est Genius. Sistrum in plerisque nummis gerit, quod etiam in marmoreis monumentis frequens est, cuius motu Nili accessus significatur.

Diod. Siculus. *Ego Isis sum*, inquiebat, *Ægypti regina à Mercurio erudita: quæ ego legibus statui, nullus soluet. Ego sum Osiridis, ego sum prima frugum inuentrix, ego sum Hori regis mater. Ego sum in astro canis refulgens: mihi Bubastia vrbs condita est: Gaude Ægypte, gaude, quæ me nutristi.*

In lib. Isid. & Osirid. Plutarchus quoque pauimentum templi Isidis inscriptum his litteris refert, *Ego sum quidquid fuit, est & erit, nec meum peplum mortalium quisquam retexit.* Ἐγώ εἰμι πᾶν τὸ γεγονὸς καὶ ὂν καὶ ἐσόμενον καὶ τὸ ἐμὸν πέπλον οὐδεὶς τῶν θνητῶν ἀπεκάλυψεν. Inscriptionem ad id pertinentem refert Gruterus.

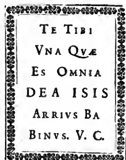
Plin. lib. 21. cap. 10. & 21. Flos eius capiti impositus Abrotanum refert, roborando vtero, vel Erucam de qua sic dictum,

Excitat ad venerem tardos Eruca maritos.

Perseam etiam interpretantur cuius fructum Persis venenosum,

De alim. facult. lib. 2. Ægyptus frequentem & sanum, Theophrastus, Dioscorides & Galenus exhibent.

Inscript. antiq. pag. 82. Inscriptionem ad id pertinentem refert Gruterus:

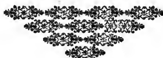

TE TIBI
VNA QVÆ
ES OMNIA
DEA ISIS
ARRIVS BA
BINVS. V. C.

. Saluius Otho ex Principibus Etruriæ natus in Suetonius
ambitionibus nihil omisit: homo nimiæ ele- cap. I.
gantiæ & mollitudinis, corporis studiosus, nam Suet. c. 12.
vulso corpore galericulo capiti propter rarita-
tem capillorum adaptato & annexo vt nemo
dignosceret: faciem quoque radere & pane
madido linire consueuit à prima lanugine ne
barbatus vnquam esset. Pueritiam incuriosè, Tacitus.
adolescentiam petulanter rexerat. A Vitellio per Legatos ad Bebriacum Sex. Aurelius
victus est, cum imperasset dies vc se ipsum confodit. Multi manus Dio.
& pedes eius deosculati sunt, & cum incolumem grauissime eum Suet. cap. 12.
detestati essent, mortuum laudibus extulerunt, & dixerunt Galbam
non tam dominandi quam Reipublicæ & libertatis causa ab Othone
fuisse interemptum. Imperium quod magno scelere inuaserat, Xiphilin.
maxima virtute deposuit.

Sed quum lex mihi à me ipso dicta sit, ne quidquam aut commemorarem aut depingerem numisma quod non esset indubitatæ veritatis, videam autem à nonnullis non tantum pro certo haberi, sed doceri, nullos superesse imo nec cusos fuisse Othonis nummos æreos: Putaui officii mei esse, de re tantis studiis agitata, quænam

mihi sit sententia sine cuiusquam iniuria breuiter dicere. Aiunt multos iactatos falsos pro veris: non nouum in re tanti pretii peccatum esse in fidem publicam à nonnullis rei suæ quam publicæ diligentioribus. Itaque non mirarer si plures suppositiitios quam veros affirmarent; illud miror quod videri non posse putent, quod à se visum non est. Testes adducunt illustres viros qui se vidisse pernegent: probarem, nisi plus in iudicio duo testes oculati valerent in re probanda, quam in refellenda decem qui se vidisse negarent. Vtuntur etiam auctoritate Serenissimæ Suecorum Reginæ CHRISTINAE ALEXANDRÆ, omnium rerum quæ ad litteras pertinent vt cœtera taceam, peritissimæ, atque huius dictum commemorant: Qui æreum, inquit, Othonem repererit antiquum, philosophicum lapidem inuenerit. Graue procul dubio testimonium & illis peropportunum, nisi mihi etiam faueret. Nummus Othonis philosophici lapidis instar habendus est, credo si Reginæ magnificentissimæ atque in his sumptuosissimæ offeratur, thesauro fortassis, vt est harum rerum cupida, nummum rarissimum redempturæ. Quanquam quid in interpretando Reginæ Serenissimæ dicto laborem, cum certis nuntiis compererim, habere eam apud se collectum olim ab Illustrissimo FRANCISCO GOTTIFREDO nummorum antiquorum thesaurum, inter quos vnus est æreus Othonis indubitatus, cuius typum hic expressum ad me humanissime misit idem Gottifredus.

Negatur de Occone quemquam vidisse; sed ipse tantum abest vt fateatur, vt quinque afferat. Qui nummos negant vllos æreos Othonis ætate cusos fuisse, huius rei causam quærunt: Senatus-consulto ærei nummi cudebantur, inquiunt; At Senatus Othoni à quo pessimè fuerat acceptus, infensissimus erat: Quid tum? nempe nec sponte nec ex animo nummum æreum Othonis effigie signauit: sed an cogi non potuit vel terrore vel vi vt faceret? sed ab ipso Principe non expectata Senatus, quem despiciebat, authoritate, imperari monetariis non potuit? Addunt materiam vilem & olentem delicatissimum Imperatorem tolerare non potuisse, quasi omnes nummos Imperatoris facie expressos, ab ipsomet Imperatore teneri manibus & teri oportuisset. Æreis nummis in largitione vsus nusquam legitur: forte ab historicis omissum est. Præterea aliud

est

eſt cudi nummum, aliud ab ipſo Principe dari: at hic de cudendo nummo agitur. Denique æs flauum ab Italis *Ottone* dicitur, forte per ἀδιαφορεῖν quod æs Otho contemneret; forte etiam naturali verbi huius & plebeio ſenſu, quod æs amaret.

Hæc igitur omnia vt in re dubia vel vera acute, ita in re falſa fruſtra quæſita ſunt. nam quod cenſuram attinet fictitiorum nummorum quorundam, id vt libenter conceſſerim diligenter ab eo ſcriptore (quem potiſſimum hæc ſpectant) & ingenioſè factum, tamen ad me non pertinent. Tu vero eos quos ſubieci nummos, ſi mihi credis, veros arbitrabere: ſin contra, quod malim, tibi tantum fidis, apud me penes quem ſunt otioſè recognoſces: quæ mihi probandorum Othonis æreorum nummorum ratio certiſſima breuiſſimaque viſa eſt. Nam qui rem eſſe negat; obiecta re ipſa facillime, oratione & verbis ne vix quidem conuincitur.

Quæ cum ſcripſiſſem, admonitus per libellum à me nuper editum vir præſtantiſſimus THOMAS CHIFLETIVS Sereniſſimæ Suecorum Reginæ Chriſtinæ Alexandræ ab eleemoſynis, mihi non vſquequaquam probari ſententiam eorum qui negant vllos ſupereſſe Othonis æreos nummos, videretque eorum nomine, libellum quem ille olim ea de re adoleſcens peringenioſè commentatus fuerat, in Diſceptationem & iudicium a me tacite vocari; ſponte ſua vt eſt homo non minus ingenuus quam doctus ad me ſcripſit elegantes & pleniſſimas humanitatis literas, quibus quoniam non tantum aliam ac olim ſuper ea re ſententiam præ ſe fert, ſed etiam multa affert argumenta quæ ad rei confirmationem & celebris illius Othonis ærei illuſtrationem faciunt qui in Sereniſſimæ Suecorum Reginæ ſcriniis ſeruatur; putaui pergratum me iis facturum quos auctoritas tanti viri deterrere poſſet, ſi earum litterarum quibus ſententiam mutaſſe teſtatur exemplum ſubiungerem.

CAROLO PATINO,

THOMAS CHIFLETIVS,

S. D.

Honoro te Medicum non propter neceſſitatem ſed propter neceſſitudinem, qua tuum inter meumque patrem vetus coaluit. ſed in Opuſculo tuo gallico omitte ſpes illas concipere, ex quo regii fruor honore obſequii, me poſſe tibi nummorum CHRISTINÆ REGINÆ *Dominæ maximorum congeriem accurate exponere, ænigmata ſoluere, obſcura elucidare. ingenue fatebor enim Vopiſci verbis, ſum vnus ex curioſis, quod* In Probo.

infinita scire non possim, incendentibus vobis, qui cum multa sciatis, scire multo plus cupitis. Hoc me nimirum nomine tacite compellas, Patine Guidonis fili dignissime, cum ais in eodem opusculo tuo Gallico curiosum quemdam Antonii Pisonis opinioni adhæsisse de inaudito & incomperto Italis Antiquariis numismate Othonis æreo, & dissertationem arguis quam admodum adolescens auditor tantum nondum inspector Othonum æreorum edidi & inscripsi Leopoldo Guillelmo Austriæ Archiduci, ad quem Ferdinandus III. Imperator à Patre Archiducali Medico primario & patruo Abbate Eleemosynario examinanda miserat ærea quatuor numismata Othoniana, quæ illi vt pote nouerant quam rectissime Horatianum,

Quid sculptum infabre quid fusum durius esset.

ficta censuere ex Augusti, Galbæ, Hadriani numismatis & Antonini. Vestrates Othones æreos Ludouici Henrici Lomenii Briennæ comitis, Achillis Harlæi, & amicissimi Abbatis Seguini, Taciti verbis loquar, neque confirmare argumentis neque refellere in animo est: ex ingenio suo quisque demat vel addat fidem. Tantum de Othone loquar, qui Francisci antea Gottifredi Patritii Romani; nunc CHRISTINÆ REGINÆ *Dominæ possessione inclaruit, cum antica inscriptione* CA. ΟΘΩΝΟC ΚΑΙC. CΕΒΑΣΤΟΥ, *& postica* ΚΑΙCΑΡΕΙΑC *cum montis simulacro. Reus tandem temeritatis efficiar, si vni, quod omnium instar sit,* CHRISTINÆ REGINÆ *Dominæ iudicio, si Leopoldi Principis Medicæi consensui, si regii thesauri Præfecti Francisci Gottifredi in cuius verba solent iurare Antiquarii approbationi, si magni Ducis Etruriæ gazæ custodis Fittoniano calculo, si Abbatis Seguini in nummorum veterum intelligentia & copia Antistantis viri confirmationi accedere verear, aut sequi potius tot tantarum de eius nummi fide autoritatum testimonia, ipseque ego antiquum nunc ex veteri formula* EX VISV, *qua valeo in nummis dignoscendis autoritate iudico, cum in hoc genere industria transalpinorum non æquè sit ac Italorum Romæ laudata solertia. Insignitum Othonem prænomine Saluii, Victor vterque memorat, & Cæsariensem qua in postica parte visitur inscriptionem mons indicat referendam ad Cappadociæ Cæsaream, cui prouinciæ noua iura dedisse Othonem, vt & noua Africæ, leges in Tacito. Nummum hunc sola visa inscriptione damnaui, simul reputans nullos reperiri græcos nummos cum figura monticuli & Cæsareæ inscriptione signatos ante Macrini Mauri Imperatoris, vt Dio testatur, Cæsarea oriundi tempora. Exhibuit mihi in vrbe ectypum nummi ærei è thesauro magni Ducis cum eadem Cæsareæ inscriptione & montis simulacro cusum Claudii temporibus doctissimus Spanhemius, cuius non minus celebrabitur quam Minutii olim Felicis Octauius, siue præclara illa de præstantia & vsu numismatum antiquorum editionis Romanæ, quâ me*

De moribus German.

Hist. l. 1.

me donauit vir humanißimus dissertatio. Exhibuit mihi alios æreos Titi Vespasiani, Commodi & Seueri temporibus cusos, cum simili schemate è thesauro CHRISTINÆ REGINÆ *Dominæ Franciscus Gottifredus. Exhibuit mihi Lutetiæ Parisiorum è nummorum suorum diuite penu alium æreum Antonini Pii cusum temporibus, immodicus meæ crescentis curiositatis æstimator Regii ærarii Senator Seuius, & argenteos binos Antoninorum fratrum Caracallæ & Getæ, ille & cuius amicitia gloriari soleo, Petrus Abbas Seguinus. Licet erroris gloriam ex Othonis speculo à Iuuenale memorato, siue vt in alium sensum conuertam exemplo Othoniano occupare, quod se proprio Imperator mucrone confoderit, vnde & measmet ipse rationes iugulabo quas duas in ea dissertatione attuli, cur Othones æréi non requirentur. Tertiam enim quæ coniectura verius dicenda est vt non despiciam, paterni nominis reuerentia facit: & primam quidem imperii Othoniani breuitatem aliorum Cæsarum imperia breuiora debilitant: alterum infensum Othoni Senatum & pene nullam aut certe modicam Othonianam memoriam, quamuis probare conatus sim ex aliquot autorum locis, sunt alii eorumdem fauorem Senatus Othoni conciliantes. Omnia decreta fuisse Othoni à Senatu quæ solent Principibus decerni notat Plutarchus, & disertis verbis confirmat Tacitus. Accurrunt Patres, decernitur Othoni tribunitia potestas & omnes Principum honores. Ipsius Othonis verba differentis apud Tacitum leges, Senatus nobiscum est. Si pro Othone iam olim Senatus, si principalis potestas & Triumvirorum Gottifredi, Fittonii, Seguini Senatus contra me est, quæ diutius tergiuersandi ratio relinquitur? Sequor, sequor suffragante responso Modestini Constitutiones tempore posteriores, potiores sunt his quæ ipsas præcesserunt.* Lib.11. Excusat. dig. l.4. de Constit. Princip.

Imp. M. Oto. Ca. ...... *Caput Othonis laureatum.* S. C. *in laurea.*

Mendum monetarii miror qui in nomine Principis litteram H. prætermisit : nec ideo tamen antiquitas nummi in suspicionem adduci debet, cum nihil penitus meo quidem iudicio in eo desideretur. Laureæ senatus-consulto Othoni oblatæ, vt olim Cæsari aut Pompeio, nullus quod sciam classicus autor mentionem facit.

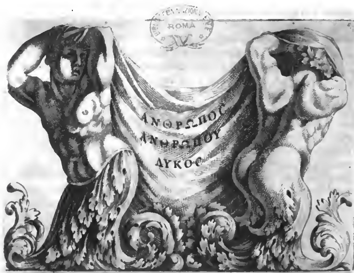
.... ΟΘΩΝΟΣ ... *Caput Othonis laureatum.* L. A. Anno primo *Canopus.*

Rariſſimum hoc Othonis monumentum eſſe arbitror, de quo nulla prorſus legitima ſuſpicio eſſe poſſit. In minuto ære legitur Othonis nomen ΟΘΩΝΟΣ, quod tanti mihi pretii videtur eſſe vt reliquæ inſcriptionis iacturam facile compenſare poſſit. Auerſus Canopum exhibet pedibus exiguis, attracto collo, & quaſi ſuggillato, ventre tumido in modum hydriæ, cum dorſo æqualiter tereti, qualis à Rufino deſcribitur. Eius quidem originem & claritatem ſit commemorat. *Ferunt Chaldæos per omnes orbis regiones* IGNEM *circumtuliſſe, cumque omnium nationum Diis contendiſſe, vt qui Deus viciſſet ab omnibus coleretur: quare cum aurei, argentei, ærei, terrei aliuſque generis Dii igne conſumerentur, omnibus in locis Chaldæorum Deus cæteros ſuperauit. His cognitis* CANOPI *ſacerdos aſtu rem aggreſſus eſt: nam vnum è vaſis illis quas vulgò hydrias vocant, minimis foraminibus pertuſas cepit, cera foramina obturat, extrinſecus elegantiſſimè depingit aqua complet, atque inſtar Dei cuiuſdam efformat, exciſumque à veteri ſimulacro caput ei quam ſcitiſſimè adaptat. Venientibus itaque cum igne Chaldæis itur in conflictum, accenſoque circa hydriam foco, cera liqueſcit, itaque apertis circumquaque foraminibus quibus incluſa tenebatur effluxit, ignisque extinctus eſt. Quo quidem aſtu Canopus ſuperato Chaldæorum Deo ab Ægyptiis potiſſimum cultus eſt. Qui Sacerdotia gerunt moribus Ægyptiorum*, inquit Vitruuius, *oſtendunt omnes res è liquoris poteſtate conſiſtere. Itaque cum hydriam tegunt, quæ ad templum, ædemque caſta religione defertur, tunc in terra procumbentes, manibus ad cœlum ſublatis, inventionibus gratias agunt diuinæ benignitatis.* Inſcriptus annus primus eſt Imperii Othonis qui cuſum eſſe nummum probat quamprimum Imperator eſt ſalutatus. *Sacra Iſidis ſæpè in linea religioſaque veſte is propalam celebrauerat*, quod fortaſſis nummus innuit: per quæ factum putem vt mors eius minimè congruens vitæ, maiori miraculo fuerit. L. Otho Imperatoris pater proconſulatum Africæ adminiſtrauerat, & huius fortaſſis memoria per effigiem filii Canopique poſteris citò fuit conſignata. Inſularum vna eſt in Canopico oſtio Nili, à Canopo Menelai gubernatore vt ferunt dicta, inquit Plinius, quindecim millibus Alexandria diſtans.

Girald. de Diis gent.
Lib. XI. hiſt. Eccl. c. 26.
In præfat. 8. libri.
Sueton. in Othon. c. 2.
Cap. 1.
Hiſt. nat. l. 5. cap. 31.

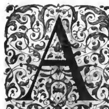

Quoniam autem de nummis Othonis ex ære frequens fuit apud antiquitatis ſtudioſos diſceptatio, horumce duorum exemplaria his appoſuimus quæ rem magis declararent: eorum copiam nobis fecit Illuſtriſſimus Seguinus : ille eſt cuius autoritas tanti apud me valet quanti quis exiſtimare poteſt. Summa probitate, eruditione inſigni, prudentiſſima in rebus antiquis vt in cœteris omnibus ſagacitate, ita is innotuit per orbem, vt quos antiquos iudicauit nummos ſuſpectos habere religio ſit : nec immeritò dictaturam obtinet, ſi quæ ſit in dignoſcendis nummis: quam eleganter hoſce explicauerit, tu ipſe videas in eius Selectis Nvmismatis.

Aulus Vitellius naſcitur obſcuro genere; auo Caſſio Seuero ſutore veteramentario. Vir fuit enormi proceritate, facie rubida, ventrè obeſo, tam ſordidæ gulæ fuit vt ne in ſacrificio vnquam aut itinere vllo temperauerit quin inter altaria ibidem ſtatim viſcus & farra pœne rapta è foco manducaret, circaque popinas viarum fumantia obſonia vel pridiana atque ſemeſa. Fuit ſatis comis mulionibus & viatoribus, vt manè ſingulos num iam ientaſſent ſciſcitaretur, ſeque feciſſe ructu quoque oſtenderet. Veſpaſiani fratrem Sabinum compulit in Capitolium quo ſuccenſo ipſum cum ſociis cremauit. Pannonici, Mœſiaci, Iudæi & Syriaci exercitus defecerunt ab ipſo ad Veſpaſianum: ipſe Romæ in cellulam ianitoris confugit in palatio, vnde ab exercitu Veſpaſiani extractus eſt, iniecto ceruicibus laqueo, reducta à capite coma, atque etiam mento mucrone gladii ſubiecto vt viſendam præberet faciem, tractus eſt in forum, quibusdam ſtercore & cœno inceſſentibus, tandem ad Gemonias ſcalas paruis ictibus excarnificatus & vnco tractus eſt in Tiberim.

Suet. in Vitel. cap. 2.

Cap. 7.

Cap. 15.

Cap. 17.

A. VITELLIVS GERM. IMP. AVG. P. M. TR. P. *Caput Vitellii: Auersi typi infra explicantur.*

Suet. in Vitel. c. 7. & 8. *Vitellius à Galba in inferiorem Germaniam contra opinionem missus* 1.
est, quod Galba præ se tulit nullos minus metuendos quam qui de 2.
solo victu cogitarent, ac posse prouincialibus copiis profundam eius expleri gulam, vt cuivis euidens sit, contemtu magis, quam gratia electum. In castris degens subitò à militibus è cubiculo raptus Imperator est consalutatus; circumlatusque per celeberrimos vicos strictum Diui Iulii gladium tenens detractum delubro Martis, atque in prima gratulatione porrectum sibi à quodam &c. consentiente deinde etiam superioris prouinciæ exercitu qui prius à Galba ad Senatum defecerat cognomen GERMANICI *delatum ab vniuersis cupide recepit*, AVGVSTI *distulit* &c. Hæc Suetonius, quæ meo iudicio duos priores nummos explicant. FIDEM EXERCITVVM iunctæ dexteræ repræsentant, CONSENSVM EXERCITVVM Imperator Martis habitu. Apertius etiam exponit inscriptio circum caput A. VITELLIVS IMP. GERMAN. cum Augusti nomen quale in sequentibus legitur nondum assumpserat.

In Othone cap. 9. Hanc VITELLII AVGVSTI VICTORIAM quæ in duobus sequen- 3.
tibus nummis legitur ad eam referre non dubito quam ad Bebriacum 4.
per legatos nouissimo maximoque prælio, vt ait Suetonius, fraude consequutus est, cum eam unam felicem me legisse meminerim.

Pacem miror in nummo eius qui arma viuo Othone ponere 5.
non potuit: nisi forte vir paludatus togato dexteram porrigens reconciliatum Othone sublato Senatum exercitui significat.

Sextum

6. Sextum nummum illuſtrat Suetonii locus, *Tunc ſolutum à latere pugionem, conſuli primum, deinde illo recuſante, magiſtratibus, ac mox Senatoribus ſingulis porrigens, nullo recipiente quaſi in æde Concordiæ poſiturus, abſceſſit: Sed quibusdam acclamantibus ipſum eſſe Concordiam, rediit; nec ſolum retinere ſe ferrum affirmauit: verum etiam* CONCORDIÆ *recipere cognomen.* ita vt ille A. VITELLIVS CONCORDIA diceretur, quemadmodum L. ANTONIVS Triumviri frater dictus erat PIETAS quod in nummis & Dione legitur. In Vitellio cap. 15. Fam. Rom. in gente Antonia.

7. Oſtendere videntur ſequentes nummi non titulorum minus
8. quam ciborum auidam fuiſſe hanc belluam; nec ſtultitiæ Vitellii
9. minus adulatos eſſe Romanos quam gulæ, cum in eum vnum ſapi-
10. entiſſimorum feliciſſimorumque Principum vt Auguſti, elogia congeſſerint.

Nullum hic, Lector, nummum quæras qui coloniarum gerat inſignia, quiue in Græca vrbe percuſſus ſit: tanta fuit imperii breuitas, tanta Imperatoris incuria, vt mirum videri poſſit aliquos hodieque ſupereſſe.

Suetonius cap. 10. Flauius Vespaſianus vir fuit ſtaturæ quadratæ membriſque compactis & firmis, vultu veluti nitentis, valetudinis proſperrimæ, quam abſtinentia & frictionibus fouebat. Res grauiter adminiſtrauit in Syria, copias legiones & ciuitates in ſe conuertit, Hieroſolymam oppugnauit. Auaritia in eo notata eſt quod exprobrauit ei bubulcus, qui negata ſibi liberalitate ſuppliciter oranti proclamabat, vulpem pilum non mores mutare. Eos irriſit qui Flauiam originem ad Herculis comites referebant. Ingenia & artes maximè fouit; primus enim è fiſco latinis & græcis Oratoribus annua ſalaria conſtituit. Præſtantes poëtas & artifices coluit. Inteſtina creberrimo frigidæ aquæ vſu corruperat, vnde aluo vſque ad animi defectionem ſoluta, mortuus eſt æt. 69. imperii 9. Imperatorem ſtantem mori oportere dicebat. Prima quoque morbi acceſ-

Xiphil. ſione mores Romanorum irridens inquit, vt puto Deus fio.

Imp. Caes. Vespasian. Avg. Cos. iii. *Caput Vespasiani.*
Ivdea Capta. S.C. *Prouincia lugens inter arma juxta palmam.*
Imp. Caes. Vespasian. Avg. Cos. viii. PP. *Caput Vespasiani*
Vicisti Caes. S.C. *Iudea lugens sub palma.*

1. *Cum ad motum Syriæ comprimendum cum exercitu ampliore &* Sueton. cap. 4.
2. *non instrenuo duce, cui tamen tuto tanta res committeretur, opus esset, Vespasianus potissimum delectus est, vt & industria experta, nec metuendus vllo modo ob humilitatem generis ac nominis.* Inuenit igitur Nero solum Vespasianum necessitatibus Iudææ parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui populo Romano iam pridem pacasset occidentem Germanorum tumultu concussum, armisque ante illud tempus incognitam Britanniam vindicasset. *Additis igitur ad copias duabus legionibus, octo alis, cohortibus decem: atque inter legatos maiore filio assumpto, vt primum prouinciam attigit, proximas quoque conuertit in se. Post Neronem Galbamque Othone atque Vitellio de principatu certantibus, in spem imperii venit, iam pridem sibi per ostenta conceptam.* Titus in Iudea relictus totam deuastauit prouinciam, Hierosolymam cepit, cuius facinoris in vtriusque Imperatoris gloriam nummi simili typo sunt percussi, quem in Tito fusius explicabimus. *Acto de Iudæis triumpho, consulatus octo veteri addidit,* inquit Suetonius. *Palma ideo Iudæam designat quod ea potissimum regio palmis abundet, & quod Iudæi in sacris suis eius foliis vterentur.* In noui templi idea, quam per ἐκστάσει vidit Propheta Ezechiel, frequentissima fit palmæ mentio; sculpta etiam erat palma in Sancto Sanctorum; sed de palma satis.

(Ioseph. de bello Iudaico lib. 3. c. 1. — Suetonius. — Cap. eod. — Cap. 5. — Cap. 8. — Leuit. 23. — Villalpandus. — 2. Paral. 3. v. 5. 3. Regum 6. v. 29 35. Num. cap. 7. v. 36.)

3. Eundem prorsus typum repræsentat tertius nummus: morem antiquum non retinet inscriptio, quamquam nummus ita sit indubitatus vt nullus magis. Solebant veteres in inscribendis monumentis verbis simplicibus & rectis vti, ne translatis & figuratis verbis posteri fallerentur. Itaque miror vnde talis inscriptio cuiquam illius sæculi obrepserit. Cæterum satis aperta res est, aut Iudæa afflicta & in sinu suo lugens se victam fatetur & victorem suum compellat, aut nummi inuentor de Iudæa victa Vespasiano gratulatur.

IMP. VESP. AVG. P.M.T.P. *Caput Veſpaſiani.* ANTIOCHIA. *Caput turritum.*

IMP. CAES. VESP. AVG. P.M.TR.P. COS. IIII. CENS. *Caput Veſpaſiani.* MVNICIPI. STOBENSIVM. *Templum.*

Antiochia præcipua Syriæ vrbs cum capite turrito in primo nummo deſignatur. *Prima Roma, ſecunda Alexandria, tertia* Lib.3.c.5. *Antiochia, quarta Conſtantinopolis*, inquit Egeſippus. Idem confirmat De bello Iud.lib.3.c.3. Ioſephus his verbis, Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto quæ Syriæ metropolis eſt magnitudine ſimul aliaque felicitate ſine dubio tertium inter omnes, quæ in Romano orbe ſunt, locum obti- Strabo l.16. nens, &c. Antiochiæ multæ ſunt, illam tamen quæ in nummo ſculpta eſt propter excidium Hieroſolymitanum conterminam eſſe non dubito. Id monumentum autem fortaſſis Veſpaſiano conſecrauit, quod pacatori ſuo debebat, is enim motus contra Iudæos compeſcuit, De bell. Iud. lib.7.c.9. qui totam ciuitatem euertere poterant. Abunde narrat Ioſephus, Chronicon. Alexand. collapſam reſtituit, in ea poſuit Cherubin ex ære, Seraphinque Salomonis donum quos Titus in templo Hieroſolymitano ceperat. Lib.4.c.10. Macedoniam deſcribens Plinius Municipii quod in ſecundo nummo deſcribitur facit mentionem his verbis: *Oppidum Stobi ciuium Ro-* Lib.5.&45. *manorum.* Eius etiam meminit T. Liuius, Pæoniæ aut Pelagoniæ Dig.de Cenſ. lege 8. illud aſcribens. Pauli Iuris-conſulti hæc ſunt verba: *In prouincia Macedonia Dyrracheni, Caſſandrenſes, Philippenſes, Dienſes,* STOVENSES, *iuris Italici ſunt.* Legio XXXII. vt legitur in antiqua inſcriptione STOBENSIS nominabatur. Cur hæc ciuitas Veſpaſianum ſuo nummo celebrauerit, mihi obſcurum eſt.

ΟΥΕϹΠΑϹΙΑΝΟϹ ϹΕΒΑϹΤΟϹ *Caput Vespasiani laureatum.* ΚΟΙΝΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΕΤΟΥϹ Η. Communitas Cypriorum, Anno VIII.

ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Thessalonicensium. *Aquila palmam gerens in corona querna, rostro coronam.*

Plura dicta sunt de Venere Paphia eiusque celeberrimo templo quod in primo nummo signatum est, in Druso pag. 81. Quod attinet ad Vespasiani nummum explicat Suetonius his verbis; *Aditoque Paphiæ Veneris oraculo, dum de nauigatione consulit, etiam de imperij spe confirmatus est.* De quo fortassis gratulantes Cyprii beneuolentiam Principis hocce monumento sibi demereri cupiebant. Cur Thessalonicenses Macedoniæ populi suam symbolam Vespasiano contulerint, ignoro. In Tito c. 5.

Rarissimum nummum hic habes elegantissimo ænigmate insignitum. Tigris vrnam custodire videtur, aut aliquid in illam immittere, sed quo consilio non noui. Ex inscriptione patet Nicomedienses forte vel Nicæenses hoc nummo fuisse veneratos, quibus Plancius Varus præfuisse videtur. Hunc eundem typum in Achate antiquitùs scalpto me OEniponti vidisse penes Cæsareum cimeliarchium Lectorem certiorem facio.

Imp. Caes. Vespasian. Avg. Cos. iii. *Caput Vespasiani.* Tvtela Avgvsti. *Dea sedens vtraque manu Titum & Domitianum stantes fouens.*

T. Vesp. Cos. . . . D.Caesar Avg. F. Cos. Desig. Imp. *Capita aduersa Titi & Domitiani.*

T. et Domitianvs Caesares Prin. Ivvent. *Equites.*

Flauiæ gentis gloria hic cernitur. Curauit Vespasianus in suis 1.
auersis nummis apponi filiorum suorum effigies,quos successores sibi, & orbi imperatores designabat. Eos primùm Deæ Tvtelæ committit quam antiqui custodem & Genium arbitrabantur. Hæc vtrosque ambabus fouet manibus, seque tutô seruaturam demonstrat, donec ipsos totius orbis dominos constituerit. Firmat coniecturam Suetonii locus: dum enim ostenta narrat quibus Vespasianus in spem imperii veniret sic scribit, *Non defuerunt,qui interpretarentur, quandoque proculcatam desertamque Rempublicam ciuili aliqua perturbatione in* Tvtelam *eius,ac velut in gremium,deuenturam.* Rem illustrat D. Hieronymus his verbis, *Nullus fuerit locus qui non idololatriæ sordibus inquinatus sit in tantum vt post fores domorum idola ponerent, quos domesticos appellant Lares & tam publicè quam priuatim animalium suorum sanguinem funderent. Hoc errore & pessima consuetudine multarum prouinciarum vrbes laborant, ipsaque Roma orbis domina in singulis insulis domibusque* Tvtelæ *simulacrum cereis venerans & lucernis,quam ad Tuitionem isto appellant nomine.*

In Vespas. cap.5.

In Esaiam lib.16.c.58.

Postremi nummi proue&ctiores Principes exhibent capita aduersa 2.
designatorum consulum quos alter nummus equis insidentes ac 3.
veluti ad expeditionem aliquam properantes, quæ etiam aliis in nummis inscribitur. Reliquos dignitatum gradus partim ex argento partim in ære maiori cernas. Argenteus enim nummus eos in sellis sedentes & prætorio munere fungentes, æs autem maius pilam & scipionem tenentes quasi imperio maturos exhibet.

ΦΛΑΟΥΙΑ ΔΟΜΙΤΙΛΛΑ. Caput Domitillæ. L. ς. anno ſexto. *Serpens equi currentis dorſo impoſitus.*

Vxorem Veſpaſiani perrarus hic nummus exhibet, de qua ſic Suetonius, *Inter hæc Flauiam Domitillam duxit vxorem, Statilij Capellæ equitis Romani Sabratenſis ex Africa delegatam olim, latinæque conditionis, ſed mox ingenuam & ciuem Romanam recuperatorio iudicio pronuntiatam: patre aſſerente Flauio Liberale Ferenti genito, nec quidquam amplius quam Quæſtorio ſcriba. Ex hac liberos tulit, Titum, & Domitianum, ac Domitillam. Vxori ac filiæ ſuperſtes fuit: atque vtramque adhuc priuatus amiſit.* Vxoris imaginem (cuius memoriam Imperatori iucundam Græci nouerant) quaſi rediuiuæ, ex ære cuderunt dignitatis ſummæ quam illi fata inviderant participem facturi. Hoc vero ſymbolum ſerpentis & equi vitæ breuitatem Domitillæ deſignare videtur, ſerpente enim annus in ſe recurrens, equo currente celeritas exprimitur. In Veſp. c. 3.

Affirmare autem non auſim hanc vxorem fuiſſe Veſpaſiani, cum eius filia eodem nomine donata fuerit. Huius exſtat inſcriptio ad D. Clementis.

FLAVIA DOMITILLA
FILIA FLAVIAE DOMITILLAE
IMP. CAESARIS VESPASIANI NEPTIS
FECIT GLYCERAE L. ET LIBERTIS
LIBERTABVSQ. POSTERISQVE EORVM.

Gruteri inſcript. pag. 245.

T

Sueton. c. 2. Filius Vespasiani & Domitillæ, Titus natus est Romæ eo anno quo Caius occisus est. Eloquentissimus fuit in pace, fortissimus in bello

Cap. 3 semper. In puero statim animi corporisque dotes magis ac magis splenduerunt: Forma enim fuit egregia, memoria singulari, accessit docilitas ad omnes tam belli quam pacis artes. Latinæ & græcæ linguæ in orando vel fingendis

Cap. 8. poematibus promptus & facilis. Princeps fuit liberalissimus qui quemquam à sermone Principis tristem discedere non oportere aiebat. Amici diem perdidi, sub cœnam exclamauit, quod toto die cuiquam nihil præstitisset. In imperio quod rarissimum est omni caruit inuidia. Solus Domitianus frater insidiari ipsi non desinebat quamuis secreto lacrymans precibus eum Titus orasset vt tandem mutuo erga se animo vellet esse. Veneno vt putant, extinctus

Cap. 10. est, multum conquestus eripi sibi vitam immerenti, neque enim exstare vllum suum factum pœnitendum; excepto duntaxat vno. Qui viuus amor & deliciæ generis humani fuerat inter Diuos post mortem relatus est.

T. CAES. IMP. AVG. P. TR. P. COS VI. CENSOR. *Caput Titi.* IVDEA CAPTA S. C. *Iudaa lugens sub palma inter arma.*

Titus ad perdomandam Iudaam relictus, nouissima Hierosolymorum oppugnatione duodecim propugnatores totidem sagittarum confecit ictibus, cepitque eam natali filia sua, tanto militum gaudio ac fauore vt in gratulatione IMPERATOREM *eum consalutauerint, & subinde decedentem prouincia detinuerint.* hæc Suetonius. Capta vrbe incensum est templum, existimantibus Iudæis non suum interitum sed victoriam salutem & felicitatem esse quod vnâ cum templo caderent. Barphoras qui apud eos principatum tenebat, is solus in triumpho supplicio est affectus. Iudæi à Tito iussi sunt quotannis didrachmum pendere Ioui Capitolino, ii scilicet qui patrias leges seruare vellent. His de causis vterque, Vespasianus nempe & Titus, Imperatoris nomen obtinuit, quamuis neuter Iudaicus cognominatus sit, sed alia multa vt par erat tam magna parta victoria atque inprimis arcus triumphales eis decreti sunt. Priores nummi qui etiam à Vespasiano signati sunt Iudæam lugentem sub palma referunt, qualem exhibuerat Ieremias Propheta post captam vrbem à Rege Persarum: *Quomodo sedet sola ciuitas plena populo, facta est quasi vidua domina gentium: princeps prouinciarum facta est sub tributo: Omnes qui glorificabant eam spreuerunt illam, quia viderunt ignominiam eius, ipsa autem gemens conuersa est retrorsum*, &c. Hoc ipsum & clarius demonstrat Christus dum crucem baiulans mulieribus plangentibus illum sequentibus, dixit, *Filia Ierusalem ne flete super me, sed super vosmetipsas flete & super filios vestros: quoniam ecce venient dies in quibus dicent, beata steriles & ventres qui non genuerunt, & vbera qua non lactauerunt.*

[Marginal notes: Suetonius cap. 5. — Xiphil. — In lament. — Lucas in Euang. cap. XXIII.]

3. Tertius nummus his Suetonii verbis explicatur. Triumphauit cum patre. De eo abundè Iosephus. *Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quisque cogitauerit vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel natura nouitate: nam quacunque aut mirabilia aut magnifica sunt hac vniuersa illa die Romani Imperii magnitudinem probauere. Argenti aurique nec non eboris in omni specie operum multitudinem non vt*

[Marginal notes: Cap. X. — De bel. Iud. lib. VII. c. XVI. — Cap. XVII.]

in pompa fieri ſolet, ſed vt ita dixerim omnia diffluere: veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari, alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clariſſimæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt. Eminebant quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter &c. poſt hæc portabatur lex Iudæorum nouiſſima ſpoliorum. In hoc bello nonaginta ſeptem millia hominum in captivitatem ſunt redacti, undecies centum millia cæſi, quapropter triumphus magnificentiſſimus Romæ viſus eſt. Effoſſum fuit ſuperiori ſæculo marmor in Circo in quo titulus hic erat ſculptus.

Gruter. p. CCXLIV.

IMP. TITO CAESARI DIVI VESPASIANI F.
VESPASIANO AVG. PONTIFICI MAXIMO
TRIB. POT. X. IMP. XVII. COS. VIII. P. P.
PRINCIPI SVO S. P. Q. R.
QVOD PRAECEPTIS PATRIS CONSILIISQVE ET
AVSPICIS GENTEM IVDAEORVM DOMVIT ET
VRBEM HIEROSOLYMAM OMNIBVS ANTE SE
DVCIBVS REGIBVS GENTIBVSQVE AVT FRVSTRA
PETITAM AVT OMNINO INTENTATAM DELEVIT.

T. CAES. IMP. PON. TR. P. COS. II. CENS. *Caput Titi.* VICTORIA NAVALIS. S. C. *Victoria coronam dextra gerens, ſiniſtra palmam, proræ inſiſtens.*

Nullum nummum VICTORIA NAVALI inſignitum vidi, ſi Veſpaſiani & Titi excipias. hunc Triſtanus tribuit pugnæ maritimæ qua Iudæos Titus deuicit ad lacum Geneſareth poſt captam Tiberiadem, de qua ſic Apollonius, quamuis nuperus ſcriptor,

Iam de tot lembis nullum superesse videres,
Partem ignis, partem gurges absumpserat altus,
Romana plausit volitans Victoria classi. Lib. III. de excid. Hierosol.

Eius etiam meminit Iosephus, dum in Vespasiani Titique triumpho ait, *rostra nauium à militibus portata esse.* Alii post victoriam Germaniam naualem in Rheno adeptam, nummum cusum esse arbitrantur. *Titus enim Tribunus militum in Germania & in Britannia meruit*, inquit Suetonius. *Vespasianus in Britannias translatus tricies cum hoste conflixit: duas validissimas gentes superque* XX. *oppida & insulam Vectem Britanniæ proximam in deditionem redegit, quare triumphalia ornamenta &c,* Vtriusque Imperatoris nummum eodem typo insignitum hæc satis declarant. Ad eius memoriam fortassis refertur illud Suetonii, *Dedit & nauale prælium in veteri naumachia: ibique & gladiatores, atque uno die quinque millia omne genus ferarum.* Duo sequentes nummi aliud declarare videntur dum VICTORIAM AVGVSTI celebrant & eius triumphum. Etenim eum demonstrari certum est, quem adeptus est Titus cum Patre post Hierosolymam captam. Elegantem nummum ex auro inter mille alios vidi Vindobonæ, in nobilissimo LEOPOLDI Augusti Cæsaris cimeliarchio, in quo circum trophæum armis Iudaicis refertum legitur DE IVDAEIS. Cap IV. In Vesp. cap. IV. In Tito cap. VII.

IMP. T. CAES. VESP. AVG. P. M. TR. P. COS. VIII. *Caput Titi.* S. C. *Meta.*

Lapides coni imagine quadam prominentes à Romanis Metæ siue metulæ dicebantur. Plures in Vrbe exstabant à variis extructæ. Meta sudans in quarta Vrbis regione fuit extructa, cuius gloriam sibi vindicauit Domitianus, si Paulo Diacono credamus, qui huius opera sic commemorat, *Pantheum, Capitolium, Forum Transitorium &c. Vespasiani templum &c.* METAM SVDANTEM. Hæc tamen in nummo Titum conditorem veneratur. Meta hæc latericia erat, iuxta arcum Constantini: Sudans dicta est à Sex. Rufo quod ex ea aquas manasse dicitur, quibus populus sitim extingueret: P. Victor. Lib. IX. Marlianus.

in eius vertice Iouis ſimulachrum olim fuiſſe proditum eſt. In eius locum noſtris temporibus Innocentius Papa X. aliam quam è circo ſumpſerat erexit ſuæque familiæ ſymbolum columbam in vertice poſuit: non iniucundum erit eius nummum hac de re cuſum ſubiicere: Recentiores nummi ſuam habent elegantiam, quorum maximam copiam à Carolo Magno ad noſtra vſque tempora, Deo dante, publici iuris faciemus.

T. CAES. IMP. TR. POT. *Caput Titi.*
ANTIOCHIA. *Caput turritum.*

De Antiochia dictum abundè in Veſpaſiano, pag. 142. Sed quæ Titum reſpiciunt, eiusque fortaſſis nummum explicant, ſcribit
Debell. Iud. lib VII. cap. XIII. Ioſephus his verbis: Ὁ δὲ τῶν Ἀντιοχέων δῆμος &c. hoc eſt, *Antiochenſis autem populus poſt quam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat: omnes autem obuiam ei pergere properabant & vſque ad triceſimum vel amplius ſtadium progreſſi non modo viri ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant, & cum appropinquantem vidiſſent ex vtroque viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant, multisque fauoribus exultantes cum ipſo reuertebantur. crebro autem inter omnes alias laudes, precabantur vt Iudæos expelleret ciuitate*, &c. Caput turritum velut Genius vrbis perhibetur, cuius plurima in ſequentibus exempla declarabimus.

Τ. ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. *Caput Titi. Auersi typi infra explicantur.*

Græcos nummos refert hæc tabella, omnes in honorem Titi cusos. Primi quidem eius victoriam de Iudæa designant: vtraque
1. lingua tantum exprimi triumphum Romanorum gloria postulabat.
2. Victoria clypeo palmæ appenso quæ tum acta erat scribens, aut trophæum ex armis Iudæorum constructum externis gentibus auiditatem famæ Romanorum celebrabant. Iudæam perditam esse indicant.

3. Tertius nummus Neapolim Samariæ exponit: sic enim lego ΦΛΑΟΥΙΕΩΝ ΝΕΑΠΟΛΙΤΩΝ ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. Samariæ Palæstinæ pars in qua vrbs eiusdem nominis, quam mutato nomine Sebastiam appellauit Herodes in honorem Augusti, à quibusdam mendosè Neapolis etiam dicitur, cum ab hac 8000. passibus distet. Flauia Neapolis alio nomine Sichem dicitur, quæ victoris Titi cognomen sibi absumpserat. Corona in qua est inscriptio, Imperatori forte post deuictam Iudæam ab Samaritanis fuit oblata, Ioseph. Ant. lib. XV. c. X.

—— —— tum enim more vetusto
Insuper Eoi Reges misere coronas. Appollon. de Excid. Hierosol.

mentionem facit Scaliger nummi Domitiani cum hac epigraphe ΦΛΑΥΙΟΠΟΛΙΤΩΝ ΣΑΜΑΡΙΕΩΝ, sed illum non vidimus. in Animad. ad Eusebium

4. Eandem fortunam secuti Ascalonitæ, suam etiam tesseram victori Tito hoc in nummo tribuerunt, de iis & Semiramide nummo impressa dictum est in Augusto pag. 46. hæc tamen adiungenda sum arbitratus quæ Titum respiciunt & bellum Iudaicum. Ascalon ciuitas est antiqua DCCXX. stadiorum spatio Hierosolyma distans & Iudæis semper inuisa. Ideo fortassis Titum in suis nummis celebrauit cuius opera hostes infensissimi fuerant debellati, gratum hocce monumentum eius victoriæ superaddens. Ioseph. de bell. Iud. l. III. c. II.

ΦΛΑΥ.

ΦΛΑΥ. ΚΥΡΗΝΗ in quinto nummo scripta est; cuius caput 5.
elephantis proboscide decoratum est, ob illorum copiam. Vespa-
Suet. in Vesp. c. II. & IV. sianus *Quæstor Cretam & Cyrenas sorte cepit quas integerrime, nec sine magna dignitate administrauit.* In hac regione plures Iudæi sunt interfecti post excidium Hierosolymitanum per Catulum regionis
De bel. Iud. lib. VII. cap. vii. Præfectum, vt narrat Iosephus. Huius fortassis gratulantes Tito, aut beneficiorum a parente Vespasiano acceptorum memores Cyrenæi hunc nummum cudi iusserunt. Cyrenæ vrbs est primaria Cyrenaicæ regionis in Africa. Laserpitifera interdum dicitur quod sola Laserpitium producat seu Sylphium, cuius succus Cyrenaicus nuncupatus, *magnificum in vsu medicamentisque & ad pondus argentei*
Hist. nat. lib. XIX. cap. III. *denarii pensum* scribit Plinius, vnde & Cyrenæi Sylphii figuram in nummo expresserunt, de quo inter Cl. Dieuxinoye & Doutè Medicos Parisienses nuper scripto docte sed acriter disceptatum est: cuius typum egregium hic publici iuris facio. Flauiæ cognomen in vtroque nummo considerandum venit quod à

Flauia gente, ex qua Vespasianus, honoris causa accepisse credibile est. Tota hæc regio sterilis prorsus est, nec aliud hodie quam deserti Barce nomen obtinet.

Victoria cum Palma & corona vt solet Tito gratulatur in se- 6.
quentibus nummis per Agrippam Regem qui in eo est designatus 7.
Lib. IIII. cap. V. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ. *Is illi auxilium tulerat in bello Iudaico,* inquit Iosephus. De illo sic Xiphilinus : *Per id tempus Berenice maxime florebat ob eamque causam cum Agrippa fratre Romam venit.* Is prætoriis honoribus auctus est: ipsa habitauit in palatio cœpitque cum Tito coire. Spes erat eam Tito nuptum iri, iam enim omnia ita vt si esset vxor, gerebat: Sed Titus quum intelligeret Populum Romanum id moleste ferre eam repudiauit inuitus inuitam &c. Annus vigesimus tertius in septimo nummo hisce characteribus notatus ΕΤΟ. ΚΓ. regnum Agrippæ denotat.

8. De bel. Iud. lib. VII. c. XVIII. ΕΙΡΗΝΗ Pax quæ in octauo nummo cernitur Iosephi verbis dilucide explicatur. *Post triumphos vero & Romani imperii firmissimum statum, Vespasianus* PACI *templum ædificari decreuit; itaque mira celeritate & quod hominum cogitationem superaret effectum est: magna enim largitate vsus, insuper perfectis id pictura ac figmentorum*
D. Hieron. Dion. Chrysost. Tacit. l. XV. Plin. lib. XXXIII. cap. VIII. *operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem qui ante nos fuerunt vagabantur. hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens* &c. Statuas innumeras quibus Græ-

ciæ templa Nero ſpoliauerat in eo repoſuit: in eo frequentes decumbebant valetudinarii, quo priſtinam recuperarent ſanitatem: Illud autem templum Commodi tempore incendio exhauſtum eſſe, ſic ſcribit Herodianus; nam cum neque imbres neque nubes tantumque exiguus terræ motus anteceſſiſſet, ſeu nocturni caſu fulminis, ſeu igni aliquo in ipſo terrarum motu veluti extrito, totum de improuiſo Pacis templum conſumptum incendio eſt, quod vnum ſcilicet opus, cunctorum tota vrbe maximum fuit atque pulcherrimum. Locus ille ædes nunc continet Deo ſacras ſub inuocatione SS. Coſmæ & Damiani. Gloriam patris per filii hic nummus celebrat. Galen. lib. 8. de pulſib. & in ſermone de lib. propriis.

9. Diana ſagittam è pharetra feriendæ belluæ detrahit. Epheſii frequentiſſimè eam in ſuis nummis repræſentarunt, qui fortaſſis hunc cudere: nullum enim aut ciuitatis aut populi nomen apparet: ad Cretenſes referri poteſt quibus ſolis ex omnibus Græcis gentilitium telum ſagittas fuiſſe ſcribit Pauſanias. Vnde frequenter vt in nummo cernitur, eo habitu pingebatur quo à Græcis πολέμαχος, τόξοτης, ἐκηβόλος, Bellatrix, Iaculatrix, & Sagittaria nuncupatur. de iis vide nummum Domitiani. Lib. 1. Lucian. in Dial. Lexiphanis.

10. Decimus Veſpaſiani filios refert, Titum vt Imperatorem, & Domitianum vt Cæſarem. A Samiis cuſum eſſe numiſma inſcriptio docet. Ad id fortaſſis refertur quod ſcribit Suetonius, *Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum libertate adempta in Prouinciarum formam redegit* Veſpaſianus, cuius fortè recuperandæ ſpe Tito & Domitiano adulabantur. In Veſpaſ. cap. VIII.

Τ. ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΣΕΒ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. Titus Imperator Cæſar Auguſtus Veſpaſiani filius: *Auerſi typi infra explicantur.*

Mos erat antiquus ſignare in nummis annos imperii: ſic Ægyptii Reges & Græci, ſic Romani Imperatores qui nobis illud hodie etiam præſtandi exempla dedere: Quod Pontifices, Reges, Principes in ſuis diplomatibus etiamnum imitantur.

1. Harpyiæ fabuloſæ Deæ ſunt Aello, Ocypete & Celæno, Iridis ſorores,

Virgil. Æneid.

Virgineus quibus est vultus fœdissima ventris
Proluuies, vncaque manus & pallida semper
Ora fame. ———

Vnam ex iis repræsentat hic nummus, cum anni designatione, litteræ enim apud Græcos numerum indicant, A. primum B. secundum Δ. tertium imperii annum demonstrant. Vt dictum est in Augusto pag. 51.

Secundus nummus Isidem refert, cuius historiam & sym- 2.
bolum abundè in Galbæ nummo descripsimus.

Pausanias lib. 1. P. Victor. Eusebius. lib. 4. de præp. Euág.

Tertius & quartus nummus Serapidem demonstrant, qui quam- 3.
uis proprius & peculiaris esset Ægyptiorum Deus, nihilominus & 4.
in Græcia multis in locis cultus fuit, & in primis Athenis, Romæ etiam ei in circo Flaminio fanum fuit conditum, cuius nonnulla supersunt vestigia. Inde est quod eius imago in multis vrbium nummis adscribebatur. Serapidis templorum omnium habent clarissimum Alexandrini, antiquissimum Memphitici, quo neque exteris hominibus neque sacerdotibus ipsis aditus patet, priusquam Apim bouem humarint. Interdum Pluto, Osiris, Dionysius, Ammon, Jupiter dicebatur. Calathum, inquit Macrobius, eius capiti affingunt & simulachro signum tricipitis animantis adiungunt, quale in quibusdam nummis cernitur. Libet insuper Rufini verba subtexere quæ de Serapidis origine leguntur in historia. Alii, inquit, Iouem putant cuius capiti modius superpositus, vel quia cum mensura modoque cuncta indicet moderari, vel vitam mortalibus frugum largitate præberi. Cum in Ægypto de firmitate imperii Vespasianus capturus auspicium, ædem Serapidis, submotis omnibus, solus intrasset; ac propitiato multum Deo, tandem se conuertisset, &c. E plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure sedentem pro tribunali pariter adierunt orantes opem valetudinis demonstratam à Serapide per quietem, restituturum oculos si inspuisset, confirmaturum eius si dignaretur calce contingere: cum vix fides esset rem vllo modo successuram, ideoque ne experiri quidem auderet; extremo hortantibus amicis palam pro concione vtrumque tentauit, nec euentus defuit. Vespasiano ingresso in Alexandriam Nilus inundauit vno die vltra quam consueuerat amplius quatuor digitis, quod nunquam antea nisi semel factum esse dicebatur. Mortuum Imperatorem per nummos Ægyptii laudabant, qui eius miracula celebrabant, idque filio Imperatori gratissimum fore arbitrabantur: Serapidem etiam fortassis Tito obtulerunt quod hic Vespasiani Legatus qui Africam sortitus erat quamque integerrimè rexit nec sine magna dignatione.

Pausanias. lib. 1. Tacit. lib. XX. hist. Suet. in Vesp. cap. VII. Xiphil. in Vespas.

IVLIA IMP.T. AVG. F. AVGVSTA. *Caput Iuliæ.* VESTA. S. C. *Dea Sedens.*
CERES AVGVSTA. S. C. *Dea stans.*
CONCORDIA AVG. S. C. *Dea Sedens.*

Iulia Titi & Marciæ filia Sabino nupsit,quamuis Domitiano patruo fuerit promissa. hic amore eius tandem captus adulterio & incestu corruptus ad mortem illam coëgit cum abortiuum eam abiicere persuasisset. Auersi nummi Deas exhibent quas Imperatorum vxores sibi tribuere solebant, pudicitiæ, abundantiæ & tranquillitati tum publicæ tum priuatæ innuendæ.

ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Iulia Augusta. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ, Thyatirenorum. *Tripus.*

Similitudo faciei cum superioribus hunc nummum tribuit Iuliæ Titi filiæ,quamuis eius cum Thyatira Lydiæ oppido nullam coniunctionem sciam, præter illam obsequii erga dominantes. Id ex septem ecclesiis Asiæ in Apocalypsi Diui Ioannis memoratur. Macedonum coloniam faciunt Strabo & Tertullianus: Alia etiam Thyatira vna ex Æchinadibus. *Thyatira ciuitas Lydiæ quæ est prouincia Asiæ, templo quondam Æsculapii famosa, cuius ciuis erat illa Lydia purpuræ venditrix,quæ in Philippis fidem Christi suscepit.* Ad Æsculapii filium Apollinem tripus videtur referri.

Ptolemæus. Cap. 2. L. 13. lib. de pudicitia. Plin. lib. 4. c. 12. D. Hieronymus.

Suet. c. 1. Domitianus natus est Romæ patre Vespasiano, matre Domitilla. Statura fuit procera vultu modesto ruborisque pleno, grandibus oculis, verum
C. 18. acie hebetiore, pulcher ac decens toto corpore maxime in iuuenta, postea caluitio & obesitate
Xiphilin. ventris & crurum gracilitate deformis: homo audax & iracundus, insidiator & vafer, temerarius & fraudulentus, inopia rapax, metu sæuus: neminem vnquam verè & ex animo dilexit præter paucas mulieres. Patrem, fratrem & amicos ignominiosè tractauit, eos enim oderat, quod ei non concessissent omnia quæ postulauerat. Erat non solum impatiens laboris corporis, sed etiam animo timido & imbelli, petu-
Cap. 14. lansque & libidinosus non modo in mulieres, sed & pueros. Omnia insolenter egit & ad rapinas & cædes conuersus, amicorum libertorum & vxoris conspiratione in cubiculo suo trucidatur, æt. XLV. imperii XV. Cadauer eius Phyllis nutrix furata sepeliuit in templo Fuluiæ gentis.

Vtriusque effigiem hic habes, Parentis & filii. hic per illum sese commendare S.P.Q.R. voluisse verisimile est. Vnum addam, cum multæ in nummis facies occurrunt eô rariores sunt habendi.

IMP. CAES. DIVI VESP. F. DOMITIAN. AVG. GER. COS.
Caput Domitiani. Equus, Victoria, tropaea, clypei, quadriga.

D*omitianus expeditionem in Galliam, Germaniasque, neque necessariam, & dissuadentibus paternis amicis inchoauit: tantum vt fratri se & operibus & dignatione, adaequaret:* Cur etiam id in nummis sponte non tentauerit? *In Germaniam cum exercitu profectus hoste nunquam viso reuertit, deinde in Dacos & Decebalum, sed bellum nulla ex parte attigit: magna militum parte turpiter amissa, vt victor Romam litteras misit. De Cattis Dacisque post varia praelia duplicem triumphum egit.* Trophaea variè disposita barbarorum quidem armis onusta sunt: sed GERMANIA CAPTA, quae legitur in nummo ex aere maiori cum simili trophaeo & haec etiam eadem mente in aere minori signata fuisse apertè demonstrat. Ex tanto eiusmodi triumphorum Suet. cap. 2.

victoriarumque numero, hos tantum nummos caelari curaui, qui Domitiani historiam illustrant, omissis eius ambitionem demonstrantibus; cupiditati enim gloriae sic seruiebat, vt nihil praetermiserit. Primus quidem nummus equum aeneum auro superfusum repraesentat, qui in honorem Domitiani erectus est prope Milliarium Aureum, quod stat in medio foro: sub altero pede erat Rheni simulachrum Germaniam indicans de qua Domitianus triumphauerat.

Aenea captiui crinem tegit vngula Rheni. Papinius.

Imp. &c. *Caput Domitiani.* Cos xiiii. Lvd. Sæc. Fec. *Sacrificium multiplex quale in ludis sæcularibus fieri ſolebat.*

Cap. 4. Hos nummos exponit Suetonius his verbis, *Domitianus fecit & ludos ſæculares : computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proximè, ſed quo olim Auguſtus ediderat*, quod etiam commemorat Sextus Aurelius. De his ludis è re noſtra eſſe arbitror pauliſper differere. Celeberrimi erant apud Romanos ludi ſæculares, ſic dicti non quod poſt centum annos fierent, ſed quod plerumque ſemel hominis ætate fierent ; vt multa alia quæ rara ſunt poſt Val. Max. lib. 2. c. 4. ſæculum euenire loquentium conſuetudo vſurpat. Inſtituti primi ſæculares ludi poſt exactos Reges à P. Valerio Poplicola, qui primus Conſul fuit, exiſtimantur, cum enim morbus ciuitatem grauiſſimus inuaſiſſet, ita vt fœtus perfectus nullus à mulieribus ederetur, hic ex libris Sybillinis & Ditem placauit & ludis quibusdam qui oraculo tra- Plin. l. 7. diti erant reuocatis, depulſo morbo, ciuitatem in ſpem meliorem T. Liuius. adduxit. Diuus Auguſtus abolitos eos paulatim atque intermiſſos inſtaurauit magno apparatu. Huic hac de cauſa hymnum dicauit Horatius acclamantis formula,

Iam fides & pax honor pudorque
Priſcus & neglecta redire virtus
Audet, apparetque beata pleno
Copia cornu.

Claudius quaſi anticipatos ab Auguſto nec legitimo tempori reſeruatos, ſextos edidit : in iis vox etiam irriſa præconis traditur, inuitantis more ſolemni ad ludos quos nec ſpectauiſſet quisquam, nec ſpectaturus eſſet, cum ſupereſſent adhuc qui ſpectauerant, & quidam hiſtrionum producti olim, tum quoque producerentur, vt Stephanio.

Septimos in nummis variis ſacrificiis deſcriptos Domitianus fecit Conſul xiv.

Reſtat vt de illorum ritu pauca perſtringam. Inſtantibus itaque ludis tota Italia præcones miſſitabantur, conuocatum ad ludos qui nec ſpectati nec ſpectandi iterum forent : tum æſtatis tempore paucis antequam ſpectacula edebantur diebus, Quindecim-Viri ſacris faciundis in Capitolio & Palatino templo pro ſuggeſtu confidentes, piamina diuidebant populo quæ erant tæda, ſulphur & bitumen. Coibat

autem

autem populus cum in loca ſupra dicta, tum in Dianæ templum, quod erat in Auentino, & cui triticum, faba, hordeumque dari mos. Tum ad inſtar Cereris initiorum pervigilia fiebant. Vbi vero iam aduenit feſtus dies, triduum trinoctiumque ſacris intenti in ripa ipſa maximè Tiberis agitabant. Sacrificia vero Ioui, Iunoni, Apollini, Latonæ, Dianæ, prætereaque Parcis & quas vocant Ilithyas, tum Cereri & Diti & Proſerpinæ ſuſcipiebantur. Igitur ſecunda primæ noctis hora, Princeps ipſe tribus aris ad ripam fluminis extructis, totidem agnos & vna Quindecimviri immolabant, & ſanguine imbutis aris, cæſa victimarum corpora concremabant. Conſtructa autem ſcena in theatri morem, lumina & ignes accendi, & hymni concini ad hunc vſum compoſiti, & item ſpectacula edi ſolemniter ſolebant, data celebrantibus hac mercede tritico, faba, hordeo &c. Manè vero Capitolium aſcendere, ſacra ibi de more agitare, tum in theatrum conuenire ad ludos in honorem Apollinis & Dianæ faciundos conſueuerunt. Sequenti die nobiles matronas qua hora præcipitur ab oraculo conuenire in Capitolium, ſupplicare Deo, frequentare lectiſternia, canere hymnos ex ritu, mos habebat. Tertio denique die in templo Apollinis Palatini, ter noueni pueri prætextati, totidemque virgines, patrimi omnes matrimique, Græca Romanaque voce carmina & Pæanas concinebant, quibus imperium ſuum & incolumitatem populi Diis immortalibus commendabant. Ludi celebrabantur omnibus theatris, atque omne genus, & ſacrificia templis omnibus noctu pariter atque interdiu.

Ludorum ſæcularium appendix eſto vrna perelegans cuius ambitus figuris aliquot ex opere exſtantibus ornatus eſt. Hæ πάλην hoc eſt ludum exhibent, vt ſimpliciſſimum ita antiquiſſimum palæſtræ genus. Hanc expreſſo exemplo publici iuris facio, iniquum enim mihi viſum eſſet opus integerrimum & pulcherrimum vni mihi reſeruare, quod & doctorum eruditioni, & artificum induſtriæ promouendæ nonnihil conferre poſſe, viſum eſt. Quod autem id monumentum ad ſolemnes ludos & res ſacras veterum pertineat, vel hoc eſto argumentum, quod Colluctatorum paria quæ diuerſa & multa efficta ſunt, vel ara vel labro luſtrali diſtincta ſunt. Prima mihi figura videtur ἀγωνοθέτης ſtans ſeminudus coronam dextra & palmas tenens, ſiniſtra vicinum par ad luctam capeſcendam impellens. Sequuntur Luctatores bini per interualla diſpoſiti. Qui primi mihi videntur ii ſunt qui brachiis extentis & elatis ſeſe mutuo prenſare velle videntur, hoc enim ad ſupplantandum aduerſarium vel præcipuum eſt, expanſa manu aliquem ex eius artubus comprehendere,

quem poſtea raptare & circumducere & torquere poſſis. Itaque nulla mihi πάλης verior ἐτυμολογία videri ſolet quam quæ ἀπὸ τοῦ παλαιστοῦ, hoc eſt, expanſa manu, deducitur: hîc ergo lucta incipit. Primum hoc par à ſecundo labrum diuidit, in eo palma vel aſpergendæ aquæ

luſtrali vel potius victori donando, & corona. Secundi paris certamen propè iam confectum eſt: alter enim alterum apprenſo pede reſupinat fruſtra capillos victoris raptantem & editiori ceſpiti innixum caſui autem proximum. Sequitur tripus ſeu potius ara cui impoſita ſunt vel ſerta & coronæ vel coliphia ſpiſſi & grauis panificii genus, augendæ corpulentiæ cuius pondere in deiiciendo aduerſario vteban-

bantur qui luctam hoc eſt, vt vocat Galenus καταβλητικὴν exercebant. Poſt aram, tertium par quaſi iam inito certamine cernitur pari vtrinque marte ſuſceptum, vt vter ſit victurus, neſcias. Cur alteri è luctatoribus caput ſit opertum caſſide, non ſatis aſſequor, nec cur corpus pube tenus ſtricta veſte veluti thorace ſit indutum. Certè quod ad caſſidem attinet quamquam non vtique manifeſtum ſit cur capiti luctatoris ſit impoſita, quum luctator nudus eſſe debeat, tamen ea rei alioqui dubiæ ſatis plauſibile ſignum eſſe videtur: nam quo ſæculo ſit celatum præclarum monumentum ſubindicat. Vix enim ac fortaſſe ne vix quidem talis capitis armatura cernitur ante vel poſt Traiani ætatem. Succedit aliud labrum vt apparet vacuum, niſi aquam intus latere ſuſpiceris. Quartum prouecta & iam affecta pugna cernitur, ſic vt primo aſpectu agnoſcas quinam ſit futurus ſuperior; alter enim alteri ceruicibus comprehenſo totus imminet eximia conatus ſignificatione & vultus ferocia. Inferior ita nutat vt reluctetur etiàm & non tam cito lapſurus videatur. Hæc paulo fuſius fortaſſe quam fert conſuetudo mea & neceſſitas poſtulat, breuius certe quam venuſtiſſimum opus poſtulare videtur. Coniectura probabilis eſt fuiſſe fabricatum condendis Illuſtris alicuius Athletæ cineribus, quamquam enim certum ſit columnæ Traiani impoſitam fuiſſe vrnam ſeruandis eius cineribus deſtinatam, ætas præterea conueniat, nec indigna plane tanti operis exiſtimatione ſit vrnæ illius mea

celatura, tamen non auſim tantum huic aut meæ fortunæ tribuere, vt eam eſſe arbitrer quæ olim huius columnæ ſummum occupabat.

Vrceolos addidi ſacris olim vſibus vel domeſticis vſurpatos. Æenei ſunt. Vnius anſula quoniam multis figuris protuberat ſeorſim plana ſculpta fuit. in ea multæ arietum caprarumque formæ. Imum

puer occupat quaſi mulgendæ capræ: Vt ſuſpicio ſit ſacerdotis Iouis aut Flaminis Dialis fuiſſe, nam capræ

Dictæo cœli Regem pauere ſub antro.

Nec graue erit fortaſſe Lectori ſi occaſione data capræ antiquæ cum Paniſco inſidente & vrgente typum illi exhibuero. Quam coniunctæ res ſint capræ, Fauni, Satyriſci, Paniſci & reliquum genus capripedum nemo non nouit. Longiori ſermone res non indiget: ipſa per ſe loquitur.

Alia etiam hic habes antiqua ſigna, quæ quamuis præciſè ad hanc rem non pertineant, tamen quod antiquitatem illuſtrent & hac de cauſa mei iuris fecerim intueri non pigebit.

Post paginam 182.

1. Occurrit primùm ea illustrissima statua ex ære, quæ Satyrum repræsentat cum juvene ludentem. Pudor huius mirus est, & qualem depingit Alciatus:

Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos,
Ista verecundi signa pudoris erant. In Emblem.

Alterius cernitur & petulantia & libido: eam indicant oculi, os, nares, aures arrectæ, vno verbo facies tota. Arietis pellis ideo fortassis est apposita, *quod Satyrus lingua Laconica*, ut ait Seruius, *arietem significet*. Referri potest ad Sylvanum, pecorum & agrorum Deum, ita dictum, quòd in sylvis versaretur: Is Cyparissum puerum amasse perhibetur, qui mansuetissimam habebat cervam, quam cum Sylvanus ignarus occidisset, puer est dolore extinctus. Eum Deus amator in cupressum arborem eius nominis vertit, & eam pro solatio portasse dicitur. Quidni etiam ad Pana Deum, qui veluti vniuersi Deus censebatur. Illius Dei simulacrum caprina facie pingebant, rubro colore, hirtis cornibus, quæ huic signo mirificè conueniunt: *Pan Deus rusticus*, inquit Seruius, *in naturæ similitudinem formatus est, unde & πᾶν dicitur, id est omnis*; *habet porrò cornua in radiorum Solis & Lunæ cornuum similitudinem: Rubet eius facies ad ætheris imitationem, superior pars est hominis inferior hispida, propter arbores, virgulta, feras. Caprinos habet pedes, ut ostendat terræ soliditatem.* Lascivum & libidinosum hunc ipsum Deum induxerunt *propter copiam spermaticarum rationum, & quæ commixtiones ipsarum fiunt:* inquit Gregor. Gyraldus, hinc ipsum dicunt consequi Nymphas: *sed & famosos pueros*, ut est apud Theocritum, quare ἄγριος Θεὸς dictus est. De illo sic Sylvius: Lib. XV. De Diis gentium. lib. Panic. 13.

Ac parva erumpunt rubicunda cornua fronte,
Stant aures, summoque cadit barba hispida mento:
Pastorale Deo baculum, pellisque sinistrum
Velat grata latus, teneræ de corpore damæ.

Satyros dictos volunt παρὰ τὴν σάθην, qua voce membrum virile Antiqui significabant, quod perpetuò erectum habebant *ad declarandam omnem virtutem veneream*, ut ait Eusebius. Id instar veli folium operit, mirificè adornatum Pontificis Maximi Vrbani VIII. jussu, ne quod Magnatibus traderetur, aliquid adhuc haberet impudicitiæ. Illa mihi statua olim accessit beneficio Illustrissimi Lomenii Briennæ Comitis, mihique gratulor, quod in cimeliarchio reposuerim amplissimo, Illustris Eliæ Brackenhofferi inclytæ ciuitatis Argentoratensis Quindecimviri. Is ille est, qui supra suæ sortis viros antiquitates amat, nummos antiquos & recentes, & omnis generis cimelia. lib. 3. Præpar. Evang.

2. Ad illustrandam Satyrorum historiam, de quibus in hoc Opere frequens est mentio, scalpendam curavimus illam Satyram fœminam

ex argento, quam jam pridem Cl. Senator P. Petauius vulgauerat: quantum hæc delineatio aliam superet, judicent, qui vtramque viderint, qui peritiam scalptoris eximii D. Chauveau cognoscunt.
In Attica. Scribit Pausanias: *insulas esse quasdam, quæ Satyrides vocantur, quas Satyri incolunt, & caudas haud multo equinis minores intra clunes habentes: &c.* Illam breuiorem quidem repræsentat hocce antiquissimum monumentum. Satyri autem suas habebant fœminas, sicuti Deus Faunus seu Fatuellus suam vxorem Fatuam, qui à vaticinando & fando dicti, inconsideratè loquentibus Fatuorum nomen dederunt: Hæc traditur mulierum castissima, quare eam Romani Bonam Deam appellarunt, cuius templum in Auentino, in quo fœminæ tantùm sacrificabant, ingressu maribus prohibito. Obseruandum est maximè, *eius templi fores non manibus, sed precibus solis aperiri posse,* quod mulierum propensionem quodammodo declarat, Eas enim flecti potius precibus quam vi nemo est qui non noscat.

Tertium signum cuius scalpturam copiosis laudibus apud me extu-
3. lerunt præstantissimi delineatores, Silenum repræsentat. *Provectio-
Pausanias. ris ætatis Satyri dicebantur Sileni*, illosque ait Plutarchus, ἀπὸ τοῦ σιλαίνειν,
id est, ab inuidendo & oculis præcipuè cognominatos; quod in hoc
Lib.3. de præpar. Evang. signo patet. Quod manu sinistrâ retrò humeros tenet, caue ne clauem existimes in modum Herculis; baculus est siue pedum recuruum, propter annum, qui in se recurrit, quia hic totius naturæ est Deus.

4. Fauni, Satyri, & Panes cognominati sunt semicapri & capripedes à formâ, quam gestabant à fistula Cicuticines. *Sub hirci autem
Herodotus. Suidas. Diodorus. specie cultus Pan fuit.* Legimus mulieres cum hircis coiisse: non mirum est, si puer Satyrus hirco insideat ferulam tenens.

5. Quantùm valeat ista Floræ ænea statua, satis docet elegantissima delineatio: illam vltro indicant & nuditas & flores in calatho: *Flora cum magnas opes ex arte meretricia quæsiuisset, Populum Romanum
Lactantius lib.1. cap.20. scripsit hæredem, certamque pecuniam reliquit, cuius ex annuo fœnore suus natalis dies celebraretur, editione ludorum, quos appellabant Floralia: Quod quia Senatui flagitiosum videbatur, ab ipso nomine argumentum sumi placuit, ut pudendæ rei quædam dignitas adderetur, Deam finxerunt esse, quæ floribus præesset &c.* Ludi autem Florales Calendis
Valer. Maxim. Majis celebrabantur, in quibus omnes nequitiæ, & lasciuiæ nudis mulieribus peragebantur. *Fuit simulacrum Floræ in æde Castoris & Pol-
Plutarchus. lucis à Praxitele summâ industriâ formatum, in cuius dextrâ flores, &c.*

6. Varijs modis Minerua ab Antiquis picta est, Phurnutus eam vultu virili, & armis insignem; Pausanias simulacrum describit aureum cum
In Attica. veste ad talos demissa, Medusæ capite eburneo ejus pectori inserto:
Lib.34. Plinius hanc ipsam statuam à Praxitele effictam commemorat. Apu-
Lib.10. lejus galeam ejus describit. Ei adsunt vel noctua, vel cornix, vel draco. Quæ omnia huic signo mirè conueniunt, quod ab artis scalptoriæ peritissimis supra antiqua opera à se visa laudatum audiui.

Colonias à Domitiano deductas quæ nobis supersunt in nummis
1. exhibet hæc tabula: Coloniam Augustam Philippensem primus refert, de qua dictum est in Claudio pag. 99. Alicuius coloniæ Iuliæ
2. restitutionem in secundo nummo sibi fortassis vindicare voluit superbus Imperator; sed quænam illa sit, in hoc vt nec in cœteris Impe-
3. ratoribus, non licet interpretari. In tertio Genium Coloniæ Antiochensis fortassis repræsentat figura sacrificans, sed quo animo id faciat non noui.

Triplex Domitiani nummus Coloniam Aroem Augustam Patrensem celebrat cum diuersissimis typis. Primus Neptuno est insignitus Delphinum tenente: horum copiam in Ponto, & Græciæ littoribus esse maximam nemo non nouit: obliterati characteres aliquid designasse videntur, præter loci situm qui ad mare Ionium est: *Prope portum Patrensis vrbis Neptuni ædes sunt cum signo eius marmoreo*, inquit Pausanias. De Legione vigesima secunda quam sæpius in Lib. 7. in Achaic. Patrensibus nummis vidimus dictum est pag. 98. Colonum agentem boues coloniam indicare res satis per se nota est, quæ vlteriori interpretatione non indigeat, siue ad coloniæ fundatores is referatur, siue ad Domitianum eorum habitum præferentem.

Iam in Tito fuit explicatum pag. 152. quis fuerit Agrippa Iudææ Rex, quapropter denuo commemorare ſuperfluum. Domitianus in partem triumphi Iudaici venit, cùm equo albo inſidens patrem & fratrem triumphantes ſit comitatus: Huius etiam gloriæ participem demonſtrant hi nummi qui victoriam & Agrippam exhibent. Cœteri palmam & Canopum,hunc Ægypti, illam Iudææ ſymbolum, quaſi Imperatori ſeruientes & ſub eius ditione conſtitutas repræſentant. De Canopo vide Othonis nummum pag. 135.

ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. Imperator Cæſar Domitianus Auguſtus Germanicus. *Caput Domitiani. Populorum nomina infra explicantur.*

Herodotus l. 4. & 5. Diod. Sicul. l. 16.

Perinthiorum numen Iupiter vel ſtans vel ſedens in duobus primis 1. nummis ſignatus eſt. Perinthus cognominata Mygdonia & 2. Heraclea, in Thracia ſita erat, ἐν τῇ Προποντίδι, hodie dicitur *Pera.* De illa paſſim.

Athenæus lib. 11.

Iouem Cretenſes vt ſuum Deum perpetuô coluere, qua- 3. re illum Cretenſem & Cretagenem nominauere, quod in Creta nutritus fuerit, ne à Saturno patre voraretur. Aquilam dextra tenet qua venari iuuenis conſueuit. Fingunt Poetæ hanc illi nectar è rupibus,& columbas ex Oceano Ambroſiam deportaſſe: in cuius beneficii remunerationem illis impertiuit immortalitatem, iuſſitque vt æſtatis hyemiſque eſſent prodromi, Pleiadum nomine.

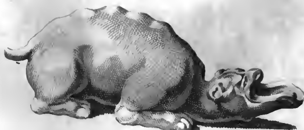

F. Ch. d. Elm. sc.

F. Chaumeau del. I. Añan Sc.

D.

4. Iouem etiam Claudiopolitanorum quartus nummus refert; hi Isauriæ seu Ciliciæ populi suum nomen ab Imperatore Claudio trahebant huius coloniæ conditore: cum priùs eorum vrbs Andrapa vocaretur. Ammian. Marcel. l. 14.

5. Trallianorum seu Trallienſium Deus in quinto ſignatus eſt. Apollo ſiniſtra lyram dextra laurum tenet. Ludorum Pythiorum qui Trallis celebrantur mentionem facit marmor antiquum inter Arundelliana à doctiſſimo Seldeno explicatum, in quo enumerantur Victoriæ C. Sept. Publii Citharœdi, Ἐπίδαυρον Ἀσκλήπεια, Ἀθήνας Ἀδριάνεια, Σάρδεις Χρυσάνθινον, ΤΡΑΛΛΕΙΣ ΠΥΘΙΑ &c. quod rem noſtram mirificè illuſtrat. Trallis Lydiæ vrbs ad Mæandrum eſt ſita. Huius nummi meminit Ill. Falconerius in eleganti libello quem nuper edidit de Nummo Apamenſi.

6. Diana multimamma à Clariis vt & Epheſiis colebatur. Locorum vicininia id forte præſtabat. de illa dictum eſt in Triumuirorum nummo pag. 20.

7. Sub Agathone quidem cuſum eſſe ſeptimum nummum ex inſcriptione conſtat, ſed quis fuerit illa Agatho; quænam eius ciuitas lubenter ſcirem: certe nummi fabrica Græca quidem eſt, ſed longe inferior cælaturæ vulgaris Græciæ, quare nummum in ora Perſidis cuſum arbitrer.

8. Nicomedienſes vt Nicæenſes de principatu Bithyniæ ſæpe certauerant, utraque ſibi hunc honorem vindicante. Illos ſic diſſerere facit Dio Chryſoſtomus, ἡμεῖς δ' οἰόμεθα ἐὰν ἐπιγραφῶμέν που πρῶτοι, τὸ πρωτεῖον ἕξειν; hoc eſt, *Nos autem putamus ſicubi nos inſcribimus primos primas habituros partes.* Id diſſidium ita erat frequens apud Græcos vt horum nomine redarguat Dio, ἑλληνικὰ ἁμαρτήματα. Anguis ſerpens Nicomediæ originem procul dubio refert in nummo: cum enim eius populi ciuitatem condere deſtinaſſent, ſubitò aquila caput victimæ ex igne rapit, illam anguis exiliens terruit, atque vltra fretum fugere coëgit; ſequitur, tunc populi illos veluti Deos & ciuitatis condendæ indices arbitrantes conſilium mutauere, ibique Nicomediam condidere. Orat. 38. Libanius orat. 6.

9. Cur Cydutenſes templum in nummo Domitiani cuderint, ignoro: coniectura eſt in eius honorem fuiſſe conſtructum, cum Deum ſe & Dominum appellari coëgit. ΚΟΔΟΥΤΑΙ à Ptolomæo memorantur & Cydum vel Cudum à Mela his verbis, *Ab Iolide vltra Gangem ac Cudum recta ſunt littora, timidique populi & marinis opibus affatim dites.* Alterum nummum eiuſdem oppidi in honorem Domitiani cuſum exponit Triſtanus, in quo Dea ſedens capite turrito ſpicas & papauerem tenet. Suet. c. 5. Lib. 7. c. 2. Lib. 3. c. 7.

10. De Macedonum clypeo Imperatoribus offerri ſolito, dictum eſt in Nerone pag. 120.

Caput minutum Domitiani, retro Caput Deæ. ΕΣΤ. ΑΡΑΔΙΩΝ. Aradiorum. *Bos currens.*

Pomp. Mela. l. 2, c. 7. Aradus in mari Phœnicio ſita ſic deſcribitur à Dionyſio,

Αγχὶ δ' Φοινίκης Αραδος μεγάλῳ ἐνὶ πόντῳ.

Strabo. l. 16. In Phœnicio mari eſt Arados, inter quam & continentem quinquaginta cubitos alto mari vt autor eſt Mutianus, *à fonte dulcis aquæ tubo* Hiſt. nat. l. 5. c. 31. *coriis facto vſque à vado trahitur*, inquit Plinius. *Ante Ioppe eſt Paria tota oppidum in qua obiectam belluæ Andromedam ferunt, & iam dicta* Lib. 5. c. 20. *Arados.* Tripolim Tyrii & Sidonii & Aradii obtinent. Geroſtratem Aradiorum Regem Alexandro Magno auream obtuliſſe coronam Lib. 2. narrat Arrianus: Q. Curtius eorundem etiam mentionem facit. Ventidius pro M. Antonio eam quidem oppugnauit, ſed fruſtra: Dio. lib. 48. 49. paulo poſt Soſius expugnauit & deleuit. Bos fertilitatem ſoli indicat, fortaſſiſque colonorum miſſionem. Dea Domitianum quaſi ſuo ſinu fouens ornato capillitio Venus eſt fortaſſis quæ Aſtartis nomine his in locis ſumma veneratione colebatur. Fortuna temoni impoſita vel Iſis quo pertineat, præter generalem ergo iſtas Deas Syrorum & Ægyptiorum venerationem non ſatis perſpectum habeo.

Synnada de qua dictum eſt pag. 3. hunc nummum cudi curauit in honorem Domitiani cum Iouis adſcripto peculiari nomine: is ΠΑΝΔΗΜΟΣ ſoſpitator ſeu ſeruator dicitur: an quia Domitianus In Domit. c. V. nouam excitauerit ædem in capitolio Ioui cuſtodi, vt ait Suetonius.

ΚΑΙϹΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟϹ. *Caput Domitiani.* ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑϹΤΗ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΥ ϹΕΒ. *Caput Domitiæ.*

Contrectatis multorum vxoribus, Domitiam Longinam Ælio Lamiæ nuptam etiam in matrimonium abduxit Domitianus, ex qua in ſecundo ſuo conſulatu filium tulerat, alteroque anno conſalutauerat vt Auguſtam: eamdem Paridis hiſtrionis amore deperditam repudiauit, intraque breue tempus impatiens diſſidii quaſi efflagitante populo reduxit. Hæc erat Domitii Corbulonis filia cuius viuentis gloria, mortui fama in æternum valebit. Venerat in odium mariti Domitia vxor, timebatque ne ſe interfici iuberet, deprehenſis tabulis quibus interficiendorum nomina erant inſcripta. Suet. in Dom. c. 1. cap. 3. cap. 7. cap. 13. Xiphilinus.

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟϹ ϹΕΒ. ΔΟΜΙΤΙΑ ϹΕΒ. *Facies aduerſa Domitiani & Domitiæ.* ΘΕΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ, Deorum Auguſtorum. *Templum.*

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ. ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Facies aduerſa Domitiani & Domitiæ.* ΕΠΙ ΔΙΜΟΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ, ΣΜΥΡ. Sub Dimoſtrato Præfecto Smyrnæorum. *Figura ſtans dextra vrceolum, ſiniſtra clauam & exuuias leonis.*

Domitiani & Domitiæ auerſus nummus templum exhibet vtrique ſacrum ſub inuocatione Deorum Auguſtorum: Is Imperator eô deuenit inſaniæ vt Deus appellari voluerit. Pari arrogantia cum procuratorum ſuorum nomine formalem dictaret epiſtolam, ſic cœpit: Dominus & Deus noſter ſic fieri iubet, vnde inſtitutum poſthac vt ne ſcripto quidem ac ſermone cuiuſquam appellaretur aliter: In reducenda poſt diuortium vxore edixit vocatam eam in puluinar ſuum; acclamari etiam in amphitheatro, epulari die, libenter Sueton. in Dom. c. 13.

ter audiit Domino et Dominæ Feliciter. A quo Græciæ populo constructum fuerit illud templum, erosus hac parte nummus conii- cere non sinit.

Alter à Smyrnæis cusus est sub Dimostrato illorum Præfecto, Herculis specie insignitus est, vrceolus enim in dextra est; in sinistra claua & exuuiæ leonis. sed quid Baccho cum Hercule?

Domitiani nummorum facies auersas hic habes, quos numerales vocant. In iis enim Græci characteres numeri locum obtinent iuxta illorum morem. Serapis & Isis quales fuerint supra fuit explicatum. Aquila fulguri innixa Iouem designat cui Domitianum comparabant. Bos vittatus flore inter cornua insignitus Apim Deum Ægyptium indicat. Equus currens cui draco est impositus etiam in Domitiani nummis reperitur, sed quid sit non satis scio. Anni Græcis characteribus sunt notati.

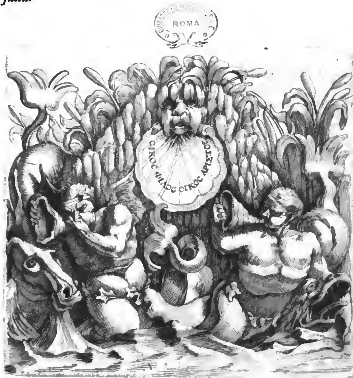
ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Domitiæ.* ΟΜΟΝΟΙΑ ΣΜΥΡ. ΕΦΕ. Cómmunitas Smyrnæorum & Ephesiorum. *Diana Ephesia.*
Eadem inſcriptio: Duæ figuræ muliebres.
ΚΑΛΟΗΝΩΝ Calocnorum; *Diana Ephesia.*
ΜΑΓΝΗΤΩΝ CΙΠ. Magnetenſium Sipilus: *Fluuius decumbens.*

Smyrnæos & Ephesios ſimul nummos cudiſſe exempla ſunto primi duo nummi. Tacitus narrat vndecim populos inuicem certaſſe, contendentes ſibi deberi gloriam ex ædificatione templi in honorem Auguſti & Liuiæ: Ephesios cauſa tandem ceſſiſſe qui ſoli cum Smyrnæis volente Romano ſenatu diſputabant. Ea fortaſſis ratione ducti, ſocietatem iniit vterque populus, quam ΟΜΟΝΟΙΑΝ nominabat. Diana Ephesia in primo ſignata eſt; de qua dictum eſt in Trium-virorum nummo pag. 20.

Alter duo ſigna exhibet, quæ cum Pauſania interpretor Hygææ fuiſſe & Mineruæ Soſpitæ quæ etiam Hygæa dicebatur, cum altera Æſculapii filia fuerit. Lib. 1.

Coloes meminit Strabo his verbis quæ quodammodo nummum explicant. Κολόη ὅπου τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος μεγάλην ἁγιστείαν ἔχον: hoc eſt, *Prope Sardim in Lydia eſt Coloe, vbi & templum Dianæ maximè venerandum.* Caloe pro Coloe noſtram, vt arbitror, non impedit coniecturam. *Epheſiam autem Dianam vrbes prope cunctæ eodem celebrant cognomine, & præſertim viri omnes præ cæteris eam diis proſequuntur honoribus. hoc opinor cum Amazonum gloria tribuunt, à quibus fanum illud cum ſimulacro dedicatum fama vulgauit, tum operis priſci antiquitati. Tria præterea templi celebritatem augent; magnitudo primùm qua cætera omnia hominum opera anteit: Epheſiorum deindè ciuitatis ſplendor, & ipſa poſtremò Deæ claritas.* Lib. 13. Pauſan. lib. 4. Meſſen.

Reiectis Ioniæ & Macedoniæ Magnesiis, quartum nummum iis tribuere non dubito, qui in Lydia proximi Sardibus sub Archiepiscopatu Smyrnæensi. Id probat mons Sipylus in nummulo nomi-
Lib. 2. c. 91. natus, cuius quidem nomen & fluuii simul & oppidi fuit. Plinius
L. 5. c. 29. Sipylum in Magnesia describit, oppidum quod absorptum est, & Magnetes quos à Sipylo nuncupat: conueniunt loca. Magnetes
Lib. 1. commemorat Pausanias, *Sipyli incolas qui Mithridatis ducem Arche-*
In Epist. *laum fines eorum vastantem vulnerauerant. De Te*, scribens Cicero ad Quintum fratrem, *à Magnetibus ab Sipylo mentio est honorifica facta.*

Nerua post Domitiani cædem Romæ Imperator designatus est: Vir nobilissimus atque humanissimus, princeps iustus ac beneficus. Is statim eos qui rei facti erant impietatis, absoluit, exsulesque restituit; prohibuit sæuitiam quæ in Christianos exercebatur: Afflictas ciuitates releuauit, puellas puellosque parentibus natos egenis, sumptu publico per vniuersa Italiæ oppida ali iussit: Sustulit speciosa spectacula: vsque adeo bonus Princeps fuit, vt aliquando dicere ausus sit se nihil fecisse quo minus posset deposito imperio priuatus tutô viuere: id quod præstitit haud ita multo post: nam cum propter senectutem minime honoraretur, sed contemptui esset, Capitolium conscendens M. Vlpium Traianum Hispanum natione adoptat, censebat enim virtutem cuiusque non patriam existimari & ponderari debere, eundemque postea in Senatu Cæsarem designauit. Vir probus & honestus omniumque laude dignus, omnibus rebus in ordinem bonum redactis & constitutis, febre correptus moritur, æt. LXV. Imperauit annum vnum menses IV.

Vide Fam. Romanas in in gente COCCEIA.

Xiphilin.

Frustra virtutes Imperatorem in nummis celebrant,cum virtus eius ex factis abunde sit cognita: ÆQVITAS quidem FORTVNA, LIBERTAS PVBLICA, CONCORDIA EXERCITVVM, quæ frequenter occurrunt, Romanorum beneuolentiam & felicitatem sub hoc Imperatore testantur. Vtinam Græcos characteres tam exactè liceret interpretari. Inscriptio circum caput nomen & dignitatem Imperatoris exponit. Facies auersa Ioue sedente Victoriolam dextra tenente insignita est, ΔΙΑΠΑΝΔΗ ΜΟΝΣΥΝΑΣΙΣ à pluribus legitur; Ego autem ΔΙΑ Iouem interpretor, ΠΑΝΔΗ vero videtur prima pars vocis πάνδημον, quod Iouis ἐπίθετον. Forte Neruam Iouem suum Pandemum, id est, Sospitatorem vocat aliquis populus quem ex cœterorum characterum detritione dignoscere non licet; nisi ad eosdem Synnadenses reuocemus, qui eiusdem Iouis Πανδήμου nummum iam Domitiano sacrauerant.

Nerua Traianus natione Hispanus erat: Æt. XLII. Agrippinæ Coloniæ dum Germaniæ præest à Nerua Imperator declaratur; vir iustus & robore præstans. De Dacis, eorumque Rege Decebalo triumphauit; quo denuo deficiente Daciam repetit, vbi ex insidiis propemodum extremum discrimen adiit, tamen deuictis Dacis coloniam eo deduxit, in Istro pontem lapideum struxit, opus mirandum. Euphratem ponte iunxit. In foro ingentem columnam erexit pro sepulchro. Bellum in Armenios & Parthos mouit, ductus gloriæ cupiditate: quibus deuictis, Optimus à Senatu appellatus est, & Parthicus, quemadmodum antea Dacicus. Ineunte vere Assyriam ingreditur, & Babylonem occupat. Post Ctesiphontem ingreditur, & Messenem cepit: inde venit ad Oceanum, in Indiam traiecturus si iuuenis fuisset, tamen id nauigauit: dum revehitur prouinciæ occupatæ deficiunt, quas per Legatos recuperat: inde Ctesiphontem reuersus, Regem Parthis dedit. Profectus in Arabiam adoritur Agarenos, quos reliquit, & haud ita multo post in morbum incidit, quo ingrauescente, iter in Italiam cepit, Hadriano in Syria cum exercitu relicto. Traianus morbi sui causam venenum existimauit, alii hæmorrhoidum suppressionem. Xiphil. in Traiano. Apoplexia quoque laborauit, vt parte aliqua corporis sensum amiserit; sed omnino aqua intercute correptus in Cilicia Selinuntem delatus obiit. Regnauit annis XIX. vixit annis LXIV.

Humanitatis summæ perillustre exemplum exhibet hic nummus. Solebant Imperatores congiaria distribuere, certa quadam frumenti aut olei portione singulis distributa, quæ à congiis nomen habebat: numerum adauctura matres, filios & si parvulos deducebant, quibus vt cœteris, Imperatoris munus tribuebatur. Traianus verò præcauens periculis quibus aut incauti aut imbecilli infantes in tanta hominum multitudine exponebantur, absentibus iis sua munera est elargitus. *Quocirca*, inquit Plinius, *nihil magis in tua tota liberalitate laudauerim quam quod congiarium das de tuo*, ALIMENTA *de tuo*, & alibi; *vt iam inde ab infantia parentem publicum munere educationis experirentur, crescerent de tuo qui crescerent tibi quantum parentibus tuis quisque deberet* &c. *Hac prima paruulorum ciuium vox aures tuas imbuit, quibus tu daturus alimenta, hoc maximum præstitisti, ne rogarent.* *Pueris ac puellis*, inquit Spartianus, *quibus etiam Traianus alimenta detulerat incrementum liberalitatis adiecit. Romam deinde regressus*, inquit Xiphilinus, *multa fecit ad emendandam Rempublicam atque in bonorum gratiam, quorum imprimis curam gessit: nam ciuitatibus Italiæ multa largitus est ad educationem liberorum, in quos magna beneficia contulit.* Materfamilias filios suos Imperatori sedenti quasi gratias agentes offert in nummo. Eius superest inscriptio antiqua

In Panegyrico.

In Hadriano.

Gruter. Inscript. pag. 1084.

IMP. NERVAE TRAIAN. AVG. GERM.
P. MAX. TRIB. POTEST. COS. IIII. P. P.
NOMINE PVELLORVM PVELLARVMQVE
VLPIANORVM
EX S. C. P.

1. Quod nunquam aut Persæ aut Macedones præstiterant, sub Traiano factum fuisse asserit primus hic nummus in quo legitur, ARABIA ADQVISITA. *Palmas Syriæ præfectus eam Arabiæ partem quæ ad Petram vergit, edomuit*, inquit Xiphilinus, *redegitque in ditionem populi Romani. Arabiam prouinciæ imposito nomine rectoreque attributo obtemperare legibus nostris Traianus compulit Imperator incolarum tumore sæpè contuso, cum glorioso marte Mediam vrgeret & Parthos.* Ammian. Marcellin. l. 14. c. 17

Nummus alter ARABIAM AVGVSTI PROVINCIAM vt
2. Daciam alter celebrat, quod Traianum Augustum primum suum Imperatorem hæc prouincia receperit, vt Bithynia Hadrianum: *leges barbarorum inde abrogatæ, ritus Romanorum recepti*, inquit Bardesanes Syrius. In Eusebio lib. 6 c. 10. Præparat. Evang. Camelus iuxta appositus Arabiam denotat, vt equus Mauritaniam, crocodilus Nilum, noctua Athenas. Strabo *Arabiam equis carere* ait, *quorum cameli implent officium*: Liuius Lib. 16. Romanorum pugnam aduersus Antiochum scribens sic narrat; *Ante hunc equitatum falcatæ quadrigæ, & cameli quos Dromades vocant, his insidebant Arabes sagittarii gladios tenues, longosque quaterna cubita, gerentes vt ex tanta altitudine contingere hostem possent.* Aristoteles velociores camelos Arabes esse asserit equis Nyseanis. Hist. animal. lib. 9. c. vlt. Attamen quoniam Amicus quidam meus non camelum sed struthionem hic scalptum esse pertinaciter asseruit, quod struthiones in Arabia occurrant, ideo nummum argenteum ex cimeliarchio nostro vulgauimus quô rem apertius declararemus.

Arabiam accuratius denotant quæ in manibus figuræ stantis cernuntur. Ramus arboris thus ferentis in dextra est, de qua sic Theophrastus, Γίνεται μὲν οὖν ὁ λίβανος &c. hoc est, *Gignitur ergo thus & myrrha & casia & cinnamomum regione Arabum media circa Saba* Hist. plant. lib. 11. c. 14. &c. Arborem thuris non magnam sed quinis fere cubitis attolli, permultosque ramos gerere ferunt. Folium pyri nisi quod multo minus & colore plane herbidum modo rutæ: corticem leuem omni ex parte, lauri modo, quæ omnia prior nummus exponit. Rem

Hist. nat. lib. 12. c. 14. cap. 22. conficit Plinius, his verbis, *Thura præter Arabiam nullis, ac ne Arabiæ quidem vniuersæ* &c. *Thus collectum Sabotam camelis conuehitur, porta ad id vna patente, digredi via capitale leges fecere: ibi decimas Deo quem vocant Sabin mensura non pondere sacerdotes accipiunt, nec ante mercari licet* &c. In sinistra Arabiæ stantis calamus est odoratus Lib. 9. c. 7. quem *præstantissimum in Arabia trans Libanum nasci* narrat Plinius, in qua *propter eum aspirationem agri odoratissimam esse inter omnes* Lib. de antidotis. *constare* scribit Theophrastus. Ad id fortassis refertur quod narrat Galenus, *cinnamomi virgulas absque ramis & foliis in scriniis Imperatorum Traiani & Hadriani asseruari, quas & ob vsum & ob elegantiam & ob opus maximi faciebant.*

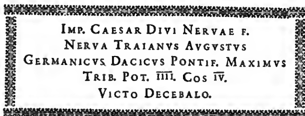

Quem optimum Principem Senatus populusque Romanus iudicauerat hic triumphans variis modis cernitur. Post deuictos Dacos eorumque Regem Decebalum, innumera victoriarum monumenta vbique extructa fuere. Trophæa, arcus, statuæ, columnæ, nummi, omnisque generis signa adhuc exstant. Primus huius tabel- 1.
læ nummus Traianum exhibet equitem, Decebalum calcantem: pro- 2.
ximi duo trophæa in quorum postremo, vnum amplectitur Impera- 3.
tor ad alterum manum tendens: quo quidem significatur breuissimo tempore duas fuisse partas victorias,

Virgilius. *Et duo rapta manu diuerso ex hoste trophæa.*

Pax in quarto cernitur stans more solito, cornucopiam sinistra tenens 4.
quæ bonorum omnium prouentum significat: arma in globum congesta dextra, face admota comburit, velut humanæ fœlicitatis impedimenta, quæ quidem omnia imperii tranquillitatem indicant. Po- 5.
stremus tandem triumphum demonstrat, qualis frequens in Impe- In Panegyrico. ratorum nummis occurrit; de illo sic Plinius; *Accipiet ergo aliquando Capitolium non inanes currus, non falsæ simulachra victoriæ, sed Imperatore veram ac solidam gloriam reportante, pacem, tranquillitatem & tam confessa hostium obsequia, vt vincendus nemo fuerit. Pul-* Xiphil. in Traiano. *chrius hoc omnibus triumphis* &c. Traianus itaque de Dacis triumphauit, & Dacicus cognominatus est; Hunc nummum arbitror mortuo iam Traiano Hadrianum cudi iussisse. Coniecturam Spartianus suppeditat, his verbis: *Quum triumphum Hadriano senatus qui*

Traiano debitus erat, detulisset, recusauit ipse, atque imaginem Traiani curru triumphali vexit, vt Optimus Imperator, ne post mortem quidem triumphi amitteret dignitatem. Redeunti enim Traiano ex India, inquit Xiphilinus, parabant ciues longius obuiam procedere, sed is nunquam in vrbem reuersus est. De his superest egregia hæc Gruter. pag. 246. ex Panvinio. inscriptio antiqua.

Imp. Caesar Divi Nervae f.
Nerva Traianvs Avgvstvs
Germanicvs Dacicvs Pontif. Maximvs
Trib. Pot. IIII. Cos IV.
Victo Decebalo.

1. Magnificentissima Traiani opera exponit hæc tabella: primum quidem, quod huc vsque Antiquarii pontem interpretati sunt per quem nempe trans Danubium Romani tuto deduci poterant, alio reuocandum esse censerem. Norunt qui portum Anconæ viderunt Piceni ciuitatis primariæ, hanc illi formam esse vtrinque turribus ornatam, in modum amphitheatri concauam, in cuius medio nauis cernitur, citra quam catena tutiori reddendo portui. coniecturam firmat arcus Traiani adhuc integer in Anconæ portu,

	Imp. Caesari Divi Nervae f. Nervae	
	Traiano Optimo Avg. Germanic.		Gruter. Inscript. p. 247.
Plotinae	Dacico Pont. Max. Tr. Pot. xviiii. Imp. viii.	Divae
Avg.	Cos. vi. pp. Providentissimo Principi	Marcianae
Conivgi Avg.	Senatvs p. q. r. Qvod Accessvm	Avg.
	Italiæ hoc etiam Addito ex Pecvnia sva	Sorori Avg.
	Portv Tvtiorem Navigantibvs Reddiderit.	

Nouimus quidem Traianum fundatorem fuiſſe pontis ſuper Danubium, ſed an id cum nummo conueniat videant acutiores, ego certe non video.

Templum ſumptuoſiſſimum repræſentat alter nummus, columnis, porticibus, figuris ornatum. Sed quale ſit illud inter tot à Traiano ædificata non facile eſt affirmare. 2.

Tertium nummum in quo figura muliebris humi procumbens rotam dextra tenet, ſatis explicat inſcriptio, VIA TRAIANA. Ne tamen eius breuitas obſcurum opus relinquat, Galeni noſtri verba rem totam definient; *Veluti nunc quoque videmus quaſdam veterum in terris viarum, quibus pars quæpiam eſt lutoſa, vel lapidibus ſentibusque impedita, vel moleſtè ardua, vel periculoſe prona, vel feris obſeſſa, vel propter magnitudinem fluminum invia, vel longa, vel aſpera: itaque cum ſic ſe haberent omnes in Italia viæ, eas Traianus ille refecit. Quæ quidem earum humida ac lutoſa partes erant, lapidibus ſternens, aut editus aggeſtionibus exaltans, quæ ſenticoſa & aſpera erant, eas expurgans, ac flumina quæ tranſiri non poſſent, pontibus jungens: vbi longior quam opus erat via videbatur, aliam breuiorem exſcindens: ſicubi vero propter arduum collem difficilis erat, ab illa transferens ac per habitata ducens, tum aſperas complanans.* Omnium viarum maxima & celeberrima Appia dicebatur, quæ ideo *Regina viarum* dicta eſt, quæ ab Vrbe ac porta Capena initium ſumebat ab Appio Claudio Cenſore ad Capuam vſque munita. Brunduſium vſque ſtratam quidam prodiderunt, quare ſunt qui à Iulio Cæſare, cui eius viæ cura commiſſa fuit, Brunduſium vſque Capua munitam tradant. Ea fuit latitudine vt plauſtra duo ex aduerſo inuicem occurrentia liberè exciperet, longitudine paſſuum CCCXXXM. Hanc nouiſſimè Traianus reſtituit, deſiccatiſque paludibus, excisis collibus, aggeratis vallibus ac pontibus extructis permeabilem fecit, & de ſuo nomine Traianam appellauit. Viarum Traianarum trium eſt mentio in marmore antiquo quod Auximi ſupereſt. 3.

Lib. 9. c. 8. meth. med. — Tacitus. — Dio.

Quartus peculiari ſymbolo AQVAM TRAIANAM repræſentat, ea quæ inter 20. vrbis Aquas à P. Victore commemoratur: *Aqua Martia partem Traianus in Auentinum deriuauerat vnde Traiana dicta eſt.* hanc laudat hæc inſcriptio. 4.

Topogr. Romæ. c. 4.

AQVA TRAIAN. Q. ANICIVS Q. F. ANTONIAN.
CVR. THERMARVM VARIANARVM.

Aliam aquam Traianam in Hiſpania fuiſſe, docet marmor antiquum, quod ad nummum noſtrum facere non arbitror.

Quintus columnam ſuperbiſſimam repræſentat, quæ adhuc hodie ab authore Traiana dicitur. Opus mirabile & omnium totius 5.

antiquitatis integerrimum, cuius *ſingularem ſub omni cœlo fuiſſe ſtructuram & vel numinum aſſenſione mirabilem*, ſcribit Amm. Marcellinus. *In foro ingentem columnam ſtatuit*, inquit Dionis abbreviator, *ſiue ut ea pro ſepulchro eſſet, ſiue in oſtentationem eius operis quod ille circa forum egit:* In ea etiam Traiani oſſa ſepulta eſſe idem aſſerit. Structa eſt lapidibus XXIIII. tantæ vaſtitatis, vt opus videatur non hominum, ſed gigantum. alta CXXVIII. pedibus. In eius circuitu res geſtæ ab Imperatore, bellum Dacicum aliæque expeditiones elegantiſſimè ſculptæ ſunt, quarum imaginibus non Roma tantum, ſed totus orbis gaudet hodie ac fruitur, impenſis Chriſtianiſſimi Franciſci I. Gallorum Regis, rerum antiquarum percurioſi, eruditorumque omnis generis Mæcenatis, libello 130. figuras in ære cœlatas continente, hac de re edito. Audiui Pictorem illum Illuſtriſſimum RAPHAELEM Vrbinatem ex eius figuris, eam quem adeptus erat ſuæ artis elegantiam excerpſiſſe. Superſunt enim integræ abſque vllo fere detrimento: cum hac inſcriptione,

Xiphil. in Traiano.

In Hadriano.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS
IMP. CAESARI DIVI NERVÆ F. NERVÆ
TRAIANO AVG. GERM. DACICO PONTIF.
MAXIMO TRIB. POT. XVII. IMP. VI. COS. VI. P.P.
AD DECLARANDVM QVANTAE ALTITVDINIS
MONS ET LOCVS TAATIS OPERIBVS SIT EGESTVS

Gruter. inſcript. pag. 247.

De Colonia Auguſta Felice Beryto abundè dictum in Auguſto pag. 39. Quæ Traianum reſpiciunt, veniunt examinanda. *Gloria auiditas bellique ſtudium*, vt loquitur Xiphilinus, *illum in Orientem compulit, Parthos, Arabes, vicinoſque populos, Romanis ſubiicere meditantem.* Terra marique omnia expediuit, militum robore, nauium copia, quam ſubminiſtraſſe Berytum veriſimile eſt, quod idem fecerat temporibus Auguſti, ad quod etiam typi ſimilitudo refertur. Boues ſoli fertilitatem, aquilæ legionum in laurea quaſi eò deductam aut amplificatam à Traiano coloniam indicant.

In Traiano.

De templo Veneris Paphiæ, quod in insula Cypro celeberrimum erat abunde dictum est in nummo Drusi pag. 80. Hoc monumentum fortassis Traiano dicauit Cypri communitas, suum erga illum amorem patefaciens & prolis Vlpiæ desiderium, quam à Venere generationis parente summopere postulabant. Fortassis etiam ob subactos in Cypro Iudæos ope Lucii quem eò Traianus miserat, quod ii in Ægypto Cyproque ducenta quadraginta hominum millia trucidauerant: ex quo fit vt Iudæo in Cyprum venire non liceat, quod si forte vi tempestatis appulerit, interficitur: gratam huius beneficii recordationem insulares Cyprii hoc nummo testantur. (Xiphil. in Traiano.)

Iupiter Casius in monte colebatur de quo Lucanus, (Solin. cap. XLVII.)

Et Casio præferre Ioui · · · · ·

Qui prope Pelusium est ad ostium Nili, in cuius colle magni Pompeii tumulus: hæc tamen nummum non attingunt: quæ enim ei inscripta sunt ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ, ad montem Casium in Seleucide referuntur: Seleucis autem pars est Syriæ quæ τετράπολις ob vrbes suas quatuor dicitur, Antiochiam, Apameam, Laodiceam & Seleuciam, quarum hæc rem nostram conficit. Dicebatur enim Seleucia in Pieria Syriæ sicut nummus exponit ΠΙΕΡΙΑΣ ΣΥΡΙΑΣ: illam expugnato Tigrane liberam Pompeius reddiderat. (Stephanus. Strabo. l. 16. Plin. l. 5. c. 12. & 22. Lact. Firmian. Libanius in Antioch.) *In promontorio autem,* inquit Plinius, *Seleucia libera Pieria appellata, cuius latitudo ad oppidum in Euphrate Zeugma* CLXXV. *M. P.* (Lib. 5. c. 21.) Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit Seleuciam, ait idem Plinius. (Lib. 6. c. 16.) Eius mons non Iouis templum tantummodo fundamentum censebatur, sed Iupiter ipse ab incolis vicinisque regionibus cultus, vnde ἐπάκριος Ζεὺς quasi montanus dicebatur, & mater eius Rhea petrosa & montana qualem

lem nominat Theodoretus, Ῥέον πετρώδη ϗ ὄρειον. *Quomodo autem*, inquit Cicero ad Trebatium, *tibi placebit Iouem lapidem iurare, cum ſcias Iouem iratum eſſe nemini poſſe*; quod apud Romanos ſanctiſſimum erat iusiurandum. *Quid igitur*, inquit Apuleius, *iurabo per Iouem lapidem?* vnde Iupiter Lapis,ſiue lapideus dictus eſt. Aberrauit fortaſſe Ptolemæus, quod ſæpius illi contingit, in huius Caſii montis deſignatione: illum enim in Meſopotamia exponit qui in Syria eſt verſus Euphratem. Traiani munera poſt Dacicam expeditionem in Parthos properantis exponit Spartiani illuſtrator Salmaſius, dum Vri cornu, pelues argenteæ, crateres, aliaque magnifica Ioui Caſio oblata ſunt, de quibus epigramma confecit Imperator Hadrianus.

Lib. 7. epiſt.

Eraſmus in Adagiis.

Ζηνὶ τόδ' Αἰνεάδης Κασίῳ Τραιανὸς ἄγαλμα &c.

Vnde Seleucenſium gratam recordationem interpretari non erit difficile: Spartianus narrat Hadrianum ad verticem Caſii montis aſcendiſſe Ioui ſacrificaturum. *In eius vertice talis ſpecula eſt, vt lucem prius videas quam auſpicetur dies.* Cæterum, templum in quo mons ſuper quod Aquila Iouis eſſe cenſetur, quod idem eſt ac templum in monte, cuius inæqualitates mali Punici formam referunt, vt loquitur Achilles Tatius, tereti ambitu in ſublime porrectum eſt: coronam refert apex, qui etiamnum in nummo cernitur.

Solinus cap. XLIX.

Lib. 3. Amm. Marcel. lib. 22.

Communitas Cretenſium hos nummos in honorem Traiani cudi curauit; eius prædeceſſoris Neruæ origine Cretenſis memoriam
1. laudantes & Plotinam patria Cretenſem Imperatoris vxorem. Iupiter
2. Europam rapit in primo, ſedet in altero, aquilam habens iuxta pedes: hoc Rex Dei habitu, illo famoſus ille legiſlator Minos celebrabatur Iouis ex Europa filius, quibus ſupra omnia Creta gloriabatur: quos ideo deuinciendis Romanis Imperatoribus perpetuo eorum imaginibus ſuis in nummis iungebant. De Cretenſium erga Iouem cultu dictum eſt ſupra in Domitiani nummo, pag. 164.

3. Tertius Æſculapium & Hygæam repræſentat, Medicum Sanitatis parentem. De iis plura paſſim.

Europa boui insidens quo habitu à Ioue rapta est, in primo num- 1.
mo signatur. *Est & alind templum in Phœnicia quod Sidonii*
Lucianus. de Dea Syria. *tenent Astarta vt ipsi quidem dicunt. Vtque mihi aliquis ex sacer-*
dotibus narrauit, inquit Lucianus, *Europa illud est, Cadmi soro-*
ris: quam, cum esset Agenoris Regis filia, nec amplius appareret,
Phœnices templo honorarunt, & sacrum de ipsa sermonem evulgarunt,
nimirum Iouem eius amore captum, quod esset pulchra, formam in tau-
rum mutata eam rapuisse, & in Cretam deportasse: atque hac quidem
etiam à cæteris Phœnicibus audiui, & nummus quo Sidonii vtuntur,
habet Europam tauro, Ioui videlicet insidentem: hæc Lucianus.

Alter nummus mulierem in naui dexteram protendentem, 2.
sinistra vestem circa femen attollentem repræsentat, quam Didonem Sidoniam Principem interpretantur. Quæ siue, vt narrat Virgilius Æneam deperiuerit, siue quæ trecentis annis ab illo vixerit, Carthaginem fundauit, quasi gradiens exteras terras quærere tentat. Hæc Sichæo Herculis Sacerdoti nupserat, quem Pygmalion eius thesauris inhians necari iussit; Vidua, opum quod superat, pluresque tum viros tum fœminas in naues suas transportauit, occidentem versus pergere iussit. Characteres lubet interpretari DIDONE SIDONIA CLASSIS DVCE.

ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC CEB. ΓΕΡΜ. Imperat. Cæsar Nerua Traianus Augustus Germanicus. *Caput Traiani.*
ΚΟΙΝΟΝ CYPIAC. Communitas Syriæ. *Caput turritum.*

ΘΕΑC CYPIAC ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. Deæ Syriæ Hierapolitanorum, *in laurea.*

Communitas Syriæ Opim in terris, Rheam in cœlis, Cybelem quæ vtraque est, venerabatur. testantur inscriptiones antiquæ,

DEÆ SYRIAE SACR. VOTO SVSCEPTO PRO SALVTE . . .	D. M. SYRIAE SACRVM. L. MAIANIVS HOMER. CVM MAIANA HOMERIDE FIL. V. SP. L. D. D. D.

Has explicat Diodorus Siculus qui Cybelem Deam Magnam & Lib. 34. Eclog. 2.
Syriam interpretatur. Nihil iucundius fore Imperatori arbitrantes Syri quam suam Deam illi offerre, hanc in suo nummo qui primus cælatus est solemniter pro more ornatam obtulerunt.

Alterum explicat Lucianus. Ἐστὶν ἐν Συρίῃ πόλις &c. hoc. est, De Dea Syria.
In Syria non procul ab Euphrate fluuio est ciuitas quæ vocatur sacra, estque sacra Iunoni Assyriæ; sed nomen hoc vrbi simul atque fuit condita, non inditum fuisse videtur, imo aliud illi erat antiquitus, cum vero Magna Sacra ibi celebrarentur, hoc cognomentum accepit, ideoque à Græcis ἱερὴ πόλις*: & in sequentibus cum multa sint magna & antiqua* De Dea Syria.
templa in Syria, nullum tamen maius eo est quod in sacra ciuitate, ἐν τῇ ἱερῇ πόλει *habetur, neque etiam ædes alia sanctior, nec terra magis sacra.* Plura leguntur de Hierapoli in Sacri Senatus nummis pag. 8.

Sepphoris vrbs est opulenta & totius Galilææ primaria, in meditullio regionis tutissimo loco sita, arce, portu, mœnibus, murisque firmissimis munita & habens circa se vicos plurimos. A Sephore Moabitarum Rege, de quo in Numeris & Iosue, fortassis nominata fuit, aut à Sepphora Moysis vxore, de qua in Exodo. Palmarum in tota regione fecunditas hanc quæ in nummo videtur fieri fecit; nisi hac etiam Traiani victoriæ contra Arabes celebrantur. Adrichomius de terra Sancta.

ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC ΑΡΙCΤΟC CΕΒ. ΓΕΡΜΑΝ. ΔΑΚ. ΠΑΡΘ. *Caput Traiani.* ΚΥΡΡΗCΤΩΝΑ. Cyrrhestensium *in laurea*, ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ Γ. Beroensium *in laurea.*

ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ Κ. Ε. Flauiensium Chalcidensium. *in laurea.* ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ, Carystiorum. *Caput Iouis.*

Coronas ex auro Imperatoribus Romanis Græciæ populos sæpius misisse, palam notum est. Exempla hic apposuimus plurima. Populorum nomina in mediis coronis leguntur quasi offerentium. Cyrum vrbs est Syriæ-cauæ prope quam Ventidius Parthos vicit: Lib. de bello Parthico. ἐν τῇ Κυῤῥηστικῇ inquit Appianus. Cyrrhestæ sunt quidam Macedoniæ populi quorum Plinius mentionem facit: Iis nummum Κυῤῥηςῶν tribuit Golzius.

Vicinæ vrbes Beroæa & Chalcis quæ etiam sunt in Cæle-Syria prope Strabo. l. 16. Palmyrenos, hac laurea Traianum suum victorem testantur. Beroæa Plin. l. 6. cap. 28. à Seleuco condita hodie nuncupatur *Alep.* Chalcis variis bellis diruta à Tito Imperatore Flauia dicta est, vt multæ aliæ quæ aut coloniæ ab ipso factæ sunt, aut instauratæ, aut priuilegiis donatæ. Est etiam alia Chalcis primaria Eubœæ vulgo *Negroponte*, Carysto proxima quam refert tertius nummus, quæ etiam Chalcis habita est apud priscos vt Callidemus autor est *are ibi primum reperto*, inquit L. 2. c. 7. Solinus. Vtramque *opulentissimam* nominat Mela Hæc in Euboico mari insula & oppidum à Carysto Chironis filio nomen Solin. c. XVII. habet, & ab Ægæone gigante Ægæa dicta est. *Vnde Briareo rem diuinam faciunt Chalcidenses, sicut Ægaoni Carystii, Titanas vtrique venerantes, qui ibi regnauerant.* Celebris hic olim erat latumia ex qua nobilissimum marmor effodiebatur, vnde Carystiæ columnæ Strabo. Plinius. excindebantur. Carysti etiam lapis nascebatur ἠξαινομένη *quem lana instar pectere & nere poterant, ex illoque parabantur mantilia egregiè contexta, quæ vbi sordibus inquinata, erant, in flammam proiecta non secus emundantur, quam si maculas elueres.* Neque diu est quod Lib. de Orac. defectu. Carystia rupes desiit, simul cum marmore &c. inquit Plutarchus. Quod Græci Ασβεστον lapidemque Carystium vocabant, id fortassis Amiantum intelligimus.

Frequenter occurrunt in nummis characteres quibus dignitates designantur, Consulatus præcipuè & Tribunitia potestas, cæteris maiores: has etiam in longinquis regionibus populi venerabantur. horum enim numorum scalptura & typus Africam denotant.

1. Caput Elephantis ornatum proboscide Cyrenaicam indicat regionem, vt & Iouis cornigeri quem Ammonem incolæ nuncupant.

2. Iisdem etiam Africam totam repræsentari palam nummi testantur: hos autem ideo cusos arbitor quibus non modo generali cultu suam Imperatoribus reuerentiam populi testarentur, sed peculiariter eam quam ob summum ab Traiano acceptum beneficium Ægyptii debebant. Is enim propter deficientem Nili inundationem Ægypti sterilitati annonæ abundantiâ opem tulerat: de quo sic Plinius. *Igitur inundatione id est vbertate regio fraudata,* (Ægyptus) *sic opem Cæsaris inuocauit vt solet amnem suum, nec longius illi aduersorum fuit spatium quam dum nunciat. Tam velox, Cæsar, potentia tua est tamque in omnia pariter intenta bonitas & accincta, vt tristius aliquid sæculo tuo passis ad remedium salutemque sufficiat, vt scias* &c. In Panegyrico.

3. Triumphi supra memorati pag. 177. recordationem sibi gratam esse significant illi Græciæ populi qui tertium nummum cuderunt. Eos vel Syros vel Ægyptios ob nummi characteres fuisse suspicor.

1. Perinthiorum Fortunam refert primus nummus, qua fortassis frui se per Traianum asserebant. De iis dictum est in Domitiano pag. 163.

2. Nacrasa vrbs est Lydiæ cuius meminit Ptolomæus. Nummum Seueri subiiciemus, in quo Æsculapius stat, circum quem ΑΚΡΑCΙΩΤΩΝ. num eamdem vrbem indicent nummi dubito, potuit quidem N. subduci ob detrimentum.

Iulienſes & Laodicenſes nummum ſimul cudiſſe probat hæc inſcriptio. Id moris erat, Græcas ciuitates non ſeorſim tantum, ſed & coniunctim ſuos Imperatores in nummis venerari. Communitates tunc vocabant quæ frequenter leguntur in inſcriptionibus antiquis & nummis, hoc verbo ΟΜΟΝΟΙΑ. Placet etiam vni Laodiceæ nummum tribuere quæ Iulia dicta fuerit ob aliquod acceptum beneficium: ſic plures aliæ vrbes Iuliæ dictæ ſunt. 3.

De Nicomedia abundè dictum eſt in Domitiano. pag. 164. Epigraphe hic obſeruanda venit, Nicomedia enim ſe metropolim, & primariam Ponti & Bithyniæ in hoc nummo iactitat, cum Nicæa eundem ſibi honorem vindicet, quare acris fuit inter has ciuitates contentio. 4.

Tiberienſes hos eſſe ex temone & prora nauis ſuſpicor qui Galilæam iuxta mare accolunt. Τιβεριάς paſſim legitur in ſacris litteris. Tiberia quædam à Tiberio in Thracia conſtructa eſt. 5.

Inuſitatus & inſolitus typus exhibetur à Byzantiis in primo nummo qui Traianum non tantum vt Imperatorem, verum etiam vt ſuum peculiarem magiſtratum venerabantur: id forte tot priuilegia à Plinio commemorata effecere: ſed cur galea criſtata? Antiqui Autores id videntur explicaſſe fuſius, cum recens quidam Traianum ſuum caput ornaſſe ſcribit non diademate, ſed galea: Heroem ſuum Byzantem interdum galeatum in nummis expreſſere Byzantii, cur eodem habitu Imp. Romanum non deſignarent? 1.

Lib. X. Epiſt. tribus locis.

M. Zverius Boxhornius de vita & morib. Traiani.

Goltz. in Græcia.

Vicini Chalcedonenſes ſecundum nummum cudere, grati erga Traianum animi ob ſua firmata auctaque priuilegia teſtificationem præbentes. Eos ab oraculo Pythio cæcos appellatos fuiſſe, tradit Tacitus, quod priores Byzantiis ad Boſphorum Thracium aduecti, minus prouiſa locorum vtilitate peiora elegiſſent, vbi vrbem conderent. Apollinem ſupra cœteros Deos venerabantur in eius honorem ædificauerant. Καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν χαλκηδόνα ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ ὅπερ ἀρχαιότατον ἐστι χαλκηδονίοις &c. Teſtantur plures nummi apud Goltzium, Deum lauro coronatum Apollinem ſcilicet & tripodem & lyram in Chalcedonenſium nummis referentes. Apollo rapitur ad cœlum cygno inſidens, de quo ſic Mart. Capella, *ſed ſcandente Phœbo muſarum* 2.

Lucian. in dialog. Alexand.

Lib. 1.

Musarum pedisequus adhærensque comitatus candenti canoraque alite vehebatur. Cygnos currum Apollinis, cui sacræ sunt aues, vehere finxerunt Poetæ, fortaßis ob harmoniam quam paulo ante obitum edunt. Cæterum ΧΑΛΚΙΔΟΝΙΩΝ passim apud autores legitur, in nummis vero vt apud Strabonem solum, semper ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ aut ΚΑΛΧΗΔΟΝΙΩΝ. Eumdem typum exhibet Tristanus in Tranquillinæ nummo: Cygno pauonem substituit Strada in Plotina: eodem consilio fortassis quo in consecrationibus Imperatorum aquilæ semper occurrunt, Augustarum vero pauones.

3. Dianam Ephesiorum & Ierapolitanorum referunt duo sequentes nummi, de qua passim in superioribus & præcipuè pag. 6.

4. Quintum nummum Milesii condidere: de his vide Caligulæ nummum pag. 94. Inscriptionem nobis eripit erosio nummi in qua integrum superest φιλομήτορος nomen, quod mihi ad explicandum nummum non sufficit.

1. De Tripolitanorum & Aradiorum coniunctione dictum est in Domitiani nummis pag. 165. quare Tripolim eam esse Syriæ certum est. Tripolitani autem Imperatorem sibi ipsi trophæa struentem maluerunt in auerso nummo repræsentare quam eius caput, cuius loco suæ vrbis Genium exhibent, quod fermè huic nummo peculiare est.

2. Castorem & Pollucem exhibet alter nummus, quos ideo vrbes ferè omnes maritimas veneratas esse dictum est, quod hi ventos & æquora placare prædicabantur: de his dictum est pag. 7.

Equidem Traianum exhibent Phœnices, cum in Arabiam properaret. Tanta fuit illius Imperatoris virtus bellica, vt ipsi Alexandro comparari potuerit. mirum itaque non est, omnes

fere orbis populos illum in ſuis nummis celebraſſe. Hæc prouincia nomen videtur accepiſſe à palmis quibus ſola abundat, Græcis enim Φοίνιξ dicitur. Nummum in Antonini Pii honorem fabricauit in quo Palma cernitur retro ſtantem figuram quod ſuum eſt ſymbolum.

De Pergamo iam abunde dictum eſt pag. 53. in detrito nummo non ſatis licet proſpicere quænam ſint figuræ in templo, an Iouis an Æſculapii? vtrumque enim colebant Pergameni. Inſcriptionis pars prior quæ abolita eſt, fortaſſis dignitatibus Traiani ritè reſtitueretur, apparent enim veſtigia quædam quæ eas indicant, ſic ergo legerem ΑΥΤΟΚΡΑτωρ ΚΑΙΣαρ. quæ ſi characteribus manifeſtis iungantur ſic ſonant. IMPERATOR CAESAR TRAIANVS PERGAMENORVM.

Plotina *ſanctiſſima fœmina*, vt loquitur Plinius, Traiani vxor fuit. Palatium aſcendens ex gradibus ad populum conuerſa, Talis, inquir, huc ingredior qualem me etiam egredi opto. Exactiones improbans, fiſcum lienem vocabat, quod eo creſcente reliqui artus con-
Lib. 9. epiſt. ad Roman. tabeſcant. Hæc vna fortaſſis ex Principibus modeſtè & ſanctè in ſumma poteſtate ita ſe geſſit, vt de ea nullus iure conqueri potuerit. *Tibi*
Aur. Victor. *vxor in decus & gloriam cedit,* inquit Plinius Traiano, *Quid enim illa ſanctius? quid antiquius? nonne ſi Pontifici maximo eligenda ſit coniux,*
Xiphil. *aut hanc, aut ſimilem, vbi autem ſimilis, elegerit? &c. Eadem quam modica cultu? quam parca comitatu? quam ciuilis ingreſſu?* &c. Ha-
In Panegyrico. rum virtutum admiratores Perinthii nummum cudere, viri & vxoris facie inſignitum.

Eidem

Eidem officio non defuere Byzantii, qui pisces suos Plotinæ obtulerunt. Pelamydes esse & forma & Strabo, & Hesychius docent. *Est cornu Byzantio muro coniunctum, Sinus versus occidentem ad sexaginta stadia penetrans, similis cornui ceruino, quod in multos sinus quasi in ramos finditur, in quos incidens Pelamys facile capitur, cum ob copiam, tum ob vim fluctus intro compellentis & angustiam sinuum, ob quam etiam manibus potest comprehendi.* Εστι δὲ τὸ Κέρας &c. Hæc oraculum Apollinis explicant ab Hesychio Milesio commemoratum, Strabo.

Ὄλβιοι οἳ κείνην ἱερὴν πόλιν οἰκήσουσιν
Ἀκτὴν Θρηικίην τ' ἐνύγχον ὧδέ τε στόμα πόντου,
Ἔνθα δύο σκύλακες πολιὴν λάπτουσι θάλασσαν
Ἔνθ' ἰχθὺς ἔλαφός τε νομὸν βόσκονται ἐς αὐτόν.

hoc est, *Felices qui habitabunt sacram hanc vrbem littusque Thracium prope Ponti ostia, vbi lambunt mare duo canes, & in eodem pascuo ceruus pisciuque vescuntur. Cydarus enim & Borbyses fluuioli hunc in locum defluunt.* Pelamys piscis etiam ceruus dicitur à loci figura cornu referente, in quem fluctuum violentia, delatus nutritur & saginatur. Byzantii Imperatorem optimum per optimam vxorem sibi demereri conabantur. Gillius de Bosphor. Thr.

De Amastrianis dictum est in Homeri nummis pag. 10. Eorum cum Plotina vllam legisse coniunctionem non memini: sufficit ad nummi dilucidationem omnes imperio Romano parentes populos Traiano blanditos esse quem sibi interdum per optimam vxorem deuincire conati sunt.

Filius Traiani per adoptionem fuit Hadrianus, idque Plotinæ artibus: Vir erat procerus statura, forma comptus, promissa barba quam primus Imperatorum nutriuit, vt vulnera quæ in facie erant, naturalia tegeret, flexo ad pectinem capillo. Memoriæ & omnis pæne artificii incredibilis, ingenii lucidi & lasciui, & ad ostentationem sui insolentis. Princeps alioquin humanissimus. Bellum nullum mouit sed mota composuit: nullius bona pro iniuria proscripsit. Priuatis debitoribus in vrbe & Italia in prouinciis etiam ex reliquiis ingentes summas remisit, syngraphis in foro Diui Traiani quo magis securitas omnibus roboraretur, incensis. Ob sanguinis effusionem contabuit & in hydropem incidit. Moribundus exclamauit Πολλοὶ ἰατροὶ βασιλέα ἀπώλεσαν. Vixit annos LXII. imperauit XX. sepultus est ad Pontem Ælium in sepulchro à se condito, quod & Moles Hadriani dicitur nunc verò Castrum Sancti Angeli.

Hadrianvs Avgvstvs. *Caput Hadriani. Auersi typi infra explicantur.*

Superbissima hæc sunt monumenta rerum ab Hadriano gestarum variis in regionibus. Nullus unquam Imperator tantis deditus studiis aut felicius peregrinatus est, aut magnificentius populos ditauit. Singulæ quas peragrabat prouinciæ suum erga Principem beneficentissimum amorem in nummis omnis generis & modi signabant. De his quæ in ære mediocri occurrunt breuiter nobis dicendum.

1. Primus quidem alter & tertius Mauretaniam indicat. Hanc
2. inter & Imperatorem stat ara quam hæc sua patera aspergit, Princi-
3. pis libans saluti & Adventvi. Eius vota benignè audit Imperator, suoque habitu gratum sibi esse hoc sacrificium testatur. Cum hæc prouincia velocissimis equis sit fecundissima, hos ideo nummis Spartian. insculpsit. *Lusium Quietum sublatis gentibus Mauris quas regebat, quia suspectus imperio fuerat, exarmauit Hadrianus, Martio Turbone Iudæis compressis ad deprimendum tumultum Mauretaniæ destinato. Germanis Regem constituit, motus Maurorum compressit & à Senatu supplicationes emeruit* &c. In quorum fortassis facinorum memoriam hi nummi fuere signati.

Ægyptos

Ægyptus cubat in quarto nummo ſiſtrum dextra tenens, ſiniſtra calatho floribus pleno innixa. Ibis ſacra eius auis iuxta pedes veluti obſequens ſtat in baſi: quæ omnia & fertilitatem Ægypti, vt in triumvirorum nummo dictum eſt, & religionem, indicant. Siſtrum crepitaculum æneum quo Aegyptii ſacerdotes in Iſidis ſacris vti ſolent ἀπὸ τοῦ σείειν hoc eſt à quatiendo, propterea quod concuſſum, argutum ſonorumque ederet tinnitum,

Virgil. VIII. Æneid. *Patrio vocat agmina ſiſtro.*

Quid nos ſacra iuuant, quid nunc Ægyptia proſunt
Siſtra?

Ouid. 3. Amor. Plin. lib. X. c. XXVIII. Inuocant & Aegyptii Ibes ſuas contra ſerpentum, aduentum, vt Elei Myiagron Deum muſcarum multitudine peſtilentiam adferente, quæ protinus intereunt qua litatum eſt illi die. Hadrianus per Iudæam in Aegyptum tranſiuit vbi Pompeio parentauit, carmenque Dio. hoc addidit, dum disiectum monumentum inſtaurauit, &c.

Alexandria in quinto ſpicas habet adiunctas fertilitati indicandæ: Aegyptus enim, cuius caput eſt, & Siciliam & Italiam & Græciam, totasque pene maris mediterranei accolas ſuis nutrit meſſibus. 5.

Nilum qualem demonſtrat Philoſtratus, ſextus nummus exhibet: ſenex decora facie, cornucopiæ ſiniſtra tenens, Ægyptum alluendi ditandique impreſſam ſibi vim denotat. Crocodilus veluti blandiens adſtat. Nilum in itinere ſuo Hadrianus nauigauit. 6.

In ſeptimo, Africa elephantis ornata proboſcide ſcorpionem vt ſolet & copiæ cornu tenet. Calathus ad pedes floribus & fructibus refertus eſt. Africæ monſtra fertilitatemque eius hæc indicant. 7.

Claudian. *Tunc ſpicis & dente comas illuſtris eburno*
Et calido rubicunda die ſic Africa fatur.

Cappadociam miles refert in octauo nummo vexillum ſiniſtra tenens, Deam putat Ant. Auguſtinus. 8. In Dialog.

Dacia ſub habitu militis in rupe ſedentis dextra aquilam legionariam, ſiniſtra palmam tenentis ideo in ſequenti nummo ſignata eſt, quod Hadrianus & pugnæ & victoriæ Dacicæ fuerit particeps. 9. Æl. Spart. Poſt quæſturam acta Senatus curauit, atque ad bellum Dacicum Traianum familiarius proſequutus eſt. Secunda expeditione Dacica, Traianus eum primæ legioni Mineruiæ præpoſuit, ſecumque duxit, quandoquidem multa egregia eius facta claruerant: quorum memoriam renouat eius figura, quæ exſtat in columna Traiana, & hæc inſcriptio antiqua.

IMP. CAES. DIVI NERVAE TRAIANO HADRIANO
PONT. MAX. COS. III. PP.
CVIVS VIRTVTE DACIA IMPERIO ADDITA FELIX EST.

10. Hiſpaniam decumbentem cui ſuum nomen dederat non deſe- Bochart de animal. ſacr. ſcript. l. III. c. XXXIII.
rit cuniculus, hic enim apud Hebræos dicitur שפן Saphan, vnde Σπανία à Græcis & Phœnicicibus quaſi *cuniculoſa* Hiſpania dicta eſt. Meminit Medicinæ Princeps Galenus his verbis: *Non igitur opus erit amplius pluribus exſequi animalia omnia quæ apud ſingulas gentes propriè naſcuntur, cuius generis eſt animalculum in Iberia, quod lepori ſimile eſt, cuniculum vocant.* (Lib. III. de alim. facult. cap. I.) M. Varro autor eſt *à cuniculis ſuffoſſum in Hiſpania oppidum.* (Plin. l. VIII. c. XXIX.) Hiſpaniæ cuniculos appellat fœcunditatis innumeræ, famemque Balearibus ſingulis populatis meſſibus afferentes. (Plin. l. VIII. cap. LV.) Certum eſt Balearicos aduerſus prouentum eorum auxilium militare à D. Augusto petiſſe. In Ebuſo cuniculi, non ſunt, ſcatent in Hiſpania, Balearibusque. Cuniculoſam Hiſpaniam nominat Catullus, *Cuniculoſæ Celtiberiæ fili.* (Plin. lib. 8. cap. 58.) Oliuæ ramus non tantum pacem prouinciæ demonſtrat, ſed & abundantiam illius ſtirpis in Hiſpania, vnde Claudianus,

— — *Flauis dum prima Mineruæ* (Lib. II. de laud. Stilic.)
Nexa caput foliis, fuluaque intexta micantem
Veſte Tagum, tales profert Hiſpania voces.

11. Britannia quam ante Iulium Cæſarem non nouerant aut neglexerunt Romani, eorum armis tandem ceſſit, quorum Duces ideo dicti ſunt Britannici. (Strabo.) Sub Hadriano Britanni teneri ſub ditione Romana non poterant, ergo conuerſis regio more militibus Britanniam petiit, in qua multa correxit, murumque per LXXX. millia paſſuum primus duxit qui barbaros Romanosque diuideret. Cui expeditioni adiungendus venit alter nummus maioris modi, in quo EXERCITVS BRITANNICVS per Imperatorem & milites deſignatur, alterque Imperatori dicatus RESTITVTORI BRITANNIÆ. Haſta clypeus prouinciæ arma demonſtrat.

12. Roma denique gratulatur ſuo Principi quem omnium prouinciarum, populorum, urbium nouerat benefactorem. Pluribus modis pingitur. Hunc habitum militis dextra Palladium, ſiniſtra haſtam puram tenentis conuenientiorem arbitror, nomenque Græcum explicans. ΡΩΜΗ enim robur ſonat: vt dictum eſt ex Solino, pag. 19. (Solinus.)

Hadrianvs Avgvstvs Cos. iii. p. p. *Caput Hadriani. Auersi typi infra explicantur.*

Quod de nullo vnquam Principe dictum fuerat, de Hadriano in nummis scriptum est. Restituit nempe prouincias ferè singulas imperii Romani; & interdum orbis terrarum suam in nummis demonstrat restitutionem.

Hispania quam peragrauerat suam in duobus primis refert tesseram per oliuæ Ramum & cuniculum vtrumque à copia, supra explicatum. *Post hac Hispanias petit*, inquit Spartianus, *& Tarracone hyemauit, vbi sumptu suo ædem Augusti restituit. Omnibus Hispanis Tarraconem in conuentum vocatis, delectumque iocularitér vt verba ipsa ponit Marius Maximus, detrectantibus Italicis vehementissimè, cæteris prudenter & cautè consuluit.* 1. 2.

In vita Hadriani.

Restitutæ Africæ in tertio nummo exstat monumentum. *Inde Romam venit*, inquit idem Spartianus, *atque ex ea in Africam transiit, ac multum beneficiorum prouinciis Africanis tribuit.* Fortassis quod esset ipse Africanus, aut quod eius in Africam aduentus pluuia celebratus fuerit, cum superioris quinquennii siccitate Afrorum agri squallerent. 3.

Ibidem.

Achaïam eodem habitu sua manu subleuat Imperator. *Is postquam per Asiam & insulas ad Achaïam nauigauit, & Eleusinia sacra exemplo Herculis Philippique suscepit, multa in Athenienses contulit & pro agonotheta resedit. Et in Achaïa quidem etiam illud obseruatum ferunt, quod cum in sacris multi cultros haberent, cum Hadriano nullus armatus ingressus est.* Beneficiorum Imperatoris Hadriani erga prouinciam testis sit eius statua è marmore Pario, quam in templo Iouis, Achæi collocari iusserunt. Nummum illustrat Lipsius, Achaïam pro tota Græcia designatam esse tradens tempore Hadriani, de quo sic Pausanias, *Hic tum de omnibus nationibus Imperio Romano subditis, tum de Græcis optimè meritus.* 4.

Idem. ib.

Pausanias lib. V.

In Tacit. lib. I.

1. De colonia Corintho iam dictum in Iulio, pag. 81. & Augusto pag. 41. quod hic reponere superfluum. Grata Corinthus Hadriano suis nummis rependit honores eius magnificentiæ debitos. *Is balnea Corinthiis aliaque sua impensa exædificauit*, vt ait Pausanias. Λουτρὰ δ' ἔστι μὲν πολλαχοῦ Κορινθίοις καὶ ἄλλα, τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, τὸ δὲ Lib. 2. c. 46 Βασιλέως Ἀδριανοῦ κατασκευάσαντος. Paulo post, Κρῆναι δὲ πολλαὶ &c. hoc est, *Aquaductus multi in diuersis vrbis regionibus (luculenta enim Corinthiis perennium aquarum copia suppeditat) & is quem ducta è Stemphylo aqua erigendum curauit Hadrianus.* In agro Stymphaliorum Pausanias lib. 8. in Arcad. fons est è quo Hadrianus aquam Corinthiis intra mœnia deduxit. Alibi etiam Ἀναθήματα δὲ τὰ ἄξια &c. hoc est, *Dona quidem digna quæ* Pausanias lib. 2. cap. 59. *historia mandentur, in eo templo sunt, pauo ex auro & fulgidis lapidibus, quem dedicauit Hadrianus Imperator.* Quæ omnia Hadriani beneuolentiam erga Corinthum testantur. Inter tot Corinthi templa, quale sit illud in primo nummo signatum non facile est con-
2. iicere. De Bellerophonte satis in superioribus.
3. Quid tertius nummus exhibeat præter Dianam venatricem docebit alter integrior.

1. Colonia Ælia Hadriana Augusta in veteri inscriptione & fortassis in nummo legitur: ea est Zama regia Iubæ in Africa.

Et Zama & vberior Rutulorum sanguine Tapsus. Silius lib. 3.

Iuxta quam Africanus maior Annibalem insigni clade affecit, inquit T. Liuius. L. 10. bel. Punic. Iuppiter sedens in medio templo dispositis hinc inde stantibus figuris, quid significet, mihi obscurum est. Duarum quidem statuarum meminit Pausanias, his verbis, Lib. 1. *Ibidem Iupiter stat cognomento Eleutherius, & Imperator Hadrianus, vir cum de aliis*

 quibus

quibus imperabat gentibus, tum de Athenienſibus optimè meritus, apud quos Iouis Olympii ædem & aram ſibi dedicauit. Probabilius tamen eſt Coloniam Aeliam Capitoliam in nummo indicari, quæ caput erat Iudææ, Hieroſolyma dicta. Cum enim Iudæi ſeditionem in toto orbe excitaſſent Traiani & Hadriani temporibus, ab hoc per
Spartian. in Hadriano. Martium Turbonem compreſſi fuere: Hadrianus poſtea illam inſtaurauit, quam inde Æliam à ſe nuncupauit, Capitolinam à Ioue
Dio. Capitolino ibi conſecrato.

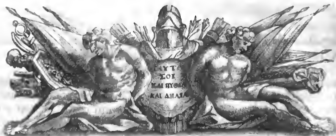
De Colonia Berytho abunde dictum in Auguſto pag. 39. Hoc 2.
monimentum Hadriano vt aliis benefactoribus conſecrauit hæc ciuitas ob aliquod peculiare beneficium quod innuere videtur lex I.
§. Sed & Ber. Dig. de Cenſibus, *Sed & Berytenſis colonia in eadem prouincia, Auguſti beneficiis gratioſa*, & vt D. Hadrianus in quadam oratione ait, *Auguſtana colonia quæ ius Italicum habet.*

Quamuis Pella alia ſit in Achaia, alia in Cœleſyria & in Theſſa- 3.
Pomp. Mela Lib. 2. cap. 3. lia; coniectura tamen eſt Coloniam Iuliam Auguſtam Pellam Macedoniæ vrbem, Philippi Græciæ domitoris, & Alexandri Magni natalibus celebrem in hoc nummo ſignatam eſſe, de qua ſic Iuuenalis,

Sat. 10. *Vnus Pellæo iuueni non ſufficit orbis.*

Lib. 16. Lib. 4. c. 10. Lib. 42. 44. & 45. Hanc Strabo Macedoniæ *metropolim*, Plinius *coloniam* nominat; *veteremque Macedonum regiam* T. Liuius, cuius ſitum abundè explicat in ſequentibus.

Cæſarearum numerus obſtat huius nummi explicationi. Mul- 4.
tas enim peragrauit Hadrianus, ſed quæ ex his nummum cuderit, in quo figura turrita caput dextra tenens, captiuum dextro pede calcat, ignoro. niſi fortè Romam ipſam barbarico opere deſignet. characteres ſic interpretor Colonia Flavia Caesarea quæ vrbs eſt Palæſtinæ, quam etiam hodie Cæſaream nuncupant. De hac fuſius in Antonini nummo dicetur.

Solebant Orientales singulis annis noua munera Imperatoribus offerre, suosque Deos aut fructus aut rarum quid aliud illis consecrare: id refert hæc tabula, quæ Ægyptiorum præcipuè & Græ-
1. corum vota in nummis refert. Primus quidem Canopum repræsentat, de quo in Othone abunde dictum est pag. 135.
2. Alter calathum fructibus & floribus plenum, indicandæ nempe horum fœcunditati: vterque anno primo imperii Hadriani cusus est.
3. Tertius annum quartum designat, cum serpente giris multiplicibus. caduceus retro & spica coram est apposita innuendæ videlicet vbicunque paci & vbertati. Serpens imperii apud Aegyptios symbolum vtramque tueri videtur.
4. Quartus capite Iouis signatus est anno nono; alicuius fortassis templi in eius honorem extructi ab Hadriano, græca quædam ciuitas monumenrum posuit.
5. In quinto Serapis stat, de quo vide nummos Titi pag. 153.
6. Cur tigris in sexto nummo sit signatus, aut à qua Græciæ ciuitate anno vndecimo, ignoro; nisi forte ob aliquod inter venandum faci-

nus, quo potiſſimum delectabatur Hadrianus, vt de leone quem propria manu interemiſſe paſſim legitur apud autores, aut propter Bacchi cultum.

Caput Solis ſeu Orientis eodem anno percuſſum, diuinitatis 7.
ſymbolum erat apud antiquos, cuius Græci Hadrianum participem prædicabant.

Quid ſignificet figura in ſequenti nummo expreſſa non facile 8.
eſt coniicere, paludata enim eſt quæ calatho ſuo capiti impoſito Serapidem mentitur: Auiculam, ni fallor, dextra tenet, ſiniſtra haſtam, illam doctioribus diſcutiendam relinquo.

Ceres ſtat in duobus ſequentibus cum face & ſpicis quæ Impe- 9.
ratorem etiam venerari videtur: hanc populi Hadriano obiicie- 10.
bant, pro tot erga eos collatis beneficiis, & præcipuè frumenti copia.

Victoriam aliquam Hadriani celebrat vndecimus nummus, 11.
corona & palma, vt ſolet, ornatam: inſcripti characteres annum ſex-
tum & decimum denotant, vt in ſequenti, Iſide Orum nutriente 12.
inſculpto: τῆς ἀθανασίας φάρμακον *immortalitatis pharmacum* illa ſuo
Bibli. Hiſt. lib. 2. lacte præbet, vt ait Diodorus Siculus; unde τιθλὼν nutrix dicebatur: retro præfericulum eſt appoſitum innuendæ aquæ cui omnia ſuam debent originem, maximèque in Ægypto.

Decimus tertius ſedentem exhibet Serapidem. 13.

Decimus quartus Iſidem ſiſtrum dextra gerentem exprimit, de 14
qua vide nummum Græcum Titi pag. 153.

Decimus quintus Serapidem ſedentem. 15.

Decimus ſextus anno decimo ſeptimo ſignatus turrim exhibet 16.
ſuper quâ turricula cernitur: hanc vidi ab Antiquariis peritis referri ad Alexandrinum Pharum nauigatoribus pervtilem; quod ſi ita ſit perrarum numiſma & elegantiſſimum arbitror.

Solin. cap. XLV. Apis bellua diuina Ægyptiorum in decimo ſeptimo cernitur, 17.
Bos in Ægypto etiam numinis vice colitur, Apin vocant, &c. inquit
Hiſt. nat. lib. VIII. cap. XLVI. Plinius; de eo plura dicta ſunt in ſuperioribus.

Sequens Nilum repræſentat cubantem cum cornucopiæ & 18.
& ramo, cui crocodilus pro more blanditur.

Decimus nonus anno vigeſimo ſecundo percuſſus Deam Pro- 19.
Cicero de nat. Deor. uidentiam ſtantem exhibet, hæc vt anus fatidica interdum pingebatur, quæ mundum & mundi partes adminiſtrare tradebatur vt optima & frugi materfamilias.

Poſtremus denique nummus quo anno fuerit ſignatus non 20.
liquet propter duplicem K. K. Ara cum ſolitis ornamentis veluti Deo ſuo iuſta perſoluere parata cernitur.

Duplex priori tabellæ adhiberi poteſt nummus, vterque Ægyptiacus. Prior Canopo eſt inſignitus, de quo in Othonis nummo dictum eſt pag. 135. Harpocrates in altero ſcalptus eſt: eum deſcribit Plutarchus *non puerum fuiſſe ſed Deum, iuuenilis adhuc imperfectæ & inarticulatæ orationis præſidem ac moderatorem: ex quo digito ori admoto illum effingebant, vt pote ſilentii & taciturnitatis ſymbolum.*

Quique premit vocem digitoque ſilentia ſuadet. Ouid. met.

Proboſcis qua ornatus eſt Africam deſignat in qua primùm & ſummopere colebatur.

Coronam refert hic nummulus in qua littera A Antinoum procul dubio ſignificat, à quo corona hæc dicta eſt Antinoia ab Athenæo deſcripta. Ex Loto parari iuſſit Hadrianus Alexandriæ in (Lib. 15.) honorem ſui Antinoi, de quo ſuo loco dicetur. Illam poëta Pancrates natam eſſe fabulatur ex ſanguine leonis quem ſua manu Hadrianus occiderat, cuius colore Lotus purpurea intelligitur, atque hæc ἀντινοειαστικῶς vocatur ϛέφανωμα: huius coronæ meminit Gruterus; (Pag. 117.) quatuor pinxit, in vniuſcuiuſque medio nomen ſcripſit, quarum vna ἀντινόϊα inſcribitur. Eius etiam meminit Tertullianus, his verbis: *Nunquid & agoniſtica cauſa diſputabantur quas ſtatim tituli ſui damnant, & ſacras & funebres ſcilicet, hoc enim ſupereſt vt Olympius Iupiter & Nemaus Hercules & miſellus Archemorus & Antinous infelix in Chriſtiano coronentur, vt ipſe ſpectaculum fiat.*

Sub Bacchi habitu exprimitur Antinous, cuius imaginem gratissi- 1.
mam fore Hadriano arbitrabantur Philadelphenses qui Syriam
Lib.5.cap.18. cauam incolunt: hanc enim indicat perrarus nummus, quam *fertilem* Plinius nuncupauit. Rem accuratè designat Pausanias cum *se*
In Arcad. *plurimas Bacchi statuas vidisse asserit quarum περιβωμίαις impositum erat Antinoi caput.* Thyrsus quo coronatur, tygridis pedes ad Bacchum pertinent.

Petra vrbs præcipua Arabiæ inde dictæ Petreæ hunc nummum 2.
Hadriano dicauit quem potentissimum Imperatorem nouerat. Mulier in rupe sedens situm non tantum prouinciæ sed vrbis denotat,
Lib.6.c.28. quam Plinius *circumdatam montibus inaccessis amne interfluente* scri-
Ibid. bit: *Arabes mitratos esse aut intonso crine*, scribit Plinius, quare mitram capiti muliebri impositam esse dicunt. Nummus tamen quem integerrimum habeo turrim denotat quemadmodum Genii vrbium signari solent.

Vicini Gazeenses tertium nummum in honorem Hadriani cude- 3.
re, in quo Pax & Abundantia videntur iunctis manibus innuere imperii tranquillitatem.

Quarundam Ciuitatum Græcarum vota exponit hæc tabella. 1.
Delphi liberum oppidum Phocidis in Achaia sub Parnasso monte
Plin. lib.4. cap.1. *clarissimum in terris oraculo Apollinis* in primo nummo exprimitur. Vmbilicus terræ dicitur τῆς γῆς ὀμφαλὸς suum Deum per lyram significat rupi impositum.

Strabo. Elea Ηλεία Peloponnesi regiuncula Cauconia etiam dicta est 2.
iuxta Arcadiam. Aquila rostro coronam gerens frequenter in nummis occurrit, quæ Imperatorem veluti coronare videtur, ad id

à Ioue

à Ioue mandata, cuius fulguri insistit. Eleos autem à Ioue suam deducere originem per Protogeniam Deucalionis filiam, narrat Pausanias. Lib. 5. in Æliacis.

3. De Antiochia abundè dictum in nummis Vespasiani, & Titi.

4. In quarto nummo Imperator sedens nauigio moderatur: FELICITATEM fortassis indicat, quam pari fere typo describit alter nummus latinis characteribus inscriptus.

ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ . . . . . . Cilbianorum. *Hygieia & Æsculapius stantes.* ΠΕΡΓΑμηνῶν ΕΠΙ ΚΕΦΑΛΙΩΝΟΣ. Pergamenorum sub Cephalione; *Telesphorus.*

ΦΛΑουίας ΣΑΜΟσάτης ΜΗΤΡΟπόλεως ΚΟΜαγήνης. *in corona.*

ΣΙΔΩΝΟΣ ΘΕΑΣ ΗΚΣ. Sidoniæ Deæ. *Currus.*

1. Cilbiani campi & Cilbiani populi à Plinio memorantur. Cilbium olim sub conuentu nunc archiepiscopatu Ephesino in Lydia ad Caystrum Fluuium, cygnæum dictum à cygnorum copia. Cilbium in libris conciliorum *Valentinianopolis* nominatur. Alterius populi nummo inscripti nomen desideratur: erosi characteres coniecturæ locum vix faciunt. De Æsculapio & Hygeia passim. Lib. 5. c. 29. Strabo. Propertius.

2. Telesphorus, qui in secundo nummo scalptus est, vt Deus à Pergamenis cultus fuit, ex oraculo sic nuncupatus: non desunt qui Telesphorum vatem interpretentur perfectum aut ἐγγαστρίμυθον, id est, ventriloquum. Lingonicum bardocucullum nominat Martialis eiusmodi vestem à capite ad genua deuolutam. Pausanias lib. 2. Lib. 14. Epig. 128.

3. Flauiam Samosatam metropolim Comagenes lego in tertio nummo, quæ excisa, deinde reparata, *Scempsat* hodie vocatur ad Euphratem. Patria fuit Luciani qui sub Traiano vixit: De ea sic Plinius: *In Comagenes vrbe Samosatis stagnum est, emittens limum maltham vocant flagrantem.* Comagene quæ interdum duplici M M scribitur in Syria est propè Armeniam maiorem & Adiabenem, non procul ab Euphrate. Flauia dicta est à Flauio Vespasiano qui *Tracheam Ciliciam & Comagenem ditionis regiæ vsque ad id tempus in prouinciæ formam redegit*, inquit Suetonius. Hist. nat. lib. 2. c. 104. In Vespas. lib. 8.

4. Sidon cuius symbolum in quarto nummo est, vrbs est Phœniciæ maritima, cui Venus Astartes nomine dominabatur, ideoque

Lib. 5. c. 19. Sidonia Dea in nummis dicta est. *Sidon artifex vitri Thebarumque Bœotiarum parens*, inquit Plinius, *Ex massis vitrum rursus* Id. lib. 1. cap. 26. *funditur in officinis, tingiturque: & aliud flatu figuratur, aliud torno teritur, aliud argenti modo cælatur, Sidone quondam iis officinis nobili, siquidem etiam specula excogitauerat.* Hunc currum fuisse Cybeles omnes autumant Antiquarii.

ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΚΑΙСΑΡΑ ΘΕϹϹΑΛΟΙ. Hadrianum Cæsarem Thessali. *Caput Hadriani.* . . . . . . ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ Nicomachi, *Pallas gradiens.*

Hadrianum suum Cæsarem Tessali celebrant in hoc nummo, sed quo consilio Palladem armatam cum iaculo & clypeo cuderint, non satis constat; vt nec quis fuerit ille Nicomachus cuius nomen inscriptum est. Thessaliam vicinam esse prouinciam Macedoniæ, fertilissimum solum, nemo non nouit.

ΦΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Flauiensium Chalcidensium, *in corona.*

Nullam memini Chalcidem Flauiæ nomen habuisse, nec constat Lib. c. 12. quænam ex tot eius nominis in hoc nummo sit signata. Alia enim in Eubœa quæ & Oechalia, teste Plinio, Atheniensium colo-Lib. 5. c. 26. nia *Negroponte* nunc dicitur, verbum fecit chalcidissare, quod fœdos puerorum amores exprobrat. Alia in Ætolia; alia vltra Pal-Lib. 17. c. 4. myræ solitudines. *Chalcia etiam Rhodiorum insula locum habet in tantum fœcundum vt suo tempore satum demetant hordeum, sublatumque protinus serant, & cum aliis frugibus metant.* Idem Plinius Lib. 5. c. 23. Chalcidem memorat cognominatam ad Belum unde regio Chalcidene fertilissima Syriæ. Quæ nam hunc nummum cuderit in Hadriani gratiam, difficile est affirmare, præsertim cum hæ omnes Græcè scripserint.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙCΑΡ ΤΡΑΙΑΝΟC ΑΔΡΙΑΝΟC CΕΒ. Imperator Cæſar Traianus Hadrianus Auguſtus. *Caput Hadriani.* ΑΔΡΙΑΝ .... ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. Hadrianea metropolis. *Mulier in rupe ſedet, ſiniſtra trophæum gerens.*

Hadrianopolim ſuſpicor, non licet enim eroſi nummi poſtremos characteres legere: ſed quænam ſit ex ſeptendecim eodem nomine donatis, non facile eſt interpretari: *multas ciuitates Adrianopoles* appellauit Hadrianus *vt ipſam Carthaginem, & Athenarum partem*, inquit Spartianus. Duæ tamen notiſſimæ Hadrianopoles dictæ ſunt nec alio nomine cognitæ, cum reliquæ ſub prioribus nominibus remanſerint: prima eſt in Cyrenaïca quæ Hadrianopolis in vetuſta Peutingerorum tabula appellatur; altera in Thracia 24. millibus paſſuum diſtans à Plotinopoli. In Hadriano.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. Lacedæmoniorum. *Caſtor & Pollux equites.*

Lacedæmones Caſtorem ſcilicet & Pollucem repræſentat hic nummus. Spartiatæ antiqua Dioſcurorum ἀφιδρύματα hoc eſt ſimulachra dedicata δόκανα vocabant illiſque templum dedicauerant. Fuerunt Caſtores etiam interdum in equis albis ſedentes effícti, quales apud Sagram Locrenſium in notiſſimo prouerbio celebrari: hiſtoria eſt notiſſima Ciceroni, Val. Maximo, Quintiliano. Sed & Phormioni Lacedæmonio eorum ædes poſſidenti, à quo cum partem ædium non accepiſſent, in qua eius filia virgo cuſtodiebatur abiiſſe ferunt, ac poſtridiè nec puellam inuentam nec comites. Amyclæi præterea fratres nuncupati ſunt ab Amyclis notiſſimo Laconiæ oppido, vbi nutriti dicuntur. Differunt ab Amyclæis de Plut. περὶ φιλαδελφίας. Solin. c. XII. Gregor. Gyrald. Pauſanias in Lacon. & Meſſen.

Erasmus. quibus exstat adagium *Amiclas perdidit silentium.* Plura vide in Seruius Æneid. l. 10. superioribus pag. 17. dum Senatus nummos exposuimus. Meminit Pausanias Dioscurorum templi perantiqui in quo ipsi iuuenes equis insidentes spectantur. Nonne id cum nummo congruit? Stellas ipsis semper appositas commemorat Horatius, *sic fratres* L. X. meta. *Helenæ lucida sydera.* Apuleius refert eos cassides in capite gestare stellarum apicibus insignes.

ΑΥΤ. ΚΑΙϹΑΡ. ΑΔΡΙΑΝΟϹ ϹΕΒ. *Caput Hadriani.* ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΩΝ ΓΟΡΤΥϹ Communitas Cretensium, Gortys. *Mulier equo insidens.*

Communitas Cretensium in honorem Hadriani suam contulit symbolam: nec prouinciæ tantum, sed & vrbis nomen, quod rarum est, nummo inscriptum est. Gortys seu Gortyna vrbs est Cretæ mediterranea olim clarissima, de qua dictum est in Germa- Plin. l. 4. cap. 12. nici nummo pag. 85. An nummus equestrem Mineruam repræsentat, dubito. Ei pleræque aræ in Græcia extructæ erant, teste Pausania, cur In Atticis. lib. 1. nummis etiam eadem non celebraretur?

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΗΚΥ. Tripolitanorum. *Genius vrbis capite turrito dextra tridentem tenens, pede proram calcans.*

Quæ sit illa Tripolis quam designat nummus, non facile est coniicere: videtur tamen vnam esse ex duabus aut quæ in Phœnicia aut quæ Leptis magna dicebatur apud Syrtim paruam. Vtrique, cum sint maritimæ, conuenit prora nauis pede calcata figuræ stantis quæ suo capite turrito vrbem denotat. hanc autem esse probat alter nummus maioris moduli eadem insignitus inscriptione, in quo Hadrianus eques leonem hasta configit, quod Lepti patratum fuisse describit Athenæus. cuius memoria etiam superest in marmore antiquo.

ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΤΡ. ΑΔΡΙΑΝΟC CEB. *Caput Hadriani.* KOINON BEIΘYNIAC Communitas Bithyniæ. *Templum.*

Bithyniam ſupra omnes prouincias diligebat Hadrianus. Antinoum ſuum non ſatis laudaſſet, niſi etiam eius patriam ſummis cumulaſſet beneficiis. Hæc Principi gratulabunda in ære mediocri & magno nummum cudit, in quo templum eius memoriæ dicatum à communitatibus Bithyniæ conſecratum cernitur: id fortaſſis locus Dionis exponit: *Seuerum dein debellatis Iudæis in Bithyniam miſit* In Hadriano *Hadrianus, non quidem ad bellum, ſed indigebat prouincia Præſide & gubernatore iſto ſapienti, & qui in dignitate fuiſſet, authoritatemque haberet, quæ omnia in eo inerant. Hic res Bithynicorum tam priuatè quam publicè ita diſpoſuit & correxit, vt nos omnes Bithyni in hanc vſque diem ſemper eius memoriam magni faciamus.*

ΑΥΤ. Κ. ΤΡ. ΑΔΡΙΑΝΟC CEB. *Caput Hadriani.* TIBEPIEΩN. Tiberienſium: *Templum in quo Iupiter.*

Vrbem in Thracia ſuo nomine conſtruxit Tiberius Imperator: quæ cur templum & Iouem in eo ſedentem Hadriano obtulerit, non ſatis ſcio, niſi forte templum referat quod Ioui Olympio dedicauit Hadrianus, in quo ſignum, quod magnitudine cum Romanis & Rhodienſibus coloſſis conferri poſſit, poſuit: de quo Pauſanias. In Atticis, Lib. 1. qui, plurima de Hadriano diligentiſſimè ſcripſit eorum præſertim quæ ad ſigna antiqua pertinent. obſeruandum venit, illum non ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ *Imperatorem ſed* ΒΑCΙΛΕΑ *Regem* perpetuò nominaſſe; cuius non aliam ſuſpicor rationem niſi apud Græcos parem fuiſſe nominis rationem cum Romani vnum extollerent, alterum contumelioſum haberent, quare Auguſtus illum recuſauerat.

Imperatoris Hadriani & Sabinæ coniugis effigies coniunxit antiquitas indicandæ eorum concordiæ. Quid detritus nummus sua vetustate Curiosis omnibus eripiat, coniiciat lector ex Pallade Tritonem calcante, cuius & inscriptionem & typum omnium fortassis pulcherrimum suspicor. Alter quidem ab Hadrianopolitanis in eorumdem honorem cusus est, de quibus supra dictum est pag. 203. Victoria coronam dextra, sinistra palmam gerens eis fortassis gratulatur.

Easdem exhibet facies Hadriani & Sabinæ iste nummulus : sed à quibus fuerit cusus docebit integrior: Ceres ex frugibus dignoscitur, quæ aliquam potest suppeditare coniecturam.

Triplicem qui in nummis Sabinæ cernitur capitis ornatum hic habes: flexi capilli & veluti diademate cincti, aut coronati, aut sursum elati, inconstantiam morum eius ævi in ornamentorum frequenti mutatione exhibent. Quod priscæ rusticitatis indicium posterioris

posterioris & delicatioris æui mollitie antiquatum fuerat, id Hadrianus in ornamentum vertisse videtur: primus enim barbam alere instituit. Huius exemplum quod ad capillitium attinet sic æmulatæ mulieres eiusdem ætatis videntur vt longo interuallo superauerint: exemplum in Plotina, Marciana, Matidia, Sabina cernitur: nam superiori ætate tam delicatus & subtilis capillorum cultus tam contorti & compositi cincinni etiam ornatissimis mulieribus non occurrit. Sabina ex sorore Marciana neptis & Matidiæ soror, Hadriano Imperatori vxor fuit. Hanc vt asperam & morosam & quod cum Claro præfecto prætorii & Suetonio Tranquillo epistolarum magistro familiarius quam reuerentia domus aulicæ postulabat, egerat, dimissurus erat, si priuatus fuisset. Seruilibus pene iniuriis affecta ad voluntariam mortem compulsa est, nec sine fabula veneni dati ab Hadriano expirauit. Palam autem testata est quam immane ingenium Hadriani pertulisset & se studiosè conatam ne ex eo in perniciem generis humani grauida fieret. Frequentes tamen sunt nummi illius PVDICITIAM & CONCORDIAm cum marito referentes & ipsum quoque Hadrianum. Vnum subiecimus in quo arbor est conspicua infra quam puer delphino incumbit: Corinthi percussum esse inscriptio docet, quæ tangere videtur historiam Delphini, pueri cuiusdam amatoris. ea legitur apud Pausaniam. Victor.

De Phocæensibus dictum est pag. 6. vt & de pileis stellatis Castorem & Pollucem indicantibus. De Smyrnæis quoque & Melete fluuio in nummo Homeri pag. 9. De Perinthiis pag. 163. Dea cum canistro capiti imposito Isidem refert, & eatenus ab Ægyptiis aut vicinis cusum esse quartum nummum verisimile est: sed quid illi cum Sabina præter summam erga eius virum reuerentiam, non satis scio. Multoties iam diximus id vnam esse adulandi formulam quam Græci præcipuè vsurpabant.

Antinous Claudiopoli Bithyniæ ortus, eximiæ pulchritudinis puer ab Hadriano in deliciis habitus, cui ſtatuas per vniuerſum terrarum orbem atque etiam effigies erexit, templum apud Mantineam (Pauſanias lib. 8.) conſtituit, *quinquennale ludicrum inſtituit*, multaque numiſmata (In Hadriano.) in honorem eius procudit. Antinoum ſuum dum per Nilum nauigat, perdidit, inquit Spartianus, quem muliebriter fleuit, de quo varia fama eſt, aliis eum deuotum pro Hadriano aſſerentibus, alii quod & forma eius oſtentat & nimia voluptas Hadriani, & Græci quidem volente Hadriano eum conſecrauerunt, oracula per eum dari aſſerentes. Eius exſtat Romæ antiquum hoc monumentum.

ΑΝΤΙΝΟΩ
ϹΥΝΘΡΟΝΩ ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΘΕΩΝ
Μ. ΟΥΛΠΙΟϹ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟϹ ΠΡΟΦΙΤΗϹ

De cuius interpretatione vide commentarios Caſauboni & Salmaſii in Spartianum.

Primus nummus à Sardianis cuſus eſt Aſiæ propriæ populo in 1.
(Lib. 8.) Lydia. Saturnus filium voraturus quo conſilio ſcalptus ſit non eſt facile coniicere: Quid ſi Iuppiter Bacchum è femore recens extractum geſtans, Antinoi enim ſub habitu Bacchi multæ colebantur (In Arcadicis) imagines teſte Pauſania, his verbis, Αἱ δ' Ἀντινόου εἰσὶν αἱ πολλαὶ Διονύσῳ μάλιστα εἰκασμέναι.

Antinoum equo impoſitum refert alter quem Heroem deſi- 2.
gnauerant Hadrianus & Hadriano adulantes: inſcriptus eſt in nummo ille titulus. Flos capiti impoſitus indicat Antinoum iamiam Deum fuiſſe renuntiatum ab Hadriano, quem ideo ſub ſtellæ ſpecie venerabatur. Caduceus quodammodo ad Mercurii ſimilitudinem reuocatur.

Nicomedia quæ Bithyniæ fuit metropolis, Antinoo ex Bithynia orto suam offert tesseram, seu potius Hadriano qui eum in deliciis habuerat. Bouem in nummo duplici modo interpretantur Antiquarii: coniiciunt bouis statuam in Antinoi honorem erectam fuisse, quod sub Polemone factum esse probat elegantissimus is quem possideo nummus maximi moduli, in quo circum bouem CMΥΡΝΑΙΟΙC ΠΟΛΕΜΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕ. *Smyrnæis Polemon posuit.* Autumant alii bouem in Antinoi nummis repræsentatum in eius honorem mactatum fuisse, quamuis aut

Principum aut populorum nomine tantum immolabatur, idque Ioui soli aut Augusto. Quæ omnia summam tunc fuisse Antinoi famam indicant. Addendum censeo quod Strabo docet *pascua Bithyniæ fuisse fertilissima*, quod quidem per bouem etiam significatur. Lib. 1. Gemmam antiquam possidet Amicus quidam meus in qua Antinoi nomen & vrna & serpens conspiciuntur, quæ illius cum Nicomedia coniunctionem probant & illius originem referuntur vt dictum est pag. 164. Lunam & stellas appositas ad Talismannos & aliquid magicum referunt. Investigent qui has res curant.

Spart. in Hadrian.

AELIVS vir fuit comptus, decorus, pulchritudinis regiæ, oris venerandi, eloquentiæ celsioris, versu facilis, in Republica non inutilis, vitæ lætissimæ bonisque litteris præditus. Ab Hadriano adoptatus est, sed cum illum minus sanum videret sæpissimè dictauit, in caducum parietem nos inclinauimus & perdidimus quater millies H-S. quod populo & militibus pro adoptione Commodi dedimus. Hic autem præ valetudine nec gratias quidem in Senatu agere potuit Hadriano de adoptione: Denique accepto largius antidoto, ingrauescente valetudine per somnum periit, ipsis calendis Ianuariis. Sepultus est in mole Hadriani cum hoc epitaphio.

L. AELIO CAESARI
DIVI HADRIANI AVG. F. COS. II.

Hadrianus ergo, inquit Spartianus, *adoptauit Ceionium Commodum Verum inuitis omnibus, eumque Ælium Verum Cæsarem appellauit. Ob cuius adoptionem ludos circenses dedit & donatiuum populo ac militibus expendit, quem prætura honorauit ac statim Pannoniis imposuit, decreto consulatu cum sumptibus, eundem Commodum secundum Consulem designauit* &c. *statimque Prætor factus & Pannoniis dux ac rector impositus, mox Consul creatus. Nec prouinciæ quidem cui præpositus erat defuit, nam bene gestis rebus vel potius feliciter, etsi non summi medii tamen ducis obtinuit famam.* Hæc fortassis Spem & Fortunam in nummo Ælii coniunxere, quo vtramque sibi inuicem successisse significatur. In Hadr. In Ælio.

elius Hadrianus Antoninus, post mortem L. Ælii, ab Hadriano fuit adoptatus, ea lege vt sibi adoptaret M. Antoninum fratris vxoris suæ filium, & is L. Verum L. Ælii filium, quod
Iul.Capitol. factum est. Vir forma conspicuus, ingenio clarus, moribus clemens, nobilis vultu & placidus, singularis eloquentiæ, nitidæ litteraturæ, præcipuè sobrius, diligens agri cultor, mitis, largus, ab alieno abstinens, & omnia hæc cum mediocritate & sine iactantia. Illud encomium ab Hadriano tulit, quod nihil temere propter iuuentutem, nihil negligenter propter senectutem posset
Oros. lib. 7. cap. 14. facere. Adeo tranquillè & sanctè rempublicam gubernauit vt meritò Pius & pater patriæ nominatus sit. *Hunc Romani Pium cognomine appellarunt, quod vnus omnium religionum studiosissimus fuerit,*
Lib. 8. inquit Pausanias. Senex obiit, fuitque ei mors dulcissima similis somno iucundissimo. Regnauit annos XXIV. vixit LXXIV.

Æquissimum Imperatorem sub habitu Genii exprimit S. P. Q. R. illumque tanquam sui tutelarem Deum veneratur. Hic Senatus Genius vt in argenteo nummo Genius Populi Romani nuncupatur. Mos ille ad inferiora etiam tempora viguit, Diocletianum enim, Maximianum, Licinium aliosque Principes referunt nummi cum inscriptione GENII CÆSARIS. Imperatores enim suos inter se & Deos Romani collocabant, quibus etiam interdum viuentibus diuinos tribuebant honores: sic Numam suum possent Genium dicere, inquit Dio Chrysostomus, οὕτω δὲ καὶ τὸν Νυμᾶν μὲν Ῥωμαῖοι τυχὸν ἂν λέγοιεν αὐτῶν δαίμονα; Orat. XXV. vnde fortassis Antoninum in cunctis laudabilem scribit Capitolinus, merito Numæ Pompilio ex bonorum sententia comparandum, cuius felicitatem potestatemque & securitatem ceremoniasque semper obtinuit. Quo sensu Dio Chrysost. optimos Imperatores Genios nominabat, eodem prorsus κακοδαίμονα Domitianum nuncupat. Hanc etiam inscriptionem GENII SENATVS Niceph. l. III. c. XXXI. referre possemus ad gratiarum actionem propter legem ab Antonino latam, qua Senatores totam suam hereditatem legare poterant, cuius Suet. c. 38. dimidium Caligulæ lex Imperatoribus addixerat. Hæc exstat inscriptio Romæ in via Ostiensi. Gruter. p. MLXXXV.

GENIO AC MAIESTATI
IMP. ANTONINI PII FELIC. AVGVST.
M. AVRELIVS AVRELIANVS DEVOTISSIMVS
NVMINI EIVS

Primordia Romæ hæc attingunt, quæ Romani ad Antonium veluti eiusdem restitutorem referunt. Illi enim Æneæ pietatem, Martis fortitudinem, altricis lupæ fatum, Numæ religionem Tiberisque quietem tribuebant.

Lib. I. Primi nummi typum eleganter exprimit Dionysius Halicarnasseus his verbis: Aeneas vero & socii paratis omnibus ad sacrificium coronati consistunt circum altaria. Interea dum hi vota faciunt, porca destinata ad victimam, grauida tum & vicina partui, parantibus eam mactare sacrificis, proripit se excussis vinculis petens mediterranea. Sensit Æeneas hanc profecto quadrupedem designasse oraculum, eamque cum paucis mox subsequitur à tergo paulo remotior, veritus ne strepitu territam à via fatali auerteret. Illa ferme viginti & quatuor stadiis à mari digressa in collem quemdam procurrit, ibique fessa quieuit. At Aeneas qui animaduertebat finem oraculi, videns se agrum & terram habere non bonam & procul abesse à mari, eoque importuoso, incertus erat animi vtrum deberet parere vatum monitis, & male per omnem vitam habitare in bonarum rerum inopia, an longius meliorem terram quærere. Hæc agitanti & incusanti numina, repente vox quædam è nemore accidisse dicitur, incerto autore edita, iubens maneret ibi & celeriter oppidum conderet, neue præsenti hæsitationi indulgens, quasi agrum habiturus ad degendam vitam parum commodum, breui post venturam felicitatem pateretur elabi è manibus: esse enim in fatis vt ex hoc inopi & modico profecti domicilio tandem multos ac bonos agros acquirant, eorum vero liberi & posteri sibi parent imperium longe amplissimum & pluribus duraturum sæculis: in præsentiarum Troianos debere contentos esse his sedibus; post totidem annos quot sus porcellos peperit, fore vt illius posteri condant aliam vrbem magnam & florentem opibus. Tum vero Æneam ratum diuinam esse vocem imperata fecisse, Lauiniumque condidisse, Romanæ gentis in Italia imperiique Romani fundamentum. Ficum Ruminalem ramos extendentem idem ostendit nummus, de qua sic 1.

Lib. 2 Fast. Ouidius,

Dion. Halyc. lib. I.

Arbor erat, remanent vestigia, quaque vocatur
Romula, nunc ficus, rumina ficus erat.

Secundum nummum sic explicat Liuius, pulso Numitore fratre Amulius regnat; addit sceleri scelus: stirpem fra- 2.

tris virilem interimit: fratris filiæ Rheæ Siluiæ per speciem honoris, quum Vestalem eam legisset, perpetua virginitate spem partus adimit. Sed debebatur, vt opinor, fatis tantæ origo vrbis, maximique secundum Deorum opes imperii principium. Vi compressa Vestalis, quum geminum partum edidisset, seu ita rata seu quia Deus autor culpæ honestior erat, Martem incertæ stirpis patrem nuncupat. Mos erat antiquis omnia sua ad Deos referre: suæ gentis autorem Martem Romani in nummo signauere quem ad comprimendam Rheam quasi è cœlo descendisse finxerunt.

Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupita, Ouid. lib. 3 Fastor.
Et sua diuina furta fefellit ope.
Somnus abit: iacet ipsa grauis: iam scilicet intra
Viscera Romanæ conditor vrbis erat, &c.

3. Tertius nummus expositos exhibet geminos fratres Romulum & T. Liuius lib. 1.
Remum ad quorum puerilem vagitum fama est lupam sitientem ex montibus qui circa sunt cursum flexisse: eam summissas infantibus adeo mitem præbuisse mammas, vt lingua lambentem pueros magister regii pecoris inuenerit.

4. Anciliorum historiam quorum figuram quartus nummus exhibet sic scribit Plutarchus: Annum iam octauum regnante Numa, In vita Numæ.
morbus pestifer Italiam occupans, Romam quoque inuaserat. Mœrentibus verò cunctis traditur peltam æneam è cœlo delapsam, in Numæ manus decidisse. De ea autem mirabilia quædam ferunt Regem ex Ægeria Musisque audiuisse. Peltam enim in vrbis salutem missam, oportereque eam asseruari, aliis vndecim ad illius figuram magnitudinemque & formam effictis, quo minus ob similitudinem, cœlestis illa inueniri possit, &c. His igitur testimonium attulisse dicunt pestem ipsam, quæ continuò cessauerit. Peltam autem ex eius autoritate atque imperio effingere artifices cum certassent, differentibus desperantibusque cæteris, Veturium Mamurium ex summis vnum opificibus vsque adeo similitudinem effinxisse, struxisseque omnes similes, vt neque Numa iam ipse dignosceret. Harum autem custodes ac ministros constituisse dicitur Salios sacerdotes, &c. Eas autem peltas Ancilia propter figuram vocant. Circulus enim non est, neque veluti pelta circumferentiam reddit, sed excisuram habet lineæ helicoïdis, cuius apices curuaturam habentes, & densitate in se conuersæ figuram recuruam faciunt, aut propter ancona, id est cubitum ad quem circunferuntur.

5. Tiberis iacet in quinto nummo solemni fluminum more. Illum fortassis Antonino dicauit S.P.Q.R. ob expurgatum alueum aut ripam reparatam, aut potius ob pacatum fluuii Genium eius temporibus, *Illis enim fuit & inundatio Tiberis*, inquit Capitolinus. In Antonino.

Tantus

Tantus autem erat Antonini erga Romam Romanosque fauor, vt Pallantienſes Arcades quod eorum maiores ad Tiberim Coloniam
Pauſan. in Arcad. l. 8. olim miſerant, ſummis affecerit beneficiis. *vrbem ex pago fecit, incolis libertatem & à tributis immunitatem dedit.*

Cum primùm Antoninus ad imperium euectus eſt, hanc ſuæ adoptionis teſſeram hoc nummo publicauit, quo ſe Auguſtum palam faceret, idque Hadriani autoritate. *Hic enim mortuo Ælio, ingruente triſtiſſima valetudine adoptauit Antoninum, ea demùm lege vt ille ſibi duos adoptaret, Verum & M. Aurelium, qui poſtea duo*
In vita Hadriani. *pariter Auguſti primi Rempublicam gubernauerunt:* hæc Spartianus. *Adoptatus eſt quinto Kalendas Martias in Senatu gratias agens, quod*
Capitol. in Anton. *de ſe ita ſenſiſſet Hadrianus, factusque eſt patri & in imperio proconſulari & in tribunicia poteſtate collega.*

Edita munera in quibus elephantos & crocutas & crocodilos etiam 1.
atque hippopotamos & omnia ex toto orbe terrarum cum tigridibus
In vita Antonini. *exhibuit Antoninus*, inquit Capitolinus. Hinc elephas & tigris 2.
MVNIFICENTIAM Auguſti deſignant, hinc variæ LIBERALITA- 3.
Capitol. TES quæ in ſequentibus nummis videntur, celebrantur. *Congia-* 4.
rium militibus ac populo de proprio dedit, & ea quæ promiſerat, & ad opera Hadriani plurimum contulit, & aurum coronarium quod adoptionis ſuæ cauſa oblatum fuerat, Italicis totum, medium prouincialibus reddidit. Vini, olei, & tritici penuriam per ærarii ſui damna emendo & gratis populo dando ſedauit, vnde inſcriptiones antiquæ,

CVRATOR ANNONÆ CIVILIS
DIVI ANTONINI.

Quoniam congiarii in hoc opere frequens est mentio, non erit inutile pauca de eo disserere. Nomen habet à congio mensura rerum liquidarum vt est modius solidarum, vnde congiarium commune nomen est liberalitatis atque mensuræ: sed semper aut oleum aut pecunia aut granum in eo distribuebatur & hoc frequentissimè. Triplicis istius liberalitatis formulæ plures exstant in antiquis libris. Ædilitia largitio hæc fuit, inquit Liuius, Ludi Romani pro temporis illius copiis magnificè facti, & diem vnum instaurati, & congii olei in vicos singulos dati. Augustus congiaria populo frequenter dedit, sed diuersæ ferme summæ, modo quadragenos, modo tricenos, nonnunquam ducenos, quinquagenosque nummos. Ac ne minores quidem pueros præteriit, quamuis non nisi ab vndecimo ætatis anno accipere consueuissent. Frumentum quoque in annonæ difficultatibus, sæpè leuissimo, interdum nullo precio viritim admensus est, tesserasque nummarias duplicauit.

Quintilian. Lib. xxxv. Sueton. in Aug. c. XLI.

5. Quintus nummus restitutionem indicat templi in honorem Augusti, cuius tamen in libris nullum legi vestigium. Nonne potius ad Hadriani templum refertur, sic enim Capitolinus, *Opera eius* Antonini *hæc exstant, Romæ templum Hadriani, honori patris dicatum* &c. In Anton.

1. Non minus bello quam pace clarum fuisse Antoninum hi nummi demonstrant. VICTORIA quæ in primo legitur eius esse comitem perpetuam demonstrat, quamuis nullius omninò belli gerendi Romanis voluntarius autor fuerit.

2. *Brigantibus qui in Britannia sunt, quod Genunios P. R. socios armis lacessiuerant, magnam agri partem ademit. Per legatos suos plurima bella gessit, nam & Britannos per Lollium Vrbicum Legatum vicit, alio muro cespititio submotis barbaris ducto,* inquit Capitolinus. Pausanias in Arcad. lib. 8. In Antonino.

3. Hinc lugens cernitur in nummo BRITANNIA rupibus insidens armis circum dispositis. hinc Victoria gradiens clypeum tenet in quo BRITANNia legitur, Imperatori nimirum victori seruiens.

4. SICILIA quæ in sequenti nummo legitur, nihil opinor significat præter insulæ erga Antoninum reuerentiam: ille enim tanta diligentia subiectos sibi populos rexit, vt omnia & omnes quasi sua essent curaret. Prouinciæ sub eo cunctæ floruerunt. Coronam

quam præfert Sicilia, veluti imponendam Imperatoris capiti cernere est. Spicæ quibus decoratur, fertilitatem eius indicant, Italiæ & Hispaniæ nutriculam.

Titulum insolitum quintus nummus exhibet. Pio Principi se 5. OBSEQVENTEM in omnibus profitetur Fortuna: temo & prora nauis superiores victorias, legionumque felicem reditum videtur denotare. Cæterum obseruanda est hæc quæ in nummo cernitur ὀρθογραφία OPSEQVENS pro OBSEQVENS legitur, pro huius æui scribendi more. hunc testantur antiquæ inscriptiones, quarum vna Comi legitur in sacello D. Mariæ Milatinæ,

Gruter. inscript pag. LXXV. FORTVNÆ OPSEQVENTI &c.

Mira meo iudicio exhibet hic nummus. Innuendæ temporum felicitati quatuor hic sunt appositi pueri, securè viuentes suam quique anni partem designantes. Primus quidem calathum capite sustinet fructibus & floribus plenum: alter falcem quasi fruges secaturus videtur: sequens racemos sinistrâ tenens cum cane venatico ludere videtur: postremus denique vestitus est quô se à frigore tutet. Quid ingeniosiùs describendis tempestatibus? Ver siquidem florum parens dictus est, vt æstas frugum. Venationibus opportunum esse autumnum nemo non nouit. Vestes denique ita hyemem denotant vt absque foco clariùs demonstrari non queat.

l.8.Digest.de Censibus. §. Diuus. Quod arserat Antiochense oppidum tempore Antonini, vt narrat Capitolinus, restitutum & auctum ab eodem docet Paulus IC. his verbis: *Diuus Antoninus Antiochenses colonos fecit saluis tributis*; quod inscriptionem nummi explicat. Typus vero stantem Lunum exhibet: vt Venus interdum Mascula & Barbara dicebatur, sic anti

Hymno. 8. quos Lunam & Lunum dixisse certum est: θῆλυ τε καὶ ἄρσεν, *fœmina & mas* ab Orpheo nominatur. Sciendum doctissimis, inquit Spartianus,

quibuſque id memoriæ traditum vt qui Lunam fœmineo genere & nomine putaret nuncupandam, is addictus mulieribus ſemper inſeruiret; qui vero marem Deum eſſe crederet, is dominaretur vxori, neque vllas muliebres pateretur inſidias. Hinc licet Græci vel Ægyptii eo genere quo fæminam hominem, etiam Lunam Deum dicebant, myſticè tamen Deam intelligebant. Irridens Paganorum Deos Tertullianus, maſculi Lunæ meminit. Certe cornua veluti Lunæ creſcentis pone humeros, huius Dei ſigna ſunt. *Latonæ gallum gallinaceum in deliciis fuiſſe*, ait Ælianus, *quod ei parturienti affuerit, & quod etiam nunc parturientibus adſit, eiuſque faciles partus efficiat:* Dianæ eius filiæ eundem fortaſſis hac de cauſa appoſuerunt, quæ & Lunus dicebatur. Galerus qualem geſtant qui Meſopotamiam & Armeniam etiam nunc accolunt, indicat locum in quo Deus ille Lunus adorabatur. Superbum illi templum erexerant Carrheni Meſopotamiæ populi à quibus Antiochenſes vicini ſuam hanc religionem deduxere. *Ad Apollinis & Dianæ fanum Antiochenſes aliosque finitimos ad feſta celebranda de more conuenire* ſcribit Strabo. Diſſimulandum non eſt in hoc alioquin integerrimo nummo abundare litteram M. ſic enim ſcriptum eſt COL. CAES. ANTIOCHMENSIS, quæ fortaſſis error ſcalptoris eſt: Fortaſſis etiam Dei Luni nomen ſignificat; cum enim Luna à Græcis dicatur σελήνη, Strabo qui Luni mentionem fecit, non σελήνη nomine ſed MENIS vſus eſt, quod quodammodo inſcriptioni congruit. Videat lector num M aut S ex vtraque ſuſpicione redundans ad certius quid poſſit reuocari. Cœterum agit de Antiochia Piſidiæ Strabo, nummus vero Antiochiam Syriæ exhibet.

Strabo lib. 16.

Galerum Armeniacum ei quo Deus Lunus in nummo inſignitus eſt ſimilem illuſtrant antiquæ lucernæ duæ varietate ſua inſignes, quarum vna apud me eſt, altera Neoſtadii in Sereniſs. Ducis Wirtembergici Friderici cimeliarchio: Vtramque incidi & hic apponi curaui.

COLONIAM PRIMAM FLAVIAM AVGUſtam CAESARIenſem lego quæ in Palæſtina olim Pyrgos vel Turris Stratonis à Ptolemæo, Apollonia à Plinio nuncupatur. Cæſarea ab Herode conditore dicta eſt, deinde colonia prima Flauia à Veſpaſiano Imperatore deſtructa. Hanc quidem primùm non condiderat Herodes, ſed *lapide albo palatiisque pretioſiſſimis ornauerat*, inquit Ioſephus, Portum quoque tranquillum magnitudine ſimilem Pireæo tutaque confugia nauibus præbentem conſtituerat. *Diuus Veſpaſianus Cæſarienſes colonos fecit, non adiecto vt & Iuris Italici eſſent, ſed tributum his remiſit capitis, D. Titus etiam ſolum immune factum interpretatus eſt.* Serapis modio capiti impoſito in auerſa parte expreſſus eſt. Hæc colonia Deos Ægyptios ſibi ob viciniam adſciuerat, qui iam per totum fere orbem terrarum erant recepti. De Serapide vide Titi nummum pag. 154.

Lib. 5. c. 13. — Lib. 15. c. 10. — l. 8. Dig. de Cenſibus §. Diuus.

COLONIA AELIA CAPITOLINA in altero nummo legitur quæ Hieroſolymam ſignificat. Longè clariſſimam vrbium Orientis, non Iudææ modo: hæc à Tito primum deſtructa, deinde ab Hadriano, ab eodem colonia facta eſt, dictaque AELIA. Mouerant ea tempeſtate Iudæi bellum, inquit Spartianus, quod vetabantur mutilare genitalia; abrogatum eſſe id Hadriani reſcriptum per Antoninum docet Modeſtinus, his verbis, Circumcidere Iudæis filios ſuos tantum reſcripto Diui Pii permittitur, in non eiuſdem religionis qui hoc fecerit, caſtrantis pœna irrogatur. Coniectura eſt Bacchum cum thyrſo, vrceolo & tygride expreſſum eſſe, de quo ſupra.

Plin. lib. 5. cap. 14. — Leg. circumcid. ff. ad legem Cornel. ſiam.

Troias à Troo Dardani nepote huius regionis rege primùm, deinde Antigonia ab Antigono, tandem Alexandria à Paride dicta est: quamuis has vicinas quidem sed diuersas faciat Strabo, ἔστι δὲ τόπος ἐν τῇ Lib. 13. Ἴδῃ τῇ τρωικῇ Ἀλεξάνδρεια λεγόμενος ἐν ᾧ φασὶ τὸν Πάριν διακρῖναι τὰς θεάς, hoc est, Stephanus. Locus est prope Idam in Troade nominatus Alexandria, in quo fertur Paridem iudicasse Deas. Hanc Augustum fecisse coloniam, & Augustæ nomen sumpsisse facit Strabonis locus, qui eandem hanc gratiam Ilio collatam esse asserit. Plinius eam Coloniam Romanam Lib. 5. c. 30. nuncupat. Id probat lex VII. *Dig. de Censib.* his verbis, *Iuris Italici sunt* Τρωὰς Βήρυτος, Δυρράχιον, & lex VIII. eiusdem tituli. Aquila volitans caput bouis vnguibus tenet cuius historiam legisse non memini: scio equidem capita boum cum anteriore illorum parte templis appendi solita, cuius antiquum exstat apud me huius magnitudinis exemplum.

ANTΩNINOC KAICAP *Caput Antonini* ΡΟΔΙΩΝ. Rhodiorum. *Caput ſolis.*

Aduerſa temporibus Antonini hæc prouenerunt : *Fames, circi ruina, terræ motus, quo Rhodiorum & Aſiæ oppida conciderunt,* In Antoni-no. inquit Capitolinus, *quæ omnia mirificè inſtaurauit. Cum Lyciorum & Carum vrbes Coon etiam & Rhodum terræ vehemens motus euertiſſet, eas Antoninus infinitis prope ſumptibus & ſumma in coloniis deducen-* In Arcad. Lib.8. *dis diligentia reſtituit*, vt loquitur Pauſanias: cuius beneficii gratiarum actiones publicas & æternas Rhodii per hunc nummum inſtituiſſe videntur. Solis caput repræſentauerunt qui in eius honorem coloſſum erexerant altitudinis LXX. cubitorum, qui poſt LVI. annos euer- Philo Byz. ſus eſt tempore Antiochi. DCCCLXXVII. ab hinc annis, Madias Saracenorum Dux hunc Judæo vendidit cuius fragmentis nongentos currus impleuit: huic fabricando æris talenta D. ferri CCC. impenſa fuere, vnde inter ſeptem orbis miracula numeratur. Ideo fortaſſis Plin. l. 2. cap. 61. Solem vt Deum ſupremum venerantur, quod Rhodi nunquam tanta nubila obduci conſtet, vt non aliqua hora Sol cernatur. In anthologia græca vt omnium inſularum feliciſſima Rhodus celebratur, quæ tali Sole illuminatur.

L. 4. c. D

μακαρτάτη ἐστ' ἄρα νήσων
Καὶ Ρόδος ἡ τοίῳ λάμπεται ἠελίῳ.

Olymp. 7. Cur Solem Rhodii peculiariter coluerint, aperit Pindarus. Quo tempore Iupiter & cœteri Dii vniuerſum orbem inter ſe diuiderent, Rhodus ſub aquis tecta latebat. Sole autem abſente, curſumque ſuum conficiente, cum in diuiſione ab omnibus præterita eſſet, Iupiter re cognita voluit nouam diuiſionem inire, ſed ſol hoc recuſauit & Rhodum cœteris Diis occultam ſibi vero perſpectam elegit, quod à Ioue cœterisque Diis illi conceſſum fuit.

ZEugma trans Euphratem eſt imperii Romani vrbs finitima prope Parthiam.

Alter Achæmenium ſecludit Zeugmate Perſen. Pap. Stat. lib. 5.

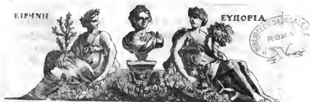
Nomen habet à riparum Euphratis coniunctione, quam ponte prope Thapſacum ſtructo fecit Alexander Macedo, vnde Zeugma Pellæum dictum eſt, Strabo l. 16.

— — — — nunc Parthia raptis
Excedat clauſtris vetitam per ſecula ripam Lucan. l. 8. verſ. 237.
Zeugmaque Pellæum.

Aliud erat Zeugma eidem riparum iunctioni nomen ſuum debens. Pauſan. lib. 2. Bacchus enim Indias petens prope Comagenem, pontem fieri curauit vnde *Zeugma* LXXII. *millia paſſuum à Samoſatis tranſitu Euphratis nobile*, inquit Plinius. Lib. 5. c. 24. Coniicit Triſtanus templum illud Zeugmatenſe quod in vertice montis cernitur conſecratum eſſe à Veſpaſiano ſub Pacis latinæ titulo, cui etiam magnificentiſſimum Romæ dicauerat, de quo in eius nummis & apud authores paſſim. Lib. 3. Quod id autumet faciunt verſus Statii ad Domitianum,

Tu rapidum Euphratem, & regia Bactra, ſacroſque
Antiqua Babylonis opes, & Zeugma latinæ
Pacis iter — — —

Religionis ergo peregrinari ſolebant Romani: inde tot inſtitutæ peregrinationes quarum vnam ad Latinæ Pacis templum fortaſſis Statius intelligit. Hunc morem ſeruauere poſteri, in hac enim regione celebres ſunt peregrinationum termini, Mecca, Medina, Damaſcus, Babylon, Hieroſolyma, &c. Quamuis potius hic locus intelligatur de præſidio Romanorum quod tutum iter viatoribus præſtabat.

ΑΥΤ. ΚΑΙCΑΡ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Caput Antonini.* ΑΒΩΝΟ-ΤΕΙΧΕΙΤΩΝ, Abonotichitarum. *Pallas cum tygride, thyrſo & vrceolo.*

Ptolemæus. Ἀβώνου τεῖχος Aboni murus nunc *Bolli* dicitur, Paphlagoniæ in ora maris Euxini vrbs eſt. Eius meminit Lucianus (In Pſeudomante.) ſcribens impoſtorem Alexandrum ab Imperatore Romano poſtulaſſe vt illa Ionopolis nominaretur. Pallas in nummo ſcalpta eſt ſub habitu Bacchi, thyrſum enim tenet ſiniſtra, carcheſium dextra, tigride iuxta pedes cubante, qualem pingit Seneca, (In Hippolito.)

Et tu thyrſigera Liber ab India
Intonſa iuuenis perpetuum coma
Tigres pampinea cuſpide territans
Ac mitra cohibens cornigerum caput
Non vinces rigidas Hippoliti comas.

Bacchum à trigide educatum fuiſſe tradit Oppianus (Cynegetic. 3. verſu 78.), quam ideo perpetuam ſibi aſciuit comitem, vnde Martialis, (Lib. 8. Epig. 26.)

Nam cum captiuos ageret ſub curribus Indos
Contentus gemina trigide Bachus erat.

Et alibi, (Lib. 14. Epig. 97.)

Nos Satyrus nos Bacchus amat, nos ebria tigris
Perfuſos domini lambere docta pedes.

PArens Æſculapius & filia Hygeia in his nummis cernuntur. Serpens quem vterque præfert hæc in patera, ille circum baculum, prudentiam demonſtrat. Medicina enim eſt ars captandæ ad ſanandum occaſionis, quæ cum ſit velociſſima acutum & prudentem virum deſiderat. *Morborum malignitatem deſerunt ægrotantes ope Medici, vt ſuam veterem pellem ſerpentes,* inquit Theodoretus (Sermon. 7.). Quamvis fabulatrix ars poetica hæc invenerit, ſuſpicio tamen eſt et Græcos & Aegyptios

Ægyptios id didiciſſe ab Hebræis, neque enim ſacras litteras ignorabant, & in his legerant infidæ & ſeditioſæ Hebræorum genti plagas à Deo O. M. inflictas fuiſſe, ſeditionis vlciſcendæ cauſa, cuius remedium his verbis diuinus Æſculapius Moyſi præſcripſit, *Fac ſerpentem æneum & pone eum pro ſigno, qui percuſſus aſpexerit eum, viuet*; *Fecit ergo Moyſes ſerpentem æneum & poſuit eum pro ſigno, quem cum percuſſi aſpicerent, ſanabantur*: quæ myſticè crucem Chriſti ſaluatoris denotant. Ipſe Chriſtus Nicodemum docens dixit, *Et ſicut Moyſes exaltauit ſerpentem, ita exaltari oportet filium hominis.* &c. Numer. c. 21. Euang. Ioannis cap. 3. v. 14.

Vota facta fuiſſe à Pergamenis & Nicæenſibus pro Antonino dum ægrotaret non tantum hi nummi docent, verum & hæc inſcriptio in columna Meſſinæ inventa,

ΑϹΚΛΗΠΙΩ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ϹΩΤΗΡΙϹΙΝ ΠΟΛΙΟΥΧΟΙϹ.	In auerſa parte.	ΑΙΛΙΩ ΑΔΡΙΑΝΩ ΑΝΤΩΝΕΙΝΩ ϹΕΒΑϹΤΩ ΕΥϹΕΒΕΙ Π. Π.

Hoc eſt, ÆSCVLAPIO ET HYGEIÆ SERVATORIBVS, VRBIS CVSTODIBVS, PRO ÆLIO HADRIANO ANTONINO PIO AVGVSTO PATRE PATRIÆ.

Epidauriâ cultus* Æſculapii Pergamum traductus fuit; in quo Æſculapius officinam condiderat, Ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκλήπιος κατεστήσατο, inquit Lucianus. Acceptam à Pergamenis religionem deinde Smyrnæi templo conſecrauerunt, quod noſtra ætate, inquit Pauſanias, Æſculapii nomine ad mare eſt. Idem etiam meminit ædis AEſculapio & Hygeiæ dicatæ his verbis, Quæ vero opera Antoninus vir ſenatorius ætate noſtra fecit, hæc ſunt, AEſculapii balneæ &c. dicauit præterea ædem Hygeiæ, Æſculapio &c. Cumque Epidaurii fani accolæ ægerrimè ferrent quod & fæminæ ſub tecto non parerent, & ægri ſub dio animam agerent, Antoninus domo ædificata, incommodum remouit; fuit itaque in poſterum & ad moriendum ægris & ad pariendum mulieribus conſecratus religione locus. In Icaromenippo. Lib. 2. Corinth.

Νικαία πόλις Βιθυνίας Βοττιαίων ἄποικος. ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀγχώρη: εἶτα Ἀντιγόνεια, ὕστερον δ' ἀπὸ τῆς Λυσιμάχου γυναικὸς Νίκαια, ἐκλήθη. Hoc eſt Nicæa vrbs Bithyniæ, vocabatur primum Anchore, deinde Antigonia, denique ab vxore Lyſimachi Nicæa. Stephan. de vrb. Strabo.

Iouis cognomen nos docet primus hic nummus. Iupiter inter- 1.
Elicius. dum Catæbatus dictus est, quod est Elicius, illum interpretatur
Ill. Tristanus cum Libanio, fulminis deiectorem quemadmodum
Icesius & Milichius hoc est bonus & fauens dicebatur: Καὶ μὴν καὶ
Ζεὺς οὐ καταιβάτης ἀλλὰ καὶ Ικεσιος καὶ Μειλίχιος &c. Giraldus rectius descen-
sorem: Καταβαίνειν enim apud Græcos significat descendere, vnde
καταιβασίαι dicuntur signa quæ cœlitus ad terram demissa sunt. siue
propter amores potiundos siue propter fulmina sæpissime Iupiter in
De fortun. terram descendisse dictus est. Huic explicationi fauet Plutarchi locus
vel virt. his verbis; *Demetrius cui Alexandrea potentia paruam fortuna porti-*
Alex. or. 2. *unculam contulerat, passus est se Catabatem, tanquam Deum qui in*
In Æliacis. *terras descendisset, appellari* &c. Hunc sub eo cognomine colebant
Lib. 5. Athenienses: eidem Sicyonii aram erexerant, vt refert Pausanias, τοῦ
δὲ Καταιβάτου Διὸς περιβέβληταί μὲν πανταχόθεν περὶ τοῦ βωμοῦ τραῦμα. De Cyre-
stensibus dictum est in nummo Traiani pag. 184.

In Com- Aper exhibetur in secundo pro quo leonem rugientem quidem 2.
ment. pag. & quasi venatori infensum describit Tristanus. Narrat Capitolinus
41. Plures imperatores venationi incubuisse præcipuè Antoninum.
Piscando, inquit, *&* *venando oblectatus est.* Celebris alicuius vena-
tionis fortassis hoc est symbolum quod Ephesii venatricis Deæ clien-
tes Imperatori & posteris dicauere.

De Nicomedia vide quæ dicta sunt in Domitiani nummo & 3.
Traiani. Quis sit ille Demetrius in tertio nummo signatus & quid
agat hæc figura non satis scio.

L. 3. c. 5. Teanum cognomine Sidicinum Campaniæ oppidum à Plinio 4.
Colonia Romana dicitur. Tianum apud Pompon. Melam legitur
in Apulia, quod Cicero & lapis antiquus inscriptus Theanum
L. 3. c. XI. Apulum vocant, & Plinius Teanum Apulorum. Tyanam nomi-
L. 6. c. 3. nat idem Plinius Cappadociæ oppidum prope Euphratem. Sæpe au-
tem Tianum illud in numismatibus antiquis occurrit semper scri-
ptum per i. Optarem scire quid typus significet siue sit flos vt qui-
busdam placet, siue fax, quod mihi.

Mons Argæus in hoc nummo exprimitur cuius similitudinem in 5.
aliis nummis etiam cernimus. *Iuxta eum sita erat Mazaca quæ*
L. 6. c. 3. Strabo. *nunc Cæsarea nominatur*, inquit Plinius. Sita est ad Argæum montem
omnium

omnium excelsissimum, cuiusque vertex nunquam sine niue conspicitur. Ea quoque tempestate, inquit Cassiodorus, Cæsaream Cappadociæ maximam ac felicissimam ciuitatem ita vocari prohibuit Iulianus Imperator, eique appellationem antiquam Cæsaris abrogauit quam à Claudio Cæsare promeruerat. Solinus nummum propius attingit his verbis; *Qui Argæus mons niualibus iugis arduus, ne æstiuo quidem torrente pruinis caret, quemque indigenæ populi habitari Deo credunt*, quapropter Ζεὺς πολιοῦχος, Iupiter vrbis patronus censebatur. Inde religiosa quædam cognatio vrbis & montis: quorum monumentum in honorem Antonini nummus in æternum traducere conatur.

Lib. 6. hist. trip. c. 4.

Nicephorus l. 10. c. 4. hist. Eccles.

1. Alter recurrit nummus priorem illustrans in quo ΤΙΑΝΩΝ scriptum est. Bacchi statua videtur basi imposita, ex thyrso, & vua racemi is dignoscitur: Accumbunt duæ figuræ muliebres quas terram & aquam interpretor: illa cornucopiæ & flores, hæc arundines tenet: fortassis duos fluuios referunt, quod ex aliis nummis eodem fere typo signatis coniici potest. Detriti characteres in superiori nummi parte egregium quid & fortassis eorum nomina nobis eripiunt, sed certe nummus est insignis & raritate & typo.

2. Eumdem typum Ascalonitarum hic habes quam in Augusti & Titi nummis: explicatus est pag. 46.

3. Adrianopolitani quales fuerint dictum est in Hadriano, pag. 203. de iis cum Antonino coniunctionem nullam scio.

4. Societatem vides Amisi & Amastris: duæ ciuitates Galatiæ in Asia minori & characteribus appositis & turritis capitibus dignoscuntur. Hanc Coloniam Smyrnæorum fuisse dictum est in Homeri nummis pag. 9. illam ex bipenni Smyrnæorum ornamento Smyrnam quoque facilè iudicarem. Ara interposita non communitatem

tantum seu vt nummi solent ΟΜΟΝΟΙΑΝ indicare videtur sed
fœdus aliquod,cuius nihil me legisse memini.

Quintus nummus Dianam quidem Ephesiam polymammam 5.
exhibet,de qua supra diximus, sed populi qui nummum cudit nomen in nummo alioquin satis integro non legitur: coniectura est in Asia minore fabricatum esse,sed ΑΣΤΥΡΙΑΝ qualis scripta est assignare tuto non possum.

Flauia Samosate Comagenes Metropolis hic sacra & Asylus no- 6.
minatur, & suis vtens legibus, quod priscis temporibus summa erat vrbium dignitas: De ea dictum est in Hadriano pag. 201.

De monte Casio & Seleucia in Pieria Syriæ dictum est in Traiani 1.
nummis, pag. 181. Vt de Dea Syria Hierapolitanorum pag. 6. 2.
Nicæenses Solem in suo Antonini nummo cudi fecerunt qui 3.
illum veluti rerum omnium autorem venerabantur. Is mos etiam est Orientalibus populis, qui etiamnunc Solem adorant, omnium animalium conseruatorem & thesaurorum qui è terra eruuntur parentem.

Si epitheta vrbium in omnibus nummis & in quarto huius 4.
tabellæ occurrerent, nullus esset vbi frequens est dubitandi locus. Tanta enim est locorum eiusdem nominis diuersitas, ut ferè sit impossibile illum certò indicare, qui in nummis scriptus est. Nonnulli sunt tamen nummi qui omnem dubitationem eleuant. Sic nummus noster Hierapolim designat quæ ad Libanum sita est, in Phœnicia Cyrresticæ regionis. Hodie vocatur *Alep*. Typus militem aut Imperatorem sub habitu Martis aut militis exhibet paludatum, scipione humeris appenso, signum militare dextra humi figentem quasi sedato bello tutam pacem Hieropolitanis promittentem,quam auidè cupiebant.

Ptolom.

Iis vicina est Emessa vel Emisa quæ est in quinto nummo, à Stephano Εμίσων πόλις nominatur. Vrbs erat Syro-Phœniciæ ad Libanum. In Phœnicia quæ ad montem Libanum est, multæ quidem sunt aliæ ciuitates, sed *aliarum omnium præstantissima & ad partes boreales sita Emesa*, inquit Simeon Metaphr. Hanc Latii iure donatam, factamque fuisse coloniam à Caracalla autor est Vlpianus, *sed & Emisenæ ciuitati*, inquit, *Imperator noster ius coloniæ dedit, iurisque Italici fecit*. A Balista tandem euersa est,Quieto Macriani filio ibi necato. Emessam celebrem facit illustris Aureliani ad eam victoria,

In vitis SS.MM.Galactionis & Epithemis.
L. 1. ff. de Censib.

quam sic describit Trebellius Pollio: *Pugnatum est post hac de summa rerum contra Zenobiam & Zabam eius socium apud Emessam, magno certamine, fugata est Zenobia cum Zaba & plenissimè parta victoria. Recepto igitur Orientis statu, Emessam victor Aurelianus ingressus est, ac statim ad templum Heliogabali tetendit, quasi communi officio vota soluturus.* Aquila quæ in nummo globo imposita est, rostro coronam gerens, summam imperii Romani potestatem indicat. In Aureliano.

Omnes prouincias nummos cudisse in honorem Antonini verisimile est, cum *eius temporibus cuncta floruerint*, vt ait Capitolinus. Specimina sunto qui hic apponuntur. Delphin circa tridentem maris quietem demonstrat, seu securam commercii tranquillitatem. De Serapide dictum est pag. 154.

Serpens cum flore super caput siue Deus sit Ægyptius, siue ille sit iubatus anguis, de quo idem Capitolinus scribit maiorem solitis qui se à cauda medium comedit in Arabia visum, magnitudinem Antonini resque mirandas celebrat. Flos quidem ille Deum esse denotat, de quo aliàs. Aquila potentiam Iouis, vt Iustitia sedens virtutes Imperatoris declarant: huius peculiariter meminit Herodianus, his verbis: *Quin etiam Indi, Bactri, Hircani, legatos misere iustitia tanti Imperatoris comperta, quam ornabat vultu sereno &c.* Vrbes quæ hos nummos percussere, ignorantur. In Antonin. Victor.

Iulienses vna cum Laodicensibus primum huius tabellæ nummum cudere: iuncti populi similem in nummis erga suum Imperatorem reuerentiam profitebantur eamdem prius erga Traianum testati. Ex tot eiusdem nominis vrbibus licet ex vicinia illas coniicere quæ in Cœle-Syria sitæ sunt. Caput turritum solemne vrbium ornamentum est. Iouem vbique terrarum adorari testantur nummi veteres, veteres statuæ, & veterum religio.

Suidas Stephanus. Casaub. in Strabo. l. 16. Eunapius in vita Iamblichi.

Illis vicina eſt Gadera vrbs Cæle-Syriæ, quæ & Antiochia & 3.
Seleucia dicitur frequenter occurrit in veterum libris. Gazara ſoli Straboni Gadara & Gazara, quamuis vna & eadem ſit. Thermæ ibi ſunt, poſt Baïas Campaniæ totius imperii Romani optimæ. Palladis caput in nummo cernitur ſed quo conſilio mihi eſt ignotum.

Liberalitatem Antonini celebrat quartus nummus, quam in ali- 4.
qua vrbe Græca factam fuiſſe veriſimile eſt.

Aquila roſtro coronam gerens, orbi inſiſtens, ſummum Antonini 5.
imperium teſtatur.

Moca oppidum eſt Arabiæ Petræ, cuius mentionem facit Ptolemæus. Epitheta in numiſmate adiecta indicant eam ſacram fuiſſe, aſylum, & ſuis legibus vtentem, quorum nullum veſtigium apud antiquos reperi. An ad aliquid aliud referrentur, ſed certè Moka cœterique characteres in nummo obſeruantur. Templum et Dea in templo quid commune habeant cum Antonino fateor me neſcire. Hanc Fortunam eſſe ex temone & copiæ cornu ſatis declaratur.

Sequens nummus Communitatem indicat Ivlienſium & Laodicenſium, capite turrito deſignatam ſicuti in nummo ſupra ſcalpto pag. 229.

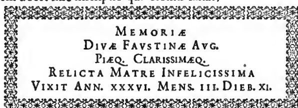
Tertium nummum ſic interpretarer, Publius Ælivs Dionysivs Laodicensivm Prætor hac laurea Antoninum donauit. Coniecturam tamen ex veterum lectione non firmo.

Hanc canopi egregiam repræſentationem prætermittere non poſſum quam Antonino ſuis in nummis dicauerunt Ægyptii. Egregius ille Deus qualis fuerit ſatis exponunt Veteres. Excerpſimus quæ ad rem noſtram faciunt, dum Othonis nummum ſupra explicauimus pag. 135.

Faustina Annii Veri filia fuit, soror Aelii Cæsaris: nupsit Antonino ante adeptum per Hadriani adeptionem imperium. De ea multa dicta sunt ob nimiam libertatem & viuendi facilitatem, quæ vir cum animi dolore compressit, inquit Capitolinus. Illam tamen à *In Anton.* senatu Augustam appellari permisit. Tertio anno imperii sui illam perdidit quæ à senatu consecrata est, dedicatis Circensibus atque templo & flaminicis & statuis aureis atque argenteis, cum etiam ipse hoc concesserit, vt imago eius cunctis Circensibus poneretur. Eius ætatem docet hæc inscriptio quæ Romæ exstat,

MEMORIÆ
DIVÆ FAVSTINÆ AVG.
PIÆQ. CLARISSIMÆQ.
RELICTA MATRE INFELICISSIMA
VIXIT ANN. XXXVI. MENS. III. DIEB. XI.

Gruter. pag. 261.

Quod in Faustinæ nummo caput Antonini signatum sit rarissimum nummum efficit: cùm enim viri & vxoris capita occurrunt in eodem nummo & eorum potestatem summam & concordiam indicant, pretiumque plurimùm adaugent.

Sunt hæc monumenta honorum Faustinæ delatorum. Elephanti in vno nummo, leones in altero currui iuncti sunt AETERNITATEM indicantes. Faustina cum inter Diuos relata est, æterna habita est. Elephas autem ideo æternitatem designare videtur quod nullum aliud animal homine viuacius est. Leones matris Deûm currui iunctos esse palam est. Testatur nummus Iuliæ Domnæ ex argento quem hic apponi curaui. Faustinam autem Aurelii

Aristoteles.

matrem veluti alteram Cybelem Deûm matrem à Romanis existimatam fuisse verisimile est. Notabile est quod Lampridius scribit de Elagabalo, *Iunxit sibi & leones Matrem magnam se appellans, iunxit & tygres Liberum sese vocans.* Alter Augustam repræsentat à Pauone ad cœlos delatam. quemadmodum enim aquilæ à Ioue in terras demissæ fingebantur quæ Imperatorum animas inter Deos deferret, sic Iunonis auium idem officium erga Augustas commissum erat, quod ex aliis nummis etiam patet, vt Paulinæ & Marinianæ.

In Eliogab.

Ludorum Pythiorum in honorem Appollinis frequens est apud veteres mentio, præcipuè apud Pausaniam: sed quid illi cum Faustina, certe non video. Huic quidem inter consecrationis notas circenses ludi delati sunt. Ara quidem, corona, vrceus, simpulum & pullus ludos, sacrificia & auguratum denotant, quæ omnia Apollini conueniunt. Vrbis nomen quæ nummum cudit nulli characteres declarant.

In vita Anton.

Rarissimus hic nummus Deam Faustinam celebrat, & eius filium Marcum Annium Galerium Antoninum, cuius in nullo alio monumento, aut effigiem, aut titulos offendi. Ill. Tristanus illum prior vulgauit. Hunc Antonini Imperatoris filium fuisse inscriptio nummi demonstrat, quem ante adolescentiam mortuum esse ex historicorum silentio verisimile est. Commemorat quidem Capitolinus *Antonino fuisse filios duos mares, duas fœminas.*

Marcus Aurelius Annii Veri è Domitia Caluilla filius, ab Antonino Pio adoptatus eſt decimo octauo ætatis anno. Is propinquum ſuum L. Annium Verum ad imperii partem nouo beneuolentiæ genere aſciuit. Homo æger toto fere principatus ſui tempore, in plurimos morbos incidit, vſus opera Galeni Pergameni Medici ſuo tempore clariſſimi. Sanctitate vitæ omnibus Principibus antecelluit: dabat ſe totum philoſophiæ, amorem ciuium affectans vnde Philoſophus cognominatus eſt. Tandem omnium hominum qui vnquam principatum tenuerunt optimus, mortuus eſt ætatis anno LVIII. imperii XVIII.

Gal. lib. περὶ τοῦ προγινώσκειν.

Capitol. *Contra Germanos res feliciter gessit* Aurelius, *specialiter ipse bellum Marcommanicum, sed quantum nulla vnquam memoria fuit, tum virtute tum etiam felicitate transegit: & eo quidem tempore quo pestilentia grauis multa millia & popularium & militum interemerat. Pannonias ergo Marcommanis, Sarmatis, Wandalis, simul etiam Quadis* In Arcad. lib. 8. *extinctis seruitio liberauit, & Roma triumphauit. Ferocissimos Germaniæ populos*, inquit Pausanias, *& plurimas Barbarorum in Europa nationes & in his Sauromatarum gentem, armis domuit.* Hæc probant hi quinque nummi; lugentes captiui, trophæa, corona, Rhenus decumbens, Germaniæ symbolum Germanos subactos exhibent.

Quid sit VALENTIA, & cur COLONIA IVLIA dicta sit in nummis Iulii 1.
fuit explicatum pag. 18. vt & de Beritho pag. 93. de Colonia Aroë 2.
Augusta Patrensi pag. 38. Dianam in nummo signatam sic explicat
Lib. 7. in Achaicis. Pausanias: *Est Patrensibus in arce Laphria, Dianæ fanum, peregrinum Deæ cognomen & ipsum Deæ signum aliunde huc deportatum: præfert id Venatricis habitum, ex ebore & auro fabricatum est. Laphriæ Dianæ anniuersarium sacrum patrio ritu Patrenses faciunt* &c.
De Antiochensi colonia pag. 219. Huius cum Aurelio coniunctionem 3.
In Aurelio. explicat Capitolinus his verbis: *Ignouit & ciuitatibus quæ Cassio* 4.
consenserant, ignouit & Antiochensibus qui multa in Marcum pro Cassio dixerant, quibus & spectacula & conuentus publicos tulerat & omnium concionum genus, contra quos edictum grauissimum misit. Denique noluit Antiochiam videre quum Syriam peteret, postea tamen Antiochiam vidit, cui & spectacula & alia ciuitatis ornamenta reddidit.

Quintus eandem Coloniam Patrensem designat vt currus à 5.
ceruis vectus Dianam.

1. De Troade abunde dictum est in nummo Antonini pag. 221. Diana
2. in primo & secundo nummo non ipsa Dea, sed Deæ statua per basim dignoscitur, cui imposita est. Solebant Veteres suos Deos ex ære & marmore repræsentare quos populus sibi semper præsentes arbitrabantur. Hinc tot quæ hodie etiamnum supersunt: illa præsertim elegantissima Dianæ statua, quam Ephesi olim oracula tradidisse dicunt, in Christianissimi Regis opulentissimo cimeliarchio. Ignis & laurus sacrificium & ludos indicant ipsi Dianæ & fortassis fratri Apollini sacros.

3. Ænigma obscurius est quod in tertio nummo latet: nummus antiquitate quodammodo detritus rusticum, vt videtur, repræsentat sacrum humeris gestantem: an ille sit Satyrus aut quidpiam aliud lubenter scirem, nullum aium eiusdem typi me vidisse contigit.

Colonia Aelia Capitolia siue Capitolina in vtroque nummo legitur, quæ Iudææ caput Hierosolyma ante Hadrianum vocabatur. De illa dictum est in Hadriano pag.195. & Antonino pag.221. Num quidpiam peculiare habuerit cum Diuis fratribus præter omnem gentium erga Romanos Imperatores cultum, non satis scio. quale sit trophæum illud ignoro. Verisimile est Serapidem in altero nummo repræsentatum fuisse ob eius peculiarem reuerentiam, quam ei palam Æ[g]yptii & ob viciniam Syri testabantur: de quo dictum est in Tito [p]ag.154.

Corinthi pulcherrima ſymbola hic exhibentur. Mirum quantum 1.
vrbs hæc & Aurelio & Vero fuerit blandita. Quinque primos 2.
In Corinth. nummos explicat Pauſanias, his verbis: *Fuit hoc ipſo in loco & 3.*
Melicertæ ara. Eo enim à delphine euectum puerum memorant: 4.
quem cum offendiſſet expoſitum Siſyphus & humarit in iſthmo & iſthmi- 5.
cos in eius honorem ludos inſtituerit. In Corinthiaco Neptuni templo plurima fuiſſe dedicata ab Herode Athenienſi narrat idem Pauſanias, inter quæ rectus delphini inſiſtit Palemon puer, ebore & auro expolitus. Alibi delphino inſiſtentem Portunum narrat.

Sextus nummus Herculem exhibet. fortaſſis ſigni imaginem cuius 6.
In Corinth. meminit Pauſanias, his verbis, *Prope templum Mineruæ Franatricis, Herculis nudo corpore ligneum ſignum, quod à Dædalo factum tradunt.* Ei & frequentia ſigna ex ære, ſaxo & ligno Corinthii fecerant, tanquam Heroi parentabant: Feſtorum vero dierum quos in Herculis honorem agitant, priorem Onomatam, Herculeum alterum vocant.

De cæteris dictum eſt in nummis Iulii & Neronis. Chara- 7.
cteres C. L. I. C O R. facile explicantur Colonia Latina Iulia 8.
Corinthus. 9.
10.

Audacem me fateor qui hos nummos M. Aurelio tribuam quorum aliquos Triſtanus L. Vero aſſignat, Aurelii in imperio collegæ, aliquos etiam Sexto Vero Aurelii & Fauſtinæ filio, Commodi fratri. Illius opinioni fauet inſcriptio, etenim circum capita legitur ΟΥΗΡΟϹ ΚΑΙϹΑΡ. Quod tamen illam reiiciendam arbitrer, faciunt Veri huius qui in hiſce nummis cernitur, & Aurelii faciei conformitas; aqua enim aquæ non eſt ſimilior. Deinde neutri Verorum poſſunt aſſignari, Sextum enim Verum Cæſarem exečto ſub aure tubere, ſeptennem amiſit Aurelius, quem non plus quinque diebus luxit, conſolatusque etiam medicos actibus publicis ſe reddidit. Cur ſeptennem Amaſtriani repræſentaſſent? forte propter parentis cultum: at Verus in nummo expreſſus non tantum VII. ſed XX. annorum eſt. Huius Galenus frequenter meminit, ſeque illum à febre ſeruaſſe teſtatur, cum nullam auulſionis tuberis mentionem faciat, vir alioquin optimus, quod innuit illum operi non interfuiſſe. Lucius Verus nonniſi poſt trigeſimum tertium ætatis annum imperauit, at in nummis adoleſcens tantum cernitur, absque barba cœterisque prouectiorem ætatem deſignantibus. Et quod rem totam meo iudicio conficit inſcriptionisque ſoluit difficultatem, facit textus Capitolini, his verbis; *M. Antoninus principio aui ſui nomen habuit, is erat Annius Verus item Conſul & Præfectus vrbi, adſcitus in patritios à Principibus Veſpaſiano & Tito Cenſoribus. Poſt exceſſum patris ab Hadriano Annius Veriſſimus vocatus eſt Poſt virilem autem togam Annius Verus patre mortuo ab auo paterno adoptatus eſt & educatus.* Quem quidem textum alter eiusdem Capitolini confirmat his verbis, *Dato igitur imperio & indulta tribunitia poteſtate, proconſulatus etiam honore delato, Verum vocari præcepit, ſuum in eum transferens nomen, quum ante Commodus vocaretur.*

Capitol. in Marc.

Lib. de præcognit ad Poſt. c. 10.

In Marco.

In vero.

Auerſarum partium typi Amaſtrianorum ſolertiam & doctrinam indicant. Æſculapius & Hygeia frequenter in nummis Aurelii occurrunt, forte propter eius valetudinem. Baccho & Herculi tanquam primi æui heroibus comparatur Aurelius in ſequentibus. Quid bos indicet, ignoro, præter peculiare quoddam ſacrificium aut ſtatuam.

De Deo Luno iam dictum est in Antonini nummo pag. 22. Hunc Nysæi colebant vt Carrheni in Mesopotamia; falcatum astrum humeris gestat vt solet, Phrygio pileolo caput tegente. Obscura mihi est inscriptio quamuis integerrima, legitur ΚΑΜΑΡΕΙΤΗΟ ΝΥCΑΙΩΝ, sed ex tot Nisis quamnam eligerem? Alia enim est in Armenia minore, alio in Arabia, alia in Thracia, alia in Aegypto, alia in India &c. Primam ex galero Armeniaco supra cæteras esse coniicio.

Plut. in Lucullo. Cyzicus vrbs præcipua insula eiusdem nominis in Mysia, bino ponte continenti iuncta est; à Rege Cyzico ædificata est qui ab Argonautis ad vellus aureum pergentibus incautè occisus est. Hanc à Ioue in dotem Proserpinæ datam asserit Appianus Alex. quemadmodum & fabulantur Poëtæ Siciliam in Plutonis & eiusdem Proserpinæ nuptiis nouæ nuptæ ab eodem Ioue donatam pro anacalypteris quæ sunt exhibita sponsæ munera, cum retecta primùm facie in virorum conspectum prodit. Hinc serpentes, hinc tædæ, quæ Cyzicenorum nummos ornant. In tædæ locum quidam putant columnam esse, sed qua ducti ratione, ignoro. 1.

Vaccam in altero nummo sculptam eam esse verisimile est quæ nigra publicis asseruabatur stipendiis, in honorem Proserpinæ Cyzici seruatricis victima futura. 2.

In Antonino. Narrat Xiphilinus Antonini temporibus horribilem terræ motum plurimas ciuitates Bithyniæ & Hellesponti corruisse, ac præcipue Cyzicum funditus concidisse, eiusque vrbis templum maximum omnium atque pulcherrimum, quod Aurelio & Vero restitutum asserit, cuius fortassis beneficii signum æternum reddere voluerunt Cyziceni hisce numismatibus.

Labyrinthi artificium peculiari more hic exhibetur, non enim continuum vt Cretenſe, ſed quadripartitum eſt. Memphiticum illum eſſe probat crocodilus iuxta caput Aurelii, Aegyptiorum numen; probat etiam nummus Auguſti ſupra expoſitus pag. 40. Cur Caduceum pacis tranquillitatisque ſymbolum retro caput Aurelio tribuerint Aegyptii exponit Capitolinus, qui Aurelium apud Aegyptios ciuem ſe egiſſe & Philoſophum in omnibus ſtudiis, templis, locis ſcribit, cumque multa Alexandrini in Caſſium tyrannum dixiſſent fauſta, tamen omnibus ignouit, & filiam ſuam apud eos reliquit.

Tanta erat apud exteras gentes Aurelii fama, vt illum ſæpe tanquam Deum venerarentur. Exempla ſunto hæc numiſmata, quorum prius fulgur exprimit. Iupiter interdum Fulminator Κεραύνιος & Fulgur dicebatur, inquit Feſtus, qui ſcilicet interdiu caderet, vt qui noctu Summanus. Fortitudinem Imperatoris hic nummus celebrat, qui fulguris inſtar Populi Romani hoſtes Marcomannos mira celeritate penitus deleuerat; iuxta illud Cælii carmen.

Perfringit, penetrat, cremat omnia fulmen adactum.

Ad id fortaſſis referendus eſt nummus quod ſcribit Capitolinus *Fulmen inquit de cælo precibus ſuis contra hoſtium machinamentum extorſit.* In Aurelio. Macedones forte id etiam in nummo expreſſerunt quod ii auxilium Imperatori tulerant in eius expeditionibus, ſeque fulminibus comparabant, inter quorum genera, vt ait Seneca, *auxiliaria* Quæſt. natur. lib. 2. c. 49. *quædam dicta à Cæcinna quæ Aduocata dicuntur, ſed aduocantium bono veniunt.* Deinde fulmina victoriæ ſunt ſymbola, inquit Nonnus, vt Baccho Indos debellanti. L. 4. Dionyſ. Inſcriptio KOINON MAKEΔONΩN quæ etiam in ſequentibus nummis legitur, docet Macedonas hos in honorem Aurelii cudiſſe, cuius auos Macedoniæ imperaſſe ſcribit

Proœm. 4. Stratagem. Polyænus, Aurelium & Verum alloquens, his verbis Τοῦτο μὲν δὴ καὶ ἴδιον τῶν ἄλλων συγγράψας ἐν ᾧ καταμάθοιτ' ἂν τὰς ἀρετὰς τῶν ἡμετέρων προγόνων, οἳ τῆς Μακεδονίας ἐβασίλευσαν: hoc est, *Hunc vero librum ſeparatim ab aliis conſcripſi, in quo veſtrorum parentum ac maiorum virtutes conſpiceretis qui Macedoniæ imperium tenuerunt.* De clypeo Macedonum dictum eſt pag. 120.

Caput Alexandri Magni idem Macedonum officium teſtatur, 3.
illo enim nihil charius nihil ſuperbius offerre Imperatori poterant.

Abgari caput Perſica tiara & diademate ornatum in hoc nummo exprimitur. Abgari nomen illis Principibus in eodem erat vſu quam Antonini Romanis, Ptolemæi Ægyptiis, Darii Perſis, &c. Abgarum nominat Sextus Rufus eum qui Craſſum in Parthia prodi-
L. 1. c. 13. hiſt. Eccleſ. dit. Abgarum alterum nominat Euſebius qui Chriſto Syriacè ſcripſerat, proſperam implorans valetudinem, ad quem viciſſim
Math. c. 10. Chriſtus ſcripſit per Thadæum Apoſtolum, inquit D. Hieronymus: Recuperata inde ſanitate ſacroſanctæ fidei ſeſe addixit, eiusque men-
De Præp. Euang. lib. 6. tionem facit Euſebius his verbis: *In Syria quondam & Oſrhoene pleroſque Opis in honorem abſcindi mos erat. Verum cum repente iuſſiſſet Rex Abgarus, vt quibus abſciſſa verenda eſſent, iis etiam manus abſcinderentur, nemo ſe deinceps in tota Oſrhoene abſcidit.* Alterius Abgari Arabum Regis, Edeſſæque Domini, meminit Tacitus
Lib. 12. ſub Claudio Imperatore. Abgarum nominant Xiphilinus & Suidas qui Traianum muneribus placauit per filium Arbandum, qui Rex
Capitol. exinde factus, nominatusq. Abgarus iuxta patriæ mores, is eſt fortaſſe quem Regem ex Orientis partibus ſola autoritate deduxit Antoninus. Hos omnes Phylarchorum & Arabum regioni præfuiſſe Osrhoëniis & Edeſſenis aſſerit Strabo. Quod autem Imperatori Romano Rex barbarus coniunctus ſit, frequenter accidit: Cotys, Rhemetalces, Rhaſcypolis, Thraciæ Reges ſic ſe Auguſto iunxerant, de quibus, vide ſupra pag. 49 Sic ſe Aureliano Vabalathus poſtea coniunxit.

Nicomedienſes quemadmodum cœteri Græciæ populi, Imperatoribus quantum poterant gratulabantur: Marco Aurelio Cæſari tunc, vt in nummo legitur, nominato Vero per viuenrem patrem Antoninum in primo, poſtea eidem Aurelio per L. Verum imperii conſortem & L. Vero per Aurelium in ſecundo. Hac arte ſibi præſentes habebant Imperatores, quorum vultus perpetuo in monetis ſignati erant. De Nicomedienſibus ſupra dictum eſt, pag. 164.

Iidem Diui fratres ſed latine expreſſi in hoc nummo ſcalpti ſunt. Colonia Berythus eum fieri fecit quo & ab Imperatoribus accepta beneficia & eorum concordiam palam faceret. Vterque Auguſtus nominatur, quod notandum: quamuis enim Verus ad ſocietatem imperii cum Aurelio peruenerit, hic ſolus Auguſtus cenſebatur, Vero tantum dicto Cæſare. Dignitati conuenit ornamentum, vterque enim laurea cinctus eſt. De Berytho quidem dictum eſt pag. 39. Sed cur bina aquila? an vtramque imperii partem deſignet, Orientem & Occidentem? an ad Iouis maieſtatem, cuius in terris vterque perſonam ſuſtinebat.

1. Epheſus Ioniæ caput Dianæ templo clara, in ſuperioribus frequen-
2. ter ſuos expoſuit nummos: cenum Dianæ ſymbolum & Dianam ipſam ſub habiru Forrunæ Aurelio offerunt Epheſii in prioribus nummis. *Amauit pugillatum, luctamina & aucupatus eſt, &* In Aurel.

& pila lusit apprimè, & venatus est, inquit Capitolinus: vnde fortassis exercitiorum venationisque Deam in eius nummis signauere. Ὑγιεινῶν lib. 6. Autor est Galenus noster Antoninum curandi corporis fuisse admodum studiosum, certamque vitæ rationem constantissimè tenuisse.

Ptolom. Phaneas vrbs Syriæ Cæsarea etiam nominatur, interdum in nummis 3.
ΠΑΛΑΙϹΤΙΝΗϹ adiectum est, ad expressius designandum situm. Diana hic vt Ephesi adorabatur, sculpta est in naturæ modum pluribus ornata mammis quibus alendis viuentibus indigebat: Ops Diana, Cibele, Natura, Tellus idem sunt, quod omnia nutriant,

Orpheus hymn. 25.
Γαῖα θεά, μῆτερ μακάρων θνητῶν τ' ἀνθρώπων
Παντρόφε.

Verubus suis vt rerum omnium principiis firmissimisque fundamentis innititur: tauros habet ad pedes, quos agriculturæ exercendæ omnis ætas designauit.

De Tianensibus dictum est pag. 226. 4.

In quinto nummo stella vertici montis imposita est quem, cum 5.
Lib. 66. Clariss. Tristano Vesuuium esse placet, flammis hinc, illinc frondibus onustum, de quo sic Dio; *Vesuuius mons mare spectat ad Neapolim, habetque fontes ignis maximos & perennes. Ac olim quidem ex omni parte pariter excelsus erat, & tunc ex medio eius exstitit, nam ea parte tantum flammas concepit, extrinsecus vero intactus ab igne permanet, ex quo fit vt quum ignis externas partes non exurat, eaque quæ sunt in medio consumantur igni, rediganturque in cineres: Vertices qui circum sunt vsque adhuc veterem altitudinem habeant, vt quidquid ignem concepit diuturnitate temporis absumptum, concauum subsidendo factum sit, ita vt totus mons, si licet parua cum magnis conferre, formam habeat amphitheatri. Culmina montis eius multas arbores habent vitesque, sed ambitus igni expositus est, & interdiu fumum, nocte flammam sic emittit, vt in eo suffimenta cuiusuis generis fieri semper videantur*, &c. hæc Dio. Vertici figuram impositam in nummo Veri, Iouem montanum interpretatur Tristanus, ἐπάκριον, vel Iouem Seruatorem sub habitu Imperatoris, regionem ab ignibus fædaque tempestate vindicantem. Cur eodem sensu Aurelius per solem aut stellam non exprimeretur?

1. Eamdem Palladem Thessalonicensium communitas Aurelio consecrat quam Hadriano olim Thessali, de quo vide pag. 202. Eo habitu in primo nummo sculpta est quem describit Apuleius, *capite* inquit, *galeam gerens contextam oleaginea corona, clypeum attollens, hastam quatiens.* Vnam fuisse ex Tritonidibus inscriptio docet. Triplicem enim fuisse Palladem notant Apollonii interpretes, vnam in Bœotia, alteram in Thessalia, tertiam in Lybia, quam ideo Tritonidem antiqui appellauere, quod hæc tria mortalibus fuerit elargita, (Lib. X.) (In Lib. I. Argonaut.)

Βυλέυειν καλῶς, κρίνειν ὀρθῶς ϗ πράττειν δικαίως, (Democritus.)

hoc est, *Benè consulere, rectè iudicare & iustè facere.* Hanc etiam in nummo sculptam ad Itoniam Mineruam referre placet, cui Bœotii qui venerant ex Thessalia, expugnata Coronæa templum in plano condiderunt, eodem quo Thessalicum nomine. Itone autem ciuitas Bœotiæ Mineruæ sacrata, inquit Palladius.

2. Thera quam ἱερὰν νᾶσον nominat Pindarus insulam sacram, vna est ex Sporadibus iuxta Cretam, Caliste cum primùm emersit vocata, à Therate Thebano nomen habet. Colonia fuit Lacedæmoniorum, è qua Battus qui Cyrenem condidit. Terminum à cœteris diuersum exponit hic nummus, cum femoribus & tibiis, capiti imposita est corona radiata. Tristanus similem nummum Vero assignat, fortassis Diuis fratribus iidem nummi sunt oblati. Ioui Terminali seu Contermino templum dicauerant Crotoniatæ, Sybaritæ & Coloniatæ, propter finita inter se iurgia ob terminorum difficultatem. (Od. 4. Pythion.) (Pausan. Lib. 3. & 7.) (Herodot. lib 4.) (Strabo. l. 10.) (Tom. 1.) (Polyb.)

3. De Milesiis supra dictum est in Caligulæ nummis pag. 94. Optarem lubens quis fuerit Themistocles ille in nummo scriptus exponere. Figura quidem muliebris stans dextra Centaurum tenet, sinistra forcipes, aut quid simile: cuius quidem insoliti typi explicationem tradit Pausanias scribens Thetin inter plurimas alias arcæ scalpturas à Vulcano arma accipere sequente famula forcipem tenente, & adstante Centauro quem Chironem esse dictitant, qui iam vitæ muneribus perfunctus, ac in Deorum numerum receptus præsto Achilli est, eius luctum leuaturus. Hæc omnia in nummo quasi coacta visuntur: sed cur à Milesiis in M. Aurelii honorem sculpta sint, ignoro.

4. Sphingem & Harpyiam repræsentauerunt in his nummis

Gabaleenſes dum prudentiam & fortitudinem bellicam M. Aurelii deſignare voluerunt, illi enim aſtutia ab Ægyptiis, huic fortitudo dicatur. Nummum refert Triſtanus in quo impoſitus eſt Sphingi M. Aurelius, hocque typo Barbarorum quos vicit artes præuidiſſe declaratur. Sphingi πανουργίαν tribuit Clemens Alexandrinus, ſummam videlicet induſtriam ad omnia: his enim animantibus humanæ naturæ fere nihil deeſt niſi ſolum oratio, quare *galea Palladis Sphingem ornatam fuiſſe* notat Pauſanias, & ſuis in porticibus Sphinges pingebant & ſculpebant Ægyptii ſupra cœteros homines πανοῦργοι, hi enim artem bellicam, nauticam, ruſticam cœteraſque primi didicerunt, vt Philoſophiam, Theologiam &c. Ὅθεν καὶ αἰγυπτιάζειν λέγεται τὸ ὕπουλα πράττειν fecit prouerbium ægyptiſare, quaſi omnia induſtriè facere. Sphinges abſque alis ab Aegyptiis fingi aſſerit Scaliger, cuius tamen contrarium frequentes exhibent nummi. Hic inter alios prope Aegyptum cuſus, nomen enim inſcriptum ΓΑΒΑΛΕΩΝ, Gabalam deſignat vrbem Syriæ cauæ in Caſſiotide regione: *Parua quidem erat ſed elegans*, inquit Palladius, prope quam templum erat dedicatum dæmonibus, & quod ab iis qui iam erant antiquitus impii multis honorabatur ſacrificiis. Quidni ſuos dæmonas per Sphingem & Harpyiam in nummo ſignauerit? *Apud Dotos in Gabalis ſanctiſſimum eſt templum*, inquit Pauſanias.

Stromat. lib. 5. — Anaſt. Sinaita in Hexaemeron. — Lib. 10. — Lib. 1. — In Euſebiũ. — In Lauſiacis.

Quintus nummus Zacynthiorum eſt. Zacynthus eſt vrbs & inſula iuxta Echinadas in mari Ionico: *Hanc liberam* ſcribit Plinius *cum oppido magnificam & fertilitate præcipuam.*

lib. 2. Strabo lib. 10. L. 4. c. 12.

Hanc ipſam inſcriptionem vidimus in Hadriani nummo, ſi epi- 1.
theta excipias, quam in primo huius tabellæ. Flauia Samoſate ſacrum aſylum ſuis vtens legibus Comagenes metropolis dicitur; quibus numiſmata amplius & accuratius rerum antiquarum hiſtoriam tradere ſupra libros probatur: Quis enim author horum priuilegiorum meminit? Samoſatam quidem amplam ciuitatem & Comagenes caput nominat Marcellinus: Flauiam ideo dictam fuiſſe ſuſpicor quod Comagenem ditionis regiæ vſque ad id tempus in prouinciæ formam redegit Flauius Veſpaſianus, inquit Suetonius, à quo credibile eſt & ſacrum eam fuiſſe aſylum, & propriis legibus vti poteſtatem habuiſſe, quod per αὐτόνομον Græci intelligebant. Figura

Lib. 4. & 18. — In Veſpaſ. cap. 8.

ſedens

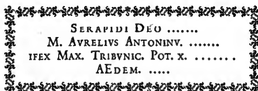
ſedens turrita Genium vrbis repræſentat, inſidet rupi, ſitum ſuum indicans. Genium etiam Euphratis ad cuius ripam ſita eſt, per hominem veluti natantem repræſentatum fuiſſe videtur, vnde Comagene Auguſtophratenſis dicta eſt. Eumdem typum repræſentauimus in Antonini nummo pag. 227. Aur. Victor.

2. De Lacedæmoniis & Dioſcurorum pileis & ſtellis dictum eſt in
3. Hadriani nummo pag. 203. vt de Tripolitanis eoſdem fratres repræſentantibus pag. 45.

4. Calchadonii vt dictum eſt in Traiano pag. 186. ſuum ſemper
5. venerabantur Apollinem, qui ex tripode ſatis abunde coniicitur. De Zeugmate in Antonino pag. 223. dictum eſt.

Tabellam vides Diis Aegyptiis plenam, quos ſingulari religione venerabatur Aurelius. Scribit Capitolinus illum apud Aegyptios
1. ciuem ſe egiſſe & philoſophum in omnibus ſtudiis, templis, locis;
2. templumque Romæ ſtruxiſſe in honorem Serapidis quem peculiariter adorabat, cum inſcriptione cuius ſupereſt fragmentum in marmore,

SERAPIDI DEO ....
M. AVRELIVS ANTONINV. ....
IFEX MAX. TRIBVNIC. POT. X. ....
AEDEM. .....

Grut. p. 85.

Sacra Serapidis à vulgaritate Peluſiæ ſubmouit, inquit Capitolinus, non quod hæc Peluſiotis abſtulerit, ſed ab eis excluſerit vulgus promiſcuum, cura eorum demandata ſacerdotibus tantum ac viris primariis. Hinc Serapidis caput in nummis Aurelio oblatum eſt, quaſi gra- In Aurel. cap. 23. Gruter.
3. tias agentis ſe in poſterum nobilius adoratum iri. De Serapide dictum eſt in ſuperioribus pag. 154. & de Iſide quæ in tertio nummo repræſentatur, pag. 128.

4. Quartus nummus Deum refert diademate cinctum coram cornucopiæ: Hunc Iouem ἐπικάρπιον nominat Triſtanus in nummo Veri quem Heſichius adoratum fuiſſe in Eubœa tradit, Ἐπικάρπιος Ζεὺς ἐν

Εὐβοία inquit. Fortaſſis Genium refert alicuius fluuii, barba promiſſa & opaca id ſubindicat, cur Nilo non tribuerem? cuius aquæ Aegypto tribuunt fertilitatem per fructus & fruges in cornucopiæ deſignatam.

Quintus nummus Fortunam exhibet iacentem in lectiſternio, 5.
In Aurel. de quo ſic Capitolinus? Tantus autem terror belli Marcomannici fuit, vt vndique ſacerdotes Antoninus acciuerit, peregrinos ritus impleuerit, Romam omni genere luſtrauerit, celebrauit & Romano ritu lectiſternia per ſeptem dies. Ad rem noſtram faciunt hæc
Lib. 7. Arnobii verba, *Lectiſternium Cereris erit idibus proximis. Habent enim Dii lectos, atque vt ſtratis poſſint mollioribus incubare puluinorum tollitur atque excitatur impreſſio.* Eius ceremoniæ rationem red-
Lib. 5. dit T. Liuius his verbis, *Triſtem hyemem peſtilens omnibus animalibus æſtas excepit*, annum notat V.C. CCC LVI., *cuius inſanabili pernicie quando nec cauſa nec finis inueniebatur: Libri Sybillini ex ſenatus conſulto aditi ſunt. Duumuiri ſacris faciundis Lectiſternio tunc primum in vrbe Romana facto per dies octo, Apollinem, Latonamque & Dianam, Herculem, Mercurium atque Neptunum tribus quam ampliſſimè tum apparari poterat, ſtratis lectis placauere.* Eius religionis monumentum fortaſſis hoc nummo poſteris Ægyptii dicauere.

Imperatoribus Aurelio & Vero ſuam contulerunt obſequii teſſeram 1.
Aradii, fortaſſis in Orientem properantibus. De Arado dictum eſt pag. 165. in Domitiani nummo.

Flauiopolitæ quales ſint qui ſecundum cudere nummum non 2.
Ptolem. facile eſt coniicere. Flauiopolis enim altera Bithyniæ ciuitas Κεγλεία quondam nominata, de qua in Conciliorum opere: altera Thraciæ
Plinius. vrbs & Colonia; altera Ciliciæ vrbs mediterranea quæ in concilio Antiocheno Flauias nuncupatur. Quædam erat etiam Φλαουιόπολις Σαμαείτων, quam ſuſpicor hunc cudiſſe nummum ob viciniam populorum Ægypti, nempe Serapidem & Iſidem peculiari ritu colentium.

Gaza quæ tertium cudit nummum vrbs eſt Syriæ inferioris 3.
Palæſtinæ nuncupatæ: cur taurum iuxta pedes habeat, non ſatis ſcio, vel felicitatem ſoli, vel aliquod ſacrificium indicat.

Inſolitum typum exhibet quartum numiſma. Veneris equeſtris 4.
Lib. 17. meminit Strabo, ἔφιππον nominat, quæ forte in eo repræſentatur, in honorem

honorem Faustinæ. Ex sexdecim eiusdem nominis vrbibus difficile est illam Antiochiam declarare quæ nummum percusserit, quamuis se sacrum asylum ΙΕΡΑΣΥΛΟΝ prædicet.

Quamuis monumentorum integerrimorum plenus sit hic liber, ea tamen non censui negligenda, quæ rei nostræ quamdam possint afferre lucem, seu typorum varietate seu coniecturis quas certiores ex minus detritis nummis, si vnquam occurrant, inferre licebit.

1. Videtur quidem in primo nummo populus aliquis Græciæ cuius nomen non legitur, caput Veri & Faustinæ retro Aurelium posuisse quibus veluti per gentilitia numina eius sibi conciliare gratiam cupiebat. Verisimile enim est tunc Verum & Faustinam obiisse, & in Deorum numerum iam iam relatos esse.

2. Caput quale cernitur in secundo nummo corona veluti murali cinctum vrbis alicuius Genium repræsentat, eius nomen ex integriori scire cuperem.

3. Caput Iouis frequenter occurrit in Impp. Romanorum nummis & præcipue M. Aurelii.

4. Quid sit typus quarti nummi penitus ignoro: aut duplex cornucopiæ, aut duplicem facem in manibus figuræ stantis quæ muliebris videtur, licet interpretari.

5. Quintus templum exhibet à Nicomediensibus cusum. Cœteri characteres detriti cœteram eius cognitionem eripiunt.

1. Duos primos nummos ad Tianenses pertinere inscriptio docet, sed in primo veluti nomen conditoris apparet, fœlicior decla-
2. rabit. Bacchus cum cantharo & thyrso conspicitur, vt in secundo Mercurius cum crumena & caduceo. De Tiano dictum est pag. 226.

Tertius

Tertius nummus Iouem repræſentat, ſed Ægyptium inſignitum 3.
nominibus Ammonis, Serapidis, Oſiridis, Solis, Plutonis, Æſculapii &
In Select. Numiſm. Nili, quæ calatho, corona, cornu, & ſerpente baculo intorto indi-
cantur: Nummum ex ære maximi moduli vulgauit Illuſtr. Seguinus,
in quo Antoninus Pius anticam partem occupat & ſimilis Iupiter
poſticam, quem pro more elegantiſſimè explicat.

Quartus & quintus in Græcia cuſi ſunt, ſed à quibus populis, & 4.
qua ratione, characterum eroſio nobis eripit. 5.

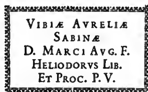
Anniæ Galeriæ Fauſtinæ nummos exhibet hæc tabella, Antonini ex Fauſtina filia fuit, Aurelii vxor. Huius vitia ita vir tulit vt nec
Xiphil. ea curioſius inueſtigaret nec puniret: Dicitur Commodum ex gladiatore genuiſſe, tandem podagra correptam obiiſſe. Narrat Capi-
In Aurel. tolinus Fauſtinam in radicibus montis Tauri in vico Halalæ exanimatam ſubito morbo, Aurelium amiſiſſe: deinde petiiſſe à Senatu vt honores Fauſtinæ ædemque decernerent, laudata eadem, quum tamen impudicitiæ fama grauiter laboraſſet, quæ Aurelius vel neſciuit vel diſſimulauit. Diuam etiam Fauſtinam à Senatu appellatam gratulatus eſt, quam ſecum & in æſtiuis habuerat vt matrem caſtrorum appellaret: Fecit & coloniam vicum in quo obiit & ædem illi extruxit, &c. hæc Capitolinus,

Venus. ſtat in primo nummo cuius habitum induiſſe videtur 1.
Fauſtina ſui temporis mulieres formâ antecellens: Pomum Veneri ſacrum fuiſſe ex antiquis palam eſt, hinc pulchritudinem, amoris etiam & laſciuiæ ſymbolum. Læua tenet inuerſum temonem inſtar Fortunæ cuius moderamini omnes populi parebant, & ipſe Imperator.

Eamdem Venerem ſed minus pudicam exhibet alter nummus. 2.
Nuda fere nudum maritum retinere videtur ad bellum properantem ſub Martis ſpecie: Victrici autem Veneri ædem conſtructam fuiſſe

fuiſſe in theatro Pompeii conſtat ; *Pompeii*, inquit Plinius, *altero* Lib. 8. c. 7.
conſulatu, dedicatione templi Veneris Victricis pugnauere in Circo viginti Elephantes. Plurimæ exſtant inſcriptiones VENERI VICTRICI quas & ad victoriam ſupra Iunonem & Palladem per Paridem reportatam, & ad victoriam libidinis ſupra cœteras hominis paſſiones reuocare placet: Quidni etiam Fauſtina victorias Aurelii effeciſſe prædicetur quæ in altero nummo MATER CASTRORVM legitur.

3. Tres nummi ſequentes FECVNDITATEM AVGVSTÆ indicant quam interdum SÆCVLI interdum TEMPORVM FELICITATEM effice-
4. re declarant. His duos primum deinde quatuor, ſex denique liberos
5. procreaſſe dicitur. Res ſatis obſcure legitur apud authores qui tres maſculos, totidem numerant fœminas, L. Verum Cæſarem, Herodian. Spart.
Antonium Geminum & Commodum, Lucillam Fadillam & Fauſtinam, quidam addunt Vibiam Aureliam Sabinam. L. Verus Capitol.
Cæſar & Antoninus Geminus infantes mortui ſunt; Commodus poſt patrem Aurelium imperauit; Lucilla Vxor fuit Veri, Fadillam occidit Caracalla; Fauſtina Burrho iugata eſt quem Commodus necari iuſſit; Vibiæ Aureliæ Sabinæ hæc exſtat inſcriptio.

VIBIÆ AVRELIÆ
SABINÆ
D. MARCI AVG. F.
HELIODORVS LIB.
ET PROC. P. V.

De COLONIA PRIMA FLauia AVGuſta CÆSAREA Palæſtinæ vrbe dictum eſt in ſuperioribus pag. 220. & alibi. An figura ſtans Imperatorem repræſentat qui gentem vicerit nempe Iudæorum? id mihi videntur indicare, tum victoria in eius manibus, tum captiuus ad eius pedes.

Amaſtrianum Smyrnæorum colonia quale fuerit, dictum eſt in nummo Homeri pag. 9. Horum nummorum partes auerſæ Deas exhibent quarum laudes Fauſtinæ Græci tribuebant, hoc eſt Iſidis ſolertiam, Salutis felicitatem, Apollinis ſcientiam, Iuſtitiæ decus & Victoriæ gloriam, prout eos adulationis vertigo circumagebat: nullam enim, quod quidem ſciam, veram his laudibus occaſionem Fauſtina dederat.

Duos hoſce nummos Amarianorum in eiusdem Fauſtinæ honorem cuſos addidi, qui & Iſidem repræſentant & Iuſtitiam, hanc quidem ſine rota & ſerpente, quòd potius ad Nemeſin referretur vltricem impiorum facinorum. Iſidem verò velum expanſum præ manibus habentem, hæc enim nauigationi apud Ægyptios præerat, quare PELASGIA dicta eſt, vt patet ex inſcriptione antiqua apud Gruterum. (pag. 312.) Florem impoſitum capiti alii Abrotanum, alii Eruum, alii Perſeam interpretantur, quæ cum fuerit venenum in Perſide natali ſolo, ſi in Aegypto colatur, alimentum eſt ſuauiſſimum, inquiunt Dioſcorides & Galenus. (Gal. de aliment. facultat.)

(Lib. 4. de Ædific.) Παυταλίαν vocat Procopius, dum illius muros à Iuſtiniano reſtauratos & munitos eſſe ſcribit: refragantibus omnibus nummis perpetuo Παυταλίας indicantibus. Hæc Pautaliotarum regiunculæ in Thracia caput, inquit Ptolemæus. (Lib. 3. c. 2.) Traianopoli & Plotinopoli vicina

VLPIÆ cognomen ideo ſibi aſſumpſit, quo Traianum priuilegiorum ſuorum largitorem celebraret, quemadmodum in nummis legitur ΟΥΛΠΙΑ ΣΕΡΔΙΚΗ. illa fortaſſis Aurelio & Fauſtinæ ſuos nummos dicauit ob partam ſibi quietem poſt deuictos ab ipſis Barbaros.

Salutem, quæ frequenter ſtat in Græcorum & Latinorum nummis, ſic explicat Ælianus, Lanuuii, vrbe Latii, ſacer eſt lucus magnus & opacus, iuxtaque ipſum ædes Iunonis Argolidis. In eodem luco latibulum eſt amplum ac profundum, draconis cubile: lucum quotannis virgines certis diebus ingrediuntur, quæ mazam geſtant manibus, oculos faſciis deuinctæ. Eas recta ad latibulum diuinus quidam ſpiritus deducit: progrediuntur illæ ſenſim ac pedetentim ſine offenſione ac ſi detectis oculis viderent. Quod ſi virgines fuerint, cibos tanquam puros & Deo gratos animanti conuenientes admittit Draco; ſin minus, non attingit, corruptas eſſe intelligens & diuinans; formicæ vero hanc relictam ab illo mazam minutatim confractam, vt leuius ferant, è luco exportant, expurgandi gratia loci &c. L. 1. c. 16. De Animal.

1. Nummos Aegyptios hic habes. Serpens florem Iſidis capite
2. geſtans Deam refert: Fauſtinam autem Iſidem indigitabant.
3. Nilus ex Crocodilo comite dignoſcitur in altero. Spes in ſequenti
4. florem vt ſolet manu tenet. Cornucopiæ deinde quaſi abundan-
5. tiam à Fauſtina ortam declarat. Grifus denique ſeu Draco in quinto ſignatus eſt, ne alicuius erga Auguſtam cultus ſpecies deeſſet.

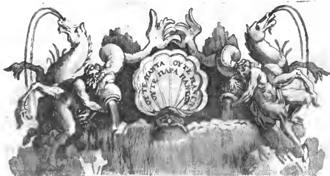
De Adrianopolitanis dictum eſt in Hadriano pag. 205. de quorum 1.
coniunctione cum Fauſtina, quæ huic cudendo nummo occaſionem dediſſe videtur, nihil me legiſſe memini.

Elegantiſſimum typum quem exhibet alter nummus difficile 2.
mihi eſt explicare. ſtatua quædam baſi impoſita eſt, coram ſeſe erigit aſinus, cuius dorſo inſidet figura quædam: pauci characteres ſed detriti inſcripti ſunt, ex quibus nihil probabilis coniecturæ elicere potui: potero fortaſſis ſi mihi vnquam integrior nummus occurrat. hæc tamen ad Priapum pertinere ſuſpicor.

Quod ad tertium nummum attinet, Aeſculapius ſerpentem 3.
intortum baculo tenet veluti ſanaturus. Iam dictum eſt cur Antonini & Aurelii familia tot Æſculapio & Saluti monumenta erexerit: Nam illi Imperatores nihil ſine ſanitate fauſtum exiſtimabant, quod tum dictis tum ſcriptis præ ſe ferebant, identidem optantes mentem ſanam in corpore ſano. Quod viros imitatæ fuerint vxores, fortaſſis Pergameni apud quos Aeſculapii ſumma erat veneratio, earum vultus in ſuis nummis publicauere.

Militem ſtantem & veluti ſacrificantem ad aram exhibet quar- 4.
tus nummus, ſed eius ſignificationem ignoro.

De Cyzicenis dictum eſt in Aurelio pag. 238. Ceres tædas accen- 5.
ſas tenet quærendæ Proſerpinæ à Plutone raptæ.

Philippopolitani Thraciæ populi *interdum etiam dicti sunt Adrianopolitani*, vt ait Ptolemæus. Illorum vrbem Poneropolim vocant Plinius & Suidas. Strabo quidem docet Bostram in Arabia Lib. 16. Petræa restitutam ab Imperatore Philippo, à quo Philippopolis nominata fuit. Hanc certe nihil ad rem nostram facere docet temporum series. Dea instar Cereris frugum abundantiam seu soli fertilitatem videtur demonstrare, quod conuenit nummis Seueri infra scalptis in quibus Bacchus & vuæ vinorum copiam & præstantiam indicant. Diana Ephesia in sequentibus nummis repræsentatur. Hanc supra cœteras Græci præcipue Asiatici colebant: quam rem ne alias auctoritates quæram abunde testatur templum illud quod inter orbis miracula in eius honorem Ephesii condidere. Phaneenses & Ancyrani eamdem veluti tutelarem asciuerant, de his dictum est pag. 4. de illis pag. 241. Perinthiorum obsequium exhibet alter nummus. Quintus aquilam quidem repræsentat, sed cur & à quibus, nescio.

1. Primum nummum à Plotinopolitanis cusum esse inscriptio docet. Ii in Thraciæ Plotinæ Traiani vxori originem debebant, quemadmodum Traiano Traianopolitani, Marcianæ Marcianopolitani in illius honorem nummos suos eius simulachro ornarunt. De
2. Magnetensibus iam dictum est pag. 169. typos quidem explicare est
3. difficile. Tertius Victoriam refert in quadriga vectam, quin referatur ad M. Aurelii victorias nullum est dubium: innuit L.Γ. characteribus Græcis qui annum tertium designant.

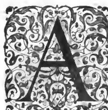

Ii iij

Aurelius Verus L. Ælii filius ex Domitia Lucilla Nigrini filia à Marco ad imperium ascitus. Is ad Parthicum bellum à Vologeso gestum profectus, reuersus Romam cum Marco triumphauit, & cognomen Armeniaci Parthici Maximi meruit. Inde cum eodem aduersus Germanos profecturus, inter Altinum & Concordiam emensis Alpibus in vehiculo sedens cum fratre Marco, apoplexia correptus interiit, ætatis anno XLII. imperii XI.

Galen. περὶ εὐχυμίας.

Fuit decorus corpore, vultu geniatus, barba prope barbarice demissa, procerus, & fronte in supercilia adductiore venerabilis. Dicitur sane tantam habuisse curam flauentium capillorum, vt capiti auri ramenta resperĝeret, quo magis coma illuminata flauesceret. Lingua impeditior fuit, aleæ cupidissimus, vitæ semper luxuriosæ, atque in pluribus Nero, præter crudelitatem & ludibria. Neque inter bonos, neque inter malos Principes ponitur, quem constat non inhoruisse vitiis, nec abundasse virtutibus. Tantæ sanctitatis fuit Marcus vt Veri vitia & celauerit & defenderit, quum ei vehementissimè displicerent, mortuumque eum Diuum appellauerit.

Capitol. in Vero.

1. *Ad Parthicum Bellum Verus à Marco missus est, ne vel in vrbe ante omnium oculos peccaret, vel vt parsimoniam peregrinatione addisceret, vel vt timore bellico emendatior rediret, vel vt se Imperatorem esse cognosceret.* Proficiscentis ad expeditionem typus in primo nummo cernitur : Per se nihil penitus, per legatos Parthicum bellum confecit. *Etenim Statii Prisci opera & Auidii Cassii post quadriennium deuicta est ipsa Babylon, & tota Media, & tota Armenia: quæ & Vero & Marco tunc Romæ degenti, Armeniaci, Parthici,* Capitol. in Vero. Capit. in Antonio.
2. *Medici nomina pepererunt.* Victoris habitu captiuum prosternens
3. in secundo exhibetur. Post partas per Legatos victorias Armeniaci, Parthici, Medici nomen illi delatum est, inquit Capitolinus, quod innuit trophæum triplex in tertio nummo. Armenia decumbit in
4. quarto sub habitu captiui, quasi lugens. Rex Armeniis datur in
5. quinto cuius quidem sic meminit Capitolinus, *confecto sane bello, regna regibus, prouincias vero comitibus suis regendas dedit*, quamuis cœtera taceat ; quibus nummus supplet. Coniecturam autores tradunt Regem istum Soæmum fuisse, Achæmenis filium Arsacis nepotem. Quum à Vologeso spoliatus fuisset, Romam aduectus Senator, ac inde consul creatus, demum post Veri victoriam Armeniæ Rex est denuntiatus. Photius. Iamblicus in Babylonicis.

1. De Colonia Prima Flauia Augusta Cæsarea dictum est in Antonino pag. 220. quod repetere superfluum.
2. Ad explicationem alterius nummi id sufficit quod scribit Capitolinus, *Amauit venatus, palestras, & omnia exercitia iuuentutis.* Ad Isthmicos enim ludos refertur in quibus lauream in nummo signatam reportasse verisimile est. Colonia Augusta Troas qualis sit supra dictum est, pag. 122. In Vero.

Nulla fortaſſis Colonia tot nummos in honorem Imperatorum Romanorum ſignauit quam Corinthus, an quod à Iulio eorum primo inſtituta ſit? an quod ab Auguſto firmata? an quod Italiæ vicina, aut quod diuitiis ſupra cœteras abundans? Sane hæc omnia eam Romæ deuotam ſubindicant. De ea iam dictum eſt pag. 18. Ad nummorum explicationem notandum id quod ſcribit Pauſanias, *Ipſi quidem Corinthii Neptunum narrant in certamen cum Sole de regione deſcendiſſe: Diſceptatorem inter eos Briareum fuiſſe: qui cum iſthmum Neptuno, Soli verò promontorium quod vrbi imminet, adiudicauiſſet, ex eo iſthmum Neptuni fuiſſe.* Sed quod propius nummos noſtros attingit docet Capitolinus, *Multa in eius*, Veri, *vita ignaua & ſordida belli tempore deteguntur: Nam quum interfecto Legato, caſis legionibus, Syriis defectionem cogitantibus Oriens vaſtaretur, ille in Apuleia venabatur & apud Corinthum & Athenas inter ſymphonias & cantica nauigabat, & per ſingulas maritimas ciuitates Aſia, Pamphiliaque, Ciliciaque clariores voluptatibus immorabatur.*

In Corinthiacis. In Vero.

Quinque Græcas vrbes exponit hæc tabella. Primus nummus 1. egregium templum exhibet, in cuius medio Diana Epheſia mammis & vberibus ornata. Hanc in tota fere Aſia coli Hiſtorici & nummi palam docent. Quiſnam in eius honorem templum exſtruxerit in Abydo ciuitate, ignoro: Ea eſt Phrygiæ vrbs maritima iuxta Seſton, de qua ſic Ouidius,

Lib. 1. Triſt.

Quaque per anguſtas male vecta virginis vndas,
Seſton Abydena ſeparat vrbe fretum.

Ibi caſtella muniuit Turcarum Imperator, *Dardanellos* vocant, Conſtantinopoli tuendæ aduerſus Chriſtianorum conatus. Alter 2. nummus Anazarbum deſignat ſecundæ Ciliciæ metropolim, Dioſcoridis patriam, quæ hoc honore Verum excepit dum is ad

Parthicum bellum proficifceretur. Cæfar-Augufta dicta eft ab inftauratore Augufto. *Intus autem dicendi Anazarbeni*, inquit Plinius, *qui nunc Cæfar-Auguftani vocantur.* Lib. 5. cap. 26. Fluuius decumbens Pyramus eft qui à Tauro monte Anazarbum præterfluens in mare prope
3. Mopfveftiam fefe exonerat. De Ioue Catebate Cyrreftenfium qui in tertio nummo legitur, dictum eft pag. 220. vt de Zeugmatenfibus pag. 223. & Dea Syria Ieropolitanorum, pag. 6.

In honorem Diuorum Fratrum hi nummi fcalpti funt. Difficile eft coniicere à quibus Græciæ populis, quamuis primus ab aliqua metropoli fignatus effe videatur. ΠΑΡ initium videtur effe prouinciæ quam indicabit nummus integrior, fi vnquam occurrat. Alter characteribus quidem infignitus eft, fed detritis, qui rem nobis eripiunt.

Armenia lugens ad trophæum, brachiis à tergo vinctis in modum captiui, clariffimum nummum efficit: Eum cufum effe cum Verus ARMENIACVS dictus eft, verifimile eft. Annus enim conuenit, quintus nempe imperii, quo Armenia deuicta eft.

1. Primus nummus focietatem celebrat Nicomedienfium, tunc Neocororum, quamuis fociorum nulla facta fit mentio. De iis dictum eft pag. 164.

Nicæenſes vicini eodem officio erga Verum functi ſunt, iis 2.
procul dubio temporibus quibus Orientem perluſtrauit, & à Marco aduerſus Parthos miſſus eſt.

Abgarus Rex vt Marco Aurelio ſuum nummum dicauerat ſic 3.
Vero eundem honorem tribuit.

Pruſienſium ad Hypium eſt quartus nummus. Bos vel ad ſacri- 4.
ficium ſpectat, vel ad alicuius ſtatuæ erectionem, ſicut tunc temporis frequens mos erat.

Quintus nummus alicuius prouinciæ metropolim celebrat, 5.
quæ ſacra erat & aſylus; ſed qualis fuerit eripit nummi detrimentum.

Xiphil. Lucilla Marci Aurelii & Fauſtinæ filia, vxor L. Veri marre nihilo melior, frarre Commodo nihilo continenrior fuit. A Marco patre mirritur ad Verum maritum in Syriam; ad quam ſuſcipiendam Epheſum venit Verus, ne Marcus cum ea in Syriam venirer, & flagitia ſua cognoſceret. Vero mortuo M. Aurelius eam in vxorem dedit Claudio Pompeiano. Tandem à fratre Commodo quia ei inſidias per Quadratum adulterum ſtruxerat occiſa, & filius eius Lætus Pompeianus à Caracalla.

Primus nummus Lucillam refert ſub imagine Fortunæ: ſic illam ſuam eſſe fortunam celebrabant Adrannenſes Siciliæ populi, ob collatum fortaſſis aliquod beneficium, quod mihi obſcurum eſt.

Alrer Palladem refert circum quam detriti characteres ciuitatem à qua percuſſus fuit nummus, eripiunt.

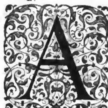
Tertius Iſidem in lectiſternio decumbentem etiam ſub Fortunæ habitu. Vtinam populi qui nummum cudit nomen in eo legeremus. ad Aegyptum ſpectate videtnr, ex ſculpturæ modo.

urelius Commodus *M. Aurelii filius, ex adulterio natus credebatur. Congruens ei corporis modus præter ætatis florem, pulchra virilisque facies, tranquillæ faces atque micantes, flaua & criſpa cæſaries, vt in ſole ambulanti velut igne quodam rutilaret. Sed pater ſpe filii, quem optime quoad eius fieri potuit educari atque inſtitui curauerat, fruſtratus eſt. Natus erat annos decem & nouem cum pater eius moritur, & à prima ſtatim pueritia turpis, crudelis, impius, improbus, libidinoſus, ſcurram & gladiatorem magis quam Imperatorem egit, & primis imperii initiis, multos clariſſimos viros occidit. Sæuiit in Senatum & matrem Fauſtinam, quam & in exilium egit. Sororem Lucillam occidit, matronas & meretrices ſine delectu conſtuptauit. Tandem poſt ſæuiſſimam tyrannidem, cum vrbem etiam tanquam coloniam ſuam incendi iuſſiſſet, ſed prohibitus à Læto præfecto prætorii, facta ab eo & Electo in ipſum conſpiratione, adiuuante Marcia concubina Commodo dilectiſſima veneno inefficaci ei prius exhibito tandem ſtrangulatur æt. XXXII. Imp. XIII. Cadauer Pettinacis iuſſu translatum in molem Hadriani. Triduo poſt eius mortem deiectæ ſunt eiusdem ſtatuæ, aliaque monumenta quæ paſſim in vrbe Romana magnifica ſibi poſuerat. Capitol.

1. In primo cudendo nummo Commodus Neronem videtur imitatus: hunc sic explicat Lampridius: *Commodus* XIV. *ætatis anno in collegium sacerdotum ascitus est; cooptatus inter trossulos principes iuuentutis quum togam sumpsit.* Trossulos autem pro equitibus vsurpauit Capitolinus. Retro clypeum decussatim positæ lanceæ seu hastæ equestrem dignitatem indicant. Has enim vt & clypeum iuuenibus Principibus offerre solebant Romani.

Salmasius.

In Commodo. Sequens triumphum exhibet de quo sic Lampridius: *Profectus* 2. *in Germaniam* XIV. *calendas Ælias, vt postea nominauit, iudem Coss. togam virilem accepit, cum patre appellatus est Imperator* V. *calendas Exuperatorias: Pollione iterum & Apro Coss. Triumphauit* X. *calendas Amazonias.*

Tertium sic explicat idem Lampridius, *Victi sunt sub eo per Lega-* 3. *tos Mauri, victi Daci, Pannonia quoque composita in Britannia in Germania & in Dacia, imperium eius recusantibus prouincialibus: Quæ omnia ista per Duces sedata sunt.*

Congiaria frequentia fuisse sub Commodo docet Xiphilinus 4. his verbis, *Erat is liberalis, nam & populo sæpe aureos* V. *denarios* XV. Lamprid. *viritim dedit. Adhuc in prætexta puerili congiarium dedit atque ipse in basilica Traiani præsedit. Congiarium dedit populo, singulis denarios septingentos vicenos quinos: circa alios omnes parcissimus fuit, quod luxuria sumptibus ærarium minuerat.* Hanc summam quæ vnicuique pendebatur ad LXX. ducatos aureos Erizzus æstimat.

Xiphil. Lamprid. 1. Vesanum Imperatorem sub Dei habitu exhibent huius tabellæ nummi. *Hercules Romanus dici voluit propter feras occisas &* 2. *elephantum conto & origem hasta transfixum.* Menses omnes ex 3. se sic nominari voluit; Amazonius, Inuictus, Felix, Pius, Lucius, Ælius,

Ælius, Aurelius, Commodus, Augustus, Herculeus, Romanus, Superans. Accepit statuas in Herculis habitu, eique immolatum est vt Deo, quod in nummis perspicitur. Pellis quidem leonis clauaque gestabantur ante eum quum iter faceret, cuius etiam facit mentionem Athenæus his verbis, *Quid igitur mirum si Commodus Imperator apud nos in curru appositam habuit clauam Herculeam substrata ipsi Leonis pelle, & Herculem se vocari voluit.* Lib. 12. Clauâ non solum leones in veste muliebri & pelle leonis, sed etiam multos homines afflixit. Commodum Seuerus imperator amantissimus nominis sui, odio vt videtur senatus, inter Deos retulit, Flamine addito quem ipse viuus sibi parauerat HERCVLANEO COMMODIANO.

4. Quartus nummus Apollinem refert Palatinum, qui Cæsarum domibus præerat, quas palatia appellabant; quo sensu Palatinas domos Cæsarum repletas esse signis probatissimis testatur Plinius. Sueton. Templum Apollinis in Palatio struxit Augustus cum porticu & bibliotheca post Actiacam pugnam, qua de re erudita exstat Propertii elegia, cuius initium est,

Musa Palatini referamus Apollinis ædem &c.

Variis in locis eius meminit Horatius

Scripta Palatinus quæcunque recepit Apollo &c. In Epist. In od. l. 1.

1. Tanta erat ambitio Commodi vt *Romam ipsam Commodianam, immortalem, fortunatam, coloniam, orbem terrarum appellauerit, volebat enim omnino vrbem suam coloniam videri.* Xiphilin. Et eo quidem tempore quo ad Senatum retulit de Commodiana facienda Roma, Lamprid. *non solum senatus hoc libenter accepit per irrisionem, quantum intelligitur, sed etiam seipsum Commodianum vocauit, Comm...um Herculem & Deum appellans.* Vrbem incendi iusserat vt pote coloniam suam, quod factum esset, nisi Lætus Præfectus prætorio Commodum deterruisset. Illam primus nummus refert quemadmodum exteræ coloniæ per iugum boum à colono agitatum.

2. Colonia Prima Flauia Cæsariensis quæ fuerit iam fuit explicatum pag. 296. & pag. 220. fortassis hunc nummum vulgauit Commodus post victos per legatos Mauros, vt tradit Lampridius.

Sequentes duo nummi Coloniam Aroem Augustam Patrensem 3.
designant, de qua dictum est in Augusto p. 38. *Æsculapii autem cultum* 4.
ab Epidaurio ad Pergamenos, Smyrneos, Cretenses, Cyrenaicos, omnesque
In Corinth. lib. 2. *fere Græciæ populos translatum* fuse scribit Pausanias; eum in Patrensium
nummis celebratum minus mirandum est.

Quam coloniam quintus indicet, ignoro. Capita enim mu- 5.
liebria turrita omnibus conueniunt.

De Colonia Augusta Troade pag. 221. Equus pascitur in primo 1.
nummo qui soli fertilitatem & equorum velocissimorum pro-
uentum indicat.

Aquila suis unguibus victimæ caput gerit in sequenti quod 2.
fortassis refertur ad id quod dictum est in Antonino pag. 221.

Tertii nummi typum, qui etiam similis videtur in Crispinæ 3.
Tom. 1. p. 713. nummo, tribuit Tristanus Herophilæ Sibyllæ in petra exstante siue
cippo vaticinari solitæ, vt docet Pausanias. Ramum lauri dextra
tenet, quæ arbor multum facit ad furorem vaticinantium, vt ait
Hesiodi Scholiastes. Hæc in Alexandria Troadis multum vixit &
in luco Apollini Sminthio sacro sepulra est. Sminthum autem
municipium quoddam erat non longè ab Alexandria Troade. Non
ergo mirum quod iure vicinitatis & proprio Alexandrini Herophilæ
figuram cuius memoriam colebant, & sibi putabant honorificam
in suis nummis exhibuerint.

Phurnutus. Ideo serpentes Æsculapio consecrantur, quod hi qui medicina 1.
vtuntur non dissimile quidpiam à serpentum natura patiuntur.
Renouantur enim exactis morbis & quasi senectutem exuunt.
simul etiam attentionem & diligentiam qua plurimum opus est
Medico in curationibus serpentes designant. Quidni Æsculapio
suo Cl. Galeno Pergameno Medicorum Principi, suam gratitudinis

testificationem per nummum Commodus dicauerit; ab illo enim curatus est dum faucium tumore vexaretur, vt ait ipse Galenus. Lib. de Praecog. ad Posthumum.

2. Lampsacus quae secundum nummum cudit ciuitas erat clara & nobilis Mysiae ad Hellespontum. Eius typum non satis noui: certum est quidem Lampsaci coli Priapum, de quo exstat vetus illud epigramma quod res antiquas & nummos huius operis illustrat.

Dodona est tibi Iuppiter sacrata
Iunoni Samos & Mycena Diti,
Vnda Tanaros aequoriusque Regi,
Pallas Cecropias tuetur arces,
Delphos Pythius orbis vmbilicum,
Creten Delia, Cynthiosque colleis,
Faunus Maenalon Arcadumque siluas;
Est tutela Rhodos beata Solis,
Gades Herculis, humidumque Tibur.
Cyllene celeri Deo niuosa,
Tardo gratior aestuosa Lemnos.
Ennaea Cererem nurus frequentant,
Raptam Cyzicos ostreosa diuam,
Formosam Venerem Cnidos, Paphosque.
Mortales tibi Lampsacum sacrarunt.

3. In tertio nummo mulier equo insidet, quod in quibusdam aliis obseruauimus, fortè equestrem Mineruam repraesentat de qua Pausanias. Litterae quamuis aliquantulum detritae Heliopolitanos Lib. I. in Atticis. fortassis indicant, qui aut Ægyptum aut Caele-Syriam incolunt, in vtraque enim Heliopolis.

4.5. De Cyzicenis dictum est pag. 238. & Nicomediensibus pag. 164.

1. Iterum prodit nummus à Nicomediensibus cusus in alicuius templi memoriam quod fortassis ipsi Comodo sacrum fuit; cuius tamen nihil me legisse memini.

2. Sequens eumdem typum exhibet quem supra vulgauimus, dum Senatus nummos edidimus pag. 5. Phocaeenses frequenter hisce iisdem Diis suos nummos signauere.

Pautalia quæ Vlpia in nummo nuncupatur, suæ adulationis 3. tesseram in hoc tertio nummo edit, quemadmodum olim Faustinæ matri Commodi. De ea dictum est pag. 250. Commodum Herculis personam affectasse supra dictum est ex Lampridio; quare non mirum est si astuti populi hanc sibi artem conciliandi Imperatoris non neglexerunt. Vnum addam eundem esse Herculis habitum in nummo quam in celeberrima illa statua quæ etiamnum hodie visitur in ædibus Farnesianis.

Metropolis Cæsarea inscribitur quarto nummo sed plures sunt 4. eiusdem nominis & epitheti. Ex ara & spicis veluti ex ea nascentibus nullam certo possum assignare. Annus quidem decimus aræ inscriptus est, qui aliquam feliciori & ingeniosiori poterit suppeditare coniecturam.

Iam idem typus prodiit & eadem inscriptio quare vlteriorem 5. interpretationem non aggrediar.

Primus nummus Dianam in curru venantem exhibet: velocita- 1. tem animi quæ in venatione requiritur, & summam voluptatem qua pet venationem Commodus oblectabatur, indicant cetui currui iuncti. Quintum suum librum, qui totus est de venatione, Iulius Pollux Commodo dicauit, Ἐπεὶ ϗ κυνηγέσιόν σοι προσήκει μέλειν, ὅτι τὸ ἐπιτήδευμα ἡρωϊκὸν ϗ βασιλικὸν, ϗ πρὸς εὐσωματίαν ἅμα ϗ εὐψυχίαν ἀσκεῖ ϗ τα.

Capita Aurelii & Faustinæ sequens repræsentat. Vtrumque parentem fuisse Commodi, nemo non nouit, vt de Athleta taceam. 2. Detrimentum nummi populi nomen eripit qui nummum cudit.

Ptol. lib. 5. cap. 17. Bostra vrbs erat Arabiæ Petrææ quam Nouam Traianam nummus nuncupat. *Arabia*, inquit Ammianus, *ciuitates habet inter* 3. *oppida quædam ingentes, Bostram, Gerasam & Philadelphiam, murorum firmitate cautissimas.* situm indicat typus, camelus enim Arabiam designat, vt supra dictum est in Traiano pag. 175. Hanc restaurauit Traianus subacta Arabia, coloniam fecit, nomenque suum indidit, quod postea ab instauratore Philippo in Philippopolim mutatum est.

4. Templum quod in quarto nummo repræſentatur procul dubio in honorem Commodi conſtructum eſt, vbi non liquet; reliquos characteres quibus vetuſtas pepercit, Nicæenſes indicare ſuſpicor. de quibus dictum eſt pag. 225. Certamina fuiſſe Commodalia dicta docet marmor Arundellianum à Doct. Seldeno explicatum, in quo victoriæ cuiuſdam Athletæ recenſentur: ea fortè à Seuero Imperatore inſtituta ſunt, Commodum in diuos referente.

5. Mulier inſidens tauro currenti ſimilis videtur in ſuperioribus pag. 181. Europam referre probabilis eſt ſuſpicio, quam integrior nummus patefaciet.

1. Byzantinos dictos fuiſſe Herculeos quemadmodum Romæos docet hic nummus. Illa fuit Commodi veſania ſe ipſum Herculem alterum prædicaſſe, populos ſuos Herculeos nuncupaſſe. De Romæis vide pag. 118. in Nerone.

2. Aliam Commodi laudem exhibet alter nummus, dum à Pallade coronari videtur: vrbis quæ nummum cuderit nullum exſtat veſtigium.

3. Adhuc Herculem repræſentant Nicæenſes in ſuis nummis dum Commodo gratulantur, quaſi poſt tot partos labores quieſcentem.

4. Trapezuntini Deum Lunum referunt, de quo dictum eſt pag. 219. Trapezus vrbs erat Cappadociæ ſeu Colchorum regionis, quæ hodie *Trebizonda* dicitur. Stephan.

5. Sebaſtenenſes quintum nummum cudere, qui è græco in latinum mutato ſermone Auguſtopolitani dicti ſunt, vt patet ex Geographis qui eumdem tradunt ſitum Sebaſtenes & Auguſtopoleωs. Eius nominis vrbs erat in Armenia, nummus tamen Syriam indicat hac ſyllaba CYP. vnde Sebaſten in Syria, quæ Portus-Cæſaris dicta eſt, facile eſt coniicere.

De Adriane Tarſi dicetur in Criſpinæ nummo Pallade inſignito. 1.
Quemadmodum Herculem agebat Commodus, hoc eſt 2.
violentum & dominatorem, ita etiam Mercurium hoc eſt aſtutum.
In Commodo. *Ferebat enim caduceum quale Mercurius ſolet, & habitu Mercurii introibat in theatrum*, inquit Lampridius.

Currum triumphalem tertius nummus exhibet, ſimilem iis 3.
qui frequenter occurrunt in nummis inferioris ſæculi, circa tempora Conſtantini, ſed qualem nullus alter ſuperioris ſaltem quem viderim repræſentat.

Hercules in quarto videtur Diomedem domans Thraciæ Regem 4.
qui cum equos ſuos humana carne aleret, ab Hercule equis iiſdem devorandus obiectus eſt.

Ouid. 9. metam. *Quid quum Thracis equos humano ſanguine pingues.*
Adrianopolitani Imperatorem Commodum quaſi alterum Herculem venerantes, tyrannos & monſtra debellantem in his duobus nummis referunt; ii autem in Thracia.

Philippopolis in Thracia à Ptolomæo etiam Adrianopolis nomi- 5.
natur, quare ſuſpicamur eamdem vrbem etiam diuerſis nominibus Commodi beneuolentiam ambiiſſe. De ea ſupra dictum eſt.

Nummos litterales aut potius numerales exhibet hæc tabella: Primus & alter primum imperii annum indicant: tertius ſextum: quartus decimum quintum, quintus decimum ſeptimum. Eorum typus ſupra fuit explicatus, ſcilicet Spes, Roma, Victoria in quadriga, Iupiter. Dea quæ in primo nummo cernitur Lunam licet ſuſpicari ob appoſitum dimidium circulum. Fortaſſis ipſa eſt Criſpina quæ aliquam cum luna coniunctionem ſic indicat. Luna enim fœcunditatis parens dicitur, quare in alio nummo Iuno dicitur Luna Samienſium ΜΗΝΗ ΣΑΜΙΩΝ. Tacere nolo quod me docuit L. 2. c. 18. Cl. Triſtanus ex Artemidoro, *Coniugibus progeniem portendi, ſi de Luna ſomniauerint, præcipuè ſi in illa quaſi in ſpeculo ſe inſpexerint:* quod ad nummum facere poteſt: Potuit enim Criſpina ita ſomniare aut ſomnum fingere, ob prolis deſiderium.

Criſpinam Brutii Præſentis, qui bis Conſul fuerat, filiam Marcus Aurelius filio Commodo celeriùs quam vellet in vxorem dedit propter bellum Scythicum. Eam Commodus iratus adulterii cauſa Capreas relegauit, poſt occidit.

Ll ij

Pelamides Euxini maris piſces præcipuos habes in primo nummo, quos veluti quodam fato Byzantini Imperatorum Romanorum vxoribus offerre ſolebant. Eosdem Plotinæ Traiani priùs obtulerant, de quibus abundè dictum eſt, pag. 188. Inſcriptionem ad Byzantinorum Prætorem referri veriſimile eſt, AElium PONTICVM. 1.

Magnetenſes ſuos nummos obtulerunt Criſpinæ ſicut Domitiæ obtulerant. Idem Sipylus idem indicat, de quo vide pag. 169. Cibele hîc indicatur ex adſtantibus leonibus, quamvis ex cœtero habitu Diana ſubintelligi poſſit. 2.

Tarſum dictam fuiſſe Adrianem inſcriptio docet, quam Bithyniæ metropolim fuiſſe veriſimile eſt: ſed cur Palladem coluerit, aut ſub eius habitu Criſpinam, non ſatis ſcio: certum quidem eſt eamdem vrbem pari honore Commodum eſſe proſequutam vt patet ex nummo in præcedenti pagina Commodo dicato. 3.

Epheſiorum Deam Dianam exhibet quartus nummus, quam ab Græciæ omnibus populis coli nemo neſcit. Vrbis nomen, quæ nummum cudi iuſſit, legere detritio characterum non patitur. Epheſum vrbem Aſiæ celeberrimam ſuis vſam eſſe legibus, aſylum & liberam fuiſſe palam teſtatur antiquitas, quod nummus etiam comprobat. 4.

Germia Hadrianopoleωs in Thracia contigua quintum nummum cudi curauit. Γερμὴ πόλις Ἑλλησποντία πλήσιον Κυζικοῦ ἣν Ηρωδιάνος Ἀσίας φήσιν, ὁ πολίτης Γέρμηνος ϗ Γερμηνή. Eius typum explicare mihi difficillimum eſt. Mulieres duæ globulum imponunt columnæ, in quarum medio eſt vas quod aſſeruandis teſſeris ob aliquos ludos ibi poſitum, veriſimile eſt. Idem typus in aliis etiam nummis occurrit. 5.

Smyrnæi inſignem aliquam Commodi venationem in nummo notaſſe videntur. Inſidet is equo iaculum in leonem vibrans. Quod cur à Smyrnæis celebratum fuerit non ſatis ſcio, niſi cùm intelligerent Imperatorem venationi dare operam tanquam præcipuæ voluptati, populus per eam ei gratulari voluerit, quem illam deperire nouerat. 6.

Plin. lib. 5. cap. 30.

Miletopolitani ſeptimum nummum cudi curauere. Hos inter Bithyniam & Cyzicum collocat Strabo. Erizzus nummum illorum vulgauit quo Commodum celebrabant: noſter Fortunam in auerſâ parte exhibet, quæ vt alibi ſolet, temonem dextrâ, & cornucopiæ ſiniſtrâ tenet. Num aliquo beneficio illos affecerit Criſpina, vt ob id illa ab iis Fortuna dicta ſit, ignoro. Certum eſt quidem Græcos ſæpè Imperatorum liberalitatem per vxores, liberos aut chariora capita prouocaſſe. Felicis facit mentionem Commodi nummus ΕΥΤΥΧΟΥϹ nomine, qui fortaſſis in hoc nummo occurrit, niſi ad ſacram Fortunam id referre magis placeat. 7.

mperator appellatus eſt HELVIVS PERTINAX poſt Commodum interfectum, ſexagenario maior. Erat vir bonus, ſtatura imperatoria, eloquentia mediocri, optimo ingenio & robuſto corpore præditus. Imperium adeptus Princeps ſenatus vetere conſuetudine vocatus eſt, tum vero corrigere omnia cœpit quæ fierent ſine ordine & modo: humanitas enim & probitas & optima adminiſtratio rei familiaris ac prudentia in publicis rebus gerendis, cuncta pari diligentia in hoc Imperatore cernebantur. Is dum conatur omnia emendare, breui temporis ſpatio à Læto Præfecto qui eum Imperatorem fecerat, eſt confoſſus in Palatio, Didio Iuliano conſcio. Neque nouerat homo multarum rerum peritus, multa ſimul tuto corrigi non poſſe, ſed ſi quid aliud in rebus humanis, tum in primis ciuilem ſtatum tempore egere & conſilio: hic doctrinæ omnis ac moribus antiquiſſimis, immodicè parcus, Curios æquauerat Fabricioſve. Vixit annos LXVII. Aur. Victor.
Regnauit menſes IV. à Seuero inter Diuos relatus eſt.

Prouidentiam Deorum exhibet primus nummus,quam ſibi imperium detuliſſe teſtatur Pertinax. *Prouidentia eſt voluntas Dei,* inquit Gregorius Nazianzenus, *huic quidquid agimus, debemus.* Globum quo regimen orbis ſignificatur ipſi delatum eſſe Diis volentibus nummus indicat. 1.

Orat. 1.

Lætitia temporum beatitudo populorum eſt, inquit Caſſiodorus, vtrumque ſecundus nummus indicat, Pertinace ſumma rerum potiente poſt mortem Commodi, omnium ordinum conſenſu. Narrat Zonaras *tantam tunc fuiſſe populi Romani lætitiam, vt vicos vrbis coronis ſtrauerit,* quod nummum illuſtrat. Dea etenim iuuenis & gratioſa coronam tenet floribus & frondibus refertam. 2.

Lib. 1. Epiſt. 10.

Tertius nummus Imperatoris virtutem celebrat qui ſemper æquiſſimus fuit: *mitiſſimum & humaniſſimum* nominat Capitolinus: *Sanctius eſt*, inquiebat Pertinax, *inopem rempublicam obtinere, quam ad diuitiarum cumulum per diſcrimina atque dedecoris veſtigia peruenire.* 3.

In Pert.

Solebant Imperatores Romani vota ſuſcipere & exacto tempore illa ſoluere: Vota ſuſcipit Imperator Pontificis habitu quibus ſoluendis obſtitit imperii breuitas, quamquam Capitolinus illum ſoluiſſe in Capitolio autor ſit, ſed fortaſſis alia de cauſa. 4.

Pag. 26.

Quintum nummum illuſtrat inſcriptio apud Gruterum, 5.

OPI DIVINÆ
ET FORTVNÆ PRIMIGENIÆ SACRVM
IMP. CÆS. HELVII PERTINACIS AVGVSTI &c.

Gratias agit Imperator OPI DIVINÆ quod eam & Fortunam proſperas ſemper habuerit, qui gente vilis ad Imperatoriam dignitatem fuerit euectus. Qualis fuerit Ops ſiue Cybele ſupra dictum eſt. Plura ſi cupis adi Gregorium Gyraldum de Diis gentium.

MARCVS DIDIVS SEVERVS IVLIANVS vir ſenex, guloſus, aleator, ſuperbus, & armis gladiatoriis exercitus, imperium à militibus mercatus, quibus fidem non præſtitit, quam ob cauſam contemptui habitus militibus infenſus à populo contemnebatur. Autoritate Senatus ei imperium abrogatur, miſſique à ſenatu qui eum occiderent: à quodam gregario milite inter fœdiſſimas complorationes ab omnibus amicis deſtitutus, trucidatus eſt imperii ſui menſe ſecundo, die quinto poſt interfectum à ſe Pertinacem, æt. LX. Corpus eius vxori traditum eſt ad ſepeliendum.

Multa paſſim de Fortuna ſupra dicta ſunt, quæ fruſtra repeterem. Hanc ſibi proſperam optabat Iulianus quam à militibus pretio conduxerat. Erat is pecunioſiſſimus, inquit Dio, & præſentibus nummis imperium à militibus prætorianis venundatum ſoluerat. *In Iulian.* Breuitas imperii raros effecit eius nummos aureos & argenteos; frequentiores ſunt ærei maiores, rariſſimi mediocres, de quibus hic agitur.

MANLIA SCANTILLA Didii Iuliani Imperatoris vxor fuit: ab hac perſuaſus imperium ſuſcepit: hæc poſtea à Senatu Auguſta eſt appellata, cum filia Didia Clara. Iunonem auerſus nummus exhibet, quæ quod eſſet omnium Deorum mater, vt ait Seruius, ideo Regina nuncupabatur, ſic Virgilius, Lib 1. Æneid.

Aſt ego quæ Diuum incedo Regina, Iouiſque
Et ſoror & coniux.

Hæc imperatoria dignitate non contenta Auguſtæ cognomen præter cœteras & Reginæ Iunonis gloriam auide optauerat, quam indicat pauo in nummo ſcalptus quemadmodum aquila poteſtatem Imperatorum & Iouis maieſtatem.

Caius Pescennius Niger Iustus, Equestris ordinis homo, statura fuit procera, forma decorus, ore verecundo ac semper rubido, ceruice adeo nigra vt ab ea Nigri nomen acceperit, cetera corporis parte candidus, pinguis, capillo ad gratiam in verticem reflexo. Miles optimus, Tribunus singularis, Dux præcipuus, Legatus seuerissimus, Consul insignis, domi forisque conspicuus, Imperator infœlix, ita appellatus ab exercitu Syriaco post Iulianum necatum. Eius exercitus Æmiliano Duce ad Cizycum à Seuero fusus fugatusque, deinde apud Issicum sinum, vbi quondam debellatus erat Darius ab Alexandro Magno, insignis strages edita. Niger fuga dilapsus, Antiochiam peruenit, qua capta ad Euphratem confugit; quem insecuti Seueriani in suburbano quodam latitantem equites repererunt, & caput eius amputatum piloque affixum Byzantium miserunt cruci affigendum. Filii eius cum matre in exilium acti & paulo post occisi, omnesque illius amici supplicio affecti. Obiit æt. anno LVIII. Illum calumniosè vocauit Victor, virum omnium turpitudinum: Cuius contrarium vulgauit Apollinis oraculum de Nigro, Seuero & Albino consultum, qualis foret optimus Imperator,

Spartian.

Herodian.

Optimus est Fuscus, bonus Afer, pessimus Albus.

Quam sint rari huiusce Imperatoris nummi norunt omnes qui nummos tractant, ex quocumque sint metallo: at æreos supra argenteos ratos esse, certum est, cum in cimeliarchiis asseruatos comperterim supra viginti ex argento, & vnus tantum aut alter occurrat in ære. Rationem suppeditat imperii breuitas, & quòd in Oriente regnauerit. Cæsarea Germanica, Comagenes vrbs erat non ignobilis, de qua Ptolemæus: Γερμανικία, inquit Stephanus, πόλις Ευφρατησίας, *Germanicia vrbs est in Syria Euphratensi.* Hæc fortassis ideo nummum cudit quod victoriam aliquam contra Seueri legiones in hac regione reportauerit; quamuis enim nulli Authores quod sciam eius mentionem faciant, arguit & probat is quem possideo ex argento nummus Pescennii Nigri; quem tum propter inscriptionem tum propter eximiam raritatem hic scalpi & apponi curaui.

Lib. de vrbibus.

Priorem nummum sequens illustrat, in quo legitur Cæsaream esse caput prouinciæ, Metropolim vocabant. Stat Fortuna coram figura sedente cuius caput turritum est: videtur hæc Cæsarea quam iubet Fortuna bene sperare pro Pescennio, cui fauebant omnes Orientis vrbes. Coniecturam firmat alter nummus quem possideo ex argento, in quo Fortuna eodem planè habitu cernitur, quem ideo hic vulgaui. Conueniunt & aliorum Pescennii nummorum inscriptiones in quibus SPEI BONÆ. aut BONVS EVENTVS cernuntur. Spei tamen euentus defuit, victus enim fuit Pescennius, & interfectus. Dissimulandum non est hos duos quos hic vulgauimus Pescennii nummos ex ære, paulò maiores & grauiores esse quam soleat æs mediocre, quare ad æs magnum referri non debere non contenderem.

ECIMVS CLODIVS SEPTIMIVS ALBINVS nobilis Romanus, Adrumeti in Africa natus, ſtatura fuit procera, capillo criſpo, fronte lata, admirabili candore, voce muliebri, ad ſonum eunuchorum. Cum Seuerus aduerſus Peſcennium exercitum duceret, metuens ne Albinus qui tum exercitui Britannico præerat, cum exercitu Romam conueniret, eum Cæſarem prius, poſtea imperii conſortem fecit. Victo Peſcennio primum inſidiis eſt petitus, quibus detectis, manifeſtè contra eum exercitum duxit, multiſque præliis vario marte acerrimè pugnatum, vltimo prælio Lugduni commiſſo fuſæ ſunt Albini copiæ. Ipſe ſauciatus à militibus captus, ſemiuiuus ad Seuerum ductus, cuius abſciſſum caput pilo prius circumlatum, Romam miſſum publico patibulo affixum eſt. Corpus eius ante prætorium ad fœtorem iacuit, laceratumque à canibus, & in profluentem coniectum.

Quem cernis Deum in primo nummo Mercurius erat in Galliis 1.
præcipue cultus, vt fummus mundi Genius, fœcunditatis omnis generis parens, quare Frugifer cognominabatur. Is tridentem coniungit caduceo, qui piscium abundantiam, maris diuitias & commercii fecuritatem defignant. *In Mercurio folem etiam coli ex*
Lib. 1. Satur. cap. 19. *caduceo claret*, inquit Macrobius, *quod Ægyptii in fpecie draconum maris & fœmina coniunctorum figurauerunt Mercurio confecrandum.* Per caduceum autem concordiam, & harmoniam rerum omnium terreftrium repræfentabat antiquitas; Infra dicetur circa caducæum in Poftumi nummo qui etiam in Galliis regnauit, eamdem legi infcriptionem, SÆCVLO FRVGIFERO.

FELICITAS quæ in fecundo nummo legitur, lætitiam Romanorum defignat, qui felicia omnia Albino precabantur. Is enim ob 2.
morum facilitatem & fumma merita Senatui populoque Romano erat gratiffimus, exofo per omnia Seuero quem crudeliffimum arbitrabantur: teftantur eius nummi nota S. C. infigniti.

Æfculapium frequenter exhibent Imperatorum Romanorum 3.
nummi, quod eiusmodi cultu Deum fibi profperum conciliare putarent, fanitatem optimum Naturæ donum tuendo aut reftituendo. Deinde, vt ait Spartianus, Albinus erat voracitatis maximæ, quam obftructionum, intemperiei & morborum parentem effe paffim docet Hippocrates, quibus vitandis Æfculapio litabatur.

FORTVNÆ REDVCI quam exhibet quartus nummus gratias agere 4.
folebant Romani, dum Imperatorem fuum ex diftantibus prouinciis reducem falutabant: id probant Augufti, Vefpafiani, Traiani, Hadriani Antonini, Aurelii, Veri, Commodi numifmata. Sed quod ad hos attinet hæc infcriptio, gratiarum eft actio; quod vero pertinet ad Albinum votum eft: nam & hunc Romam ex Galliis peruenire peroptabant, nec vnquam ab eo die quo Imperator falutatus eft, Romam peruenire potuit.

SEPTIMIVS SEVERVS vir fuit decorus, promissa barba, cano capite & crispo, vultu venerando, canorus voce, bellicosus, liberalis, litteratus, ac insignis Mathematicus. Iuliano interfecto Romam armatus mirifico apparatu ingreditur, amicos Iuliani neci dat, eos qui Pertinacem occiderant morte mulctat, prætorianos vrbe eiicit, decreuit & iurauit de non interficiendis Senatoribus, quod non præstitit. Nigro bellum intulit, contra eum Antiochiæ tunc degentem exercitum educit, eundem bis prœlio victum interficit. Eo occiso Byzantium triennio obsessum vastat & agrum Perinthiis adiudicat. Albinum Cæsarem in Galliis post varia prælia profligat. Romam redit, & maiorem suum filium Cæsarem declarat, cui cum Parthos, Arabes, Adiabenosque vicisset triumphum concessit. Orta in Britannia dissensione ad eam sedandam cum ambobus filiis expeditionem suscepit, sed decrepitus & articulari morbo vexatus, Eboraci è vita discessit. Antequam moreretur fertur hæc dixisse filiis, Facite vt conueniat inter vos, locupletate milites, ceteros omnes contemnite. Vixit annos LXV. regnauit XVII. Ossa in vrna Romam perlata sunt, & in Antoniano reposita sunt. Ad eam vrnam paulo ante obitum dixerat, Tu virum capies, quem totus terrarum orbis non cepit.

Πάντα ἐγενόμην καὶ οὐδὲν ἐμοὶ λυσιτελεῖ.

Omnia fui & nihil expedit.

Priusquam Seuetus in Asiam propetatet, ptimum hunc nummum 1.
cudi curauit, Herculem & Bacchum repræſentantem; Illum vt tyrannorum domitorem, hunc vt Indiarum triumphatorem coluerant veteres. Vtriusque auſpiciis & Peſcennium Nigrum & Parthorum Regem, aliosque Nigro fauentes, victutum ſe non dubitabat, quod eleganter demonſtrat typus. Seuerus enim promiſſa barba & in Herculis modum clauam dextra tenet, ſiniſtra exuuias fetens. Bacchus iuuenis qui pet cantharum, pantheram & thyrſum innoteſcit, Seueri maiorem natu filium Baſſianum Caracallam exhibet, quorum fottitudine bellica veluti DIS AVSPICIBVS omnia proſpete ceſſura ſignificabantut.

Coniectuta eſt in Ludis ſæculatibus, quos poſt aliquot annos 2.
Seuerus celebrauit, Deorum ſuorum auſpicum meminiſſe, in quorum memoriam & venerationem templa erexerat, ſacrificia inſti-
In Seuero. tuetat, nummos cudetat. Narrat quippe Xiphilinus, *Seuerum quamuis in ſumptu parciſſimum Herculi & Baccho templum maximum ædificaſſe.* De ludis ſæcularibus abunde dictum eſt pag. 158. *Seuerus cum anni* CX. *adpetiiſſent, cum filiis Antonino & Geta ludos eoſdem ordinauit,* inquit Zoſimus; Quamquam popularis eſſe in primis volebat edendis omnifariam magnificentiſſimis ſpectaculis,
Herodian. lib. 3. centenis etiam ſæpe numero occiſis belluis, quas omnibus regionibus noſtris, barbariſque conquirebat. Sed & congiaria dedit vbertima, & certamen propoſuit, vndique accitis ludionibus atque athletis. Vidimus item ſub illo quosdam omnis generis ludos, cunctis editos theatris, ſimulque ſupplicationes & peruigilia ad formam Cereris initiorum. Sæculares hi tunc appellabantur, celebrati vt aiunt decurſo trium ſpatio ætatum. Siquidem vrbe tota atque Italia ptæcones itabant conuocatum omnes ad ludos quos nec vidiſſent hactenus, nec viſuri poſtmodo forent: itaque ſcilicet interuallum præteritæ futurǽque celebritatis ſupra omnem eſſe hominum æta-
Dio. tem ſignificantes. Hæc Herodianus. Octauùm itaque Seuerus ludos ſæculares celebrauit, anno Vrbis DCCCCLVII.

Eius templi formam fortaſſis repræſentat tertius nummus in 3.
quo Hercules inter duos angues victot ſtat.

4. Quartus Fœlicitatem ſæculi per Seuerum, Iuliam, Caracallam & Getam exhibet, illos concomitante Liberalitate, quæ populum ſemper allicit, fœlicemque videtur efficere.

5. Occiſo Pertinace Legiones Illyrici imperium Seuero detulerunt quæ fideliſſimæ ipſi perpetuo fuerunt, acriterque pro eo in Peſcennium & Albinum pugnauerunt. Earum fides per hunc nummum celebratur.

1. Victoriarum Seueri hæc ſint monumenta. Victoria Britannica clypeo arbori appenſo ſuam ſcribit ſymbolam. Seuerus Heraclitum ad obtinendas Britannias miſit, inquit Spartianus. deinde ipſe poſt aliquot annos, quod maximum eius imperii decus eſt, muro per tranſuerſam inſulam ducto, vtrimque ad finem Oceani muniuit, vnde etiam Britannici nomen accepit. In Seuero.

2. *Circa Arabiam plura geſſit, Parthis etiam in ditionem redactis, nec non etiam Adiabenis, qui quidem omnes cum Peſcennio ſenſerant, atque ob hoc reuerſus triumpho delato appellatus eſt Arabicus, Adiabenicus, Parthicus* : quod indicat Victoria Parthica Maxima quæ expreſſis verbis in argenteo eius nummo legitur, cœteræque quas alii exhibent nummi. Spartian.

3. Tertium nummum illuſtrat locus Taciti, *In veſtibulo Capitolii omiſſas habenas biga cui Victoria inſtiterat.* Lib. 1. hiſt.

1. Teſtes ſint hi nummi amoris S. P. Q. R. in Seuerum. Primus cuſus eſt poſtquam Seuerus reſtituit omnes fere ædes publicas quæ temporum vitio labebantur. *Noua enim ædificia extruxit, vetera reſtituit*, inquit Xiphilinus, *inter quæ Septizonium & thermas Seuerianas.* Ob ea Seuerus appellatus eſt Restitvtor Vrbis. Typus vrbis Genium repræſentat, vt ſolet, victricis habitu. Spartian.

Cartha-

Carthaginiensibus plurima indulsit, inquit Spartianus, quod 2.
secundum nummum explicat. Indulgentia autem apud antiquos
remissio erat tributorum ex annonis, quam Seuerus Carthaginiensibus
Baron. lib. V. fecit. Ita D. Ambrosius his verbis, *Nihil gloriosius exitus tanti Principis habuit*, (de Theodosio loquitur) *qui cum omnia iam filiis tradidisset, regnum, potestatem, nomen Augusti, nihil inquam speciosius ei in mortem seruatum est, quam quod immane quantis promissa annonarum exigendarum relaxatio, dum moratur, facta est successio eius* INDVLGENTIARVM *hereditas*. Trium Principum erga Vitellium indulgentiam commemorat Suetonius. Numeretur hic Seueri beneficium quod legitur in Digestis, *In Africa Carthago à Diuis Seuero & Antonino, iuris Italici facta est*. Cœterum in inscriptionibus antiquis frequenter Principes dicti sunt Indulgentissimi, sic Antoninus in marmore antiquo.

In Vitell. cap. 5. De Censib. Lib. I. Tit. XV. Gruter. pag. 254.

Gaudium publicum testatur tertius nummus, quem sic explicat 3.
Xiphil. Dionis abbreuiator. *Occiso Iuliano Seuerus in vrbem venit, quumque sedisset in equo vsque ad portas vrbis amictus veste equestri, inde vrbana indutus, pedibus introiit. Comitabatur eum omnis exercitus, pedites equitesque armati consequebantur; fuitque illud spectaculum omnium quæ vidi vnquam magnificentissimum*, &c.

Portum habes in quarto turribus magnificis ornatum: portum 4.
autem esse non pontem, vt multi putant, indicio est nummus in Traiano expositus pag. 177. specie persimili, tum & agger in semicirculum ductus qui portui quam ponti longe similior est: nam amplas futuras fuisse fauces fluminis credibile est, in cuius vtraque ripa turris gemina ædificata fuerit: at his ripis ponte coniungendis non est verisimile pontem vnius arcus ædificatum fuisse & stare potuisse. Eum vltro indicat nauicula cum rectore, tutum esse tum nauibus asylum quem Seuero debere demonstrat: qualis ille sit, nummus non docet: Suspicio est illum esse quem Seuerus restituit apud Cæsarienses in Palestina.

Oniroc. cap. 79. Nauis designat Salutem quæ tranquillitatem maris, benignita- 5.
tem Imperatoris & securitatem populorum inducit.

1. Ioui Optimo Maximo Heluio Colonia Heluia legitur in primo
2. nummo, quem coloni gratias agentes suæ coloniæ fundatoribus Pertinaci & Seuero obtulerunt. Ea erat in Piceno: quamuis eius origo obscura sit, coniectura est hoc illi nomen inditum fuisse à Seuero in honorem Heluii Pertinacis, cuius memoriæ alios etiam detulerat. *Funus enim censorium*, inquit Spartianus, *Pertinacis imagini duxit, eumque inter Diuos sacrauit, addito Flamine & sodalibus Heluianis qui Marciani fuerant, se quoque Pertinacem vocari iussit* &c. quod ex nummis patet. In Seuero.

3. Quæ fuerit Colonia Avgusta Troas dictum est in superioribus pag. 221. Verisimile est obsesso aut capto Byzantio vicinas ciuitates & præcipuè Romanorum colonias victoris animum sibi conciliare conatas, à quo suam expectabant conseruationem, & fortassis diruti Byzantii campos, quòd Perinthiis contigit.

4. Mvnicipium Stobensium explicatum fuit pag. 143. quid illi cum Seuero, non satis scio. Ei tamen, Iuliæ vxori, & filiis Caracallæ & Getæ suos nummos dicauerunt, eodem typo nempe Victoriâ insignitos, vt suo loco dicetur.

5. *Antiochiensibus iratior fuit Seuerus, quod & administrantem se in Oriente riserant, & Nigrum etiam victu iuuerant*, inquit Spartianus. Placando Seuero, aut illi pro venia concessa gratias agendo, nummum fuisse conditum, probabile est.

Colonia Latina Iulia Corinthus hic significatur, cuius iam multa supra vulgauimus numismata. Ad typorum explicationem faciunt quæ dicta sunt in M. Aurelio pag. 236.

Æsculapius in nummo Acrasiotarum videtur qualis apud Romanos & Græcos colebatur, serpentem intortum baculo dextrâ tenens, togam sinistrâ subleuans. Mos erat populis illum precari pro suo Imperatore. Quinam fuerint Acrasiotæ hi qui nummum cuderunt, difficile est coniicere propter varias vrbes eiusdem nominis. Acra quidem est in Sarmatiæ isthmo paludi Mœotidi vicina, atque hanc fuisse suspicor, ob vicinam Pannoniam cui Seuerus præfuerat: Hanc autem prouinciam vicinasque vrbes Seuerum præter cœteras coluisse patet ex nummis. Plautillæ etiam Seueri nurui eiusdem vrbis nummus oblatus est cum Dianæ Ephesiæ typo, quæ Asiæ viciniam indicare videtur. 1.

Tres nummos sequentes cudi curauere Philippopolitani in Thracia, de quibus dictum est pag. 253. Bachus cum pardo, vua & bos, soli fertilitatem & vinorum abundantiam denotant. Notandum porro est quod hæc vrbs à quibusdam autoribus Botrus dicta est; quare suspicio esset vuam racemi hac de causa in nummo signatam esse, quæ Græcis βότρυς dicitur. 2. 3. 4.

5. Idem Bachus nummum Marcianopolitanorum illuſtrat, quos Philippopolitanis proximos iuxta Pontum Euxinum nemo neſcit: *Dein Myſia*, inquit Ammianus Marcellinus, *vbi Marcianopolis eſt à ſorore Traiani Principis cognominata.* Hanc ferunt Traianum ad honorem ſuæ ſororis Marrianæ condidiſſe, cum didiciſſet ex ipſius manibus in præterfluentem amnem auream peluim excidiſſe, & rurſus ſe dolenti Dominæ ex profundo ſponte reddidiſſe: Itaque Traianus numini loci gratificaturus eam condidit ciuitatem. Quis fuerit Gentianus ſub cuius nomine prodiit nummus, ignoro; nec multum intereſt. Lib. 27. Iornandes Getic. c. 16. Io. Magnus hiſt. Goth. lib. 5. c. 11.

6. Tomi, Mœſiæ inferioris oppidum plus claruit exilio illuſtris poëtæ Ouidii quam alia commendatione, quamuis Ponti vocetur Metropolis: Hic illam Miletidam nominat, quod Mileſiorum eſſet colonia. Kiouiam vrbem celebrem hodie nuncupari autumant quidam recentiores ex lacu vicino Ouidii nomen ferente. L. 1. Triſtiũ Eleg. 9.

7. Vlpiæ Pautaliæ mentio facta eſt in ſuperioribus pag. 251. Aquila globo inſiſtens coronam roſtro gerens, ſummam orbis poteſtatem denotat, quam ſuis victoriis acquiſiuerat Seuerus.

8. Toties de Theſſalonicenſibus & Seleucia Pieriæ diximus, vt iis
9. aliquid addere ſuperfluum ſit.

10. Occo primum, Triſtanus deinde Auguſtæ Traianæ meminerunt: vterque Cybelem leoni inſidentem exponit. Occo quidem nihil explicat, Triſtanus autumat Traianopolim eam fuiſſe quæ Auguſta Traiana à poſteris dicta eſt. Eius coniecturæ fauet nummus noſter, ex quo inuerſis characteribus Hebræorum & Arabum more à dextra ad ſiniſtram inſignito, licet ſuſpicari in remota aliqua ciuitate nummum fuiſſe conditum. Traianopolis autem in Phrygia ſuperiori, de qua Ptolemæus, ſeu Salutari vt tradit quinta ſynodus Conſtantinopolitana. Diana venatrix in tota fere Aſia colebatur. Lib. 5. c. 2.

Horum autem nummorum coniunctionem cum Seuero vix video, præter quod Illyricum & Pannonias rexerat, quarum ciuitates & vicina loca gratum illi animum per ſuos nummos teſtatas eſſe veriſimile eſt.

Fœdus Imperatoris Romani & Edeſſenorum Regis duo primi nummi demonſtrant, quo Parthorum Regem ſimul aggredientes percuſſerant. Abgarus Seuero filios ſuos obſides dederat; ſagittarios plurimos & exercitum Romanis iunxerat, quibus vſque ad Cteſiphontem gloriosè peruentum eſt. Cum Romam inde veniſſet non diſſimili pompa ac Neronis temporibus Tiridates, REX MAGNVS à Seuero dictus eſt BACIΛΕΥC ΜΕΓΑC, quod in nummo legitur. Hunc autem cum Seuero copias coniunxiſſe mirum videri poteſt, cum à Seuero victum fuiſſe Spartianus, & Aur. Victor affirment; ſed fieri poteſt vt vel ante hanc coniunctionem bello confecto Abgarus cum victore Seuero fœdus inierit, vel poſt fœdus & belli aduerſus Parthos ſocietatem diſſociatis animis, vt ſæpe fit, inter Seuerum & Abgarum bellum exarſerit; prior coniectura videtur veriſimilior. De Abgaris vide quæ dicta ſunt pag. 240.

Herodian. lib. 3.

Caput Iuliæ in medio templo videtur, non tantum vt Imperatoris vxor, verùm vt Dea FORTVNA cuius nutu res humanæ voluuntur. Sic alterum nummum Cl. Triſtanus dum Iuliam in templo cum titulo Seruatricis vulgauit: Quamuis enim in neutro vrbis nomen legatur quæ nummum cuderit, probabile eſt aliquam Syriæ ciuitatem è qua Iulia orta erat, ſalutem ſuam & fortunam ſuam eius coniugio acceptam retuliſſe. Cum enim omnes fere Orientis ciuitates Peſcennio fauiſſent, nonniſi euerſionem & ruinam illo victo expectare debuerant, niſi Fortuna quædam illas ſeruaſſet, quod Iuliæ tribuunt. Criſpina etiam dicta eſt Fortuna à Miletopolitanis, cum temone & cornucopiæ; ſcalpturam vulgauimus ſupra pag. 267. Alterius nummi Iuliæ meminerunt Goltzius & Occo cum hac epigraphe ΤΥΧΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ, quod ad rem noſtram facit. Vt alter iſte

Comment. hiſtoric. tom. 2.

iste à Tristano commemoratus quem scalpi & hìc apponi curaui: in eo caput Iuliæ conspicitur in medio templo, quod circundat hæc inscriptio ΚΟΙΝΟΝ ΣΥΡΙΑΟ & ea rem dirimit; quid enim indicaret, nisi hoc templum cum illa Iuliæ statua colossica à communitate Syriæ in eius honorem ædificatum fuisse. De Iulia, plura suo loco dicentur.

Pathmos Icarii maris insula, Diui Ioannis exilio clara fuit, in qua Apocalypsin conscripsit, cùm ab Imper. Domitiano eò pulsus est. Populorum qui in nummis antiquis signati sunt nomina fere omnia in genitiuo casu leguntur, hìc res aliter se gerit, cùm legatur meo quidem judicio EN PATHMO. Certè rarissimus est nummus, quem in honorem Seueri cusum esse inscriptio docet. Auidè cuperem eius typi explicationem nosse. Miles stat super aram, ensem dextrâ tenens, sinistra clypeum & lanceam, aras habet, hinc inde duas. Hunc militem opinantur plures esse Martem, militum Ducem & belli Deum: sed id non satis placet, mallem ad Jouem referre, quamvis sic armatus esse non soleat. Ad eius coniecturæ illustrationem statuam incidi curaui, quam quidem in priuatis ædibus cultam fuisse suspicor: nec enim publicos tantùm Deos, sed priuatos etiam & familiares & suos turæ temporis colebant. Plinius Strabo.

Signum est antiquum ex marmore albo, in portu Massiliensi repertum. Coniectura est à Græcis Phocæensibus deportatum fuisse, quorum Massilia nostra colonia est, quod vel naufragio vel aliquo alio infortunio submersum est. Asseruatur hodie in eo nobilissimo cimeliarchio Stutgardiensi, quod Serenissimus EBERHARDUS Dux Wirtembergensis &c. nummis antiquis & recentioribus, libris, gemmis, statuis, operibus antiquis & vno verbo omni cimeliorum genere adornari curauit. Princeps in tantum laudandus, in quantum probitas potest, humanitas & magnificentia. Id olim mihi accesserat dono Illustrissimi Lomenii Briennæ Comitis, Regi Christianissimo à consiliis, actis & epistolis: Ad signum redeo; Id Iouem celebrat Dolichenium penè ignotum, nisi eius mentionem facerent aliquot aliæ inscriptiones antiquæ à Grutero commemoratæ, è quibus hanc selegimus, quæ ad rem nostram plurimùm facit: Pag. 20. & 21.

Nn iij

ΚΑΤΑ ΚΕΛΕΥCΙΝ ΘΕΟΥ ΔΟΛΙΧΗΝΟΥ
ΑΝΕCΤΗCΑ ΚΑΤΑ ΘΗΝΕΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ
ΜΑΡΚΟC ΟΥΛΠΙC ΚΑΙ ΟΥΙΟC ΜΑΡΚΟC ΟΥΛΠΙC ΑΡΤΕΜΩΝ.

Fragmenrum visitur Romæ in vinea Episcopi Neapolitani, *in quo taurus est super quo quidam, nescio an ipse Deus*, inquit Smetius, *soccatus barbare &c.* Soccos autem quæ in marmore nostro signatæ sunt, pro ocreis vsurpatos fuisse docent, qui rem vestiariam antiquorum tractauêre. Noster insuper Iupirer Dolichenius galeam habet in capite, gladium expansum è latere pendenrem, spatham vocabant, quæ fortassis nomen gallicum indidit, *Espadon*; Paludamento & vestitus & ornatus est Græcorum more, in cuius medio cernitur caput Medusæ; quod frequenter eodem loci sibi apposuerunt Imperatores Romani, vt probant antiqui nummi, præserrim ejusdem Seueri & Caracallæ. Taurus adest Ioui immolari solitus, aquila inter eius pedes alis expansis, ne quid desit quod Iouem potuerit indicare. Cœteris tamen pretiosior est inscriptio quam DEO DOLICHENIO OCTAUIUS PATERNVS fieri curauerat EX IVSSV EIVS PRO SALVTE SVA ET SVORVM. Eum religionis morem adhuc hodie plures imitantur Christiani, cùm frequenter imaginibus vel Deo vel ejus Sanctis dicatis id adscribunt EX VOTO. Doliche autem est vrbs Comagenes regionis, in Asia. Aliquot huic addidi signa antiqua in agris nostris Gallicis reperta, eaque elegantissimæ scalpturæ. Primum videtur Floram repræsentare. Alrerum caput galeatum Martis vel militis, in cuius cauitate duodecim priorum Cæsarum nummi ex argento reperti sunt. 3. Genium alicuius vrbis repræsentat: Quartum fortassis ministrum Sacrorum.

Græcorum adhuc populorum nummos exponit hæc tabella. In 1.
primo stat Hercules dextrâ clauam, sinistrâ poma tenens, sedà quibus cusus fuerit non satis liquet, nihil enim apud antiquos Geographos de VTIRANIS repperi. Inter nummos quidem Iuliæ Seueri vnum vulgabimus in quo ΤΥΡΑΝΩΝ scriptum est, num id vtrumque explicat; sed certè diuersi characteres in vtroque sunt integerrimi.

An secundus Samosatam Comagenes vrbem denotet, non 2.
audeo affirmare, ob postremorum characterum erosionem.

Pergæ siue Perga quæ tertium nummum cudit vrbs est Pamphiliæ 3.
mediterranea. Diana vbique terrarum fere colebatur, at in Asia minore præcipuè. Nummum argenteum ex maximo modulo cis paucos menses vulgabimus in THESAVRO nostro, in quo templum DIANÆ PERGEÆ consecratum cernitur.

Nota hancce statuam duplo ampliorem
esse hac caelatura.
DEO · DOLICHENIO ·
OCT · PATERNVS · EX · IVSSV · EIVS · PRO · SALVTE ·
SVA · ET · SVORVM ·

F. Ch. d.

I. Am. sc.

4. Quartus videtur in diffitiffimis regionibus cufus ob fcalpturæ modum: fufpicor Abafinos Arabiæ gentem, cuius meminit Stephanus. Coniecturam firmat Iupiter fedens qui in Ægypto & Arabia fupra cœteros Deos colebatur.

5. Difficilius eft quinti explicationem attingere, cuius tamen typum in ære incidi curauimus, quo alterum etiam detritum citius poffemus inueftigare & certiùs explicare. Seuerum qui diu imperauit ad fines vſque terrarum à populis cultum fuiffe tot nummi demonftrant, vt eos gratam eius recordationem pofteris fuppeditare voluiffe verifimile fit.

1. Honores Iuliæ delatos exhibet hæc tabella. In primis quidem
2. nummis facrificium pingitur iuxta fores templi. Quatuor figuræ muliebres vel interdum fex illud celebrare videntur, quod in cœteris nummis vix occurrit. Fortaffis Veftales ignem æternum feruant.

3. Mater Castrorvm nominatur in tertio, non eâ ratione qua olim eodem titulo Fauftina nuncupata fuerat, *Eam enim*, inquit Capitolinus, *Diuam Marcus à Senatu appellatam gratulatus eſt, quam fecum in æftiuis habuerat, vt Matrem caſtrorum appellaret*; fed quod S. P. Q. R. ei tanquam Fauftinæ filiæ eofdem honores deferret. Cùm enim Seuerus, Aurelii filius appellari voluerit, hunc probabile eft vt fibi paternum, ita mulieri maternum nomen affectaffe: iftius tituli mentio frequens eft in infcriptionibus antiquis, ex quibus hanc vnam felegimus.

In Aurel.

Gruter. inſcript. pag. 266.

Ivliæ Avg.
Matri Castrorvm

Sequentem nummum illuſtrat Luna in curru quem interdum 4.
Ruffus. equi trahunt, interdum tauri : Ideo bigis Luna vehi dicitur, ſiue ob velocitatem ſiue quod die ac nocte apparet, quod equo albo & equo nigro ſignificatur. Lunam apud inferos Proſerpinam vocauerunt, ſeu quod nocte luceat, ſiue quod humilior currat & terris præſit, vnde boues ad currum eius iunctos fuiſſe aiunt. Iuliam Lunæ comparabant Romani, vt Soli Seuerum & Orienti Caracallam, quorum typi extant in nummis antiquis. Lunæ Luciferæ quæ eadem eſt cum Diana titulum illuſtrat hæc inſcriptio antiqua.

Gruter. inſcript. pag. 39.

DIANÆ
PRO SALVTE
IMP. L. SEPTIM. SEVERI
ET M. AVR. ANTONINI AVGG.
ET IVLIÆ AVG. MATR. CASTRORVM.

Elegantiſſimam comparationem cernis in poſtremo nummo. 5.
Iulia ſub habitu Telluris ſedens humi iacet ſiniſtram imponens calatho frugum & florum pleno; Dextra globum tenet Zodiaco ſtellisque inſignitum, quem circumſtant quatuor puellæ. Terra enim rerum omnium parens ſua FECVNDITATE diuitias dat vbique, & tunc Ceres nominatur.

Γῆ μήτηρ Δήμητηρ πλουτοδότειρα.

Fruges & flores id indicant. Orbis ſtellatus mundum, quatuor puellæ anni tempeſtates deſignant. Iuliæ omnia deberi exiſtimant adulatores Romani, ideo Piam nominabant. Mundum quem cum Seuero regebat, orbis indicat ſtellatus, cuius regimini duos ſuos filios Caracallam & Getam, totidem puellas deſignabat ſuæ fecunditatis indices.

Equus pascens absque fræno libertatem fortassis indicat,qua fruebantur coloni Alexandriæ Troadis in Phrygia : fortassis etiam equorum feracitatem de quibus sic Claudianus,

— — — — — — Delectus equorum
Quos Phrygiæ matres, Argæaque gramina pasta
Semine, Cappadocum sacris præsepibus edunt.

De Troade dictum est in superioribus pag. 221. Hæc autem Seuero Iuliæ & Caracallæ suos nummos dicauit, vt Colonia Latina Iulia Corinthus & MVNICIPIVM STOBENSIVM quæ in sequentibus designantur. Hic notanda inscriptionis ὀρθογραφία cum STOBESIVM legatur in nummo non STOBENSIVM. De quibus supra dictum est.

1. Elegantissimos nummos hic habes. Primus Bacchi triumphum designat quem iam vulgauit & commentariis ornauit Illustris Seguinus. In Select. numism. pag. 157.

2. Alter pertinet ad Ephesios quorum Diana ita per orbem erat celebris. An alia figura Genium Ephesi representet cum tauro sacrificando, non satis mihi liquet.

Plures populos Iuliam veneratos esse quantum poterant hi nummi demonstrant: quamuis illorum peculiaris coniunctio apud historicos à nobis sedulo inuestigantibus reperta non fuerit; felicior fortassis erit cui paucas has nostras coniecturas doctius eliminandas 1. lubenter dabimus.

Thessalonicenses primum hunc nummum cudisse inscriptio docet & typus. Hic enim Cabirum in templo exprimit ex Vulcano & Cabira genitum, quem cum fratribus eiusdem nominis ministrum Deorum fuisse antiqua testatur Paganorum religio: is seminudus malleum sinistra tenet, dextra vero aliquid incudi simile: quod satis explicat Cabiros ignis vsum & ferri ærisque fabricam primum docuisse. Vulgò traditur exstitisse Vulcani officinam in insula Lemno, vicinamque Thessalonicam sibi Cabiros quasi protectores sumpsisse, fortassis ne terræ motibus vrbs illa euerteretur, quibus tota illa regio erat admodum obnoxia. *Cabirorum religiones qui violassent,*

violassent, inexpiabilis sceleris pœnam effugere non potuisse, certissimis rerum euentibus sæpius compertum est, inquit Pausanias, quod exemplis comprobat. Nummum hunc explicat alter ex nostris, in quo ΚΑΒΕΙΡΟϹ legitur circa similem figuram, ΘΕϹϹΑΛΟΝΕΙΚΗ vero circa caput turritum, Thessalonicæ Genium. De ea dictum est pag. 59. In Bœotiis lib. 9.

Vetus alter vetustissimæ vrbis nummus figuram exhibet sacrificantem coram Isidis statua super basim collocata. Verisimile est post dirutum Byzantium Ilienses Iuliæ veluti Isidi sacrificasse, quâ
2. Seuerum sibi conciliare sperabant. De Iliensibus dictum est pag. 96.

Pallas in sequenti eodem habitu cernitur quo apud Troianos colebatur: Ii Palladium veluti vrbis suæ sacrarium custodiebant, quo sublato à Græcis diruta est. Huius regionis populos Iuliæ suos Deos
3. dicasse verisimile est.

De Pautalia dictum est pag. 250. De Perinthiis pag. 163. & de Ephesiis pag. 20. Hos omnes Iuliam coluisse ex his nummis certum est, qui in Seuerum eosdem honores congesserant.
4. Plures fuisse Flauii vrbes supra dictum est in Aurelio; hanc quæ
5. in nummo legitur Cratiam esse inscriptio docet, quæ est Bithyniæ
6. ciuitas. Typus Fortunam refert cum Isidis calatho quæ in tota fere
7. Asia colebatur; sub cuius habitu verisimile est Iuliam à Cratiensi-
8. bus Flauiopolitanis coli. Ptol.

Lyra in sequenti nummo cælata est solemne Apollinis ornamentum, quem supra omnes Deos populus Chalcedonensis venerabatur: De iis dictum est pag. 187. Eius ὀρθογραφίαν commemorat Illustr.
9. Seguinus in eo libro quem eruditè & perpolitè scripsit, de selectis suis numismatis.

Ἑρμιονέων nummi facit mentionem Ortelius in suo Thesauro Geographico, cum Ἑρμιονὴν describit in Peloponneso, vrbem ad Argolicum sinum. Mercurius in eo scalptus est dextra aliquid tenens
10. ranæ simile, quod ex integriori probare cuperem. Verisimile est hanc vrbem summè veneratam esse Mercurium à quo nomen etiam deduxisse videtur. Mercurius enim Græcis dicitur Ἑρμῆς. Tristanus Tom. 2. nummum vulgauit Ἑρμιονέων Seueri & Iuliæ faciebus insignitum, cum typo Mercurii & Veneris.

Ex pluribus vrbibus quæ Prusæ dictæ sunt eam esse arbitror quæ Bithyniæ vrbs est ad Olympum montem sita. Hæc vt fere omnes

Asiæ minoris Dianam Ephesiam colebant, quæ mammosa inter cer- 11.
uos cernitur.

De Mileto dictum est pag. 94. Typum nummi Solem esse ex 12.
capite radiato non dubito. Huius simulachrum nobilissimum fuisse
In Arcadicis. Mileti ex Pausania constat, quod primùm sustulerat Xerxes, Milesios criminatus quod cum aduersus Græcos pugnaret, propensiores ii in Athenienses fuissent: id deinde à Seleuco redditum. Apollinem dextra ceruum tenentem repræsentat hic nummus, qui symbolum Solis ob velocitatem dicitur.

Typum Phocæensibus solitum exhibet hic nummus. Duas enim 13.
Deas repræsentat quarum vnam Cybelem esse indicant Leones hinc inde positi. Alteri nulla est peculiaris nota si turritum capitis ornatum excipias, qui in omnibus fere vrbium Geniis cernitur. Præfecti nomen sub quo cusus fuit nummus vix legitur: huic similem refert
Tom. 2. Tristanus in quo ΑΦΦΙΑΝΟΝ esse asserit. Idem typus in sacri Senatus nummis scalptus est pag. 7. & in Commodo pag. 263.

De Emisa seu Emessa dictum est in Antonini nummis. Ex ea 14.
natam esse Iuliam Domnam scribunt Herodianus & Dio: quare non mirum si ea ipsi suum nummum dicauerit.

Eucarpia quidem est Phrygiæ vrbs quam tamen Eucarpeam 15.
nummus nominat. Eamdem tamen fuisse facit vt credam typus Dea insignitus quam Cybelem esse ex Leone comite arbitror, quæ in tota Phrygia colebatur: De illa passim.

Elaitarum meminit Pausanias. An qui Æsculapium in num- 16.
mo signarunt in Æolide sint, an in Palastina, ex qua orta erat Iulia, in hac enim erat Elaïs.

Elegantissimum nummum Smyrnæi cudere, in quo figura 17.
galeata sedens dextra templum tenet, sinistra hastam: Hi primatum inter vrbes Asiæ obtinuerant, quem nummo inscriptum cernimus. De isto certamine à Tacito commemorato, facta fuit mentio in superioribus pag. 56. Coniectura est templum aliquod in honorem Iuliæ extructum fuisse, quod me legisse non memini.

Iidem Smyrnæi sequentem nummum Iuliæ dicauerunt, quam 18.
velut Fortunam suam & suam Nemesidem indigitabant: de quibus dictum est pag. 7.

Difficile est populos designare qui decimum nummum cude- 19.
runt. ΤΥΡΑΣ quidem est Mœsiæ inferioris vrbs ad Tyram fluuium de qua Strabo & Ptolemæus. Tyritas eius accolas vocat Herodotus, qui fortassis Tyrani etiam dicti sunt. Cybele sedens in nummo repræsentata videtur quæ non in Phrygia tantum summo cultu colebatur sed & vicinis regionibus, Mœsiâ præcipuè.

Vigesimus

20. Vigesimus nummus Hypæpenos celebrat. Ii erant Lydiæ populi non ignobiles, ad Hermum fluuium, de quibus Geographi passim: Ouidius paruas Hypæpas bis commemorat,

— — — Lydas tamen illa per vrbes Metam. Lib. 6.
Quæsierat studio nomen memorabile, quamuis
Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis.
— — — — Illinc paruis finitur Hypæpis. Lib. 11.

Templum aliquod celebre exponit hic nummus: Illud est fortassis de quo Pausanias mentionem facit, totque miraculis clarum esse probat cineribus coloris insoliti & igne vatis cuiusdam incantamentis sponte accenso. *In eius templo cella sunt cum aris, super his cinis alio longe colore à vulgari cinere. Huc ingressus Magus vbi foco aridis lignis impositis tiara caput velauit, inuocat Deum nescio quem &c.* Ille est fortassis qui in templo cernitur. Istud templum potest etiam referri ad id quod Petronius Priapo sacrum esse scribit, In Æliacis. lib. 5. In Satyrico.

Cui Lesbos, viridisque Thasos quem Lydus adorat
Vestifluus, templumque tuis imponit Hypæpis,
Huc ades, ô Bacchi tutor, Dryadumque voluptas
Et timidas admitte preces, &c.

Ad quod potest referri Stephani locus, pulcherrimas Hypæpis esse mulieres, Veneris dono; Καλλίστας ἔχειν γυναῖκας τὴν πόλιν, δῶρον Ἀφροδίτης. De Vrbibus.

Herodian. Dio.

Avr. Antoninvs Caracalla patrem habuit Seuerum: Matrem fuiſſe Marciam tradunt quidam, plures Iuliam. Eius pueritia blanda, ingenioſa, parentibus affectabilis, amicis iucunda populo accepta fuit: eam egreſſus mores mutauit, grauior, ſæuior, & truculentior factus, ſuperbus, arrogans. Fratrem Getam occidit, deinde eius domeſticos & amicos, nec infantium ætati pepercit. Romam, Senatum, terrarum orbem cædibus repleuit contra ius fasque. In Meſopotamia inter Carras & Edeſſam, inſidiis à Macrino poſitis, per Centurionem pugione traiectus eſt, dum ſubligacula deduceret ventrisque oneri leuando intenderet. Macrinus mortem eius deplorans, corpus cremari iuſſit; reliquias in vrna nouercæ aut matri Iuliæ ad ſepulturam miſit, quas in ſepulchro Antoninorum condidit. Vixit xliii. imperauit vi.

Imp. Caesar. M. Avrelio
Divi Septimi Severi Pii Pertinacis Avg.
Parthici Arabici Adiabenici
Pacatoris Orbis
Et Fvndatoris Imperii Romani
Respvblica Malac. D. D.

1. Cum Seuerus in Britanniam contendit ambos filios ſecum deduxit, quos etiam ſuæ gloriæ participes fieri iuſſit. *Britannis enim terra marique victis & ad imperium Romanum coactis, Caracalla cum Patre omnibus honoribus potitus eſt. Nec omiſit agnomen Britannici qui etiam ſe Lucanicum nominaſſet ſi Lucanos viciſſet.* Victoriam in clypeo ſcribentem ſæpè nummi Romanorum repræſentant. Spartian.

2. Quadriga Imperatorem triumphantem exhibet, ſceptrum tenens eburneum, in cuius vertice aquila, de quibus ſic Iuuenalis:

Da nunc & volucrem ſceptro qua ſurgit eburno. Sat. X.

3. Tertium nummum explicat Dio his verbis, *Dicebat ſe in agitandis curribus Solem imitari, eaque in re maximè gloriabatur,*

Hoc ſidus currum, rapidaſque agitare quadrigas Prudent. in Symm. lib. I.
Commenti, & capitis radios, & verbera dextra
Et frenos, phalerasque, & equorum pectora anhela
Æris inaurati, vel marmoris aut orichalci
Iuſſerunt nitido fulgere polita metallo.

4. Leonem qui Alexandri Magni ſignum fuerat in annulo figuratum gerebat, vt eumdem propius imitaretur ſicuti *truci fronte ad leuum humerum depreſſa ceruice.* Illum fortaſſis fulgur ore tenentem quartus exhibet nummus, qui improuisò de monte deſcendit in Parthos & pro Caracalla pugnauit. *Per Caduſios fines & Babylonios ingreſſus, tumultuariè cum Partharum Satrapis manum contulit,* inquit Spartianus, *feris etiam beſtiis in hoſtes immiſſis.* Leonem quem Acinacem vocabat, in ſuam menſam recipiebat & lectum, huncque publicè ſæpe deoſculabatur. Plutarchus. Aur. Victor. Epit. 21. In Caracalla. Dio.

5. Quintus trophæum refert cum captiuo, quod frequenter occurrit in Romanorum nummis. Illuſtrat hunc eiusdem Caracallæ nummus argenteus in quo Imperator hos captiuos proſternit cum hac epigraphe VIRTVS AVG.

Caracallæ munificentiam designat primus nummus per elephantem 1.
quam forte in ludis sæcularibus à Seuero celebraris præsenribus filiis publicam factam esse testatur. Forte etiam refertur ad id quod
In Caracalla. tradit Dionis abbreuiator, his verbis; *Ex his cædibus animum ad ludos applicat, in quibus itidem multas cædes fecit; Nam vt omittam elephantum, rhinocerotem, tigrim, hippotigrim, cæsos in amphitreatro*, &c.

In altero, eosdem Deos patrios sibi prosperos fore optabat aut 2.
optare fingebat Caracalla, quos Seuerus sibi exempla proposuerat, Bacchum nempe & Herculem, de quibus in Seuero dictum est. Istius gloriæ quæ propter ludorum sæcularium celebrationem Imperatoribus deferebatur, participem factum fuisse Caracallam hic nummus demonstrat, adeo illum Parens Romanis commendare studebat.

Æsculapium cum Telesphoro de quo dictum est pag. 201. vene- 3.
rabantur tum Græci tum Romani, vt autorem suæ salutis & familiæ Augustæ; quare ira sæpe in nummis occurrit. Caracallam *Perga-*
In Caracal. *mum adiisse* scribit Herodianus, *vt Æsculapii curationibus vteretur.* 4.

Quartus exhibet signa Ponrificalia, lituum nempe, secespitam, pateram, vrceolum, capedinem & aspergillum: His vtebantur Romani peragendis sacrificiis. Lituus quidem Auguris nota formam præbuit pedo pastorali & episcopali. Secespitam & securim quibus aut Flamines, Flaminicæ virgines & ipsi Pontifices in sacrificiis vtebantur, aut Popæ victimas mactabant, Christiana nescit religio, quia nescit sanguinem. Patera aurea quæ victimarum præcordia sustinebat, in religione nostra Patenæ nomen retinet, Eucharistico Christi saluatoris corpori sustinendo. Vrceolus quem cum amplus erat, vrceum vocabant, oleo, vino, lacti, melli continendo dicatus erat Vasis huic similibus sacerdotes nostri aquæ & vino seruando vtuntur dum sacrosanctum missæ sacrificium peragunt. Antiquissima & integerrima exemplaria quæ possideo publici iuris lubens facio.

Capeduncula quæ parum à Simpulo differt, à capiendo thure dicta est; hac vtebatur summus Pontifex libationis causa. Aspergillum quo aqua lustrali populus aspergebatur & lustrabatur, vt prioris æui sic nostri temporis mores retinent. De illo sic Virgilius,

Idem ter socios pura circumtulit vnda, Æneid. lib. 6.
Spargens rore leui, & ramo felicis oliuæ
Lustrauitque viros &c.

Ramo lauri interdum, interdum etiam equinæ caudæ pilis constabat. His omnibus summam sacerdotii dignitatem, vna cum imperio Caracallæ collatam esse quemadmodum cæteris Imperatoribus nummus indicat: indicat etiam non Romanos modo sed vniuersas gentes plerosque ritus sacraque organa à Iudæis desumpsisse, quemadmodum etiam mythologiæ suæ partem aliquam ex initio Geneseως.

5. In quinto scalptus est Iupiter Sospitator, qui eo sensu dictus est quo Iuno Sospita, cum salutaris & seruatrix erat.

Sospita delubris dicitur aucta nouis. Ouid. lib. 2. Fastor.

Hanc frequenter nummi celebrant & Consulum & Imperatorum Romanorum. Caracalla & Geta Iouem Sospitatorem in nummo vulgauerunt quibus templum condidisse probabile est, ob partam ab eo salutem. Docet Dio Caracallam Ioui sacrasse gladium quo In Carac.
Getam interfecerat. Ο Καὶ τὸ ξίφος δι' οὗ τὸν ἀδελφὸν ἀπεκτόνει ἀνέθηκε τῷ Θεῷ: Cur etiam eidem templum non dicauerit?

6. De Dea in curru dictum est, cum similis Iuliæ nummus fuit
7. supra explicatus vt de INDVLGENTIA AVGG. IN CARTH. Seueri nempe & Caracallæ qui gloriæ paternæ particeps factus est, propter beneficia ab vtroque in eos collata, de quibus vide pag. 281.

8. Salutem, vt dictum est, vt omnis nauis indicat. Hæc quæ octaui nummi typum facit, Fortunam reducem celebrat quæ in nummis Caracallæ videtur: is enim Occidentem Orientemque peragrauerat, finesque posuerat imperio, in Britannia videlicet & Parthia.

9. Nonus demonstrat à Principum liberalitate oriri populorum felicitatem. Sedet Seuerus inter Caracallam & Getam, quos his artibus Senatui Populoque Romano commendare voluerat; cuius recordationem gratam sibi suisque fore, Caracalla existimabat.

10. Postremus Iouem & sub eius habitu Imperatorem repræsentat, orbem dextra tenentem, quem sibi commissum & regendum vltro prædicabat vesanus Caracalla.

L. 1. Dig. de Censibus. Supra decem Laodiceas numerant Geographi: hanc quæ nummos cudit in Cœle-Syria fuiſſe facit vt credam Vlpianus his verbis, *Eſt & Laodicena colonia in Syria-Cœle, cui Diuus Seuerus ius Italicum ob belli ciuilis merita conceſſit. Laodicæa enim in Syria*, inquit, *& Berytos in Phœnicia iuris Italici ſunt & ſolum earum.* Cuius quidem beneficii à Seuero collati Laodicenſes gratias agebant filio Caracallæ per ſuos nummos.

Primus quidem aquilam repræſentat in templo, quæ Iouis ales eſt. Seuerum fortaſſis benefactorem ſub Iouis habitu colebant, Laodicæam Cariæ Plinius vocat *Dioſpolim*, ſiue Iouis vrbem, quam etiam *celeberrimam* nominat. 1. Lib. 5. cap. 29.

Alter duas luctantes figuras exhibet, cuius conſilium non noui. 2.

Tertius caput turritum in templo: an illud ſit Dianæ aut Palladis, quæ teſte Pauſania Laodicææ celebrantur: an Iuliæ quæ eodem habitu cernitur: certè Seueri nummus ſupra vulgatus poſtremam hanc coniecturam ſtabilire videtur. 3.

In quarto equum fræno retinere videtur figura quædam, quam interpretari mihi eſt difficile. 4.

Quæ prioribus Imperatoribus ſui obſequii teſſeram obtulerant, eædem coloniæ Caracallam ſuis in nummis celebrant.

Corinthus qualis fuerit dictum eſt abundè pag. 18. & Colonia Auguſta Aroe Patrenſis, pag. 38. 1.

2.

Figuram

3. Figutam templi Ioui Optimo Maximo Heluio dicati tertius nummus refert, quod Seuerus post Pertinacem ædificauerat, se ipsum etiam gratitudinis ergo Heluium nominans. Idem coloni eius filio Caracallæ denuo offerunt.

4. Inscriptionem quarti legere non patiuntur detriti characteres. certum est capite illo turrito indicari alicuius prouinciæ mettopolim.

5. Municipium Stobense explicatum est in Vespasiano, pag. 143. obseruandum hoc ipsum Seuero & Iuliæ & Caracallæ & Getæ suos nummos fere simili typo dicauisse.

6. Insolitum typum sextus refert. Rusticus enim aut Satyrus videtur, sacculum humeto gestans, sed quo fine aut à quo populo, nescio: aliquid simile supra scalptum est pag. 235.

7. Sidonis mettopoleos & cutrus Cybeles mentio facta est in supetiotibus pag. 202.

8. De Colonia Alexandria Augusta Troade iam dictum est. Equus
9. pascens explicatus est pag. 223. & Sibylla laurum dextra tenens tripodi
10. pedem imponens pag. 262. Romulus & Remus lactentes lupam, suam demonstrant originem quam ab Ænea Troiano deducunt, quo Caracallæ gratulantes Troiani typum in nummo expresserunt.

4

3

Alias colonias addidi prioribus quæ suam symbolam pariter suo offerunt Impetatori.

1. Priot quidem Tyrum exhibet, quam munitissimam vocant sacræ littetæ, & claritate & magnitudine ante omnes vrbes Syriæ Iosue 19. 29. Phœnicesque memorabilem: *Coloniæ certe eius pene orbe toto diffusæ sunt: Carthago in Africa, in Bæotia Thebæ, Gades ad Oceanum*, inquit Curtius; præter quas etiam *Tyros, Leptis, Vtica* memorantur à Tertulliano. Curt. l.4.c.2. Typum non satis noui, nisi fortè victoria columnæ imposita coronam imponat Herculi Tyrio summo vrbis De Pallio cap. 2. Deo, *cui magnificum fuisse templum* narrat Curtius, aut *Apollini quem cines catenis aureis vinxerant, ne ab vrbe discederet*. Lib.4.cap.2. & 4. c.4. Eum, quod Alexandri M. amicus fuerat Phil-Alexandrum ipse vocauit. Herodot. lib. 2. c. 44. Quod ad concham in infima nummi area positam pertinet, dubitari non potest, quin exhibeat conchylium purputæ vel muricis Tyrii, ex cuius cruote fiebat purputeus ille color, toto orbe celeberrimus,

Magnatum & virorum principum veſtibus intingendis. Inſcriptionem quidem abundè probant antiqui autores: Colonia Septimia primùm dicitur, quod explicat Vlpianus, his verbis: *Sciendum eſt eſſe quaſdam colonias iuris Italici, vt eſt in Syria Phœnice ſplendidiſſima Tyriorum vrbs, vnde mihi origo eſt, nobilis regionibus, ſeriè ſæculorum antiquiſſima, armipotens, fœderiuque, quod cum Romanis percuſſit tenaciſſima. Huic enim Diuus Seuerus & Imperator noſter ob egregiam in Rempublicam Imperiumque Romanum inſignem fidem Italicum ius dedit*, quod ad Caracallam refertur, cui coæuus fuerat Vlpianus. Dicitur demum Metropolis Phœniciæ, cum honorem iſtum eſſet conſequuta ſupra Sidonem, per Imperatorem Hadrianum qui hac gratia donauerat Paulum Rhetorem Tyrium.

Dig. de Cenſibus Lib.1. tit.15.

Berytum dictam fuiſſe Iuliam & Auguſtam ſupra explicatum fuit pag. 39. Herculi Iunonem infenſam fuiſſe & ideo ſerpentes miſiſſe, quos heros fortiſſimus manibus comprehenſos ſuffocauit, palam teſtatur antiquitas. Eius facti memoriam denuô ſuppeditat Beryti nummus. 2.

Dig. de Cenſibus

Sequens templum repræſentat in quo figura coronatur à Victoria columnæ impoſita, quod aliquid egregium mihi ignotum ſubindicat. Inſcriptio eamdem COloniam IVLiam FELicem BERYtum declarat. 3.

Sinope quæ quartum nummum cudit vrbs eſt & Colonia Aſiæ minoris in Paphlagonia quam ad Pontum Euxinum condidere Mileſii. *Eſt in Ponto colonia Sinopenſis*, inquit Vlpianus. Iupiter Ægyptius cubat in lectulo ſeu Serapis, cuius capiti pro more impoſitus eſt modius. 4.

Diodor. Sicul.

Dig. de Cenſibus.

Celeberrima erat Ptolemaïs Phœniciæ quæ quintum nummum cudit: hæc vulgo à D. Ioanne Acrenſi nomen habet, quod antiquitus à Ptolemæo Rege deduxerat, cum foſſam inchoaſſet ab oſtio Peluſiaco ductam ad vrbem Arſinoem, niſi aliam in Arabia conſtitutam velis eiuſdem nominis. 5.

Antiochensis colonia duos hos nummos in honorem Caracallæ cudi curauit, *in qua per hyemem deliciis fruebatur*, inquit Dio. Herodianus tradit *eum Ilio decedentem Asiaque omni & Bithynia, gentibusque reliquis pertransitis, atque vbique rebus compositis deuenisse Antiochiam, ibique exceptum honorificentissimè atque aliquamdiu moratum.* Magnificentiæ autem eius temporis pars numismatum fabricatio & publicatio. Deinde *Antiochensibus & Byzantiis interuentu suo iura vetusta restituit, quibus iratus fuit Seuerus, quòd Nigrum iuuerant*, inquit Spartianus. De Antiochia dictum est pag. 143. & de Deo Luno qui in primo nummo signatus est, pag. 219. Prætermittendus tamen non est Spartiani locus quo constat Caracallam *cum hybernaret Edessa Carrhas Luni Dei gratia venisse*, quod Imperatoris erga eum religionem innuit, aut potius hypocrisin. Notatu dignus est alter typus qui non coloniam exprimit sed Genium Coloniæ.

In Caracalla.

Herod.

1. Eiusdem Imperatoris similes typos exponit hæc tabella. Lupam nempe Romulum & Remum lactantem; quod ad primordia Vrbis refertur. ROMA FELIX scripta est in primo nummo, sed meo iudicio à quibusdam populis etiam gloriam & felicitatem celebrantibus. Rudes characteres videntur quidem in prouinciis ab Vrbe longe dissitis scalpti.

COLONIA FLAVIA PACIFICA DEVLTVM in sequenti legitur: Hanc à Vespasiano Flauiam dictam esse verisimile est & Pacificam ob istius Imperatoris summum erga Deam Pacem cultum, cui Romæ templum superbissimum condiderat. Nummo debemus eius rectam ὀρθογραφίαν, cum apud antiquos ferè semper corrupta sit. Vrbem bellis dirutam instaurauit supra centum annos Baiazethus Turcarum Imperator, Amurathis Pater, vt narrat Chalcondylas: dictaque est *Zagra*. lib. 2.

Aquilam imperii Romani ſymbolum fuiſſe palam teſtatur antiquitas : has ideo vexillis legionum impoſitas fuiſſe nummi, marmora, libri ſatis probant, quas vt Deos Romani primùm venerabantur & barbaris adorandas proponebant, cultum etiam vi exigentes. Has variis modis exhibet hæc tabella: interdum innititur fulguri quod indicat ſummam rerum poteſtatem: ſtella inter eius pedes poſita Orientem deſignat, in cuius regionibus veriſimile eſt hos nummos cuſos eſſe. Quidni caput corona cinctum, Caracallam repræſentaret, qui foueretur à Ioue cuius aquila ales eſt perpetua & ſymbolum.

Tantus erat populorum erga Seuerum amor vt in eius filium etiam immeritum tot teſtimonia congeſſerint quot vlli alteri Imperatori. Huius quidem pueritia blanda, ingenioſa, parentibus affabilis, amicis parentum iucunda, populo accepta, grata Senatui, ipſi etiam ad amorem conciliandum ſalutaris fuit, inquit Spartianus.
In Carac. Hinc à tot populis amoris teſſeræ quas exhibet hæc tabella, de quibus ſeorſim ſuo loco dictum eſt.

1. De Perinthiis pag. 164. Antiochenſibus pag. 143. hanc hic nomi-
2. nari coloniam & metropolim notandum eſt.
3. Quales fuerunt Adrianopolitani dictum eſt in ſuperioribus
4. pag. 253. Arcus quidem & ſerpens plurimis gyris implicatus nihil
5. aliud declarant præter Apollinem.
6. Epheſiorum nummi ſupra frequentes fuerunt, quapropter con-
7. ſulantur, præcipuè pag. 20. De Epheſo & eius templo Dianæ ſacro
ſic Solinus, *Epheſus in Aſia minore vrbs clariſſima eſt. Epheſo decus templum Dianæ Amazonum fabrica, adeo magnificum vt Xerxes cùm omnia Aſiatica templa igni daret, huic vni pepercerit. Sed hac Xerxis clementia ſacras ædes non diu à malo vindicauit. Namque Heroſtratus vt nomen memoriæ ſceleris extenderet, incendium nobilis fabricæ manu ſua ſtruxit, ſicut ipſe faſſus eſt, voto adipiſcendæ famæ latioris. Notatur ergo eadem die conflagrauiſſe templum Epheſi, quo Alexander magnus Pellæ natus eſt, poſt Romam conditam anno* CCCLXXXV. hæc Solinus. cap. 53.
Hoc templum tam celebre & excellens fuit vt inter ſeptem orbis miracula annumerari meruerit. Vnde Plinius, *Græcæ magnificentiæ* L. 36. c. 14.
vera admiratio exſtat templum Epheſiæ Dianæ, CCXX. *annis factum à tota Aſia. In ſolo id paluſtri fecere, ne fundamenta tantæ molis locarentur, ante calcatis ea ſubſtrauere carbonibus, dein velleribus lanæ. Vniuerſo templo longitudo eſt* CCCCXXV *pedum, latitudo* CCXX. *Columnæ* CXXVII. *à ſingulis Regibus factæ*, LX. *pedum latitudine, ex iis* XXXVI. *cælatæ. Conuenit & inter auctores templi eius tectum fuiſſe è cedrinis trabibus, valuas è cupreſſo.*
8. De Tomis Metropoli Ponti dictum eſt pag 283. Octauus labor
fuit Herculis taurus enectus:

Octauo domuit magno luctamine taurum.

9. Byzantii vuam racemi obtulerunt ſuo Imperatori indicandæ
ſuæ telluris fecunditati & præſtantiæ; ſeu quod *ipſe vini appetens erat*, teſte Spartiano, quod eximium prodit ex Byzantino ſolo. Thraces omnes Bacchum fuiſſe veneratos palam teſtatur antiquitas, quod illi vinoſi maxime eſſent & οἰνόφλυγες, quare fortaſſis *Byzantii delubrum Bacchi ædificauerant*, vt narrat Herodotus. Seuero eamdem racemi In Melpom.
vuam pro ſui nummi typo exhibuerunt vicini Philippopolitani, quem ſcalptum vulgauimus ſupra pag. 282.
10. De Smyrnæis abunde ſupra dictum eſt & Cyzicenis pag. 238. &
11. Philippopolitanis pag. 253. Vrnam è qua palmæ quam in medio ſuo
12. nummo poſuerunt, eam eſſe quæ ludos Apollinares ſignificabat veri-
ſimile eſt. ΠΥΘΙΑ enim, ſupple certamina, id indicat,

Neue operis famam poſſet delere vetuſtas Ovid. met. Lib. 1.
Inſtituit ſacros celebri certamine ludos
Pythia perdomiti ſerpentis nomine dictos.

Exercitationes autem ludorum Pythiorum ſic deſcriptæ ſunt.

Hic iuuenum quicunque manu, pedibusue rotâue
Vicerat, Herculea capiebat frondis honorem.

Suidas. Actia autem certamina ludi erant in Actio Epiri promontorio, quinto quoque anno celebrari ſoliti, in honorem Apollinis qui & ipſe Actius cognominabatur. Hos ludos vetuſtiſſimos fuiſſe conſtat, ſummo tamen apparatu ab Auguſto inſtaurati fuerunt, poſtquam Antonium & Cleopatram nauali prælio iuxta Actium ſuperaſſet. Tertio deinde quoque anno celebrantur, tribusque certaminibus inſignes erant, gymnico, equeſtri & nauali.

Strabo L. 7. Stephan.

Actiaque Iliacis celebramus littora ludis.

Virgil. 3. Æneid.

De Chalcedonenſibus dictum eſt pag. 187. De Cæſatea pag. 50. 13.
& Dea Syria Ierapolitanorum pag. 6. 14.
15.

Varios Græciæ populos Caracallam venerantes exhibet hæc tabella. 1.
Primus nummus Seleucienſes quidem celebrat, quos quòd nouem ſint vrbes à Seleuco Rege conditæ eodem nomine donatæ, vix poſſemus coniicere quales fuerint, niſi tres litteræ ΚΑΛ. nodum ſoluerent. Cilicia enim vrbem habet Seleuciam ad Calicadnum fluuium qui in nummo ſcribitur, quaſi ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΚΑΛΥΚΑΔΝΟΥ. Eius mentionem facit Amm. Marcellinus, his verbis, *prætcrito Calicadni fluminis ponte, cuius undarum magnitudo, murorum Seleuciæ alluit turres, &c.*

Strabo lib. 14. Marcell. l. 14. Plin. lib. 5. cap. 17. Lib. 14.

Pallas captiuum sternit, neque enim semper artibus dat operam, sed etiam aliquando bello, quapropter interdum στρατία & Ἀρεία hoc est bellatrix & Martia dicitur. Plin. l. 5. c. 17.

2. Alter nummus templum exhibet, in quo vt in Iouis Cassii templo lapis cernitur, aut conus Veneris Paphiæ simulachrum ex Tacito supra commemoratum pag. 80. Hanc Seleuciam Syriæ fuisse inscriptio docet, vt quæ in tertio nummo legitur. Seleucia enim quæ in Syria iuxta mare est mediterraneum primaria dicebatur, quod exprimit Π. hoc est Πρώτη.

3. Tertius nummus rem clarius dilucidat, cum in illo Seleucia Πιερία dicatur, quod soli Seleuciæ quæ in Syria est, conuenit. Hanc illustrat caput Iuliæ Domnæ ex Syria ortæ, quam vt Deam suam Seleucienses colere simulabant.

4. Odessenses celebrat quartus nummus qui Pontum accolebant, de quibus Stephanus. De Vrbibus.

5. Insolitum typum quintus refert, militem nimirum sibi manus inferentem ex cuius vulnere sanguis in flores mutari videtur. Id ad Aiacem pertinere coniectura est, de quo Ouidius. Prusa autem vrbs est Bithyniæ celebris, de qua supra dictum est, pag. 292. cum Iuliæ nummos vulgauimus. Metamorph. l. 13.

6. De Edessenis supra dictum est pag. 77. Edessam à Caracalla aut coloniam factam aut instauratam verisimile est. *Edessam in Osröena, in prouinciæ formam redegit, amico Rege Abgaro non victo sed vincto perfidissimè:* iuxta illam iter faciens necatus est. Spartian.

7. De ΜΑΡΕΔΕϹϹΑ quæ in septimo & octauo legitur præter
8. Edessam nihil ausim affirmare.

9. Nonus Metropolim designat quæ est in Ionia vt distinguatur ab aliis tredecim eiusdem nominis: hanc Ptolomæus inter Colophonem & Caystrum collocat in Lydia, quæ etiam in Ionia continetur. Dea stans Caracallam videtur excipere & prosperum in Parthos ad quos properabat euentum, promittere; siue illa sit prouinciæ Genius siue Cibele Ioniæ patrona.

10. Dea sedet in decimo ad cuius pedes fluuius natare videtur, eodem prorsus modo quo in Antiochensium nummis.

11. Camelus Arabiæ symbolum est, in qua nummum cusum fuisse verisimile est: quamuis omnes characteres sint erosi.

12. Nauem Corcyræi suis nummis frequenter præfixere, aut illarum copiæ innuendæ, aut *quod*, vt ait Pausanias, *Neptunus Corcyram cognouit*: illos CXX. armasse aduersus Corinthios narrat Thucydides. Triplicem in illorum insula collocat *Dio* portum, ex quibus vnus dulcis nominabatur, à fluuio eo se exonerante. Quod Corcyra Lib. 5. in Eliacis. Lib. 1. Lib. 50.

libera dicta fuerit à Romanis & ſuis vſa fuerit legibus, prouerbio locum dedit, ἐλευθέρα Κέρκυρα χεζ᾽ ὅπου θέλεις *Corcyra libera eſt, caca vbi libet.* Dicterium illud Corinthii hoſtes perpetui in Corcyræos canebant. Corcyra hodie *Corfu* Venetorum Reipublicæ paret.

Quæ iam Seuero ſuos nummos dicauerat, Caracallam in ſe- 13.
quenti celebrat Imperatoris habitu paludatum, haſtam dextra ſiniſtra tenentem ſcipionem. Togata effigie antiquitus ſtatuæ dicabantur, placuere & nudæ tenentes haſtam ab Epheborum gymnicis exemplaribus quas Achilleas vocant. *Græca res eſt nihil velare, at è contra*
Lib. 34. c. 5. *Romana ac militaris thoracas addere*, inquit Plinius.

Ancyram ſequens nummus celebrat: hanc Galatiæ metro- 14.
polim fuiſſe teſtantur plurimæ inſcriptiones antiquæ. De illa dictum eſt pag. 4.

L. 5. c. 2. Midæum collocat Ptolemæus in Phrygia iuxta Ancyram nec 15.
procul à Synnada. Ex nomine ſuſpicio eſt Midam quem fabulæ
Plin. l. 5. c. 29. prædicant Phrygiæ Regem illud condidiſſe. Æſculapius ſignatus
eſt in nummo, qualis in tota fere Græcia colebatur.

Eodem habitu Theſſali pinxerunt, Palladem in ſuis nummis dum 1.
Hadrianum aut Caracallam ſunt venerati, de quo dictum eſt ſupra pag. 202.

Quod ad Alexandrum magnum ſpectat qui Bucephalum antea 2.
indomitum conſcendit, dictum eſt pag. 13. Quæ Caracallam ſpe-
In Caracal. ctant hic dicenda ſunt. *Is egreſſus pueritiam,* inquit Spartianus, *ſeu patris*

patris monitu seu calliditate ingenii, siue quod se Alexandro magno Macedoni aquandum putaret, restrictior, grauior vultu etiam truculentior factus est, prorsus vt eum quem puerum scirent, multi esse non crederent. Alexandrum Magnum eiusque gesta in ore semper habuit. Confirmat id Dio, his verbis, *Erga Alexandrum ita erat affectus vt armis poculisque similibus iis quibus ille vsus fuerat, vteretur; eique complures statuas in castris atque adeo in vrbe collocauit, comparauitque phalangem ex solis Macedonibus, in qua erant hominum sedecim millia, eamque phalangem Alexandri cognominavit. Hi vtebantur eodem armorum genere quo viuo Alexandro armati fuerant. Sese Alexandrum Orientalem Augustum appellauit, scripsitque aliquando ad Senatum, animum Alexandri in corpus Augusti introiisse, vt quoniam illi fuerat vita breuis, in hoc viueret diutius. Alexandrum & ipsos Macedones tanto amore prosequebatur*, &c. hæc Dio; Quibus inter Alexandrum & Caracallam coniunctio manifesta est, quæ hunc etiam in nummis alterius acta imitatum fuisse declarat. In Caracal.

3. Tertium nummum quodammodo explicare videtur Dionis abbreuiator. *Cum Caracalla hybernaret Nicomediæ, exercuit phalangem Macedonicam, ibique ludos gladiatorios fecit suo natali die, ne illo quidem abstinuit à cædibus.* De Nicomedensibus dictum est pag. 215. dum eorum originem ad anguem spectantem explicauimus. Tripus quidem & lauri ramus & corona mysterium quoddam designant, quod Apollini tribuendum videtur. Xiphilin.

4. Anthedonis symbolum exhibet quartus nummus, sub habitu fortassis Astartis Veneris, quæ Dea in Syria summo cultu colebatur. Anthedon in Palæstina, Agrippias deinde dicta est. De templo nihil memorabile suppetit.

5. Optarem quinti ampliorem inscriptionem suppeditare, & templum quale fuerit interpretari, id nobis eripit nummi detrimentum.

6. De Nicæensibus dictum est pag. 225. Templum in nummo scalptum illud forte ipsum est, quod pridem Iuliæ dicauerant.

7. Septimus ad Nyzeanos pertinet, sed ad quos ex Nizeanis, difficile esset conicere, ob vrbium eius nominis multitudinem. Niza enim in Armenia, in Helicone, in Thracia, in Caria, in Arabia, in Ægypto, in Naxo, in India, in Libya, in Eubœa, in Bœotia, in Syria & in Arabia. Verisimile tamen est hanc quæ nummum cudit in limite Syriæ & Aegypti sitam fuisse in qua Bacchi templum fuisse magnificentissimum memorat Philostratus, ob id fortassis culti quod ibi natus fuerit, vnde Nyzæus dictus est, & vinum & hederam asportauerit. Satyrus quippe seu potius *Pan Deus Bacchi comes perpetuus censebatur*, τὸν Διονύσου θεραπόντων τὸν βακχικώτατον vocat Lucianus. Quid trahat nisi aut capram aut capræ pellem non satis noui. Nummum Plin. Stephan. Solin. Diodor. l. 3. & 4. In vita Apoll. l. 2. c. 4. In Dialog. In his accusat.

8.

hunc ſequens illuſtrat, in quo dilucidè tygris & Satyrus Bacchum comitantur; De Sileno quidem res eſt vulgaris, ſed quid illi cum Satyris? Docet Pauſanias his verbis, *Maximos natu Satyrorum Silenos nuncupant.* Cæſareenſes quidem Agenenſes vbi fuerint,ignoro.

Carrhenorum coloniam eamque primariam dictam fuiſſe 9.
docet nonus nummus. Agrum celebrem facit Craſſi legionumque Romanarum ſtrages temporibus Auguſti. Nummum tunc temporis cuſum fuiſſe veriſimile eſt, *cùm Caracalla Edeſſâ Carrhas Dei Luni gratia veniſſet*, vt ait Spartianus.

Eumdem fere typum ſeruat decimus, ſed diuerſam inſcriptio- 10.
nem, quam integrior aliquando fortaſſis docebit.

*Strabo. Stephan. Ptol.

Maſtaura vrbs eſt in Lydia, cuius meminit Synodus ſexta 11.
Conſtantinopolitana & concilium Epheſinum: idem fere nomen adhuc hodie ſeruat. Quid dextra teneat Dea ſtans in nummo non ſatis noui.

Duodecimum nummum non ſatis explicat inſcriptio: Gadaram 12.
enim Cœle-Syriæ triremis innuere videtur, de qua dictum eſt pag. 229.

Ludorum ſymbola exhibent tres poſtremi nummi, priores qui- 13.
dem Apollinem celebrant, vltimus Neptunum. Vrnam, laurum & 14.
coronam illos indicare certum eſt. de iis abunde dictum eſt in ſupe- 15.
rioribus pag. 159. Ι... ΑΙΑ ΠΥΘΙΑ & ΙΣΘΜΙΑ quæ ſcripta ſunt certamina denotant eſſe ſupplenda: Quæ quoniam in proximis Romæ regionibus celebrantur, ideo etiam caput Imperatoris, Romanis hoc eſt latinis characteribus circunſcribitur.

Primum huius tabellæ nummum vulgauit Triſtanus, exceptis Damaſci epithetis, quam Metropolim & Coloniam nominat, cùm in noſtro nummo *ſacra & Aſylus* indigitetur: De ea iam dictum eſt pag. 47. addendum videtur quod Iulianus ſcribit:
Epiſt. 24. Διὸς πόλιν καὶ τὸν τῆς ἑώας ἁπάσης ὀφθαλμὸν, τὴν ἱερὰν καὶ μεγίστην Δάμασκον, hoc eſt, *Damaſcum eſſe Iouis vrbem & totius Orientis ocellum, ſacram & Aſylum.* Coniecturam ſuppeditat Cl. Triſtanus CEBACMIA quæ in medio nummo leguntur ad certamina referri debere quæ fortaſſis à Damaſcenenſibus in honorem Caracallæ celebrata ſunt, quæ priùs ΑΥΓΟΥCΤΑΛΙΑ & CEBACTA in gloriam Auguſti erant inſtituta:

firmat

firmat coniecturam corona quam vt Augusto sic Caracallæ tributam fuisse nummi testantur, in quarum vtraque legitur OB CIVES SERVATOS probabile est. Tot à Syris monumenta perhonorifica Caracallæ dicata fuisse, facit matris patria, etenim Iulia Domna è Syria orta erat, & quòd *Sacra Isidis Romam deportauerit & templa vbique magnifica eidem Deæ fecerit.* Spartian. in Carac.

Sequens Tomos celebrat vrbem ad Pontum Euxinum exilio Ouidii claram. de ea dictum est pag. 283. sed quid typus exhibet: certè infans ille alatus prope pyramidem? mihi videtur Cupido: an illum Tomitæ signauerint in honorem eius Præceptoris Ouidii.

Tertius quin pertineat ad fretum Abydum inter & Seston nullum est dubium. Celebris est historia ab Ouidio commemorata Leandri & Heronis. Hæc in excelsa turri cernitur, illo inter procellas luctante, Deosque itaque rogante,

Parcite dum propero, mergite cum redeo.

Quartus ad Philippopolitanos pertinet de quibus dictum est pag. 266. Corona videtur ea fuisse quæ in ludis istis Alexandrinis Pythiis Victoribus donabatur. De Pythiis quidem supra dictum est. Ludi Alexandrini obscuriores sunt. Ad eorum tamen elucidationem facere videtur Spartiani locus vbi Caracalla se Alexandro Magno Macedoni æquandum putabat; illum & eius gesta in ore semper habens. Fortassis ludi qui primùm Pythii erant instituti Alexandrini etiam dicti sunt in honorem Caracallæ, quem Alexandri imitatorem Græci iactabant, & præcipuè Macedones, quibus vicini erant Philippopolitani, nummi percussores.

In quinto ΠΡΥΜΝΗϹ manifestè legitur: an sit pars alicuius nominis nescio, subsunt enim alii characteres? an ad Prymnesiam debeat reuocari, Phrygiæ vrbem. Alia est eius nominis in Caria. Prymnesiensis Episcopi Phrygiæ Salutaris meminit Concilium Constantinopolitanum primum. Caput turritum certe vrbem indicat: sed quid hæc cum Caracalla, sane non video, præter generalem populorum erga Romanos Imperatores adulationem.

1. 2. Duo serpentes in primis nummis signati sunt, quorum primum signauerunt Pautaliatæ, alterum Nicæenses: de his dictum est pag. 225. de illis pag. 251.

Ad quid referri debeat tertius nummus certe vix possum definire: Imperator quidem ad aliquam expeditionem properare videtur, quam quod eques sit & quod lanceam teneat hostibus veluti feriundis, intelligere est. Characteres detriti locum vbi cusus est, ni fallor, indicant. 3.

Quartus templum repræsentat in quo caput turritum quod vel Genium alicuius vrbis vel Fortunam refert. 4.

Quinti quidem inscriptio omnimode legitur, non tamen magis constat cui suam debeat originem, siquidem ΠΥΛΙΩΝ nil nisi Pylum indicat. Tres autem huius nominis in sola Messenia Peloponesi regione enumerat Strabo. Pylus quidem est in Macedonia prope Illyridem : At Æsculapius: qui per vniuersam Græciam colebatur, priores subindicat. 5.

Priores duos nummos Tarsi nomine inscriptos difficile est interpretari. corona primum occupare videtur in qua ΔΗΜΙ legitur: an ad plebeiam aliquam coronam, an plebi concessam pertinere videatur, an quid aliud non satis liquet. 1.

In secundo quidem Tarsus dicitur Libera quod figura muliebri sedente innuitur suffragii tesseram in vas mittente, id enim summam libertatem indicare videtur. Cur eius beneficii à Caracalla accepti gratum animum Tarsus testata non fuerit cum se Antoninianam & Seueram dici voluerit, quod patet ex nummis? Tarsus vrbs erat Ciliciæ metropolis, in qua D. Paulus educatus fuerat. 2.

Liberam aliquam vrbem exhibet tertius nummus, cum Dianæ Ephesiæ typo inter tauros erecto, quale in aliis cernitur: nomen vrbis eripit erosio nummi.

De Samosata Comagenes metropoli supra dictum est pag. 201. 3.

Amm. Marcell. lib. 31. Nicopolim quintus exhibet, quam ex pluribus eiusdem nominis sacræ nomen indicat eam esse quæ in Mysia iuxta Iatri & Danubii confluentiam est constituta, notissima quoniam deuictis Sarmatis Traianus eam ædificauit, & appellauit *Victoriæ ciuitatem.* Hanc liberam fuisse probat id solenne Nicopolitanorum sacramentum, Epictet. l. 4. cap. 1. *Ita nos fortuna Cæsaris*, Hadrianum intelligebant, *adiuuet, liberi sumus*, οὕτω καὶ Νικοπολῖται ἐπιβοᾶν εἰώθασι, νὴ τὴν Καίσαρος τύχην ἐλεύθεροί ἐσμέν.

Vlpia Serdica Thraciæ vrbs à Traiano ſuum agnomen accepit quemadmodum Pautalia, de quo ſupra pag. 251.

1. Ceres cernitur in primo nummo Proſerpinam quærens, indicant id angues currum vehentes.

2. Æſculapius ſtat in altero, quem Pergami primum deinde in vicinis regionibus cultum fuiſſe tradit Pauſanias.

3. Tertius ſeu Deum ſeu Imperatorem ſedentem repræſentat, quem vulgauit Cl. Triſtanus.

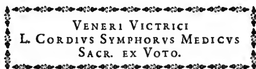
Plautilla Fuluii Plautiani viri ditiſſimi filia vxor fuit Caracallæ: *illam impudentiſſimam fuiſſe* docet Dio, ἀναιδεστάτην. In Siciliam primùm fuit relegata: vixit in Lipara cum fratre Plauto calamitoſiſſimè in maximo metu & inopia rerum neceſſariarum, donec tandem ambo iuſſu Caracallæ interfecti fuerint. Lib. 75.

1. Venvs Victrix in primo eius nummo cernitur: eam pridem Fauſtinæ filiæ nummi celebrauerant, ſed diuerſo habitu. Plautilla vt Venus altera pomum tenet & palmam, orbis & victoriæ indicia. Per præeuntem Cupidinem demonſtrare videtur eximia ſua forma Caracallam ſibi devinxiſſe. Amorem hoc ſimulacto indicari docet primùm ætas, tum alæ, quamquam eius oculos vt ſolet nulla vitta cingit, fortaſſe ne cæcus Cæſaris amor in Plautillam exiſtimaretur, & ſubindicaretur tam iudicio quam affectu hanc ſibi vxorem cooptaſſe. Clipeus in quo leo ſcalptus eſt victum

Cata-

Caracallam demonstrat: is enim quàm auidè leonis symbolum susceperit, in eius commentariis dictum est. Illam Venerem celebrat hæc inscriptio.

Gruter. pag. 70.

VENERI VICTRICI
L. CORDIVS SYMPHORVS MEDICVS
SACR. EX VOTO.

Notatu etiam dignum est illud epigramma quod Veneris victorias celebrat,

Sol calet igne meo, flagrat Neptunus in vndis,
Pensa dedi Alcidæ, Bacchum seruire coëgi
Quamuis liber erat, feci seruire Tonantem
Quamuis liber erat, Martem sine marte subegi. 2.

Concordiam Augustorum exponit alter sub habitu Deæ sedentis pateram & cornucopiæ tenentis. Primis coniugii annis verisimile est hunc nummum fuisse cusum, non procul enim dissociatis animis vir vxorem in perpetuum relegauit. 3.

Pietatem exprimebant Romani Deâ puellum fouente: sic in hoc nummo Plautillam venerantur quæ filium suum Antoninum aut filiam, vtrosque enim ex Caracalla susceperat, sanguine primum deinde amore materno quo nullus maior, fouere videtur.

Coloniam Latinam Iuliam Corinthum suos nummos frequenter Romanis Imperatoribus obtulisse supra dictum est. Exempla sunt nummi Iulii, Augusti, Caligulæ, Neronis, Galbæ, Hadriani, Sabinæ, M. Aurelii, Veri, Commodi, & Seueri, quos supra suo loco vulgauimus. Quid in illam beneficii congesserit Plautilla quod hoc redhonestamentum merita fuerit, non noui, nisi propter virum Caracallam.

Perrarus hic nummus nomine & cognomine Fuluiæ Plautillæ inſcriptus eſt, quæ Fuluii Plautiani filia fuerat, de quo Spartianus. *In Seuer. & Caracal.* Auerſam partem explicat Triſtanus, Gazam Azeorum. Gaſa enim enim in illa Syriæ parte ſita eſt quæ Aza dicitur, ob montem eius nominis. Diana & Iupiter in templo cernuntur qui præcipuè Gaſæ colebantur.

Eumdem Æſculapium Plautillæ offerunt Elaitæ quo pridem Iulia eius ſocrus condecorata fuerat. Is nummum indicat potius in Aeolide cuſum, quam in Palæſtina, ob Pergami viciniam, ibi enim cultus Aeſculapii originem. de qua ſic Stephanus, Ελαία πόλις τῆς Ασίας Αιολικῆ Περγαμηνῶν ἐπίνειον. *De Vrbibus.*

SEPTIMIVS GETA patre Seuero, matre Iulia genitus, adoleſcens aſperis moribus non tamen impiis, natura decorus, guloſus, ciborum cupidus & vini conditi, veſtitus nitidi cupidiſſimus, probus, moderatus & lenis, litteris & honeſtis ſtudiis deditus, diſciplinarum gloria viros celebres amauit, & in palæſtra exercitatos, placidus, humanus in optimos quoſque, matri amabilior quam frater, cui ſemper erat inuiſus. Poſt Parthicum bellum cum ingenti gloria floreret, Baſſiano Principe imperii appellato, Geta quoque Cæſaris & Antonini nomen accepit. Mortuo patre à fratre petitus eſt inſidiis, quos Seueri amici & Conſiliarii reconciliare ſtudebant, diuiſo vtriſque conſentientibus Romano imperio, vt Europa cum partibus meridionalibus Baſſiano cederet, Aſia & Orientis Herod. imperium Getæ. At Iulia mater illos alloquens, Terram quidem & mare, ô filii, iam inueniſtis quo pacto diuidatis, matrem vero quonam modo diuidetis? quonam modo infelix ergo deſtituar inter vtrumque veſtrum, aut diſſecabor? &c. Sed odium fraternum in dies gliſcebat, & Antoninus fratri infenſus quia eum maior pars ob probitatem ſectabatur, primum parauit inſidias veneno, quibus non procedentibus, nihil tale expectante Geta, in eius irrumpit cubiculum & ſupra matris pectus obtruncat. Mortuus in Septizonium quod Seueri ſepulchrum erat, in via Appia illatus eſt. Vixit annis XXII. menſ. IX. Obſeruandum in nummis Getæ & Lucii & Publii nomen exſtare; Interdum etiam aut Cæſarem aut Auguſtum nuncupari.

1. Rem sanè illustrem exhibet primus nummus, cum hoc titulo NOBILITAS. Figura muliebris sinistra tenet exiguum victoriæ simulachrum, nisi mauis imaginem quod ad id referri potest, quod nobiles apud Romanos demum ii dicebantur qui magistratum curulem gesserant, quorum primus erat ædilitas curulis, quã ius imaginis ponendæ habebant, vt & passim se adeptum gloriatur Cicero, postquam Aedilis curulis factus est. Fortassis imaginem teneret Nobilitas tanquam propriam honoris notam.

2. In altero miles stat dextra coronam imponens trophæo qui virtutem Getæ bellicam celebrat: *Is enim in Parthico & Britannico bello ingenti gloria floruerat*, inquit Spartianus. Notandum autem in hoc nummo Getam Augusti nomen sumpsisse quod ex autoribus non patet. In Geta.

3. Tertius templum exhibet in quo Hercules stat inter duos angues. Similem typum sibi prius vindicauerant Seuerus & Caracalla, quòd Herculem tanquam suum & proprium Deum venerabantur. Verisimile est ambos fratres Herculem sibi propitium ambiisse, qui Seuero semper fauisse videbatur; Is enim à Tripolitanis colebatur apud quos Seuerus natus erat, hinc Deus patrius dicebatur. Θεὺς πατρῴους vocabat antiquitas,

Dii patrii seruate domum, seruate nepotem. Virgil.

—— —— —— —— patriosque penates.

4. Quartum sic interpretatur Tristanus. *Roma sedet*, inquit, *felicis habitu: serpens oliuæ intortus felicitatem & pacem indicat, cornix clypeo insidens fratrum concordiam.* Coniecturam destruit nummus noster integrior; noctuam enim exhibet non cornicem. Quamobrem Palladem non Romam sedere certum est, quæ serpentem pascit prudentiæ symbolum. Ei enim oliuam sacram esse palam testatur antiquitas.

Oleæque Minerua—Inuentrix.

Mineruam celebrant Getæ nummi ex argento, cum hoc lemmate, MINERVA, aut MINERVÆ SANCTÆ, aut MINERVA VICTRIX.

5. Fortunam indicabant Antiqui figura muliebri temonem & cornucopiæ tenente; dum illam vt reducem venerabantur rotam superaddebant, qua iter significabatur: sic via Traiana in superioribus muliebri figura rotam moderante scalpta est. Rotam quæ Fortunæ apposita est illustrat Boëtius, ipsam Fortunam sic loquentem fingens. De consol. philosoph. lib. II.
Rotam volubili orbe versamus infima summis, summa infimis mutare gaudemus.

Rariores & illuſtriores Getæ nummos exhibet hæc tabella. Primus quidem FELICITATEM SÆCVLI demonſtrat ſub typo Imperatoris Seueri ſedentis in theatro congiarium Populo Romano largientis coram filiis Caracalla & Geta. Cum enim imperium Romanum ſumma fruererur pace, Seuerus Caracallam iterum, Getam primùm Conſules fecit, in cuius honoris memoriam & liberaliter egiſſe & nummum cudiſſe veriſimile eſt. Mulieriis aſſidens videtur eſſe Iulia ſub Liberalitatis habitu. 1.

Geta in ſecundo nummo gaudet equis, cum duobus aliis Principem iuuentutis comitantibus. 2.

Virgil. Æneid. 5.

Hunc morem hos curſus, atque hæc certamina primus
Aſcanius longam muris cum cingeret Albam
Rettulit, & priſcos docuit celebrare latinos.
Quo puer ipſe modo, ſecum quo Troia pubes
Albani docuere ſuos: hinc maxima porro
Accepit Roma, & patrium ſeruauit honorem,
Troiaque nunc pueri Troianum dicitur agmen.

In Aug. In Ner. Alex. ab Alex. l. 6. Lib. 51.

Vnde eiusmodi luſus Troia dicebatur, ab Iulo Troiano inuentore: ſic Feſtus, *Troia luſus puerorum equeſtris dicitur.* Eius frequenter meminit Suetonius. Illius frequens eſt mentio apud antiquos autores. pro omnibus ſit locus ille Dionis, *Porro in ſacrarii conſecratione, ludi omnis generis facti ſunt*, de templo Iulio Cæſari dicato loquitur, *Patriciique pueri Troiam luſerunt, virique ſimili ratione equis celeribus bigis & quadrigis certauerunt.* Celare non debeo in meas manus incidiſſe nummum Seueri indubitatæ antiquitatis cum eodem typo: an Monetarii errorem commiſerint, patris faciem nummo filii applicantes: nuſquam enim Seuerus dictus eſt PRINCEPS IVVENTVTIS.

De Sæcularibus ludis dictum eſt abunde pag. 158. Hos celebrauit Seuerus, cuius honoris participes filios fecit: cernitur ideo inter vtroſque ſacrificans ſuper ara in illorum medio poſita. Typus ſimilis exſtat in nummis patris & filiorum. 3.

An Parthicam an Britannicam victoriam celebret hic nummus incertum eſt, poſteriorem tamen arbitror. Victoria trophæo impoſita coronat Caracallam togatum & Getam paludatum; infra iacet captiuus: Res ita clara eſt vt vberiori explicatione non indigeat. 4.

5. Dexteritatem Getæ in regendis equis postremus nummus docet, dum illum Castori comparat. Hic generosissimum equum Cyllarum à Iunone muneri acceperat, quem Deæ Neptunus dederat. De eo sic Propertius, Lib. 2. eleg. 6.

Quod si Romanæ comitarent castra puellæ,
Non mihi sat magnus Castoris iret equus.

1. Colonias plurimas Getæ gratulatas esse testis sit hæc tabella, quas
2. siue ob claram eius indolem siue ob patrem Seuerum id fecisse verisimile est. Quæ fuerit Colonia Latina Iulia Corinthus in superioribus frequenter dictum est.

3. Coloniam Helviam Ricinam eosdem honores in Getam contulisse quam in Caracallam & instauratorem Seuerum hic nummus demonstrat: de ea dictum est pag. 282.

4. Quartus Coloniam Ptolemaidem refert iugo boum à colono acto: sed qualis fuerit hæc Ptolemais in tanto vrbium eiusdem nominis numero non nobis constat.

5. Piscis in medio nummo cernitur cum inscriptione Sinopes: hæc Asiæ minoris vrbs est & colonia in Paphlagonia ad Pontum Euxinum: cur Pelamidem esse dubitaremus cum iis piscibus Pontus Euxinus abundaret, de quibus dictum est in Plotinæ nummo pag. 188. Præcedentes litteras C.I.F. non intelligo, C. quidem coloniam indicat.

6. Stabov in sexto scriptum est quod interpretari difficillimum fuisset, nisi typus, vacca nempe rem nostram elucidare & illustrare videretur. Docet Galenus noster lac Stabianum Phthisicis esse salubre: hæc sunt Symmachi verba ad Nicomachi filios, *Stabias ire desiderant vt reliquias longæ ægritudinis armentali lacte depellant.* An Stabiæ legendum an Tabii? vtrumque enim apud Autores, hoc tamen mendosè. Locus est Campaniæ in imo sinu qui inter Neapolim & Surrentum conspicitur: hodie vocari *Monte de la Torre* Lib. 5. meth. medendi.

De Thermis. ſcribit Andr. Baccius: quare eundem eſſe locum ſuſpicor quem *lacteum montem* vocat Procopius circa Veſeuum ad Draconis fluminis ripam. Cum igitur lacte vaccino locus ille commendaretur, ideo vaccam in nummo cœlatam eſſe exiſtimamus, quemadmodum cœteri populi id quod aut ſoli, aut quod pretioſius habebant ſuis nummis inſculpebant, ſic Perinthii vuam, Damaſceni pruna, Byzantii pelamides, Carthaginenſes equum in nummis ſcalpſiſſe ſupra expoſuimus.

Occurit iterum Mvnicipium Stobensium, eadem Victoria inſignitum quam Seuero patri, Iuliæ matri, Caracallæ fratri iam pridem Municipes obtulerant. De iis dictum eſt pag. 143. Coniectura eſt eos ſibi conciliandæ Imperatoris beneuolentiæ gratiâ tum ipſi tum familiæ dilectiſſimæ ſuos nummos dicauiſſe, eodem typo inſignitos.

De Laodicæa dictum eſt pag. 229.... Templum & Dea in templo adquid referri debeant incertum. certè characteres partim latini partim græci vtriuſque populi & viciniam & concordiam innuunt, qui & Seuero & Caracallæ ſuos nummos iampridem dicauerant.

Eandem Ponti metropolim celebrat primus hic nummus: hæc iampridem ſuos nummos Seuero & Caracallæ dicauerat. Tomenſes de quibus dictum eſt pag. 282. Getæ etiam gloriæ & victoriæ honores tribuerunt, dum aquilam aræ impoſitam quaſi Iouis alitem triumphantem inter duo ſigna militaria in nummis eius ſignarunt. De Adrianopolitanis dictum eſt pag. 203. Hercules leonem ſuffocans pro typo eſt, cui Getam comparabant,

Ex Catal. & Virgili.

Compreſſit Nemeæ primùm virtute leonem.

1. Quæ primum Stratonice ab vxore Antiochi dicta eſt, Hadrianopolis ab inſtauratore Hadriano demum eſt nominata. Fertilitatem ſoli indicat typus: Ceres ambabus manibus faces tenet quibus filiam Proſerpinam quæſiiſſe fabula eſt: iuxta pedes cernitur eius currus à ſerpentibus vectus. De Cerere abunde dictum in noſtris In gente
Familiis Romanis. Vibia.

2. Corcyræos ſuos nummos dicaſſe Caracallæ ſupra dictum eſt,
3. eoſdem Getam ſimili honore affeciſſe probant hi nummi. Quamobrem veriſimile videtur eos populos qui Seuero gratulati ſunt, etiam
4. Caracallæ & Getæ ſuos nummos eodem conſilio obtuliſſe: Patet id
5. ex ſequentibus, Nicæenſes enim, Chalcedonenſes, Perinthii, Pautaliatæ,
6. Epheſii, quorum nummos qui ad Getam pertinent hic ſubiecimus
7. aut Seuero aut Iuliæ aut Caracallæ nummos iampridem cuderant,
8. quod populorum mentem beneuolam erga iſtam familiam ſatis Strabo
9. demonſtrat. Steph.

10. Diana quam omnes fere Aſiatici ſumma religione colebant cernitur in decimo nummo venatricis vt ſolet, habitu. Anchialam autem Tarſum ipſam Ciliciæ fuiſſe aut ei vicinam ſatis conſtat ex Autoribus quos legi, quamuis vtra ſit harum non auſim affirmare.

11. Viginti quatuor vrbes fuiſſe Apolloniæ nomine memorat Stephanus, ſeptem alias Ortelius, quæ an ad nummum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ pertineant nec ne, dubito: *Apollonias quidem vrbs eſt metropolis maioris Phrygiæ*, inquit Strabo; hæc tamen quæ Plin.
propius ad nummum noſtrum accedit videtur eſſe Apollonia Corinthorum colonia in Illyria prope Epidamnum, in finibus

Macedoniæ, quod multi vicinarum huic vrbium nummi ſuperſint. Interpretatio typi non liquet quamuis elegantis. Nauis maritimam vrbem denotat: id confirmat nummus Seueri ex magno ære quem poſſideo, in quo Neptunus pro typo eſt, ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ pro inſcriptione. Porro iterum notandum & Getam in hoc nummo Auguſtum ΣΕΒΑΣΤΟΝ nominari.

Sicyonenſium typus exſtat in duodecimo: Salus pateram tenet 12.
eius collo ſerpens inuoluitur. Sicyon vrbs eſt Peloponneſi, quæ apud Suidam Ἑλλάς, Stephano Τελχινία & Μήκων, Straboni Αἰγιάλεια quaſi littoralis & Ἰωνία. Supra dictum eſt Sicyoniis mandatam fuiſſe ludorum Iſthmiorum curam vaſtata Corintho apud quam fieri ſolebant,
Pauſan. reſtituta Corinthiis commiſſam, quod proximitatem locorum arguit.

Decimus tertius Heracleam in Ponto denotat expreſſis verbis 13.
quibus à viginti duabus aliis eiusdem nominis vrbibus differret.
L. 6. c. 1. *Oppidum Heraclea Lyco flumini appoſitum,* inquit Plinius, *abeſt à Ponti ore milliariis ducentis, Portus Acone veneno aconito dirus,* Palladem ibi cultam fuiſſe teſtatur nummus noſter, etſi Iouem & Bacchum vt in Thracia etiam adorari ex aliis nummis certum ſit.

Poſtremos nummos à quibus fuerint cuſi, alii integriores, ſi 14.
aliquando occurrunt, docebunt. 15.

M. Opelivs Severvs Macrinvs natione Maurus, obſcuro genere natus, probitate & æquitate ſua obſcurabat ignobilitatem generis, neque enim æquum bonumque tam diligenter didicerat, quam tractabat fideliter. Prætorio Præfectus magiſtratum iuſtiſſimè adminiſtrauit. Quarto poſt interfectum Caracallam die, à militibus Imperator creatur, homo animi atque oris impudentis. Imperium aſſecutus nunc Seuerum, nunc Antoninum ſe vocauit, militibus promittens ſe liberaturum eos bello quò maximè defatigabantur. Magiſtratus indignis hominibus dedit; ratus hoc modo contegere ignobilitatem generis. Cum Attabano Magno Rege duobus diebus conflixit, cum quo tandem fœdus percuſſit. Interea factionibus Soëmiadis Elagabalus Imperator eſt deſignatus, cuius ætatem ac mores Macrinus ad Senatum per litteras notat & Diadumenianum filium Elegabalo multo iuniorem Imperatorem deſignat: ſed legiones ad Antoninum deficiunt, qui magna celeritate cum Macrino confligit in vico Antiochenorum, eumque in fugam vertit. Hic miſſo ad Artabanum filio Antiochiam venit, mox Ægas Ciliciæ, tandem Chalcedonem nauigauit, vbi à militibus Elagabali cnm filio comprehenſus occiſus eſt, abſciſſumque vtriusque caput ad Elagabalum perlatum. Regnauit menſibus XIV. homo faſtuoſus, atrogans, & ſanguinarius.

Non modo boni Imperatores sed etiam qui malis artibus ad summam imperandi potestatem erant euecti, solebant omnia tuta Senatui Populoque Romano promittere; idque non modo priuatim sed & publicè per suos nummos patefaciebant: sic Macrinus plurima promisit quorum duo testimonia hic exprimi curauimus.

SECVRITAS TEMPORVM Deâ columnæ innixâ repræsentatur & 1.
FELICITAS Deâ caduceum tenente. 2.

Tertius nummus Iouem esse Imperatorum patronum testatur, 3.
dum Macrinum exhibet quem tuetur Iupiter conseruator, simili habitu in priorum Imperatorum nummis repræsentatus.

Sequentes duo Victoriam de Parthis reportatam celebrant,
5. milliones aureor. gallicor. quamuis Macrinus copias Arrabani vix fuderit, sed pacem ingenti 4.
pecunia mercatus fuerit, nimirum ad bis millies H-S. Hic tamen 5.
ad Senatum epistolis laureatis vt victor, scripsit. Et re uera de ea re sic est apud Spartianum, *Pugnauit tamen & contra Parthos & contra*
In Macrin. *Armenios & contra Arabas, quos Eudæmonas vocant, non minus fortiter quam feliciter.* Alter triumphum exhibet Macrini in quadrigis à victoriâ coronati. Nummum hunc describit Occo, medicæ artis &
Herodian. nummatiæ peritissimus, se tamen illum non vidisse testatur. Eius autem triumphi nullum apud Autores vestigium superest. Quomodo triumphasset qui ab eo tempore quo factus est Imperator nunquam in Vrbem introiit.

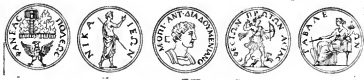

Xiphilin. Duplicem de Cæsarea in Macrini nummis sententiam aperit 1.
Tristanus. Ea est fortassis in Mauretania ex qua Macrinum ortum esse arbitrabantur, ὁ μὲν γένος Μαῦρος ἀπὸ Σικελίας Καισαρείας, quod tamen ita corrigi potest ὁ μὲν γένος Μαῦρος ἀπὸ Κιλικίας Καισαρείας. Rem dirimere nobis videtur Cedrenus, his verbis, Μετὰ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρῖνος ὃς ἦν τὸ γένος Μαῦρος Καππαδόκης, hoc est, *Post Caracallam regnauit Macrinus genere*

genere Maurus Cappadox. Strabo Cappadociam Ponticam diuidit Lib. 12.
in quinque præfecturas, Maurimenam, Cammanenam, Sargaricenam, Sargusenam & Lauinosenam. Quibus cum Tristano Cæsaream illam quæ nummum cudit illi tribuendam esse existimamus, quæ est in Cappadocia ex qua ortus erat Macrinus. Hanc Mazacam priùs dictam à Claudio Imperatore Cæsareæ nomen sumpsisse supra dictum est. Colonus agit bouem in nummo, quod restitutam coloniam indicat.

2. Bos etiam in secundo coloniam esse SEPFYRVM indicaret, nisi colonia in eodem nominaretur, vt & Metropolis. De ea iam dictum est. Vexillum militare in quo LEGIO XII. scripta est, coniecturam facit legionem duodecimam hac in vrbe hyemasse: concha in ima nummi parti posita ex earum genere quæ purpuram fundere solent, viciniam Tyri indicat, de qua dictum est pag. 299.

3. Quid indicet tertius nummus incertum est. Ælium municipium videtur designare Hierosolymam: De ea appellatione dictum est pag. 196. Sed ad quid prora nauis? Hierosolyma enim vrbs est mediterranea.

1. Phaneam in Palæstina supra explicauimus pag. 241. Aquilæ alis expansis mons est impositus, in cuius vertice templum conspicitur. Nummum nostrum & si integerrimum illustrat ille ex maiori modulo, quem in amplissimo suo nummario penu possidet vir bono publico natus Illustrissimus Galliarum Senatus Princeps LAMONIVS.

2. Nicæenses secundum nummum cudere, in quo Macrinus stat sub habitu Iouis vrbis Custodis: Is enim Πολιεὺς à Nicæensibus vocabatur & summa veneratione colebatur. De eo sic Dio Chrysostomus, Ἔυχομαι δὴ τῷ τε Διονύσῳ τῷ Προπάτορι τῆς τε τῆς πόλεως ϗ Ἡρακλεῖ τῷ Orat. 39.
κτίσαντι τήν τε τὴν πόλιν ϗ Δία Πολιέα ϗ Ἀθηνᾷ; hoc est, *Precor Bacchum primum authorem huius vrbis, Herculem conditorem, Iouem protectorem & Mineruam.* Statuam fortassis eo habitu Macrino dicauerant, qui eos à Parthorum bello liberauerat.

3. Effigies Diadumeniani tertium nummum illustrat de quo suo loco dicetur.

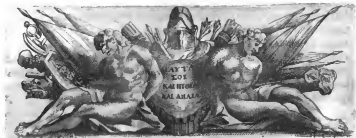
Diana venatrix arcu & pharetra ornata cum cane venatico frequenter occurrit in nummis Ephesiorum. De illa frequenter dictum est in superioribus. 4.

Gabalitanorum Fortunam sedentem exhibet postremus nummus. Gabala in Cæle-Syria sita est, de qua dictum est pag. 243.

Plures eiusdem nominis vrbes à Geographis perhibentur, quarum confusionem omnimodè dirimit epithetum cùm appositum est, vt in hoc nummo in quo NICOPOLIS AD ISTRVM, scriptum est: Id diuitias numismatum supra libros arguit: sic nomina fluuiorum vel montium vel prouinciarum, vrbes in numismatibus frequenter illustrant. Legitur ΜΑΓΝΗΤΩΝ ϹΥΠΙΛΟΥ in nummo Domitiæ, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΠΡΟϹ ΕΥΦΡΑΤΗΝ in nummo Seueri, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΚΑΛΙΚΑΔΝΟΥ in nummo Caracallæ, ΗΡΑΚΛΕΙΑϹ ΕΝ ΠΟΝΤΩ & ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥϹΙΕΩΝ ΠΡΟϹ ΥΠΙΩ in nummis eiusdem Macrini: plura alia sunt in hoc libro similia exempla, quæ breuitatis causa tacebo. Celeberrima erat illa Nicopolis prope Actium, iuxta quam Augustus vicit Antonium & Cleopatram; altera etiam in Thracia, vt cœteras taceam, ad Nessum fluuium, sed hæ ad nummum nostrum non pertinent. Nicopolis enim ad Istrum vrbs erat Mysiæ quam indicium victoriæ contra Dacos Traianus condiderat. Ister autem apud antiquos idem erat quam nunc Danubius. Æsculapius & filia Hygiéa hic scalpti sunt, vt in Antonini nummo supra vulgato & explicato pag. 225.

Amm. Marcel. lib. 31.

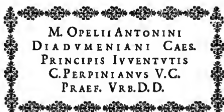

. AVR. ANTON. DIADVMENIANVS puer fuit omnium ſpecioſiſſimus, ſtatura longiuſcula, crine flauo, nigris oculis, naſo diducto, ad omnem decorem mento compoſito, ore ad oſcula parato, fortis naturaliter, exercitio delicatior, Macrini, & Noniæ Celſæ filius fuit. Hunc cum Patre Imperatorem dixit exercitus. Stupenda ei facta erant omina imperii, ſed non diuturni, vt euenit. Eius verba ad milites commemorat Lampridius cum ad Imperium euectus eſt. *Gratias ago vobis, Commilitones, quod me imperio donaſtis & nomine*, nempe Antonini quod nummum explicat, *ſiquidem dignos & me & patrem meum duxiſtis quos Imperatores Romanos diceretis, & quibus committeretis Rempublicam. Et pater quidem meus curabit ne deſit imperio: Ego autem elaborabo ne deſim nomini Antoninorum. Scio enim me Pii, me Marci, me Veri ſuſcepiſſe nomen, quibus ſatisfacere difficile eſt. Interim tamen cauſa imperii, cauſa nominis, id omne quod pater & tantumdem promitto, honoribus vt venerandus Macrinus pater præſens promiſit, duplicatis.* Macrinus tandem ob inciuilem atque aſperum principatum ab exercitu interfectus eſt: Plures tunc Diadumenum ſeruare voluerunt; ſed exſtitit cubicularius, qui eius epiſtolas concioni legit quibus illum vltra ætatem ſæuiiſſe compertum eſt. quare cum patre interfectus eſt. Amborum capita pilo affixa ſunt. Vixit annis ſedecim: Duodecim tantum ſcribit Lampridius. Lamprid.

Hos nummos hic apponi curauimus ob eximiam pulchritudinem. 1.
Inſcriptio nihil nos docet præter honores Cæſari Diadumeniano 2.
delatos. PRINCEPS IVVENTVTIS dictus eſt quemadmodum antea plures Auguſtorum filii. Inſcriptam dignitatem ſuppeditat
Pag. 271. Gruterus.

M. OPELII ANTONINI
DIADVMENIANI CAES.
PRINCIPIS IVVENTVTIS
C. PERPINIANVS V.C.
PRAEF. VRB. D. D.

Spem publicam in eo florere indicat tertius nummus, quæ 3.
ſæpe in puerorum & adoleſcentium nummis viſitur, quia in illis
Seruius. *non res laudanda eſt ſed ſpes*, inquit Cicero.

De Tyro quæ legitur in duobus hiſce nummis dictum eſt pag. 166. & 299. typum interpretari lubet. Palma quæ Φοίνιξ à Græcis appellatur Phœniciæ nomen dedit ob copiam, eiuſque perpetuum eſt ſymbolum: patet id ex nummis. Herculis Tyrii facta eſt mentio pag. 299.

1. Raritatem horum nummorum illuſtriorem facit illorum typus & inſcriptio. Quæ Phana vrbs Palæſtinæ nummos Macrino dicauerat, eadem Diadumeniano etiam obtulit. Dea medium templi occupat, quam Palladem eſſe ex habitu ſuſpicor.

2. Byzantini Victoriam Diadumeniano offerunt, quæ coronâ & palmâ nil niſi fauſtum præbere videtur.

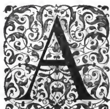
Primus hic nummus à Corcyreenſibus videtur cuſus; nauem enim propemodum ſimilem ſupra vulgauimus in Caracallæ nummo, qui vix occurrit in aliorum populorum nummis. Rationem diximus pag. 305.

Alterum nummum explicaſſe videtur Lampridius, dum Diadumeniani habitam ad milites concionem refert, gratias agentis quod illi imperium & Antonini nomen donauerint: *Hac enim habita concione, ſtatim apud Antiochiam moneta Antonini Diadumeni nomine percuſſa eſt:* Aquila & corona ex laurea frequenter occurrunt in aliis Antiochienſium nummis. In Diadum.

Quomodo autem S. C. hic Senatus conſultum ſignificet, ſane non video, nec enim Senatus de moneta Antonini cudenda decreuerat aut decernere potuerat, tanta erat populorum diſtantia, tanta imperii breuitas. Coniectura eſt Antiochenſes id placiturum Senatui quod exercitui placebat arbitratos eſſe, nec Antonini electionem irritam fore, quare Senatus ratihabitionem ſuis votis deſignare voluerunt, ad id fortaſſis coactos fuiſſe veriſimile eſt.

AVREL. ANTONINVS ELAGABALVS Varii Marcelli Sacerdotis Solis, ſimulatus eſt Baſſiani Caracallæ ex Soëmiade filius. A primis incunabulis in ſummo enutritus luxu & tantùm matri deditus, vt cum ipſa meretricis more omnia turpia exerceret. Cum templi Elagabali Sacerdos eſſet, à militibus Imperator creatur; homo omnium impuriſſimus qui fato quodam Romanum deformauit imperium. Morte mulctauit homines ſibi amiciſſimos quod ipſum hortarentur modeſtè & temperanter viuere: Tandem omnibus inuiſus à militibus interfectus eſt & cum eo mater quæ eum mordicus tenebat. Vtriuſque capita abſciſſa, denudataque cadauera, primùm per Circum & totam vrbem trahuntur, deinde mulieris corpus aliò, iſtius cadauer in Tiberim pondere annexo præcipitatur, ne vnquam ſepeliri poſſet. Vitæ & regni anni incerti ſunt, varios enim tradunt autores: certum eſt non ſupra viginti vixiſſe, nec quinque regnaſſe.

Impuriſſimum ſacerdotem ſi vnquam fuerit habes in prioribus nummis: fuit enim hic Imperator Alagabali vel Iouis vel Solis ſacerdos. *Cum primùm Varius à patre dictus eſſet, Antonini nomen ſibi aſciuit, poſt Heliogabalus dictus eſt, à ſacerdotio Dei Alagabali cui templum Romæ conſtituit quem è Syria ſecum aduexit; deinde Alagabalum in Palatino monte iuxta ædes imperatorias conſecrauit, ſtudens & Matris typum & Veſtæ ignem & Palladium & ancilia & omnia Romanis veneranda in illud transferre templum, & id agens ne quis Romæ Deus niſi Alagabalus coleretur. Dicebat præterea Iudæorum & Samaritanorum religiones & Chriſtianam deuotionem illuc transferendam, vt omnium culturarum ſecretum Alagabali ſacerdotium teneret*: Hæc Lampridius. *Inter eius ſcelera illud eſt de Eliogabalo, non ſolum quod Deum peregrinum introduxit in vrbem, aut quod eum nouis & magnis honoribus affecit, ſed quod Ioui eum antepoſuit, ſeque Sacerdotem eius fieri decreto ſenatus iuſſit: itaque indutus veſte barbara quali Syri ſacerdotes vtuntur, ſæpe publicè viſus eſt*, ex quo potiſſimum Aſſyrii cognomen cepit. Dubitatum à Capitolino & Lampridio de hoc Syrorum idolo, Solne eſſet an Iupiter, ſed tollunt omnem dubitationem lapides in quibus coniunctim SOL ALAGABALVS nominatur, & hi nummi quorum tertius Solem capite radiato exprimit. Dio deinde & Herodianus Ηλιον Solem ſine vlla dubitatione interpretantur. Pleraſque gentes orientis præcipuo cultu Solem veneratas eſſe cum alia multa teſtantur, tum etiam ex hoc nomine poteſt colligi; vt enim Athenienſes τὴν Θεόν ſimpliciter cùm dicerent Mineruam intelligebant, ſic iſti Solem communi nomine Deum dixerunt: notanda veniunt hæc Herodiani verba. Φήσας δὲ ἀπαρέσκεσθαι, hoc eſt, *Negans autem cordi eſſe ſuo Deo belligeram vxorem atque armatam*, Palladem ſubintelligebat, *ſimulacrum Vraniæ iuſſit afferri, quod ſcilicet Carthaginienſibus omnique Africæ incredibilem in modum venerabile poſitum fuiſſe à Phœniſſa Didone creditur, quo tempore antiquam Carthaginem diſſecto corio ædificauit. Hanc Afri Vraniam vocant, Phœnices Aſtroarchen, Lunam eſſe affirmantes: Congruere igitur aiebat Elagabalus matrimonium Solis & Lunæ.* Frequenter occurrunt nummi ex argento, in quibus circum Imperatorem ſacrificantem legitur SACERDOS DEI SOLIS ELAGABALVS. Prætermittendum non eſt

Lamprid. in Eliog.

Xiphil. lib. 14.

Caſaubon.

in ſingulis Elagabali nummis latinis ſydus cerni in ſtellæ modum cum ſex aut 7. aut 8. radiis, quod procul dubio Solem repræſentat, Imperatoris numen præcipuum. Autumant quidam hoc perpetuò in eius nummis reperiri, ex quo Baſſiani Caracallæ nummos ab Eliogabali differre arbitrantur, cùm vtriuſque ſimilia ſint nomina, ſimiles tituli: verum quamuis hâc notâ ſignatos prorſus ad Eliogabalum referam, alteri tamen adſcribendos omnino non cenſeo qui hac nota carent. Præterea Caracallæ facies longior eſt, Eliogabali eminet & veluti pendet labrum inferius.

Eliogabalo eosdem delatos eſſe honores ac bonis Imperatoribus 1.
denotat hæc tabella. Eques cernitur in primo nummo cum Romam venit è Syria poſt deuictum Macrinum. In ſeiuge vehitur triumphantium more quamuis nullâ victoriâ potitus fuerit, nullum bellum geſſerit: ſi illud excipias quo Macrinus fugatus eſt, deinde occiſus. Quis tamen de Macrino illum triumphaſſe dicere audeat, cum veteres omnes tacuerint? Veriſimilius eſt ſuperbum Imperatorem etiam in aurigandi certamine quo ſummoperè oblectabatur triumphos ſibi decreuiſſe; *nam eo proceſſit veſania*, vt teſtatur Lampridius, *vt gemmata vehicula & aurata habuerit, contemptis argentatis & eboratis & æratis.* (In Eliogab.)

Scribit Lampridius, *Elagabalum vna die ad omnes circi & thea-* 2.
tri & amphitheatri & omnium vrbis locorum meretrices, tectum cucullione mulionico ne agnoſceretur, ingreſſum, quum tamen omnibus meretricibus ſine effectu libidinis aureos donaret addens, Nemo ſciat, Antoninus hæc donat. (In Eliogab.) Hæc tamen minùs ad nummum ſpectare videntur cùm priuata ea cenſeri debeat prodigalitas potius quam liberalitas publica, cui laudandæ nummi fabricabantur. Herodianus propius rem attingit his verbis, *Diuiſo igitur congiario in populum, vt mos eſt imperium ſuſcipientibus, ſpectacula omnifariam edebat magnificentiſſima*, &c.

Tres hos nummos quos Eliogabalo tribuo etiam Caracallæ posse adſcribi non inficior, cum ex facie, titulis, aut auerſis typis vix quidquam certi coniicere poſſim, omnia enim vtrique conueniunt.
1. Coniectura eſt ex facie Eliogabalum in his ſignatum eſſe. De
2. Stobenſium municipio dictum eſt pag. 143. & de Tyro pag. 299. quam & ex inſcriptione & ex concha muricis & ruſtico & palmâ eam eſſe certum eſt.

3. Quamuis de Laodicea iam facta fuerit mentio pag. 117. quid illam interſit & Eliogabalum aperiendum videtur. Supra dictum eſt hunc res ſacras coëgiſſe in templum quod Alagabalo ſacrauerat, *Lapides qui Diui dicuntur*, inquit Lampridius, *ex proprio templo abſtulit, & Dianæ Laodiceæ ſimulachrum ex adyto ſuo in quo id Oreſtes poſuerat, auferre voluit: Et Oreſtem quidem ferunt non vnum ſimulachrum Dianæ nec vno in loco poſuiſſe ſed multa in multis.* Horum autem lapidum diuinorum hiſtoria ſic perhibetur: *Eſt Pharis aqua Mercurio ſacra. Prope ipſum Dei ſignum lapides fere triginta erecti ſunt quadrangula figura; ſingulos certis Deorum nominibus appellantes venerantur. Et ſane Græcis olim omnibus patrium fuit rudes lapides pro Diis perinde ac ſimulachra ipſa colere.* Ex iis conſtat hanc Laodiceam Achaiæ fuiſſe quam Pauſanias *Oreſtidem* ideo vocat, Λαοδίκεια τῆς Ορεςίδος. Siue Dianam in templo ſiue Genium vrbis, ex eo quod eius caput turritum ſit intellexeris, ſcalpturam nummi intelliges.

In Elagab.

Pauſan. lib. 7.

Interdum nummi annos imperii deſignant. Hi tres Herodiano fauent qui Elagabalum ſex annis imperaſſe aſſerit, cum Dio, Lampridius, & Victor tribus tantum ſcriptô reliquerint. Δ porro &

Tt ij

E annum quartum & quintum significant. Quod Serapidem ille coluerit Deum patrium, Deum Syrum & Ægyptium, si quemquam coluerit, verisimile est. Testantur etiam inscriptiones antiquæ,

Gruterus pag. 85.

SERAPI SACR. IMP. CÆS. M. AVREL. ANTONINVS AVG. PIVS FELIX COS. IIIII. P. P.	PRO SALVTE IMP. CÆS. M. AVR. ANTONINI AVG. PII FEL. P. P. VOTO SVSCEPTO DEI MAGNI SERAPIDIS TEMPLVM COLVMNIS &c.

Ab Antiochensibus cusos esse duos posteriores nummos vbi ouis & aquila cernuntur, ex iis quæ supra dicta sunt pag. 143. probabile est. Postremus quidem ab iis certò cusus est ex inscriptione & typo solito. In eo lubet obseruare numerum Græco more positum & notam senatus-consulti Romanis characteribus.

Comm. hist. Tom. 2. In Eliogab.

Rarissimi huius nummi inscriptionem vix essem assequutus, nisi præuium haberem πολυμαθέστατον Tristanum. ΑΔΗΡ, inquit ille, Lingua Syriaca solem significat quod capiti radiato Solis & Elagabali conuenit: ΒΗΝΟC non plurimum à Belo distat quem Iouem fuisse constat. Illorum dotes Elagabalo tribuuntur ab Hierapolitanis in auerso nummo signatis: hi Salutem sedentem exprimunt quam eam fuisse denotant serpens è patera comedens & Telesphotus de quibus supra pag. 201. dictum est. Illam etiam suspicatur Adargatim Deam in iis regionibus cultam, quo nomine Iuno, Cybele, Venus, Isis, Terra, Ceres, Hygieia, Salus designabantur; quod mirè nummo nostro conuenit. Edessæ enim quæ Hierapolis nominatur, Adirgatis colebatur. Serapidem ab iis cultum fuisse testantur duo nummi quorum alter Serapidem ipsum, alter Isidem in auersa parte denotat, & nummum nostrum illustrant. Faciem Imperatoris cum facie Solis in nummo coniunxerunt Hierapolitani, quo suam erga vtrumque venerationem illustrius testarentur: quippe Sol à Syris supra cœteros Deos colebatur: Elagabalus SVMMVS EIVS SACERDOS & INVICTVS dictus est, quod patet ex nummis.

Strabo lib. 16.

1. 2. Nicopoleωs epithetum illud quod in his duobus nummis ſcriptum eſt, facit, ut ab aliis eiuſdem nominis vrbibus ſecernatur. De illa iam dictum eſt in Macrino pag. 322. Sub Nobio Rufo cuſos eſſe nummos inſcriptio docet, quem Romanum fuiſſe Magiſtratum ex nomine coniectura eſt. Turris & mœnia fortaſſis vrbis inſtaurationem indicant, vt Imperator paludatus ſacrificans adeptam aliquam victoriam.

3. Sequens nummus in vicina vrbe Avgvsta Traiana cuſus eſt. De ea dictum eſt pag. 283. Annivs Marcvs eius Prætor in inſcriptione indicatur. Cybele ſedens ex leonibus, capite turrito & tympano demonſtratur.

1. 2. Duos priores huius tabellæ nummos illuſtrat Marcianopolitanorum nomen quod à Marciana Traiani ſorore deducebant. Ii in Myſia ad Pontum Euxinum inter Odyſſum & Anchialam. De ea paſſim. Ivlivs Antonivs aut Antoninvs Selevcvs, & Sergivs Tatianvs quales fuerint non eſt facile aſſerere, niſi Magiſtratus vrbis coniicias: Cœterum monendus eſt lector me alium vidiſſe nummum fere primò ſimilem, in quo non Fortuna ſed Dea pateram tenens iuxta aram ſacrificat. Am. Marcel.

3. Vrbes Apolloniæ nomine tres & triginta fuiſſe conſtat, quare difficile eſſet eam deſignare quæ tertium nummum cudit. Mercurius rupi inſidet, caduceum tenens; qui in nummis rarus eſt.

4. Quarti typus perrarus eſt & niſi me fallat coniectura, Saturnum Deorum Parentem exhibet, quem in nullo alio nummo vidiſſe memini. Herculis ſuæ vrbis conditoris auum fortaſſis Heracleotæ hoc monumento celebrauerunt. Heracleæ autem vrbes non minus fuere quam quinquaginta, quare difficillimum eſt certò nummum hunc alicui aſſignare: coniectura eſt ex ſuperioribus nummis eam eſſe quæ in Myſia prope Marcianopolim & Nicopolim.

Asiæ populos exhibet hæc tabella. Gadaræenſes primum cuderunt. Sunt ii Cœle Syriæ populi, de quibus dictum eſt pag. 229. Quod ſupereſt in detrito & rariſſimo nummo, quanquam non ſatis eſt ad eius intelligentiam, ſufficit tamen ad accendendum deſiderium, reliqua ſi vnquam datur occaſio cognoſcendi.

Quales fuerint hi tres qui in Tripolitanorum nummo ſcalpti 2. ſunt, non ſatis ſcio: An alludant ad tres populos Tripolim habitantes, Tyrios, Sydonios, Aradios.

Dianam in tota fere Aſia cultam eſſe vt priores ſic tertius num- 3. mus docet: gradiens è pharetra ſagittam carpit poſt exploſum arcum, eam ſequitur canis ſiluaticus innuendæ venationis ſtudio. Thyatiram vrbem fuiſſe Lydiæ ſupra dictum eſt pag. 155.

Sardiani Aſiæ propriæ populi fortaſſis leonem in ſuis nummis 4. expreſſere quo Eliogabalum ſibi celeriùs demererentur, ſymbolum exprimendo illius quem patrem deſignauerat. Impurus enim Imperator cum Macrini mortem audiiſſet, non amplius Varium Marcellum ſed Caracallam citra veritatem ſibi in patrem aſciuerat. De coniunctione Leonis cum Caracalla dictum eſt in ſuperioribus pag. 295 Sydus appoſitum Solem deſignat cuius ſub Alagabali nomine ſummus erat Pontifex Eliogabalus.

De Nizæa ſupra dictum eſt pag. 225. Signa militaria videntur 5. deſignare ſummam imperii per exercitus delatam fuiſſe Eliogabalo poſt Macrini necem.

Ludos exhibent hi nummi aut potius ludorum præmia. Primus 1. quidem Auguſtales, quos Damaſci ab Auguſto inſtitutos eſſe licet coniicere tum ex nomine, tum ex corona quercea quam ſibi palam adſcripſit in nummis cum hoc titulo Ob Cives Servatos. Similem nummum

nummum Caracallæ tribuit Triſtanus ob eius matrem Syram; Eliogabalo propius accedit qui ipſe Syrus erat. Comm. hiſt. tom. 2. Epiſt. 24.

2. Herculeos Olympienſes alter deſignat & typo & inſcriptione: Palma è medio vaſe prodit, quod videtur oleis ornatum. Horum enim ludorum præmium erat corona ex oleaſtro, velut grande virtutis præmium: ſunt in iſthmiis ex pinu, pythiis ex lauro, in nemeis verò ex apio: Bene herculè cum poſteritate actum quod Græcis in mentem venerit hoc ludicrum ſumma religione quinto quoque anno celebrare; nam eius beneficio, temporum exacta fuit poſtea notitia obſeruata, & hiſtoriæ res geſtas per olympiadas diſtinguunt. Curru primo certatum, mox varia certamina fuere addita, præcipua verò fuere iactus diſci, ſtadii curſus, lucta, ſaltus & iaculatio, vnde & πένταθλον Græcis, Latinis Quinquertium dictum. Obſeruare oportet in hoc nummo & nomen & titulos Imperatoris. Etenim circum caput viſuntur Romani characteres, cum vas Græcis ornetur: quæ circum illud ſcripta ſunt ex integriori ſi vnquam appareat ſcire expecto.

ANNIAM FAVSTINAM primam Elagabali vxorem celebrat perrarus hic nummus, quæ iampridem Pomponio Baſſo nupſerat ob id ab Elagabalo necato. Auum habuerat Marcum Aurelium per patrem Claudium Seuerum qui vxorem duxerat Vibiam Aureliam Sabinam Aurelii & Fauſtinæ quartam filiam. Herodianus illam, ſed mendosè, nuncupat tertiam Elagabali vxorem. Auerſam partem Triſtanus vulgauit, ex cimeliarchio viri ſuo æuo in àntiquitatis peritia primas tenentis illuſtris Peireſcii. Characteres Græci vix leguntur. Dexteras iungunt vir & vxor quemadmodum in Caracallæ & Plautillæ nummis viſitur, cum eadem inſcriptione, innuendæ coniugum CONCORDIÆ. Aſtrum etiam appoſitum eſt Solis ſignum, quod frequenter in nummis Elagabali occurrit.

Eamdem Anniam Faustinam repræsentat rarissimus hic nummus. Doleo plurimùm quod vrbem in eo legere nequeam quæ Colonia & Metropolis indicatur: Colonus agens iugum boum, & vexillum in quo Legionis alicuius nomen scriptum est, denotant certe instauratam vel ornatam fuisse aliquam coloniam, cui firmandæ aliqua legio constituta est; integrior cœtera docebit. Attendendum ad Faustinæ ornatum, caput cuius in Luna falcata collocatum est.

Græcos nummos vt solemus, post latinos & colonias adiicimus. Vrbem in qua cusus est hic nummus non facile est scribere: Coniectura est aliquem esse ex iisdem locis vbi tot eius viro Elagabalo fuerunt cusi, nempe aut in Thracia aut in Macedonia. Fortuna temonem & cornucopiæ tenens stat in auersa facie, quasi eius habitum induisset hic Faustina. Sic olim Liuiæ Augusti Cnidenses nummum percusserant, quem ob conformitatem typi & raritatem apponi curaui. Vtrumque illustrat rarus ille Anniæ Faustinæ nummus, quem possidet in superbissimo suo cimeliarchio Serenissima Suecorum &c. Regina Christina Alexandra, in quo circum stantem Fortunam legitur ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ ΝΙΚΑΙΕΩΝ quasi illa Augusta diceretur Bona Fortvna Nicaeensivm. Ingeniosiorem adulandi formulam vix reperires.

IVLIAM CORNELIAM PAVLLAM illuſtriſſimam feminam duxit Elagabalus quo fieret pater celeriùs,qui ne vir quidem eſſe poterat. Hanc etiam Auguſtam appellauit, cum eâ tamen haud ita multo poſt,eo quod maculam haberet in corpore,ſicut dicebat,diuortium fecit; ademptisque honoribus priuatam vitam agere iuſſit. Illam arbitror filiam fuiſſe Iulii Pauli inſignis Juriſconſulti, qui Præfectus prætorio in exilium actus eſt, deinde ab Alexandro Seuero patriæ redditus. Aur. Victor.

Concordiam coniugum exhibent hi nummi & cum ipſa ſedet,& cum vtrumque coniugem ita iungit vt vix vnquam ſeparari dubium eſſe poſſit. Vetus erat mos Concordiæ ſacra facere vt concordes inter ſe coniuges in perpetuum eſſent, quare in eorum medio appoſita eſt ara.

Rariſſimum hunc nummum fusè explicat Triſtanus. Anazarbus vrbs eſt metropolis Amanicæ Ciliciæ,è qua Dioſcorides: nomen habuit à conditore, deinde ab inſtauratore Auguſto Cæſar-Auguſta dicta eſt. *Intus autem dicendi Anazarbeni qui nunc Cæſar-Auguſtani vocantur*, inquit Plinius. Dio-Cæſarea eſt nuncupata fortaſſis propter Diuum Iulium quemadmodum legitur apud Ptolomæum Καισάρεια πρὸς Ἀναζάρβῳ. Quartùm motu terra concuſſam & pœne deletam quod frequenter accidit in his regionibus,Iuſtinus è ſuo condidit Lib. 5. cap. 26.

In Anecdotis. nomenque indidit Iustinopolim. Illam Procopius *illustrissimam* vocat ἐπιφανεστάτην Ἀναζάρβον. Typum nouit qui lemma Augusti non ignorat, capricornum orbi moderantem, de quo dictum est pag. 32. Anazarbenos illud in suis nummis seruasse ad maiorem Instauratoris gloriam arbitror. Quid illi cum Paula, ignoro. Inscriptionem sic lego cum Tristano ΑΝΑΖΑΡΒΕΩΝ ΜΗΤΡΟπολιτῶν ΑΜανικῆς Κιλικίας, ANAZARBENSIVM METROPOLITANORVM AMANICÆ CILICIÆ. Hi vltimi characteres etiam in aliis nummis occurrunt. Γ. & B. etiam in nummis Gordiani leguntur qui Tarsi cusint sunt, eorum interpretatio me latet.

Xiphilin. IVLIAM AQVILIAM SEVERAM Elagabalus duxit apertè, contra ius fasque: eam enim habuit, cum probro & dedecore cum esset virgo Vestalis, idque se fecisse ausus est dicere, vt ex ipso Pontifice & ex sacerdote Vestali liberi diuini nascerentur. Illam paulo post remisit, quarta ducta, quæ referre suum genus ad Commodum dicebatur, deinde aliam atque aliam, postea iterum ad Seueram rediit.

Nonnus lib. 4. Dionys. Pars auersa antiquæ Tyriorum religionis insigne monumentum exhibet. Astrochiton Hercules, cui cognomen à veste astris ornata, Tyrios docuit nauem fabricare & tandiu nauigare quandiu occurrerint fluctantes Petræ Ambrosiæ inter quas oliuæ ramus esset enatus, cui insideret aquila iuxta quam crater. Oliuam esse circundatam flammæ intortam serpente, vtramque innoxiè. Cumque id offenderint, præcepit vt aquilam sacrificarent Neptuno, sanguinem eius Ioui cæterisque Diis libarent: subitò has Petras forè stabiles super quas vrbem condere iussit: inter nauigandum illis occurrisse nautilum qui concha sua artem naues regendi & illos docuit; tandem hæc facta esse & Tyrum conditam. Quæ ferè omnia perrarus nummus noster exhibet, Ambrosias Petras, oliuam cui serpens est implicitus, & concham quæ vocatur nautilus. Credibile est canem qui iuxta concham scalptus est eum esse qui purpuram primus detexit cum post comestas ostreas ad herum rediit ore purpurato quod ad Tyrum pertinet. De ea dictum est pag. 165. Sacrum Herculi templum opulentissimum Tyri fuisse In Euterpe. memorat Herodotus, in quo columna ex auro, altera ex smaragdo spectantium oculos abripiebant, καὶ ἐν αὐτῷ ἦσαν στῆλαι δύο, ἡ μὲν χρυσοῦ L.37.c.5. ἀπέφθου, ἡ δ' σμαράγδου λίθου &c. huius meminit Plinius his verbis, *se scribente*

ſcribente eſſe in templo ſtantem pilam è ſmaragdo, quæ ipſiſſima verba è Theophraſto deſumpta eſſe videntur. Cultum Herculis ex his Tyri denotari patet. Macrobii verba hac de re clara ſunt, *Deus Hercules religiosè quidem & apud Tyrum colitur.* Aras Herculis apud Tyrios fuiſſe, cuius numini vrbem dicauerant narrat Q. Curtius. Ei ſacrificare voluiſſe Alexandrum Magnum idem teſtatur. Lib. de Lapidibus. Saturnal. l. 1. cap. 20. Lib. 4. cap. 3. Cicero de Nat. Deor. 3. 16.

COLONIAM ALEXANDRIAM Troadem Phrygiæ vrbem ſæpe vidimus in ſuperioribus nummis: De ea abunde dictum eſt pag. 221. Rarum efficit nummum cum Aquiliam Seueram celebrat.

IVLIA MAESA Soror Iuliæ Domnæ vxoris Seueri Imp. mater fuit Soæmiadis, auia Eliogabali, ab Emeſa vrbe oriunda. Hæc viuente ſorore multos annos in aula vixit Seuero & Antonino Principibus; ſed poſt mortem Baſſiani ex aulica domo per ſuperbiam Macrini expulſa. Huius aſtu ad imperium peruenit Elagabalus, militibus enim perſuaſit eum eſſe Baſſiani filium: Plurimam pecuniam largita eſt, vt legiones à Macrino abduceret, quod factum eſt. Hæc frequenter in Senatum deducta eſt ab Eliogabalo: cognitis tandem prauis eius moribus ita prudenter cum eo egit, vt Alexandrum ex ſorore Mammæa nepotem deſignaret Cæſarem. Obiit ſexagenaria femina fortis, prudens & bellicoſa. Quoniam *adepta erat honores imperatorios, vt mos Romanis eſt, inter Diuas relata eſt,* inquit Herodianus. Auerſæ nummorum partes PVDICITIAM & FECVNDITATEM AVGVSTÆ celebrant, quas frequenter in feminarum nummis vſurpabat antiquitas. Lib. 6.

Coloniam Avreliam Metropolim Sidonem celebrat hic nummus, de qua iam dictum eſt pag. 182. Tria ſigna militaria indicare videntur legionum quæ tum in Syria erant beneuolentiam erga Mæſam nepotemque Eliogabalum poſt necatum Macrinum,

Sagaci fœminæ etiam Græcæ vrbes ſuum obſequium teſtatæ ſunt. Amaſtriani qui primum nummum cudere quales fuerint dictum eſt pag. 9. Typus profectò eximius. Deus & Dea ſtant haſtam gerentes præ manibus duodecim ſignis cœleſtibus in circulo rite diſpoſitis: cernuntur etenim Aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo, libra, ſcorpius, ſagittarius, capricornus, aquarius, piſces. Puto figuras illas & Deis poſſe tribui orbem regentibus, aut Mæſæ & Alexandro quorum prudentia imperium Romanum florebat. Auget coniecturam Mæſæ nomen quod Syro-Phœnico idiomate ſolem ſignificat orbis moderatorem.

De Nicæenſibus & ſerpente qui illorum typus eſt dictum pag. 225. vt de Laodicenſibus pag. 229. & Philadelphenſibus pag. 8.

Officio ſolito non defuere Perinthii favorem ſui Imperatoris ambientes, quam per aviam ſollicitabant. Hos ex nummis comperi ſupra cæteros Græcos adulantes. Idem typus etiam in aliis nummis occurrit: at hic rariſſimus eſt, quem nec in libris editum nec in cimeliarchiis latentem obſeruaui.

IVLIA SOÆMIAS filia fuit Mæſæ, mater Elagabali ex Vario Marcello, quem tamen filium Caracallæ aſſeruit. Non parum contulit cum Mæſa ad promouendum Elagabalum, legiones omnibus artibus ſibi deuinxit; cum filio Senatum ingreſſa eſt, quamuis iuris priuati publicique ignara. Senatum muliebrem conſtituit in quo decernebantur ridicula de legibus matronalibus, quæ quo veſtitu incederent, quæ cui cederet, quæ ad cuius oſculum cederet, quæ pilento, quæ equo ſagmario, quæ aſino veheretur, & vtrum pellicea an oſſea, an eborata, argentata & quæ aurum vel gemmas in calceamentis haberent. Tandem omnibus infenſa, femina impuriſſima cum filio à militibus necatur; poſt mortem vnco trahitur & in cloacam præceps data eſt.

Veneris cœleſtis typi in vtroque nummo cernuntur: pomum Auguſta tenet, quod ad Paridem refertur, qui neglectâ Iunonis & Palladis formâ, pomum aureum pulcherrimæ munus Veneri detulit. Duplex autem Venus, alia cœleſtis quæ οὐρανίη coniugalem amicitiam fouebat & liberos donabat; altera popularis πάνδημος quæ ſcortatorum Dea.

Templum iſtud eo auidius dignoſcere cuperem quo ſimile cernitur in Elagabali nummis, circum quod characteres ita ſunt detrii vt quale fuerit intelligere non potuerim: ex integriori ſi vnquam occurrat, edocebor. Cæterùm cum vel Semiamira vel Symia, vel Semiramis vel Socemis vel Socemias à variis dicta ſit, variam hanc nomenclaturam nummorum inſcriptionibus emendare debemus, in quibus & græcè & latinè legitur SOAEMIAS. Vv iij

Bysantii hunc nummum cudere in honorem Soæmiadis; arbitror primis imperii mensibus post deuictum Macrinum: hæc enim suas & filii copias à Macrino in fugam versas intuens, militibus sese interficiendam obiecit, ni vellent in hostes iterum impetum facere & vincere: Pudore ii perculsi & fortassis metu in Macrini copias victrices irruunt, illasque deleuerunt. Quo facto vicinas ciuitates facinoris memoriam posteris consignare voluisse hoc nummo verisimile est. De Nemeside hic apposita dictum est pag. 5.

Ivlia Mammæa filia Iulii Auiti Lupi & Iuliæ, oror Soæmiadis, primùm Marciano nupsit viro Consulari, è quo Alexandrum peperit, deinde Claudio Iuliano. Pia erat mulier & moribus castis modestisque. Ἦν γὰρ ἡ γυνὴ θεοσεβὴς μᾶλλον καὶ τὸν τρόπον εἴπερ τις μάλιστα εὐλαβής, inquit Lib.5.cap.17. Nicephorus Calistus. Dicitur ad se Origenem acciuisse, ab eoque religionem Christianam edocta esse. Matris consilio & artibus Alexander factus est Imperator, qui ad nutum matris omnia peragebat. Cum ipso necata est à Maximini militibus. Pars auersa nummi typum exhibet elegantissimum, sculptura quippe in tam paruo opere eam refert Mamææ similitudinem, vt aqua aquæ non sit similior. Sedet ipsa vt Augusta & Domina. Retro Mæsam habet quæ caduceo pacem in orbe vt in familia imperatoria fundasse videtur. Coram duæ figuræ muliebres Theocliam filiam & Memmiam Alexandri vxorem significare coniectura est, quod inter eas & Mamæam tanta esset concordia vt Felicitas Perpetva per illas designari videatur.

Omnibus fere Imperatorum vxoribus aut matribus nummi sunt dicati etiam ab vltimis & remotissimis imperii Romani vrbibus. Coniectura est sic has ab Imperatoribus gratias aut expetere aut agere. Id DEVLTVM seu Deueltum colonia Thraciæ videtur fecisse, quæ Flauia & Pacifica à Vespasiano dicta est. Is enim cum Flauius esset origine, suum nomen plerisque dedit vrbibus aut à se conditis aut restitutis. De illa dictum est in Caracallæ nummo pag. 301. Dianam in hisce regionibus cultam fuisse sæpe dictum est, tametsi Serapidem Mercurium & Charites exhibeant eiusdem coloniæ nummi.

Bostra vbi sita & qualis fuerit dictum est pag. 265.

1. Græcos nummos Mamææ hic habes. Primus quidem concordiam innuit matris & filii, qui in vtraque nummi parte signantur: Hanc vsque ad inuidiam extollunt veteres, dum Imperatorem accusant quod nihil inconsulta matre fecerit. Illius tamen seueritate & auaritiâ factum est vt milites rebellauerint, Maximinumque ad imperatoriam dignitatem euexerint, necatis Alexandro & Mamæa. Annus quintus in nummo designatur, quod ad imperium Alexandri pertinet. Locus vbi cusus fuerit nummus non designatur, obseruandum est in hoc nummo MAMEAM per E simplex scribi, cum in cœteris scribatur per AI, MAMAIA.

2. A Smyrnæis alter cusus est. Hercules aut Bacchus in eo signatus est, fortassis vterque. De illorum cum Mamæa coniunctione nullum apud Historicos monumentum reperi.

3. Tertium nummum illustrem facit inscriptio ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΚΑΤΗ. Nullus enim alter hanc profert numerandi formulam, quamuis certum sit hâc decimum imperii annum designari, siue ad Alexandrum referatur, quod verisimilius est, siue ad Mamæam.

Postre-

Poſtremus ſolitis numerandi characteribus ſignatus eſt. Annus 4. decimus tertius in eo deſignatus eſt, qui tum matri tum filio imperii vltimus fuit. Ad quid referatur trophæum cum captiuis & palma non ſatis ſcio, certum eſt tamen ex iis quamdam innui victoriam, quam ad Parthicam reuocari placet.

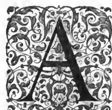
Tres alteros eiuſdem Mamææ nummos vulgauit Cl. Triſtanus. Primum quidem inſcriptio docet ad Magnetes ad Sipylum referri, de quibus dictum eſt pag. 169. Alter ad Ægienſes de quibus pag. 5. Alter ad Epheſios de quibus paſſim. Non mirum ſi adulatores populi Imperatoris matrem venerati ſunt, cuiusnutu omnia in imperio dirigebantur.

LEXANDER SEVERVS Marciani & Mamææ filius fuit. In pueritia ingenio clarus, dexteritate conſpicuus, tam ciuilibus quam militaribus artibus inſtitutus, & tantæ aſſiduitatis, vt ne vllum diem ſine exercitio aliquo tranſire liceret. Mortuo Macrino, Cæſar à Senatu dictus eſt; poſt adoptionem Elagabali, iterum Cæſar declaratus, poſtea Imperator, familiarem ſe omnibus præbuit. Parthos & Perſas vicit. Romam reuerſus ſpecioſum egit triumphum. Bello Germanico collecto exercitu in Gallias profectus eſt, ibique à militibus, quod ſeuerior eſſet & mater auarior, Maximino Duce tracidatus eſt, Moguntiæ XXVIII Iunii, qui fuit dies mortis Alexandri Magni, ætatis XXIX. eodem die quo natus erat, cùm imperaſſet annis XIII.

S. P. Q. R. ei cenotaphium in Gallia, Romæ deinde ampliſſimum ſepulchrum ſtatuit, & in Deos retulit. Dati ſunt & Sodales qui Alexandrini appellati ſunt. Chriſto templum facere voluit, eumque inter Diuos recipere, quod & Hadrianus cogitaſſe fertur, qui templa in omnibus ciuitatibus ſine ſimulacris iuſſerat fieri; quæ hodie idcirco quia non habent numina, dicuntur Hadriani, quæ ille ad hoc paraſſe dicebatur. Sed prohibitus eſt ab iis qui conſulentes ſacra repererant omnes Chriſtianos futuros, ſi id optato eueniſſet, & templa aliqua deſideranda. Hæc frequenter in ore habuit optimus Imperator, quæ in periſtylio domus ſuæ ſcalpi curauerat, ALTERI NON FECERIS QVOD TIBI FIERI NON VIS.

Optimi si vnquam fuit Imperatoris perhonorifica testimonia hic 1.
habes. Sub Martis Vltoris habitu cernitur Alexander in primo nummo, quem sumpsisse verisimile est cum audiisset Artabanum ab Artaxerxe victum esse, Assyriam Mesopotamiamque occuparam. Cum enim ille Populi Romani amicus esset, oppressus copias petit, quibus sua regna & recipere & tueri posset. Vtrumque præstitit Alexander: magno apparatu in Persas profectus est, quod testatur secundus nummus. Peculiarem istius profectionis mentionem facit 2.
Lib. 6. cap. 4. Herodianus his verbis, Ο δὲ ἐπιδοὺς αὐτοῖς χρήματα, &c. hoc est, Alexander *diuiso largiter stipendio iubet ad iter accingi: mox ad eam ferme sententiam loquutus in Senatu diem discessui dixit: quæ vbi aduenit, sacris discessus causa de more peractis, deducente Senatu populoque vniuerso Roma proficiscitur, respectans vrbem ac lacrymans. Sed neque popularium quisquam fuit qui siccis oculis aspexerit abeuntem* &c. Expeditionem bellicam fuse narrat Lampridius è quo hæc excerpsimus. (In Alex.) *Artaxerxem Regem potentissimum vicit, septingentis stipatum elephantis, falcatis mille & octingentis curribus, de quo triumphum egit pulcherrimum:* quare Parthicus & Persicus dictus est. Hunc exponit tertius 3.
nummus.

Quartus Imperatorem sacrificantem exhibet coram Iouis figu- 4.
ra. Retro miles illum coronare videtur FIDEM MILITVM celebrans. *Alexandrum septimo quoque die in Capitolium ascendisse Ioui supplicaturum*, autor est Lampridius. (In Alex.)

Alexandrum quintus celebrat tanquam RESTITVTOREM 5.
MONETÆ, de quo sic Lampridius. *Vectigalia publica in id contraxit, vt qui decem aureos sub Heliogabalo præstiterunt, tertiam partem auri præstarent, hoc est tricesimam partem. Tuncque primùm semisses aureorum formati sunt: tunc etiam quùm ad tertiam partem auri vectigal decidisset,*

diſſet, tremiſſes dicente Alexandro etiam quartarios futuros, quod minus non poſſet. Quos quidem iam formatos in moneta detinuit, expectans vt ſi vectigal contrahere potuiſſet & eosdem ederet. Sed cùm non potuiſſet per publicas neceſſitates, conflari eos iuſſit, & tremiſſes tantum ſolidosque formari. Formas binarias ternarias & quaternarias & denarias etiam atque amplius vſque ad bilibres quoque & centenarias quas Heliogabalus inuenerat, reſolui præcepit, neque in vſu cuiusquam verſari, atque ex eo his materiæ nomen indictum eſt, cùm diceret plus largiendi hanc eſſe Imperatoris cauſam, ſi cùm multos ſolidos minores dare poſſit, dare decem vel amplius vnâ formâ, triginta & quinquaginta & centum dare cogeretur. Cœterùm nummos ex argento puriori ab eo cuſos eſſe, eius nummi non teſtantur.

6. Sextus nummus ſic explicatur. *Opera veterum Principum inſtaurauit; ipſe multa noua conſtituit; in his thermas nominis ſui, iuxta eas quæ Neronianæ fuerunt, aqua inducta quæ Alexandrina nunc dicitur*, inquit Lampridius. Et paulo poſt, *Vectigal pulcherrimum inſtituit, ex eoque iuſſit thermas & quas ipſe fundauerat, & ſuperiores populi vſibus exhiberi. Alexandrinum opus marmoris de duobus marmoribus, hoc eſt porphyretico & Lacedemonio primus inſtituit, palatio exornato hoc genere marmorandi. Baſilicam Alexandrinam inſtituerat inter campum Martium & ſepta Agrippiana in latum pedum centum, in longum pedum mille, ita vt tota columnis penderet, quam efficere non potuit morte præuentus.* Pulcherrimum hoc ædificium, Thermas interpretati ſunt qui ante me ſcripſerunt, ſed cur ad Baſilicam non retulerint, ſane non video.

7. *Congiarium populo ter dedit, donatiuum militibus ter, carnem*
8. *populo addidit, deinceps poſt triumphum Perſicum.* Quæ verba ſeptimum & octauum nummum explicant. Principem fuiſſe liberalem, nec ſordidum nec prodigum teſtantur infinita eius acta quæ paſſim apud Lampridium, Herodianum & Victorem ſcripta ſunt.

Pulcherrima & integerrima numiſmata exponit hæc tabella: quorum pars vna Alexandri & Mamææ concordiam denotat. *In* In Alex. *matrem Mamæam vnicè pius fuit*, inquit Lampridius, *ita vt Romæ in palatio faceret diætas nominis Mamææ. Puellas & pueros quemadmodum Antoninus Fauſtinianas instituerat, Mamæanas & Mamæanos instituit.* Et cùm puer ad imperium perueniſſet, fecit cuncta cum matre, vt & illa videretur pariter imperare, mulier ſancta; Vno verbo egit omnia ex conſilio matris, cum quâ occiſus eſt. Sed quoniam res antiquas imitari conantur poſteriora ſæcula, obſeruandum eſt priſcè perſonarum ſitum diſpoſitionemque in nummis parùm curari. Politior ætas omnia ordinauit, dextrum latus nobiliori tribuens, ſiniſtrum alteri. Sic in nummis antiquis Nero Poppææ anteponitur, Titus Domitiano, Traianus Plotinæ, Aurelius Vero, Macrinus Diadumeniano, in his Alexander Mamææ. Hoc ipſum imitati ſunt in Hiſpania, cùm Ferdinandum Regem Catholicum Iſabellæ vxori anteponunt nummi ex auro, quamuis in auerſis partibus regni Caſtellæ lemmata à dextris collocata ſint, Aragoniæ typo ſiniſtras occupante. Caſtellam enim Reginæ ditionem ideo prætulerunt, quia nobiliorem. Ad nummos noſtros reuertamur. FIDEM MILITVM exponit primus: Ab iis tamen proditus & occiſus eſt bonus hic In Alex. Imperator. Scribit Lampridius: *eum de præda quam Perſis diripuit ſuum ditaſſe exercitum:* Nouerat ille militum fidem ex lucro pendere quod liberaliſſimè illis elargiebatur.

Colonias quæ in honorem Alexandri nummos cuderunt, exhibet hæc tabella. Colonia Alexandria Troas Augusta toties in nummis repræsentatur, vt quamuis eam quoties occurrit in diuersis Imperatoribus vulgare non tædeat, tamen vltro aut interpretari aut repetere non placet. De illa dictum est pag. 221. Diana venatricis habitu columnæ innixa & stans in medio templo, ea est quæ in tota fere Asiâ colebatur. Troiani fortassis suam cum Imperatore coniunctionem celebrant; cùm enim Troia Alexandria ab Alexandro Paride diceretur, cur etiam in verbo non luserint, cognomen ad Alexandrum suum Imperatorem deferentes.

De Tyro supra dictum est pag. 166. & 299. Typus vtrumque Alexandrum celebrat Macedonem, & Romanum, inter quos maxima erat conformitas. Hic enim elaborabat vt dignus illo nomine videretur, imo vt Macedonem vinceret, dicebatque *inter Romanum Alexandrum & Macedonem multum interesse debere. Illum tamen præcipuè imitatus est & inter Diuos & optimos in larario maiore consecrauit.* Lamprid. Victoria columnæ imposita Imperatorem coronare videtur, manu trophæum attingentem ad cuius basim Satyrus vel Silenus cernitur; *Maximos enim Satyrorum Silenos nuncupant*, inquit Pausanias. Lib. 1. in Atticis. Ad id fortassis refertur quod narrat Plutarchus, *Dormienti Alexandro Tyrum obsidenti euenit insomnium, videre se Satyrum existimabat qui procul ei iocabundus applauderet, cumque ipsum capere vellet, fugiebat. Postremo cum multa versatus orasset, in manus venit. Consulti vates partito nomine longe credenda dixerunt: ΣΑ hoc est tua* Tyrus *est.* In Alex. Nonne suspicio est eosdem honores Alexandro Romano in hisce nummis tribui quos olim Macedo sibi parauerat. De concha quæ Tyriorum nummos semper illustrat dictum est pag. 299. *Purpuram claram dictam fuisse Alexandrinam*, docet Lampridius, *quamuis eius grauissimus & fastidiosus exactor exstitisset Alexander.*

Colonia Flauia Pacifica Deultum & Colonia Augusta Pia Metropolis Sidon supra explicatæ fuerunt, hæc pag. 182. & 301. illa pag. Currus Cibeles in postremo notandus est, etenim Alexandrum coluisse matrem Deûm certum est, cùm *eius die qui* Hilaria *nominabatur phasianum sua mensa adhibuisse* scribit Lampridius, qui quidem celebrabatur VIII Kal. April.

Macrob. Casaubon.

In Alex. Ad horum nummorum explicationem satisfaciunt hæc Lampridii verba, *Isium & Serapium templum decenter ornauit, additis signis & deliacis & omnibus mysticis.* Suæ enim gratitudinis monumenta Ægyptios hisce nummis dedicasse verisimile est. Anni in nummis scripti designant annos imperii.

Romam etiam illas veneratos esse sequentes demonstrant, edocti Alexandrum noluisse existimari Syrum sed à maioribus Romanum, Lamprid. in odium fortè Elagabali. *Stemma depinxerat quo ostendebatur genus eius à Metellis descendere.*

Effigiem galeatam ad Alexandrum Magnum refert Cl. Tristanus, id tamen, pace eius dixerim, minus congruum videtur: Quamuis enim Alexander Romanus Macedonem summopere dilexerit, vt supra diximus, hunc nummum ad eum non pertinere indicat facies venusta quidem & iuuenilis sed muliebris, qualis aut Palladis aut Romæ esse solet. Characteres certo explicare non possum, quamuis nummus cœtera sit integerrimus.

1. Græcos nummos Alexandri Seueri exhibet hæc tabella. Seleucia
2. ad Calycadnum quam referunt duo priores supra fuit exposita pag. 304.

3. Laodicenses Bacchum signauere in tertio quem in iis regionibus summopere cultum fuisse testantur nummi antiqui, libri & marmora.

4. Marcianopolitani quartum cuderunt, quorum Magistratus videtur fuisse Tibivs Raphistvs. De eorum vrbe dictum est, pag. 333. in nummis Heliogabali.

5. Typus quinti qualis Ephesiorum esse solet, Dianam exponit venatricem, cane siluatico quasi ad captandam prædam sagitta confixam currente. Ephesios quartùm tunc Neocoros indicat illud appositum ΤΕΤΡΑΚΙC. Eumdem fere nummum habemus, in quo circum eamdem Dianam legitur Ephesios primos esse Asiæ, hoc est primatu gaudere; de quo magna inter eos, Smyrnæos & Pergamenos disceptatio fuerat.

6. Smyrnæis frequens mos fuit in Romanorum Principum honorem templa extruere: verisimile est sextum hunc nummum aliquod repræsentare quod propter Alexandrum ædificatum fuerit, cuius tamen nihil apud Autores repperi.

7. Nicæenses septimum & octauum nummmum cudere: Hos
8. victoriam à quâ nomen habent, vt suam Deam coluisse, supra dictum est. Eam autem cum Nemeside vnam esse iam explicauimus. Rota & perpendiculum huius veluti sunt indicia. Signa legionum quæ prius

priùs Elagabalo dicata erant, ideo fortaſſis Alexando offeruntur à Nicæenſibus,quo ſuam erga peſſimum Imperatorem obſeruantiam delerent,optimo ſeſe committentes.

Figuram illam quam Nicomedienſes ſignauerunt non ſatis 9. noui.

Decimus & ſequens ad Metropolim Cæſaream pertinent, de 10. qua ſupra dictum eſt pag. 50. Fertilitatem ſoli indicant ſpicæ. 11.

Nummus hic non minus integritate quam typo & inſcriptione eſt conſpicuus. Vrna medium nummum occupat è qua palmæ prodeunt, victoriæ præmia. Byzantinos eum cudiſſe inſcriptio docet, reliqua ad ludos refertur Antoninianos, quos ad Caracallam referri certum eſt. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ enim ſcriptum eſt, & in media vrna, ni me fallant oculi, ΣΕΒΑΣΤ. *Auguſta*, quibus ſi ΑΓΩΝΕΣ *certamina* ſuperaddas, rem claram reperies. Illuſtrat hunc nummum alter Imperatoris Caracallæ ex ære maximi moduli, quem nobis benigniſſimè communicauit Sereniſs. FRIDERICVS Marchio Badenſis-Durlacenſis. Eius vt multorum Principum Germanorum ſumma eſt delectatio Romanorum monumenta penes ſe habere & intelligere.

In hoc cuius cælaturam hic habes, ludorum Pythiorum Alexandrinorum facta eſt mentio. Caracalla autem & Alexander Seuerus Alexandrum Magnum quantùm potuerunt ſunt imitati, vt dictum eſt in ſuperioribus. Mentionem iſtius nummi facit eruditorum ſuperioris ſæculi facilè princeps Ioſeph Scaliger: Seldenus eum doctiſſimè explicat, cum marmora Arundelliana aggreſſus eſt.

De emend. tempor. V.

Pag. 159.

Nummum hunc efficit rariſſimum vtraque facies. Mæſa ſuo nepoti Alexandro Seuero coniuncta eſt, quemadmodum Mamæam vidimus in ſuperioribus. Tam gratus erat iſtius Imperatoris animus, vt omnis generis honoribus ſuos affecerit benefactores. Certum eſt imperium Romanum in eius manus deueniſſe ope ac induſtriâ ſagaciſſimarum fœminarum auiæ & matris. Vtraque artibus pene infinitis Alexandrum ab Elagabali ſæuitiâ ſeruauerat, ſtudiiſque & moribus egregiis condecorauerat: quare non mirum eſt ſi & hanc & illam in eius numiſmatibus ſignatam videamus. De iis dictum eſt ſupra. Bona Fortvna in auerſo nummo repræſentata eſt ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ, ad quam alludebant Tuccitæ Terebentinorum Carthaginenſium propè Carthaginem, qui fortaſſis ob nominis ſimilitudinem eam vt Deam ſibi aſſumpſerant. Tuccæ Terebentinorum facit mentionem Antonini Itinerarium.

1. Temnus prodit in primo nummo vrbs Æolidis in Aſia minore, *parua quidem*, vt ait Xenophon, *ſed munita & antiqua & propriis vtens legibus*, αὐτόνομον vocabant: Concuſſam terræ motu cum quatuordecim aliis reſtituiſſe Tiberium Imperatorem docent Tacitus & Nicephorus. Docet etiam nummus ex ære magno in quo legitur Civitatibvs Asiæ Restitvtis: Cuius facinoris memoriam poſteris commendare voluit Imp. Titus cùm ſimilem nummum vulgauit propriis reſtitutionis notis. Quem ob egregium factum hic apponi curauimus. Minerua Victrix ſubindicat hanc vrbem Athenienſium fuiſſe coloniam, quorum præcipua Dea Minerua Ἀθήνη, quemadmodum in eorum monetis cernitur.

Strabo. lib. 13. lib. 14.

Lib. 2. Annal. L. 1. c. 17.

Lectisternium alter exhibet, de quo abundè dictum est 2.
Aristides. pag. 246.

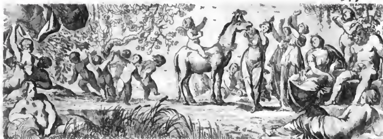
Desseni hunc nummum signauerunt: hi prope Nili catarractas 3. siti sunt in Ægypto prope Æthiopiam. Eorum vrbis & Deæ idem est nomen Dessa, quæ prouinciæ caput ΜΗΤΡΟΠΟΛΙС in inscriptione indigetatur. Isis sistrum tenens in hisce regionibus colebatur: Astrum retro positum Solem seu Osiridem indicat.

Quartus nummus ad Tenienses pertinet. Tenos vrbs & insula ex Cycladibus non ignobilis, quam etiam supra Delum extollunt. Tridens Neptunum indicat, cui sacra vrbs erat: serpens ei intortus ad copiam referri potest aut potius ad Æsculapium, qui vbicunque terrarum hoc lemmate significabatur.

Nummus hic ab Ephesiis se primos Asiæ nuncupantibus cusus est Carpentum Dianæ appositum est, quasi donum pretiosissimum Imperatori futurum, Similem typum infra vulgabimus inter Valeriani nummos.

AXIMINVS in prima pueritia pastor & opilio in montibus Thraciæ vbi & natus erat, occiso per fraudem Alexandro Seuero sine senatus consulto Augustus à militibus dictus est, filio sibi in imperii administratione participe adscito. Crudelis in omnes, præsertim nobiles, quô fortassis ignobilitatem tegere conabatur. Virili formâ decorus, moribus agrestibus, proteruus atque superbus, corpore adeo procerus vt & proceritate & candore atque oculorum magnitudine omnes excelleret. Pedum octo & prope semis longitudine, calceamentum eius pede maius hominis vestigio atque mensura, tantæ voracitatis vt vno die LX. carnis libras ederet, amphoram Capitolinam vini biberet. A Senatu propter immanitatem hostis iudicatus est. Gordiani Africani à militibus Africæ Augusti erant appellati. Post eorum necem Pupienus & Balbinus Senatores à Senatu dicti sunt Augusti, contra quos Maximinus è Germaniâ venit cum instructissimo exercitu. Hic tamen iuxta Aquileiam quam obsidebat, in castris quiescens in tentorio trucidatur. Filius Maximus etiam necatus est. Capita hastis suffixa Romam transmissa sunt: cadauera in profluentem abiecta. Vixit annos LXV.

Herodianus. Maximinus illuſtrem exercitum ſecum in Germaniam duxerat & Mauros & Oſdroënos & Parthos & omnes quos ſecum Alexander ducebat ad bellum : horum virtute magnam ſibi gloriam Capitol. comparauit, *Ingreſſus Germaniam Trans-Rhenanam per* CCC *vel* CCCC *millia barbarici ſoli vicos incendit, greges abegit, prædas ſuſtulit, barbarorum plurimos interemit, militem diuitem reduxit, cepit innumeros. Et niſi Germani per amnes & paludes & ſiluas confugiſſent, omnem Germaniam in Romanam ditionem redegiſſet.* Hæc ſatis huius tabellæ nummos explicant.

Ptolom. Pauſan. Arrian. Plin. Græcos Maximini nummos hic habes. Primus quidem à Sidetenſibus cuſus eſt. *Perge & Side vrbes ſunt præcipuæ Pamphiliæ.* Παμφυλία ἔχει δὲ δύο πόλεις ἐπιφανεῖς Πέργην καὶ Σίδην. Hanc Cumæorum ex Aeolia coloniam fuiſſe conſtat. Vrna menſæ impoſita, vrceolus, rami, Lib. 14. indicant ſacros quoſdam ludos. Mineruam à Sidetanis cultam fuiſſe docet Strabo, cui templum condiderant. Rami videntur eſſe ex oliuis, ſiue in honorem Mineruæ cui ſacræ erant, ſiue ad indicandam copiam : *Sidetenſium enim campos oliuis refertos eſſe* ſcribit idem Strabo. 1.

Nicæenſes forte Maximini fortitudinem per leonis typum exprimere voluerunt, animalium fortiſſimi. *Maximinus quippe cum* Capitol. *erat iuuenis* XVI. *lixas vno ſudore deuicit; hamaxas manibus attrahebat, rhedam onuſtam ſolus mouebat, equo ſi pugnum dediſſet dentes ſoluebat, ſi calcem Aura frangebat, lapides tophicios friabat, arbores teneriores ſcindebat.* Quare vir ſui temporis fortiſſimus dictus eſt, & Crotoniates Milo & Antæus & Hercules & Aiax. De Nicæenſibus dictum eſt paſſim in ſuperioribus, vt de Diana Epheſiorum. 2. 3.

Elegantes videntur poſtremi nummi, in quorum primo Iupiter cernitur aquilæ volitanti inſidens, in altero vero fluuius decumbens, quem ob victorias Germanicas Rhenum ſuſpicantur : At characteres numerales Græci Nilum potius videntur indicare, qui in ſuperioribus nummis eodem habitu ſignatus eſt. 4. 5.

MAXIMVS Maximini & Paulinæ filius fuit: adoleſcens inſolentiſſimæ ſuperbiæ, ita vt etiam cum pater ſuus homo crudeliſſimus, plериſque honoratis aſſurgeret, ille reſideret. Tantæ erat pulchritudinis vt paſſim amatus ſit à procacioribus feminis: & vt etiam caput eius mortui iam nigrum, iam ſordens, iam maceratum, defluente tabo, velut vmbra pulcherrima videretur. Vitæ fuit lætioris, vini parciſſimus, cibi auidus, maximè ſilueſtris, ita vt nonniſi aprugnam, anates, grues, & omnia captiua ederet. Veſtibus tam accuratus fuit, vt nulla mulier nitidior eſſet in mundo. Vſus eſt idem adoleſcens & aurea lorica exemplo Ptolemæorum: vſus eſt argentea, vſus & clipeo gemmato inaurato & haſta inaurata, Fecit & ſpathas argenteas, fecit etiam aureas, & omnino quidquid eius pulchritudinem poſſet iuuare. Anno ætatis XVIII. aut vt ſcribit Capitolinus XXI. cum patre in tentorio necatus eſt, conclamantibus cunctis militari ioco, ex peſſimo genere ne catulum habendum.

Maximus Princeps Ivventvtis dicitur in primo nummo quemadmodum plures alii Imperatorum filii ſequens nihil peculiare indicat, quod priùs non dictum fuerit.

Colonias duas tantum vidi ſignatas in Maximi nummis: Troadem & Deultum, de hac dictum eſt pag. 301. de illa pag. 221. Earum cum hoc Cæſare coniunctionem nullam apud antiquos repperi.

Quò breuius fuit Maximo imperii tempus eo rariores eius cenſendi ſunt nummi: Græcos deſignat hæc tabella cum typis non vulgaribus. Primus quidem à Sardianis cuſus eſt, ſed qua ratione non intelligo, niſi gens adulationis auida cum aliquem Cæſarem perſentiſceret, ſtatim nummis ſuis vulgabat. Spica & malum Granatum quid indicent non facile eſt coniicere. Fortaſſis ſerpens in vaſe ad illud refertur quod ſcribit Capitolinus, *Omen ſane imperii illud fuit: Serpens dormienti Maximo caput circumdedit.* 1.

Lib. 1. Rhene inſula eſt maris Ægæi, Delo proxima. Vtramque catena ligatam à Polycrate dicatam fuiſſe Apollini docet Thucydides. *In Rhenem deportabantur & mortui & moribundi, ne Delum quodammodo profanarent, inquit Strabo.* Quemadmodum nulli lepores Itacæ, apri aut cerui in Africa, ſerpentes Aſtypalææ, ſic *in inſula Rhene nulli feles occurrebant*, οὐδ᾽ ἐν Ρηνείᾳ τῇ πρὸς Δήλῳ γαλῆν. Deſertam ſuo æuo ſcribit Strabo: floruiſſe Alexandri Seueri temporibus teſtatur nummus à Golzio commemoratus, illam *metropolim* nominans, ΡΗΝΙΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. 2.

Strabo, lib. 10.

De Nicomedia dictum eſt pag. 164. Nauis aut vires maritimas indicat aut magnum quid quod me latet. Templa explicare non minoris eſt operis.

M. ANTONINVS GORDIANVS AFRICANVS Africæ Proconſul ab Africana iuuentute octogenarius Imperator eſt creatus, in Maximini odium. Vir erat longitudine Romana, canitie decora & pompali vultu barbatus, ruber magis quam candidus, facie bene lata, oculis, ore, fronte verendus, corporis qualitate craſſiuſculus, moribus ita moderatus, vt nihil poſſis dicere quod ille aut cupidè, aut immodeſtè aut nimiè fecerit. Aiunt eum Auguſti vultum ſic repræſentaſſe vt & vocem & mores & ſtaturam eius exprimeret. Scripſerat ille poëmata, ac inter ea verſibus diſertiſſimis, vitam, bella & priuatim publiceque geſta Antonini Pii & Marci Aurelii, Antoniniad*os* inſcripſerat, quemadmodum Virgilius Æneid*os*, Statius Achilleid*os* & multi alii Iliad*os*. Imperium quidem vir bonus recuſauerat, invitus accepit. Paulo poſt Capeliano Maximini partes tuente Gordianum filium aduerſus eum miſit, qui victus & interemptus eſt. Pater, vt vincula hoſtium effugeret, laqueo ſibi vitam finit. Vixit annos LXXX. Imperauit menſes VI. Eum Senatus Auguſtum primùm appellauit, deinde inter Deos retulit.

Imaginem ſedentis Romæ exprimit hic nummulus, quam vbique gentium adoratam fuiſſe conſtat. *Æternam* dictam fuiſſe ex omni eius æuo docent Scriptores. Interdum hoc epitheto à cœteris vrbibus dignoſcebatur, Vrbs enim Æterna Romam deſignabat. Cùm populi ſuos Imperatores ſalutabant Æternitatem vt dignitatis nomen frequenter habebant in ore, qua illos demereri conabantur. In Codice ſæpe repetitur ore Principum ÆTERNITAS NOSTRA quo modo poſterioribus temporibus, claritas, maieſtas, ſerenitas.

Hypæpæ vrbs eſt Lydiæ inter Tmolum & Cayſtrum. De ea ſic Plinius: *Epheſum vero alterum lumen Aſiæ remotiores conueniunt Cæſarienſes, Metropolitæ, Cylbiani, inferiores & ſuperiores Myſo-Macedones, Maſtaurenſes, Brullitæ, Hypæpeni*, &c. De his dictum eſt pag. 293. Epheſiæ Dianæ cultum denotat ipſa Diana velata templi medium occupans. Inſcriptionem non ita tamen detritam aſſequi & interpretari non potui. Diſſimulandum non eſt circum caput, AFRICANI cognomen inſcriptum non eſſe, quare Gordiano tertio poſſet etiam tribui, faciei tamen ſimilitudo facit vt Gordiano ſeniori adſcribam.

M. Antoninvs Gordianvs Africanvs patrem habuit eiusdem nominis, quare ſecundus dictus eſt. Etat corpore vaſto, in ſtudiis grauis, formâ conſpicuus, memoriæ ſingularis, bonitate inſignis, & iuris peritus. Pompeio fuit ſimillimus quamuis obeſus non fuerit. Fuit vini cupidior, ſemper tamen vndecunque conditi, nunc roſa, nunc maſtiche, nunc abſintio, cœteriſque rebus quibus gula maxime delectatur. Cum Parenre Africæ præfuit & Auguſtus eſt appellatus: tandem à Capeliano Maureraniæ rectore & Maximini partium, cui in vita priuata ſemper aduerſus fuerat, victus & interemptus eſt, ætatis anno XLVI. A Senatu Auguſtus appellatus eſt, & inter Diuos cum patre relatus. Quòd plurimas habuerit concubinas, præſertim vero ſibi decreras viginri & duas, & ex omnibus rernos aut quaternos filios, Priamus dictus eſt, ab aliis per iocum Priapus. Vixerat in deliciis, in hortis, in balneis, in amœniſſimis nemoribus, &c.

Pietas Avgusti & lemmate & typo designatur. Illam exprimunt signa pontificalia & auguralia quæ ad res diuinas pertinebant. De illis dictum est in Caracallæ nummis, pag. 296. Obseruandum autem Romanos etsi non ita religiosos, religionis tamen tantam habuisse rationem vt quotiescumque occasio occurreret eius ornamenta suis monumentis non omisisse testantur innummeri lapides, innumeri nummi.

Cui tribuendus sit hic nummus, non satis video: inscriptio enim Gordianum tantùm designat illumque Cæsarem, quod Africano filio & etiam Gordiano tertio competit, vterque enim Cæsar dictus est. Annus primus imperii per L.A. designatus est. Aquila imperii vt & Iouis symbolum coronam rostro tenet quam Imperatoris capiti imponere parata videtur. Cœterùm nummus est & antiquissimus & integerrimus.

DECIMVS COELIVS BALBINVS familiæ vetustissimæ, bonitate, sanctitate & verecundiâ ingentem sibi amorem conciliauit. Staturâ procerus, corporis qualitate conspicuus, eloquentiâ clarus, voluptatibus deditus, quas adiuuabat diuitiarum abundantia. Iterum Consul fuerat, rector prouinciarum infinitarum: nam & Asiam & Africam & Bithyniam & Galatiam & Pontum & Thracias & Gallias ciuilibus administrationibus rexerat, ducto nonnunquam exercitu, sed rebus bellicis minor fuerat quam ciuilibus. Eo Romæ imperium contra Maximinum administrante, maxima fit seditio inter Prætorianos & populum, ita vt potissima pars vrbis incenderetur & conflagraret, templa fœdarentur, plateæ omnes cruore polluerentur: nec sedaretur donec Balbinus Gordianum purpuratum ad populum produxisset longissimi hominis collo superimpositum: quo viso illius amore in concordiam rediere. Pupienus ad bella pronior contra Maximinum iuit, Balbino Romæ res publicas moderante. Eo truncato Imperatores clam inter se dissentientes seditioni militari locum dedere, in qua vterque occubuit, ante adeptum imperii biennium. Vixit Balbinus annos LX.

Balbinus his in nummis Deos precari videtur. Primus quidem 1.
illum exhibet ramum oleæ dextra tenentem, finiſtram ſcipionem. Hic pacem optare videtur, qui tamen, ſi cogatur arma capere, paratus eſt: quod Balbini mores explicat.

Vota ſuſcipiebat in ſecundo quibus ſibi per S. P. Q. R. felicitas 2.
perpetua denunciabatur. Iouem in tertio ſollicitat quem ſuum pro- 3.
fitetur Conſeruatorem.

Notandum porrò Balbini nummos ex ære mediocri ita raros eſſe, vt pauci occurrant in cimeliarchiis.

Nummos Balbini paucos Romæ cuſos fuiſſe ex ære mediocri dictum eſt, pauciores adhuc in Græcia. Hic vnus illuſtrat illud cimeliarchium quod in hoc opere deſcribitur. Fortunam is refert ſub Iſidis imagine. Nullum nomen ſcriptum eſt quod aut vrbem, aut regionem deſignet. Ex characteribus L. A. patet nummum primo Balbini imperii anno cuſum eſſe.

Alium nummum Græcum Balbini exhibet hæc tabella cum templo Solis Didymæi qui Mileti colebatur: De Didymæo & de Mileto abunde dictum eſt ſupra pag. 94. De ceruo quem habet præ
In Select. Numiſm. manibus adi Illuſtriſſ. Seguinum à quo hunc accepimus nummum.

M. Clod. Pvpienvs Maximvs domi forisque ſemper ſeuerus, ita vt & Triſtis cognomen acceperit, vultu grauiſſimus & verecundus, ſtaturâ procerus, corporis qualitate ſaniſſimus, iuſtus, ampliſſimæ virtutis. Pater ei fuerat vnus è plebe, vt nonnulli dicunt, faber ferrarius, vt alii, rhedarius, vehicularius, fabricator. Operam Grammatico, Rhetori non multam dedit, ſiquidem ſemper virtuti & militari ſeueritati ſtuduit. Militaris Tribunus fuit, Prætor, Proconſul Bithyniæ & deinceps Græciæ ac tertiò Narbonæ. Miſſus præterea Legatus Sarmatas in Illyrico contudit, atque inde translatus ad Rhenum, rem contra Germanos ſatis feliciter geſſit. Poſthæc Præfectus vrbis prudentiſſimus, ingenioſiſſimus & ſeueriſſimus approbatus eſt. Quare veluti Senatus ei homini, quod non licebat nouæ familiæ, imperium tamen detulit, confeſſus omnibus eo tempore in Senatu aptiorem non eſſe qui deberet Principis nomen accipere. A Senatu vnâ cum Balbino Auguſtus dictus eſt & cum ingenti exercitu miſſus contra Maximinum : qui cùm ad Rauennam bellum pararet maximo apparatu, eò perferuntur capita Maximini & filii Maximi, quæ à Pupieno Romam transmiſſa ſunt : Paulo poſt tamen per ſeditionem à militibus Maximini vna cum Balbino interemptus eſt. Imperauit ferme annos duos : Vixit LXXIV.

Nummi antiqui Concordiam frequenter exhibent, Deam ſedentem cornucopiæ tenentem. Concordiâ res paruæ creſcunt, diſcordiâ maximæ dilabuntur : vtriusque dicterii exemplis non immorabor. Balbinum & Pupienum in regendo terrarum orbe concordes fuiſſe teſtantur plures nummi ex argento cum his titulis vtrique Imperatori dicatis, AMOR MVTVVS AVGG. CHARITAS MVTVA AVGG. FIDES MVTVA AVGG. PIETAS MVTVA AVGG. Capitolinus tamen vtriusque diſcordias commemorat, ſed tacitas, & quæ intelligerentur potius quam viderentur. Victoria ſtans quæ tum inſcriptione tum alis & palmâ & coronâ dignoſcitur, Pupienum & Balbinum coronare videtur, ea enim in vtriusque nummis ſcalpta eſt, ob deuictum & necatum iuxta Aquileam Maximinum. Quamvis Balbinus ad pacis munera Pupienus ad bella pronior fuerit, vtrique tamen honores omnis generis in ſolidum deferebantur.

In Maximo & Balbino.

M. ANT. GORDIANVS senioris Africani aut ex filio aut ex filia nepos, iuuenis lætus, pulcher, amabilis, gratus omnibus, in vita iucundus, in litteris nobilis, prorsus vt nihil præter ætatem deesset imperio. Anno æt. XV. Cæsar factus eligitur cum Balbino & Pupieno contra Maximinum, quibus cùm biennio imperassent, militari seditione interemptis, solus imperio successit. Contra Persas profectus Saporem vincit, Antiochiam, Carras & Nisibin recipit, atque hæc omnia auxilio Misithei soceri Præfecti prætorio, viri doctissimi quem eloquentiæ causa dignum parentela sua putauit. Is à Senatu tutor Reipublicæ ob merita in Rempublicam est appellatus & Parens principum populi Romani. Quo per fraudem à Philippo sublato tandem & ipse Gordianus eiusdem insidiis interficitur, ætatis anno XXII. imperii VI. Inter Deos à Senatu relatus est: Eius sepulchrum in finibus Persidis positum erat cum hac inscriptione, Græcis & Latinis & Persicis & Iudaicis & Ægyptiacis litteris, vt ab omnibus legeretur.

DIVO GORDIANO
VICTORI PERSARVM VICTORI GOTHORVM VICTORI SARMATARVM
DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM, VICTORI GERMANORVM
SED NON VICTORI PHILIPPORVM.

Tantam quæ adhuc hodie superest nummorum Gordiani copiam ad id reuocare placet quod narrat Capitolinus, his verbis, *Philippum cum eum interfecisset, neque eius imagines tollere, neque statuas deponere, neque nomen abradere*, &c.

Spectant hi nummi ad bellum Persicum, de quo sic Capitolinus, *Gordianus aperto Iano gemino, quod signum erat indicti belli, profectus est contra Persas cum exercitu ingenti, & tanto auro, vt vel auxiliis vel militibus facilè Persas vincere posset. Fecit iter in Mœsiam atque in ipso procinctu quidquid hostium in Thraciis fuit, deleuit, fugauit, expulit atque submouit. Inde per Syriam & Antiochiam recepit & Carras & Nisibin, quæ omnia sub Persarum imperio erant.* Rex *[illegible] Persarum tantùm Gordianum Principem timuit* &c. *Effectum denique est vt Persæ qui iam in Italia timebantur in regnum suum pugnante Gordiano redirent, totumque Orientem Romana Respublica detineret.* Quas ob causas *quadriga elephantorum Gordiano decreta sunt a Senatu vtpote qui Persas vicisset, vt triumpho Persico triumpharet. Misitheo autem Imperatoris socero quadriga equorum & triumphalis currus & titulus huiusmodi,*

MISITHEO
EMINENTI VIRO PARENTI PRINCIPVM
PRÆTORII PRÆFECTO ET TOTIVS VRBIS
TVTORI REIPVBLICÆ
S. P. Q. R.
VICEM REDDIDIT.

Triumphi imaginem repræsentat primus nummus, quem ideo cusum esse arbitror ne debita gloriâ fraudaretur victor Gordianus qui Romam nunquam reuersus est, sed nefarie oppressus est & occisus à Philippo.

Alter Romam clipeo insidentem exhibet, galeatam vt solet, orbem Gordiano tradentem, sed habitu consulari, quod pacem indicat post victos tot hostes imperii Romani.

Tertii nummi typus non minus est illustris. Imperatorem spoliis insidentem coronat Victoria, milite coram ei palmam tradente; quæ omnia vt & inscriptio VIRTVTEM Gordiani celebrant. In quarto etiam coronatur Imperator: Pons scaphis impositus expeditionem trans Euphratem denotat. Quintus iterum Imperatorem coronatum exponit à Victoria iuxta templum, præ cuius foribus mactatur victima. Triplici illo loco fortassis significare voluerunt Romani suum Imperatorem coronam in solo, in salo, & in cœlo meritum esse.

Colonias exhibet hæc tabella quæ nummos cuderunt in honorem Gordiani, *qui adoleſcens à militibus & populo & Senatu & omnibus gentibus ingenti amore ingenti ſtudio & gratia Auguſtus eſt appellatus. Amabatur autem merito aui & auunculi ſiue patris qui ambo pro Senatu & pro populo Romano contra Maximinum arma ſumpſerunt & militari vel morte vel neceſſitate perierunt.* hæc Capitolinus. Ad colonias redeamus. In Gordian.

1. Colonia Ivlia Avgusta Felix Berytus in duobus primis tabellæ nummis repræſentatur: ea frequens occurrit in nummis antiquis quos ſupra vulgauimus. Qualis fuerit, dictum eſt pag. 39. Aquilæ legionariæ à Berytenſibus iam Imperatoribus Romanis dicatæ fuerunt, quod probat nummus Traiani ſupra expoſitus, pag. 179. Id veriſimiliter arguebat legionem quamdam Beryti ſtatiua agere ſolitam, quæ ſe vrbemque ſibi commiſſam Imperatoribus Romanis
2. fidelem & deuotam eſſe profitebatur. Dea in templo quin ad Venerem Aſtartem referatur, nullum eſt dubium. Videntur adhuc in templo ſed ſubobſcurè duæ aquilæ legionariæ quæ idem quam ſuperius dictum eſt indicant.
3. Sequentis coloniæ inſcriptionem ſatis difficilem aperuit & interpretatus eſt Cl. Triſtanus, Prouinciæ Myſiæ Superioris Colonia Viminacium. Locum enodationi dederat Ptolemæus, Viminacium collocans ad Danubium in Myſia ſuperiori, & Procopius ſcribens eam in Dacia conſtitutam vetuſtate collapſam à Iuſtiniano nouam & validam reſtauratam eſſe. Myſia etenim pars erat Daciæ. Illius in Seuero vrbis plura apud antiquos reperiuntur, *Et quùm Seuerus iret contra Albinum*, inquit Capitolinus, *in itinere apud Viminacium filium ſuum maiorem Baſſianum, appoſito Aur. Antonini nomine Cæſarem appellauit, vt fratrem ſuum Getam ab ſpe imperii quam ille conceperat, ſubmoueret.* Eò loci Carus Carini filius à militibus Diocletiano fauentibus derelictus & interemptus eſt, *inter Viminacium & Aureum montem,* inquit Victor. Legionis nomen legitur in inſcriptione antiqua à Grutero commemorata quæ illam Victricem Frvmentariam nominat. Obſcuri ſunt characteres in ima nummi parte ſignati An. XII. Ad Annonam refert Triſtanus, certè illi aſſentior cùm id annos ſignificare non arbitratur. Taurus & Paul. Diac. lib. X. Pag. 371.

Leo appositus quomodo conveniant difficile est soluere: ille quidem coloniarum erat symbolum, hic fortitudinis. Eos exprimunt versus sancti Paulini quos in honorem Nicetæ Dacorum Episcopi fecerat, Poemat. 30.

Pascitur concors vitulus Leoni &c.

Alias colonias exhibet hæc tabella. Colonia Tyrus Metropolis 1. in primo nummo signata est, quam & typus & inscriptio demonstrant. Concha purpuræ seu nautilus nonnisi in Tyriorum nummis expressa est, de qua dictum est pag. 299. Ambrosiæ Petræ supra fuerunt explicatæ pag. 338.

Pella Alexandri Magni patria in nummo Hadriani iam supra 2. scripta est pag. 195.

Tertii nummi characteres mihi sunt admodum obscuri. 3. Capricorni globum moderantis typus ad Octauium Augustum refertur, qui in eius nummis similiter occurrit. Vide pag. 32.

Diximus raros esse eos omnes antiquos nummos qui plures facies exhibent. Serapis Deus & Gordianus Imperator hîc cernuntur; alter suam habet lauream caput cingentem, alter impositum modium cum apposito retro copiæ cornu, indicendæ rerum omnium vbertati, quam Serapidem procurasse dicebant.

Odyssvs vel Odessa quemadmodum in nummo legitur vrbs 1. est Mæsiæ inferioris non procul à Ponto, quæ hodie *Varna* nuncupatur.

patur. Illius provinciæ vrbes in nummis Gordiani frequenter occurrunt: procul dubio ii cusi sunt cum *is per Mysiam iter fecit*, ut narrat Capitolinus. Imperator sacrificare videtur pro felici sui itineris successu, quem euentus non fefellit, *Parthos enim vicit* &c.

2. Vicini Marcianopolitani eumdem typum in Gordiani nummis usurpaverunt, Serapidem nempe & ipsum Imperatorem sese in vicem respicientes. Imperatorem stantem in secundo nummo designatum esse nullum est dubium.

3. In tertio Bacchum suspicor, attamen non satis novi. Menophilus in vtroque nummo scriptus est qui certe magistratum indicat, de quo nihil legisse memini. Quod illi à Marciana Traiani sorore nomen habuerint & cur, dictum est pag. 333. Nummum illustrat hæc inscriptio, quam de aula Principis Transiluaniæ refert Gruterus, Pag. 272.

IMP. CÆS. M. ANTONIO GORDIANO
PIO FELICI AVG. PONTIF. MAX. TRIB. POT. II. COS. PP.
COL. VLPIA TRAI. AVG. DACIC. SARMIZ.
METROP. DICATISSIMA NVMINI MAIESTATIQVE EIVS.

4. Dionysopolitani plures fuerunt, in India intra Gangem, quos nummi nostri certè non designant, cum ii nimis essent ab Vrbe remoti. Alii sunt in Libya, quos ex Serapide in suspicionem trahere meritò possent Antiquarii: meo tamen iudicio ad hoc pertinere non arbitror. Si enim attendatur ad id quod sculptum est in duobus prioribus nummis, nempe eumdem Serapidis & Gordiani habitum Odessæ & Marcianopoli signatum, certè ii ritus designabuntur qui illis vicini sunt. ΔΙΟΝΥϹΟΠΟΛΙΣ autem vrbs est in Mysia inferiori Plinius. ad Pontum Euxinum, Odessæ fere contigua & non procul à Marcianopoli: *Crunos* antea vocabatur. Augent coniecturam tot antiqui nummi quos in honorem eiusdem Gordiani cudi curauerunt aliæ inferioris Mœsiæ vrbes, quemadmodum in sequentibus demonstrabitur. Ptolem. Strabo.

ODESSA iterum occurrit, de qua dictum est in superiori pagina. Palmæ ex vrna prodeuntes ludos ibi celebratos demonstrant qui ei inscripti sunt: ex detritis characteribus libet hoc suspicari ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ. De ludis Antoninianis Alexandrinis dictum est supra pag. 351.

Græcos populos iterum exhibet hæc tabella, qui Gordiano suo Imperatori iret ad bellum Persicum facienti suas dedicavere monetas. CALLATIANI primi occurrunt, prope Tomos siti sunt in Mysia inferiori ad Pontum: Serpens quid significet in hoc nummo cuperem scire: ΚΑΛΛΑΤΙΑ nominatur à Ptol. ΚΑΛΛΑΤΙϹ, à Strab. quam primùm ACERVETIM appellatam fuisse scribit Plinius.

Nicopolis sequentem vulgauit, quam dignoscere inter tot eiusdem nominis non facile est: eam suspicor quæ ad Danubium sita est ad confluentiam Iatri, in Mysia inferiori, non procul à Traiani ponte. Huic interdum nummi antiqui epithetum addiderunt, ut diximus pag. 333. in qua scalpti sunt nummi ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟΟ ΙϹΤΡΟΝ. Cybele sedet, ex tympano & cubantibus leonibus dignoscitur: Ea occurrit frequenter hoc habitu in antiquis nummis & marmoribus, ex quorum numero hoc seligemus ex Grutero cum hac inscriptione:

Vix potest sciri quisnam fuerit ille Magistratus qui in nummo legitur: sic se habent Characteres: ΕΠ. ϹΤΡ. ΑΥΡ. ΔΙΟΓΕΝΟΥϹ ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. hoc est, *sub Prætore Aurelio Diogene, Nicopolitanorum.*

1. Ab eâ provinciâ non prius ad alias pergemus quin vrbes celebraverimus quæ nummos tunc temporis cuderunt in honorem Gordiani. Eo ſunt illuſtriores quo eius faciei coniuncta eſt etiam uxoris Tranquillinæ facies: de hac ſuo loco dicetur.

. Tomis vrbs eſt Myſiæ inferioris ad Pontum quam nobilitauit ſuo exilio Ouidius, eius nummos iam frequenter in ſuperioribus vulgauimus. Dea Salus nihil peculiare demonſtrat.

2. Anchialvs etiam in Ponto collocata eſt quæ procul dubio à
3. Traiano Vlpia dicta eſt. Serapidem in nummo auerſo ſatis illuſtrant ſuperiores in quibus Serapis ipſe Gordiano coniunctus eſt. De eo abundè ſupra dictum eſt pag. 154. De figura muliebri ſtante quæ in tertio nummo ſculpta eſt nihil auſim conijcere.

1. Aſiaticos populos hic habes qui etiam ſuis nummis Gordianum ſunt venerati. Cyziceni priores occurrunt, de quibus iam dictum eſt pag. 239. Vulcanus ſæpe ocurrit arma fabricans, interdum coram

Pallade aut Venere, sed præcipuè in nummis ex maximo modulo.
Iliad. lib. 18. Typus attinet ad id quod describit Homerus, in gratiam Palladis Vulcanum Achilli fabricasse, de quo in THESAVRO dicemus.

Miletopolitanis alterum nummum tribuit Cl. Tristanus, quamuis ab illa voce parùm differant characteres. Ii in Mysia Asiatica non procul à Cyzico. Eos Dianam coluisse vt plures alios Græciæ populos typus demonstrat: de his dictum est pag. 268. 2.

Magnetenses in tribus sequentibus celebrantur: quorum longe est illustrior ille qui locum inter Asiaticas vrbes Magnesiæ tribuit; hæc enim nona in nummo declaratur, quod rarissimum est. Illam disceptationem non minus politè quam eruditè vulgauit Ezechiel Spanhemius Serenissimi Electoris Palatini ab intimis consiliis, in suo quem edidit libro DE VSV ET PRÆSTANTIA NVMISMATVM ANTIQVORVM. De Magnesia dictum est pag. 170. De typo nihil ausim affirmare. 3. 4. 5.

Sextus nummus Ephesios celebrat Alexandrinos dictos, siue quòd, vt inquit Tristanus, Troas quæ Alexandria dicta est cum Epheso communitatem inierit, siue quod Ephesii à Seuero dicti fuerint Alexandrini, siue quod in Alexandria Ægypti, Ephesiorum multitudo commercia agens vtriusque populi societatem in nummo celebret: Etenim inter vtramque vrbem maxima erat necessitudo. 6.

Sardiani septimum cuderunt de quibus satis supra dictum est, Iupiter sedens nihil peculiare denotat. 7.

Edessa vrbs est Mesopotamiæ non longe ab Euphrate, Metropolis Osrhoenicæ regionis & Abgarorum Regum domicilium. Videtur hæc, caput enim turritum quid aliud indicaret, Romam insidentem clypeo coronare propter partam à Gordiano victoriam quâ Parthos superauerat: tunc enim suæ ditioni redditus & restitutus est Abgarus. 8.

Postremis duobus nummis Carrheni inscripti sunt. Carrha vel Carrhæ vrbs est Mesopotamiæ, *oppidum antiquum Crassorum & Romani exercitus ærumnis insigne.* Eamdem Lunam iam vidimus in Caracallæ nummis pag. 306. Quæ tum fœminino tum masculino habitu religiosè per hos tractus colitur. Columna & ara indicant Gordiano ab hac vrbe sacrificia oblata fuisse vt Deo Marti, qui illam ab hostibus vicinis liberauerat. Parthi enim temporibus Maximini has regiones inuaserant. 9. 10.
Amm. Marcell. lib. 23.

1\. Iterum Græcos nummos populorum Asiæ exhibet hæc tabella.
2\. Nicomedienses duos primos cuderunt. De illorum origine iam scripsimus ex Libanio quod ad rem nostram facit, cum inter Domitiani nummos anguis veniebat explicandus, pag. 164. Aquila & ara accurarius adhuc illorum originem demonstrant. Duæ figuræ stantes ad templi seu vrbis fores Gordianum & Tranquillinam fortassis exhibent cum palmis hinc inde, victoriæ nempe præmiis, quam ille contra Parthos adeptus erat. Orat. 6.

3\. Nicæenses vicini legionum signa suo Imperatori exhibent, quemadmodum & Caracallæ & Alexandro Magno fecerant.

4\. Pallas quæ in quarto nummo repræsentata est sic se habet in Caracallæ nummo supra exposito pag. 304. Quo loci diximus de Seleucia ad Calycadnum.

5\. De Hypæpis dictum est pag. 292. ad quod refertur Dea nuda in medio templo quam Venerem interpretor, *cuius dono*, vt inquit Stephanus, *mulieres Hypæpenenses supra cæteras erant formosissimæ.* Miror Cl. Tristanum hanc Dianam esse asseruisse, cum neque vbera, neque quæ ad venationem pertinent hic exhibeantur. De Vrbibus.

6\. PATARA quæ sextum nummum cudit vrbs est Lyciæ maritima in Asia prope Pamphiliam & Cariam: Arsinoë dicta est ab Ptolemæi Philadelphi vxore. Celebris erat ob oraculum Apollinis. *Pataram*, inquit Pomponius Mela, *nobilem facit delubrum Apollinis quondam opibus & oraculi fide Delphico simile.* Quare non mirum est si nummus Apollinem repræsentet, eumque vt vatem, Musarum habitu quem etiam induit dum ACTIVS dicitur in Augusti nummo. Laurus & tripus ad ipsum pertinet & serpens ei implicitus. Coruus frequenter Apollini dicatus est diciturque à Statio *comes obscurus tripodum.* Hunc Batto apud Callimachum muneri dedit qui viam ostenderet locum quærenti Cyrenæ condendæ, Lib. 1. cap. 15. Lib. 3. Thebaid.

Καὶ Λιβύην ἐσιόντι κόραξ ἡγήσατο λαῷ

Egregium typum exhibet ſeptimus. Gordianus vt Genius montem gerit in capite,quo Argæus ſignificatur,cui impoſita erat Cæſarea Cappadociæ metropolis. Non inuſitatum erat antiquis Deos pro montium Geniis vſurpare,imò pro ipſis montibus: ſic Iupiter Caſius pro Deo Caſii montis in nummo Traiani ſupra expoſitus eſt: ſic Argæus mons in nummis argenteis quos poſſidemus Pii Antonini & Seueri & Iuliæ, quos publici iuris facere cum reliquis noſtri Theſauri in animo eſt. 7.

COLOPHON quæ octauum nummum cudit vrbs erat Ioniæ in Aſia minori, quæ ſe cum ſex aliis Homeri natalitiis iactitabat. Apollo ſedens pro typo eſt, ex cithara & lauro ei ſacra dignoſcitur. *Apud Colophonios lucus viſitur Apollinis, fraxinis condenſus,* inquit Pauſanias. *Habebant etiam templum & oraculum Apollinis Clarii, ipſa antiquitate ſanctiſſimum.* Quis fuerit ille Callinicus Colophonienſis Prætor, nihil niſi ex hoc nummo didici. 8.

In Achaic. lib. 7.

Vicina METROPOLIS vt Colophon Gordiano ſuum nummum dicauit de illa dictum eſt pag. 305. cum nummum vulgauimus eodem prorſus typo & inſcriptione. Veriſimile eſt eumdem eius fuiſſe animum cùm & Caracallæ & Gordiano ad bellum Parthicum properantibus hos honores congeſſerunt. 9.

Decimi nummi typus egregius eſt. Tripodi vrna eſt impoſita è qua prodit palma. Vas à ſiniſtris collocatum eſt, à dextris quidem aliquid quod vetuſtas eripuit: hæc omnia ad ludos pertinent fortaſſis Apollinis. THESSALONICHE ad oſtium ſinus maris Ægæi in Macedonia. 10.

Hunc nummum Cl. Triſtanus ad Temnitas refert Ioniæ populos quamuis in eius nummo, vt etiam in meo, ΘΗΜΕΙΤΩΝ legatur, non ΘΗΜΝΕΙΤΩΝ. Mallem vtriuſque originem quærere apud Timum ſeu Temum Aſiæ propriæ vrbem quæ temporibus Tiberii terræ motu concuſſa & euerſa fuerat, deinde refecta. Sed aliud eſt in hoc nummo quod res noſtras antiquas ſummopere illuſtrat. Duarum Nympharum quæ pro typo ſunt, habitus ſimilis conſpicitur in nummis Sacro Senatui oblatis, cum hac inſcriptione ΙΕΡΑ CΥΝΚΛΗΤΟC. Duodecim huic dicatos ſcalpi ſupra curauimus pag. 4. inter quos hic vndecimum locum obtinet, eadem inſcriptione conſpicuum

ſpicuum

ſpicuum nempe ΕΠ. CT. AY. CTPATONIKIANOY TΗΜΕΙΤΩΝ, *Sub Pratore Aurelio Stratoniciano.* Hæc omnia locum dedere conie-cturæ, quam hic eruditorum cenſuræ lubens exhibeo, nempe hos omnes nummos Senatui dicatos temporibus Gordiani huius cuſos fuiſſe: conueniunt typus & inſcriptio vtriusque nummos illuſtrantes: conueniunt & facies, nec enim plurimùm mihi differre videtur Gordiani effigies ab ea quam finxerunt Senatui. Et quod rem mihi dirimere videtur,id eſt quod pleræque vrbes quæ vni nummos ob-ulerunt, alii etiam dicauerunt, Gordianum vt ipſum Senatum venerantes.

Ex quatuor huius tabellæ nummis vnus eſt, quem quantum potuit Cl. Triſtanus interpretatus eſt, Grifs inquit id fortaſſis indicat *Gordianus Romanorum Imperator Filius Serapidis*: laudo quidem ſolertiam, ſed ea non ſufficit: quamuis ampliorem ſuperaddere nequeam. Anni in nummo ſignati CCCVIII. ænigma penes ſe habent cuius ſolutionem non noui.

Cœteri vel annos imperii vel tribuniciæ poteſtatis exhibenr. Captiui iuxta trophæum victorias Gordiani demonſtrant, quas è Parthis reportauit.

Nummus hic ab Illuſtri Seguino iam vulgatus fuit. Iunonem pronubam interpretatur ſtantem in templo tetraſtylo habitu nubentis. Eius ſacra anniuerſaria nuptiarum ritu à Samiis celebrabantur quia apud eos adoleuerat, & Ioui nupſerat. Nummum in eius honorem cuſum ab iisdem Samienſibus inſcriptio docet, illam Imperatori ſuo dicantibus, pro more Græcorum. In Selečt. Numiſm.

De Abgaris Edessenorum Dominis Regibus & Phylarcis dictum est pag. 240. At iste qui hic signatus est tripliciter suam erga Romanum Imperatorem gratitudinem testatur, tùm eques, tùm pedes, tùm ad προτομάς scalptus, quod Galli vocant *en demy buste*. Triplex ille habitus denotat Abgarum omni officiorum genere Gordiano deuinctum, omnibus modis aut in pace aut in bello gratias acturum. Interpretatur Cl. Tristanus eum ab Artaxerxe fugatum à Gordiano restitutum fuisse, in cuius rei recordationem tot nummi cusi fuerunt. De Tiara seu Cydaride, tunica manicata quam de græca latinam fecerunt chiridotam, vt & de cœteris Magnorum
Lib. 4. cap. 3. Regum ornamentis, dixit abunde Theophylactus Simocatta, & post eum Brissonius, cùm egit *De regno Persico*. Quæ ad nummos antiquos spectant excerpsimus, ad illustrandum nummum Persicum quem volente Deo cis paucos menses in THESAVRO nostro vulgare propositum habemus.

Tranquillina Misithei filia fuit, vxor Gordiani. Plures exstant apud Gruterum inscriptiones illam celebrantes, in quibus interdum FLAVIA, interdum VALERIA, interdum FVRIA SABINA nominatur, certè in omnibus eius nummis quos vidi sic legitur ΦΡΟΥεια ΣΑΒΕΙνα ΤΡΑΝΚΥΛΛΕΙΝΑ. Tristano non placet lectio. *scribitur*, inquit, ΦΟΥεια: Fortassis quòd Furia fuerit nomen à Romanis sæpe vsurpatum,

sed

ſed omnes vt iam dixi conclamant nummi. De eius moribus & liberis penes Autores altum eſt ſilentium: SANCTISSIMAM nominant frequentes inſcriptiones, quare illam tanto patre & tanto coniuge dignam facile crediderim. Sanctitas priſcè pro caſtitate vſurpabatur, quam præcipuè viri laudant in mulieribus. Plinius Plotinam nuncupauit ſanctiſſimam fæminam, quod de paucis dictum eſt. Ad auerſas nummorum typos procedamus. In Paneg.

Illi certè tales ſunt quales nulli alii in tota nummorum ſerie: ad Epheſios quidem pertinent, ſed cum diuerſiſſimo Dianæ habitu. Ea enim vel in curru ſtat à ceruis velociter currentibus vecto, vel vni ceruo inſidet, vel pedes cernitur cum adſtante cane venatico. Vbique Epheſii ſignificantur Primi Aſiæ, quod Antoninus comprobat Epheſum nominans *Primam Metropolitarum* πρώτην τῶν μητροπόλεων Ἐφεσον. Stephanus *Illuſtriſſimam* illam nominat ἐπιφανεστάτην. In leg. obſer. Dig. de officio Proc.

Eidem Tranquillinæ hi tres nummi dicati ſunt, quam non Sabinam ſed ΣΑΒΕΙΝΙΑΜ nuncupant. De Chalcedonenſibus dictum eſt pag. 186. Vt de Apolline à cygno in cœlos delato.

Alter à Nicomedienſibus cuſus eſt de quibus etiam dictum eſt pag. 165. Serpens ille tot gyris circumuolutus eorum originem certè denotat quam ſupra declarauimus. Sed cur caput humanum ei eſt impoſitum mihi obſcurum eſt, niſi morem ſuſpicer Ægyptiorum ad Nicomedienſes etiam translatum eſſe, qui ſuas belluas cum capitibus humanis adorabant Διὸ εἰς τὴν θεοποιίαν παρέλαβον πᾶν ζῷον ϗ ὁμοίως πῶς ἀνέμιξαν θηρία ϗ ἀνθρώπυς καὶ πάλιν ὀρνέων σώματα ϗ ἀνθρώπυς &c. inquit Porphyrius. Cernitur etiam idem caput humanum anguino corpori impoſitum in Caracallæ nummo. Lib. 4. περὶ ἀποχῆς τῶν ἐμψύχων.

Perinthii frequenter Romanis Imperatoribus & eorum vxoribus ſuas dicauerunt monetas, exſtant plura exempla in ſuperioribus, præcipuè pag. 164. 185. & 188.

M. Ivlivs Philippvs Arabs, humillimo ortus loco fuit, patre nobilissimo latronum ductore, virtute rei militaris clarus, ordinis comes, dux & Præfectus prætorio creatus, cum Gordiano contra Persas profectus, Misitheum fraude necauit: post eius mortem à Gordiano tanquam parens dilectus, eumdem tandem interfecit, sibique imperium arripuit, Senatui scribens Gordianum morbo extinctum, se Imperatorem creatum ab exercitu. Deceptus Senatus credit, ipsumque Augustum appellat. Superbus erat qui se in nouitate atque enormitate fortunæ non tenuit: Oppidum à se nominatum Philippopolim in Arabia condidit sacramentis interuenientibus, amicitia cum Sapore constituta, belloque sopito Romam proficiscitur contra Decium tandem educens exercitum mente turbatus ac veluti furore percitus Veronæ cadit pulso amissoque exercitu. Tradunt illum à militibus interfectum medio capite supra ordines dentium præciso. Imperauit annis quinque, deinde inter Diuos cum filio relatus est. Christianum eum fuisse tradunt Eusebius & alii. Inscriptionem Veronæ exstantem ex annalibus Baronii excerpsit Zozimus. Gruterus:

ANNO CHRISTI CCLIII.
IMP. DIVVS PHILIPPVS SENIOR
VERONÆ ET ROMÆ IVNIOR
A SATELLIBVS INTERFICIVNTVR

Sibi prospiciant qui antiquam arbitrantur: sane cum Scaligero
In Euseb. suppotitiam puto, non is erat tunc temporis mos scribendi.

Duos Philippi nummos vulgabimus rem illuftrem demonftrantes. Ludos nempe fæculares & Imperatoris liberalitatem. De his fupra diximus pag. 158. Eorum quos Philippus celebrauit magnificentiam quodammodo defcribit Capitolinus his verbis, *Fuerunt* In Gordiano. *fub Gordiano Romæ elephanti triginta & duo, quorum ipfe duodecim miferat, Alexander decem; alces decem, tigres decem, leones manfueti fexaginta, leopardi manfueti triginta, belbi id eft hyænæ decem: gladiatorum fifcalium paria mille: hippopotamus & rhinoceros vnus: archoleontes decem, camelopardali decem, onagri viginti, equi feri quadraginta & cætera eiufmodi, animalia innumera & diuerfa; quæ omnia Philippus ludis fæcularibus vel dedit vel occidit. Has autem omnes feras manfuetas & præterea efferas, Gordianus parabat ad triumphum Perficum; fed votum publicum nihil valuit, nam omnia hæc Philippus exhibuit fæcularibus ludis & muneribus atque Circenfibus, cùm millefimum ab vrbe condita annum in confulatu fuo & filii celebrauit.* Ea ad vtriufque nummi interpretationem referantur, quam adhuc illuftranto alii quos penes me habeo in quibus legitur SÆCVLARES AVGG. I. II. III. IV. V. VI. cum variis animalibus tunc temporis productis, ET SÆCVLVM NOVVM, ET MILLIARIVM SÆCVLVM quamuis apud Occonem & alios MILLENARIVM non MILLIARIVM legatur. Eos autem ludos exhibuit Philippus fecundo imperii anno vel tertio, per tres dies continuos noctefue, quibus natum eft incendium. Locus Caffiodori hac de re fpectabilis: *Æmiliano & Aquilino Coff.* In Chronico. inquit, *millefimus annus vrbis Romæ expletus eft: ob quam folennitatem innumerabiles Philippus cum filio fuo beftias in Circo magno interfecit: ludosque in Campo Martio theatrales, tribus diebus ac noctibus populo peruigilante celebrauit &c.*

Philippi nummos hic habes quos Coloniæ in eius honorem cuderunt. Viminacivm in Mœsia iam pridem Gordiano suum 1.
nummum dicauerat, quem supra vulgauimus pag. 369. Idem typus occurrit, mulier nempe inter taurum & leonem de quibus ibidem dictum est.

Alter ab vniuersa Dacia videtur cusus absque vllius vrbis desi- 2.
gnatione. Obseruandum eundem typum etiam repræsentari in nummis Otaciliæ Seueræ, & eius filii Philippi iunioris. Galerus quo mulieris caput ornatum est, Dacis erat vsitatus: id probant plures nummi Decebalum Daciæ Regem sic exprimentes, & plures figuræ in columna Traiana, quæ bellum Dacicum à Traiano confectum egregiè repræsentat. An aquila & leo vtriusque animalis in illis regionibus prouentum significet, incertum est, sed certè ibi frequentes occurrunt. Leones & aquilas in Austria vidi è Transiluania abductas, quæ olim Dacia nuncupabatur. Vexillum illud meo iudicio aliquam legionem indicat, firmandæ contra barbarorum impetum prouinciæ in Dacia degentem. Characteres in eo conspicui De assequi non possum.

Tertius nummus templum exhibet quod Colonia Heluia 3.
Ioui Optimo Maximo Heluio dicauerat. Illud in nummis Seueri Caracallæ & Getæ supra vulgauimus. De ea dictum est pag. 281.

De Colonia Laodicea Metropoli supra dictum est pag. 229.
& de Colonia Damasco pag. 47. cur aries in eius nummo sit expres- 4.
sus non satis noui. 5.

1. Primus tabellæ nummus ad Zeugmatenſes pertinet de quibus dictum eſt pag. 223. Cur in ima nummi parte appoſitus ſit caduceus non facile eſt coniicere. Non me latet Clariſſ. Occonem & Triſtanum Philippo filio hunc nummum tribuiſſe qui forte vtrique dicatus eſt, ſed certè meus faciem exhibet ſexagenariam, & ideo ſoli patri competit, cum Philippus iunior anno ætatis duodecimo ſit necatus.

2. Alter ad Cyrreſtenſes. Iupiter in ſuo templo ſedet fulgur tenens quaſi miſſurus: de eo dictum eſt pag, 226. Hunc ſicut priorem aſſignauit Cl. Triſtanus Philippo filio, fortaſſis vtrique dicati ſunt, ſed certè mei Philippum patrem referunt.

3. Theſſalonicenſes tertium cudere,in quo Apollo nudus lauream tenens & vrna è qua palma certè ludos Pythios indicant. Figuram coram ipſo ſtantem refert Cl. Triſtanus ad Philippum; ſed cur orbem ab Apolline reciperet & id quod humeris geſtat: mallem eum Cabirum eſſe vel Philippum ſub Cabiri ſpecie, cui præcipuus iſtius regionis cultus deferebatur: Cabiros enim malleum vbique ſimilem humeris geſtantes repræſentauit antiquitas & præcipuè nummi: De iis vide pag. 291.

4. Phoceenſes quartum ſignauerunt: plures eorumdem nummos ſupra vulgauimus: vide pag. 292.

5. De Coienſibus dictum eſt pag. 43. Victoria gradiens lauream & palmam gerens Philippo gratulari videtur *ob pacatum Orientem & compoſitum*, vt loquitur Aur. Victor. De Cæſarib.

6. Hyrcanos demonſtrat quintus nummus: an ii ſint qui mari Caſpio nomen dedere,veriſimile eſt. Cl. Triſtanus arbitratur mulierem cum cane eſſe pro typo: pace eius dixerim Bacchus ſtat cantharum dextrâ tenens ſiniſtrâ thyrſum, pedes eius lambente tygride, ſimilem

typum

typum vulgauimus inter Aurelii nummos quem explicat inscriprio ΔΙΟΝΥCOC ΚΤΙΣΤΗC ΤΙΑΝΩΝ *Bachus conditor Tianensium.* vide pag. 247. Eum illustrant quæ dicta sunt pag. 224,

Septimus nummus triremem exhibet quam nondum in Ephe- 7. siorum nummis videram. Is quanrumuis integer in vna parre corruptus nomen eripit spectabile quod felicior quispiam coniiciet: cerrè pars superior Ephesiorum primatum significat. Dissimulandum non est hunc nummum posse tribui iuniori Philippo, nomina enim conueniunt deinde facies in eo expressa quæ iuuenilis videtur: at malui cum Occone errare, si quid sit erroris, quam in re incerta virum tam doctum reprehendere,

Octauus ad Pergam pertinet Pamphiliæ vrbem. Perga vel Pergæ 8. dicebarur, Asylum fuisse inscriptio docet, & ibi cultam Dianam, sicuti nummus supra vulgatus pag. 286. Quod hic ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ legatur fortassis ad exemplum factum est alterius nummi in Iulia in qua legitur ΕΦΕCΙΩΝ ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗC ΑΡΤΕΜΙΔΟC.

De Antiochia supra diximus. Senatus consulti notam hic latinis characteribus appositam esse notabile est, fortassis ob populorum erga eum reverentiam à quo etiam dialectum mutuabantur.

De Fortuna in Lectisternio cubanre diximus in nummis M. Aurelii pag. 246. Eadem occurrit etiam in Lucilla pag. 258. Cœtera annos imperii designant , qui in nummis frequenter notantur, Aquila & Iupiter summam Imperii Maiestatem designant.

Strabo. Plinius. Stephanus. Ptolem.

Mesambria vrbs est Mœsiæ ad Pontum Euxinum de qua passim apud antiquos. ΜΕCΑΜΒΡΙΑΝΩΝ in his nummis legitur non ΜΗCΑΜΒΡΙΑΝΩΝ vt scribunt quidam. Coloniam fuisse Byzantinorum & Chalcedonensium docet Herodotus , repugnantibus Stephano

Stephano & Strabone alium conditorem assignantibus. Postremus hic nomen ad verus Thracicum idioma reuocat, quo BRIA vrbs significatur. De Genio in auersa primi parte nihil supperit, de Serapide vbique terrarum ferè culto dictum est pag. 154. Cœterum illustres faciunt nummos coniugum facies, Philippi & Otaciliæ Seueræ. De hac nunc dicere ordo noster postulat. Lib. 6.

MARCIA OTACILIA SEVERA vxor fuit Philippi patris, mater iunioris. Hæc Christum coluisse fertur, & cum marito ac filio baptismate insignita, ab Origene edocta. Pauca de ea sciuntur, Scriptorum incuriâ. Primus nummus LVDOS SÆCVLARES celebrat quos edidit Philippus de quibus supra pag. 381. Ad id etiam refertur alter in quo scriptum est MILLIARIVM SÆCVLVM. alium plurimi notant autores in quo scriptum MILLENARIVM, at illum non vidimus.

1. Sicuti PROVINCIA DACIA suos nummos Philippo dicauerat, eumdem etiam honorem in Otaciliam Seueram eius vxorem congessit eodem planè typo, qui supra explicatus est. Coniectura est hanc ei fuisse patriam.

2. Nummus alter egregius quidem est, tùm propter falcatam Lunam cui imposita est Augustæ effigies, tùm propter templum illud rupi impositum in auersa parte. Tota inscriptio non legitur quæ tamen Berytum subindicat. Templum prorsus simile cernitur in

Ccc

Macrini nummo ſupra deſcripto pag.323. Quod ad Phanæam pertinet, Colonus agens boues aut coloniæ inſtaurationem aut reſtaurationem demonſtrat, quod Otaciliæ Seueræ deberi docet nummus. Notanda venit inſcriptio circum caput, M. OT. SEVERÆ AVG. M. C. quam ita interpretor Marciæ OTaciliæ SEVERÆ AVGuſtæ Matri Cæſaris.

COLonia DAMAſcus METRopolis in tertio nummo ſignata eſt. 3. Romanis eam paruiſſe indicant Romulus & Remus cum lupa lactante. LEGIO VII. vexillo inſcripta procul dubio Damaſci commorabatur, ſuæque fidelitatis hoc perhibet teſtimonium, cuius etiam per alios nummos quos vidi, Philippum certiorem fecerant.

Hæc tabella nummos Græcos exhibet eiuſdem Auguſtæ in quibus 1.
Photius. obſeruandum eam non OTACILLAM vocari ſed OTACILIAM. Primum quidem iam explicauit Cl. Triſtanus Apollinem ad Ierapolitanos Phrygiæ referens, quòd apud eos coleretur & antrum habe-
Strabo. lib. 13. ret præſtigiis ac miraculis clarum: ſic antiqui.

Hierapolitanis vicini Magnetenſes ſuam etiam Cybelem Otaci- 2. liæ Seueræ obtulerunt: de illis dictum eſt pag. 170.

Tertius nummus à Nicomedienſibus cuſus eſt bis Neocoris. 3. Serapis & Iſis illum ſummoperè illuſtrant, de quibus abundè ſupra dictum eſt.

Antiochienſes quemadmodum ſolebant tum Imperatoribus 4. tum eorum vxoribus & filiis ſuos nummos offerebant: De iis ſupra dictum eſt. ΜΗΤΡΟΛΟΑΩΝ interpretor Metropolitas Coloniæ.

Temnitenſes quintum nummum percuſſere: De iis dictum 5. eſt pag. 253. Veriſimile eſt hunc fluuium decumbentem eſſe eum qui Temnum alluit, Hermum ſcilicet, in Aſia propria ſatis celebrem.

. IVLIVS PHILIPPVS filius fuit Philippi Imperatoris & Otaciliæ Seueræ. A patre in consortium imperii adscitus est, & Romam adductus. Adeo seueri & tristis animi fuit vt iam tum à quinquenni ætate nullo prorsus cuiusquam commento ad ridendum solui potuerit, patremque ludis sæcularibus petulantiùs cachinnantem, quamquam adhuc tener, vultu notauerit auersato; quare ἀγέλαστος dictus est. Patre aduersus Decium profecto, hic Vrbi relictus est, vbi audita Philippi morte à Prætorianis militibus interficitur, annum agens duodecimum. Obseruandum eius nummos nullo discrimine à Parentis nummis differre, nisi illis interdum CÆSARIS dignitas apposita sit, his AVGusti: Cœteri eodem prænomine nomine & agnomine, interdum etiam faciebus, quamuis parens eo profectus fuerit ætatis quæ senem illum faceret, Filius verò nondum adolescens necatus fuerit.

Philippo filio non defuit PROVINCIA DACIA; eumdemque typum illi obtulit quem pridem patri Philippo & matri Otaciliæ Seueræ dicauerat.

EIusdem Philippi iunioris nummos aliquot Græcos hic expoſuimus. 1.
In Select. Numiſm. Primus ab Illuſt. Seguino vulgatus & explicatus eſt. Typus ſanè vt inſolitus ſic eſt elegantiſſimus. Tres Furias exhibet, ſorores ſceleris vltrices Deas; Alecto, Tiſiphone, Megæra ab antiquis vocabantur: *Tunicis ad talos demiſſis cingulo pectus incinctis* illas deſcribit Lib. 4. Geogr. Strabo, quas inſuper nummus terribiliores demonſtrat, ſerpentibus, tædis, flagellis, & ſtimulis quos habent præ manibus. Cur eæ ab Antiochenſibus in nummo ſignatæ, aut cur Philippo dicatæ, mihi quidem obſcurum eſt. Mos erat antiquis etiam iratis Diis templa dicare, aras erigere, victimas ſacrificare. Teſtes ſunt nummi Ve-Iouis, In Famil. Roman. Pauoris, Palloris, quos poſt Fulv. Vrſinum publici iuris fecimus. Febri etiam aras & templa erexerunt Romani, quò minus noceret. Valer. Maxim. Sic recentiores Indi Orientales Dæmones non honoris cauſa ſed timoris adorant: At de his ſatis.

Aram inter ſerpentes Cyziceni in ſuo nummo expreſſerunt: an 2.
ij Aſiam voluerint indicare quemadmodum Auguſtus fecerat eodem fere typo cum hac epigraphe ASIA RECEPTA: an aliquid aliùd difficile eſt conijcere: ii quippe ad littoris Propontidis oram quaſi Aſiæ limen occupant. De iis dictum eſt pag. 238. & 302. In qua nummum Caracallæ dicatum ſimilem vulgauimus.

De Hyrcanis ſupra dictum eſt pag. 383. Veriſimile eſt eos patri 3.
& filio eodem animo ſuos nummos dicauiſſe.

De Magnetenſibus etiam dictum eſt pag. 170. Typus binas 4.
aquilas exhibens, imperium orientale & occidentale non exhibuiſſe conſtat, cùm ante Theodoſium illius partitionis nullum exſtet veſtigium: niſi potentia imperii Romani ad vtrumque extenſa ſignificetur. Herodian. Caracallæ quidem & Geta inter ſe diſſentientes illam orbis diuiſionem tentauere, at precibus Iuliæ neutrum deſerere volentis, res infecta eſt.

Quid de Epheſiis dicendum eſt aut de Diana, quod prius nondictum fuerit? breuitati ſemper operam dedimus, quæ aut repetitione aut locis communibus offenderetur.

CNEVS MESSIVS QVINTVS TRAIANVS DECIVS Sirmiensium vico ortus Budalia quæ nunc Buda dicitur in Pannonia inferiori militiæ gradu ad imperium conspirauerat. Vir erat artibus cunctis & virtutibus instructus, placidus & communis domi, in armis promptissimus: quare Traiano adæquatus est, & nomen optimi Principis iudicio Senatus meruit. A militibus Illyricianis contra Philippos Imperator factus est, deuicto & occiso patre, à Senatu Augustus appellatus. Filium ETRVSCVM nomine Cæsarem fecit, quem paulo post aduersus Barbaros trans Danubium misit: Sequutus & ipse in acie cum filio necatus est, copiæ omnes prostratæ imperiumque Romanum Scythis & Getis despectui habitum corpusque paludis voragine absorptum, nec vsquam repertum est. Dicunt illum à Treboniano Gallo Duce limitis Mœsiæ proditum. Vixit annos L. imperauit biennio: In Christianos acriter sæuierat. Eius temporibus oppressi sunt duo imperium ambientes, Iotapianus seu Papianus & Priscus, quorum nulli exstant nummi. Decii hæc exstat inscriptio Tarracone in Hispania citeriori. Gruter. pag 275.

PIO ATQVE INCLITO DN. TRAIANO
NOBILISSIMO AC FORTISSIMO ET
FELICISSIMO CAESARI &c.

Liberalitatem exponit primus hic nummus, quam Tr. Decium erga populum Romanum exercuisse verisimile est, cùm imperium consentiente Senatu adeptus est. Plurima eiusmodi exempla supra vidimus. 1.

Alterum typum in quo Dacia baculum seu vexillum tenet cuius vertici impositum est asini caput perdoctè explicauit Cl. Tristanus. Asinus ἀντῆλον animal ab antiquis vocabatur, quod Homero locum dedit Aiacem inter præliandum asino comparare. Sic liber diuinus Iacobi & Liæ filium nominat Issachar seu asinum fortem, quòd constans esset firmus & intrepidus. Daci ideò fortassis dicti Asini quòd asinos haberent in vexillis: Illa autem in nummis Romanis repræsentatur in honorem Decii, qui Dacus erat: Dacia enim Transiluaniam Moldauiam, Valachiam, Hungariam & Pannoniam continet: Dicta est Felix in nummo argenteo quemadmodum Carthago, Ravenna. Huius postremæ nummum hic scalpi curauimus vrbis Genium ræpræsentantem. Optarem quidem, cœterarum similia monumenta nobis superesse quæ aut historiam aut geographiam possent illustrare. 2.

Epitet. lib. 1. c. 18. Lib. 11. Iliad. Genes. cap. 49.

3.

Tertius nummus Traianum Decium repræsentat sub habitu Genii exercitum Illyricianum tuentis, quemadmodum in alio nummo dicitur Genivs Illyrici. Apud Romanos omnia suum habebant Genium, qui Angelo custodi Christianorum non malè conuenit. In nummis legitur Genivs Cæsaris, Genivs Senatvs, Genivs Popvli Romani, Genivs Exercitvs &c. Illyricum autem ea est prouincia quæ ab Alpibus & mari supero ad Danubium extenditur; Ideo Decium celebrat in hoc nummo, & quod illius sit patria, & quod suorum militum virtute, ii enim fortissimi censebantur, Philippi exercitus fugatus fuerit & Decius Imperator factus.

Nouus typus prodit ab Antiochensibus, tria nempe signa militaria, quæ haud dubiè legiones indicant Antiochiæ commorantes. Interdum etiam earum leguntur nomina. Antiochias supra quadraginta commemorant Veteres; Earum nulli fortassis hic nummus conuenit propter appositum Coloniæ nomen, de qua nihil penitus in libris reperi. Characteres latini tum nummi scalptura illam deductam esse circa Danubii ripam subindicant, in Illyrico aut Dacia quòd satis Decio cœterisque eius nummis conueniret.

Præuium habui Cl. Tristanum in horumce nummorum explicatione, quare hæc gloria illi per me relicta sit: Septimiam Coloniam Resænesiorvm exhibent, quam vbi collocata sit nemo aut Historicorum aut Geographorum declarat. Pecaina legitur apud Ptolemæum, Lib. 5. c. 18. Pecina apud Stephanum, quam restauratam esse & coloniam factam ab Imperatore Seuero indicant eius nummi, quare dicta est Septimia. Sita est ad Tigris ripam in Mesopotamia prope Euphratis confluentiam : Locus ille est spectabilis tum propter deuictos Persas per Gordianum, tum propter ipsius Gordiani cædem à Philippo patratam, *cuius adhuc sepulchrum stat*, inquit Ammianus Marcellinus. Lib. 23.

1. Auersos typos breuiter exponam. Primus indicat coloniæ in-
2. staurationem cui aquila boum iugo superimposita imperium Romanum demonstrat. Eadem aquila occurrit in altero coronans figu-
3. ram sacrificantem, quam coloniæ Genium esse verisimile est. Vexillùm quod in tertio expressum est, legionem denotat coloniam aduer-
4. sus Parthorum impetum firmantem. Quartus templum demonstrat cuius ianuam occupat noctua, indicando Mineruæ cultui. figura virilis palmam tenens Tigrim repræsentat qui vrbem alluit. Quintus figuras duas exhibet sacrificantes, quas Palladem & Genium Resainæ possumus arbitrari. Ara concordiam, trophæum victorias denotat, quod limitibus vtriusque imperii convenit Romani & Persici. Cur Centaurus ad Persas referatur sane nescio.

Easdem figuras ſacrificantes,exhibet hic nummus,ſed hic prioribus longe eſt illuſtrior: Facies enim habet coniunctas Traiani Decii & eius filii de quo ſuo loco dicetur.

Nullus occurrit in hac tabella nummus quorum typos in ſuperioribus non vulganerimus, quare ab vberiori interpretatione abſtinebimus.

Salluſtia Barbia Orbiana vxor fuit Traiani Decii & mater Q. Herennii Etruſci. De ea altum eſt apud Hiſtoricos ſilentium: Inſcriptionem commemorat Gruterus eius nomina celebrans.

Gnaeæ Seiæ Herenniæ
Sallvstiæ Barbiæ Orbianæ
Avg. Conivgi Domini Nostri Avg. &c.

Concordia ſedens in auerſo nummo nihil peculiare indicat, præter domeſticam tranquillitatem,cuius monumenta vxores Imperatorum poſteris ſignificare conabantur.

Decii filius fuit QVINTVS HERENNIVS ETRVSCVS MESSIVS DECIVS & Barbiæ Orbianæ. A patre primùm Cæsar dictus est deinde Augustus, cùm ad expeditionem Gothicam properaret: nummos habeo vtramque dignitatem seorsim indicantes. Obiit in primo conflictu fortiter pugnando contra Gothos, anno imperii secundo. Deciorum mortem plerique illustrem ferunt, namque filium audaciùs congredientem cecidisse in acie, patrem autem cùm perculsi milites ad solandum Imperatorem multa præfarentur, strenuè dixisse, *Detrimentum vnius militis parùm videri sibi*: ita refecto bello cùm impigrè decertaret, interiisse pari modo. Victor.

Imperatorum Augustorum filios frequenter dictos esse PRINCIPES IVVENTVTIS declarant plures nummi, vnum adhuc exemplum tradit primus tabellæ nummus.

Nummus alter Mercurium exponit caduceo conspicuum & crumena: De caduceo trita res est. Crumenam ideo Mercurius tenet quòd ipse aurum seu auri commercium & vsum primus inuenerit, quare ab Ægyptiis *Aureus Deus* dictus est. *Mercurium Deum lucri dicunt, vnde & cum sacculo pingitur*: Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι καὶ τὸ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν: ὅθεν καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον μάρσιπον. Codinus in Cõstãtinop.

De Prouinciæ Mœſiæ ſuperioris Colonia Viminacio ſupra dictum eſt, pag. 369. At quo tempore Etruſco oblatus eſt nummus? certè nummos vidi in quibus ſeorſim ab eadem colonia Viminacio aut Cæſar aut Auguſtus nominatur: ergo poſtremis temporibus.

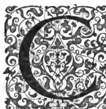

Vnus eſt ex his nummis qui explicationem mereatur,cœteris typis ſupra declaratis. Cl. Triſtanus poſt Ptolemæum, Salem vrbem collocat in mediterranea parte Hyrcaniæ. Decius iunior ſacrificare videtur,manu quidpiam ex patera in aram fundens. Arbor quæ hic eſt appoſita, vel ſiluas iſtius regionis indicat, vel ad Deum referenda eſt, cui ſacrificabatur: quem Apollinem poſſumus ſuſpicari ob vicinam laurum. Cœtera ſunt obſcura, præcipuè de Dorilao in nummo ſcripto.

AIVS VAL. HOSTILIANVS MESS. QVINTVS Traiani Decii certè filius fuit, sed an à natura, an naturæ vices supplente adoptione, incertum est & obscurum, propter dissentientes hac de re Autores, Victorem præcipuè, Zosimum, Iornandem, Cassiodorum, Zonaram & alios. Dicunt illum Barbiam Orbianam Decii filiam in vxorem duxisse, eumque generum factum adoptatum fuisse. Nummum habemus ad hanc rem plurimùm facientem, in quo tum Etruscus tum ipse Hostilianus faciebus iugatis primam partem occupant, ambobus in eo dictis Cæsaribus, eum infra scalpi curabimus. Leguntur apud Gruterum inscriptiones Valentiæ Pag. 294. in Hispania repertæ, quæ eorum dignitatem denotant.

Q. HERENNIO ETRVSCO	C. VALENTI HOSTILIANO
MESSIO DECIO	MESSIO QVINTO
NOBILISSIMO CÆS.	NOBILISSIMO CÆS.
PRINCIPI IVVENTVTIS	PRINCIPI IVVENTVT.
VALENTINI VETER. ET VETERES.	VALENTINI VETERANI ET VETERES.

Postquam Patres, hoc est Senatus, Traianorum exitium compererunt, GALLO & HOSTILIANO augusta imperia decernunt: at hic paulò post pestilentiâ atrocius sæuiente, Romæ interiit. Rari sunt eius nummi ex quolibet metallo.

Hostiliano suum obseruantiæ testimonium obtulit Colonia VIMInacium: de ea dictum est pag.369. Obseruandum hunc typum similem occurrere in Traiani Decii & Etrusci nummis iisdem temporibus expressum; Hostilianus enim in eo tantùm CAESAR indigitatur, quare trium illorum Principum non modo concordia sed & affinitas suspicitur,& quodammodo probatur. Quid significet AN.XII. in nummo signatum non satis video, id enim ad annum duodecimum referri nequit: nec etiam ad ANNONAM, vt quibusdam placet.

Hic nummus affinitatem Etrusci & Hostiliani arguit vt supra dictum est. COL. ÆL.K. designat vt arbitror COLONIAM AELIAM CAPITOLINAM, quæ Hierosolyma est. De ea dictum est pag.196. Cætera non satis liquent ob nummi detrimentum.

C. Vib. Trebonianvs Gallvs patritia familia ortus, Dux limitis Mœſiæ à Decio factus, poſt eius mortem à legione quæ à Scytharum prælio reſidua erat, Impetator eſt electus & à Senatu Auguſtus nominatus eſt. Dicitur proditione imperium arripuiſſe, & fœdere cum Scythis victoribus facto eis ducentarum drachmarum aurearum tributum perſoluiſſe: quo tamen inſolentiores facti in Thraciam, Macedoniam, Græciam & Aſiam impetum fecerunt, ſed repreſſi ab Aemiliano Mœſiæ limitis Duce, non ſine magna cæde in ſolitudines ſuas redire coacti ſunt. Is re feliciter geſta, Imperator ab exercitu appellatur, contra quem Gallus Voluſiano ſuo filio in conſortium imperii adſcito & ſecum ducto profectus eſt. Vterque cæſus eſt à propriis militibus Aemiliano fauentibus, apud Interamnam. Vixit an. XLVII. regnauit II.

1. 2. Provincia Dacia & Colonia Viminacium omnibus Imperatoribus à Gordiano; ſuos nummos dicauere, eos quos in honorem Galli cuderunt hic habes: De iis ſupra dictum eſt. Annos infra poſitos non intelligo, cum Gallus biennio tantum regnauerit, & in nummo tredecim notati ſint.

Tertius nummus Coloniam Damascum Metropolim Syriæ 3.
demonſtrat : ſed quid ſignificet illud animal cum iacente puerulo & fortaſſis lactante, non ſatis video, felicior adipiſcetur.

Quartus ab eadem Colonia Damaſco cuſus eſt. Vexillum ſtat 4.
cum binis aquilis, quod ſecuritatem imperii Romani demonſtrat, valentibus Imperatoribus, valente exercitu. Obſeruandum tunc temporis Damaſcum Voluſiano nummum ſuum dicaſſe eodem prorſus typo: illum habemus & ſuo loco vulgabimus.

Quintus à vicina Tyro percuſſus eſt: illam non modo chara- 5.
cteres ſignati indicant, verum & conchile purpuræ, quod in Tyrienſibus nummis perpetuô occurrit. Bos coloniæ ſimbolum eſſe nemo non nouit, vt vexillum legionis alicuius indicium. Characteres
In theſauro. appoſiti III. tertiam indicant, quæ in honorem Gallorum Gallica dicitur; quid enim aliud Gal. ſignificaret. Deinde tertiam Gallicam legionem ex inſcriptione antiqua commemorat Goltzius.

Nummus hic vtriuſque Imperatoris effigies præ ſe fert, patris Treboniani Galli & Voluſiani filii. Ab Antiochenſibus cuſum eſſe inſcriptio docet, de quibus ſupra dictum eſt. Orontes fluuius qui Antiochiam alluit, Cybeles pedibus ſubiectus videtur.

Aſpendium vrbs eſt Pamphyliæ ad Eurimedontem fluuium, non procul à mari Pamphylio dicto. Cur luctantes in ſuo nummo Treb. Gallo dicato ſignauerit, mihi obſcurum eſt.

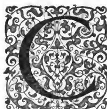
Nicæenſium & Byzantinorum communitatem hic habes, ſed quales fuêre iſti Nicæenſes? coniectura eſt de Bithynis, ob viciniam. Piſces hos pelamides eſſe veriſimile eſt, de quibus dictum eſt in Plotinæ nummo, pag. 183.

Aquila nihil ſignificat præter imperium Romanum & eius potentiam: eum typum qui frequenter occurrit in nummis frequenter etiam prætermitto.

Caivs Vibivs Volvsianvs Treboniani Galli filius vulgò perhibetur; A patre Auguſtus ſecum vnâ dictus eſt: & contra Æmilianum ductus. Ambo ciuile bellum molientes, vt inquit P. Diaconus, ab exercitu ſuo cædunrur. Iſti nihil omnino clarum geſſerunt; ſolâ peſtilentiâ & morbis atque ægritudinibus noti, quòd nulla fere prouincia Romana, nulla ciuitas, nulla domus fuit, quæ non illâ generali peſtilentiâ correpta atque vaſtata ſit. Ambo in Chriſtianos ſæuiere.

Nummos Latinos Voluſiani lubens omittam,quòd eorum typi in aliis Imperatoribus ſæpe occurranr. Colonias duas hic apponi curaui quemadmodum iam ſcalptæ ſunt inter eius parentis Treb. Galli nummos, nimirum Colonia Viminacium & Colonia Damaſcus Metropolis,de quibus dictum eſt pag.369. Obſeruandum hunc poſtremum nummum ita circum caput inſcriptum eſſe, Imp. Gallo Volossiano Avg. Hic luber aliquid ſcribere de tot nummis qui ſimiles occurrunt in diuerſis Imperatoribus eodem tempore regnantibus: Veriſimile eſt prouincias vtroſque ſic ſuos Dominos & ſuos

Auguſtos

Auguſtos appellaſſe, eoſdem honores illis congerendo. Plurima edidimus exempla paris venerationis indices, Aurelio & Vero, Balbino & Pupieno, Caracallæ & Getæ, quod nunc etiam confirmatur ex Treboniani Galli & Voluſiani nummis. Quod ſi iſtius generis omnes nummos producere non poſſim, nemo me opinor ideo accuſabit, cùm eorum iacturam ſola temporum iniuria efficere potuerit; Deinde quis eos tandem publicos eſſe futuros negare audebit? Sane plures reperi quorum nulli libri nulli Autores mentionem fecêre. quare neminem fore arbitror qui meam in hiſce rebus quantulamcumque felicitatem, meamque erga Rempublicam litterariam obſeruantiam damnare poſſit, quique laudem aliquam deneget: maiorem iis referam qui plures vulgabunt.

Nicæenſium nummus Voluſianum celebrans idem probat argu- 1.
mentum. Ipſi enim ſupra vulgato nummo quamuis diſſimilis typi Treb. Gallum iiſdem temporibus ſunt venerati. De iis ſupra dictum eſt.

Colophonii duos egregios ſequentes nummos percuſſerunt: 2.
De iis vt de Apolline qui pro typo eſt, dictum eſt in Gordiani num- 3.
mis pag. 376. Quinam fuerint CLAUDIUS ille CALLISTVS & AVRELIUS ATHENIENSIS, non facile eſt dicere. Spectanda venit illa ſcribendi formula quæ non frequenter occurrit in nummis antiquis, nempe ο & ʏ coniunctos eſſe ita vt ex vtroque charactere euadat diphthongus ȣ vno tantum ſignata.

Phaneæ Palæſtinæ vrbis plures nummos ſupra declarauimus. de ea diximus pag. 242. At typum huic ſimilem vulgauimus inter Macrini nummos pag. 323.

HERENNIA ETRVSCILLA filia fuit Traiani Decii, vxor Volusiani: de eius moribus silent Autores. Eius PVDICITIAM & Fœcunditatem celebrant nummi antiqui : at inter illos eminet quem hic sculpi curauimus. Sedet Augusta sub habitu Deæ Pudicitiæ inter duas Deas stantes, quibus ex caduceo & serpente Pacem & Salutem significari arbitror. Eumdem typum habeo in nummo cuius moles, pondus & integritas pretium adaugent.

COLONIA VIMINACIUM nulli fere hisce temporibus defuit : non mirum si filiæ & vxori Imperatorum suos nummos dicauerit, ei præcipuè quæ Traianum Decium patrem habuerat quem genuisse & educasse Dacia gloriabatur. In ea autem Viminacium, vt supra dictum est.

Tres nummos Græcos in honotem Hetenniæ Etruſcillæ cuſos ex- 1.
hibet hæc tabella. Primus ad Reſænenſes pettinet Tigrim accolentes, de quibus dictum eſt pag. 391.

Altet Dianam celebrat, ſed nomen populi qui nummum per- 2.
cuſſit ex detrito nummo non licet aſſerere.

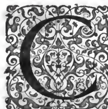
Aquila quæ eſt in tertio, ſeu fulgute ſeu coronâ nonniſi ſum- 3.
mam potentiam demonſtrat. Duo adhuc occurrunt in hoc nummo notatu digna, ptimum eſt quod duplici dialecto inſignitus ſit, S C. Romanè Senatus conſultum indicat, cœtera Græca ſunt: alterum quòd Tribunicia poteſtas in nummo Auguſtæ ſignata ſit; id certè ratum eſt cum honos iſte non niſi viris conceſſus fuerit.

C. Ivlivs Æmilianvs in Mauritania ortus cœpit à pueris ſtipendia mereri: Dux limiti Sarmatico in Mœſia à Decio præpoſitus & à Treb. Gallo non ſubmotus. Scythas non modo fugauit ſed & magna ex parte profligauit. Poſt victoriam præmiis perſolutis Imperator ab exercitu appellatus eſt. Ad hos motus opprimendos Gallus cum filio Voluſiano profectus eſt, ſed vterque cæſus eſt. Aemilianus Senatui ſcribens docet ſe Imperatorem lectum, promittit liberaturum Thracias & Meſopotamiam atque Armeniam recuperaturum: ſed interea Alpini milites Valerianum eligunt Imperatorem. Hoc nuncio accepto, Aemilianum milites, ne ciuili bello ſe conficerent, occidunt ad Spoletum, Valeriano cenſorio ſe tradentes. Imperauit menſibus III. Vixit annos XLVI.

D. N. C. AEMILIANO
FORTISSIMO PRINCIPI
HERCVLI CONSERVATORI
L. VIRIVS PAVLLINVS V.C.
COMES DOMESTICORVM.
PRÆFAT. VRB. D.N.M.
Q. EIVS.

Ad illum attinet hæc inſcriptio quæ nummum eius argenteum explicat, in quo HERC. CONSERVATORI.

Hos nummos non ita commendant typi, ſed raritas. Aemilianus enim, ex breuitate imperii id coniicitur, rarus eſt in nummis antiquis, quem ideo frequentiſſimè ſuppoſititium habent in cimeliarchiis. Hi ſunt autem tum antiquitate tum integritate conſpicui, de quorum auerſis partibus nihil eſt quod dicendum habeam ſupra id quod iam dictum eſt, aut cuiuſque coniecturam.

De Provincia Dacia & de Colonia Viminacio nihil ſuppetit 1. quòd prius non dictum fuerit. Vnum dicam, Coloniarum 2. nummos penes Romanos Imperatores longè rarius habendos eſſe ſi eorumdem latini & ſoliti nummi rari ſunt: id in Aemiliano occurrit.

Tertius longè rarior qui characteribus rudioribus ſcriptus & 3. ſcalptus Damaſcum indicat, cum deſignatione ludorum ibi celebrari ſolitorum in honorem Apollinis: vrna è qua palmæ prodeunt nihil aliud deſignat: Senatus-Conſulti notam appoſitam eſſe notabile eſt, cùm ea rariſſimè ſcalpta ſit in Coloniarum nummis. Diſſimulare non poſſum hunc nummum ad Aemilianum fortaſſis non pertinere, characteres enim circum caput poſiti, quamuis ſatis integri, quodammodo confuſi videntur. Deinde caput ornatum eſt coronâ radiatâ, quæ in cœteris eius nummis æneis non occurrit. At in re incerta, conieci: feliciùs alter rem indicet: ſed certè nummus eſt illuſtris. Narrat

In Gallien. Treb. Pollio temporibus Gallieni AEMILIANVM *apud Ægyptum ſumpſiſſe imperium occupatis horreis multa oppida malo famis preſſiſſe ſed tandem victum, ad Gallienum miſſum eſſe.* In eius honorem fortaſſis Damaſcus nummum cudit; locorum enim vicinia aliquod beneficium illiuſque gratam teſtificationem potuit efficere.

IMP. LCINIVS VALERIANVS ſtolidus & iners, à Victore dictus eſt, neque ad vſum aliquem publicum officio, ſeu conſilio, ſeu geſtis commodus. At cœteri ſcriptores eum nobili progenie ortum aſſerunt, vita & moribus laudatis doctrinâ clarum, exemplum antiquitatis, ad omnes dignitatum gradus perueniſſe & per LXX. annos vitæ probitatem in eo fuiſſe conſpicuam. Cenſoriam poteſtatem ab vniuerſo Senatu delatam per Tr. Decium accepit. Cùm Imperator factus eſſet maximam de eo ſpem Fortuna fefellit: nam in Perſidem profectus, in poteſtatem hoſtium deuenit, fraude captus à Sapore Rege, ignobili miſerâque ac perpetuâ ſeruitute apud ipſum conſenuit: nam quoad vixit Rex Sapor pedem ceruicibus eius imponens equum aſcendere ſolitus pro ſcabello eo vſus eſt. Tandem quod Odenatus pro Imperatoris Romani libertate feliciter pugnaret, Sapor Valerianum crudeliſſima morte, à ceruicibus cute ad imos pedes detracta, necauit. Anno æt. LXXVI.

Plures coloniæ nummos Valeriano dicauerunt, vel mores suos 1.
seruantes, vel beneficiorum à Valeriano acceptorum gratias agentes, vel ei vota offerentes. VIMINACIVM cum solito typo in primo cernitur, quemadmodum in omnibus ferè Imperatoribus à Gordiano. De eo dictum est pag. 369.

COLONIA IVLIA AVGusta FELIX BERYtus in secundo significatur, de 2.
qua abundè dictum est pag. 39. Verisimile est percussum fuisse nummum cùm Valerianus ad Persas tenderet. Typus egregius est & & nummus integerrimus. Inter nummos Caracallæ vnum eiusdem Beryti coloniæ vulgauimus pag. 299. in quo similis fere typus sed in medio templo exhibetur.

Sequentes duo ad Tyrum pertinent, de qua multoties supra di- 3.
ctum est præcipué pag. 166. Quarti, typum ad historiam Stratonis 4.
Lib. 18. reuocat Cl. Tristanus quam ex Iustino desumpsit, *Cum ille velut occisos alienasset, seruisque de statu Reipublicæ deliberantibus placuisset regem ex suo corpore creari, eumque potissimum quasi acceptissimum Diis qui Solem Orientem primus vidisset, rem ad Stratonem, hoc enim ei nomen erat, dominum occultè latentem detulit. Ab eo formatus cum medio noctis omnes in vnum campum processissent, cæteris in orientem spectantibus, solus occidentis regionem intuebatur. Id primùm aliis videri furor, in occidente Solis ortum quærere: vbi vero dies aduentare cœpit, editissimisque culminibus vrbis oriens splendere exspectantibus aliis vt ipsi Solem adspicerent, hic primus omnium fulgorem Solis in summo fastigio ciuitatis ostendit. Non seruilis ingenii ratio visa, requirentibusque autorem, de domino confitetur. Tunc intellectum est quantum ingenua seruilibus ingenia præstarent, malitiàque seruos non sapientià vincere. Igitur venia seni filioque data est, & velut numine quodam reseruatos arbitrantes, regem Stratonem creauerunt &c.* Caput enim radiis ornatum Solem esse Cl. Tristanus arbitratur, qui cum oritur sic in demissa orbis parte vt in imo nummo cernitur: ædificium seu portam Tyrum repræsentare cui insidens Strato Genium vrbis muliebri figura personatum alloquitur, seque primum Solem orientem vidisse prædicat, quare consentiente Tyriorum plebe, Rex illis creatus est. Rusticus terram fodiens & copiæ cornu fertilitatem indicant. Si non placeat ænigmatis solutio, felicius soluat quispiam. Conchile in tertio expressum ad purpuram, vt sæpe diximus, refertur. Cœtera in rarissimo nummo expressa iam vulgauimus inter Alexandri Seueri numismata, pag. 349.

1. Colonia Augusta Troas hos duos nummos percussit. Primus quidem indicat Romæ originem eo typo quem etiam sibi sumpsit Roma, fratribus Romulo & Remo lupam lactantibus; quem vulgauimus pagina huius Operis secunda.

2. Typus sequentis admodum est insolitus. Victoria orbi innixa ambabus manibus tenere & firmare videtur aliquid capiti impositum clypeo simile. Certe res est egregia sed quam interpretari non valeo.

Hos omnes typos ad Ephesios referri ex Diana & inscriptione certum est. De iis frequenter supra diximus. Septimus & octa-
7.
8. uus nummus docent Dianam interdum Fortunam dictam fuisse, quemadmodum culta fuerat sub habitu Iunonis, Naturæ, Isidis, Veneris, & Cybeles. Græci pro placito Theologiam suam mutabant, suis Diis quaslibet dotes tribuentes, cum iis indigerent. Venerem fingebant pudicam cùm lasciuam neglexerant. Iouem adorabant iratum, si beneficiis non afficerentur. Solem & Neptunum colebant cùm vbertatem & diuitias eis debere simulabant. Valeriano militanti & contra Persas proficiscenti suam Dianam non venatricem obtulerunt sed Dianam Fortunam, quæ prosperum belli euentum portenderet. Conspicuus est postremus nummus in quo ΤΥΧΗ vtriusque habitum explicat. Gregor. Gyrald.

Typum profectò eximium exponit primus hic nummus, siue 1.
Charites siue Nimphæ censeantur. Eæ sunt quæ quidquid apprehendunt venustant, quare nudæ pinguntur. De iis adi doctissimum Gyraldum. A Iuliensibus colebantur & Valeriano offeruntur, fortassis cùm contra Persas pugnaturus proficisceretur. Iulis autem vrbs insulæ Ceæ in mari Aegæo. Ἰουλὶς πόλις ἐν Κέῳ τῇ νήσῳ, ἀπὸ Ἰουλίδος κρήνης, inquit Stephanus: *Iulis vrbs in Cea insula ab Iulia fonte dicta.* Iulienses posset quis reuocare ad Byzantinos qui Romani dicti sunt, & adhuc hodie *Romeli*, deducto nomine ab Iulo gentis conditore. Controuersiam dirimit Heraclides illam Hydrussam nominans, ex qua Nymphas quæ eam tenebant à leone terrefactas in Carystum quæ in Eubœa est traiecisse scribit. Quid nummo proximius, id enim situm loci demonstrat & typum quem occupant Nymphæ.

De Diis Gentium.

In Politiis.

Nummus alter ab Amphipolitanis cusus est: Eos autem Syriacos 2.
fuisse arbitror ex nummi scalptura & ex Diana polymamma quam Serapis tenet præ manibus. Deum sedentem Serapidem interpretor ex modio caput ornante. Amphipolis erat etiam in Macedonia propè Strymonicum sinum.

MARINIANA Valeriani fuit vxor altera, ex quo Valerianum genuit qui cum Gallieno imperauit: ea fortassis Marini filia fuit qui Philipporum temporibus degustauerat imperium. De eius moribus nihil apud antiquos Autores reperi. Pauo qui auersam nummi partem occupat Augustarum animas in cœlos deferre simulabatur, quemadmodum Aquila Imperatorum: quod frequenter in nummis antiquis occurrit.

IMP. LICINIVS GALLIENVS Valeriani filius fuit, primùm à Patre Cæſar, deinde Auguſtus eſt appellatus: præclara plurima geſſit; Erat enim in eo ſubitæ virtutis audacia, nam aliquando iniuriis grauiter mouebatur. Oratione, poëmate, atque omnibus artibus clarus fuit, & ingenioſiſſimus. Patre capto cùm reliqui mœrerent, ipſe lætatus eſt; excuſſo ceruicibus iugo paterno, vino, mulierculis, popinis, lenonibus ſe totum dedit. Eius temporibus triginta propè tyranni in oriente & in occidente imperium adipiſci conati ſunt, quorum nummos pleroſque vulgabimus: Exoſus tandem fere omnibus à propriis Ducibus & militibus prope Mediolanum interemptus eſt, ætatis anno L. imperii decimo quinto. Ingens tum exorta militum ſeditio, Imperatorem ſibi vtilem, neceſſarium fortem, efficacem dicentium, raptum; pecuniarum largitione Claudius illos ſedauit. Natum abdomini & voluptatibus dies & noctes vino ac ſtupris dicunt perdidiſſe orbem terrarum. In eius arcu adhuc exſtat Romæ hæc inſcriptio à Grutero commemorata.

GALLIENO CLEMENTISSIMO PRINCIPI
CVIVS INVICTA VIRTVS SOLA PIETATE SVPERATA EST
ET SALONINÆ SANCTISSIMÆ AVG.
M. AVRELIVS VICTOR DEDICATISSIMVS
NVMINI MAIESTATIQVE EORVM.

Secundum hunc nummum ad Gordianos Africanos reuocauit Cl. Triſtanus, procul dubio ex detriti alicuius inſcriptione quam coniicere non valuit. Noſter etenim CONCORDIAM AVGVSTORVM declarat & apertè vultum Valeriani patris Gallieno oppoſitum exhibet. Auguſtum hunc ille declarauerat, antequam ad Perſas proficiſceretur: Liberalitatis quæ vel Deâ vel figuris demonſtratur, mentio frequens eſt apud antiquos; ſed eam eſſe arbitror quam ante diſceſſum Patris exercuit. *Congiariis populum molliuit*, inquit Treb. Pollio, quod ad nummum noſtrum referri poteſt.

Zoſim. lib. 1.

In Gallien.

Cum Cl. Triſtano hunc nummum ad Gallienum pertinere arbitror quamuis alii, Octauio Auguſto tribuerint: conuenit enim facies tametſi radiis Solis ornata & in Genii modum aliquid gerat in capite. Gallienum vt Solem videri voluiſſe exponit Treb. Pollio his verbis: *Statuam ſibi maiorem coloſſo fieri præcepit Solis habitu: ſed ea imperfecta periit: tam magna denique cœperat fieri vt duplex ad coloſſum videretur.* Cur eum etiam in nummis non eſſet imitatus. GENIVS Populi Romani hic cenſetur tum inſcriptione tum turri capiti eius impoſito quæ mole ſua maximam vrbem denotat, Romam ſcilicet. Auerſa facies coronam ſuppeditat ipſi fortaſſis delatam quaſi Genio Vrbis cum in illam magnificè intraret, quod videntur innuere hi characteres INT. VRB. Geniis frequenter comparatos fuiſſe Romanos Imperatores probant infiniti poſteriorum temporum nummi.

Illuſtris eſt in hoc numiſmate vtriusque faciei inſcriptio. Gallienvm Avguſtum compellat in accuſatiuo caſu Populus Romanus, quaſi poſt erectam illi ſtatuam. Illuſtrior Dea Hygiæa quæ auerſum typum occupat Ob Restitvtionem Salvtis. Scribunt Hiſtorici poſtremis illis temporibus peſtem per totum terrarum orbem ita ſæuiiſſe, vt nulla ferè prouincia Romana, nulla ciuitas, nulla domus fuerit, quæ non illâ generali peſtilentiâ correpta atque vaſtata ſit. Orosius. l. 7. c. 21. At Gallieno imperante *Tanta peſtilentia exſtiterat vt vel Roma vel in Achaicis vrbibus, vno die quinque millia hominum pari morbo perirent*, inquit Treb. Pollio. Eam tamen minus paulò poſt deſæuiiſſe In Gallien. lib. 7. c. 22. docet Oroſius his verbis: *Roma autem à Senatu Gallienus Cæſar creatus manſit in regno annis quindecim, reſpirante pauliſper ab illâ ſupra ſolitum iugi & graui peſtilentiâ humano genere.* Poſſet etiam hic nummus reuocari ad aliquam ægritudinis reſtitutionem à Gallieno perceptam ſicuti in ſuperioribus nummis vidimus præcipuè Antonini, Aurelii & Commodi. Eodem typo iam vſi erant Romani, quemadmodum videmus in gente Acilia in cuius tertio nummo Manius Acilivs ſignatus eſt, qui tunc temporis III. Vir erat Valetvdinarius: de quo vide Familias noſtras Romanas pag. 4. Tanti autem æſtimabant Veteres proſperam valetudinem, vt eam optimum naturæ donum ſæpe vocauerint, abſque quo cœtera veluti languerent. Amicis ſibi inuicem ſcribentibus pro votis ſolitum erat ΥΓΙΑΙΝΕΙΝ, quod vnum ſolum à Pyrrho Deos precante, omiſſis victoriis & triumphis flagitabatur.

I. Colonias quæ in honorem Gallieni nummos percuſſerunt exponit hæc tabella. Primus nummus à Dacia vniuerſa quemadmodum prioribus Imperatoribus Gallieno dicatus eſt de qua ſatis in ſuperioribus.

Sequentes duo pertinent ad Coloniam Iuliam Auguſtam 2.
Felicem Heluiam de qua dictum eſt pag. 281. & alibi. Spectandæ 3.
veniunt Gallieni & Saloninæ facies ſeſe inuicem reſpicientes: hanc ſub habitu Genii exprimit caput turritum, illum quaſi Mercurium indigitat caduceus retro poſitus: qui typum prioris etiam occupat. Nummus alter Gallieni ſed græcus Mercurium exhibet propter quem obſeruandum nullum fortaſſis fuiſſe Romanum Principem qui pluribus Diis ſuam religionem nummis teſtatus ſit. Habemus enim Gallieni nummos quorum partem poſticam occupant Iupiter, Neptunus, Mars, Mercurius, Diana, Minerua, Sol, Vulcanus, Hercules, Victoria, Bacchus, Deus Auguſtus, at ſuper cœteros Apollo quem diuerſis agnominibus & diuerſo habitu exprimunt nummi. Veriſimile eſt iſtum Deum vt ſummum Medicum, Oratorem, Poëtam, Vatem, Muſicum, Sagittarium coli, quorum exercitationibus lubens Imperator ille dabat operam.

Poſtremi duo ad Col. Avg. Troadem referuntur, de qua 4.
abunde dictum eſt: quarti typus iam ſcalptus eſt, pag. 235. 5.

Hæc tabella ad Epheſios pertinet diuerſo habitu ſuam Dianam fingentes. Supra cœteros ſpectabilis venit ſecundus nummus carpentum exprimens quemadmodum videmus in Iuliæ & Agrippinæ nummis: doleo quod ſuperioris partis inſcriptionem aſſequi non poſſim, nummus enim eſt elegantiſſimus & cœtera integerrimus.

Nicomedienſes duos priores nummos cuderunt in quibus palmæ 1.
in vrnis nil niſi ludos ſignificant, quorum erant præmia: fortaſſis ij in honorem Gallieni erant celebrati vt temporibus Valeriani alios celebrauerant, quorum memoriam refricat nummus ille in indice poſtremo poſitus cum tribus capitibus Valeriani patris, Gallieni & Valeriani iunioris.

junioris. Gallieni beneuolentiam in Nicomedienſes teſtatur Treb. Pollio ſcribens *Scythas Aſtacum quæ poſtea Nicomedia dicta eſt, incenſam grauiter vaſtauiſſe, in Gallieni contemptum.* Eumdem poſſideo typum in nummo ex ære maximo Caracallæ dicato quem ſi Deus faueat poſt aliquot menſes in Theſauro noſtro vulgabimus.

2. Tria templa quid indicent præter Nicomedienſium reuerentiam erga ſuos Imperatores patrem Valerianum & filios, Gallienum & Valerianum non ſatis video.

3. Idem fere occurrit in Smyrnæenſium nummis, quorum ſimile puto fuiſſe conſilium.

4. Tres figuræ quæ in quarto nummo ſtant Charitum inſtar, eædem occurrunt vt arbitror, ac in Valeriani nummo ſupra vulgato quem Iulienſes cuderunt.

Nummum iſtum vulgauit Cl. Triſtanus : eum illuſtrem reddunt Probini facies, cœtera incogniti. Suſpicatur ille non Prætorem tantùm fuiſſe apud Pruſienſes qui nummum percuſſère, ſed & Birhyniæ Præfectum, & forraſſis Gallieni affinem. Ruunt funditus iſtæ coniecturæ, ſi nummus aliquid aliud deſignet: at id certum eſt; non enim ei inſcriptum eſt ΠΡΟΒΕΙΝΩ vt aſſerit Cl. Triſtanus, ſed ΠΡΟϹ ΥΠΙΩ, quod Pruſam deſignat ad Hypium fluuium ſitam, ab ea diuerſam quæ eſt ad Olympum ſita eſt. Cognomen deinde Gallieni obſeruandum venit, quod non niſi in hoc & in alio nummo legitur, nempe IGNATVIS.

1. Ludos adhuc aliquot exhibet hæc tabella, quos ab vrnis & palmis præcipuè nouimus. Duo primi cuſi ſunt Merropoli, ſed incertum an Ioniæ aut Phrygiæ. In primo indicantur ludi Auguſti Cæſarei ab Auguſto nomen deducentes, qui vt veriſimile eſt in honorem Gallieni iterum celebrati ſunt. Eorum mentionem faciunt marmora Arundelliana de quibus Seldenus doctiſſimè diſſeruit.

Alter Cybelem exhibet dextrâ tenentem Gallieni ſtatuam: Idem eſt eius habitus in nummo Gallieni cui id inſcriptum eſt VIRTVS AVG. 2.

Certum eſt à Samienſibus cuſum eſſe tertium nummum, at qualis ſit illa Dea, incertum. Coniicit Cl. Triſtanus illam eſſe Iunonem Martialem cuius nomen habemus in Treb. Galli nummo: id autumat præcipuè quod in inſula Samo Iuno præ cœteris Diis colebatur: laudo quidem coniecturam, at aliam præfero, Dianam ſcilicet hîc eſſe ſcalptam: firmat hanc opinionem alter noſter nummus in quo circum Dianam Epheſiam legitur idem populorum nomen ΣΑΜΙΩΝ: Diana deinde vbique, at præſertim in Græcia colebatur. 3.

Sequentes duo ad Magneſiam referri ex inſcriptione patet. Prioris typus nauem exhibet cum ſuperbiſſima inſcriptione ΑΡΓΩ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. Quare arbitror eos deſignari Magnetes qui non iuxta montem Sypilum ſiti ſunt, ſed ad Mæandri oram in Aſia propria non longe à Metropoli & Epheſo: Illam etiam indicat poſtremus nummus in quo prodeunt palmæ ab vrna, ludorum præmia. Veriſimile eſt vicinas iſtas vrbes ludos celebraſſe, quorum memoriam tum Gallieno tum poſteris gratam fore ſunt arbitrati hoc fortaſſis conſilio illos in nummis ſuis ſignauerunt.

Nummos abſque vlla inſcriptione hic habes, qui tamen ferè omnes annos imperii deſignant. Plures potueram vulgare, at ii in indice poſtremo occurrent. Primus nummus cognomen habet iterum Gallieni, qui in eo ΙΓΝΑΤΙΟΣ nuncupatur. Cœtera religionem Imperatoris deſignant erga Vrbem æternam, Mineruam, Iouem habitu ſub aquila Orientem & Iouem Serapidem, omiſſis pluribus aliis alios Deos indicantibus.

CORNELIA SALONINA origine Græca, nomine ΧΡΥΣΟΓΟΝΗ, formâ fuit egregiâ, moribus ſanctis,& erga eruditos propenſa. Malè illam tum Occo tum alii Pipam aut Piparam nuncupant, Marcomanorum Regis filiam, cui per pactionem Gallienus pro conceſſa vxore ſuperioris Pannoniæ partem conceſſit. Hæc concubina tantum fuit, Salonina vxor, vtraque Gallieno dilectiſſima. Dignitatem vxoris nomen indicat, concubina voluptatis. Plurimæ ſuperſunt inſcriptiones illam celebrantes. Auerſi nummi typum VENVS GENETRIX facit: ea pomum tenet, alludente coram puerulo: quod vt arbitror Treb. Pollionis dubium tollit, imo corrigit, cùm ipſe Gallieni filium ideo *Saloninum* cognominatum ſcribat, *quod apud Salonas natus eſſet*: cur id à matris nomine non ſumpſiſſet,& nomen Patris & matris in ſe non coniunxiſſet: vocabatur enim LICINIVS GALLIENVS SALONINVS. Ex nummo arguitur Saloninam filium habuiſſe, Venerique Genetrici gratias egiſſe, qnòd filium pepererit, ſicuti videtur in aliarum Auguſtarum nummis.

1. Eiuſdem Saloninæ nummos duos exhibet hæc tabella, ſed cum appoſito cognomine, vel nomine græco. Eam enim à natalibus ΧΡΥΣΟΓΟΝΗΝ dictam fuiſſe demonſtrant. Primus Epheſios celebrat, eo protinus modo quo illi Gallienum in ſuis nummis etiam celebrauerant; per Dianam nempe venatricem, ſagittam è pharetra mittentem, cane iuxta pedes ad prædam currente.

2. Alterum vulgauit Cl. Triſtanus, quem ad Sardianos reuocat: vtrumque pretioſum facit & rariſſimum ΧΡΥΣΟΓΟΝΗΣ nomen, aut potius cognomen.

Id autem poſſum aſſerere ad illuſtrandam & commendandam rerum antiquarum indagationem, primum huius tabellæ nummum ex fabri ærarii auaris manibus feliciter euaſiſſe, qui proximè fundendus in ignem immittebatur: de quo mihi non parùm gratulor, præſertim cùm iſta fortuna aliquoties vltrò mihi euenerit.

Theſſalonicæ primos tres nummos cuſos fuiſſe inſcriptio docet. 1.
Illam ludos feciſſe in honorem Gallieni & Saloninæ ex vma veriſimile eſt, in qua ΑΚΤΙΑ legitur, hoc eſt propter Apollinem. De Theſſalonicenſibus dictum eſt pag. 290. Dicendum reſtat eam quæ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ in nummo indicatur, dictam etiam fuiſſe totius Macedoiæ matrem, quod inſcriptionem illuſtrat.

Anthol. Græc. cap. 26.

> Σοί με Θρηικίης σκυλιφόρε Θεσσαλονίκη
> Μήτηρ ἡ πάσης πέμψε Μακεδονίης.

Cabiros ibi cultos fuiſſe docent ſecundus & tertius nummus: ſed 2.
iam de iis vt & de Theſſalonicenſibus dictum eſt, pag. 290. 3.

Nicomedienſes quartum cuderê, eodem prorſus conſilio quo 4.
Gallieno nummos ſuos obtulerant. Iſis in eo velum extendit ſicuti in Amaſtrianorum nummis ſupra videre eſt, pag. 250.

Cyziceni quintum, nauis indicandæ maritimæ potentiæ & nauium copiæ ſcalpta eſt. De iis dictum eſt pag. 238. 5.

Metropolitani in ſexto ſignati ſunt, quos Ionios ſuſpicor: Dea 6.
ſedens vrbis Genium ſignificat, qui rupi inſidens vrbis ſitum ſatis indicat: qualis fuerit ille Prætor AVRelius ſcire cuperem.

Epheſii nihil peculiare hîc habent: Primi Aſiæ dicuntur ſeu 7.
primatum habentes, de quo ſupra dictum eſt.

Octauus à Smyrnæis cuſus eſt, Bacchum qui thyrſum & can- 8.
tharum tenet, ſignauêre: ſed eum cur Saloninæ dicauerint, ignoro, præter generalem populorum reuerentiam.

Poſtremi duo annos imperii deſignant vndecimum & duode- 9.
cimum, duarum Dearum Fortunæ & Spei imaginibus. Quod illæ 10.
faueant aut fauere deſiderentur, ideo frequenter in nummis antiquis occurrere norunt qui nummos tractant.

P. Licin. Corn. Saloninvs Valerianvs filius fuit Gallieni & Saloninæ, Valeriani nepos. *Valerianus filium suum Gallienum Augustum fecit, Gallienique filium* Cornelivm Valerianvm *Cæsarem.* An id congruat cum Victore hæc scribente? *His prosperè ac supra vota cedentibus, more hominum secundis solutior Gallienus rem Romanam quasi naufragio dedit, cum Salonino filio cui honorem Cæsaris contulerat.* Is nobiliter natus, educatus regiè, à Patre Coloniam missus qui Duce Postumo Gothorum barbarorumque impetum coerceret: Postumus iis deuictis se Imperatorem nuncupari patitur, Coloniam obsidet, in qua Saloninus occisus est, non sua sed patris causa. Huius hæc exstat inscriptio Romæ à Grutero commemorata. Victor Epit. 33. cap. 33. Inscript. antiq. pag. 275.

P. Licinio Salonino Valeriano
Nob. Cæs. Prin. Ivven.
Valeriani Avg. Nepoti
Gallieni Et Saloninæ Avg. Filio
Mater Pientissima.

1. Eum fuisse Principem Ivventvtis docet tum ille nummus tum etiam inscriptio supra posita. Eadem etiam occurrit in alio nummo in quo captiuus iacet ad pedes stantis Principis: Id sane huius aliquam victoriam demonstrat.

Consecratio quæ in altero legitur, nummum ad Gallieni
2. filium pertinere demonstrat: hic enim à Patre in Deorum numerum relatus est, cùm Valerianus iunior Gallieni frater vna cum fratre necatus sit, nec à Claudio successore Deus sit factus. Aquilam Cæsarem ad cœlos euehere typus docet.

Consecrationem eius iterum exponit hic nummus, quem rarissimum iure merito Cl. Occo arbitratus est. Illum vtrique Valeriano adscripsit, fratri Gallieni & eius filio: At ad hunc pertinere tum ipsa declarat consecratio, tum nomina & prænomina, cùm frater Gallienus non fuerit dictus SALONINVS, qui tamen legitur in nummo. Aquilam autem caput istius Cæsaris gerentem iam ita scalptam vidimus in antiquis nummis: Marinum Deum ita pictum vulgauit Illustriss. Seguinus. Qua mente ducti Pergenses hunc percusserunt, non satis noui: videntur ii ludos in eius honorem celebrasse, quorum nomen meo quidem iudicio mensæ inscriptum erat, at malo quodam fato ista periit epigraphe, quamuis cœtera nummus sit integerrimus. De Perga dictum est pag. 286.

P. LICINIVS VALERIANVS filius fuit Valeriani, Gallieni verò frater. matris nomen ignoratur, at aliam fuisse à Mariniana constat. Adolescens fuit formâ conspicuus, verecundia laudabilis, eruditione pro ætate clarus, moribus iucundus, à fratris dissolutione seiunctus, à patre absente Cæsar, à fratre Augustus est appellatus. Cum fratre prope Mediolanum à militibus Claudio fauentibus *interemptus est, quem multi Augustum, multi Cæsarem, multi neutrum fuisse dicunt,* In Gallien. *quod verisimile non est,* inquit Treb. Pollio: *siquidem capto iam Valeriano scriptum inuenimus in fastis* VALERIANO IMPERATORE CONSVLE. Eius sepulchro iussu Claudii id scalptum est, VALERIANVS IMPERATOR.

Auersus typus Deam Clazomenem repræsentat seu Genium vrbis, qui turribus capiti impositis dignoscitur. Clazomene vrbs est Ioniæ prope Smyrnam, olim insulam: Peninsulam fecit Pausan. lib. 7. Strabo. Alexander Magnus quemadmodum Tyrum. Dea indigitatur, sic quemadmodum Roma frequenter Dea dicta est. Iunonem pronubam præ manibus tenere asserit Tristanus non Victoriam, quod indicium est, inquit, Valerianum aliquam vxorem duxisse ex istis regionibus, quemadmodum frater Gallienus Saloninam Chrysogonem. Fortassis est Diana Ephesia, polymamma &c.

M. Cassius Latienus Postumus obſcuro genere natus eſt, arbitror, in Galliis. Vir in bello fortiſſimus, in pace conſtantiſſimus, in omni vita grauis, vſque adeo vt Saloninum filium ſuum eidem Gallienus in Gallia poſitum crederet, quaſi cuſtodi vitæ & morum, & actuum imperialium inſtitutori. Cùm Galli vehementiſſimè Gallienum odiſſent, puerum autem apud ſe imperare ferre non poſſent, eum qui commiſſum regebat imperium, Imperatorem appellarunt, miſſiſque militibus adoleſcentem interfecerunt. Erga hunc magnus amor Gallicæ gentis, quod ſubmotis Germanis, Romanum in priſtinam ſecuritatem reuocauit imperium. Eius elogium ſcripſit Valerianus Imp. in epiſtola quam ille ad Gallos miſit. Trans-Rhenani limitis ducem & Galliæ Præſidem Poſtumium fecimus, virum digniſſimum ſeueritate Gallorum, præſente quo non miles in caſtris, non iura in foro, non in tribunalibus lites, non in curia dignitas pereat, qui vnicuique proprium & ſuum ſeruet, virum quem ego præ cœteris ſtupeo, & qui locum principis mereatur iure, de quo ſpero quod mihi gratias agetis. &c. Tandem à militibus nouarum rerum cupidis interemptus eſt, æt. LX. imperii anno VII.

Primum hunc nummum cur Cl. Triftanus filio Poftumo tribuerit 1.
fane non video, cùm non minus patri quam filio conueniat fenilis illa & barbata facies. EXERCITVS ISCANICUS fortaffis hic repræfentatur vt RÆTICVS, DACICVS, BRITANNICVS, IVDAICVS, MAVRETANICVS in nummis Hadriani. ISCAM dicunt in Magna Britannia pofitam in Monumethenfi comitatu, hodie dictam *Kaërleon-ar Usk* feu *vrbs Legionis ad Ifcam* fluuium. De illa doctè differuit idem Triftanus. Verifimile eft iftius exercitus operâ aliquam Poftumo partam effe victoriam.

Cuius quidem victoriæ vel fortaffis alterius, plures enim adeptus 2.
eft, illuftria fuperfunt monumenta in duobus fequentibus nummis, 3.
quorum alter egregiam habet infcriptionem & typum perrarum, gaudet equis victor Poftumus præeunte COMITE VICTORIA.

FELICITAS infcripta arcui triumphali indicat fe victoriis origi- 4.
nem debere, nec vllam effe poffe tranquillitatem nifi victis hoftibus, præcipuè fi potentes fuerint.

Poftumus dicitur PACATOR ORBIS in quinto nummo, quod 5.
plus erat in fpe quam in re. Rempublicam omnimodè turbatam aut potius orbem terrarum ciuilibus armis, & hoftibus vndecunque in imperium ruentibus, facilè putabant Galli fuum Imperatorem virtutibus fuis, prudentia & fortitudine pacaturum.

Treb. Pollio. *Poftumus talem fe prabuit per annos feptem vt Gallias inftaurauerit* 1.
& hoc primum nummum explicat. Solus Poftumus cum Hadriano dictus eft Galliarum Reftitutor, quod ei non minimam peperit gloriam. Gallia autem in genua Poftumi procumbens coronam habet radiis ornatam, quòd in prouinciarum typis non occurrit, dignitas eius fupra cœteras hoc ornamento indicatur.

Quam-

2. Quamuis de Deuſone non conſtet, eam tamen eſſe *in Franco-*
3. *rum regione* ſcribit D. Hieronymus, *Duiz* prope Coloniam arbitrantur. Ab eius incolis Poſtumus vt alter Hercules dictus eſt, ſed qua-
4. lem ipſi ſibi proprium fingebant. Eadem adulationis ſpecie vſi ſunt illi qui quartum nummum percuſſere, Poſtumum ſuum Herculem Macuſanum nominantes: ſed vbi illa Macuſa vel Macuſum: apud Geographos non reperitur: Ortelius ad Scaldis oſtium fingit, quibus ductus teſtimoniis neſcitur: Ad Moguntiam referri poſſe coniicit Cl. Triſtanus.

5. Poſtumi fortitudinem adhuc explicat quintus hic nummus illum exhibens quaſi alterum Herculem taurum domantem: an id ad toties fractos Germanos & barbaros debeat referri, veriſimile eſt.

Spectabilis eſt hic nummus qui Poſtumi vtriuſque faciem exhibet, Patrem quidem ſub Herculis Deuſonienſis imagine, de quo ſuperiori pagina dictum eſt. Filium à Patre Cæſarem dictum deinde Auguſtum ac cùm illo interemptum ſcribunt hiſtorici: ſic apud Pollionem, cuius non meminit Cl. Triſtanus cum ſcripſit: Poſtumum filium ante necem patris ad plures tranſiiſſe, tacentibus hac de re omnibus veteribus Autoribus. *Fuit autem ita in declamationibus diſertus vt eius controuerſiæ Quintiliano dicantur inſertæ, quem declamatorem Romani generis acutiſſimum vel vnius capitis lectio, prima ſtatim fronte demonſtrat.* Quanti Valerianus Imperator illum magnifecerit hæc eius epiſtolæ verba teſtes ſint, *Huius filio Poſtumo nomine Tribunatum Vocontiorum dedi, adoleſcenti qui ſe dignum patris moribus reddet.* Trebel. Pollio.

M. Fvlvivs Macrianvs vir fuit fortis, conſtans, integer, probatus in Republica & diues. Eum S. P. Q. Romano commendauerat Valerianus antequam ad Saporem proficiſceretur, his verbis, Ego P.C. bellum Perſicum gerens, Macriano totam Rempublicam

credidi quod à parte militari, ille vobis fidelis, ille mihi deuotus, illum amat & timet miles, &c. Auditis quæ de Valeriano facta erant, Augustus est appellatus in Asia, Balistæ consiliis & exercitus vniuerso consensu. Rebus in Oriente quodammodo compositis, contra Gallienum inertem pro tempore Principem proficiscitur, cui obuiam processit Domitianus Aureoli Dux fortissimus, eumque in Illyrico quadraginta quinque militibus stipatum vincit & cum filio interimit, reliquo exercitu in Aureoli potestatem veniente. Imperauit biennio.

Auersus nummus Alexandriæ Genium repræsentat. De ea iam dictum est pag. 22. At illam *omnium ciuitatum verticem nominat* Amm. Marcell. Lib. 22. quæ Macriano fauens hunc illi nummum dicauit quum primùm Imperator est renunciatus: indicatur id per L. A. que annum imperii primum significat.

Q. FVLV. MACRIANVS filius à Patre M.F. Macriano Imperator Cæsar Augustus appellatus est, & post biennium cum ipso interfectus in pugna cuius victor exstitit Domitius Aureoli Dux. A Valeriano Tribunus erat constitutus, multum armis potens. IOVI CONSERVATORI dicatus est nummus cuius opem implorabat Cæsar: Alium nummum eiusdem Macriani possideo Apollinem celebrantem, APOLLINI CONSERVATORI. At quia ille nummus est argenteus, huius non est propositi.

C. FVLV. QVIETVS Macriani senioris filius Balistæ voluntate cum patre & fratre Imperator dictus êst; adolescens imperio dignus, ab Odenato qui iam certior factus Macrianum cum filio ab Aureolo victos & occisos, milites quoque in eius potestatem concessisse, quasi Gallieni vindicaret partes, est interfectus, prope Emesam. Iuuenes Imperatores frequenter Soli, seu Orienti suos nummos dicauerant, quem

Invictvm nominabant. Iuuentus ſibi fauentem habere fortunam dicitur, ideoque fortaſſis per Solem repræſentatur, quod eius ortui ſimilis ab omnibus appetatur; tot inde aræ, tot inſcriptiones, tot nummi Solem celebrantes.

M. Piavonnivs Victorinvs per Poſtumum in imperii partem venit, quo interfecto & Lolliano, in imperio ſolus remanſit in Gallia, vir fortiſſimus & præter libidinem optimus Imperator. Sed cum corrumpendis militum matrimoniis vacaret, à quodam actuario cuius vxorem conſtuprauerat, Agrippinæ cum filiolo interfectus eſt: virtute Traiano, clementia Antonino, grauitate Neruæ, gubernando ærario Veſpaſiano, cenſurâ vitæ Pertinaci, & ſecuritate militari Seuero comparatus. Sed omnia hæc libido & cupiditas muliebris voluptatis ſic perdidit vt nemo auderet virtutes eius litteris mandare, inquit Trebellius Pollio. Eius ſepulchro inſcriptum fuerat:

Hic
Dvo Victorini Tyranni
Siti Svnt.

Auerſi typi nihil docent quod prius declaratum non fuerit, ſi tres vltimos excipias: exhibent ii Victorinum in Deorum numerum relatum, ſed à quo; certè id Romæ præſtitum non fuit, penes quam non Auguſtus ſed Tyrannus habitus eſt. Veriſimile eſt in Gallia cuſos eſſe nummos cui præfuerat. Auget coniecturam huius Imperatoris nummorum copia quæ in noſtris regionibus occurrit, ſiue in cimeliarchiis ſiue in terræ viſceribus.

M. Avr. Marivs ex fabro ferrario Imperator, triduo tantum imperauit. Vir fuit ſtrenuus ac militaris. Miræ erat in manibus & digitis fortitudinis. Occiſus eſt à quodam milite operario eius in officina fabrili, qui gladio in eum ruens dixit; *hic eſt gladius quem ipſe feciſti.* Cum vno die factus eſſet Imperator, altero viſus eſt imperare, tertio interemptus. Fabuloſa, aut plurimùm obſcura ſunt, quæ de hoc Imperatore ſcripta ſunt: Eius nummi Victorias indicant, at eæ non vno die partæ ſunt. Sæcvli Felicitas à populis non celebrabatur poſt triduum etſi felix fuiſſet. Concordiam Militvm quis agnoſcit momento? neque illa potuiſſet monetis conſignari ſi Marius tantùm triduo regnaſſet. Arbitror cum Cl. Triſtano eum diutius imperium tenuiſſe, qui tum in Galliis pugnauerat & vicerat, tum etiam in magna Britannia, quæ nobis hodie Anglia dicitur.

L. Ælianvs iiſdem temporibus imperium arripuit Moguntiaci, poſt interfectum Lollianum: at paulo poſt ipſe occiſus eſt. Eius geſta ab hiſtoricis aut non commemorantur, aut valdè obſcurè, ita vt etiam cum Lolliano plerumque confundatur. Victoria quæ in auerſo typo cernitur ei fauiſſe videtur, at non diu duraſſe iſtam gratiam certum eſt.

M. AVR. CLAVDIVS è Dalmatis oriundus, vir integerrimæ vitæ, morum grauitate insignis: staturæ proceræ, oculis ardentibus, vultu lato, digitis adeo robustis vt sæpe equis & mulis ictu pugni dentes excusserit. Inuidit nulli, malos persecutus est, militaribus virtutibus maximè clarus Decii & Valeriani temporibus. Gallieni morientis sententiâ Imperaror est designatus: imperium adeptus leges optimas condidit, & ita se gessit vt eius stirpem ad imperium Senatus Principesque eligerent. Sarmatas Gothos, Scythas, Quados vicit: quare Gothicus dictus est. Daciam recuperauit. Gothos & Sarmatas qui prædæ cupiditate in Romanum solum irruperant insigni clade contriuit, interfectis trecentis viginti millibus. Nauali quoque pugnâ eos oppressit ac submersit cum duobus millibus nauium. Tandem morbo consumptus eo ingrauescente periit, Sirmii, anno ætatis XXXII. imperii tertio. Quidam eum interfectum scribunt. Illum & Senatus & populus ante imperium, in imperio & post sic dilexit, vt satis constet neque Traianum, neque Antoninos nec quemquam alium Principem sic amatum: nam in Capitolio auream statuam & clipeum aureum, expressa vultus eius imagine post mortem collocauit.

Primum tabellæ nummum in gloriam fortitudinis Claudii cusum 1.
esse arbitror. Res est sane egregia Herculem eo quo solet esse habitu stantem, clauam dextrâ sinistrâ vero exuuias leonis & pomum tenentem cernere, cum hac epigraphe IVVENTVS AVG.
In Claudio. Narrat Trebellius Pollio Claudium *digitis usque adeo fortibus ut sæpe equis & mulis ictu pugni dentes excusserit. Fecerat hoc etiam adolescens in militia, cum ludicro Martiali, in campo luctamen inter fortissimos quosque monstraret*: quibus intelligitur Imperatoris huius cum Hercule comparatio. Nummum Claudii vulgauit Cl. Tristanus in quo Hercules ita stat circum quem legitur VIRTVTI AVGVSTI.

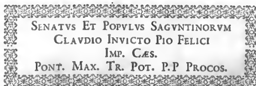
IVNO REGINA vix in nummis Augustorum cernitur: 2.
hîc prorsus similis est eæ quam supra scalpi curauimus in Manliæ Scantillæ nummo, pag. 272. Salonina eamdem habet in nummis inscriptionem & typum.

Tertius Claudii LIBERALITATEM celebrat, de qua tacent histo- 3.
rici: at tanti Principis indolem denegantibus libris nummus aperit.

PROVIDENTIA sæpe in nummis occurrit, istis temporibus 4.
præsertim quibus Imperatores Deorum omnium attributa sibi vindicabant vt patet ex eorum numismatibus.

Quintus nummus CONSECRATIONEM indicat Claudii, quam 5.
apud antiquos commemoratam non legi. Scribit tamen Pollio *Adulator igitur Senatus, adulator populus Romanus, adulatrices exteræ gentes, adulatrices prouinciæ. Siquidem omnes ordines, omnis ætas, omnis ciuitas, statuis, vexillis, coronis, fanis, arcubus, bonum Principem aris ac templis honorauerunt.*

Gruter. inscript. pag. 276.

SENATVS ET POPVLVS SAGVNTINORVM
CLAVDIO INVICTO PIO FELICI
IMP. CÆS.
PONT. MAX. TR. POT. P.P PROCOS.

Nummos Græcos in honorem Claudii cuſos exponit hæc tabella, quibus demonſtratur illum non ſecundo imperii anno obiiſſe vt dicunt, at tantùm tertio: poſtremus ſiquidem nummus annum tertium indicat. Aquila imperii ſymbolum, Abundantia ſtans & Iuſtitia ſedens nihil peculiare denotant.

M. Avr. Cl. Qvintillvs frater Claudii, vir ſanctus, mortuo fratre delatum ſibi imperium omnium iudicio ſuſcepit, à Senatu Cæſar Auguſtuſque eſt appellatus. Aureliano Imperatore creato, impar illius conatibus, venas ſibi ſoluit, & voluntariè deceſſit, ante completum menſis imperium. Apollo Conseruator frequenter occurrit in nummis Auguſtorum, ſiue vatis habitu, ſiue Solis Orientis.

Cl. Domitivs Domitianvs ab vno Zoſimo nominatur Auguſtus, cœteris illum tantum Ducem deſignantibus: at nummus Zoſimo fauet, quem etiam illuſtrat tribus characteribus in ima parte nummi appoſitis: Alexandriam enim denotant, in qua veriſimile eſt percuſſum eſſe nummum & occupatum imperium. Γ appoſitum tertium eius imperii annum indicat: Ab Aureliano tandem oppreſſum fuiſſe veriſimile eſt.

Auerſus nummus Genio Popvli Romani inſignitus eſt, qualis illis temporibus frequenter in nummis occurrit. Prudentius plurima de Geniis conſcripſit ſacra, erudita, curioſa. Lib. 2. in Symmach.

C. Pesvvivs Tetricvs Galliæ Præſes, Victoriâ ſuadente imperium ſuſcipit & Auguſtus appellatur. Cum multa præclara egiſſet & militum inſolentiam diutius ferre non poſſet, maluit ſe Aureliano committere, quam inſidioſis imperare. Aurelianus eum cum Zenobia in triumpho duxit, poſtea vero non ſolum viuere ſed etiam in ſumma dignitate, commiſsâ illi totâ Italiâ manere paſſus eſt, illum ſæpe collegam, nonnunquam commilitonem, aliquando Imperatorem appellans. Mortuo nummi cuſi ſunt conſecrationem illius celebrantes, quod mirum in eo qui priuatus mortuus eſt: duos filios reliquit quorum nomina in nummis leguntur. Spes Pvblica, Fides Militvm, Salvs Avgg. Lætitia Avgg. & Consecratio nihil habent quod in pleriſque Imperatoribus non occurrat.

C. Piv. Tetricvs Auguſtus cum Patre dictus eſt; an ille fuerit vnicus filius, an fratrem habuerit minorem natu, variant & libri & nummi. Hunc cum Patre ab Aureliano in triumphum ductum, omnibus deinde honoribus Senatoriis functum, illibatum patrimonium ad poſteros ſuos tranſmiſiſſe hiſtorici docent: Tres eius monetas hic apponi curaui, omnes illum Cæſarem indigitantes. Typi auerſi iuueni Principi conueniunt.

Omnis iam consumptus est pudor, inquit Treb. Pollio, siquidem fatigatâ Republicâ eo vsque peruentum est, vt Gallieno nequissimè agente, optimè etiam mulieres imperarent, & quidem peregrina nomine ZENOBIA quæ se de Cleopatrarum Ptolemæorumque gente iactaret. Post Odenatum maritum imperiali sagulo perfuso per humeros habitu, donis ornata, diademate etiam accepto, nomine filiorum Herenniani & Timolai diutius quam fæmineus sexus patiebatur, imperauit. Siquidem Gallieno adhuc regente Rempublicam, regale mulier superba munus obtinuit & Claudio bellis Gothicis occupato, vix denique ab Aureliano victa & triumphata concessit in iura Romana. Castitas eius fuit vt ne virum suum quidem sciret, nisi tentatis conceptionibus. Vixit regali pompa, more magis Persico; adorata est more Regum Persarum. Conuiuata est Imperatorum more Romanorum. Ad conciones galeata processit cum limbo purpureo gemmis dependentibus per vltimam fimbriam, brachio sæpe nudo. Fuit vultu subaquilo, fusci coloris, oculis supra modum vigentibus, nigris, spiritus diuini, venustatis incredibilis: tantus candor in dentibus, vt margaritas eam plerique putarent habere, non dentes. vox clara & virilis; seueritas vbi nec necessitas postulabat tyrannorum: bonorum Principum clementia vbi pietas requirebat; larga prudenter, conseruatrix thesaurorum vltra femineum modum. Vsa vehiculo carpentario, raro pilento, equo sæpius. Fertur autem vel tria vel quatuor milliaria frequentet cum peditibus ambulasse. Bibit sæpe cum Ducibus, cùm esset aliâs sobria: bibit etiam cum Persis atque Armeniis, vt eos vinceret. Vsa est vasis aureis gemmatis ad conuiuia, quibus & Cleopatra vsa est. In ministerio Eunuchos grauioris ætatis habuit, puellas nimis raras. Filios latinè loqui iusserat adeo vt græcé vel difficilè vel raro loquerentur. Ipsa latini sermonis non vsquequaque ignara, sed vt loqueretur pudore cohibita; loquebatur & ægyptiacè ad perfectum modum. Historiæ Alexandrinæ atque Orientalis ita perita, vt eam epitomasse dicatur: latinam autem græcè legerat. Palmitæ habitabat quam ædificauerat Salomon. Cùm illam Aurelianus cepisset atque in conspectum suum ductam sic appellasset, *Quid, o Zenobia, ausa es insultare Romanis Imperatoribus?* illa dixisse fertur, *Imperatorem te esse agnosco qui vincis, Gallienum &*

In xxx. Tyrannis.

3. Reg. 9. 2. Paral. 8.

Aureolum & cæteros, Principes non putaui. Ducta eſt igitur per triumphum ea ſpecie vt nihil pompabilius populo Romano videretur. Iam primum ornata gemmis ingentibus, ita vt ornamentorum onere laboraret. Fertur enim mulier fortiſſima ſæpiſſime reſtitiſſe, cum diceret ſe gemmarum onera ferre non poſſe. Vincti erant præterea pedes auro, manus etiam catenis aureis: nec collo aureum vinculum deerat, quod ſcurra Perſicus præferebat. Huic ab Aureliano viuere conceſſum eſt. Fertur vixiſſe cum liberis, matronæ iam more Romanæ, data ſibi poſſeſſione in Tiburti, quæ hodieque *Zenobia* dicitur, non longè ab Hadriani palatio, atque ab eo loco, cui nomen eſt *Concha*.

Eius nummos rariſſimos eſſe norunt omnes Antiquarii: duos hic appoſui, tum propter eximiam raritatem, tum propter nomen Auguſtæ quod Gallienus Zenobiæ impertierat: primum è meo muſæo ad Regium cimeliarchium euectum eſſe cum duobus aliis millibus eximiæ raritatis & integritatis, non parum mihi gratulor.

VABALATHVS cognomine ERMIAS Athenis filius hic legitur; fuit is Odenathi filius ex priori vxore. Diademate cinctus eſt quemadmodum Abgarum vidimus & Rhœmetalcem, Reges etiam in Romanorum monetis depictos, quod ipſis fauiſſent & vltro fuiſſent amici. De Vabalatho plura extant apud Triſtanum quæ mirificè illuſtrant antiquos qui de eo ſcripſerunt. Aurelianum Imperatorem ab altera parte cernis pro quo Vabalathus pugnauerat, credibile eſt contra Zenobiam patris alteram vxorem & viduam.

DOMITIVS AVRELIANVS Sirmii Pannoniæ obſcura familiâ ortus, matre tamen Sacerdote templi Solis. A prima ætate ingenio vivaciſſimo, viribus clarus, nullum vnquam diem quin in eo ſe exerceret intermiſit. Adulta ætate ſtaturâ procerus, neruis validiſſimis, ſeueritatis immenſæ, diſciplinæ ſingularis, gladii exercendi cupidus. Iuuenis erumpentes in Illyrico Sarmatas cum trecentis præſidiariis ſolus attriuit, XLVIII. interfecit. Tandem omnium legionum conſenſu Imperaror factus contra Sueuos & Sarmatas pugnat & ſplendidiſſimam victoriam reportat: Marcomannos qui Romanis tantum incuſſerant terrorem vt de Vrbe deſperarent, ſuperat. Quibus peractis in Orientem proficiſcitur contra Palmirenos & Zenobiam filiorum nomine imperium Orientale tenentem, Palmiram obſidet & expugnat, Zenobiam ad Perſas fugientem capit, & Romam adduxit, vbi ſuperbiſſimo triumpho de ea cœteriſque victis populis triumphauit. In Gallias deinde profectus eſt, & Vindelicos obſidione barbarica liberauit, & contra Perſas pugnaturus cum per Illyricum iter faceret, prope Byzantium fraude notarii ſui interfectus eſt: anno imperii VI. Imperator magis neceſſarius quam bonus. Eius morrem ægrè tulerunt & milites & S. P. Q. R. à quibus id conciliante ſucceſſore Tacito, inter Diuos relatus eſt.

Ex pluribus Aureliani nummis hos selegimus qui historiam summoperè illustrant. In quibus omnibus notanda est eius corona radiis ornata quæ diademati superimposita videtur: id Victori congruit apud quem de Aureliano legitur, *Primus apud Romanos diadema capiti imposuit*. Apud Iornandem, *Is*, inquit, *primus gemmas vestibus calceamentisque inseruit, diademataque in capite*. (In Aurelian.)

Auersi typi gloriam Aureliani exhibent. Primus enim Orientem seu Solem exhibet cum prostratis hinc inde captiuis, quos vicerat: nummum vulgauit Cl. Tristanus in quo se SOLEM DOMINVM IMPERII ROMANI vocauit Aurelianus: Fingit Iulianus Aurelianum ideo DOMINVM fuisse appellatum quasi Solem; quare illum iurantem sic scribit οὐ μὰ τὸν ἐμὸν Δεσπότην ἥλιον, *Per Dominum meum Solem* notat Plutarchus *à Persis Solem Dominum nuncupari*, quod nummos illustrat, Κύριον γὰρ καλοῦσι πέρσαι τὸν ἥλιον. Alter videtur nummus cum eodem prorsus typo, quem circumdat hæc inscriptio SOLI INVICTO. 1. (Orat. 7.)

Sol seu Aurelianus sub habitu Solis, & Dea quam Concordiam 2. suspicor hîc PROVIDENTIAM DEORUM exponunt, quæ Aurelianum ad comprimendos Scythas, Sarmatas, Gothos, Germanos, Palmyrenos & Persas impulit: Eodem habitu videtur Dea in altero Aureliani nummo in quo legitur CONCORDIA MILITVM.

In tertio gratulatur Roma sedens Aureliano stanti, tum ob par- 3. tas eius virtute victorias, tum ob ampliatos suos muros: Aurelianus enim *adhibito consilio Senatus, muros Vrbis Romæ dilatauit*. Idem narrat Victor, *At ne vnquam*, inquit, *quæ per Gallienum euenerant, acciderent, muris vrbem quam validissimis latiore ambitu circumsepsit.* quod etiam apud alios Authores legitur. (Vopiscus.)

Quartus Aurelianum nominat RESTITVTOREM EXERCITI, quod 4. rarissimum est in nummis. Exerciti autem priscè in genitiuo vsurpabatur pro Exercitus.

At quintus adhuc est illustrior in eo nominatur RESTITVTOR 5. ORBIS, idque à Victoria coronam ipsi præbente, ob debellatos scilicet Romani imperii hostes. Ea ex alis & palma quam gestat, dignoscitur: Cl. Tristanus Fortunam esse putat sed aut illam vidit in alio aliquo nummo aut ob nummi detrimentum deceptus est. Rem firmat superbissima hæc inscriptio antiqua Romæ repetta quam commemorat Gruterus. (Pag. 276.)

IMP. CÆS. L. DOMITIO
AVRELIANO PIO FELICI
INVICTO AVG. PONTIF. MAXIMO
GOTHICO MAX. GERMANICO MAX.
TRIB. POT. V. COS. DESIG. III. IMP. III.
P. P. PROCONS. RESTITVTORI ORBIS
INVICTISSIMO ET VICTORIOSISSIMO PRINCIPI.

Aureliani faciei coniuncta est Seuerinæ facies, de qua vnus Vopiscus inter tot historicos facit mentionem, qui tamen illam neque vxorem neque filiam indigitat. Libros ornant numismata, ut illi interdum horum breuitati succurrunt. Ex Aureliano filiam suscepit Seuerina, matrem alterius Aureliani viri grauis, Senatoris & Ciliciæ Proconsulis.

Primos tres huius tabellæ nummos populi Seuerinæ dicauerunt quos pridem eius marito Aureliano obtulerant. CONCORDIA MILITVM vtrique gratulatur similibus nummis, vt & PROVIDENTIA DEORVM, quam mariti & vxoris habitu pingi placuit. Aurelianus etiam vt Sol aut Oriens fingebatur. Seuerinam autem ex tot nummis

Concordiam dictam eſſe veriſimile eſt, quæ præcipua laus eſt vxorum frugi.

IVNO REGINA maieſtatem indicat, VENVS FELIX prolem: quam- 3.
uis Seuerinam nonniſi filiam genuiſſe compertum habeamus: Glo- 4.
riatur tamen illa infantulo quem tenet præ manibus eodem prorſus typo quem ſibi plurimæ aliæ Auguſtæ aſſumpſerant.

C. M. CLAVDIVS TACITVS à Senatu permittentibus militibus Imperator atque Auguſtus eligitur, cum poſt occiſum Aurelianum per ſex menſes interregnum fuiſſet. Tanta militum concordia, tanta populi quies, vt ſub iudicio Senatus militum & populi, totus orbis temperaretur. Cornel. Tacitum Scriptorem hiſtoriæ Auguſtæ, quod parentem ſuum eundem diceret, in omnibus bibliothecis collocari iuſſit. Vitæ fuit parciſſimæ, tunicis & togis iiſdem in Imperio vſus quibus priuatus. Validior in ſenectute, adeo vt & minutas literas ad ſtuporem legeret. Ob temporis breuitatem nihil præclari geſſit. Inſidiis enim militaribus ſexto Imperii menſe eſt necatus, vel vt alii tradunt febre correptus, Tarſi interiit, ætatis anno LXV. Exſtant aliquot eius inſcriptiones in Hiſpania, quas Gruterus in ſuo theſauro recenſuit, pag. 276.

Vopiſcus.

Illuſtrant Taciti hiſtoriam auerſi nummi: PROVIDENTIA AVG. SPES PVBLICA. & TEMPORVM FELICITAS, quæ in tribus prioribus leguntur.

Ariſtot. Plutarch. Plinius. A. Gellius l. 5. Noct. Att. c. 6.

Quartus Victoriam exhibet vincula veluti captiuis parantem, quare fortaſſis à vinciendo dicta eſt. Eam frequenter antiqui nummi ſignant cum corona laurea & palmas. hæc illi tributa, quòd ponderi impoſito exſiſtat, nec premi ſe patiatur, imo obſiſtat. Corona laurea vinculum erat quo victi hoſtes allegari ſolebant.

Quintus TEMPORVM CLEMENTIAM celebrat, quaſi eam quâ ſolebant gloriari boni Principes ſibi etiam per tantum Imperatorem ſeneca populi vindicarent: *Clementia enim eorum adauget Maieſtatem.*

Explicant hunc nummum hæc Zozimi verba; *Gothi ſcitè traiecta palude Mæotide per Pontum ad Ciliciam vſque ſita, incurſionibus vexarunt. Quos aggreſſus Tacitus partim ipſe debellatos ad internecionem deleuit, partim Floriano deſignato Prætorii præfecto debellandos tradidit, & in Europam contendit, vbi lapſus in inſidias, necatus.* Id explicat nummum & viciſſim per nummum explicatur, in quo legitur VICTORIA GOTTHICA. Facetè id perſtringit Scaliger ſcribens decantatam eſſe victoriam antequam parta fuiſſet, τὸ ἐπινίκιον πρὸ τῆς νίκης ᾄδειν. At nummus indubitatæ antiquitatis facetias ſoluit. Ad Euſebiũ n. 2291.

Victoriam interdum fuiſſe alatam plures nummi demonſtrant, indicendæ Victoris celeritati. Ob eius alas fulmine percuſſas & exuſtas ſic luſit Pompeius poëta,

Ρωμη παμβασιλεῖα τεὸν κλεος ὔποτ' ὀλεῖται Anthol. Græca.
Νίκη γαρ σε φυγεῖν ἄπτερος ὐ δύναται.
Roma potens alis cur ſtat Victoria lapſis?
Vrbem ne valeat deſeruiſſe ſuam.

M. AN. FLORIANVS Taciti frater, vir imperandi cupidus, ſuo motu quaſi hereditarium arripuit Imperium, illudque duobus tantum menſibus tenuit: nam Probo Imperatore facto ſolutis venis occubuit, aut vt alii ſcribunt Tarſi à militibus occiſus eſt.

Ex pluribus eius nummis quos poſſidemus, vnum ſcalpi curauimus CONCORDIAM MILITVM exponentem: hæc ſub Victoriæ habitu Florianum coronat. Olim vel ſymbolo dextræ duplicis, vel Deam haſtæ innixâ ſignabatur, quæ interdum geminum cornucopiæ tenet, maioris vbertatis, dupliciſque fœcunditatis teſſeram, cum hæ per illam ampliari videantur. Illam per OMONOIAM ſiue communitatem frequenter Græci ſignauerunt.

C. M. Avr. Val. Probvs Sirmio Pannoniæ oriundus, tam priuatus quam Imperator nobilissimis virtutibus claruit. Valeriani iudicio puer & imberbis, tribunatum adeptus bello Sarmatico, transmisso Danubio multa fortiter fecit. Valeriani patrem è Quadorum manu liberauit, inde militum amor erga Probum ingens fuit. Marmaridas vicit: Pugnauit contra Palmirenos: Ægyptum & Orientis maximam partem in Aureliani potestatem redegit. Tacito Cæsare ab Orientali exercitu cæso, Imperator est creatus, inuitus & retractans, dicens & obtrectans; *Non vobis expedit, milites, non mecùm bene agitis, vobis enim blandiri non possum:* Tandem à Senatu nomen Cæsaris & Augusti suscepit. Aureliani & Taciti percussores vindicauit. Gallias cum LX. ciuitatibus à Germanis occupatas recepit: Gothos deuicit. In Oriente omnia compescuit. Saturninum diuersis prœliis superauit: Proculum & Bonosum Impp. apud Agrippinam oppressit. Romam reuersus triumphauit de Blemiis & Germanis. Spectacula edidit magna; item ludos gladiatorios ex deuictis hostibus. Ad bellum Persicum iter parans à militibus quos nimium agitaret, nec otiosos pateretur, apud Sirmium occisus est, ætatis anno L. imperii VI. Eius sepulchro à militibus ex aggeribus extructo, id inscriptum est.

Hic Probvs Imperator Vere Probvs Sitvs Est
Victor Omnivm Gentivm Barbararvm
Victor Etiam Tyrannorvm.

1. In honorem optimi Imperatoris hi nummi cusi sunt. Primus Siscia Probi Avg. insignitus quæ fortassis eius patria indicatur. Sirmium quidem indicat Vopiscus, at quodammodo nummus refragatur. Vtraque autem Pannoniæ vrbs erat, Sirmium regionis caput ideo fortassis à Vopisco nominatum est. Siscia quæ hodie *Sisceck* nominatur, ad confluentiam Colapis & Saui sita est: Eos duobus senibus repræsentatos esse verisimile est. Quid præ manibus teneat illa Dea sedens, quod fortassis vrbis Sisciæ Genius est, non facile est interpretari, an pannos à quibus diceretur Pannonia? certè viliorem arbitror quam par est, etymologiam.

2. In altero Probus eques captiuum calcat cum inscriptione rem demonstrante. Ea non galeata est, quemadmodum solebat in nummis Veterum, sed per galeatum Imperatorem & hostes superantem se exprimit. Virtvs Probi Avg. conspicua est in debellandis hostibus. Carthagini signatum esse nummum infima inscriptio docet, quare illum Vopisci verbis explicatum credimus. *Pugnauit* In Probo. *Probus contra Marmaridas in Africa fortissimè, eos denique vicit, atque ex Libya Carthaginem transiit, eamdemque à rebellionibus vindicauit. Pugnauit & singulari certamine contra quemdam Aradionem in Africa, eundemque prostrauit: Et quia fortissimum ac pertinacissimum virum viderat, sepulchro ingenti honorauit.*

3. Tertius eamdem Probi Virtutem seu fortitudinem demonstrat, quam præterea denotat Victoria. Certè typus est egregius.

4. Quartus Adventvm Avgusti equitis exhibet, post tot lustratas prouincias, tot deuictos hostes, quod captiuo calcato demonstratur. R & A in imo nummo Romam, vt arbitror, denotant, in qua percussus est nummus.

5. Quadriga eminet in quinto Solem vehens: Is tunc temporis frequenter in nummis occurrebat, qui in honorem Aureliani nostri procul dubio scalptus est. Invicti cognomen sæpe apud antiquos ei tributum legimus quod exstat in marmoribus antiquis.

ΗΛΙΩ ΜΙΘΡΑ ΑΝΙΚΗΤΩ

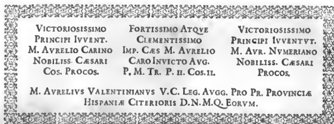
Soli Mitræ Invicto.

M. AVR. CARVS Narbonæ genitus in Illyrico, Romæ in bonis litteris educatus, per gradus ita creuit vt Proconsul Ciliciæ & prætorio Præfectus à Probo crearetur, atque eo interfecto, militum amore Imperator. Vir morum veterum dictus est. Bellum Persicum quod Probus parauerat consensu militum aggressus est, liberis priùs Cæsaribus dictis. Sarmatas Pannoniam vastantes deuicit: Mesopotamiam recepit & Ctesiphontem peruenit. Cumque auidus gloriæ longius esset progressus, fulminis ictu interiit, vel morbo, vel vulnere: varia enim scribunt Autores, anno imperii secundo.

In primo nummo Carus vt RESTITVTOR ORBIS inscriptus est, 1.
an aliquid Principi gloriosiùs potest offerri? In sequenti ÆTERNITAS 2.
Bibliot. histor. IMPERII significatur Sole currente, qui vt narrat Diod. Siculus *æternus habebatur & antiquissimus Deorum.* VICTORIA gradiens res à 3.
Caro gestas celebrat; easque nobilissimas. Alter Pacem exercitus, 4.
eam inscriptionem nusquam videram in antiquis nummis. Quintus 5.
CONSECRATIONEM Cari exhibet; in quorum postremo obseruanda venit inscriptio DIVO CARO PARTHICO, ob deuictos scilicet
Sueton. in Domit. Parthos. Iam diu erat quod Imperatores Romani ab suis Dii vocabantur. Scribonius Largus ad Iul. Calistum scribens sic de Tiberio loquitur, *tradendo scripta mea medicinalia Deo meo Cæsari*: Domitianus se Dominum & Deum appellari iussit. Cœtera eius generis exempla omittam.

Pag. 171. Eius & filiorum exstat adhuc inscriptio Tarracone, à Grutero commemorata.

VICTORIOSISSIMO PRINCIPI IVVENT. M. AVRELIO CARINO NOBILISS. CÆSARI COS. PROCOS.	FORTISSIMO ATQVE CLEMENTISSIMO IMP. CÆS M. AVRELIO CARO INVICTO AVG. P. M. TR. P. II. COS. II.	VICTORIOSISSIMO PRINCIPI IVVENTVT. M. AVR. NVMERIANO NOBILISS. CÆSARI PROCOS.

M. AVRELIVS VALENTINIANVS V.C. LEG. AVGG. PRO PR. PROVINCIÆ HISPANIÆ CITERIORIS D.N.M.Q. EORVM.

M. AVREL. CARINVS Cari filius fuit primogenitus, à Patre Cæsar factus est, deinde Augustus. Ei commissum fuit Occidentis imperium, Patre contra Persas proficiscente : qui nisi morte præuentus fuisset, ei Cæsareum nomen cum imperio abrogare decreuerat, ob nimiam libidinem prauamque indolem. Cùm audiuit Diocletianum ab exercitu in Perside Imperatorem electum, cum suo exercitu contra eum progressus est: multis tandem prœliis in Dacia victus occubuit; ætat. anno XXXVI. Imperii II. Trucidatus est eius Tribuni dextrâ cuius dicebatur coniugem polluisse.

De auersâ nummorum parte nihil est quod occurrat noui : si postremus excipiatur. Is ambos fratres exhibet coronatos à Diis, Carinum ab Hercule, quod adeptas eius fortitudine victorias demonstrat, Numerianum ab Oriente, globum quo orbis regimen significabatur, Fratri suo maiori offerentem.

M. Avrel. Nvmerianvs alter Cari filius fuit, optimis moribus præditus, eloquens, comes patris bello Persico, nimio fletu ob paternam necem sibi oculos corrupit. Cæsar à Patre & Augustus dictus erat cum fratre. Tandem ab Apro socero occisus est, & fœtore cadaueris quod tanquam viuum lectica deportatum est, prodita mors est, nec inulta: Aper enim à Diocletiano interfectus est, à quo etiam Numerianus consecratus.

Primus nummus iisdem dignitatibus insignitus est quæ inscriptæ leguntur in superiori pagina. De Mercurio crumenam tenente dictum in superioribus. Sed cur petasatus est, cur alas habet capiti infixas? Deum interpres dictus est, præses eloquentiæ, Mercatorum vt & furum Deus. Virgam semper habet præ manibus:

Tum virgam capit: hâc animas ille euocat oreo
Pallantes, alias sub tristia tartara mittat.

Mars Victor ad victoriam Persicam reuocatur: Numerianus enim post obitum Patris Persas vicerat, & ipsam Babylonem expugnauerat. Mars autem inter duodecim maiorum gentium Deos numerabatur qui victorias parabat tranquillitatem firmabat.

Ivno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venvs, Mars
Mercvrivs, Iovis Neptvnvs, Vvlcanvs, Apollo.

DIOCLETIANVS Salonis Dalmatiæ ortus vtroque Parenre ignobili, militare à pueris cœpit. Gregarius miles in Gallia augurium futuri imperii à Druide accepit. Interfecto Apro, victo Carino, Imperator est appellatus & Augustus, atque à Senatu magno honore exceptus. In quibusdam imperii regionibus tyrannis insurgentibus, vir prudens aduertens imperii consorte opus esse, legit Val. Maximianum : mox Galerium Maximianum, & Constantium Chlorum Cæsares fecit, & adoptauit. In gubernanda Republica tanta fuit inter vtrumque Imperatorem concordia vt alter alteri nunquam repugnauerit, & Maximianus vt filius Patri Diocleriano obtemperabat. In Oriente plurimas nacto victorias triumphus à Senatu decernitur, quem aureo & gemmato curru expleuit. Diuinos sibi honores vsurpauit & adorari voluit. Senio confectus decreuit se imperio abdicare & priuatus viuere, quod fecit Nicomediæ, quo die & Maximianus Mediolani imperii fasces deposuit, anno Christi.304. Imperauit annis xx. Post depositum imperium, mansit priuatus Salonis agriculturam exercens annis decem. Cùm ab Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogaretur, tanquam pestem aliquam detestans in hunc modum respondit, *Vtinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus instituta, profectò nunquam istud tentandum iudicaretis.* Tandem à Constantino & Licinio vocatus ad nuptias Constantiæ, excusans se per senectutem, sed excusationem minacibus literis reiicientibus, suspectans necem ignominiosam, quòd fauisset Maxentio ac Maximino, venenum sumpsisse fertur, atque ita occubuisse, ætatis anno LXVIII. Atrociter in Christianos sæuiisse, declarant historici & inscriptiones.

Primus huius tabellæ nummus Solem habet pro typo seu Orien- 1.
tem. Is captiuum habet iuxta pedes, Persam scilicet quem victricibus armis Diocletianus subiecerat. Inscriptio sanè vt elegans sic insolita, virtutes Imperatoris CLARITATE exprimit: quod fortassis locum dedit posterioris æui appellationibus. Imperatoribus enim sæpe & dictum & scriptum est, CLARITAS vestra, Æternitas vestra. P. TR. in
imo nummo interpretantur de moneta Percussa TREueris. 2.

Sequentes duo quamuis in honorem Iouis signati videantur, ii 3.
tamen planè Diocletianum celebrant qui Iouius dictus est, Maximianumque voluit Herculem aut Herculeum nuncupari. TVTATORIS nomen in nummis, hoc excepto, non occurrit.

Quartus CONCORDIA MILITVM insignitus est, per quam ad 4.
imperii fastigium euectus est Diocletianus: hic enim post mortem Apri qui Numerianum interfecerat, vniuersis consentientibus Cæsar Augustus appellatus est.

Quintus typus certè ad Maximianum imperii collegam refertur. 5.
At ne aliquis honos vni tantum deferri videretur, ideo qui Maximino oblatus est eumdem etiam Diocletiano dicatum esse arbitramur: Testes sunt cœteri nummi eorundem Imperatorum quorum typi fere omnes similes vtrique dicati sunt. Testes ex priori æuo illi quos in imperio collegis similes dicauerant Romani, Aurelio & Vero, Caracallæ & Getæ, Balbino & Pupieno, quorum suo loco mentionem fecimus.

Quamuis hi duo nummi nullius Imperatoris nomen indicent, eos tamen prætermittendos non censui, quos ad Diocletianum reuocari verisimile est. Fortassis ille sub habitu Iouis CONSERVATORIS depictus est, globum siue orbem moderantis.

Alter APOLLONI SANCTO dicatus est: notandum epithetum, notanda formula, Apolloni pro Apollini. Auersa facies Orontem fluuium exhibet iuxta Deæ pedes veluti natantem, quam Antiochiæ Genium interpretor. Eumdem typum supra vulgauimus pag. 304.

. Avr. Val. Maximianvs è Sirmio in Pannonia, vir natura ferus & immitis, ardens libidine, consiliis stolidus, ciuilitatis expers, ortu agresti, à Diocletiano Cæsar factus est, deinde cum Augusti nomine consors imperii. Tyrannos vicit Amandum & Aelianum, Gallias pacauit, & cum Carausio quem vincere non potuerat, pacem firmauit. Africanos vicit & ad pacem coëgit. Cùm tandem ingrauescente æuo parùm se idoneum Diocletianus moderando imperio esse sentiret, autor Herculio fuit, id erat Maximiani cognomen, vt in vitam priuatam concederent, Rempublicam iunioribus mandarent, cui ægrè collega obtemperauit. Tamen vterque vna die priuato habitu imperii insigne mutauit, Nicomediæ Diocletianus, Herculius Mediolani, post triumphum inclitum, quem Romæ ex numerosis gentibus egerant. Maxentio filio fauens & Constantio genero insidias struens per Faustam vxorem detectas, profugit Massiliam, vbi oppressus est. Captus pœnas dedit fractis laqueo ceruicibus : cadauer Mediolani sepultum est. Vixit annis LX. imperauit XX. In Christianos vnâ cum Diocletiano atrociter sæuierat, vt patet ex columna Cluniæ in Hispania asseruata, in qua id legitur.

DIOCLETIANVS IOVIVS ET
MAXIMIANVS HERCVLEVS
CÆS. AVGG.
AMPLIFICATO PER ORIEN
TEM ET OCCIDENTEM
IMP. ROM.
ET
NOMINE CHRISTIANORVM
DELETO QVI REMP. EVER
TEBANT.

Herculis labores quidam expreſſi videntur in Maximiani nummis, 1.
quòd hic alter Hercules dictus fuerit, vel ob domitos tyrannos, 2.
vel ob eius cum Hercule faciei & morum ſimilitudinem. Sicut autem vetus Hercules

Compreſſit Nemeæ primùm virtute leonem,

ideo frequenter leones in huius Imperatoris nummis occurrunt, à Maximiano veluti altero Hercule debellati: quare VIRTVS AVGG. eodem nomine celebratur in duobus prioribus nummis. Alterum Herculis facinus Maximiano dicauit antiquitas cum eadem inſcriptione, aprum Herculis humeris impoſitum ſignans, quo ſcriptum eſt,

Mox Erymanthium vis tertia perculit aprum.

Alterum etiam ex auro percuſſit, in quo Hercules aut ſub eius ſpecie Maximianus ceruum aureis cornibus comprimit.

AETERNITAS in tertio deſignatur Elephante, animalium 3.
omnium longæuiſſimo: An hîc adpoſita ſit vt CLARITAS in nummo Diocletiani? facile coniicerem.

Leo in quarto expreſſus, iterum ad Herculis indicandam ſimi- 4.
litudinem ſcalptus eſt, cuius AETERNAM fore MEMORIAM optabat & confidebat Maximianus. Fortaſſis ille eius tumulo impoſitus fuerat, *ſymbolum ſcilicet Herculei roboris: vnde mos inoleuit in reliquorum quo-*
In Boetic. *que ſepulchris, marmoreos ſtatuere leones.* Narrat Pauſanias, *proximo vrbi loco eſſe commune Thebanis ſepulchrum, iis qui in acie contra Philippum ſtantes ceciderunt, nulla ei appoſita inſcriptione: at inſigne tumuli leo eſt, ad eorum virorum animi magnitudinem ſignificandam.*
Photius. Obſeruandum in hoc nummo eum nuncupari Diuum, quod arguit à Cæſaribus per eum factis percuſſum fuiſſe: ſicuti alium in quo pariter exſtat conſecrationis argumentum, Aquila. Ita ſe habet inſcriptio circum caput, DIVO MAXIMIANO SEN. OPTIM. PR.

De FELICE ADVENTV Imperatorum frequens eſt apud veteres 5.
mentio, præcipuè in nummis: Diem feſtum tunc celebrabant, quem ſacrificiis, epulis, ludis & omnis generis exultationibus paſſim decorabant populi. Leonem appoſitum eſſe puto qui perpetuo Herculem Maximianum demonſtret.

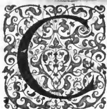

CARAVSIVS ex Hibernia natus, vir militiæ nauali aſſuetus, in Britannia purpuram ſumpſit, imperii indicem. Maximianus bellum ei indixit, at vincere non potuit: quare ſancitâ pace, ei Britanniæ regnum conceſſum eſt. Dolo denique circumuentus, interfectus eſt ab Allecto eius potentiam ambiente, poſtquam imperaſſet annis VII.

PAX, SALVS & PROVIDENTIA frequenter in Imperatorum Romanorum nummis occurrunt.

De ADVENTV AVG. maior eſſet diſſertationis locus, nec enim licet eum interpretari quemadmodum de cœterorum Imperatorum aduentibus, nempe Romam intrantium: Carauſium enim in ſuis ditionibus permanſiſſe certum eſt; at nummum intelligere poſſumus de felici aduentu in magnæ Britanniæ metropolim: Auguſtam Trinobantum coniiciat quiſlibet, aut aliam definiat.

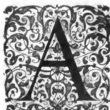

ALLECTVS Carausii familiaris regnandi libidine percitus, suo Principi & benefactori vitam eripuit, imperioque potitus est. De eo admodum pauca leguntur apud antiquos. Certum est eum in Britannia permansisse; tandem ab Asclepiodoro Constantii prætorii Præfecto, post triennium victus & interemptus est.

PAX in nummo designatur quam ambiebat Allectus, sed quam habere non potuit, statim enim oppressus est. Fortassis eundem typum sibi sumpserat qui prius prædecessori Carausio erat inscriptus.

VIRTVS quæ interdum Imperatore, interdum Deâ significatur, hîc per nauim conspicua est: maritimis enim viribus se suumque imperium tueri Allectus confidebat.

FL. VAL. CONSTANTIVS cognomento CHLORVS filius Eutropii Rom. gentis nobilissimi & Claudiæ Crispi filiæ qui frater fuerat Impp. Claudii & Quintilli. In eius vultu videbant omnium signa virtutum, in fronte grauitatis, in oculis lenitatis, in robore verecundiæ. Vir fuit pius & Christianus naturâ, mitissimus, diuitiarum spretor, modici cultus, tantæ modestiæ vt facilem se & amabilem cunctis præberet. A Maximiano & Diocletiano cum Gal. Valer. Maximiano in imperium adoptatus est, cui diuiso orbis imperio cedebat Illyricum, Græcia & Oriens; Constantino verò Gallia, Germania, Italia & Hispania cum tota Africa. Allectum per Præfectum vicit, tumque hostes populi Romani ab armis cessauêre. *Deuicta Germania & Alemania*, inquit Berengarius Abbas, *tandem victor omnium, mortuus & sepultus est*, Eboraci, *in Britannia*: cum imperasset vt Cæsar XII. annos, vt Augustus duos. Et quoniam illis temporibus plures erant Augusti & Cæsares, inscriptionem quæ Romæ visitur, post Gruterum proferam, cum notis rem illustrantibus. Lib. 3. de invent. sanct. crucis.

[1] DD. NN. DIOCLETIANVS ET
MAXIMIANVS INVICTI [2] SENIORES
AVGVSTI [3] PATRES IMPERATORVM ET
CÆSARVM CONSTANTIVS ET [4] MAXIMIA
NVS INVICTI AVG. ET SEVERVS ET [5] MAXI
MINVS NOBILISS. [6] CÆSARES [7] THERMAS
FELICES DIOCLETIANI AVG. FRATRIS SVI
NOMINE CONSECRAV. COEPTIS AEDI
FICIIS PRO TANTI OPERIS MAGNITV
DINE OMNI CVLTV PERFECTAS
ROMANIS SVIS DEDICAV.

1. Soli Augusti dicebantur Domini nostri.
2. ratione habita Galer. Maximiani & cæterorum Augustorum & Cæsarum, qui iuniores erant ætate & dignitate, SENIORES sæpe in nummis occurrit.
3. per adoptionem.
4. scilicet Galerius Maximianus.
5. Maximinus non Maximianus, in quo errauit Gruterus & post eum multi alii.
6. Seuerus & Maximinus adoptati sunt à Galer. Maximiano, & Cæsares dicti.
7. Adhuc visuntur Romæ.

Horum omnium tum Augustorum tum Cæsarum antiqua numismata in hoc Opere sculpta sunt quod marmoreum illud scriptum illustrat.

Ex pluribus Conſtantii nummis duos hic habes cum aquila & leone, quaſi AETERNÆ eius MEMORIÆ ſacris. Conſtantius enim in eo Diuus nominatur, quare nonniſi poſt eius mortem illos percuſſos fuiſſe certum eſt: DIVI enim titulus ſeu conſecrationis nota poſt mortem tantùm tribuebatur: typos refert Cl. Triſtanus ad Chriſtianam religionem, autumans quod cùm nulla ſignata ſit ara, nullus rogus, id in odium idololatriæ Conſtantium deſeruiſſe paganiſmum ſubindicet, cuius pietatem Conſtantinus filius & Helena vxor hiſce typis exprimi curauerunt. At ſibi proſpiciat, qui ſimiles typos, ſimileſque titulos obſeruare potuit in Diocletiani Maximianique nummis quos habeo, de quorum in religionem Chriſtianam odio nullus dubitare poteſt. Aquila certe imperii Romani ſymbolum, Leo fortitudinis, illis tanquam fortiſſimis Principibus potuit conſecrari, nullo religionis habito reſpectu. Deinde aquila Iouem, leo Herculem ſignificabat quorum ſymbola, Impp. Diocletianus & Maximinianus aſ-
Impp. ſumpſerant: quod leones Heroum tumulis imponebantur, dictum eſt in Diocletiani nummo.

FL. HELENA Conſtantii Chlori vxor fuit adhuc priuati: Ex eo Conſtantinum Magnum genuit. Repudiata eſt iubente Maximiano ei Theodoram ſuæ vxoris Eutropiæ filiam collocante, poſt quod Cæſarem illum creauit. Helena ſagax fœmina à Chriſtianis religioſè colitur, tùm propter pios eius mores, tum ob repertam quæ iamdiu delituerat ſanctiſſimam Crucem, cui Saluator mundi Chriſtus nefa-
Euſebius lib. III. de vita Cōſtant. c. 46. riè affixus fuerat. Inter cœteros eius honores *Conſtantinus M. matri conceſſit vt* AVGVSTA *diceretur & nummus eius imagine ſignaretur.* Auerſam faciem ad prouerbium refero ΔΑΦΝΙΗΝ ΦΟΡΩ ΒΑΚΤΗΡΙΑΝ
Eraſm. adag. chil. I. cent. I. *Laureum porto baculum.* Suidas tradit ita ſolere loqui eos qui inſidiis petiti feliciter effugiſſent periculum. *Laurus luſtrationibus adhiberi ſolita*, inquit Plinius, *valetque contra uim fulminis.* Helena ipſa ſub

habitu

habitu Deæ, Secvritatem Reipvblicæ lauro promittere videtur quæ per Maxentium omni ex parte turbata fuerat: nisi manis id ad religionem referre, quam securè & palam profiteri poterant populi, ad exemplum piissimorum Principum sese componentes. Ad rem nostram spectat quod refert Bosius ex M.S. eiusdem Helenæ actis Codd. Later. & S. Petri, his verbis. *Postquam beatissima Helena Romam ad filium* (Constantinum) *redut, ibi plena dierum ultra octogesimum ætatis annum, expleto vita sua cursu cum felici lætitia, sexto Id. Febr. deposito carnis onere, cælo reddidit spiritum & sepulta est honorificè cum aromatibus Via Labicana, ubi dicitur* inter duas lauros *milliario tertio ab urbe. Et in eodem loco fecit* (Constantinus) *Basilicam sanctis Martyribus Marcellino & Petro & ibi in mausoleo porphyretico undique pretiosè sculpto, iuxta regiam excellentiam, matrem suam sepeliuit.* Eius inscriptionem quæ Neapoli visitur, hîc apponere cum notis Lectori curioso tædiosum fore non arbitror. Lib. 4. cap. 9.

[1] Piissimæ Et [2] Venerabili
Dominæ Nostræ [3] Helenæ
Avgvstæ Matri
Domini Nostri [4] Victoris
Semper Avg. Constantini Et
Aviæ [5] Dominorvm Nostrorvm
[6] Beatissimorvm Cæsarvm
Ordo Et Popvlvs Neapolitanvs.

1. Hoc iam Christianissimum sapit.
2. sic Gruterus. Tristanus autem supponit CLEMENTISSIMÆ.
3. Sic Gruterus, & benè. Tristanus scribit AVGVSTÆ HELENÆ. non enim Augustus Tiberius, aut Augustus Vespasianus aut Augusta Faustina, sed Tiberius Augustus, Vespasianus Augustus, Faustina Augusta.
4. Constantinus Magnus sæpe in antiquis inscriptionibus VICTOR nuncupatur.
5. Sunt illi Constantinus iunior, Constantius & Constans.
6. Obseruandum venit istud [illegible], quod non nisi posterioribus temporibus vsurpatum est.

Eiusdem Helenæ nummum alterum habemus, cuius auersam partem occupat ipsa Helena sub habitu Pacis Pvblicæ, sicuti in priori se Secvritatem Reipvblicæ prædicabat. Spectandus venit capitis ornatus admodum insolitus: Diademate subcincti capilli morem præbuerunt Constantinopolitanis Imperatoribus sua capita sic ornare.

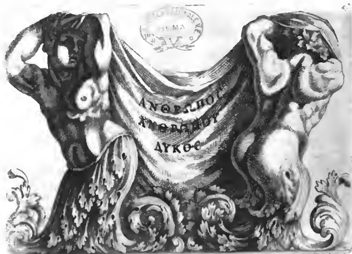

FL. MAXIMIANAM THEODORAM ex prioribus nuptiis susceperat Eutropia, quæ postea Maximiano nupta est. Theodoram filiam volentibus Diocletiano & Maximiano, Constantio Chloro coniunxit statim Cæsari creato. Hâc de causâ Helena Constantini mater repudiata est. Tres illi Theodota peperit filios, totidem filias, Delmatium, Constantium, Hannibalianum, Constantiam vxorem Licinii, Eutropiam matrem Nepotiani, denique Anastasiam vxorem Bassiani Cæsaris. De eius actis & moribus silent Historici.

PIETAS ROMANA hic optimè designatur matre infantem lactante, quod tunc temporis & optimè quidem, moris erat. Sic matrem filiam alloquentem fingit Alcinius Auitus,

Lib. 1. de consolat. castit. laude.

Deliciæ mea gnata mea, charissima matri
Pignora grandæua, per ego has te deprecor vlnas
Per quæ suxisti primæuis vbera in annis,
Fac isthinc abeam promisso libera voto.

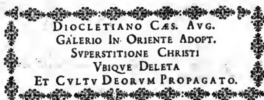

MAXIMIANVS hic GALERIVS & VALERIVS dictus est, cognomento Armentarius, ob pecorum commercium: Parentibus agrariis in Dacia ortus est. Militiâ præstans à Diocletiano adoptatus & Augustus factus est. Vtramque fortunam in Persia expertus erat; victus est enim primùm à Narseo, deinde ingenti successu pugnauit, nec minore consilio simul & fortitudine: castra eius diripuit, vxores, sorores, liberos cepit, infinitam Persarum nobilitatem, abduxit gazam Persicam copiosissimam; quare ad Diocletianum in Mesopotamia cum præsidiis tum morantem ouans regressus ingenti honore susceptus est. Duos sibi adoptauit Cæsares, Seuerum & Maximinum sororis suæ filium. Mortuo Seuero consortem imperii Licinium fecit, ac contra Maxentium proficiscitur, sed auditâ militum defectione, in Illyricum rediit; ibique ob sæuam libidinem & crudelitatem in Christianos vlcere inguinibus innato, consumptis genitalibus defecit, & vermibus vbique erumpentibus fœdissimo, sed digno exitu periit. Homo sanguinarius & crudelissimus, simulachtorum cultor, deliciis & luxu ad insaniam diffluens, nullam vrbem sine adulteriis & virginum struptis incontaminatam relinquens; cum nulla Medicorum ope leuaretur, sibi ipsi manus intulit cùm Cæsar fuisset annis tredecim, Augustus septem. Eius ætas ignoratur.

Auersus typus in omnibus fere huius temporis numismatibus occurrit; omnes enim Augusti, omnes Cæsares se GENIVM POPVLI ROMANI iactitabant, cuius ambiebant dominationem.

Eius exſtat inſcriptio antiqua à Grutero commemorata quam tum propter eius nomen, tum Paganorum in Chriſtiano odium hic apponemus.

DIOCLETIANO CÆS. AVG.
GALERIO IN ORIENTE ADOPT.
SVPERSTITIONE CHRISTI
VBIQVE DELETA
ET CVLTV DEORVM PROPAGATO.

GAL. VALERIA Diocletiani filia fuit, quam pater poſt adoptatum ſibi Gal. Val. Maximianum, eidem in vxorem tradidit. In eius honorem Stiriæ pars inter Sauum & Danubium ſita *Pannonia Valeria* dicta eſt.

Venerem in auerſa parte cernere eſt, pomum pro more tenentem quam plures Imperatorum vxores ſibi propitiam in nummis optauêre. Exempla videantur inter Fauſtinæ numiſmata & Iuliæ. Inſcriptionem hîc poſſe explicari arbitror, aut quòd Valeria fuerit comes victoriarum Mariti, quas ad Venerem refert, aut quòd ipſa maritum velut alterum Martem vicerit. Obſeruat Cl. Triſtanus in eiuſdem Theodoræ nummis interdum lauream eius capillos cingere quod ad viri eius Gal. Maximiani victorias refertur: ſeque nuſquam lauream capita fœminarum ornantem in nummis vidiſſe: Nummum habeo Helenæ, cuius caput laureâ cinctum eſt. Alterum cum ſimili laurea Theodoræ, poſterioris Conſtantii vxoris. Hunc in Theſauro noſtro vulgabimus.

FL. VAL. SEVERVS à Conſtantio & Gal. Maximiano,addito collega Maximino, Cæſar & Auguſtus dictus eſt. Italiæ & Africæ præfectus eſt, poſtquam Conſtantius Galliâ Hiſpaniâ & Britanniâ contentus,eas abnuiſſet. Cùm Maxentius in vrbe à prætorianis Imperator creatus eſſet, contra eum Seuerus profectus eſt & duxit exercitum, at viribus impar fugere coactus, circa Tres Tabernas captus eſt & cæſus iuſſu Maxentii, deinde in Gallieni ſepulchro ſepultus, non longè ab Appia via, cum imperaſſet annos duos. Alii ſcribunt Seuerum circa Rauennam captum & ceruicibus laqueo fractis ſtrangulatum.

1. Primus typus Imperatorem Seuerum repræſentat ſub habitu Romuli opima ſpolia gerentis,aut Martis poſt ſuperatos hoſtes: Inſcriptio quæ eum tantùm vt CÆSAREM celebrat, facit etiam mentionem AVGVSTORVM, Conſtantii ſcilicet & Maximiani.

2. Alter Seuerum vt GENIVM POPVLI ROMANI celebrat quemadmodum priores Imperatores Diocletianus, Maximianus, Conſtantius in nummis erant depicti.

3. Sequentes duo frequentiſſimè occurrunt in nummis eorum
4. qui tunc temporis aut Auguſti erant aut Cæſares. Arbitror communi conſenſu in eorum omnium gloriam percuſſos eſſe, quam ambientes alii ſimilibus typis & inſcriptionibus expreſſerunt.

5. Ad quintum ſpectat quod Plinius ſcribit, *Præſides cuſtodesque imperii Deos, ego Conſul pro rebus humanis, ac Te præcipuè, Capitoline Iupiter, precor, vt beneficiis tuis faueas, tantiſque muneribus addas* PERPETVITATEM. *In Panegir.* Illam veneratus erat Seuerus prior Alexander dictus, in nummo argenteo : ad cuius imitationem fortaſſis Val. Seuerus nummum percuſſit, nihil enim de PERPETVITATE videre contigit in aliorum Impp. nummis. Diuerſis tamen typis illam finxere, hic vt Romam ſedentem,alter vt Deam columnæ innixam baculum ſiniſtrâ tenentem in Prouidentiæ modum, dextrâ globum, qui æternitatem deſignat, cùm vtrique deſit & principium & finis. Infimi characteres monetam Sisciæ percuſſam fuiſſe demonſtrant.

ALEXANDER *Phryx origine, ingenio timidus, inferior aduersus laborem vitio senectæ*, inquit S. A. Victor: alter è Pannonia ortum scribit: à Seuero Præfectus aut Pro-Præfectus, prætorio Africæ factus est, alterutrum enim non constat. Audita Seueri nece Imperator
Zosim. l. II. à militibus appellatus est contra Maxentium, at statim oppressus est per Volusianum, quem cum exercitu eò miserat Maxentius. Certamen quidem leue fuit, ex eo fugiens Alexander, Cirtæ apprehensus est & strangulatus. Illum regnasse supra annum constat ex eius nummo Græco, in quo L.B. scriptum est quod secundum indicat.

Auersa pars huius nummi Genium Carthaginis exhibet habitu pacifico, spicas & papauera tenentem, fertilitatis indices. P.K. Pecuniam Karthaginensem denotant vel monetam Percussam Karthagini, quod idem est. Carthaginem autem dictam fuisse FELICEM ex pluribus nummis patet, & Autoribus; *Deinde promontorium Apollinis*
Lib. 6. inquit Martianus Capella, *& in alio sinu Vtica Catonis morte memoranda, flumen Bagrada, ac propinque Carthago, inclyta pridem armis nunc* FELICITATE *reuerenda.* De Carthagine supra diximus. pag. 15.
De gubern. Dei l. 7. De illa posterioribus temporibus sic loquitur Saluianus, *Carthaginem vrbi Romæ quondam aduersariam & in Africano orbe quasi Romam,* & paulò post, *Romanis arcibus semper æmulam, armis quondam & fortitudine post, splendore & dignitate.* Ideo in hoc nummo vt in plurimis aliis INVICTÆ ROMÆ FELIX KARTAGO coniungitur.

Extant nummi Nigriniani, Nigrianum plerique libri nuncupant, quibus minimè fidendum est. At qualis ille fuerit non liquet. Eum cum Sergio Consulem fuisse, cùm Constans interfectus est,
In Chronic. scribit Cassiodorus. Tradit Cl. Tristanus hunc fortassis Alexandri filium
Zozim. lib. II. fuisse quem libidinosus Maxentius suæ fidei committi optauerat, Ἠ γὰρ παῖς τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν τε ἡλικίαν ἀκμάζων καὶ τὴν ὄψιν ὡραῖος. Quibus temporibus & à quo consecratus, penitus ignoro.

MAXIMINVS cognomine DAZA ab auunculo Gal. Val. Maximiano, Galerius Valerius dictus est, cùm ab eo adoptatus est & Cæsar creatus. Orienti præfectus, Cæsar quadriennio, Augustus triennio imperauit. In Christianos maximè sæuiit. Cum aduersus Licinium res nouas in Oriente moliretur, rupto fœdere, cum filiis quos iam socios imperii assumpserat, oppressus, & ne viuus caperetur se strangulauit Tarsi. Scribit Eusebius eum fœdidissimo morbo correptum in atrocissimis doloribus vitam finiisse. Id etiam testatur Diuus Hieronymus his verbis, *Legamus Ecclesiasticas historias, quid Decius, quid Valerianus, quid Diocletianus, quid Maximiani duo, quid sæuissimus omnium Maximinus, & nuper Iulianus passi sunt. Et tunc rebus probabimus etiam iuxta litteram prophetiæ, veritatem esse completam. Quòd computruerint carnes eorum & oculi contabuerunt, & lingua in pedorem & saniem dissoluta sit.* Lib. 9. cap. 8. cap. 14. Zachar.

1. Primus nummus fortitudinem bellicam celebrat Cæsarum & Augustorum eius temporis, quorum nomina in superiori inscriptione leguntur pag. 447. Mars, Romulus, eodem habitu sæpe in nummis depicti sunt opima spolia reportantes, ad quorum exemplum, Imperatores Romani, cùm victores erant.

2. Typi secundi & tertii tunc temporis ab omnibus Principibus vsur-
3. pabantur, quia omnes monetam signabant; in quo ius regale consistere nemo inficiatur.

4. Quartus à Carthaginiensibus cusus est in honorem quidem Maximini, sed adiuncta cœterorum Principum autoritate: ita vt illos omnes sibi demereri conati sint ex totillis dicatis nummis.

5. Quintus legionum Romanarum potentiam demonstrat, earumque affectum erga Seuerum: sed cur OPTIMVS PRINCEPS à S.P.Q.R. dictus est, cùm esset pessimus; deinde cùm Romæ non esset. Coniectura est sic à suis nominatum esse, & adulationibus id obtinuisse quod Traiani, Antonini, Aurelii, aliorumque Impp. dotibus conueniebat.

M. Avrel. Val. Maxentivs ex cognominibus Maximiani Herculei filius dignoſcitur & Eutropiæ: repugnantibus tamen quibuſdam Autoribus. Imo etiam aliis dicentibus eum ſuppoſitum fuiſſe arte muliebri, Matremque de eius origine quæſitam, reſpondiſſe Syro quodam genitum. A Prætorianis non abnuente Senatu Imperator dictus eſt, deinde Seuerum qui aduerſum ſe exercitum duxerat, circa Rauennam interfecit. A Conſtantino Magno qui contra eum in auxilium à Senatu vocatus fuerat, ad pontem Miluium ſuperatus eſt, & Tiberi abſorptus: ipſum enim cum equo & armis inſignibus fruſtra conatum per abrupta ripæ vlterioris euadere, idem Tiberis correptum gurgite deuorauit. Cadaueri caput fuit amputatum & per omnes Vrbis vias veluti in triumphum deductum; *ſuberat adhuc ei ſæuitia, ac horrendæ frontis minas mors ipſa non vicerat.* Periit ille Tyrannus anno æt. xxx. imperii vi.

Priores duo nummi ad victoriam referuntur quam Maxentius con- 1.
tra Seuerum adeptus eſt: Vicerat etiam Alexandrum in Africa. Refert 2.
Cl. Triſtanus alium nummum fere ſecundo ſimilem, in quo Votis Mvltis ſcriptum, in noſtro certè Vota leguntur x. ſeu decennalia, quæ tamen non ſoluit, cùm ante adeptum imperii annum ſeptimum à Conſtantino fuerit profligatus: *ne ſeptenarium numerum ſacrum & religioſum inchoando violaret,* inquit Panegyriſta anonymus.

Tertius refertur ad Caſtorem & Pollucem quos ita deſcribit 3.
Prudentius,

Lib. 1. contra Symm.

——— gemini quoque fratres
Corrupta de matre nothi, Ledeia proles
Nocturnique equites, celſa duo numina Romæ
Impendent, retinentque veru, magnique triumphi
Nuntia ſuffuſo figunt veſtigia plumbo.

Nihil aptius ad nummi deſcriptionem : ideo autem AETERNITATEM AVGuſti Noſtri deſignabant, quòd alter alteri æternitatem donauerat: ſic Maxentius Romulo ſuo filio Æternitatem dediſſe dicitur, Caſtoris fatum imitatus. Equos vt ſolent frænis retinent, ſymbolum nempe maieſtatis imperii.

Poſtremi duo Romam in templo deſignant globum tenentem, quaſi orbis dominam. In altero Victoria ei coronam præbet Maxentium celebrans à quo miſſa fingitur, captiuo ad eius pedes lugente, Seuero nempe cuius profligatione, conſeruata cenſebatur ipſa Vrbs ope Maxentii, qui hac de cauſa ſe CONSERVATOREM VRBIS SVÆ declarat.

MAGNIA VRBICA filia fuit Gal. Maximiani, Maxentii vxor. De vtroque tamen quidam dubitant. Magnentio nuptam dicunt. At cur VENVS GENETRIX in nummo Chriſtianæ, ſane id Paganæ tantum competit, nec amplius videntur eiuſmodi inſcriptiones à Conſtantini M. temporibus. Romuli mater perhibetur & alterius qui ante exceſſum Maxentii obierat, aut qui cum Patre interiit: res enim incerta eſt. Illius nulla apud antiquos mentio eſt.

ROMVLVS Maxentii filius fuit & Magniæ Vrbicæ. Is Cæſar & Conſul à Patre dictus eſt. Ante obitum Patris interiit, à quo conſecratum fuiſſe probant nummi inſcriptiones. Pars enim antica illum DIVVM nominat, poſtica vero, aquilam exhibet templo inſidentem, quod MEMORIÆ ÆTERNÆ Diui Romuli conditum videtur. R.P. vel Romanam Pecuniam, vel Romæ percuſſum eſſe nummum indicat, quod mihi idem eſt. Alterum fere huic ſimilem nummum exhibet Cl. Triſtanus, in quo circum Romuli caput legitur IMP. MAXENTIVS DIVO ROMVLO N. V. FILIO. Vltimos characteres ſic interpretantur Antiquarii, Noſtræ Vrbis FILIO, is enim natus erat Romæ. Noſter nummus illum Noſtræ VRBIS CONSERVATOREM exprimit, at quidni CONSVLEM ? Ea ſanè ſunt obſcura, quæ plurimas poſſunt admittere coniecturas.

C. Val. Licinianvs Licinivs in Dacia parentibus agricolis natus à Philippis Imperatoribus originem habuisse videri volebat. A Gal. Maximiano *malè Maximinum Occo nominat*, mortuo Seuero consors imperii factus est & Augustus appellatus. Constantiam in vxorem Mediolani duxit, quam firmando fœderi ei Constantinus concesserat. Res inde Christianorum auctæ pro quibus edicta tum à Constantino vulgata sunt, tum etiam à Licinio. At paulo post dissentientes Imperatores arma mouerunt: atrox pugna in Pannonia commissa, cuius victor Constantinus exstitit. Pax iterum sancita est, quâ Crispus Constantius iunior & Licinius filius Cæsares creati sunt. Iterum ad arma ventum est, Licinius iterum profligatus est à Constantino M. & Thessalonicæ cum Martiniano quem Cæsarem creauerat, est interfectus à propriis militibus, anno æt. LX. imperii XV. Hic erat asper & auaritiæ libidinique deditus omnium Christianis infensissimus. Sunt qui scribant, cùm filiam Herinam Christianæ religionis cultricem ab equis discerpi vellet, ipsum à suorum vno, morsu interfectum esse. Sigonius scribit illum à Constantino victum, Nicomediam pulsum, ibique obsessum, Imperii insignia deponere & priuatum Thessalonicam migrare coactum.

Restitvtori Libertatis
Ac Fvndatori Pvblicæ Secvritatis
D. Val. Liciniano Licinio
Pio Felici Invicto Avg. &c.

1. Primi nummi typus frequens eſt illis temporibus. Eumdem cum alia inſcriptione vulgauit Cl. Triſtanus, ſcilicet GENIO AVGVSTI: ſubintelligebant nimirum eumdem eſſe Deum qui Auguſtum & populum tutaretur.

2. Duo ſequentes IOVI CONSERVATORI dicati ſunt. Peculiaris eſt
3. ille habitus Imperatoris ab aquila portati fulgur gerentis. Aliquod militare facinus id indicat, fortaſſis victoriam quam contra Maximinum adeptus erat.

4. Quartus vexillum militare exhibet cum hinc inde proſtratis captiuis. VOT. XX. non ſuſcipiebantur neque ſignabantur niſi decennalibus ſolutis: ergo circa poſtremos Licinii annos nummus cuſus eſt. Captiui ad victorias referuntur quas plures adeptus erat Licinius. P. in ima nummi parte vel Pecuniam refert vel Percuſſam monetam, perinde eſt. TR. ad Treuiros referunt, ſed non ſatis mihi conſtat. Cl. Triſtanus eumdem nummum vulgauit cum cruce in ſumma vexilli parte quod labarum eſſe contendit in Conſtantini gratiam, at nummus noſter cuius integritati nihil deeſt, crucem non deſignat, ſed tres veluti globulos ſuperiorem pali partem ornantes in cuſpidis figuram. Deinde plura eiuſmodi vexilla abſque cruce in nummis ſignata ſunt.

5. Quintum illuſtrat Iupiter globum Licinio tradens & victoriam veluti perpetuam comitem fore ſpondens: Ritus paganos in ſingulis obſeruabat Licinius quibus milites & populum contineret, Conſtantinumque tanquam nouæ religionis cultorem exoſum haberet. Ii enim ei duorum Auguſtorum mores; fortaſſis ab inuidia ducti, vt ſi vnus aliquas partes tueretur, ſtatim alter in contrarias deſcenderet.

Licinivs iunior Licinii filius erat & Constantiæ. mensibus viginti natum Imperatorem & Cæsarem fecit Constantinus M. pace cum patre sancitâ. Egregius erat Iuuenis & optimæ indolis. Duodecimo ætatis anno Faustæ insidiis interfectus est, eodem quo Crispus. Nomina eius variant in nummis. Secundus enim sic inscriptus est D.N. Val. Licin. Licinivs Nob. C. tertius Licinivs Ivn. Nob. Cæs. omnes autem sunt integerrimi.

Typi auersi filio dicati sunt quos prius inter nummos Licinii patris vulgauimus. Romae Aeternae primus dicatus est clypeo inscribenti Vota quinquennalia, quæ Cæsaribus frequenter offerebantur. P. & R. siue Populi Romani exprimant siue Pecuniam Romæ percussam aut Romanam, nummum illustrant. Vota autem vicennalia hisce characteribus xx. designata ridicula sunt in altero huius Principis nummo, cùm ille ætatis anno duodecimo interfectus fuerit, Monetarii fortassis auersas partes Patris, filii nummis impresserunt. S. P. Tr. fortassis indicant signatam fuisse hanc pecuniam seu monetam Treueris. Ivpiter Conservator nil designat præter idololatriam, cui eò pertinacius inhærebant Licinii quò gratiores forent iis omnibus qui aut Constantino non fauebant, aut ab idolorum cultu semoueri nondum poterant.

DELMATIVS Hannibaliani filius à patruo Constantino M. Cæsar dictus est & Consul. In Mesopotamiam admodum iuuenis missus est,qui cum exercitu Persas coerceret & à Romanarum regionum ditione arceret. In Cyprum deinde iussu Constantini nauigauit, qui Calocerum tyrannum expugnaret, quem deinde captum Tarsi Ciliciæ Constantino M. obtulit.Thraciam deinde,Macedoniam, Achaiam, ripamque Gothicam regendas habuit. Hoc mortuo imperauit aliquot menses cum Constantino, Constante & Constantio, Victor. deinde *interfectus est,incertum quo suasore*. Rem sic narrat Eutropius, *Dalmatius prosperrima indole neque patruo absimilis*,is erat Constantinus Magnus, *non multo post oppressus est, factione militari & Constantio patruele suo sinente potius quam iubente*. Necis reum Eusebius In Chronic. Constantium facit. Illam autem cum patruo similitudinem non modo ex moribus consideres sed ex vultu: sola enim inscriptionis diuersitas Constantini nummos ac Delmatii discrepare facit, si ætatem excipias: hic enim magnos oculos,nasum aduncum,virilemque ac prorsus martialem faciem exhibet. Primus nummus post adeptam de Calocero victoriam in Cypro cusus est. Sit ne labarum inter duos milites,aut vexillum solitum militare,incertum: nulla enim neque crucis neque Christi designatio: at in superiori parte velata est, inquit Clariss. Tristanus: suspicetur cum illo quislibet; Rei tectæ & incertæ velum non detraham.

FL. CL. HANNIBALIANVS Delmatii frater, Delmatii Hannibaliani filius erat. *Constantinus cùm fratris sui Delmatii filium fecit Cæsarem, eius fratrem Hannibalianum datâ ei Constantinâ filiâ sua Regem Regum & Ponticarum gentium constituit,* inquit Autor anonymus Cappadociæ scilicet & Armeniæ. Ei plures regulos subiecerat minuendæ Persicorum Regum gloriæ, qui se Reges Regum nominari iubebant: cuius exemplum subministrat Cleopatræ nummus, tum ille Persicus quem proximè in THESAVRO publici iuris faciam. Constantii artibus interfectum fuisse Hannibalianum vt fratrem Delmatium verisimile est.

De gestis Constant.

Fluuius iacens videtur Euphrates, quod sit ille maximus in illis regionibus Hannibaliano subiectis. Characteres in infima nummuli parte designant Constantinopoli. Obsignatam esse monetam autem debet intelligi per consensum Augusti tunc temporis imperantis, nimirum Constantis.

FL. VALER. CONSTANTINVS filius fuit vnicus Constantii Chlori & Iul. Helenæ. Puer optimis imbutus litteris, militare cepit in Oriente cum Gal. Maximiano. Adolescens contra Sarmatas missus ducem ipsorum catenatum Galerio adduxit; quare Galerio suspectus insidias fugiens ad patrem peruenit. Eo mortuo regnum Galliarum, Hispaniarum & Cottiarum Alpium sibi testamento relictum accepit: Cæsar annis tribus in Galliis summa cum laude imperauit. Italiam à tyrannide Maxentii liberauit; eamque biennio cum vrbe pristinæ maiestati asseruit, inde primus Magni cognomen meruit & arcum triumphalem à Senatu. Ante Licinii cædem cùm priuatus adhuc viueret, tres Cæsares fecit Crispum, Constantinum filium & Licinium iuniorem sororis suæ filium. Post bella ciuilia vicit Sarmatas & cum Gothis omnem Scythicam gentem. Byzantium instaurauit, illi Nouæ-Romæ & Constantinopoleos nomen tradens, ac illuc imperium transtulit. Lauacrum baptismatis in extremum tempus distulit, cupiens in Iordane baptisari. Senex Persis Mesopotamiam diripientibus bellum indixit: copiis coactis Sotiropolim petiit vt aquis calidis senile corpus foueret: pharmaco dato ministri venenum admiscuerunt, quod intrepidus hausit; paulo post in morbum incidit, quo tandem extinctus. Corpus Constantinopolim regiâ pompâ à filio Constantino deductum, & ibidem in templo XII. Apostolorum cum matre sepultum, anno ætatis LXVI. imperii XXXII. relictis filiis Constantino Constante & Constantio à quibus consecratus & in Diuorum numerum relatus.

Mirum videri possit Constantinum primum Imperatorem 1.
Christianum Herculem sui conseruatorem primo nummo agnoscere: at cum cusus est nondum erat Christianus: inscriptio circum caput docet, hunc tantum Nobilem aut Nobilissimum Cæsarem demonstrat. Deinde Herculeus dictus erat ob adoptatum patrem suum Constantium à Maximiano cognomine Herculeo: at Cl. Tristanus ex Praxagora rem propiùs attigisse videtur his verbis: Παρὸν δέ φησὶ Μαξιμιανὸς ὁ τῆς κάτω Ἀσίας βασιλεύων εἰς ἐπιβουλὰς ὥρμησε τοῦ νέου, καὶ πρὸς μάχην λέοντι ἀγρίῳ καθίστησι τὸν νεανίαν. Ὁ δέ τὸ μὲν θηρίον κρατήσας ἀνεῖλε τῆς δὲ ἐπιβουλῆς αἰσθόμενος φεύγει πρὸς τὸν πατέρα. Hoc est, *Dicunt Maximianum inferioris Asiæ Dominum, iuueni* (Constantino) *ob inuidiam insidias struxisse, illumque ad debellandum leonem impulisse: quod ille fecit, belluamque occidit, at cognita inuidia ad patrem fugit* Constantium in paternum regnum reducto populi gratulantes hoc fortitudinis & generositatis facinus suis nummis consignauerunt. Moneta deinde quam etiam ex auro alii viderunt, Treueris percussa inferiobus characteribus indicatur.

Photius.

Secundus Iouem celebrat, aut sub habitu Iouis Diocletianum 2.
qui Iouis dictus erat: Infimi characteres id indicant, signata Moneta Alexandriæ.

Tertius Martis effigie insignitus est quæ eadem est ac Constantini. 3.
fortassis quod vterque in Thracia natus erat, ac semper victor.

Quartus Constantinum Soli similem reddit: an quia ille Impera- 4.
tor lætus erat & pulcherrimus? an quia victoriarum celeritate ipsius Solis cursum æquauerit: Interdum enim in nummis non capitis modo similitudine pingitur, sed toto corpore globum tenente, nempe quem irradiat.

Quintus Isidem stantem exhibet suo more sistrum tenentem: 5.
Vota Pvblica Aegyptiorum hic demonstrantur quibus sua sacra aut non immutari aut planè sibi reddi sperabant. omnes autem ii lentam designant religionis Christianæ propagationem quam nonnisi paulatim receperunt gentes, Imperatore suo iam facto Christiano. Idolorum & Deorum suorum imagines adhuc Constantino offerentes quemadmodum prioribus Principibus quibus ob Paganismum grata censebatur hæc significatio.

1. Egregii ſunt hi nummi, ſiue inſcriptiones ſpectes ſiue typos. VBIQVE VICTOR cernitur Conſtantinus ſtans inter duos captiuos. Eius victorias nemo neſcit. quare interpretatio nulla deſideratur.

2. In ſequenti procedit opima ſpolia ferens poſt debellatum hoſtem ſub calcati captiui repræſentatione. Nummum mirificè illuſtrat hæc inſcriptio antiqua, quam ex pluribus eiuſdem fermè autoritatis ſelegimus. Exſtat adhuc integra in arcu Conſtantini qui eſt in capite viæ Appiæ ad Amphitheatrum.

In eodem arcu ſub ſacrificiis inſculptis.
VOTIS X.
Item
VOTIS XX.

IMP. CAES. FL. CONSTANTINO MAXIMO
P. F. AVGVSTO S. P. Q. R.
QVOD INSTINCTV DIVINITATIS MENTIS
MAGNITVDINE CVM EXERCITV SVO
TAM DE TYRANNO QVAM DE OMNI EIVS
FACTIONE VNO TEMPORE IVSTIS
REMPVBLICAM VLTVS EST ARMIS
ARCVM TRIVMPHIS INSIGNEM D CAVIT.

In eodem arcu ſub ſacrificiis ſculptis.
SIC. X.
Item
SIC. XX.

Intra fornicem maiorem eiuſdem arcus legitur.

LIBERATORI VRBIS. FVNDATORI QVIETIS.

3. De CLARITATE iam dictùm eſt in nummo Diocletiani pag. 442. At hic Conſtantinus cenſetur ipſe Claritas Reipublicæ: ad quod alludit Theodoretus cùm illum appellat *Maximum aſtrum* Μέγαν φωςῆρα. Propiùs Euſebius his verbis, *Porro impiis hominibus è medio ſublatis & poteſtate tyrannica deleta* Maxentii nimirum & Licinii, *mundus de reliquo velut Solis claritate colluſtratus fuit*. Occurrit hæc eadem inſcriptio in pluribus aliis Imp. Rom. nummis. Gloria autem à Claritate in eo differt *Quòd gloria multorum iudiciis conſtat, Claritas bonorum*, inquit Seneca. Epiſt. 102.

4. Quarti nummi typum implet ara, cui noctua inſidet, clypeo à dextris, à ſiniſtris galeâ, ſceptro tranſuerſim poſito, cum inſcriptione pretioſiſſima, SAPIENTIA PRINCIPIS. Ad pietatem illa referuntur quæ ſumma inerat Conſtantino. Cœteras eius virtutes quæ ad Sapientiam

tiam reuocantur, sic commemorat Panegyrista, *Neque enim forma tantum in Te patris, Constantine, sed etiam continentia, fortitudo, iustitia, prudentia, sese votis gentium præsentant &c.* Nummum vidi aureum simili fere typo insignitum cum hac inscriptione SAPIENTIA PRINCIPIS PROVIDENTISSIMI. S. ARL. hoc est Signata ARELATE in Gallia Narbonensi: iuxta id quod legitur in *Notitia Imperii* PROCVRATOR MONETÆ ARELATENSIS.

Quintus Nummus apotheosin refert Constantini in cœlum 5.
rapti. An id paganismum non redolear, non definiuit Baronius: Rudes adhuc isthic temporibus Christiani Imperatorem piissimum summis etiam honoribus venerabantur quem orbis pacatorem, pacis fundatorem, religionis assertorem nouerant. Coniectura est filios hunc sibi quæsiuisse honorem per Patentis gloriam.

Alteros Constantini M. nummos exhibet hæc tabella. VOTA 1.
Populi Romani decennalia cernuntur in primo nummo ob VICTORIAM LAETAM PRINCIPIS PERPETUI; supra Maxentium partam.

Omnibus hæc sit læta dies, tua gaudia, Princeps,
Nullus agat tristis.

Trophæum cum captiuis ad eamdem refertur, sed cum epigraphe 2.
militum virtutem bellicam celebrante. Interdum loco trophæi scalptum est Labarum cum votorum vicennalium designatione. De hoc in nummo Constantii dicetur. Constantinus autem nullam testandæ suæ erga sanctissimam crucem pietatis occasionem prætermittebat quam frequenter militaribus signis imposuit, victoriæ partæ symbolum & futuræ indicium.

Nouam inscriptionem profert tertius nummus; & inauditam 3.
SARMATIAM nempe DEVICTAM. Commodus quidem in nummo suo triumphum erexit DE SARMATIS. Illorum autem regio vix illis temporibus erat cognita, quare nummus hic priori est illustrior. Autor anonymus scribit *Galerium pluribus periculis obiecisse Constantinum: nam & in Sarmatia, cum hic iuuenis esset, ferocem Barbarum capillis tentis raptum ante pedes supplicem Galerii Imperatoris adduxerat.* Id ad nummum potest reuocari: Sed propius accedit illa memorabilis victoria quâ *Gothos atque Sarmatas, Thraciam diripientes profligauit*, XII. Kal. Mai. A. V. MLXXXIV.

De gestis Constant.

4. Providentiam Avgg. in muniendis ciuitatibus aut condendis thesauris, quartus nummus innuit: ad quid enim turris hæc seu quiduis aliud ædificium? De Constantinopoli quidam interpretantur tum à Constantino tum à Constantio ornatam. Suspicor nummum à filiis in Constantini parentis memoriam percussum: Augusti plures duplici GG. designantur. Stella super imposita apotheosin eius denotat: siue Constantinopolim cuius adhuc stemma est ab antiquis desumptum. Cernitur enim in nummo gentis Petroniæ, quod sibi etiamnum habent Turcæ. Hi quamuis barbari, antiquitatis & historiæ ignari, eruditionis vt & religionis Christianæ hostes illud retinuerunt indicandis victoriis, & imperii orientalis possessioni. Signatam Monetam Alexandriæ indicant imi characteres. Famil. Roman.

5. Quintus nummus indiget Oedipo. Victoria sedet lauream tenens captiuum calcans iuxta trophæum; res satis nota. sed quid indicant hæc verba Constantiniana Dafne; an hæc pro laurea quæ se totam esse Constantini asserat? nummus absque dubio percussus est Constantinopoli.

Fl. Ivl. Crispvs Constantini M. ex Mineruina filius, à Patre adhuc priuato Cæsar dictus est, cum Patre baptizatus est: optimæ indolis adolescens à Lactantio Firmiano instructus fuit; bellicis deinde artibus operam dedit: Francos & Germanos superauit: deinde felicissimè Licinii exercitum nauali prœlio profligauit. Tandem à Fausta nouerca delatus, quasi vim ei inferre tentasset, iussu Patris interfectus est, in Istria: *Frigore veneni sublatum* scribit Sidonius, æt. xxiv. Constantinus demùm cognitâ Faustæ fraude & libidine, eam calore balnei extingui iussit, filioque Crispo statuam erexit ex argento inaurato, quasi reparandæ iniuriæ & proprio leniendo dolori, cum hac inscriptione. Nicephorus l. 7. Cedrenus. Collectanea antiqua Σταματων, Constant.

ΗΔΙΚΗΜΕΝΟϹ ΥΙΟϹ ΜΟΥ.

VOTA V. siue quinquennalia CÆSARVM NOSTRORVM leguntur 1.
In Paneger. Constantini. in primo nummo, quorum frequenter mentionem facit Nazarius; hunc locum selegimus, *Quinquenniis igitur feliciter inchoatis, decennia Cæsarum nobilissimorum*, Crispi nempe & Constantini iunioris, *vltra posteros nostros extendenda, quam impensè rogare & orare nos conueniat, ipsis bonis temporum & Reipublicæ vtilitatibus admonemur.*

Alter vota decennalia designat & VIRTVTEM EXERCITI cuius ope Gallicum & Germanicum bellum imperante Crispo confectum est. 2.

Tertius & quartus VOTIS XX. siue Vicennalibus inscripti sunt. eminet quartus ob Crispi appositum secundum consulatum his 3. characteribus, CRISPVS Nobilis. Cæsar Cos.II. 4.

ALAMANNIA DEVICTA legitur in quinto nummo, quæ vt ex 5. superioribus nummis patet, Germania dicebatur. Alamanniam putarem Germaniæ partem. Illam repræsentat captiuus ad pedes Victoriæ vinctus, trophæum & palmam gerentis. (De Vita Constantini) *Gallos & Germanos in suam potestatem redegisse* Constantium scribit Praxagoras, quos expressè nominat (In Panegyr. Constantini) Nazarius his verbis, *Quid memorem Bructeros, quid Chamaros, quid Cheruscos, Vangionas, Alamannos, Tubantes? innumeræ simul gentes ad bellum coactæ, sed vno impetu tuo fusæ, dum collatiuam vim comparant, compendiosam Victoriam præstiterunt.* Honos etiam Victoriæ datus est Crispo Constantinoque iuniori tunc Cæsaribus: (Id. ibid.) *quorum alter iam obterendis hostibus grauis, terrorem paternum, quo semper barbaria omnis,* Gallia & Germania intelligitur, *intremuit, deriuare ad suum nomen cœpit.*

Porphyrius. — — — *Sed Crispi in fortia vires*
Non dubiæ ripas, Rhenum Rhodanumque tueri
Vlteriora parant, & Francis tristia iura.

FL. MAXIMIANA FAVSTA Gal. Maximiani ex Eutropia filia fuit vxor altera Constantini M. hac impellente veterum opinionibus hæsit, & Diis sacrificauit aliquando Constantinus, erat enim ethnica. Eius fraude Crispus priuignus interfectus est, sed post aliquot annos cognita causa à Constantino quem Helena mater dolore nimio nepotis increparat, in balneas ardentes coniecta necata est. Sex liberos suscepit tres filios totidem filias: de his infra.

SPES REIPVBLICÆ indicatur ex Constantini Faustæque liberis, imperii hæredibus. Infimi characteres fortassis id indicant, Sacra Moneta Treueris Percussa.

FL. CL. CONSTANTINVS in nummis vt in inſcriptionibus IVNIOR dictus, filius erat primogenitus Conſtantini M. & Fauſtæ, Arelate natus. Decimo ætatis anno Cæſar à Patre dictus eſt. Auguſtus cum fratribus, appellatus mortuo Conſtantino: diuiſum tunc inter illos imperium fuit; Conſtantino obtigit Gallia, Hiſpania, Alpes Cottiæ, Britannia, Hibernia, Thule; vno verbo omnia trans alpes: Conſtantio à freto Propontidis, Aſia atque Oriens. Conſtanti Illyricum, Italia, Africa, Dalmatia, Thracia, Macedonia, Achaia: Sublatis æmulis & inimicis Delmatio, Hannibaliano & aliis, Conſtantinus ditionibus ſuis non contentus, ob Italiæ Africæque ius cum fratre Conſtante diſſentire cœpit, exercitumque duxit in Italiam ſed victus & interemptus eſt: cadauer in fluuium Alſam proiectum, non procul ab Aquileia. Vixit annis XXV, regnauit III. Princeps fuit piiſſimus, qui S. Athanaſium Treueris quo exulatus fuerat Alexandriam cuius erat Epiſcopus, remiſit.

DD. NN.
CONSTANTINO ET
CONSTANTIO
BB. BEATISSIMIS
QVE CAES.
R.P. EP.

Plures exponit nummos hæc tabella quos pares iam vidimus Crispo dicatos. Ambo filii Constantini Magni, ambo Cæsares simul dicti, similibus gaudebant honoribus. Certum est iisdem temporibus cusos, in iisdem vrbibus, ne dicam ab iisdem artificibus. Excepta enim facie & nominum diuersitate, auersæ partes vtrique conueniunt: quæ iam explicatæ fuerunt cùm de Crispo egimus. BEATA TRANQVILLITAS quæ in quarto nummo legitur, summam in terris pacem denotat, summumque post tot bella totque labores quietem, Reuocari potest ad æternam illam beatitudinem quam iam in hac vita degustare videbatur Constantinus tanta præditus pietate, tantis virtutibus ornatus. *Hos existimo beatos*, inquit Cicero, *qui sunt in bonis nullo adiuncto malo*: quod cœlo receptis tantum contingit. Illa autem firma in Cebetis tabula & lapidi quadrato, imposita non rotundo, quo tutius staret. Ἕστηκε, φησὶν, οὐκ ἐπὶ στρογγύλου λίθου, ἀλλ' ἐπὶ τετραγώνου. Porphyrius sic laudat Constantinum hunc iuniorem:

In Panegyr.

Lib. 5. Tusculan.

Constantinus item, laus orbis, gloria sæcli,
Romuleum sidus, lux clemens, inclita fratrum
Nobilitas, proauis verum & memorabile fama
Restituit victor Cæsar, nomenque decusque.

L. Ivl. Constans tertius Conftantini Magni filius & Fauftæ, à Patre Cæfar nuncupatus eft, ætatis an.xiv. Poft tres annos Auguftus dictus imperauit cum fratribus: huic Italia, Africa, Illyricum, Dalmatia, Macedonia, Achaia, Peloponnefus & Græcia ceffit. Cæfo fratre Conftantino occupat eius hæreditatem, Galliam Alpibus fuperatis intra biennium redegit. Dolo tandem Magnentii imperium ambientis circumuentus dormiens intra tentorium occifus eft Elnæ propè Pyrenæos montes: Rem aliter narrat Aur. Victor. *Conftans, inquit, venandi cupidine ductus dum per filuas faltusque erraret, confpirauere aliquanti milites in eius necem autoribus Chrefsio, & Marcellino fimulque Magnentio, qui vbi patrandi negotii dies placuit Marcellinus natalem filii fimulans, plerofque ad cœnam rogat, itaque in multam noctem celebrato conuiuio, Magnentius quafi ad ventris fecreta fecedens habitum venerabilem capit; ea re cognita Conftans fugere conatus apud Helenam interficitur.* Vixit annos xxx. regnauit xiii. Fortunatus ille fuit cœli temperie, fructuum prouentu, nulla à Barbaris formidine.

Gloria Exercitvs quæ in primo tabellæ nummo picta est, ad militum fortitudinem refertur, aut at diuinum Christi nomen in Labaro signatum, vtrique enim conuenire potest, post deuictos Barbaros & præcipuè Francos: cuius hoc est monumentum. 1.

Sequentes quatuor eamdem habent inscriptionem sed typos diuersos. Felix Temporum Reparatio Phœnice repræsentatur se ipsum post mortem reparante. De ea sic Orus Apollo, quòd ad rem nostram facit, *Instaurationem quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, Phœnicem auem pingunt.* Plura legunrur de hac fabula apud Antiquos. 2. 3.

Auitus de Origine mundi. lib.1.

Hic quæ donari mentitur fama Sabæis
Cinnama nascuntur, viuax quæ colligit ales,
Natali cum fine perit, nidoque perusto
Succedens, sibimet quæsita morte resurgit.

Quartus iterum Phœnicem exhibet orbi impositum quem dextrâ tener Imperaror stans in naui, labarum sinistrâ tenens, Victoriâ in puppi sedenre remonem gubernante, quæ omnia referri videntur ad immortalitatem Flauiæ Gentis seu Constantinianæ, & ad religionem Christianam quam Constantinus M. propagauerat, filiique omni cultu prosequebantur. Posset etiam reuocari ad expeditionem Britannicam quam Constans felicissime suscepit. Illius facit mentionem Iul. Firmicus Maternus sic Constantium Constantemque alloquens, *Vicistis hostes; propagastis imperium, & vt virtutibus vestris maior gloria accederet, mutato temporum ordine, hieme (quod nec factum est aliquando nec fiet) tumentes ac sæuientes vndas calcastis Oceani Britannici sub remis vestris incogniti, iam nobis penè maris vnda contremuit, & insperatam Imperatoris faciem Britannus expauit. Quid amplius vultis? virtutibus vestris victa elementa cesserunt.* 4.

De mysteriis & err. profan. religion.

Quintus eamdem celebrat Felicem Temporum Reparationem sed typo, admodum obscuro. Videtur Imperator armatus puerum ex anrro ducere, siue tranquillitati temporum indicandæ, siue fortassis Christianum liberrati designandæ, qui superioribus temporibus Diocletiani scilicet & Maximiani, solitudines sibi securiores arbitrabantur. Ii fortassis reducti videntur ope Christiani & optimi Imperatoris, sicque tempora feliciter reparata. 5.

Magnentivs

MAGNENTIVS à Magno patre nomen ducens, ex Gallia ortus fuit, barbaris parentibus ſcilicet Britannis, militiæ peritus. Barbaros ſæpe vicerat, præerat enim Iouianæ & Herculianæ legionibus quas inſtituerant Impp. Diocletianus & Herculianus. Conſtans eximius cœtera Princeps venationibus vt plurimùm intentus, occaſionem illi dedit arripere imperium. Purpuram poſt conuiuium Auguſtodani ſumpſit ſtatimque ſicarios miſit qui Conſtantem interficerent; quo facto ei omnes ceſſere prouinciæ Conſtanti pridem parentes, Gallia, Britannia, Hiſpania, Africa, Sicilia, ipſa denique Roma. Poſt plures cum Conſtantio pugnas, ab eo ſuperatus eſt & ne viuus in hoſtium poteſtatem traderetur, matre & charis ſuis necatis ſeipſum transfoſſo latere interfecit, anno æt. L. imperii V. Illi poſt profligatum Nepotianum columna Romæ erecta eſt cum hoc ſcripto.

LIBERATORI VRBIS ET ORBIS ROMANI
RESTITVTORI LIBERTATIS
ET REIPVBLICAE CONSERVATORI MILITVM
PROVINCIALIVM
D. N. MAGNENTIO INVICTO PRINCIPI.

Veriſimile eſt iiſdem temporibus hunc nummum ſignatum fuiſſe, cum Victoriæ mentionem faciat, ob quam ſupra VOTA quinquennalia etiam multiplicata erant decennalia.

DECENTIVS frater erat Magnentii à quo Cæſar Mediolani dictus eſt: FORTiſſimus appellatus eſt vt ex nummorum inſcriptione patet. Miſſus trans Alpes ad tuendas Gallias, audito fratris caſu, ſibi metuens laqueo apud Senonas vitam finiit. nonne hoc eſt mori propter mortis metum.

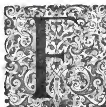
Auerſus nummus inſigne Chriſtianorum ſymbolum refert, de quo in Conſtantii nummo dicetur: Arguit id Decentium fuiſſe Chriſtianum vt & Magnentium, in cuius nummis pariter ſignatum eſt. Alpha & Omega eiuſdem ſunt argumenti. Apocal. cap.1.v.22. *Ego ſum,* inquit Chriſtus A. *&* Ω. *principium & finis, primus & nouiſſimus.* Inſcriptio ſatis per ſe nota eſt, SALVS Dominorum Noſtrorum AVGuſtorum ET CAESarum in ſigno crucis poſita eſſe cenſetur. Nummus TReueris Percuſſus eſt. In illis regionibus Decentius nomine fratris Magnentii ſummæ rerum præpoſitus erat.

L. Ivl. Constantivs Conſtantini Magni & Fauſtæ ſecundus erat filius, malè tertium Occo ſcribit. Orientem, diuiſo inter fratres imperio, ſortitus eſt. Morte Conſtantis intellectâ, eam vlturus Gallum patruelem Cæſarem fecit & Orienti præfecit. Magnentium memorabili prœlio fudit ad Murciam, quô Romani imperii vires pene concidêre, deſideratis vtrinque LIII. millibus. Illum circa Lugdunum bellum reparantem iterum vicit. Gallum Cæſarem ferocientem & inſolentem interfecit, tyrannos vbique opprellit: Contra Perſas infeliciter conflixiſſe ſcribunt multi, plures feliciter. Romam cum Ormiſda Regis Perſarum filio rediit. Julianum Galli fratrem Cæſarem fecit, ſorore ſuâ Helenâ ei in matrimonium traditâ, qui Imperator ab exercitu appellatus eſt. Conſtantius aduerſus Julianum exercitum mittit, ſed febre ardente ex impatientia & indignatione contractâ Mopſueſtiæ deceſſit, anno æt. XLI. imperii XXV. Placidus erat, clemenſque pro negotio: litterarum ad elegantiam prudens, atque orandi genere leni iucundoque: laboris patiens ac deſtinandi ſagittas mirè promptus: cibi, omnis libidinis, atque omnium cupidinum victor: gnarus vitâ bonorum Principum Reipublicæ quietem regi.

GLORIAM EXERCITVS sibi quisque ex tribus Constantini Magni filiis vindicabat, vt constat ex eorum nummis pari typo, pari inscriptione signatis. FELICEM etiam TEMPORUM REPARATIONEM tum ob profligatos hostes tum etiam ob Christianam religionem promulgatam. Eius indicium est X. & P. vnum veluti characterem efficientes in labaro signari. De eo in sequentis tabellæ interpretatione dicemus. SIS. quod frequenter occurrit in istius temporis numismatibus, ad SISCIAM reuocatur Pannoniæ vrbem in qua erat officina monetaria: quare in Notitia Imperii mentio facta est *Procuratoris monetæ Sisciana.*

CONSTANTIVS Constantini M. filius hunc nummum fieri fecit, in quo Victoriam quæ Imperatorem coronat comitatur superbissima epigraphe, & quæ ad religionis Christianæ fundamenta illustranda plurimùm confert. Tenet ille Labarum seu vexillum militare, de quo nunc dicendum est. Characteres ☧ in eius medio erant collocati, vt qui prius vel aquilas vel Imperatorum imagines adorare non dedignabantur, etiam flexis genubus ii diuinum Christi nomen quod illis significabatur, omni honore & reuerentia prosequerentur. Percipiuntur etiam isti in Paganorum nummis, veluti Ptolemæi Ægypti Regis, at hoc nihil ad rem nostram facit; Ægyptii enim & deinde Iudæi suos Reges, Χριστοὺς nominauere, quasi vnctos oleo, nec priùs illi renuntiabantur Reges, quam oleo ipsa prophetarum manu perfusi essent: quod etiam sacræ litteræ confirmant, *Faciens*
Psalm. 15. *misericordiam Christo suo David*, & alibi, *non mittam manum in*
1. Reg. 24. *Christum Domini*, hoc est, vnctum. Id ab antiquis Christianis
Lactantius de vera sap. l. 4. c. 7. obseruatum est. *Iesus inter homines nominatur, nam Christus non proprium nomen est, sed nuncupatio potestatis & regni: sic enim Iudæi suos Reges appellabant.*

Quamuis

Quamuis autem characteres illi ante Constantinum Magnum à Christianis fuerint vsurpati in sigillandis epistolis & monumentis, certum est eos in vsum non venisse frequentissimum nisi ab eius temporibus, quibus fuit excogitatum Labarum. Nam cum ille Maxentium aggressurus esset, *ambigenti & animo anxio ob ista, figura ei crucis media die stellis effecta apparuit in cœlo, cum scriptura circa eam Romanis litteris* IN HOC VINCE. *Igitur ex auro statim subitario opere efformans crucem, iuxta speciem qua apparuisset, & hanc jubens prægredi exercitum, cum Maxentianis prælium commisit & superauit.* Zonaras in Constant.
In quibus notandum Zonaram Græcum Historicum scripsisse ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ quod siue *in hoc*, siue *in hoc signo* potest traduci. hæc sunt eius verba: Ἀγωνιῶντι δὲ ταῦτα, τύπος αὐτῷ σταυρικὸς μεσούσης ἡμέρας δι' ἀστέρων ἐφάνη κατ' οὐρανόν, καὶ γραφὴ περὶ τὸν σταυρὸν Ῥωμαϊκοῖς στοιχείοις, ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ. ἐκ χρυσοῦ τοίνυν αὐτίκα σχεδιάσας σταυρὸν κατὰ τὸν φανέντα τύπον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κελεύσας στρατιᾶς αὐτοῦ προπορεύεσθαι, τοῖς τοῦ Μαξεντίου συρρήγνυται καὶ ὑπερτερεῖ. Rem fusius sic declarat Eusebius: *Ille*, Constantinus scilicet, *simul atque dies illuxit surgens primum arcanum illud visum amicis exponit: deinde artificibus qui aurum & lapides preciosos affabrè scalpere norant, auditis, medio inter illos loco assidet; verbis signi describit effigiem, eam auro & lapidibus imitatione adumbrari mandat: quam quidem effigiem contigit ut nos olim oculis contemplaremur: Ipse enim Imperator, Deo illud largiente, eam nobis ostendere dignatus est, erat autem tali figura fabricata: Hastile oblongum, erectumque auro vndique obductum fuit, quod cornu habuit transuersum ad formam Crucis constructum, supra in fastigio eius operis corona affixa lapidibus pretiosis, & auro polito circumtecta. In ea salutaris appellationis Saluatoris nota inscripta, duobus solum expressa elementis, id est è duabus primis litteris nominis Christi erat* P. *in medio littera* X, *curiosè & subtiliter inserta, quæ totum Christi nomen perspicuè significarent, quas quidem litteras deinceps semper Imperator in galea gestare consueuit &c. Oblongum vero & erectum hastile in sublime appensum, cuius pars inferior versus basim longius ducta fuit, sub ipsum Crucis insigne ad texturα discurrentis fimbrias, auream Imperatoris pariter ac liberorum suorum effigiem ad pectus usque concinnè descriptam continuit. Isto igitur salutari signo Imperator tanquam hostilis cuiusque & infesta violentia propugnaculo semper vsus est, cuius expressa similitudinis mandauit, vt vniuersum exercitum perpetuò antecederent, &c.* In vita Constantin. l. 1. c. 24. 25. 26.

Frequenter eius mentionem facit primus Poeta Christianus: Prudentius lib. 1. contra Symmachũ

Christus purpureum gemmato textus in auro
Signabat Labarum, clypeorum insignia Christus
Scripserat, ardebat summis crux addita cristis. & alibi: Lib. 2.
——— ——— ——— *prima hasta Draconis*
Præcurrit, quæ Christi apicem sublimiter effert.

Tom. 3. ann. 312. c. 23.

In hoc autem illud obſeruandum, inquit Baronius, *mira concinnitate iiſdem elementis exprimi ſimul Chriſti nomen & crucis ſignum, vt crux in Chriſto & Chriſtus in cruce monſtratur: Per X. enim Crux licet tranſuerſa notatur, quam in rectam lineam alii diducebant.* Sed ne ab antiquis recedamus in re tanti momenti, Euſebium iterum dicentem audiamus. *At Conſtantinus*, inquit, *vtpote pietate in Deum, tanquam naturaliter menti inſita imbutus, non applauſu illo populari, & ſtrepitu inſolenter ſe iactans, non laudum elatus præconio, ſed præſidii à Deo allati admodum conſcius, extemplo preces cum gratiarum actione auctori victoriæ impertit, atque illuſtribus inſcriptionibus, columelliſque erectis omnibus hominibus ſalutaris Chriſti ſigni virtutem promulgauit. Inque vrbe media quæ præ cæteris principem locum facile obtinet, ingens iſtud trophæum contra hoſtes erexit, & hoc ſalutare ſignum characteribus qui nullo modo deleri poterant, in eo inſculptis, Romanorum aliorumque eiuſdem Imperio ſubiectorum propugnaculum eſſe demonſtrauit, palamq; omnibus propoſuit, ad intuendum. At ſtatim vbi erectum haſtile ad formam Crucis in manum propriæ imaginis in ſtatua expreſſa inſertum Romæ in loco celebri ac multum à populo frequentato locatum fuit, hanc inſcriptionem latino ſermone eò mandat incidere.*

in vita Conſtant. lib. 33.

HOC SALVTARI SIGNO
VERO FORTITVDINIS INDICIO
CIVITATEM VESTRAM
TYRANNIDIS IVGO LIBERAVI
ET S. P. Q. R. IN LIBERTATEM
VINDICANS PRISTINÆ
AMPLITVDINI ET SPLENDORI
RESTITVI.

Poſterioribus temporibus tantus fuit erga illius crucis ſignum cultus vt omni religione illud omnes ſint venerati, crucem etiam cui affixus fuerat Salvator mundi Chriſtus, adorauerint: Illam nominat Calliſtus *Angelorum gloriam, Regum victoriam & Martyrum inuictum clipeum:* Ἀγγέλων δόξα ὁ σταυρὸς, βασιλέων νίκη, μαρτύρων ἀήττητον ὅπλον: quod plurimos nummos explicat, in quibus crux typum obtinet cum hac inſcriptione VICTORIA AVGG. Ad id refertur clamor ille militaris ante pugnam effundi ſolitus: σταυρὸς νενίκηκε, *Crux vicit*, & Νικητήριον τοῦ σταυροῦ, *victoria Crucis.* Quare Theodoſius ad pugnam contra Eugenium Tyrannum

In homil. De Cruce.

Cedrenus Imp. Leo De apparatu bellico cap. 12.

ſo

ſe accingens, *ſciens ſe eſſe non ſolum ſigno crucis tuendum ſed & victoriam adepturum, ſigno crucis ſe muniens, ſignum victoriæ dedit; ac ſigno crucis ſignum prælio dedit, ac ſe in bellum etiamſi nemo ſequeretur, victor futurus, immiſit.* Vetatur in Iuſtinianeo Codice *ſignum Salvatoris Chriſti humi vel in ſilice inſculpi.* Idque ſummæ venerationis ergo. Oroſius lib. 7.c.35.

Nunc ad id quod Conſtantium attinet deueniamus. Is fortiſſimus Imperator fuit, Tyrannorum debellator VICTOR OMNIVM GENTIVM & GAVDIVM POPVLI ROMANI, quod ex eius nummis argenteis probatur. Is ſummè Parentem dilexit, propter eum & *Conſtantinopolim variè ornauit*: Symbolum eius ſemper ſibi habuit: Conſtantinus enim *in figurationibus ſolidorum & imaginibus propriis ſignum crucis juſſit inſcribi.* Quod Sozomenus quoque aſſerit his verbis: πλαττομένῳ τε ἐν νομίσματι, καὶ εἰκόσι γραφομένῃ, ἐκέλευσεν ἀεὶ συγγράφεσθαι καὶ συντυποῦσθαι τοῦτο δὴ θεῖον σύμβολον καὶ μαρτυροῦσιν εἰς ἔτι νῦν εἰκόνες αὐτοῦ ἐπὶ τούτου οὖσαι τοῦ σχήματος: hoc eſt, *Impreſſo autem ſibi in nummis aut picto in imaginibus, iuſſit ſemper adpingi iſtud diuinum ſymbolum*, & teſtantur etiamnum quæ in eo ſchemate exſtant. Themiſt. Orat. 13. Julian. Orat.2. Hiſtor. Tripart.

Id præſtitit eius filius hic noſter Conſtantius. Quamuis enim inſcriptionem illam alteram fuiſſe fere omnes cenſent ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ, compertum habeo tum ex Philoſtorgo, tum ex hoc nummo, eam latinam fuiſſe: Sed qualem, alii enim ſic ſunt interpretati, HOC SIGNO VICTOR ERIS, alii IN HOC VINCE: At nummus is quidem integerrimus, certè ita legitur IN HOC SIGNO VICTOR ERIS. L.1.c.6. Paul. Diac. lib.XI. Ant. Auguſt. dialog.1.

Id autem tanti fecit vt tum in galea tum in pectore ſemper habuerit, ſicuti teſtantur eius imagines & in nummis & in lapidibus ſculptæ, *Vetus deinde veterrimumque ſupplicium patibulorum & cruribus ſuffringendis primus remouit.* Idem Caſſiodorus ſcripſit, *ſupplicium crucis quod primitus apud Romanos erat in vſu, lege prohibuit.* Victor. Hiſt. tripart. l.1.c.9.

Quis itaque nunc audebit rem adeo illuſtrem in dubium reuocare, quam tot Authores ita præciſè affirmant, & deſcribunt nummusque procul dubio antiquus & primis illis temporibus cuſus? Sane id nonniſi à Chriſtianæ veritatis hoſtibus & ignariſſimis hominibus negari poteſt.

ΕΙΡΗΝΗ ΕΥΠΟΡΙΑ

FLAVIVS CLAVDIVS IVLIANVS Conſtantinopoli natus eſt patre Conſtantio Conſtantini Magni fratre, matre Baſilina nobiliſſima fœmina. Formâ fuit liberali ingenioque & ad litteras & ad arma capeſſenda ſatis accommodato. Vir erat ſtaturâ exiguâ & gracili, maieſtate conſpicuus, ſimilis exiſtimatus Tito, belli ſucceſſibus Traiano, moderatione M. Aurelio, litterarum ſtudio magnis Philoſophis. Noctibus vigilans conſcribebat libros & deſcendens in Senatu publicè recitabat: Solus enim Imperatorum à Iulio Cæſare in curia Senatus recitauit orationes. Honorabat diſciplinarum cultores, maximè philoſophantes. Habebat autem plurimum vanæ gloriæ vitium & in oratione quam *de Cæſaribus* ſcripſerat, cunctos ante ſe Principes lacerauit. Ab Euſebio Epiſcopo Nicomediæ in Chriſtiana doctrina inſtitutus palam Chriſtum confeſſus eſt, deinde eius fidem deſeruit & idolis ſeruiit. A Conſtantio Conſtantini M. filio Cæſar factus eſt. Is Galliis præpoſitus in campis Argentoratenſibus cum paucis militibus infinitas hoſtium copias deleuit, Regesque cepit Chonodomarium & Badomarium. Re benè geſta, hoſtibus ſæpe profligatis, vltraque Rhenum coactis, à militibus Pariſiis Imperator & Auguſtus ſalutatus eſt. Chriſtianos impio odio inſectatus eſt; ab eorum tamen ſanguine abſtinuit. Conſtantio mortuo, adeptoque toto imperio, Perſis bellum indixit, traiectoque Euphrate & ponte reuulſo ne militibus redeundi via daretur, ad hoſtes peruenit, commiſsâ pugnâ acceptoque vulnere lethali, manu cruore repletâ in aerem ſanguinem proiiciens, *Viciſti*, inquit, *tandem Galilæe, viciſti:*
Sanguine

ſanguine vacuus epotâ frigidâ interiit, anno ætatis XLII. cùm imperaſſet ſolus annum vnum & ſeptem menſes, & Cæſar fuiſſet annis ſeptem. Cadauer Tarſum perductum in ſuburbana villa ſepultum eſt.

Auerſum typum bos facit, cum duplici aſtro Orientem & Occidentem indicante: Etenim poſt Conſtantii mortem Julianus vtriuſque imperio potitus eſt. Conſtantinopoli percuſſum eſſe nummum docet inferior inſcriptio. Ad bouis interpretationem faciunt Amm. Marcellini verba, *Hoſtias ſanguine plurimo, aras crebritate nimia perfundebat, tauros aliquoties immolando centenos:* quod illum Chriſtianam pietatem deſeruiſſe ſatis probat. Inſcriptionem illuſtrat textus Victoris, *Audax erat plus quam Imperatorem decet: cui ſalus propria, cùm ſemper ad* SECVRITATEM *omnium, tùm maximè in bello conſeruanda eſt.*

Lib. 22.

In Epitom.

Nummos hic habes quos Ægytii cudi curauerunt in honorem Juliani. Eum ſuæ ſuperſtitionis & idolorum cultus reſtitutorem cenſebant, quem Chriſtianam religionem odiſſe & ſpernere ſatis cognouerant. Pingitur is in Serapidis modum quem ſupra cæteros Deos venerabatur, capite interdum radiato, quo magis Solem demonſtraret, ei interdum modio ſuper impoſito, ne alienis à more notis careret. Iunctus eſt interdum Iſidi, quod concordiam coniugum innuit. Helena enim Juliani vxor in numiſmatibus antiquis ſub habitu Iſidis cernitur, vt mox dicemus. Se fortaſſis Deum ſub hac imagine pingebat, vxoremque Deam. *Cælum enim & Terra iidem ſunt Dii qui Ægyptiis ſunt Serapis & Iſis,* inquit Varro. Auerſæ facies Nilum denotant circa cuius ripas præcipua erga Serapidem erat religio,

Lib. de ling. lat.

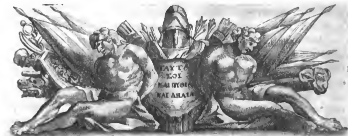
vel Isidem, vel Anubida. Caduceum ille tenet & sistrum quo se indicaret Mercurio coniunctum. Commemoratur à Plutarcho ΕΡΜ-ΑΝΟΥΒΙΣ quasi & Mercurius & Anubis. Sic Apuleius de Anubi, *Ibat tertius attollens palmam auro subtiliter foliatam, Mercurialem etiam caduceum.* Illorum dotibus Julianum pollere palam dicebant, cum is esset pius, doctus, eloquens, ingeniosus; sagax & astutus supra priores Principes. VOTA PVBLICA in omnibus his nummis signata populorum odium erga Christianam religionem testantur, seque felices testantium hunc Apostatam habere Imperatorem. De Iside velo & naui, dicetur in nummo Helenæ.

Lib. 11. metamorph.

Currus ille à monstris vectus ænigma nobis est quod feliciorem Oedipum requirit. Certè nummum vltrô commendant raritas & integritas.

Cæterum non mirum est Julianum interdum in nummis barbatum occurrere, interdum sine barba. Qui enim Constantio sese similem fingeret, eius mores & consuetudines servabat in rebus etiam leuissimis: Et deinde quò se inter veteres Heroas & Philosophos annumerandum censeret, promissam aluit barbam, qualis in nummo scalpta est. Obseruari debet quod globo quem Julianus tenet præ manibus non crux sit imposita, cum tamen id moris esset, sed Victoria; cuius id esse argumentum verisimile est quòd is à Christi fide recesserit, & idolorum cultui addictus vnum ex illis semper secum habuerit, cuius fauorem ambiebat.

FL. MAXIMINIANA HELENA Constantini M. filia fuit & Faustæ. Juliano à Constantio fratre in vxorem data est, Cæsari tum dicto. Christianam eam fuisse probabile est: Ex partu mortua nullos reliquit liberos. Corpus eius Romam perlatum est & sepultum.

Hi nummi Helenæ ab idololatris dicati fuerunt sub Isidis habitu, quemadmodum Julianum instar sui Serapidis agnoscebant, qui stans in primo cernitur & Herm-Anubide capite canino significatur. De sistro & flore capiti imposito supra dictum est. FARIA inscribitur lenita voce quæ Paria dici debuit, sicuti Philippus pro Pilippus, & triumphus pro triumpus. Farrea à Tertulliano dicta est, *quòd fortassis far aut farris vsum inuenerit*. Ab Iside Pharia Pharos Alexandrinum dictum est, quod prius Paros dicebatur, sicuti ea Illyrici insula in mari Hadriarico à Parisiensibus Gallis ita nominara, qui Illyricum olim & Macedoniam domuerant. inde πόλις Παρισίων Λευκοτεκία apud antiquos legitur, Strabonem, Ptolemæum, Julianum Imperatorem. Hos ab Iside Paria nomen deduxisse verisimile est, cùm hæc apud eos præcipuè colebatur: docente etiam Zozimo Lutetiam in Germania collocans. Eam dictam fuisse *Fariseam ciuitatem* probat fragmentum D. Hilarii *de Ariminensi Synodo*, idque ob Isidem Fariam seu Cererem, cuius permultas vidimus statuas antiquas & signa. Vna est etiamnum hodie templo D. Mariæ *de campis* imposita in Parisiensi suburbio, spicas tenens Cereris instar. Ad cuius habitus explicationem facit ille Eusebii textus: Φασὶ τοίνυν Αἰγύπτιοι τὸν μὲν Ὄσιριν εἶναι τὸν Διόνυσον, τὴν δὲ Ἶσιν τὴν Δημήτραν. hoc est, *Aiunt Ægyptij Osirim esse Bacchum, Isidem verò Cererem.* Confirmat id Herodotus his verbis, *Ceres autem Isis est.* Δημήτηρ δὲ Ἶσις. At supra cœteros Apuleius, apud quem ita de se Isis loquitur, *Me primigenii Phryges Pessinuntiam matrem nominant, me Eleusinii vetustam Deam Cererem.* Lapideam alteram eiusdem Isidis statuam Abbas sancti Germani è muro in quo antiquitùs erat collocata dimoueri curauit, ne in posterum mulierculæ & infimæ sortis homunciones ei genua flecterent, superstitioseque colerent. Cl. Tristani illas coniecturas firmat illa nauis quam pro clipeo & scuto sibi habet Parisiensis ciuitas. In ea enim Isidis nauigium repræsentatum arbitror, quod Ægyptii & Romani venerabantur, gratiam Isidi rependentes, quod vel nauibus ducendis prima vsa fuerit.

Apolog. cap. 16. Strabo l. 7. Plin. l. 5. lib. 5. lib. 2 cap. 1.

FL. VALENTINIANVS ex oppido Pannoniæ natus, poſt Iouiani mortem Niceæ ab exercitu Imperator appellatus eſt. Ipſe magnanimus & rei militaris peritus, pius, iuſtus, robuſtus, egregio vultu, animo graui, ingenio ſolertiſſimus, ſermone cultiſſimus. Sed auaritia notatus & quandoque immanis, trux & ſanguinarius. Orthodoxus fuit, vim tamen nulli faciebat qui diſſentiret in religione. Thraciâ expulit Gothos, Saxones ad officium redegit, Germaniam Theodoſii auſpiciis pacauit. Quadorum legationem latrocinia excuſantem audiens ſubitâ irâ accenſus, in morbum incidit, ex nimia ſcilicet vocis contentione arteriam rumpens & ſanguinem effundens. Obiit ætatis anno LV. imperii XI.

Tres eius nummi interpretatione non indigent: ad Victorias referuntur quas contra Thraces, Sarmatas, Gothos & Saxones reportauit, VIRTVS EXERCITI in primo celebratur, per quem ad imperium euectus fuerat. Secundus trium Auguſtorum characteres habet, Valentiniani nimirum, Valentis eius fratris, & Gratiani filii, quos poſtremos ille imperii conſortes fecerat.

GLORIA ROMANORVM indicatur frequenter Imperatore captiuo ſupplici manum imponente. Vt ſpectandum ſemper venit Labarum diuino charactere inſignitum qui veram Romanorum gloriam efficiebat, deductis ad ſacroſanctam religionem Paganorum mentibus.

FL. VALENS Valentiniani frater, ab eo collega imperii & Auguſtus deſignatus, bella geſſit in Oriente. Procopium vicit & occidit, Chriſtianus primùm, mox coniugis ſuaſu Arrianus, grauiſſimam contra Orthodoxos perſecutionem excitauit. Contra Scythas & Gothos pugnans ferociùs quam cautiùs in fuga vulneratus, atque in vile tugurium deportatus circa Hadrianopolim, igne à Gothis iniecto, etiam ignaris quid facerent, flamma abſumptus eſt, anno ætatis L. Imperauit cum fratre annis XIV. ſolus III.

Typos nummorum ſimiles habuit cum fratre, ex quibus vnum hîc exhibemus qui probet eum fuiſſe Chriſtianum, cùm GLORIA ROMANORVM non tam ex Imperatore captiuum ducente exurgat quam ex Labaro in quo Saluatoris Chriſti ſymbolum pro temporum more impreſſum eſt.

FL. GRATIANVS Valentiniani ex Seuera filius Sirmii natus, litteris bene institutus, Princeps religiosus & pius, patruo Valente defuncto, Asiæ Libyæque regna suscepit. Treueris Valentinianum iuniorem fratrem, Cæsarem & participem imperii declarat. Admodum iuuenis Alemannorum triginta millia in Gallias irrumpentium circa Argentoratum fudit. Theodosium contra Gothos in Thraciam misit, & re feliciter gesta, imperii consortem fecit, tradito Oriente cum imperio Thraciæ. Dum otiosus exercitum suum negligens & Alanos fouens, Maximi insidiis, qui ab exercitu Imperator factus est, circumuentus periit, circa Lugdunum ad Rhodanum, cum imperasset annos XV. nimirum cum Patre VIII. cum patruo Valente III. & cum Theodosio IV. ætatis anno XXIX.

Verisimile est ei nummos similes dicatos esse sicuti Valentiniano & Valenti: plures quippe nobis videre contigit similes, etiam ex omni metallo. Duos hîc tantum apposuimus quorum alter Christianam religionem ab eo summoperè cultam fuisse probat, alter REIPUBLICÆ REPARATIONEM, quam laudabiliter quidem tunc temporis ambiebant Principes.

FL. VALENTINIANVS Iunior Valentiniani ex Iuſtina filius, frater Gratiani, ab eo poſt obitum patris conſors imperii factus eſt & in Italiam miſſus. Fratre dolo Maximi interfecto, in Illyrium confugit, inde in Orientem ad Theodoſium. Tandem reſtitutus cùm ex Italia in Gallias profectus dum Viennæ Allobrogum negligentius moraretur, fraude Arbogaſti Alanorum Præfecti, quem ad nimiam potentiam euexerat, nocte in cubiculo ſtrangulatus obiit. Vixit annos XXVI. imperauit XVI. Eius cadauer à ſororibus Arbogaſtis mercede redemptum, Mediolanum transmiſſum eſt & ſepulturæ mandatum.

Nummi typus idem eſt quem in Valentiniano patre & Valente & Gratiano vidimus. Labarum eorum cultum indicat, Chriſtianoſque fuiſſe ſatis declarat. De eo dictum eſt in Conſtantii nummo.

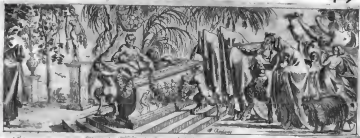

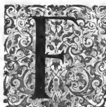

FL. Magnvs Maximvs Britannus ſe de Conſtantini ſtemmate oriundum ferebat. Vir in militari expeditione aduerſus Francos, Germanos, Gothos, aliosque Barbaros habita, fortis & ſtrenuus, quos terrore ſui tantum nominis domuit & ad præbenda vectigalia coëgit. Cœca dominandi libidine percitus, Gratianum optimum Principem per Andragatium interfici curauit, imperii titulos, maieſtatemque vſurpauit. Legatos ad Theodoſium miſit, qui illum compellerent ad pacem, vt potius collegam in imperio reciperet, quàm res ſuas aleæ belli committeret. Officiis non ſuccedentibus, & ſe morâ detrimentum paſſurum cogitans, in Italiam migrauit in qua ampliſſimam reportauit victoriam: Bis deinde à Theodoſio victus eſt & Aquileiæ obſeſſus, tandem à propriis militibus Theodoſio vinctus deditus eſt. Cum ille veniam daturus eſſe videretur, eum rurſus milites abſtraxerunt & necauerunt.

Hi nummi cuſi videntur poſt adeptam in Italia victoriam, quæ tertio nummo deſignatur. Reſpublica ab Imperatore gerente ſubleuata ac reparata videtur in altero. Tertius ad imitationem illius cuſus cenſetur quem Conſtantinus M. vulgauerat quò ſibi Magnus Maximus animos conciliaret renouatâ Conſtantini Magni memoriâ, ex cuius proſapia ſe genitum prædicabat.

L. VICTOR Magni Maximi filius adhuc puer à Patre Cæſar factus eſt, & Galliis præpoſitus. Eum Auguſtum fuiſſe teſtantur nummi ex auro & argento quos vidimus. Cognita patris nece, à militibus Romanis & eorum Præfecto Arbogaſte interfectus eſt.

Eius nummi typus ſimilis ſcalptus eſt inter Parentis nummos, quem ideo cuſum ſuſpicamur proſapiæ à Conſtantino Magno indicandæ, per quem maximam vterque ſibi deducebat gloriam.

FL. THEODOSIVS genere Hiſpanus Patre Theodoſio Magiſtro militum, ab Imp. Traiano ducebat originem; cui moribus, vultu & ſucceſſu rerum ſimilis fuit. Huic enim eminens fuit ſtatura, cæſaries magna, ingentes oculi, ſumma clementia, incredibilis pietas, rei militaris diſciplina: quibus, vt alter, Optimus Princeps dictus eſt. Ex Duce Mœſiæ, Magiſter militum à Gratiano, ac mox Auguſtus creatus eſt. Ingentibus prælijs Gothos ſuperauit illosque Thraciâ expulit, quare triumphans Conſtantinopolim ingreſſus eſt. Subactis vndique Tyrannis, Maximo, Victore, Eugenio, Arbogaſte, Reipublicæ adminiſtrationi animum adiecit, filiosque imperij conſortes faciens, Arcadium Orienti, Honorium Occidenti præfecit cum Conſulum nomine. Ex Galliis Conſtantinopolim remeans confectus ſenio, & fatigatus mole imperij, deceſſit Mediolani, ætatis anno LX. imperii XVII. Corpus eius Conſtantinopolim translatum, ibi ſepultum eſt cum cæteris Romanis Imperatoribus.

Vnum hîc tantum Theodoſii nummum ſcalpi curauimus, cùm illis temporibus pauci noui typi prodirent: Elegantiores in auro cudebantur qui ad noſtrum propoſitum non faciunt.

REPARATIO REIPVBLICAE tunc temporis prædicari poterat, cum extinctis Tyrannis tota imperii Maieſtas in vnum Theodoſium translata eſt, Principem, pium, beneficum, victorem, pacificum, optimum, vno verbo verè Chriſtianum.

AELIA FLACCILLA fuit Theodosii prima vxor. Fæmina religiosissima, quæ multa pietatis exempla egenis exhibuit: Maritum admonebat ne benefactori ingratus foret. Huius matronæ castitas, pietas & beneficentia erga pauperes valde prædicantur, & inprimis hæc memoranda sententia: *Imperio conuenit vt aurum id largiatur, ego vero manuum mearum opus pro imperio ipso, ei qui id semel contulit, offero.* Deum significabat quem omni cultu est semper prosequuta. Filios habuit Arcadium & Honorium, de quibus mox dicetur. Hos tamen alii dicunt ex Theodosio & Placidia natos. Scaliger.

Auersam nummi partem reuocari posse ad Paganorum religionem non inficior: Salus enim stans Deam repræsentat, quæ tum à sanis tum ab ægrotantibus celebrabatur: ab his quidem valetudinis recuperandæ gratia, ab illis conseruandæ. Illam Christianissimæ Augustæ mentem non fuisse censemus, nisi quæ voluerit veterem errorem pharmaco mederi, quod in nummo cernitur, Cruce nimirum Christum symbolicè designante per X. & P. vt in Constantii nummo dictum est pag. 477. Sanè id piissimæ fæminæ conuenit, Paganorum religionem ad veram & salutiferam vnam ducenti. Abest serpens perpetuus Salutis comes, at Christi nomen est substitutum, qui Saluatoris vices obiuit in vtroque Testamento; in Euang. S. Ioan. c. 3. veteri quidem sub serpentis habitu populum qui inspexisset sanantis: in nouo, cum pro salute generis humani cruci adfixus est.

FL. ARCADIVS Theodosii filius à patre consors imperii factus Orienti præficitur, quem post Theodosii obitum, pro hæreditate sibi habuit; Tutor ei datus est Rufinus, qui spe potiundi imperii missis muneribus Alaricum Regem Gothorum contra Arcadium sollicitat, qui ad mare Hadriaticum venere, & Constanstinopolim obsidere ausi sunt, sed comperta proditione ab Italicis militibus ab expeditione redeuntibus interficitur, & in frusta secatus est. Gainas deinde ciuile bellum mouit, & Arcadii res ad deplorationem vsque pepulit: tandem victus interemptus est. Arcadius pius erat Princeps & ex multis insidiis diuinâ veluti prouidentiâ liberatus. Obiit Byzantii, annos natus XXXI. cum Imperaasset XIII. anno V.C. 1160. à Christo nato 408. Filium habebat Theodosium ex Licinia Eudoxia, quem in cunis vagientem Augustum appellauit, & quatuor filias, Placidiam, Pulcheriam vxorem Marciani Imper. Arcadiam & Marinam.

Auersus nummus VOTA Quinquennalia designat, quæ solebant suscipi in uniuscuiusque Principis imperio. Hunc Paganorum morem, vt & plures alios, servarunt Christiani.

L. HONORIVS Theodosii filius Arcadii frater consors imperii Occidenti præficitur, tutore Stilicone. Princeps religiosissimus diu imperauit ancipiti fortuna: Gildonem qui Africæ regnum inuaserat, oppressit. Sueuos, Vandalos & Alemannos clam à Stilicone accersitos donis pecuniisque allectos vicit: eorum Regem Rhadagaisum, qui cum ducentis Gothorum millibus in Italiam irruperat, cepit & strangulari iussit. Ei suffectus Athalaricus, imperio potitus est, concessâ suis Galliâ ab Honorio, ad habitandum. A Stilicone vocatus est, qui omnem facinorum laudem perfidiæ crimine obliterauit: ille quamuis aliquando victus, in Italiam venit, Romam cepit & diripuit, Placidiam abduxit, quam Ataulfo propinquo suo in vxorem dedit. Spoliis onusti Gothi ad suos Lares reuerterunt: sic Roma vrbium Regina capta primùm vastata est, anno V.C. 1162. Vandali Hispaniam diripuerunt Regemque in ea constituerunt Gundericum. Honorius Constantium Magistrum militiæ consortem imperii accepit: is ingentis animi vir & in rebus gerendis clarissimus, tyrannos Gratianum in Britannia, Constantinum cum filio Constante in Galliis sustulit, Barbarorum impetus qui Gallias, Hispanias & Britanniam infestabant domuit, at immaturâ morte sublatus est. Et paulo post Honorius aquâ inter cutem laborans, nulla superstite prole, ætatis anno XLIII. imperii XXXI.

Oros. lib. 7. cap. 37.

Signata est hæc moneta Constantinopoli, vt indicant infimi characteres. GLORIA ROMANORVM in eo stat, quæ paulo post iacuit, captâ à Gothis & vastatâ Româ.

FL. ANICIVS IVSTINVS Thrax à Senatu Imperator eſt electus qui labantem Rempublicam reſtitueret. Dicunt Anaſtaſium Imperatorem cùm Deum de reuelatione ſucceſſoris ſui rogaſſet, hoc tuliſſe reſponſum; *Is qui die craſtino primus adeſſe nominatus fuerit, Tibi ſuccedat*, factum eſſe vt Anaſtaſio nondum cubiculum egreſſo primus adeſſe Iuſtinus nunciaretur. Inſidiatores tres ſuſtulit. Vir veræ pietatis ſtudioſus, Chalcedonenſe concilium inſtituit; ex Oriente Arrianos expulit, Orthodoxos Epiſcopos ab Anaſtaſio electos recepit. Cùm nouem annis magna virtute imperium adminiſtraſſet, Iuſtinianum ex ſorore nepotem adoptauit, & paulò poſt obiit, recrudeſcente vlcere quod in pugna quondam acceperat, æt. an. LXXVII. imperii IX. Princeps fuit ἀναλφάβητος, quod malè quidam tradunt de Iuſtiniano.

Egregius typus & inſolita inſcriptio cernuntur in nummo exiguo: Crux vice labari ab Imperatore tenetur, qui hîc per crucem ad religionis Chriſtianæ decus VICTOR dicitur.

IVSTINIANVS Justini sororis filius fuit, à Justino imperium accepit anno æt. XLIV. adiecitque animum vt illud repararet: Orientem pacauit. Persas opere Belisarii fudit fugauitque & trans Euphratem abire coëgit: veteres firmauit limites. Romam à Gothorum seruitute asseruit, Africam pulsis Vandalis Imperio restituit, Regem eorum Gilimerem cepit & vinctum catenis Constantinopolim duxit; de Persis & Vandalis triumphauit. Narsete Duce Totilam Gothorum Regem vltra decem annos in Italia regnantem qui & Romam spoliauerat, incenderat & cultoribus vacuam reliquerat, interfecit, & Gothorum nomen in Italia deleuit. Italia, Africa & Perside subacta, domi forisque gloriosus templum Sophiæ condidit. Leges reformauit, atque *ius ciuile* quod ante ipsum Julio Cæsari propositum fuerat, *ad certum modum redegit & ex immensa diffusaque legum copia, optima quaque & necessaria in paucos libros contulit.* Romanamque sanctionem ab Vrbe condita vsque ad sui imperii tempora penè mille & quadringentis annis confusam, in vnam reduxit consonantiam. *Omnes sua desideria & querelas ad ipsum deferentes, viros, fœminas, pueros, senes, subleuauit atque confirmauit: maiestatis ac purpuræ splendore velut attonitos: nullius humilitatem aut inopiam non modo tribunali, sed ne domo quidem exclusam.* hæc Zonaras, quæ pro Christianissimo Rege Ludouico XIV, adeo illi conueniunt, scripta esse videntur. Vir justus fuit & maximus Princeps. Morbo ex senio affectus, captus mente decessit, æt. an. LXXXIII. imperii XXXIX.

Suet. in Cæs. cap. 44.

Lega. pr. Cod. de ve. Iur. enucl.

M in auerso nummo quid significet non facile est assequi. Cruces appositæ denotant Principis religionem, ROMA locum indicat vbi nummus signatus est.

De Athalarico Gothorum Rege pauca iam diximus in Honorii nummo. INVICTAM ROMAM per nummum celebrat, fortassis quô eam nonnisi à se victam probaret. Imperatorum Romanorum titulos hisce characteribus imitatus est D.N. scilicet, cum se Dominum Nostrum quemadmodum illi solebant, assereret.

Suum hîc habebit locum Gothorum Rex THEODAHATVS, cuius nummi satis frequenter occurrunt in cimeliarchiis. Optarem cœteros habere qui historiam Gothicam ab Historicis aut spretam aut non intellectam, illustrarent. Ille, Athalarico Rege Gothorum immatura morte præuento, ab eius matre Amalasunta in regnum adscitus est: at collati sibi immemor beneficii, eam post dies aliquot in balneo strangulari præcepit. Et quia ipsa dum adhuc viueret, se suumque filium commendarat Principi, Iustinianus Augustus audita eius morte, graui mox aduersus Theodahatum iracundia exarsit. Sentiens se Theodahatus infensum habere Principem, Papam Agapatum Constantinopolim misit, quatenus ei apud Iustinianum facti impunitatem impetraret: Obtinuerat ille quidem, sed Constantinopoli ante reditum obiit, quare Iustinianus Belisarium patricium multis iam præliis gloriosum aduersus Theodahatum dirigit, vt etiam Italiam à Gothorum seruitio liberaret. Eo in Sicilia morante Rex Gothorum Theodahatus exstinctus est: Aiunt tumultu militari interfectum: anno regni II. Dicunt, tres tunc temporis fuisse in terrarum orbe Reges philosophos, doctos & eloquentes, Iustinianum Constantinopoli, Chosroem in Persia & Theodahatum Romæ.

Histor. miscell. lib. 16.

IVSTINVS è Juſtiniani ſorore Vigilantia natus ei ſucceſſit, qui in ciuilibus laudabilis, leges ac iuſtitiam amauit; in bellicis primùm infelix cùm accepta à Perſis inſigni clade, pudote ac mœrore percitus in phreneſin incidit: quà commotus Choſroës petenti Sophiæ triennales inducias conceſſit. Redintegrato tamen bello, tam feliciter pugnatum eſt, vt Choſroes, lege perpetua ſanxerit, ne contra Romanos Rex Perſarum copias ipſe ducetet. Eius temporibus Narſes eunuchus qui iampridem Italiam à Gothis vindicarat, Longobardos eo tempote militiâ formidabiles è Pannonia aduocat, quorum Regi Alboino Italiam prædam ſpondet, promiſſiſque ſtetit; idque in odium Sophiæ Juſtini vxoris à qua contumelioſè habitus erat. Imperauit Juſtinus annis XIII. relicto filio Tiberio Conſtantino quem in imperii conſortium ante quatuor annos adſciuerat. Vterque cernitur in ſolio ſedens, at Juſtinus globum tenet cruce conſpicuum ſolemne tum temporis Auguſtorum ornamentum. Duos nummos eiuſdem generis profert doctiſſimus Alemannus, cùm ἀνέκδοτα Procopii notis illuſtrauit, quos ad Juſtinum & Juſtinianum retulit, ſed certe mendoſè: debent enim referri ad Juſtinum nomine ſecundum & Tiberium. Rem demonſtrant charactetes numerales appoſiti ANNO IX. ANNO X. & in hoc ANNO XI. Juſtinus enim nomine primus, nonniſi nouem annis imperauit, ſecundus veto ſupra tredecim. Iſtius nummi tria poſſidemus exempla, quorum qui ſupra ſcalptus eſt Conſtantinopolim deſignat, alter Nikomediam, fortè etiam Nikopolim, tertius Kyzicum.

FLAVIVS PHOCAS Præfectus Scythiæ per Mauritii cædem à ſcelerato exercitu Imperator electus & Auguſtus appellatus eſt. Cùm pro more recepto quinto menſe poſt initum imperium litteras ad Choſroëm mitteret, indicans ſe imperii dignitatem aſſecutum eſſe, Rex ille indignè ferens Mauricii amici ſui tam crudelem internecionem, Phocæ bellum indicit, Syriam, Palæſtinam, Phœniciam ſubegit, Hieroſolymam cepit, templa Chriſtianorum ſpoliauit, & vexillum Dominicæ Crucis Hieroſolymâ abduxit; ſed gentes tandem cum Imperatore pacem ſanxêre. Auariſſimus & ipſe chariſſimos habebat eos qui inexplebili rapacitate populos vexabant; Cœtera ſocors & ignauus Αἱμοπότης dictus eſt ſeu *ſanguinarius*. Narſetem nobiliſſimum Ducem, qui rebellarat, per fas & nefas iteratis iuramentis interpoſitis ad ſe pellectum, viuum comburi iuſſit. Conſpiratione in eum facta, à coniuratoribus captus, manibus pedibusque truncatis & genitalibus ob inſignem eius libidinem & capite amputatis interficitur, omnibus fratribus & neceſſariis vnâ ſublatis. Sic dignum perfidia ſua in Mauritium exitum habuit, cùm imperaſſet annis VIII.

Cedrenus.

Conſtantinopoli percuſſum fuiſſe nummum indicant characteres infimi; at cur non græcè ſcripti ſunt? An linguam latinam Conſtantinopoli colebant Imperatores & eam cum imperii ſede Româ eò deduxerint? Puto artificum incuria nihil pretioſius in typo expreſſum eſſe, quod illis temporibus ferè ſemper contigit.

FLAVIVS HERACLIVS patricii & prætoris Africæ filius fuit, στρατηγοῦντος ἐν Ἀφρικῇ καὶ Λιβύῃ. vt ait Zonaras, post interfectum Phocam Imperator fit à militibus. Persis qui Africam sibi subiecerant, bellum indixit: ingentibus copiis in Chosroëm ductis qui LXXXX millia Christianorum interfecerat. Eo profligato, victis eius Ducibus, Persideque in vltionem ferro & flamma vastata, crucem Domini recepit, quam Hierosolymam transtulit. Cum Siroe Chosrois filio à quo fuit interfectus pater, pacem firmauit. Eius temporibus vixit Mahomet Turcarum imperii fundator, ad perniciem Christianorum an. DCXXX. In senectute deditus fuit auspiciis & dæmonum præstigiis & hæresi Monothelitarum, cui incestum adiunxit, fratris sui filiâ ductâ in vxorem. Nouo mortis genere occubuit, testium folliculo sursum vulso, cum priapismo, adeo vt quoties meieret, nisi obiecta tabula id prohiberet, vultum lotio spargeret: alii hydrope obiisse tradunt, anno imperii XXXI. æt. LXVI. Obseruandum Heraclium postremum fuisse Imperatorem ab exercitu Romano electum; & post eum Imperatores imperii dignitatem quasi hæreditariam accepisse.

Nihil indicat auersus nummus præter annum primum imperii, & locum vbi signatus fuerit nempe Constantinopolim, si crucem excipias, quam & auita pietate & motu proprio pro sua tessera sibi habuit præstantissimus Imperator. Illa autem globo est imposita quem habet ille præ manibus, cuius rationem sic Suidas docet. *Iustinianus imaginem suam posuit supra columnam in equo. Ea sinistrâ manu*

manu fert globum, cruce in eo infixâ: significante quod per fidem in crucem terra Dominus sit factus. Globus enim terra est, ob hanc eius rotundam formam: fides autem crux, ob Deum qui carne in ea affixus. Nec tamen Justinianus inuenti eius autor: exstant Theodosii aliorumque nummi sic insigniti *diu ante illum*, inquit Lipsius: vt ego ipse comperi. Plures etiam principes Byzantini in progressibus publicis crucem hanc prætulerunt suapte manu. Ἀπὸ μὲν οὖν τῶν τοιούτων φορημάτων φορεῖ ὁ βασιλεὺς οἷα ἂν βούλοιτο, τὸν δέ γε σταυρὸν ἐν δεξιᾷ φέρει ἀεί. *E reliquis gestaminibus gestat Imperator quacunque voluerit; crucem autem dexterâ semper gestat.* Ab hoc ritu etiam nunc crucifer ille globus inter Sacri ROMANI Imperii insignia, quod Tu, LEOPOLDE AVGVSTE per tot inclitos maiores ad Te missum tenes, tenebisque diu, ita voueo bono Christiani orbis.

De Cruce.

Joannes Curopalates lib de off. aulæ Constant.

Quemadmodum Heraclii Numismata series finiunt in cimelarchiis, sic finem imponent Operi nostro. Illud vlteriùs poteramus extendere, Constantinopolitanorum enim Imperatorum monetæ nobis non deerant, at illæ tam rudes sunt tamque barbaræ, vt lubenter abstinuerimus. Si tamen hasce scalpturas breuibus nostris commentariis adornatas Reipublicæ curiosæ placuisse cognouero, id quod ad posteriorum Imperatorum historiam spectat, indagare & publici iuris facere non intermittam.

INDEX NVMISMATVM ANTIQVORVM,

Ex ære mediocri & paruo.

*Hoc signo * notantur quæ in hoc opere scalpta sunt.*

INVICTA ROMA Pag. 2.

* XL. L. *Lupa lactans Romulum & Remum.*
* XX. *Arbor inter duas, aquilas.*
X. *Aquila.*

Jouis ales summi erat simbolum imperii, quod Romani à Diis sibi promissum etiam primis temporibus ambiebant.

ΘΕΑ ΡΩΜΗ. Pag. 3.

* ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. *Figura stans.*
* ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΥCIN ΝΕΙΚΟΜΑΧΟC ΑΡΧΙΕΡΑ ΑΤΒ. *Duæ figuræ.*
* ΑΜΟΡΙΑΝΩΝ. *Manus iunctæ.*
* ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ ΕΠΙ ΜΗΤΡΟΥ. *Jupiter stans.*

ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟC. Pag. 5.

* CΜΥΡναίων Γ. ΝΕωκόρων ΕΠΙ ΠΟΛΛΙΑΝΟΥ. *Isis & Nemesis.*
* CΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Isis & Nemesis.*
* ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Dea stans.*
* ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ *Salus sedens, cum Telesphoro.*
* ΑΙΓΑΕΩΝ. *Dea stans.*
* ΦΩΚΑΙΕων ΕΠΙ Cτρατηγ ΑΥΡηλι ΕΥΤΥΚΟΥC Τ. Β. *Prora nauis cum pileis stellatis Castoris & Pollucis.*
* Φωκαιέων. CΤΡΑτηγ ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ *Castor* ΑCΚ. *& Pollux stantes.*
* ΚΥΜΑΙΩΝ ΞΑΝΘΟC. *Fluuius decumbens.*
* ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. *Roma sedens.*
* CΙΠΥΛ ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΠΙ CΤρατηγ ΑΥρηλι ΘΕΟΛΟΓΟΥ *Cibele in templo.*
* ΤΗΜΕΙΤΩΝ Επι CΤρατηγ αυρηλι CΤΡΑΤΟΝΕΙΚΙΑΝΟΥ *Duæ figuræ stantes.*
* ΛΗΤΩ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Dea sedens.*

Latona hic scalpta est à Tripolitanis, de quibus aliàs: Ea raiò occurrit in nummis antiquis. Obseruandum est quod in omnibus nummis quos vidi Sacro Senatui dicatis, ΣΥΝΚΛΗΤΟC semper scriptum sit per ΝΚ nunquam per ΓΚ quod tamen apud recentiores Grammaticos fieri solet, cùm talis sonus indicatur.

ΔΗΜΟC. Pag. 7.

* ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana Venatrix.*
* ΑΤΤΑΙΤΩΝ *Aesculapius.*
* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ *Fluvius decumbens.*
* { Pop. Romanus. *Caput cum cornucopia.*
{ Cons. X. *Aedificium, forte pons.*

Nummulus hicce videtur temporibus Constantini Magni cusus, qui eum tanquam Genium POPVLI ROMANI repræsentat.

TRIUMP. Io Io. Pag. 8.

* *Calces equorum inter duos angues.*

ΟΜΗΡΟC Pag. 9.

* ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ ΜΕΛΗC. *Fluvius decumbens.*
* ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ *Jupiter sedens.*
* ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ *Victoria.*

ΦΙΛΙΠΠΟC.

ΒΑΣΙΛΕΩC ΦΙΛΙΠΠΟΥ *Fulgur.*

Is clarior fuit per filium scilicet Alexandrum Magnum, quam per suum Macedoniæ & Græciæ partis imperium. Fulgure se Diis potentia & celeritate parem iactitabat.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Pag. 10.

* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΟΚΟ, *Leo, clava.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Β. ΝΕ. *Clava, Pharetra, Arcus.*
* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Clava, Pharetra, etc.*

A

* [ΩΠΥΡΟΣ ΕΡΥ. *Clava, pharetra.*
* ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Arcus, clava, pharetra.*
* ΒΑσιλέως. *Arcus, clava, pharetra.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΝΕωκόρων. *Dua urnæ, aræ, seu mensæ impositæ, cujus basi inscriptum est* ΟΛΥΜΠΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΑ.
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. Ν. *Idem ferè.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΝΕ. *Alexander Bucephalum domans.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΝΕ. *Alexander eques.*
* ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Bucephalus tolutim currens.*
* ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Bucephalus pascens.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡων *Victoria in bigis.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡων. *Anguis è cista repens.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΝΕΩ. *Imp. stans.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Pallas sedens.*

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ.

ΚΑΣΣΑΝΔΕΡ.

{ *Caput cum pelle leonina.*
{ ΒΑ ΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Leo.*

KARTHAGO Pag. 15.

* XII. *Caput acru equi.*

NUMA POMPILIVS & ANCVS MARCIVS Pag. 16.

* C. Censo. Roma *Victoria cum arcu triumphali & prora navis.*

JVLIVS CÆSAR Pag. 17.

* Colonia Iulia Corinthus. *Julius sedens, anguis.*
* { Laus Iuli. Corint. *Caput Julii.*
{ L. Ato -- Iulio II. Vir. *Bellerophon domans chimæram.*
* Valentia S. *Duplex cornucopiæ.*
* Colonia Iulia Beritus ex Senatus Consulto. *Colonus agens jugum boum.*
Germanus Induti. *Bos.*
Germanus Induti. IIII. *Fluvius decumbens juxta montes, scapha manum imponens.*

Hunc Typum refert Cl. Tristanus ad Coloniæ instaurationem de qua Plinius Lib III. c. 5. & 16. illam non INOUTIAM sed INDUSTRIAM nominans, fortassis mendosè. Germanos eam fundasse nomen declarat, autoritate Cæsaris Sita est ad Apenninum juxta Padum.

TRIUMVIRI R.P.C. Pag. 19.

* { *Tria capita, Marci Antonii, Lepidi & Augusti.*
{ . . . . . ΑΡΧΙΕΡ. . . . . . *Diana Ephesia.*

MARCVS ANTONIVS Pag. 21.

* { M. Ant. Imp. Cos. Des. Cleopatr. . . . . . *Duo capita jugata.*
{ Præf Class. *Navis.*
* { M. Ant. Imp. it. Cos. III. Vir. R.P.C. *Duo capita adversa.*
{ Præf. Class. F.C.B. *Navis.*
M. Ant. Barbarus. *Caput Augusti.*
Imp. Ant. *Capricornus.*
* { *Caput M. Antonii cum clava Herculis.*
{ L. A. ΡΩΜΗΣ. *Prora navis.*

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ Pag. 22.

* ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ Κ. *duplex cornucopia.*
* ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ *Aquila fulmini innixa cum cornucopia.*

ΑΛΕΞΑΝΔΕΡ Pag. 24.

* ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ *Jupiter sedens.*

LEPIDVS Pag. 25.

* { Col. *Caput Lepidi armatum.*
{ Cabe. *Caput Muliebre in laurea.*
{ Ex - - - *Caput Lepidi Labyrinthus.*
{ M. Aimil. T. Fufio. *Caput Augusti.*

ATIVS BALBVS Pag. 25.

* Sard. *Caput rusticum, sceptrum.*

AVGVSTVS Pag. 27.

* Vota P. Susc. pro sal. & red. I. O. M. Sacr. *Miles vexillum tenens.*
* { Vic. Aug. *Victoria insistens globo.*
{ Cho. Præ. Phil. *tria signa militaria.*
Augustus. *Aquila.*
Augustus. *in laurea.*
III. *in laurea.*
III. *Biga.*
VIII. *in laurea.*
XIIII. *in laurea.*
X. *in laurea.*
XV. *in laurea.*
XVI. *in laurea.*
* P. Stolo III. Vir *in medio* A.A.A.F.F.S.C.
T. Crispinus III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
C Asinius Gallus III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
C. Plotius Rufus III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
Gallius Lupercus III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
M. Mæcilius Tullus III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
M. Mæcilius Tullus III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
M. Salvius Otho III. Vir A.A.A.F.F.S.C.
L. Surdinus. III. Vir AAA.F.F.S.C.
P. Lurius Agrippa III. Vir A.A.A. F.F.S.C.
S.C. Pont. Maxim. trib. pot. XXXIIII.
* Roma & Augusto. *Ara.*
Romæ & Augusto. *Idem fere.*
Romæ & Augusto *in are minuto.*
* Jovi Deo. S. C. *Templum.*
* Augustus. *Capricornus cum cornucopia.*
* P. Æbutio C. Julio Herac. II. Vir. qui. iter. *in laurea.*
* M. Postum. Albin. L. Porc. Capit. II. Vir. q. *Sacerdos.*
* C. Var. Ruf. Sex. Iul. Pol. II. Vir. q. *Instrumenta Pontificalia.*
* Q. Terentio Culleone II. Vir. . . . . . *Caput Juvenile.*
* Cæsar Augusta Q. Lutat. M. II. Vir. *jugum Boum.*

Cæſar Auguſta I..Caſſio.C. Valer. Fe.II. Vir. *Jugum Boum.*

Cæſar Auguſta Cn. Dom........I I. Vir.*Jugum Boum.*

* C.A. *in corona roſtris ornata.*
* C.A. *in laurea.*
* Cæſar Auguſta M.Porci. Cn. Fad.II. Vir. *Ara, Vexillum.*

Cæſar Auguſta M.Porci. Cn.Fad.II.Vir. *Colonus Agens jugum Boum.*

* { Auguſtus C.V.I. Celſa *Caput Auguſti in laurea.*
{ L.Cor.Terr.M.Iun.Hiſp.II.Vir.*Bos.*
* C.V.I.Cel.L.Baccio.MV.Feſto II. Vir. *Bos.*
{ Col.V.I.Celſ.II. Vir. *Caput Auguſti.*
{ L. Pomp.
* { MV CAL.Iulia, Auguſtus. *Caput Auguſti.*
{ L. Bæ.Priſco C. Grav. Broc. II. Vir.*Bos.*
* I.Priſco C.Broccho II. Vir *Caput Bovis.*
* Mun. Ergavica. *Bos.*
* Mnn.Ilerda. *Lupa.*
* MV.Auguſta Bilbilis M. Semp. Tiberi L.Lici Varo. II. Vir.*in corona.*

MV. Auguſta Bilbilis L. Cor. Caldo L. Semp. RVTilo II. Vir.

* { Auguſtus *Caput Auguſti.*
{ Bilbilis *Eques.*
* { Bilbilis *Caput Auguſti.*
{ Italica *Eques.*

V.V.Oſca *Eques.*

* Turiaſo *Caput muliebre.*

Turiaſo, Severo . .... II. Vir.

* C.V.T. Ti.Cæſar.*Caput Tiberii.*
* V.V. Oſca. Compoſto et Martullo. II. Vir. *Eques.*
* { Vibs Vict. *Caput Auguſti.*
{ Oſca, *Eques.*
* Emerita *Jugum Boum.*

{ Divus Auguſtus Cæſar.
{ Col.Auguſta Emerita. *Caſtra.*

Hic Nummus non niſi poſt mortem Auguſti cuſus eſt: apparet ex DIVI Titulo appoſito. Conjectura eſt, eodem tempore factum, quo Emeritani ſimilem typum Tiberio obtulerunt.

* Nem.Col. *Dea ſtans arrectos paſcens colubres.*
* Nem.Col.*Olea rami, vas inverſum, in laurea.*

Col.Nem.S. C. *Crocodilus palma appenſus.*

Col. Nem. *incuſus nummus.*

* Col.A.A. Patrens. *Jugum Boum.*
* Col.Iul. Aug.Fel.Ber. *Jugum Boum.*
* Ber. *Neptunus ſtans.*
* *Labyrinthus.*

Victoria Aug. Cytheronte.

. . . . . Colon.

{ Auguſtus ex D.D. *Caput Auguſti.*
{ Roma . . . . . *figura Victoriam geſtans.*

Victoria gradiens.

Jugum Boum.

M. Cal.

L. Valentino.L.Novo.II. Vir *Bos.*

{ C.I.XXXVI. *Caput Auguſti.*
{ Ex D.D. *Caput.*

* Cor.Bellio Proc. . . . . . II. Vir.*Pegaſus.*

Cor. . . . . . II. Vir. *Templum.*

C. Domit.L.Pom. II. Vir. *Bos.*

Coſſus Cn.F.Lentulus. . . . . *figura Equeſtris*

* Sapilus II. V.Q. *in Corona.* Rex Ptol.
* Col.Iul. *Colonus agens jugum boum.*

ΚΑΙΣΑΡ *Caput Auguſti.*

* ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΚΩΙΩΝ. *Clava, Serpens.*
* ΚΩΙΩΝ ΝΙΚ. ΟΡΔ . . . . *Caput Herculis.*

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ *Caput Herculis Jun.*

* ΣΕΒΑΣΤΟΣ *Luna falcata cum cometa.*
* { ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ *Caput Auguſti Apollinis habitu.*
{ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ . . . ΚΑΙϹΑΡΙΩ *Characteres incogniti, Græci male ſcalpti.*
* { ΚΑΙϹΑΡ ϹΕΒΑϹΤΟϹ ΠΛΟΤϹΙΑϹ ΥΠΑΤ. *Caput.*
{ ΑΠΟΛΛΑϹ ΦΑΝΙΟΥ. ΑΜΕ . . . . *Pallas.*
* ΑΣΚΑΛ. *Dea ſtans.*
* ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. *Dea ſedens.*
* { ΕΓΗΣΤΑΙΩΝ. *Caput Auguſti.*
{ *Aeneas portans Anchiſen.*
* ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ *Portus.*
* { ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ *Capita Auguſti & Livia jugata.*
{ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ *Capita jugata.*
* { ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti ſolum.*
{ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ *Caput Regis cum Uxoris.*
* { ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ *Caput Auguſti, Capricornus.*
{ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ *Caput Regis.*
* { ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ *Caput Auguſti.*
{ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ *Caput Regis.*

ΚΝΟΣΙΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ *Labyrinthus.*

Gnoſſus urbe inſulæ Cretæ in qua Minois juſſu à Dædalo labyrinthus conſtructus ad Ægyptiaci formam. Corruptum ſcribit Diod. Siculus ſuis temporibus: fortaſſis ab Auguſto reſtitutus eſt, poſt Victoriam Actiacam: inde nummus cuſus.

* ΚΑΙΣΑΡΕΙΣ *Aquila in vertice montis.*
* ΚΥΔΩΝιάτων, *Lupa lactans puerum.*

ΤΙΦΟΤΑΕΩΝ *Mulier inter duo equorum capita.*

Fortaſſis ΤΡΙΦΟΥΛΕΩΝ debet legi, & ad urbem eius nominis referri, quæ in Dacia eſt, teſte Ptolemeo. Dacos & Sarmatas equis abundare ſcribit Strabo Lib. VII. ideo in nummo ſignati ſunt.

* ΚΑΙCΑΡΟC *Spica.*
L. A. *Palma.*

* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ *in laurea.*

Theſſalonicenſes hac arte ſunt uſi qua Principem demererentur vt Liuiam ei chariſſimam ſuis in nummis ſignarent. Id etiam ſunt imitati Edeſſeni quorum nummum pag. 77. vulgauimus.

ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΗΔΟΣ *Caput Augusti.*
ΣΕΒΑΣΤΟΣ *Sex Spica.*

S.C. *Fulgur.*

* S. C. *Templum cum vitulo & agno.*

* Auguſtus Divi F. *Bos.*

* Cooſenſu Senat. & Eq. ordio. P. Q. R. *Sedens Imperator.*

Provident. S.C. *Ara.*

* Providenт. Imp. T. Veſp. Aug. Reſt. S.C. *Ara.*

S. C. *Aquila globo inſiſtens.*

* Imp. T. Veſp. Aug. Reſt. S. C. *Aquila fulguri inſiſtens.*

* Imp. T. Veſp. Aug. Reſt. S. C. *Aquila, globo inſiſtens.*

S.P.Q.R. S. C. *Victoria clypeum ferens.*

* S.P.Q.R. S.C. Imp. T. Veſp. Aug. Reſt. *Victoria.*

* Imp. D. Cæſ. Aug. Reſtituit. S.C. *Aquila globo inſiſtens.*

* Imp. Nerva Cæſar Aug. Reſt. S.C. *Fulgur.*

* Imp. Nerva Cæſar Aug. Reſt. S.C. *Ara.*

* Imp. Nerva Cæſar Aug. Reſt. S.C. *Orbis.*

* Imp. Nerva Cæſar Aug. Reſt. S. C. *Aquila orbi inſiſtens.*

S. C. *Dea ſedens.*

Diva Auguſta. *Dea ſedens.*

S.C. *in corona quercea.*

Auguſti nummus incuſus.

* ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΔΗΜΟΦΩΝ *Templum.*
ΠΕΡΓΑΜΗΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. *Duæ figuræ.*

* ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΚΕΦΑΛΙΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΩΝ. *Templum.*
ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. *Duæ figuræ.*

IVLIA AVGVSTI Pag. 54.

* Auguſta .... *Caput Juliæ.*
.... *Caput Augusti.*

* ΛΙΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Juliæ.*
ΠΑΤΡΟΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Duplex cornucopia.*

* CΥΝΚΛΗΤΟC ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΗΕΡΟΝΥΜΟΥ CΕΒΑCΤΗ. *Capita Liviæ & Senatus, adverſa.*
ΤΙΒΕΡΙω CΕΒΑCΤω ΕΠΙ ΠΕΤΡΟΝΙΟΥ. *Templum quatuor columnarum &c.*

* ΣΜΥΡΝΑΙΟΙ ΣΕΒΑCΤΟΙΣ. *Capita jugata Auguſti & Liviæ.*
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΛΛΥΒΑΣΙΟΣ. *figura ſtans.*

* *Capita Auguſti & Liviæ jugata.*
ΕΦΕσιων ......: Δ. *Cervus.*

* *Capita jugata Auguſti & Liviæ.*
...... ΑΡΧΙΕΡ. ΑΣ ...... ΕΦΕσιων ΣΜΥΡ. ΠΑΡΑΛΕΣ. *Cervus.*

* ΜΗΝΗ CΑΜΙΩΝ. *Caput Liviæ* ☽.
ΘΕΟΝ CΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput Auguſti.*

* ΘΕΑΝ ΡΩΜΗΝ. *Caput Liviæ.*
ΘΕΟΝ CΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput Auguſti.*

* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Liviæ.*

AGRIPPA Pag. 59.

* S. C. *Neptunus dextra delphinum tenens.*

* Imp. T. Veſp. Aug. Reſt. S. C. *Idem.*

* Idem. D. Aug. Reſt. S. C. *Idem.*

Cæſar Auguſtus. *Caput Auguſti.*

CAIVS CÆSAR.

Auguſtus Pont. Max. *Caput Auguſti.*
G. Cæſar. Pont. Coſ. *Caput Caii.*

ΓΑΙΩΝ ΚΑΙCΑΡΑ. *Caput Caii radiatum cum aſtro.*
ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Cancer.*

Nummus iſte iam à Cl. Triſtano vulgatus eſt.

LVCIVS CÆSAR Pag. 61.

* C.L. Cæſ. Aug. F.C.V.T. *Capita adverſa Caii & Lucii.*
Cæſar Augus. *&c. Caput Auguſti.*

* Cæſar Auguſtus C.V.T. *Caput Auguſti.*
C.L. .... *Duo Capita.*

* ΓΑΙΟΝ *Caput Caii.*

* ΛΕΥΙΟΝ *Caput Lucii.*

TIBERIVS Pag. 63.

Pont. *etc.* S.C.

Rom. et Aug. *Ara.*

Rom. et Aug. *fere idem.*

Rom. et Aug. *in ære minuto.*

* Auguſtus Ti. Cæſar. *Caput Tiberii, cum aquila & lauro.*
Characteres incogniti .... ΥΟΛΥ .... *cum capite Apollinis & lyra, in laurea.*

Pontif. Maxim. *etc.* S.C. *Dea Sedens.*

Pontif. Maxim. *etc. Caduceus.*

Pontif. Maxim. *etc. Caduceus inter duo cornuacopiæ.*

Pontif. Maxim. *etc. Orbis cum temone.*

* Clementiæ S. C. *Clipeus, in medio effigies Deæ.*

* Moderationi S. C. *Clipeus in cuius medio effigies Deæ.*

* Iuſtitia

* Iustitia *Caput Dea.*
* Iustitia. *idem nummus restitutus à Tito.*
Salus Augusta. *Caput Dea.*
* C. Vib. Marso Pr. Cos. Dr. Cæq. Pr. T. C. Rufus F. C. D. D. P. P. *Dea sedens.*
* C. Vibio Marso Pr. Cos. III. C. Sallus. Rusius .... M. M. I. V. *Dea Sedens.*
* Divus Augustus Mun. Tur. *Caput Augusti.*
* L. Cæc. Aqvin. M. Cel. Palvd. II. Vir. Mv. Tvr. *Bos.*
* M. Cato L. Vettiacus II. Vir. C. C. A. *Jugum Boum.*
* C. C. A. *Bos.*
* C. C. A. .... II. Vir. *tria signa militaria.*
* Perm. Divi Aug. Munic. Italic. *Ara in qua scriptum.* Providentiæ Augusti.
* Munic. Cascantum. *Bos.*
* Municip. Graccuris. *Bos.*
* Mv. Augusta Bilbilis, Ti. Cæsare V. L. Ælio Seiano *in laurea.* CoS.
* Sag. L. Semp. Gemino L. Val. Sura II. Vir. *Navis.*
* Col. Augusta Emerita. *Castri figura.*
* C. V. I. Cels. Bagg. Front. Cn. Bucco. II. Vir *Bos.*
* Mun. Olicerda *Bos.*
* M. C. I. Tvl. Sparso L. Saturnino II. Vir. *Bos.*
* Segobriga *in corona.*
* Clunia Cn. Pomp. M. Ao. T. Ant. M. Iul. Seran. IIII. Vir. *Bos.*
* C. I. I. A. M. Iulius Serral. L. Sesti. Celer. II. Vir. *Ara è qua palmæ, in ea scriptum est*, Sal. Aug.
* C. V. T. Tar. Divus Augustus Pater, *Caput Augusti radiatum.*
* C. V. T. Iulia Augusta Drusus Cæs. Trib. Pot. *Capita adversa Iuliæ & Drusi.*
*. V. V. Osca. *Eques.*
* C. A. I. Æternitati Augustæ. *Templum.*
* Abdera. *Templum quinque columnarum.*
* Iunctio. Q. Cn. A. L. Ter. Lon. .... II. Vir. *Duæ figuræ manus jungentes supra aram.*
* { Col. Rom. Perm. Divi Aug. *Caput Tiberii.*
Drusus Casar Germanicus Cæsar. *Capita adversa.* }
* { ΠΑΤΗΡ ΠΑΔΡΗΔΟΣ. *Caput Tiberii.*
ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Sex spica.* }
* { Tib. ΚΑΙCΑΡ. *in laurea.*
...... *Palma.* }
* ΕΠΙ ΦΛΑΚΚΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. .... *in laurea.*
* ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Iuliæ.*
ΕΠΙ ΑΡΑΔ. .... *instar coronæ.*
* Nero & Drusus C. .... Q. C. Vinc. *capita adversa.*
* Imp. T. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. Rest. *in medio.* S. C.
* Imp. T. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. P. M. Tr. P. P. P. Cos. VIII. Restitu. *in medio.* S. C.
* Imp. D. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. Rest. *in medio.* S. C.

Drvsvs Tib. Filius. Pag. 78.

Pontif. *etc.* S. C.

* { Pietas. *Caput velatum.*
Drusus Cæsar Ti. Augusti F. Tr. Pot. Iter. *in medio.* S. C. }
* { Pietas. *Caput velatum.*
Imp. T. Cæs. Divi Vesp. Aug. Rest. *in medio.* S. C. }
L. Rusti. Celius Cordus II. Vir Quinq. D. D.
* *Templum Veneris Paphiæ cum area.*
* ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Germanici.*
* Imp. T. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. restituit *in medio.* S. C.
* Imp. T. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. Tr. P. P. P. Cos. VIII. restituit. *in medio.* S. C.
* Imp. D. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. Rest. *in medio.* S. C.

Antonia Pag. 81.

* Ti. Claudius Cæsar Aug. P. M. Tr. P. Imp. S. C. *Figura velata.*

Germanicvs Pag. 82.

C. Cæsar Divi *etc.* S. C.
C. Cæsar. Aug. *etc.* S. C.
Ti. Claudius *etc.* S. C.
* { Germanicus Cæsar. *Quadriga.*
Signis devictis. Receptis Germanis. S. C. *Imperator stans in habitu militari.* }
* Scipione & Montano II. Vir. *in medio.* C. C. A.
* Munic. Italic. M. D. *Tria signa militaria.*
* C. Hejo Pollione II. Vir. C. Mussid. Prisco. II. Vir. *in corona.*
* { ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ. *Caput Germanici laureatum.*
ΓΑΙΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. *Caput Caligulæ laureatum.* }
* { ΣΕΒΑΣΤΟΣ. .... *Imperator stans.*
...... *Europa à Iove sub bovis specie rapta.* }
* ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΑΙΩΝ. *Caput turritum.*
I. A. N. A.
* Imp. D. Cæs. Divi Vesp. F. Aug. Rest. *in medio.* S. C.

Agrippina Pag. 87.

* { ...... ΜΙΛΗΣΙΩΝ. *Caput Agrippinæ.*
ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Caii, Stella.* }
{ ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ. *Caput Agrippinæ.*
.... *Pallas stans.* }

Nero et Drvsvs. Pag. 88.

* { C. Cæsar Divi Aug. Prou. P. M. Tr. P. III. P. P. S. C.
Nero & Drusus Cæsares. *Equites.* }

Caligula, Pag. 89.

Vesta S.C. *Dea sedens.*
S. C. *Neptunus stans.*
* C. Cn. At. El. Flac. Cn. Pom. Flac. II. Vir. ...... Sal. Aug. *Caput Deæ.*
* Agrippina, Drusilla, Julia. S.C. *tres figuræ.* R. C. C. *&c.*
* Germ. Cæsar Pulchro III. Vario. II. Vir. *Caput Germanici.*
* Germ. Cæsar Dosseno Pulchro II. Vir. *Caput. Germanici.*
* Liciniano & Germano II. Vir. *in medio.* C.C.A
* Liciniano & Germano II. Vir. *Iugum boum.*
* M V Aug. Bilbil. C. Corn. Refec. M.HElu. Front. *in Corona laurea.* II. Vir.
* Segobriea. *in corona quercea.*
* Cor. .... Lo. II. Vir. *Pegasus.*
* ΜΙΛΗΣΙΩΝ ΔΙΔΥΜΕΤΣ. *Apollo citharædus.*
* ΚΩΙΩΝ. ..... ΠΟΠ. ..... *Serpens.*
* { ΓΑΙΟϹ ΚΑΙϹΑΡ ΘΕΟϹ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ϹΕΒΑϹΤΟΙ *Duo capita aduersa cippu imposita Augusti & Cai.*
ΘΕΑ ΡΩΜΗ ΙΕΡΑ ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ ΙΛΙεων. *Adversa capita Romæ & Senatus Pallade intermedia.* }

Clavdivs, Pag. 97.

S.C. *Pallas.*
Constantiæ Augusti S. C. *miles stans.*
Libertas Augusta. *stans.*
Ceres Augusta S.C. *sedens.*
* .... VII. *Aquila legionaria.*
{ Ti. Claudius Cæsar. Aug. *Congium.*
S.C. *&c. absq. typo.* }
Idem *Manus & bilancem tenens.*
Rom. & Aug. *Ara.*
* Col. A. A. Patr. XXII. *Signa legionum, Aquila volitans fulguri imposita.*
* Liberis Aug. Col. A.A.P. *Duplex cornucopia cui imposita sunt duo capita mul ebria Antonia scilicet & Octavia, & intermedium Britannici.*
* Col. Aug. Iul. Philip. Divus Aug. *Duæ figuræ stantes in cippo.*
* C.Cib.D.D. Publ. *in Corona.*
* C.Cib. D.D. *Palma.*
* Col.Cl. *Jugum boum cum quinque vexillis militaribus.*
* .... *Neptunus.*
* ΑΡΟΧΕΩΝ ΜΥΩΝΟΣ ΣΥΝ ΑΓΧΙΑΛ. *Victoria gradiens Victoriam gerens.*
* ΚΟΙΝΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ. *in Corona.*
ΚΥΠΡΙων *in medio*, ΕΠΙ ΚΟΜΙΝΙΟΥ ΠΡΟΚΛΟΥ ΑΝΟΥ ΥΠΑΤΟϹ.
* ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΑΜ·ΖΕΑΣ. *Pallas stans.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ .... ΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. *Aedificium.*
* ΕΠΙ ϹωΚΡΑΤΟΥ ...... ΛΟΥ ΑΙΖΑΝΕΙ. *figura stans.*
* ΑΣΚΛΗΠΙΟϹ ... ΜΙΟΥ ... ΚΙΑΣΟΥ. *figura stans.*

* { ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔ ... ΥΔΙΟΣ. *Caput Claudii.*
ΚΛΑΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΤ. Ε. *in laurea.* }
* ΔΙΟΣ .... *Caput Iovis, Stella.*
* ΑΥΤΟΚΡΑ. *Nili caput cum Cornucopia duplici, è quorum uno prodit infans.*
* ΑΥΤΟΚΡΑ. *Africa caput.*
* ΑΥΤΟΚΡΑ. L. ΙΓ. *Aquila fulguri insistens.*

* ΑΥΤΟΚΡΑ *Caduceus inter spicas.*
Hic typus frequenter in nummis occurrit, qui perpetuo pacem atque fertilitatem indicat.
* ΑΥΤΟΚΡΑτωρ *Manus juncta.*
* ΑΥΤΟΚΡΑ. *Hippopotamus.*
* L.B. *Taurus.*
* L.B. *Sex Spica.*
* ΘΕΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Liviæ.*
* ΑΝΤΟΝΙΑ, ΔΡΟΥΣΟΣ ΓΕΡ. *capita Ant. & Drusi.*
* Valeria Messalina Augusta. *Caput Messalinæ.*
* ΟΥΑΛΕΡΙΑ ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Messalinæ.*
* { ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΓΕΡΜ. ΣΕΒΑΣΤΟϹ. *Caput Claudii.*
ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑϹΤΗΝ. *Capita adversa.* }
* { ΖΜΥs. ΨΙΛΩΠΑΤΡΙΣ ΕΠΙ ΧΡΕΣΧΙΟΥ *Victoria.*
ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑϹΤΗΝ. *Capita adversa.* }
* Imp. T. Vesp. Aug. Rest. S.C. *Pallas stans.*
* Imp. T. Vesp. Aug. Rest. S.C. *Spes stans.*
* Imp. Titus Vesp. Rest. S.C. *Miles stans.*
* Imp. T. Vesp. Aug. Rest. S.C. *Ceres sedens.*

Agrippina Pag. 109.

* { ΑΓΡΙΠΠΙΝΑ. *Caput Agrippinæ.*
ΕΥΘΗΝΙΑ L. ΙΒ. *Caput Cereris.* }
* { *Agrippinæ caput absque inscriptione.*
ΕΥΘΗΝΙΑ LΙΑΝ. *Caput Cereris.* }
* { ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ. *Caput Agrippinæ cum pappavere inter duas spicas.*
ΑΚΜΟΝΕΩΝ ΕΠΙ ΣΕΡΟΥΗΝΙΟΥ ΚΑΠΙΤΩΝΟϹ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑϹ ΣΕΟΥΗΡΑϹ. *Diana venatrix cum Nympha cornu gerente.* }
ΚΟΤΙΑΕΩΝ ΕΠ. ΙΟΥΛΙΟΥ ΥΙΟΥ. *Cybele.*

Nero, Pag. 111.

S.P.Q.R. *in clipeo gestato à Victoria.*
Poutif. Max. Tr. Por. Imp. P.P. S.C. *Nero Apollo. Nero cytharam pulsans.*
Genio Augusti. *Nero stans.*
Ara Pacis. S.C. *Ara.*

Roma S.C. *Sedens.*
Securitas Augusti S.C. *sedens.*
Victoria Augusti. S.C. *gradiens.*
* S.C. *in laurea.*
* Mac. Aug. S.C. *ædificium.*
Idem *ferè idem.*
* Por. Ost. Augusti. S.C. *Portus.*
* Pace P. R. Terra marique Parta Ianum clusit S. C. *Templum Jani.*
* Pace P. R. Ubiq. parta Ianum clusit. *Templum Iani.*
Iuppiter Liberator. C.P. *stans.*
Adventus Augusti. C. P. *Triremis.*
Cer. Quinq. Rom. Co. S.C. *Ara.*
P.M.Tr.P.Imp.P.P.S.C. *Ramus lauri.*
P.M.Tr.P.Imp.P.P.S.C. *Columna, galea, &c.*
Max. Trib. Pot. P.P.S.C. *Miles stans.*
Nummus incusus.
* { NeroClau. Cæs. Aug. Imp. Vrino Volumnio *Caput Neronis.*
{ Nero Clau. Cæs. Aug. Imp. Octavia Aug. *Capita adversa Neronis & Octaviæ sub habitu Solis & Lunæ.*
Nero Claud. .... *Capita adversa Neronis & Octaviæ.*
* Col. Iul. Aug. Cassandren .... *Caput Iovis Ammonis.*
Idem *Idem fere.*
* C. Cib. ex consensu. *Bos.*
* .... TAENO II. Vir. Cor. *Pegasus cum Bellerophonte.*
* .... ENO II. Vir. Cor. *in corona apii* Isthmia.
* C. .... II. Vir. Adve. Aug. Cor. *Triremis.*
* ΓΑΙΟΣ ΠΟΣΤΥΜ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ. *figura paludulata juxta columnam, super qua corona, inqua* B. *&c.*
Idem *Idem ferè.*
* ΔΗΜΟϹ ΡΩΜΑΙΩΝ. *Dea stans.*
* ΕΡΕΙΤΩΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙ.
* Υπ. ΑΥ. ΓΑΙΟΥ ΗΡΗΣΙΠΠΟΥ. *figura stans.*
* { ΝΕΡΩΝΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ. *Nero citharedus.*
{ ΝΕΡΩΝΟϹ. *Victoria.*
* { ΚΑΙϹΑΡΟϹ: *Palmam.*
{ ΝΕΡΩΝΟϹ. *In corona.*
* ΣΜΥΡ. ΕΠΙ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥϹ ΚΛΑΡΟΣ. *Fluvii decumbentis typus.*
* ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟϹ. *Clypeus.*
* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *in corona.*
* ΑΥΤΟΚΡΑ. *Caput Nili.*
* ΑΥΤΟΚΡΑ. L.ΙΒ. *Aquila.*
ΑΥΤΟΚΡΑ L. ΙΒ. *Caput Serapidis.*
ΑΥΤΟΚΡΑ. L. ΙΒ. *Caput ornatum proboscide velut Africa.*
* ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΗ ΣΕΒΑΣΤ. *sedens.*
ΣΕΒΑΣΤο .... *figura turrita stans, dextrâ caput tenes, sinistra hastam.*
{ ΝΕΡΩΝΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ.
{ ΝΕΡΩΝΟϹ *Victoria.*
ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Tiberii laureatum.*
ΔΙΟΣ .... ΙΟΥ. *Caput Jovis.*
ΖΕΥϹ. ...... *Caput Jovis.*
ΑΚΤΙΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝ. *Pharetram gestans.*

* { ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput Neronis laureati.*
{ ΛΗΤΩ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Latrona sedens.*

Conjectura est illius Deæ habitu expressam fuisse Neronis Uxorem Poppæam, quam ille violentissime adamavit.

ΘΕΑϹ ΣΙΔΩΝΟϹ. *Europa à Jove sub specie tauri rapta.*
ΕΠΙ Υ. ΔΑΜΑ. *Salus nuda etiam serpenti præbens.*

Ad Damascenos iste nummus refertur.

Octavia, Pag. 122.

* { ΟCΤΑΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. L. *Caput Uxoris.*
{ ΝΕΡ. ΚΛΑΥ. ΚΑΙΓ. ΓΕΒ. ΑΥΤ. *Caput Neronis.*

Poppæa, Pag. 123.

* { ΠΟΠΠΑΙΑΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ. *Caput Poppeæ.*
{ ΝΕΡΩΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Neronis laureati.*
* { ΠΟΠΠΑΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. LΙ. *Caput Poppeæ.*
{ *Caput Neronis radiati.*
* { ΝΕΡΩΝΑ ΠΟΠΠΑΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥΣ. *Capita jugata Neronis & Poppeæ.*
{ ΘΕΑΝ ΡΩΜΗΝ. *Caput turritum.*
* { ΝΕΡΩΝ ΠΟΠΠΑΙΑ. *Capita Neronis & Poppeæ advers.*
{ .... ΡΩΜΗ. *Caput incognitum.*
{ ΣΑΒινα ΠΟΠΠΗΙΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΗΡΑΣ. *Caput Poppeæ.*
{ ΝΕΡΩΝΟϹ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟϹ. *Caput Neronis.*

Poppeæ cognomen scilicet Sabina hic spectandum venit, deinde illam Iunonem dici; quemadmodum Imperatores frequenter nominabantur Ioves.

Clodius Macer, Pag. 124.

* { Clodius Macer. S.C. *Caput Clodii.*
{ Pro Præ. Afric. *Triremis.*

Galba, Pag. 125.

S.P.Q.R. Ob cives servatos. *in corona quercea.*
Vesta S. C. *sedens.*
Pax Augusti. S.C. *stans.*
Libertas Publica. S.C. *stans.*
S.C. *Tria signa militaria.*
Securitas Romana. *sedens.*
Ceres Augusta. S. C.

* Quadragens. remissæ. SC *Arcus pulcherrimus, in quo duo equites, infra quatuor captivi gradiuntur.*
* L.Can. Agrippæ II.Vir. *Templum.*
* Col.A.A.Patr. XXII. *Tria signa militaria &c.*
* L.A. *Caput Isidis.*
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Juvenis palmam, sive coronam tenens, quasi Galbæ capiti impositum.*
Nummus hic refertur ad omina Imperii Galbæ faventia, quæ narrat Suetonius (in Galba cap. 10.) *Alexandrina navis Dertosam appulit armis onusta, sine gubernatore, sine nauta ac vectore ullo, ut nemini dubium esset, justum piumque & faventibus Diis bellum suscipi.*

OTHO Pag. 129.

* ΚΑΙΣΑΡΡΑC ΕΤ .... *Mons.*
* { Imp. M.Oto Ca ..... *Caput Othonis.*
{ S.C. *in laurea.*
* { ...... Τ. ΡΚ. ...... ΟΘΩΝΟΣ Κ. .... *Caput.*
{ L. A. *Canopus, Deus Aegyptiorum.*
* L.A. *Caput Deæ.*
* ΕΤΟΤC Α. *Aquila rostro coronam tenens.*

VITELLIVS. Pag. 137.

* Fides Exercituum S. C. *Manus junctæ.*
* Consensus Exercituum. S.C. *Imp. Martis habitu.*
* Victoria Augusti. S.C. *Victoria clypeum tenens in quo.* S.P.Q.R.
* Victor. Augusti. S. C. *inscribens clypeo trophæo appenso.*
* Pax Augusti S. C. *Imperator paludatus Minervæ dextram porrigens.*
* Concordia Augusti S.C. *Sedens.*
* Ceres Aug. S.C. *Sedens.*
* Securitas P.Romani. S.C. *Sedens.*
* Æquitas Augusti S. C. *stans.*
* Provident. S.C. *Ara.*
Col. Aug. *Colonus agens jugum Boum.*
ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Clypeus.*

VESPASIANVS. Pag. 140.

S.C. *in laurea*
Pax Augusti. *stans.*
* Iudea Capta S.C. *sedens sub palma.*
* Iudea Capta S.C *etiam sub palma sedens sed diversa.*
* Vicisti Cæs. S.C. *Iudæa lugens sub palma.*
Victoria Navalis *gradiens in prora.*
Victoria Augusti. *gradiens in prora.*
Roma. *sedens.*
S.P.Q.R. *in clypeo. Victoria.*
Æquitas Augusti. *stans.*
Vesta. *templum.*
Idem. *Idem fere.*
Pont.Max.Tr.Pot.P.P.Cos.V.Cens. *Caduceus, cornucopiæ.*
Felicitas publica. *stans.*
S.C. *Aquila globo insistens.*
Ceres Augusta. *stans.*
Fides Publica *stans.*
Pruvident. *Ara.*
Fortunæ Reduca. *Dea stans.*
Nota quòd Reduca pro REDVCI.
Vesp.Pon.Tr.P. *Caduceus.*

Vesta. *stans.*
{ Imp. Vespasian. Aug. *trophæum.*
{ P.M.Tr.P.P.P. Col.III. *Aquila legionaria.*
{ Imp. Vespasian. Aug. *Orbis cum temone.*
{ P.M.Tr.P.PP.Cos.VI. *Caduceus.*
Cos. VIII. *Jugum Boum.*
Pax Aug. *stans.*
* Antiochia. *Caput turritum.*
* Municipi Stobensium. *Templum.*
Juppiter sedens fulgar tenens.
* ΚΟΙΝΟΝ ΚΙΠΡΙΩΝ ΕΤΟΤC Η. *Templum Veneris Paphiæ.*
* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Aquila in corona.*
* ...... ΚΟΤ ΠΛΑΝΚΙΟΤ ΟΤΑΡΟΤ. *Leæna vas custodiens.*
.... *Diana arcitenens.*
L.B. *Victoria gradiens.*
L.Δ. *Aquila*
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ *Laurea in qua Aquila rostro Coronam, pedibus palmam gerens.*
ΚΩΠΑΙΩΝ, *Ceres faces tenens.*
Id interpretantur quasi Proserpinæ quærendæ. Copæ urbs est Beotiæ in qua Cereris, Bachi & Serapidis templa fuisse, scribit Pausanias Lib. IX.
* Tutela Augusti S. C. *Dea sedens utraque manu tenens Titum & Domit.*
* Imp.T.Ves.Cos.D.Cæsar Aug. F.Cos.Desig. *Capita adversa.*
* T. & Domitiao. Cæsares Prin. Invent. S.C. *Duo Equites jugati.*

DOMITILLA, Pag. 145.

* { ΦΛΑΟΥΙΑ ΔΟΜΙΤΙΛΛΑ. *Caput Domitillæ.*
{ L.S. *Draco insistens equo currenti.*

TITVS, Pag. 146.

S.C. *tria signa militaria.*
S.C. *templum.*
S.C. *Spes.*
* Iudæa capta S.C. *lugens sub palma.*
* Iud.cap.S.C. *Idem fere.*
* S.C. *Imperator stans in quadriga triumphali.*
* Victoria Navalis S.C. *insistens prora.*
Victoria Augusti. *insistens prora.*
* S.C. *Meta.*
Felicitas Publica *stans.*
Concordia August. *sedens.*
Æternitas Aug. *stans.*
Salus Aug. *sedens.*
Genio P.R. *stans.*
Vesta. *sedens.*
Securitas Aug.
Pax Aug. *stans.*
Ceres Aug. *stans.*
* ANTIOCHIA. *Caput turritum.*
* ΙΟΥΔΑΙΑΣ ΕΑΛΩΚΥΙΑΣ. *Victoria inscribens clypeo.*
* ΙΟΥΔΑΙΑΣ ΕΑΛΟΚΥΙΑC. *trophæum.*
* ΦΛΑΟΥ. ΝΕΑΠΟΛΙ. ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. *in corona.*
* ΑΣΚΑΛΟ. *figura stans prora insidens.*
* ΦΛΑΥ. ΚΥΡΗΝΗ. *Caput muliebre cum proboscide.*
* *Victoria cum palma & corona gradiens.*

* ΕΤϙ. ΚΓ. ΒΑ ΑΓΡΙΠΠΙΑΣ. *Victoria gradiens, cum Palma & corona.*
* ΕΙΡΗΝΗ. *Pax stans.*
* *Diana Venatrix.*
* ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙCΑΡ, ΣΑΜΙΩΝ. *Caput Domit.* ΠΡΟΝΟΙΑ. *sedens.*
* L. Γ. *Harpya.*
L.B. *Victoria gradiens.* [ex Argent.]
* L. Δ. *Caput Isidis.*
L.Δ. *Aquila.*
* L.S. *Caput Serapidis.*
* L.H. *Serapis stans.*

IVLIA Titi Filia, Pag. 155.

* Vesta. S.C. *sedens.*
* Ceres August. S.C. *stans.*
* Concordia Augusta S.C. *sedens.*
* ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. *Tripus.*

DOMITIANVS, Pag. 156.

Moneta August. *stans.*
Deana Augusta. *Diana cum cane.*
Vesta. *sedens.*
Vesta. *templum.*
* Imp. Cæs. Vespasian. Aug. P. M. Tr. Pot. Cos. II. *Caput Vespasiani.*
* S.C. *Eques.*
Princ. Iuvent. *Eques.*
* Victoriæ Aug. S.C. *Victoria coronans trophæum.*
* S.C. *Victoria gerens clypeum in quo.* S.P.Q.R.
* S.C. *Victoria gradiens gestans coronam & palmam.*
* S.C. *trophæum cum captivis.*
* S.C. *Arma Germanorum.*
* S.C. *Victoria gerens aquilam legionariam.*
* S.C. *Triumphalis currus.*
S.C. *Miles gradiens gestans Victoriam.*
S.C. *Pallas stans.*
S.C. *Spes.*
S.C. *Templum.*
S.C. *in laurea.*
Tr.P.Cos.VII.Des.VIII.P.P. *Pallas stans.*
Æternitas August. *stans.*
Æquitas August. *stans.*
Annona Aug. *sedens coram puero.*
Fides Publica. *stans.*
Tr.P.Cos.VII.Des.VIII.P.P. *Pallas.*
Fortunæ Augusti *stans.*
Virtuti Augusti. *figura stans.*
Iovi conservat. *Iupiter stans.*
Saluti Augusti. *Area.*
Provident. *Ara.*
S.C. *Cornucopia.*
S.C. *Calathus frugum plenus.*
S.C. *Fruges.*
S.C. *Navis.*
S.C. *in Laurea.*
S.C. *Aquila.*
Rhinoceros.
S.C. *&c.*
* Cos. XIIII. Lud. Sæc. Fec. S.C. *Sacrificium.*
* Idem. *diversus typus.*
* Idem. *diversus typus.*
* Idem. *diversus typus.*
* Idem. *diversus typus.*
* Col. Aug. Philipp. *Duæ figuræ basi insistentes, cum inscriptione.* Divus Aug.
* Col. Iul. *Colonus agens bovos.*
* Gen. Col. A..... *Figura stans sacrificans.*
* Ne...... Col. Patr. *Neptunus.*
* Col. A. A. Patr. XII. *Tria signa militaria.*
* Col. A. A. Patrens. *Colonus agens boves.*
* ΕΤΟ. ΚΑ.Β.Α. ΑΓΡΙΠΠΑ. *Victoria gradiens cum palma & corona.*
* ΕΤΟ. Κs. ΒΑCΙ. ΑΓΡΙΠΠΑC. *Victoria inscribens clypeo.*
* Imp........ *Palma.*
* *Canopus.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Bacchus stans ante aram.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Iupiter sedens.*
* ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗΤΩΝ. *Iupiter sedens.*
ΕΠΙ ΜΑΡΚΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΑΝΤΙΠΑΤΟΥ. *Clypeus, Pallas coronans trophæum.*
* ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Iupiter sedens fulgur dextra tenens.*
* ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, ΠΥΘΙΟΣ. *Apollo stans.*
* ΑΡΤΕΜΙC ΚΛΑΡΙ.... *Diana Ephesia.*
* ΕΠ. ΑΓΑΘωΝΟC. *Iupiter sedens.*
* ΝΙΚΟΜΗ. ΜΗΤΡΟΠΩΛΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΒΕΙΘΥΝΙΑC. *Anguis supra proram.*
* ΚΥΔΟΥΤα .... *templum sex columnarum.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Clypeus.*
..... *Templum in quo mons.*
..... *figura stans.*
* { *Caput Domitiani minutum ante caput Veneris.*
ΑΡΑΔΙΩΝ ΕΣΤ. *Bos currens.* }
* { ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC ΣΕΒΑΣΤΟC. *Caput Domitiani.*
ΑΡΑΔΙωΝ ΒΜΥ. *Fortuna temoni imposita.* }
* ΖΕΥΣ ΠΑΝΔΗΜΟC, ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ *figura sedens.*
ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΤΡΙΤΟΥ. *Templum.*
ΕΤΟΥC ΠΕΜΠΤΟΥ. *Caput Serapidis.*
ΑΥΤΟΚΡΑ L. ΙΓ. *Aquila.*
.... *Diana Venatrix.*
* { ΚΑΙCΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC. *Caput Domitiani.*
ΔΟΜΙΤΙΑ CΕΒΑCΤΗ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΥ CΕΒ. *Caput Domitiæ.* }
* { ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. L. *Caput Domitiani.*
ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Domitiæ.* }
* { ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑCΤΗ. *Facies adversa Domitiani & Domitiæ.*
ΖΜΥΡ. ΕΠΙ ΔΙΜΟΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. *Hercules stans aut Bacchus.* }
* { ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC ΣΕΒ. ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒ. *Capita adversa.*
ΘΕΩΝ CΕΒΑCΤΩΝ........ *Templum.* }
* ΕΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥ *Caput Serapidis.*
* ΕΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥ. *Aquila fulguri innixa.*
ΕΤΟΥC ΝΕΟΥ ΤΡΙΤΟΥ. *Templum.*
* ΕΤΟΥC ΠΕΜΠΤΟΥ. *Caput Isidis.*
ΕΤΟΥC ΠΕΜΠΤΟΥ. *Caput Serapidis.*
L. A. *Harpocrates.*
* L. Z. *Apis, Deus Aegyptiacus.*

* L. IA. *Draco impositus equo currenti.*
* L. IΓ. ΑΥΤΟΚΡΑ. *Aquila innixa fulguri.*

Domitia, Pag. 169.

* ΟΜΟΝΟΙΑ ΕΦΕ. ΣΜΥΡ. ΑΝΘΥ. ΚΑΙCΕΝ .... ΠΑΙΤΟΥ. *Diana Ephesia.*
* Idem. *Duæ figuræ muliebres stantes adversæ.*
* ΚΑΛΟΗΝΩΝ. *Diana Ephesia.*
* ΜΑΓΝΗτων ΣΙΠυλ. *Fluvius decumbens.*

Nerva, Pag. 171.

Concordia Exercituum. *Manus junctæ.*
Concordia Exercituum. *Manus junctæ cum signo militari.*
Libertas Publica. *stans.*
Fortuna August. *stans.*
Æquitas August. *stans.*
S.C. *Caduceus, modius, spica.*
* ΔΙΑ ΠΑΝΔΗμιον ..... ΣΙΣ. *Iupiter sedens.*
L. A. *fig. stans.* [Nummus Argenteus.]

Traianus, Pag. 173.

Tr. Pot. Cos. II. *Figura sedens.*
Nummus incusus.
Dac. Parthico. P.M. Tr. Pot. XX. Cos. VI. P.P. S.C.
Caput Trajani in aversa facie.
Senatus Populusque Romanus. *Victoria gradiens.*
Senatus Populusque Romanus. *Dea stans.*
Idem. *Columna Trajani.*
S.P.Q.R. Optimo Principi S.C. *in Corona.*
Idem. *Captivus lugens ad trophæum.*
Idem. *Fortuna cum temone & cornucopia.*
Idem. *Clypei Dacici.*
Idem. *Trophæum.*
Idem. *Tria signa militaria.*
Idem. *Templum cum utraque portica.*
Idem. *Indumentum thoracis militare Paludamentum.*
Idem. *Clava cum exuviis leonis.*
Idem. *Imperator dextra Victoriam: captivus.*
Idem. *absque captivo.*
Idem. *Victoria coronans Imperatorem.*
Idem. *Quadriga.*
Idem. *Imperator sedens.*
* S.P.Q.R. Optimo Principi: Alimenta Italiæ S.C. *Imperator sedens congiaria distribuens.*
* S.P.Q.R. Optimo Principi Arab. Adqui. S.C. *Stans.*
* S.P.Q.R. Dacia August. Provincia. S.C. *Sedens.*
* S.P.Q.R. Optimo Principi S.C. *Eques prosternens captivum.*
* Senatus Populusque Romanus. S.C. *Duo trophæa.*
* Idem. *Imperator stans inter duo trophæa.*
* S.P.Q.R. Optimo Principi S.C. *Pax stans.*
* Idem. *Imperator in quadriga triumphali.*
* Idem. *Pons infra quem navicula deducitur.*
* Idem. *Templum sumptuosissimum.*
* S.P.Q.R. Optimo Principi S.C. Via Trajana. *Figura muliebris humi decumbens, rotam dextra tenens.*
* S.P.Q.R. Optimo Princip. Aqua Trajana. *Figura decumbens quæ aquam repræsentat.*
* Senatus Populusque Romanus S.C. *Columna Trajani superbissima.*
Dardanici. *Figura stans.*
S.C. *Porcus.*
S.C. *Mensa cum corona & urceolo.*
S.C. *Columna Herculis.*
* Col. Ber. *Colonus agens jugum boum.*
* Col. Ber. *Duæ Aquilæ in laurea.*
Ister...... *Eques.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥC. ΥΠΑΤ. *Templum Veneris Paphiæ.*
* CΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙ. CΥΡΙΑC. ΖΕΥΣ ΚΑΣΙΟΣ. *Mons in templo.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΩΝ. *Europa à Iove rapta.*
* Idem. *Iupiter sedens, Aquilam habens coram pedes.*
* Idem. *Aesculapius & Hygiæa stantes.*
Idem. *Diana Venatrix.*
ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Diana Ephesia inter duos cervos.*
* ΣΙΔΩΝΟΣ ΘΕΑΣ. ΖΚ. *Europa à Iove rapta.*
* ΣΙΔΩΝΟΣ ΝΑΥΑΡΧΙΔΟΣ. ΙΖΚΕ. *Mulier stans in navi dexteram protendens.*
* ΚΟΙΝΟΝ CΥΡΙΑC. *Caput turritum.*
* ΘΕΑC CΥΡΙΑC ΙΕΡΑΠΟΛΕΙτων. A. *in laurea.*
* ΣΕΠΦΩΡΗΝΩΝ. *Palma.*
. ΚΥΡΡΗCΤΩΝ ΔΙΟC ΚΑΤΕΒΑΤΟΥ. *Iupiter sedens.*
* ΚΥΡΡΗCΤΩΝ. A. *in laurea.*
* ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ. Γ. *in laurea.*
ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ Κ. Ε. *in laurea.*
* ΚΑΡΥΤΙΣΩΝ. *Caput Iovis.*
* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. B. *in laurea.*
Idem. *Laurus, Arcus, clava.*
L.E. *Canopus.*
* L.H. *Caput Africæ.*
* L.IA. *Quadriga.*
* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ...... *Caput Iovis Ammonis.*
L. .... *Hercules stans.*
L.IA. *Quadriga triumphalis.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Fortuna stans.*
* ΝΑΚΡΑCΙΤΩΝ. *Victoria stans.*
Idem. *Figura nuda.*
* ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Caput.*
* Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC ΝΙΚΟ μηδεια ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΠΟΝΤΟΥ ΚΑΙ ΒΕΙΘΥΝΙΑC.
* ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ ΕΠΙ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΕΤ. ΑΠ. *Fortuna stans in prora.*
* ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ ΕΠΙ ΤΡΑΙΑΝΟΥ. *Galea.*
ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ ΣΩΤειρα [Byzantinorum Servatrix] *Stella in Luna.*
Hunc nummum edidit Tristanus, stemma recentiorum Turcarum ad antiquos Byzantinos referens. Luna autem illorum servatrix dicitur, quòd ejus splendore vrbs liberata fuerit ab expugnatore Philippo dni M. Patre.
* ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. *Cygnus ad cælos deferens Apollinem.*
* ΕΦΕCΙΩΝ. *Diana.*
* ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Diana inter duos cervos.*
* ΜΙΛΗΣΙΩΝ ΕΠΙ......, ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ. *Diana stans.*
* { ΤΡΙΠΟΛ. *Caput Deæ galeatum.*
ΑΥ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙΑΝΟC. *Imperator juxta trophæum.* }

* ΤΡΙΠΟΛΕΙΤων. *Duo capita jugata: Fortaſſis Caſtoris & Pollucis.*

* ΑΡΑΔΙΩΝ........ ΟΤ. *Fortuna gubernaculo inſidens.*

* ΦΟ.ΝΕΙΚΑΙωΝ. *Eques.*

* ΤΡΑΙΑΝΟϹ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ....... *Templum.*

ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔ ...... ϹΕΙΡΟΤ. *Figura ſtans capite radiato dextra arbuſculum ſiniſtra jaculum, & clypeum.*

. . . . . . *Victoria.*

Rhinoceros.

ΠΗΤΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. *Mulier ſedens trophæum ſiniſtra gerens.*

ΚΟΛΟΦΟΝΙΩΝ ΚΛΑΡΙΩΝ. *Diana Epheſia.*

ΚΤΔΟΝ. *Capra lactans Iouem.*

Ea eſt quæ hodie Canea dicitur in Inſula Creta.

PLOTINA, Pag. 188.

* { ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ, ΠΛΩΤΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Plotinæ.*
ΤRΑΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣ...... ΝΕΡ. *Caput Trajani.*

* { ΠΛΩΤΕΙΝΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ. *Caput Plotinæ.*
ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ ΕΠΙ ΤΡΑΙΑΝΟΤ. *tres Piſces.*

* { ΠΛΩΤΕΙΝΑ ϹΕΒΑϹΤΗ. *Caput Plotinæ.*
ΑΜΑΣΤΡΙΑΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Dea ſtans.*

* { Plotinæ Aug. *Caput Plotinæ.*
Matidiæ Aug. *Caput Matidiæ.*

Nummulum eximiæ raritatis hic appoſui, quo prototypus indigitaretur tot adulteratorum in Cimeliarchiis ſervatorum: deinde quo utrique fœminæ honores ab Imp. Trajano decreti dignoſcerentur: utraque enim AVGVSTA dicta eſt.

HADRIANVS, Pag. 190.

Monota Auguſti. *Stans.*
Pietas Auguſti. *Stans.*
Virtuti Auguſti. *Stans.*
Æternitas Auguſti. *Stans.*
Felicitas Publica. *Stans.*
Concordia. . . . . . . *duæ figuræ.*
Concordia. *ſedens;*
Providentia Deorum. *Stans.*.
Fortuna Redux. *Sedens.*
Adventus Aug. *Duæ figuræ ſtantes.*
Adventus Aug. Pont. &c. *Duæ figuræ.*
Felicitas Aug. *Duæ figuræ ſtantes.*
Pont. Max. Tr. Pot. Coſ. II. *Tria ſigna militaria.*
Hadrianus Aug. Coſ. III. P. P. *Caput Imp. Hadriani.*
S. C. *In Corona.*
Idem *Imp. ſtans, ſub ejus pedibus crocodilus.*
Idem. *Pallas.*
S. C. .... *Spes gradiens.*
Idem. *Dea ſtans.*
S. C. Annona. *Congium.*
Cos. III. *Dea Sedens.*
Idem. *Janus quadrifrons ſtans.*
Idem. *Navis.*
Idem. *Idem diverſa.*
Coſ. III. P. P. *Eques.*
Coſ. III. *Pegaſus.*
Idem. *Idem, ſed diverſus.*
Idem. *Draconis caput ſeu Pegaſi.*
Idem. *Capra lactans Iovem.*
Idem. *Aquila.*
Idem. *Tria ſigna militaria.*
Idem. *Caput Iovis Ammonis.*
Idem. *Lyra.*
Idem. *Figura ſedens.*

Vt occurrit frequenter in Antiochiæ Nummis.

Coſ. III. P. M. Tr. P. S. C. *Fulgur, Aquila.*
. . . . . *Caput Palladis.*
Coſ. III. *Cornucopiæ gerens bilancem.*
Iuſtitia Aug. P. P. *ſedens.*
Annona Aug. *Duæ figuræ.*
Clementia Aug. P. P. Coſ. III. *ſtans.*
Salus Auguſti. *ſtans.*
Liberalitas Aug. *&c. ſtans.*
Felicitati Aug. *&c. Navis.*
Hilaritas P. R. *Stans inter duos puerulos.*
* Adventui Aug. Mauretaniæ S. C. *duæ figuræ ſtantes.*
* Mauretania S. C. *Maurus firmo ducens equum.*
* Idem. *Idem & diverſus.*
* Ægyptos. S. C. *Decumbens.*
* Alexandria S. C. *Decumbens.*
* Nilus S. C. *Decumbens.*
* Africa S. C. *Decumbens.*
* Cappadocia S. C. *ſtans.*
Idem. *Idem & diverſus.*
* Dacia S. C. *Sedens.*
* Hiſpania S. C. *Decumbens.*
* Britannia S. C. *Sedens.*
* Roma S. C. *ſtans.*
* Reſtitutori Hiſpaniæ. S. C. *Imperator ſtans &c.*
* Idem. *Idem & diverſus.*
* Reſtitutori Africæ S. C. *Idem & diverſus.*
* Reſtitutori Achajæ. S. C. *Idem & diverſus.*
Fortunæ Reduci.
Tellus ſtabilita. *Sedens.*
Met. Nov. *in corona quercea.*

Difficilis eſt hæc interpretatio: an liceat Noricum metropolim ſuſpicari, *Nuremberg.*

Laurus in Corona.
* Col. Iul. Cor. *Porticus Templi &c.*
* C. L. I. Cor. *Bellerophon debellans Chimæram.*
* Col. Iul. Aug. Cor. *Diana ſtans.*
* Col. Æl. Cap. *Templum in quo tres figuræ.*
* Col. Ber. *inter duas aquilas legionarias in Laurea.*
* Col. Iul. Aug. Pella. *Figura nuda virilis, rupi inſidens &c.*

Amorem conjugalem exponit hic nummus, vtriusq. conjugis facie. Is mos apud Romanos frequens erat, cujus exempla plurima nummi suppeditant.

SABINA. Pag. 206.

ANTINOVS. Pag. 208.

ÆLIVS, Pag. 210.

ANTONINVS Pag. 212.

Idem. *Noctua, aquila, pavo.*
* Imperator II. S. C. *Sus cum porcellis.*
* Tr. Pot. Cos. III. S. C. *Mars accedens ad Rheam.*
* Imperator II. S. C. *Lupa lactans Romulum & Remum &c.*
Idem. *Jupiter sedens.*
Idem. *Victoria trophaeum gestans.*
* Imperator II. S. C. Ancilia. *Pelta.*
* Tiberis Tr. Pot. Cos. III. S. C. *more solito jacens.*
* Hadrianus Augustus. *Caput Hadriani.*
Cos. IIII. Hercules stans.
Cos. IIII. Vota. *&c.*
Cos. IIII. *figura in templo.*
Tr. Pot. Cos. IIII. *Bellona stans.*
Libertas. &c. stans.
Tr. Pot. XIV. Cos. IIII. *Imp. eques pacificatoris habitu.*
Tr. Pot. XX. Cos. IIII. *fig. stans. &c.*
Annona *sedens.*
Justitia &c. *sedens.*
Pietas &c. *sacrificans.*
* Munificentia Aug. Cos. IIII. S.C. *Elephas.*
* Idem. *Dea cum tigride.*
* Liberalitas IIII. *Tres figurae.*
* Liberalitas IIII. S.C. *Quatuor figurae.*
* Templum Div. Aug. Rest. Cos. IIII. S.C. *Templum.*
Bono Eventui, *Figura sacrificans.*
* Vict. Aug. S. C. Tr. Pot. Cos. III. *Triumphus in quadriga.*
Britannia Cos. IIII. *lugens.*
Imperator. *Victoria gestans clypeum in quo* Britan.
* Sicilia Cos. II. S. C. *stans.*
Fortuna opsequens Cos. III. S.C. *stans.*
Providentia Deorum *Fulgur.*
Annona Aug. *stans.*
S.P.Q.R. Optumo Principi, *in laurea.*
Templum Divi Aug. Restit.
Pietati Aug. *Figura cum quatuor puerulis.*
Primi Decennales *in corona.*
Pietati Aug *mulier cum tribus prevulis.*
Romae Aeternae. *Templum.*
Concordia Exercituum, *stans.*
..... *Tres Figurae stantes veluti tres Monetae.*
Temporum Felicitas. *Duo capita in cornucopiis.*
M. Aurelius. *Caput Marci Aurelii.*
* Cos. IV. *Quatuor anni tempora.*
* Col. Caes. Antiochmensis. *Deus Lunus.*
* Col. Prima Fl. Aug. Caes. *Caput Serapidis.*
Idem. *Apollo.*
* Col. Aelia Cap. *Bacchus cum thyrso & tygride.*
* Col. Aug. Troad. *Aquila volitans bovis caput unguibus tenens.*
* ΡΟΔΙΩΝ. *Caput Solis.*
* ΖΕΥΓΜΑΤΕΩΝ. *Mons & templum.*
* ΖΕΥΓΜΑΤΕΩΝ. *Mons & templum in laurea.*
* ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΕΙΤΩΝ. *Figura stans, sive Palladis, sive Bachi.*
* ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΝΕΩΚορων ΕΠΙ ΣΤΡΑ..... .... ΑΙΛΙΑCΙ *Hygiaea & Aesculapius.*

* ΝΙΚΑΙΕϹ, ΘΕΑ ΥΓΕΙΑ. *Higiaea Stans.*
* ΚΥΡΡΗϹΤΩΝ ΔΙΟϹ ΚΑΤΑΙΒΑΤΟΥ. *Iupiter sedens.*
* ΕΦΕϹΙΩΝ. *Capra.*
Idem. *Diana.*
* ΝΕΙΚΟΜ. ...... ΔΗΜΙΤ. *Figura stans.*
* ΤΙΑΝΩΝ. *Fax.*
.... *Mons Argaeus.*
* ΤΙΑΝΩΝ. *Tres figurae.*
* ΑϹΚΑΛΩ. ϹΝΕ. *Semiramis.*
* ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Eques.*
* ΑΜΙϹΟϹ ΑΜΑϹΤΡΙϹ. *Duae figurae.*
* ΑϹΤΥΡΗΝΕ..... *Diana.*
* ϹΑΜΟϹ. ΙΕΡ. ΑϹΥ. ΑΥΤΟΝΟ. ΜΗΤ. ΚΟΜ. *Dea insidens rupi, ad cujus pedes Orontes fluvius.*
* ϹΕΛΕΥΚΕΩΝ Π. ϹΥΡΙΑϹ, ΖΕΥϹ ΚΑϹΙΟϹ.
* ΙΕΡΑΠΟ ΘΕΑϹ ϹΥΡΙΑϹ. Α. *in laurea.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Sol gradiens.*
* ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΛΙΒΑΝΩ. *Imperator stans.*
* ΕΜΙϹΗΝΩΝ. *Aquila orbi insistens rostro coronam gerens.*
* L.Ζ. *Delphin tridenti intortus.*
* L.Η. *Caput Serapidis.*
* L.Η. *Serpens.*
* L.ΕΝΑΤΟΥ. *Aquila.*
* L. ΙΓ. *Justitia sedens.*
* ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΘΕ. *Caput muliebre turritum.*
* ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Jupiter stans.*
* ΓΑΔΑΡΕΩΝ. *Caput Galeatum.*
* L.Β. *Tres figurae &c.*
* Γ. *Aquila orbi insistens rostro coronam gerens.*
* ΜΟΚΑ. ΙΕΡ. ΑϹΥ. ΑΥΤΟ. *Dea in templo.*
* ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚ. ΚΟ. *Caput turritum.*
* Π. ΑΙΛΙΟϹ ΔΙΟΝΥϹΙΟϹ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *in rea.*
ΕΤΟΥϹ. Β. *Canopus.*
ΕΦΕϹΙΩΝ. ΠΙΟϹ. *Diana Hercules.*
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙϹΑΡ ΟΥΗΡΟϹ. *Cap. M. Aurelii.*
ΜΗΤ. ΚΑΙ. .... *Figura sedens.*
S.C. *In laurea. Graecus nummus.*
ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Ara &c.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Fulgur.*

De Macedonibus & fulgure diximus in nummo M. Aurelii eodem typo signato, pag. 239. Frequenter illud Imperatoribus Romanis obtulerunt Macedones gloriae praeteritae memores.

ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. Jupiter sedens.
De Trallianis dictum est pag. 164.
Divo Pio. Columna Antonini, quæ Romæ visitur.

Favstina, Pag. 231.

* Antoninus Aug. Pius P. M. T. P. P. Cos. Caput Antonini.
Æternitas. Figura stans.
Idem. Templum.
* Idem. S.C. Biga Elephantum.
* Æternitas. Leones trahentes currum.
S.C. Septem stellæ circa lunam.
S.C. Figura stans.
Æternitas. Figura insidens globo.
Antonious &c. Caput Antonini.
Veneri Augustæ. Figura stans.
Pietas Aug. Figura stans.
Pietas Augst. Ara.
Augusta. Figura stans.
Idem. cum face in ambabus manibus.
Idem. Sedens.
Concordia Aug. stans.
* Consecratio. S. C. Pavo gerens animam Augustæ.
Consectatio. stans.
. . . . . . Templum.
* ΠΥΘΙΑ. Ara, corona, urceus, simpulum, & pullus.

Galerivs Antoninvs, Pag. 232.

* { ΘΕΑ ΦΑΥCΤΕΙΝΑ. Caput Faustinæ.
M. ΑΝΝΙΟΣ. ΓΑΛΕΡΙΟC ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΥΙΟΣ. Caput Galerii.

M. Avrelivs, Pag. 233.

Pietas Aug. Quinque signa Pontificalia.
Pietas Aug. Tr. &c. Parvulus coram muliere.
Iuventus. in corona quercea.
Iuventas. stans.
Eques. cum signo legionario.
Cos. II. Cornucopia.
Cos. III. Caput Jovis Ammonis.
Tr. P. &c. Mars gradiens.
Idem. Pallas stans.
Idem. Figura stans columnæ innixa.
Idem. Justitia.
Idem. Figura sacrificans.
Idem. Idem fere.
Idem. Victoria gradiens.
Idem. Duæ figuræ.
Idem. Lupa lactans Romulum & Remum.
Honos. Stans.
Relig. &c. Mercurius.
Idem. Idem ferè.
Felicitati Aug. P.P. &c. Triremis.
* Imp. VII. Cos. III. S.C. De Germ. Trophæum cum captivis.
* Vict. Germa. Imp. VI. Cos. III. S.C. in laurea.
* Germania Subacta. Imp. VI. Cos. III. lugens ad trophæum.
* Germania subacta. Imp. VI. Cos. III. S.C. Decumbens & lugens.
* Imp. VII. Cos. III. S.C. Rhenus decumbens.
De Sarmatis. Imp. VII. Cos. III. P. P. Trophæum cum captivis.
Vic. Pat. in clypeo lato à victoria.
Liberalitas. etc. Stans.
Marti Victori. etc. Figura stans.
Vota Publica. Tres Figuræ.
Hilaritas. Stans.
Concordia. etc. Duæ figuræ jungentes dextras.
Concordia Exercituum. Manus junctæ cum signo militari.
Virtus etc. Sedens.
Imp. etc. Jupiter sedens.
Pax æterna. etc. Stans.
Idem. Idem fere.
Primi Decennales Cos. III. S.C. in laurea.
Profectio Cos. III. Imp. Eques cum tribus militibus.
* Col. Iul. Valentia .... Bacchus cum pardo.
* Col. Ber. Pallas in templo.
* Col. A. A. Patr. Diana gradiens cum face in dextra.
* Colooiæ .... Antiuch .... Aquila.
* Col. A. A. Patre. Diana in curru à Cervis vecta.
* Col. Aug. Troa. Diana basi imposita.
* Idem. cum ara & arbore.
* Idem. Rusticus sacco onustus.
* Col. Æl. Cap. Trophæum.
* { ...... Aotonio. Capita adversa Aurel. & Veri.
C. Æl. Cap. Caput Serapidis.
* C. L. I. Cor. Puer stans supra delphinum.
* Idem. Puer delphino insidens.
* Idem. Puer delphino insidens in templo &c.
* Idem. Templum in vertice montis &c.
* Idem. Arbor in ara.
* Idem. Hercules.
* Idem. Capra insidens in leoni ut Chymera.
* Idem. Bellerophon equo insidens debellans chimæram.
* Idem. Dea stans.
* Idem. Capra ut Chymera insidens leoni.
* ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. Aesculapius.
* Idem Hygiaa.
* Idem. Bos.
* Idem. Figura stans fortassis Herculis.
* Idem. Hercules sedens.
* { ΑΥΡΗΛΙΟC ΟΥΗΡΟC ΚΑΙCΑΡ. Caput M. Aurelii.
ΝΥCΑΕΩΝ. ΚΑΜΑΡΕΙΤΗC. Deus Lunus.
* ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. Serpens faci intortus.
* ΚΥΖΙΚΗΝ. ΝΕΩΚΟΡ. Bos.
* { Caput M. Aurelii cum crocodolo & caduceo.
Labyrinthus.
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Fulgur.
* Idem. Clypeus.
* ΑΛΕΞΑΝΔΕΡ ΜΕΓΑΣ ΜΑΚΕΔονων. Caput Alexandri Magni.
* ΑΒΓΑΡΟC ΒΑCΙΛΕΥC. Caput Abgari.
* { ΝΙΚΟΜ. Μ. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟC ΚΑΙC. Caput Aurelii.
ΑΥΤ. ΚΑΙCΑΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Caput Antonini.
* { ΑΥΤΟΚΡ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Caput Aurelii.
ΑΥΤ. ΚΑΙ. Λ. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟC ΝΙΚΟΜ. Caput Veri.

* { M.Aurelius Antoninus Aug.Col. *Caput Aurelii cum ave.*
  Imp. Cæſ. L. Aurel. Verus Aug. Ber. *Caput Veri cum ave.* }
* EΦECIΩN PN. *Cervus.*
* EΦECIΩN. *Fortuna ſtans.*
* ΦANEAC ΠOΛEωC CTPIAΣ ET..... *Dianā ſtans.*
* TIANΩN. *Salus ſtans.*
* YΠATOC Γ. *Mons Cæſarea.*
* KOINON ΘECCAΛONIKEΩN. *Pallas gradiens.*
* ΘHPEΩN. *Terminus capite radiato.*
* EΠI MIΛHCI. ΘEMICTOKΛEOYC. *Figura ſtans &c.*
* ΓABAΛEΩN ΓAC. *Sphinx.*
* ZAKYNΘIΩN. *Figura ſtans.*
* Φ. CAM. IEP. ACT. ATTON. MHT. KOM. *Mulier capite turrito rupi inſidens ad cujus pedes innatat Orontes.*
* ΛAKEΔAIMONIΩN. *Duo pileoli & ſtellæ Dioſcurorum.*
* TPIΠOΛEITΩN ΘNT. *Capita jugata Caſtoris & Pollucis.*
* KAΛXAΔONIΩN. *Tripus.*
ΦAYCTINA. CEBACTH. *Caput Fauſtinæ.*
* ZEYΓMATEΩN. *A. in laurea corona.*
* ΔHMAPXIK. ΞΞOYCIAC. *Caput Jovis.*
* . . . . . *Caput Serapidis.*
* . . . . . . *Caput Iſidis.*
* L.I. *Caput Dei Diademate cinctum coram cornucopia.*
* *Lectiſternium in quo Fortuna jacens.*
* { ANTωNEINOC ...... OYHPOC CEBACTOI. *Duo capita adverſa.*
  APAΔIΩN. *Fortuna Gubernaculo inſidens.* }
* ΦΛAOYIOΠOΛEITΩN. *Capita adverſa.*
* ΓAZA ΔKE. *Iſis ſtans &c.*
* ANTIOX. ΠPIΠ. IEP. ACYλος ΘKC. *Figura mulibris equum manu ducens.*
{ *Capita adverſa M. Aurelii & Fauſtinæ Uxoris.*
  Figura ſtans coram ara. }
* { *Capita adverſa M. Aurelii & Fauſtinæ Uxoris.*
  Caput Veri. }
* .... EΩK. *Caput turritum.*
* *Caput Jovis.*
* .... ATEΛEIAC. *Ceres.*
* NEIKOMηδέων. *Templum.*
* ΔIONYCOC KTIΣTHC TIANΩN. *Bachus cum cantharo.*
* TIANΩN. *Mercurius cum crumena.*
* L.Δ. *Caput Jovis Ammonis, Serapidis, Solis, &c.*
* L.E. *Juſtitia.*
* CC. *Templum.*
AΔPIANOΠOΛEITΩN. *Caput Solis.*
CAMIΩN. *Juno.*
Conſecratio. *Aquila in globo.*
Conſecratio. *Aquila in cippo.*

Favstina, Pag. 248.

* Venus S.C. *Diana. Stans dextrâ pomum ſiniſtrâ temonem tenens.*
Idem. *abſque temone.*
Iunoni Regine. *Figura ſtans.*
Saluti Auguſtæ. *Figura ſtans.*
Pudicitia. *Stans.*
Diana Lucifera. *Stans.*
Matri Magnæ. *Figura ſedens cum leonibus.*
* Veneri Victrici. S.C. *Fauſtina Aurelio gratulans.*
* Sæculi Felicitas S.C. *Lectulus in quo infantes duo.*
* Fecund. Auguſtæ S. C. *Mulier cum quatuor puerulis.*
* Temporum Felicitas. S.C. *Mulier cum ſex pueris.*
Lætitia. *Stans.*
Ceres. *Sedens.*
Auguſti Pii Filia. *Stans figura dextra pateram ſiniſtra cornucopia.*
Idem. *dextra Victoriolam ſiniſtrâ clypeum.*
S.C. *Luna inter ſeptem Stellas.*
* Col. Prima Fl. Aug. Cæſarea. *Figura ſtans Victoriam dextrâ tenens &c.*

* { Fauſtina Aug. Pii Aug. Fil. *Caput Fauſtinæ.*
  Iſis inſidens animali. }
Inſolitus admodum typus occurrit. Dea inſidet animali, quod definire non audeo, fortaſſis lupus eſt. Iſis illa videtur ex ſiſtro quod dextrâ tenet & flore capiti impoſito. Miror characteres latinos, videtur enim nummus tùm fabrica tùm typo eſſe Ægyptiacus.
* AMAΣTPIANΩN. *Caput Iſidis.*
* Idem. *Salus ſtans.*
* Idem. *Tripus & Serpens.*
* Idem. *Dea Nemeſis.*
* Idem. *Victoria.*
* Idem. *Juſtitia.*
* Idem. *Iſis velum extendens.*
* OYΛΠIAC ΠAYTAΛIAC. *Salus ſtans.*
* Idem. *Pallas ſedens.*
Idem. *Stans.*
Idem. *Fluvius decumbens.*
* L. I. *Serpens.*
* L. IH. *Nilus decumbens.*
* ΔOΔEKATOY. *Spes.*
* . . . . *Cornucopia.*
* . . . . *Gryphus.*
* AΔPIANOΠOΛEITΩN. *Dea ſacrificans.*
* . . . . ΩN. *Statua baſi impoſita juxta quam Vir Aſino impoſitus ſeſe juxta erigit.*
* . . . . OKA . . . . *Aeſculapius ſtans.*
* . . . . . . Π. *Miles ſtans ac ſacrificans.*
* KYZIKHNΩN NEOKOPΩN. *Ceres gradiens cum gemina face.*

Aſcalonatenſes in Syria hunc nummum percuſſere; de eis dictum eſt in nummo Auguſti & Titi.

VERVS, Pag. 254.

Duplici modo Antiqui Deum Terminum fingebant, vel cum pedibus ut in hoc nummo cernitur, vel cubo impoſitum, qualem ſibi pro typo elegerat vir incomparabilis Deſid. Eraſmus Roterodamus. De Thera dictum eſt, p. 243.

LVCILLA, Pag. 258.

COMMODVS, Pag. 259.

Idem. *& diverfis.*
Virtus &c. *Imp. fedens.*
* De Germ. Tr. P. II. Cof. P. P. S. C. *Trophæum.*
* Liberalitas Aug. S. C. *quatuor figuræ.*
* Lætitiæ C. V. P. P. S. P. Q. R. *in laurea.*
* Hercul. Romano Aug. S. C. *Hercules, trophæum.*
* Hercul. Roman. Augu. *clava in laurea.*
* Herculi Romano Augufto. S. C. *Arcus, clava, pharetra.*
Herculi Commodiano. &c. *Hercules, ara.*
Nobilitas. *Figura ftans.*
Vota Decen. Sufc. &c. *Imperator Sacrificans.*
Primi Decennales. &c. *in laurea.*
* Apollini Palat. Imp. VIII. Tr. P. XIII. Cof. V. *Apollo lyram tenens columnæ impofitam.*
* Apol. Monetæ. P. M. Tr. P. XV. Imp. VIII. Cof. VI. S. C. *Apollo columnæ innixus.*
. . . . *Caput Commodi.*
* Col. L. An. Com. P. M. Tr. P. XV. Imp. VIII. Cof. VI. S. C. *jugum boum.*
* Col. Prima F. Aug. Cæfar. *Caput Serapidis.*
* Col. A. A. Patrenf. *Colonus agens boves.*
* Col. A. A. Patr. *Aefculapius.*
* Col. . . . . *Caput muliebre turritum.*
* Col. Aug. Troad. *Equus pafcens.*
* Idem. *Aquila tenens caput bovis.*
* Idem. *Sybilla petra dextrum pedem imponens.*

* C. L. I. Cor. *Victoria gradiens.*
* Idem. *Neptunus fedens.*
* Idem. *Arbor, puer fupra Delphinum.*

De Colonia Julia Corintho fupra frequenter dictum eft: ita ut nulla fit urbs cuius tot extent diverfa monumenta: fortaffis quòd ex Græcis Romæ vicinior fuerit, armamentarium habuerit celebre, & DuumVirorum navalem nobiliffimum.

* ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aefculapius.*
* ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. *medius pegafus.*
* . . . ΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *mulier eques.*
* ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟρων. *Mulier capite turrito in clypeo fedens.*
* ΝΕΙΚΟΜΗΔεων. *Aquila.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙϹ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum.*
* ΦΩΚΑΙεω ϹΤΡΑ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟ ΤΑϹΚΑΗ. Τ.Β. *Duæ figuræ.*
* ΟΥΛΠΙΑϹ ΠΑΥΤΑΛΙΑϹ. *Hercules.*

* . . . . . ΠΑΥΤΑΛΙΑϹ. *Templum inter lauros.*

Vlpia Pantalia frequenter eft celebrata in nummis antiquis: nullum aliud eius templum vidi præter illud quod in hoc expreffum eft. Lauri fortaffis Apollinem indicant.

* ΜΗΤΡΟΠΟ. ΚΑΙϹΑΡΕΙΑϹ. *Ara è qua fpica: Ei infcriptum* ΕΤ. Ι.
* . . . . ΧΠ ΠΙΕΡ ΑϹΤΑΟ. . . . *Mulier eques.*
* ΕΦΕϹΙΩΝ Β ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana in curru à cervis vecta.*
* . . . . *Capita adverfum Aurelii & Fauftinæ.*
* Ν. . . . Τr. ΒΟϹΤΡΑ, *Camelus.*
* . . . . των ΙΕΡΩΝ *templum in quo infcriptum eft* ΚΟΜΟΔΕΙΑ.
* . . . . . . *Europa à Jove rapta.*
* ΡωΜΑΙωΝ ΗΡΑΚΛΕΩΝ. *Commodus fub habitu Herculis coronatus à Victoria.*
* *Commodus à Pallade coronatus.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Hercules.*
* ΤΡΑΠΕΖουντιων. *medius Deus Lunus cum medio Pegafo.*
* ϹΕΒΑϹΤΗΝωΝ ϹΙΡ. ΙS. *Mars gradiens.*
* ΑΔΡΙΑΝΗϹ ΤΑΡϹΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. *Pallas.*
* ΑΔΡΙΑΝΩΠΟΛΕΙτων ΕΠΙ ϹΤΡ. ΟΥΑ. ΚΑϹΤΟΥ. *Mercurius rupi infidens.*
* ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΠΙ ϹΟΥ. ΜΑΚΡΙΑΝΟΥ. *Quadriga.*
* . . . ΑΝΟΠΟΔΕΙΤΩΝ. *Hercules domans equos Diomedis.*
* ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Templum in quo Hercules.*
* L. A. *Caput muliebre coram Luna crefcente.*
* L. A. *Spes ftans.*
L. A. *Aquila fulguri innixa.*
* L. S. *Roma fedens.*
* L. KE. *Victoria triumphans in quadriga.*
* L. K. Z. *Caput Jovis.*
. . . . *Aefculapius.*
ΔΙΟϹ ΚΑΤΕΒΑΤΟΥ ΚΥΡΡΗϹΤΩΝ.

Crispina, Pag. 267.

Juno *ftans.*
Juno Regina *ftans.*
Ceres *fedens.*
* ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ ΕΠΙ Αἰλιου ΠΟΝΤΙΚΟΥ. *Tres pifces.*
* . . . . ΜΑΓΝΗΤΩΝ ϹΙΠΥΛΟΥ. *Mater Deum ftans inter duos leones in medio templi.*
* . . . . ΑϹΤ. ΑΥΤΟΝοΜ. ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ. *figura muliebris ftans inter duos canes.*
* ΑΔΡΙΑΝΗϹ ΤΑΡϹΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. *Minerva ftans.*

* ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Duæ figuræ muliebres globulum columna imponunt, in quarum medio vas positum.*
* ϹΜΥΡ. ΕΠΙ ϹΤΡΑ. ΜΕϹϹΑΛΙΟΥ. *Imperator eques hasta leonem debellans.*
* ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΙ. ΣΤΡΑ. *forte* ΑΡΑ. . . . ΕΥΤΥΧ. *Fortuna stans.*

PERTINAX, Pag. 269.

* Providentiæ Deorum Cos. II. S. C. *Figura stans.*
* Lætitia Tempor. Cos. II. S. C. *stans.*
* Æquit. Aug. Tr. P. Cos. II. *stans.*
* Vot. Decen. Tr. P. Cos. II. S.C. *Imperator sacrificans.*
* Opi Divin. Tr. P. Cos. II. S.C. *figura sedens.*

DIDIVS IVLIANVS. Pag. 271.

* P. M. Tr. P. Cos. S.C. *Fortuna stans.*

MANLIA SCANTILLA P. 272.

* Iuno Regina S. C. *stans.*

PESCENNIVS NIGER. Pag. 273.

* ΚΑΙϹΑΡΕΙΑϹ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗϹ. *Diana Venatrix.*
* ΑΔΡΙ. . . . . ΚΑΙϹΑΡΑΙΩΝ ΜΗΤΡΟ. *Fortuna stans coram figura sedente.*
Item. *Aesculapius.*

ALBINVS. Pag. 275.

* Seculo Frugifero. *Mercurius stans.*
* Felicitas. Cos. II. S. C. *stans.*
* Cos. II. S. C. *Aesculapius.*
* Fortunæ Reduci. Cos. II. *sedens.*
ΓΑΔΕΙΡΗΤΩΝ. *Hercules in templo.*

Nummus hic à Gaditanis cusus est, ad fretum hujus nominis. Tyriorum erat colonia, quæ Herculem colebat suo nomine Gaditanum. vide Tristanum in Albino.

SEVERVS, Pag. 277.

P. M. &c. *Fortuna stans.*
Idem. *Trophæum cum captivis.*
Idem. *Dea stans.*
Idem. *Minerva sedens cum puero.*
Idem. *Victoria cum duobus captivis.*
Idem. *Genius sacrificans.*
Idem. *Ceres.*
* Dis Auspicibus. Tr. P. III. Cos. II. P. P. *Hercules & Bachus.*
* Cos. III. Lud. Sæc. Fec. S.C. *in columna inter Herculem & Bacchum.*
* P. M. Tr. P. XV. Cos. III. P. P. *Templum in quo Hercules stat inter duos angues.*
* Felicitas Sæculi. S. C. *Quinque figuræ.*
Felicitas *stans.*
* Fidei Leg. Tr. P. Cos. S. C. *Dea stans.*
* Victoriæ Britannicæ S. C. *Victoria inscribens clypeo ex arbore pendente.*
* Vict. Part. Max. *gradiens.*
* Victoriæ Augg. *Biga Triumphalis.*
* Restitutor Vrbis S. C. *Roma sedens.*
* Indulgentia Augg. in Carth. S.C. *Juno insidens leoni.*
* Adventui Augu. Felicissimo. S. C. *Imperator eques præcedente milite.*
* P. M. Tr. P. XIII. Cos. III. P.P. S.C. *Portus turribus magnificis ornatus.*
* P. M. Tr. P. XII. Cos. III. P. P. S. C. *Navis.*
Apollini Augusto. *Figura stans.*
* I. O. M. H. Col. Hel. *Templum decastylum.*
Idem. Templum diversum.
* Col. Hel. *inter duas Aquilas legionarias in laurea.*
* Col. Aug. Troa. A. *Equus pascens.*
* Municip. Stobensi. *Victoria gradiens.*
Antiochen. Col. *Isis stans.*
* C. L. I. Cor. *Figura tenens puerum &c.*
* ROC. LI. C. *inversi characteres, sic leguntur.* C. L. I. COR. *Delphin portans puerulum sub arbore.*
* C. L. I. Cor. *Templum, Bos, arbor.*
* ΑΚΡΑϹΙΩΤΩΝ. *Aesculapius.*
* ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Bacchus cum pardo.*
* Idem. *Botrus seu uva racemus.*
* ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Bos.*
* ΜΑΡΚΙΑΝΟΡΟΛΙΤΩΝ ΕΠΙ ΓΕΝΤΙΑΝΟΥ. *Bacchus stans.*
* ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΥ ΤΟΜΕΩΝ. Δ. *Jupiter sedens.*
* ΟΥΛΠΙΑϹ ΠΑΥΤΑΛΙΑϹ. *Aquila globo insistens rostro coronam gerens.*
* ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *victoria gradiens.*
* ϹΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑϹ. *Fulgur mensæ impositum.*
* ΑΥΓΟΥϹΤΗ ΤΡΑΙΑΝΗ. *Diana venatrix.*
* ΑΒΓΑΡΟϹ ΒΑϹΙΛ. ΜΕΓ. *Caput Regis.*
* Idem. *& diversus.*
* ΑΥΓ. ΔΟΜΝΑ ΤΥΧΗ. . . *Caput Juliæ Domnæ in templo.*
* ΕΝ ΠΑΘΜΩΔΑ. *Figura armata &c. Fortassis Martis.*
* ΥΥΥΡΑΝΩΝ. *Hercules dextrâ clavam, sinistrâ poma.*
* ϹΑΜΙΟ. . . . . *Dea stans.*
* ΠΕΡΓΑΙΩΝ. *Diana.*
* ΑΒΑϹ*ενων*. . . . . . *Jupiter sedens.*
* ΑΜΙϹΟ. . . . . . *Dea sedens.*
ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ϹΩΤ. *Caput Juliæ in templo.*

Observandum Juliam Domnam interdum dictam esse Fortunam, hic servatricis nomine donati, quod populorum erga eam cultum indicat.

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Palma.*

Illâ indicatur Tripolis Syriæ.

ΑΒΥΔΗΝΩΝ. *Capita Serapidis & Osiridis.*
. . . ΛΙΟΥΠΟΛΙΤΩΝ, *Capita Caracallæ & Getæ.*

IVLIA DOMNA, Pag. 287.

Veneri victr. *columnæ innixa.*
Sæculi Felicitas. *stans.*
Hilaritas *stans.*
Idem. *Diana stans.*
Venus Genetrix *sedens.*
Fortunæ Felici. *Dea sedens coram puerulo.*

* Vesta. S.C. *Templum cum quatuor figuris.*
* Vesta Mater. S.C. *Templum cum sex figuris.*
* Mater Castrorum. S.C. *Figura stans, ara, tria signa militaria.*
* Luna Lucifera S.C. *in curru.*
* Fecunditas. S.C. *sedens, orbem stellatum tenens cum quatuor pueruli.*

Fecunditas *sedens.*
Juno Regina *stans.*

* Col. Alex. Aug. Tro. *Equus pascens.*
* C.L.I. Cor. *Victoria gradiens.*
* Municip. Stobesium. *Figura stans lauream tenens cui serpens intortus.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Triumphus Bachi.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗC ΑΡΤΕΜΙΔΟC. *Diana, genium cum tauro.*
* ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ, *Cabirus in templo.*
* . . . . . ΑΟC.
* ΙΑΙΕΩΝ *Figura sacrificans coram Isidis statua.*
* ΙΑΙΕΩΝ. *Pallas.*

Sephyrus Metrop. Colonia. *Vexillum Bos.*

* ΠΑΙΤΑΑΙΩΤΩΝ. *Justitia.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Figura Sacrificans.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana Venatrix.*
* ΕΦΕCΙΩΝ *in laurea.*
* ΚΡΗΤΙΕΩΝ. ΦΛΑΤΙΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Fortuna.*
* ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. *Lyra.*
* ΕΡΜΙωΝΕωΝ. *Mercurius.*
* ΠΡΟΥCΑΕΩΝ. *Diana inter cervos.*
* ΜΙΛΗCΙΩΝ ΕΠΙΠΟC . . . ΑΝΔΡΟΥ. *Sol stans.*
* ΦΩΚΑΕ. ΕΠΙ CΤΡΑ. . . . *Dua figura muliebres cum duobus leonibus.*
* ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC ΞΙΚΦ. *Templum.*
* ΕΥΚΑΡΠΕΩΝ. *Cybele stans, dextram leoni imponens.*
* ΕΛΑΙΤΩΝ. *Æsculapius.*
* CΜΥΡ. ΠΡΩ. ΑCΙΑC Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Figura galeata sedens, dextraque templum tenens.*
* CΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Dua figura stantes.*
* ΤΥΡΑΝΩΝ. *Cybele sedens.*
* ΤΠΑΙΠΗΝΩΝ. *Templum.*

ΕΠΙ CΤΡ. ΦΑ. . . . . ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ. *Fluvius decumbens.*

CARACALLA. Pag. 294.

P. M. &c. *Serapis stans.*
Idem. *Idem fere.*
Idem. *Serapis sedens.*
Idem. *Imp. stans extra ramum.*
Idem. *Imp. stans dextra victorialem.*
Idem. *Roma sedens.*
Idem. *Roma sedens cum puero.*
Idem. *Victoria gradiens.*
Idem. *Libertas stans.*

* Victoriæ Britannicæ S.C. *Victoria inscribens clypeo.*

Idem. *fere idem.*

* P.M. Tr. P. XVI. Imp. II. Cos. IIII. P.P. S.C. *Quadriga triumphalis.*
* P.M.Tr.P.XX Cos. IIII. P.P.S. C. *Sol in quadriga.*
* P.M.Tr.P.XVIII.Cos.IIII.P.P.S.C. *Leo fulgur tenens.*
* Pontif. Tr.P. XIII. Cos. III. S. C. *Imperator Stans juxta trophæum & captivum.*
* P.M.Tr.P.XV.Cos.III.P.P.S.C. *Elephas.*
* Cos. Ludos Sæcul. Fec. SC. *Hercules & Bacchus.*
* P.M.Tr.P.XVIII.Cos.IIII.P.P.S.C. *Æsculapius cum Telesphoro.*
* Severi Pii Aug. Fil. S.C. *Instrumenta Pontificalia.*
* Iovi Sospitatori S.C. *Iupiter in templo.*
* P. M. Tr. P. XX. Cos. IIII. P. P. S. C. *Diana in curru à bovis vecta.*

Idem. *fere idem.*

* Indulgentia Aug. In Carth. S.C. *Iuno insidens leoni.*
* Pontif. Tr. Pot. Cos. II. S.C. *Navis.*
* Felicitas Sæculi. *Quinque figura.*

Felicitas Aug. *stans.*

* Rector Orbis. S.C. *Imperator habitu Iovis dextrâ orbem tenens.*

Providentiæ Deorum.
Fort. Red. *&c. sedens.*
Isthmia. *in corona.*

* COL. LAODIC. ACMA. . . . . . Δ. Ε. *Aquila in templo.*
* LAODICEON *Dua figura luctantes.*
* LAODICEON. *Dea in templo.*
* ΛΑΟΔΙΚ. ΠΡΟC. . . . . *Figura equum fræno retinens.*
* C. L. I. Cor. *Puer incubans delphino, arbor.*
* Col. A. A. Patr. *Mercurius rupi insidens, agnus.*
* I. O. M. H. Col. Helv. *Templum.*

Colonia Helvia. *Caput muliebre turritum, retro laurus.*

Etiam hic nummus Coloniæ Helviæ. significat quæ Caracallæ jampridem nummum dicaverat, ut videre est pag. 298. de illa dictum est pag. 281.

* Col. Met. . . . . . . *Caput turritum.*
* Municip. Stob. *Victoria gradiens.*
* Munic. Co. . . . . An. . . . *Rusticus sacco onustus.*
* Col. Au. Metro. Sid. *Currus.*
* Col. Aug. Troad. *Equus pascens.*
* Col. Alexand. Aug. *Sibylla laurum dextra tenens tripodi pedem imponens.*
* Col. Aug. Troas. *Romulus & Remus lactantes.*

Col. Alex. Troas. *Templum in quo serpens tripodi implicitus.*

* Coloni. Sept. Tyrus Met. *Victoria in columna coronans signum.* &c.
* Col. Iul. Aug. Fel. Ber. *Hercules puer inter angues.*

* Col.Iul. Aug. Fel. Ber. *Templum in quo figura à Victoria coronatur.*
* C.I. Au. Sinop. Ah. … *Serapis in lectisternio.*
* Col. Ptolemais. *Caput Serapidis.*
* Col.Cæſ. Antioch. *Deus Lunus cum gallo &c.*
* Geu.Col.Antioch. *Dea ſtans.*
* Roma.Fel. *Romulus & Remus ſub lupa.*
* Col.Fl.Pac.Deuult. *Romulus & Remus ſub lupa.*

Col.Iul. …… *Templum pulcherrimum.*
Idem. *ferè idem.*
Idem. *ferè idem.*

* ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΥΠ. ΚΥΝΤΙ. ΑΙΛΙΑΝΟΥ. *Aquila fulguri innixa.*
* ΔΗΜΑΡΧ.ΕΞ.ΥΠΑΤΟΣ. ΤΟ. Β.Δ.Ε. *Aquila.*
* Idem excepto. Δ.Ε. *Aquila fulguri innixa.*
* Idem. *Aquila, infra caput corona cinctum.*
* …… ΠΑ. *Aquila.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Bacchus ſtans.*
* Idem. *Iupiter ſedens.*

Idem. *ferè idem.*

* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗ. ΚΟ. Ε. SC. *Mulier clypeo inſidens, homo natans, ſiue fluuius.*
* ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Apollo ſagittarius.*
* Idem. *Serpens plurimis gyris implicatus.*
* ΕΦΕCΙΩΝ Δ. ΝΕΩΚΟ. *Diana in templo.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana & Bacchus ſtantes.*
* ΜΗΤΡΟΠΟ. ΠΟΝΤ. ΤΟΜΕΩΝ. *Hercules taurum domans.*
* ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Vua racemi.*
* ΣΜΥΡΝΑ …. *Iupiter ſedens.*
* ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΚΗ. *Ara inter faces ſerpentibus circumdata.*
* ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ *Vrna in cui inſcriptum* ΠΥΘΙΑ.

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Caput Dea.*

* ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ *Serpens tripodi implicitus.*
* ΜΗΤΡ. ΚΑΙCΑ. ΕΤ Γ. *Mons in templo.*
* ΘΕΑC CΥΡΙΑC ΙΕΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *in laurea.*
* ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. Κ ΑΛεξανδρι. *Pallas captiuum ſternit.*
* ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ Π. CΥΡΙΑC. *Templum.*
* ΣΕΛΕΥΚΙΑC ΠΙΕΡΙΑC …. *Caput Iulia Domnæ.*
* ΟΔΗCCΕΙΤΩΝ. *Dea ſtans.*
* ΠΡΟΥCΑΕΩΝ. *Ajax decumbens.*
* ΚΟΛ. ΕΔΕCCΑ. *Caput turritum.*
* ΚΟΛω ΜΑΡΕΔΕCCΑ. *Caput turritum.*
* ΚΟΛΩ. ΜΑΡΕΛΕ. *Ara inter duo capita turrita.*
* ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ. *Duæ forma ſtantes.*
* ΚΟΛΟΝΙΑ…. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. Κ. Φ. *Dea ſedens ad cuius pedes fluuius natare videtur.*
* …… *Puer camelo inſidens.*
* ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. *Nauis.*
* Idem. *Imperator ſtans habitu togata.*
* ΜΗΤΡΟ. ΑΝΚΥΡΑC. *Victoria gradiens.*
* ΜΙΔΑΕΩΝ *Aeſculapius.*
* ΚΟΙΝΩΝ ΘΕCCΑΛΩΝ. *Pallas ſtans.*
* ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΕΟ. Β. *Alexander Bucephalum domans.*
* ΝΕΙΚΟΜ……. *Serpens intortus tripode, Laurus, corona.*
* ΑΝΘΗΔΟΝΟC. *Figura turrita in templo*
* ΜΙΤΡΟ. Α…Σ. *Templum.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Templum.*
* ΝΙΖΑΙΕΩΝ. *Satyrus capram trahens.*
* ΚΑΙCΑΡΕΩΝ ΑΓΗΝΩΝ. *Bacchus ſtans cum Satyro & tigri.*
* ΚΑΡΡ. ΚΟΛΟ. *Stella in luna.*
* ΜΗΤΡΟΠΟ…… *Stella in luna.*
* ΜΑCΤΑΡΕΙΤΩΝ. *Dea ſtans.*
* ΓΑΔΑΡΕωΝ ΠΟΠ. Γ. Τ. *Nauis.*
* …… ΜΗΤΡΟΚΟ. ΙΛΙΑ ΠΥΘΙΑ. *Vrna.*
* Ν.Ε.ΜΗΤ…..ΠΥΘΙΑ. *Vrna inter duos lauros.*
* ΙΣΤΗΜΙΑ. *in corona ex lauro.*
* ΔΑΜΑCΚΟΥ ΙΕΡΑC ΚΑΙ ΑCΥΛΟΥ. *in corona quercea legitur* CΕΒΑCΜΙΑ.
* ΤΟΜΕΟC *Cupido ſtans.*
* ΑΒΥΔηνων. *Leander inter procellas luctans, & Hero in in exlelſa turri.*
* ΟΜΟΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ ΠΥΘΙΑ ΕΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. *in corona laurea.*
* ΠΡΥΜΝΗC CΕ. *Dea ſedens.*
* ΟΥΛΠΙΑC ΠΑΥΤΑΛΙΑC. *Serpens.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Ciſta è qua ſerpens.*
* …… ΑΝ. ….. *Eques.*
* ΜΗΤΡ. *Caput turritum in templo.*
* ΠΥΛΙΩΝ. *Aeſculapius.*
* ….. ΤΑΡCΟΥ…. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Corona in qua* ΔΗΜΙ.
* ΤΑΡCε ΚΟΛ…..ΙΟΝ. ΒΛΕΥΘ. *Dea ſedens.*
* …… C. ΕΛΕΥΘΕΡ. Ε.Θ. *Diana Epheſia.*
* CΑΜΟCΑΤΕωΝ ΜΗΤ. ΚΟΜ. *Dea ſedens aquilam tenens.*
* ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC ΙΕΡΑC. *Dea ſedens.*
* ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙΚΗC. *Ceres in curru.*
* Idem. *Aeſculapius.*
* Idem. *Imperator ſedens.*

ΓΑΒΑΛΕΩΝ. *Fortuna ſedens.*
ΡΟΔΙΩΝ. *Caput Solis.*
S.C.Δ.Ε. *Aquila in laurea.*

Plavtilla, Pag. 311.

* Venus Victrix. S.C. *ſtans.*
* Concordia Augg. S.C. *Sedens.*
* Pietas Augg. *Dea puellum fouens.*

Idem. *ferè idem.*

* C.L.I. Cor. *Figura ſedens.*
* ΓΑΖΑ, ΑΖΕ. *Duæ figura in templo.*
* ΕΛΑΙΤΩΝ. *Aeſculapius.*

Geta, Pag. 314.

* Nobilitas. *ſtans.*
* Pontif. Tr.P.II.Coſ.II. S.C. *Imperator coronans trophaeum.*
* Pontifex Coſ. S. C. *Hercules in templo.*
* Pontif. Coſ.II.S.C. *Minerua ſedens &c.*

Idem. *Mulier ſtans cum duobus puerulis.*
Idem. *ferè idem.*

* Fort.Red.Tr.P.III. Coſ. II. P. P. S. C. *Fortuna ſedens.*

Idem. *ferè idem.*

* Felicitas Sæculi, *Quinque figura.*

* Princ.Iuvent. Cos. S.C. Tres Equites.
* Sæcularia Sacra, S. C. Tres figuræ sacrificantes.
* Victoriæ Augustorum S.C. Victoria coronans duos fratres, &c.
* Castor S.C. stans equum fræno tenens.
Concordia militum. Figura stans inter sex signa militaria.
Vota Publica.
* C.L.I. Cor. Biga.
* Idem. Diana venatrix.
* Col.Hel. in corona inter duas aquilas.
Idem. Caput turritum.
* Col.Ptolemais. Colonus agens jugum boum cum quatuor signis militaribus.
* C.I.F.Sinopes. Piscis.
* Stabou. Bos.
* Munici Stoben. Victoria stans.
* ΛΑΟΔΙCEON. Caput in templo.
* ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤ. ΤΟΜΕΩ. L.Δ. Aquila super aram inter duo signa militaria.
* ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Hercules suffocans Leonem.
* CΤΡΑΤΟΝΙΚΕΩΝ. Ceres ambabus manibus faces tenens, juxta pedes currus à serpentibus vectus.
* ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. Figura stans.
* Idem. Imperator stans.
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Minerva stans.
* ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Figura stans inter aram & laurum.
* ΠΕΡΙΝΘΙΟΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Palma in vrna.
* ΠΑΥΤΑΛΙΟΤωΝ. Calathus frugibus refertus.
* ΕΦΕCΙΩΝ Aper.
* Idem. Cervus.
* ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. Diana venatrix.
* ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. Fluvius decumbens Navis.
* CΙΚΥωΝΙων. Salus pateram tenens, serpens ejus collo involutus.
* ΗΡΑΚΛΕΙΑC ΕΝ ΠΟΝΤΩ. Caput Palladis.
* ΟCΙCΑ. . . Figura stans.
* . . . . ΝΙΩΝ. Jupiter sedens.
ΑΤΤΑΙΤΩΝ. Fluvius decumbens.
ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Vva racemi.

MACRINVS, Pag. 321.

Pontif.Max·etc. Jupiter stans.
Idem. Figura stans columnæ innixa.
Iovi conservatori. Jupiter stans.
Salus publica. Sedens.
* Securitas Temporum S.C. Columnæ innixa.
* Felicitas Temporum, stans & caduceum tenens.
* Iovi Conservatori.S.C. Fulgur dextra tenens, &c.
* Vict. Parth. P. M. Tr. P. II. Cos. II. P.P.S.C. Sedens inscribens clypeo.
* Pontif. Max. Tr.P.I.S.C. Currus triumphalis.
* Col.Augg. Cæsar. Colonus agens jugum boum.
* SEPHYRO Metro.Colon.Leg.XII. Bos, signum legionis, concha.
* Æl. Munici. Comm. Prora Navis.
* ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC Templum, Mons, Aquila.

* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Jupiter stans.
* Μ. ΟΠΙ. ΑΝΤ. ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟΣ. Caput Diadumeniani.
* ΕΦΕCΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑCΙΑC. Diana venatrix.
* ΓΑΒΑΛΕΩΝ. Fortuna sedens.
* ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟC ΙCΤΡΟΝ. ΥΠ. Hygiea & Aesculapius.
S.C.Δ.E. in laurea.

DIADVMENIANVS, Pag. 325.

* Princ. Iuventutis. S. C. stans cum duobus signis militaribus.
* Idem. Idem cum tribus militaribus.
Idem. Idem [in ære minuto.]
* Spes Publica. stans.
* Tyrus Metro. Coloni. Arbor Phœnicia, Palma.
* Tyrus Metr. Col. Hercules Tyrius.
* ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΟC. CΤΡ. ΠΑΛ. Dea in templo.
* ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Victoria stans.
* . . . . Κερκυραιων. Navis.
* S. C. Δ. C. Aquila in corona laurea.

ELAGABALVS, Pag. 328.

* Sacerdos Dei Solis Elagab. S.C. Imperator sacrificans.
* P.M. Tr. P. IIII. Cos. III. P. P. S. C. Imperator sacrificans.
* P.M.Tr.P.III.Cos.III.P.P.S.C. Sol gradiens.
Idem. Sol stans.
Pax Augusti. gradiens.
Pax . . . . Mars stans.
* Adventus Augusti S. C. Eques.
* P.M.Tr.P. Cos. II.Cos.II.P.P. Imperator triumphans in quadriga
* Liberalitas Aug. II.P.M.Tr.P.II. Cos. II. P.P S.C. Sedens in theatro &c.
Libertas Aug. stans.
* Munic. Stobensium. Victoria stans.
* Colo.Tyro. Rusticus fructus è palma decerpens.
* ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Caput turritum in templo.
* L. Δ. Caput Serapidis.
* S.C.Δ. Ovis in laurea.
* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. Col.Δ. E. S. C. Dea insidens rupi ad cuius pedes orontes.
* { ΑΔΙΡΒΗΝΟC. Caput radiatum.
ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. Hygiea sedens prope Telesphorum. }
* ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟC ΙCΤΡΟΝ ΥΠ. ΝΟΥΒΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ. Castellum.
* ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟC ΙCΤΡΟC ΕΠ. ΝΟΥΒΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ. Imperator sacrificans.
* ΜΑΡΚΟΥ ΑΥΓ. ΤΡΑΙΑΝΗC ΕΠ. CΤΡ. ΑΝΝΙΟΥ. Cybele sedens.
* ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΥΠ. ΙΟΥΛ. ΑΝΤ. CΕΛΕΥΚΟΥ. Fortuna stans dextra temonem, sinistra cornucopia.
* ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ ΥΠ. ΙΟΥΛ. ΑΝΤ. CΕΛΕΥΚΟΥ. Dea stans.

* ΑΠΟΛΛΟΝΙΑΤΩΝ. *Mercurius rupi insidens.*
* ΗΡΑΚΛ..ΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Saturnus.*
* ΓΑΔΑΡΕΩΝ. . . . . *Figura inter duos leones sacrificans.*
* ΤΡΙΠΟλιτων. *Tres figuræ.*
* ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. *Diana Venatrix.*
* CΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Leo cum stella.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Tria signa militaria.*
* ΔΑΜΑCΚΟ. . . . . *in Corona.* CΕΒΑCΜΙΑ.
* ΤΡΙΟΡΥΜ. *in urna.* ΗΡΑΚΛΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ.

ΓΑΒΑΛΙΤΩΝ. *Fortuna stans.*

CΕΛΕΥΚΕΩΝ. *Fulgur mensa impositum.*

. . . . *Templum, aut arcus triumphalis.*

. . . . *Tria templa.*

ANNIA FAVSTINA, Pag. 335.

* Concordia. *Elagabalus & Faustina stantes dextram jungentes.*
* Col. Met. *Colonus agens boves ac in vexillo legitur.* Leg.
* . . . . *Fortuna stans.*

JVLIA PAVLA, Pag. 337.

* Concordia S.C. *Sedens.*
* Concordia Aeterna. S.C. *Tres figuræ sacrificantes.*
* ΑΝΑΖΑΡΒΕΩΝ ΜΗΤΡΟ . . . . ΑΜ Κ. Γ. Β. *Capricornus cum globo.*

AQVILIA SEVERA, Pag. 338.

Concordia *stans.*

* ΤΥΡ. . . . . *Arbor inter ambrosias petras, canis ad conchyle.*
* Col. Alexan. *Caput muliebre turritum.*

JVLIA MÆSA, Pag. 339.

* Pudicitia S.C. *Sedens.*
* Fecunditas Augustæ, *sedens cum puero.*
* Col. Aur. Metr. Sid. *Tria signa militaria.*
* Consecratio. *Pavo gerens animam Augustæ.*

Hunc nummum sic explicat Herodianus lib. VI. *Adepta est honores imperatorios, ut mos Romanis est, & inter Divos relata est.*

* ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. *Sol & Luna, stantes cum signis cælestibus.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Serpens.*

* ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Victoria Stans.*
* ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Ceres stans.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΔΥΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Dea sacrificans.*

JVLIA SOÆMIAS, Pag. 341.

* Venus Cœlestis S.C. *stans.*
* Venus Cœlestis. *sedens.*
* . . . . . . *Templum in quo figura stans.*
* ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Nemesis stans.*

JVLIA MAMÆA, Pag. 342.

Felicitas Publica. *Columnæ innixa.*

Vesta. *stans.*

* Felicitas Perpetua. *Quatuor figuræ.*
* Col. Fl. Pac. Deult. *Diana Venatrix.*
* Colonia Bostra. *Caput turritum, Cornucopiæ.*
* ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. CΕΟΥΗΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC ΕΥ. CΕΒ. *Caput Imp. Severi.*
* CΜΗΡΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Hercules aut Bachus stans.*
* ΠΕΡΙΟΔΟC ΔΕΚΑΤΗ *in laurea.*
* L. ΙΓ. *Trophæum cum captivis.*

L. ΠΕΜΤΟΥ, ΜΑΜΕΑ CΕΒ. *Caput Mamea.*

* ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΠΟ CΙΠΥλω. *Caput turritum.*
* ΑΙΓΙΕΩΝ ΜΕΤΡ. ΘΟC. *Nemesis stans.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana cervum opprimens.*

ALEXANDER SEVERVS. P. 345.

P. M. &c. *sol gradiens.*

Idem ferè. *Imperator stans.*

Idem ferè. *figura dextra ramum.*

Idem. *figura muliebris inter duo signa.*

Spes Publica *stans.*

Jovi Propugnatori. *Jupiter stans.*

* Mars ultor S.C. *gradiens.*
* Profectio Augusti S. C. *Eques.*
* P. M. Tr. P. VIII. Cos. III. PP. S.C. *Triumphus.*
* Fides Militum. *Tres figuræ sacrificantes.*
* Restitutor Monetæ S.C. *Imperator stans sinistrâ lancem tenens.*
* P. M. Tr. P. V. Cos. II. P.P. *Aedificium pulcherrimum.*
* Liberalitas Augusti IIII. S. C. *Dea stans.*
* Idem. *Quatuor figuræ.*
* { Imp. Sev. Alexand. Aug. Julia Mamæa. Aug. mater. Aug. *Capita adversa.* Fides militum. *Tres figuræ sacrificantes.* }
* { Imp. Sev. Alexand. Aug. Julia Mamæa Aug. mater. Aug. *Capita adversa.* Felicitas temporum. *Quatuor figuræ.* }
* Col. Alex. Tro. Aug. *Equus pasiens.*
* Col. Alex. Troa. *Equus pascens.*
* Col. Al. Au. Tro. *Equus currens ad statuam Dianæ.*
* Col. Ale. Aug. Tro. *Templum in quo Diana.*

* Col. Tyr. Met. *Imperator coronans trophæum, coronatur ipse à Victoria statua imposita. Satyrus, conchyle.*
* Col. Fl. Pac. Deult*um*. *Serapis stans, ara.*
* Col. Aug. Pia. Metr. Sido. *Bacchus cum tygride & cane.*
Col. . . . . *Serpentes aquila invidentes.*
Col. Cæs. Antioch. *Romulus & Remus lactentes. Arbor.*
* L. ΤΕΤΑΡΤΟΥ. *Caput Serapidis.*
* L. ΠΕΜΠΤΟΥ. *Serapis stans.*
* L. E. *Roma sedens.*
* L. T. *idem.*
* CΕΛΕΥΚεων ΚΑΛΥκαδνω. *Eques.*
* Idem *caput turritum.*
* ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, *Bachus cum tigride.*
* ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ ΥΠ. ΤΙ ΒΙΟΥ ΡΑΦΙΣ ΤΟΥ. *Dea stans.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΤΕΤΡΑΚΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana venatrix.*
* CΜΗΡΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum in quo Dea.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nemesis stans, sinistra rhombum, ad eius pedes rota.*
Item. *Roma sedens victoriam dextra tenens sinistra hastam.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ *Tria signa militaria.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Dea stans.*
* ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΚΑΙCΑΡΙΑC ΕΤ. Γ.
* ΜΗΤΡ. ΚΑΙCΑ. ΕΤ. *tria folia plantæ.*
ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ.
. . . . . . ΝΕΩΚΟΡΟΥ. *Vrna è qua serpens.*
* ΑΝΤΟΝΕΙΝΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Vrna è qua palma.*
* { ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΙCΑ. *Capita Alexandri & Masa.*
ΑΓ. ΤΥΧΗ ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΩΝ ΚΑΡΧΕΔΩΝ. *Dea stans.* }
* ΘΗΜΝΕΙΤΩΝ ΕΠ. CΤΡ. ΑΥΡ. ΕΡΜ. *Pallas victoriam tenens.*
* L. Γ. *Fortuna in lectisternio.*
* ΔΕCCΗΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠ. *Dea sedens.*
* ΤΗΝΙΩΝ. *Serpens tridenti intortus.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑCΙΑC. *Serpens curru intortus.*
ΜΑΚΕ. ... *Currus. Serpens è calatho inter duas faces aut quid simile.*

Pulcherrimus est iste nummus, & admodum insolens ejus typus, cujus tamen explicationem aggredi non possum ob nummi detrimentum.

* { ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡ. CΕΟΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC CΕΒ. *Caput Alexandri Severi.*
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. .... *Caput Palladis.* }
Certè nummus iste est rarissimus.

MAXIMINVS. Pag. 355.

* Victoria Aug. S.C. *gradiens.*
Salus Augusti *sedens.*
Providentia Aug. *stans.*
Votis Decennalibus *in laurea.*
* Victoria Germanica S.C. *Victoria coronans Imperatorem.*
P. M. &c. *Imperator stans inter tria signa.*
P. M. Tr. P. II. Cos. P. P. S.C. *Imperator triumphans in Quadriga.*
Fides Militum. *Stans inter duo signa.*
* CΙΔΗΤΩΝ. *Vrna è qua palma mensa imposita.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Leo currens.*
Idem. *Dea stans dextra pateram, sinistra cornucopia.*
* ΕΦΕCΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana Venatrix.*
* L. B. *Jupiter gestatus ab Aquila.*
* L. Γ. *Fluvius decumbens.*
* { ΑΥΤ. Κ. Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗΡ. ΜΑΞΙΜΕΙΝΟC Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗΡ. ΜΑΞΙΜΟC Κ. *Capita adversa Patris & Filii.*
ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. *Duo tritones sublevantes sellam cui insidet aliquis Deus.* }

Hunc nummum in suis SELECTIS NUMISMATIBUS vulgavit, & vt solet, elegantissimè explicavit Illustris Seguinus.

MAXIMVS, Pag. 357.

* Principi Juventutis S. C. *Princeps stans cum duobus signis militaribus.*
Idem. *in ære minuto.*
* Pietas Aug. *Signa Pontificalia.*
* Col. Aug. Tro. *Equus.*
* Col. Fl. Pac. Deult. *Apollo.*
* ΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ CΕΝ. ΜΕΝΕCΤΡΑΤΙΑΝΟΥ ΑΡΑ. *Serpens è cista prodiens inter spicam & papaveris florem.*
* ΡΗΝΙΩΝ *Dea stans dextra victoriolam tenens.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Navis in qua milites, super qua duo templa.*

GORDIANVS AFR. Pater, P. 359.

* Romæ Æternæ. *Roma sedens.*
* ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ CΤ. ΑΙΛ. ΑΝΤ. ΤΑCΤΑ. *Templum in quo Diana.*

GORDIANVS AFR. Filius, P. 361.

* Pietas Aug. *Signa Pontificalia.*

* M. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ ΚΑΙϹ. *Caput Gordian.*
  L.A. *Aquila coronam rostro gerens.*

BALBINVS. Pag. 363.

* P. M. Tr. P. Cos. II. P.P. *Imperator stans.*
* Votis Decennalibus S.C. *in laurea.*
* Jovi Conservatori S. C. *Jupiter stans.*
* L. A. *Fortuna Isis.*
* ΜΙΛΗΣΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Sol in templo Cervum tenens.* etc.

PVPIENVS. Pag. 365.

* Concordia Augg. S.C. *Dea sedens.*
* Victoria Augg. S.C. *stans.*

GORDIANVS PIVS. Pag. 367.

Jovi Conservatori. *Jupiter stans.*
P. M. etc.
Idem. *Imperator stans dextra hastam.*
Idem. *Imperator sacrificans.*
* Pontifex Max. Tr. P. IIII. Cos. II. P.P. *Imperator in curru coronatus à Victoria.*
* Pontifex Max. Tr. P. III. Cos. II. *Quatuor figuræ.*
* Virtus Augusti. *Imperator sedens coronatus à Victoria coram milite.*
* Felicitas Aug. *Quinque figuræ supra pontem.*
Jovi Statori. *Figura stans.*
Æternitas Aug.
* *Templum cum figuris.*
Virtuti Augusti. *Hercules.*
Pax Augusti, *stans.*
* Col. Ber. *Duæ Aquilæ legionariæ.*
* Col. Jul. Aug. Ber. *Dea in templo.*
Col. Jul. Aug. Fel. Ber. *Figura stans.*
* Col. Vin. P. M. S. *Dea stans inter vitulum & leonem.*
* Idem *cum signis militaribus* LEG. X.
* ϹΗϹΤ . . . . . *figura stans in cujus dextra avis.*
* Col. Tyr. Metr. ΑΜΒΡΟϹΙΕ ΠΕΤΡΕ *Arbor, Concha &c.*
* Col. Jul. Aug. Pella. *Isis sedens.*
* C. CIHP. *Capricornus tenens globum.*
* Col. Aug. Troad. *Jupiter aut Neptunus stans.*
Col. Jul. Aug. Fel. Ber. *Bachus cum tigride stans dextra cornucopiæ tenens.*

* Μ. ΑΝΤ. ΓΩΡΔΙΑΝΟϹ ΑΥ. *Capita Gordiani & Serapidis, Cornucopiæ.*
  ΟΔΗϹϹΕΙΤΩΗ *Imperator sacrificans.*
* Idem. *Idem excepto cornucopia.*
  ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΥΠ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. *Imperator stans.*
* Idem. *Idem.*
  ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΥΠ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. *Figura stans, fortassis Bacchi. &c.*
* ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤΩΝΙΝΟϹ ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ. . . . . *Capita Gordiani & Serapidis adversa.*
  ΔΙΟΝΥϹΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Serpens.*
* ΑΥΤ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ ΑΥΤ. *Capita Gordiani & Serapidis.*
  ΟΔΗϹϹΕΙΤΩΝ *Urna è qua palma in qua scriptum est* ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ.
* ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ. *Serpens.*
* ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΠ. ϹΤΡ. ΑΥΡ. ΔΙΟΓΕΝΟΥϹ. *Cybele sedens.*
* ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ ΑΝΤ. ΤΡΑΚΥΛΛΕΙΝΑ. *Capita adversa Gordiani & Tranquillinæ.*
  ΤΟΜΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΥ. *Salus stans.*
* Idem. *Idem.*
  ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Serapis stans.*
* Idem. *Idem.*
  ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Dea stans.*
* ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Vulcanus arma fabricans.*
* ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΠ. Μ. ΤΡ. ΑΥΡ. ΕΡΜΟΥ. *Diana.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΗϹ ΑϹΙΑϹ. *Serpens Puer. &c. in corona.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Hercules stans.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΥ ϹΠΡΚ. *Currus à cervis vectus & in quo figura stans.*
* ΚΟΙΝΟΝΙΑ ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. *Capita jugata Serapidis & Isides.*
ΕΦΕϹΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. *Bos.*
* ϹΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ *Figura stans aviculam dextra tenens.*
* ΔΕΕϹϹΑΙΩΝ. *Roma sedens coronata à victoria.*
* ΜΗΤΡΟΠ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. *Stella in luna.*
* ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. *Caput turritum Imperatoris cum luna statua, ara.*
* ΝΙΚΟΜΙΔΕΩΝ . . . . . *Duæ figuræ, serpentes, Aquila. Templum.*
* ΝΙΚΟΜΙΔΕΩΝ ΒΙϹ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Duæ figuræ coram ara & templo.* etc.
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Quatuor signa militaria.*
* ϹΕΛΕΥΚΕΩΝ ΚΑΛ. *Pallas &c.*
* ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ ϹΤ. ΑΙΛ. ΑΝΤ. ΤΑ. ΕΤ. Δ. *Dea in templo.*
* ΠΑΤΑΡΕΩΝ. *Apollo stans laurum tenens, serpens, tripus, & aquila globo insidens.*
* ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. Β. Ν. Δ. *Caput pontem gerens.*
* ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ ΕΠ. ΣΤΡ. ΚΑΛΛΙΝΕΙΚΟΥ. *Apollo sedens.*
* ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ. *Duæ figuræ.*
* ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΜΗΤΡ. *Tripus &c.*
* ΤΗΜΕΙΤΩΝ Ε. ϹΤ. ΑΥ. ϹΤΡΑΤΟΝΙΑΝΟΥ. *Duæ figuræ stantes.*
ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ *Templum cum figura.*
* Griffs An. CCC. VIII. *Caput barbatum veluti Serapidis.*
* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥϹΙΑϹ S.C. *Aquila coronam rostro tenens.*
* Ι. Δ. *Trophæum cum captivis.*
* Ι. Ε. *Caput Palladis.*
* ΣΑΜΙΩΝ. *Juno in templo.*
* ΑΥΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ, ΑΒΓΑΡΟϹ ΒΑϹΙΛΕΥϹ. *Duo principes stantes.*
* ΑΒΓΑΡΟϹ ΒΑϹΙΛΕΥϹ. *Eques.*
* Idem. *Caput Regis.*

.... ΤΩΝ. *figura stans.*
ΤΕΡΜΗΝΩΝ. *Fortuna.*

De Germia diximus in Crispinæ nummo. p. 268.

TRANQVILLINA. Pag. 378.

* ΕΦΕΣΙΩΝΑ. ΑΣΙΑΣ. *Diana in curru à ceruis vecta.*
* Idem. *Diana eques.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. *Diana Venatrix.*
* ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. *Apollo à cygno in cælos vectus.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Serpens.*
* ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Ceres.*

PHILIPPVS Pater. Pag. 380.

Pax æterna *stans.*
Æternitas Augg. *Elephas.*
* Sæculares Augg. *Columna in qua legitur.* Cof. III.
Fides Militum *stans inter duo signa.*
Felicitas Temporum *stans.*
Fides exercitus. *Quatuor signa.*
* Liberalitas Augg. *Quinque figuræ.*
Annona Aug. Dea *stans.*
* P. M. S. Col. Vim. An. V. *Dea inter leonem & vitulum.*
* Provincia Dacia. *Dea stans inter aquilam & leonem, vexillum tenens in quo* D I.
* Col. Hel. I. O. M. H. *templum.*
* Col. Laodic. Afma. Δ. Ε. *Aquila in templo.*
* S. C. *Aries in laurea.*
Col. Laod. Metropol. *Cybele inter ceruos.*
* ΖΕΥΓΜΑΤΕΩΝ. *Templum in vertice montis.*
* ΔΙΟΣ ΚΑΤΑΙΒΑΤΟΥ, ΚΥΡΡΗΣΤΩΝ. *Iupiter in templo.*
* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΠΥΘΙΑ. *Duæ figuræ.*
* ΦΩΚΑ. ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΣΚΡΕΙΒΩΝΙΑΝΟΥ. *Duæ figuræ muliebres.*
* ΚΑΙΩΝ. *Victoria gradiens.*
* ΤΡΚΑΝΩΝ. *Bacchus stans &c.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ..... *Nauis.*
* ΠΕΡΓΑΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. *Templum.*
* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΚΟΛΩΝ Δ. Ε. S. C. *Caput turritum.*
* ΑΝΤΙΟΧΙΑ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΥΠΑΤ. S. C. *Aquila coronam rostro tenens.*
* L. A. *Caput Iouis laureatum.*
* L. Γ. *Fortuna in lectisternio.*
* L. Γ. *Aquila rostro coronam gerens.*
* L. B. *Caput Iouis.*
L. Γ. *Fortuna stans.*
L. Γ. *Victoria sedens.*
* { ΑΥΤ. Κ. ΙΟΥΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. Μ. ΟΤ. ΣΕΟΥΗΡΑ. *Capita adversa viri & vxoris.*
ΜΗΣΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. *Genus figura stans.* }

* { Idem. *Idem.*
Idem. *Serapis stans.* }

OTACILIA SEVERA. Pag. 385.

Pietas Aug. *stans.*
Concordia Angg. *sedens.*
* Sæculares Angg. S. C. *Columna, in quo legitur* Cof. III.
* Milliarium Seculum. *Columna in qua* Cof. III.
Pudicitia Aug. *stans coram puerulo.*
* Provincia Dacia. An. I. *Figura cum vexillo inter leonem & aquilam.*
* Col. Jul. Aug. Fel. Ber. *Colonus agens boves. Templum in monticulo.*
* Col. ΔΑΜΑ. ΜΕΤΡ. *Lupa lactans Romulum & Remum. Signum militare in quo* Leg. VII.
* ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Apollo iuxta arborem.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΣΙΠΥ. *Cybele sedens.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΝΙΣ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Capita adversa Serapidis & Isidis.*
* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΚΟΛΩΝ. Δ. Ε. S. C. *Caput muliebre turritum.*
* ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ. *Typus fluvii decumbentis.*

PHILIPPVS Filius, Pag. 387.

Principi Juventutis. *Figura inter duo signa.*
Sæculares Augg. *Columna.*
Pax æterna. *stans.*
* Provincia Dacia. An. I. *stans inter aquilam & leonem &c.*
* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Tres Figuræ.*
* ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Ara inter serpentes facibus intortos.*
* ΤΡΚΑΝΩΝ. *Deus stans, fortè Bacchus.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Duæ aquilæ adversæ.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ ΔΥΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana venatrix.*

TRAIANVS DECIVS, Pag. 389.

* Liberalitas Aug. S. C. *stans.*
* Dacia. *stans.*
* Genius Exercitus Illyriciani. *stans &c.*
* Antiochi Coloni. *Tria signa militaria.*
* ΣΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗΣΑΙΝΗΣΙΩΝ L'ΠΡ. *Colonus agens boves, Aquila &c.*
* Idem. *figura sacrificans, aquila &c.*
* Idem. *Vexillum.*
* Idem. *Templum in quo noctua, infra Fluvius.*
* Idem. *Duæ figuræ iungentes dextras. Aquila, Trophæum, ara, Sagittarius.*
* { ΑΥΤ. Κ. Γ. ΜΕ. Κ. ΤΡ. ΔΕΚΙΟΣ. ΣΕΒ. ΤΡ. Μ. ΔΕΚΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. *Capita adversa patris & filii.*
ΣΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗΣΑΙΝΗΣΙΩΝ L. *Duæ figuræ iungentes dexteras, &c.* }
* L. B. *Aquila rostro coronam gerens.*
ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Pallas stans.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ Δ. ΑΣΙΑΣ. *Figura stans cum face.*
* ΑΠΑΜΕΩΝ ΕΠΙ ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΙΑΝΟΥ ΠΑΝΤΓ. *Æsculapius & Hygiea.*

* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. S.C. Aquila.
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΗC ΝΕΟΚΩΡΩΝ. Pallas.

BARBIA ORBIANA. Pag. 392.

* Concordia Augg. Sedens.

Q.HER. ETRVSCVS MES. DECIVS. Pag. 393.

* Principi Juventutis. Imperator stans.
* Pietas Augg. Mercurius stans.
* P.M.S. Col. Vimin. An.XII. Dea inter taurum & leonem.
* ΣΑΛΕΙΤΩΝ ΕΠΙ ΔΟΡΤΔΑΟΥ. Imperator sacrificans juxta arborem.
* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΚΟΛΩΝ. S.C. Dea in templo.
* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. S.C. Aquila coronam rostro gerens.

HOSTILIANVS, Pag. 395.

Principi Juventutis. Figura sedens.
Idem. stans.
* P.M.S. Col. Vim An, XII. Dea inter leonem & taurum.
Idem. ferè.
* { Ætruscus Et Quintus Cæs. Capita jugata.
{ Col. Æl. K. . . . . figura stans.

TREB. GALLVS, Pag. 397.

Libertas Augg.
Salus Aug. stans.
* Provincia Dacia An. . . . Dea inter aquilam & leonem.
Col. Aug. Tro. Griphus.
Æl. Munic. Coel. Lupa cum gemellis.
* P.M.S. Col. vim. An. XIII. Dea inter taurum & leonem.
COL. ΔΑΜΑC ΜΕΤΡΟ. Infans sub cerva.
* Col. ΔΑΜΑ. ΜΕΤ. dua aquila sub vexillo.
* . . . . . . Tyro Metro. Bos, concha, vexillum in quo Leg III. Gal.
* { ΑΤΤ.Κ.Γ.ΟΥΙΒ.ΓΑΛΛΟC ΚΑΙ ΟΥΟΛΟΥCΙΑΝΟC. CΕΒ. Capita patris & filii.
{ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΥΤΡΟΚΟΛΩΝ. S.C. Dea in templo.
* ΑCΠΕΝΔΙΩΝ. Dua figura luctantes.
* ΟΜΟΝΟΙΑ ΝΙΚΑΙΕΩΝ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Duo pisces.
* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC ΥΠΑΤ. Aquila.

VOLVSIANVS, Pag. 399.

Concordia Augg. stans.
Pietas Augg. stans.
Junoni Martiali. Templum.
Votis Decennalibus. in laurea.
Pax Augg. stans.
Felicitas Publica. Columna innixa.
Mars stans.
* P.M.S. Col. Vim. Dea stans inter vitulum & leonem.
* COL. ΔΑΜΑ. ΜΕΤ. Vexillum inter duas aquilas.
Col. Neap.
Col. Figura imposita leoni gradienti.
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Figura stans, &c.
* ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. ΕΠΙ CΤΡ. ΚΛ. ΚΑΛΛΙCΤΟ Apollo sedens.
* ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. ΕΠΙ CΤΡ. ΑΥΡ. ΑΘΗΝΑΙΟ Apollo sedens.
* ΦΑΝΒΑC ΠΟΛΕΩC. Aquila, mons, templum:

HERENNIA ETRVSCILLA, P. 401.

* Pudicitia Augustæ. sedens inter duas Deas stantes.
Pudicitia Aug. Sedens.
Fecund. Aug. Stans cum puerulo.
* P.M.S. Col. Vim. An. . . . Dea stans inter leonem & vitulum.
* CΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗCΑΙΝΕCΙΩΝ. . . . . Colonus agens jugum boum.
* ΕΠΙ ΑΡΤΕΜ. . . . Templum in quo Diana Ephesia.
* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. S.C. Aquila.
ΜΑΓΝΗΤΩΝ CΙΠΙΛΟ ΕΠ. CΤΡ. . . . . Jupiter in templo.

ÆMILIANVS, Pag. 403.

* P.M.Tr.Pot.S.C. Imperator sacrificans.
* Votis Decennalibus S.C. in laurea.
* Spes Publica. S.C. stans.
* Paci Aug. Dea stans.
* Provincia Dacia An.VII. stans inter aquilam & leonem.
M.S.C.III.XIV. Figura inter taurum & leonem.
* P.M.S.Col. Vim. Dea stans inter taurum & leonem.
* ΔΑΜΑCCΟ COΛΟΝΙΑ . . . . . . ΜΥΤΡΟ.S.C. Urna è qua palma prodeunt.

VALERIANVS, Pag. 405.

Concordia Exercit. stans.
Liberalitas Aug. stans.
Victoria Augg. stans.
. . . . . Conservatori.
Restitut. Orientis. Dea coronans Imperatorem.
* P.M.S.Col.Vim.A.II. Dea stans inter taurum & leonem.
* Col.Iul.Aug.Fel.Ber. Dea capite turrito coronata à Victoria columna imposita.
* Col.Tyro.Met. Dea stans capite turrito coronata à Victoria columna imposita. Trophaeum, Satyrus, concha.
* Col. Tyro. Met. Figura muliebris, ædificium. Caput radiatum.
Col. Tyro. Metro. . . . . . .
* Col. Aug. Tro. L. Lupa lactans Romulum & Remum.
* Col. Aug. Tro. Victoria orbi innixa.
{ . . . . Duo capita.
{ . . . . Torcular, aut quid simile.

* ΑΥΤ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟC ΓΑΛΛΙΗΝΟC ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟC ΚΑΙCΑ. CΕΒΑCΤ. *Tria capita adversa.*
ΝΗΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Tres urnæ in quibus palma.*
Idem. *ferè.*
ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Tres figuræ stantes.*
L.A. *Aquila.*
ΚΥΜΑΙΩΝ .... ΑΠΙ ΔΗΦΟΡΟΥ. *Figura stans capite turrito &c.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑCΙΑC. *Templum in quo Diana venatrix.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ. *Diana cervum opprimens.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana venatrix.*
* ΕΦΕCΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana venatrix prope arborem.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Currus.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΑΡΤΕΜΙC. *Diana venatrix inter duas arbores.*
* ΕΦΕCΙΩΝ. *Fortuna stans.*
* ΕΦΕCΙΩΝ ΤΥΧΗ *Fortuna stans.*
ΚΟΤΙΑΕΩΝ. *Leo gerens figuram.*
* ΙΟΥΛΙΕΩΝ. *Tres Nymphæ.*
ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Serapis sedens dextra tenens Dianæ Ephesiæ simulacrum &c.*

MARINIANA, Pag. 408.

* Consecratio. S. C. *Pavo.*

GALLIENVS, Pag. 409.

Votis Decennalibus. *in laurea.*
Felicitas Augg. *stans.*
Victoria Germ. *stans cum captivo ad pedes.*
Virtus Augg. *miles stans.*
* Concordia Augustor. *Duo capita adversa.*
Liberalitas Augg. *Dea stans.*
* Concordia August. *Capita adversa Valeriani & Gallieni.*
Liberalitas Augg. *sex figuræ.*
Concordia. *Manus junctæ.*
* Concordia Augg. *Capita adversa Gallieni & Saloninæ.*
Liberalitas Augg. *Quatuor figuræ.*
* Genius P.R. *Caput radiatum.*
S.C.Int.Vrb. *in corona.*
* Ob conservationem Salutis. *Dea Salus stans.*
* Provincia Dacia. *Dea stans inter aquilam & leonem.*
* Col. Jul. Aug. Fel. Hel. *Caduceus inter cornuacopia.*
* Col. . . . Cl. Fel. Hel. *Facies adversa Gallieni & Saloninæ.*
* Col. Aug. Troad. *Rusticus sacco onustus.*
* Idem. *Caput muliebre turritum.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ Δ. ΝΕΟΚΩΡΩΝ. *Diana venatrix.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΠΗ. *Currus à bigæ vectus.*
* ΕΦΕΣΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡ... *Diana cervum opprimens.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Tres urnæ è quibus palma.*
* Idem. *Tria templa.*
* CΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚ. ΕΠ.... *Tria templa.*
* ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Tres Nimphæ nudæ.*
* ΠΟΥ. ΑΙΚ. ΙΓΝΑ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. *Caput Gallieni.*
ΙΙΡΟΥCΙΩΝ ΠΡΟC ΥΠΙΩ. *Caput incognitum.*
* ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ CΕΒΑCΤΑ ΚΑΙCΑΡΕΑ. *Vrna è qua palma.*
* ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΠ. CΤΡ. ΟΥΑΛ. ΝΕΙΚΙΑ. *Dea stans &c.*
* ΣΑΜΙΩΝ. *Dea clypeum tenens.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΡΓΩ. *Navis.*
* ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΠΙ CΤ.ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝ. *Duæ urnæ è quibus palma.*
* *Roma sedens vel Minerva.*
L. ΙΑ. *Fortuna.*
* L. Ι.Β. *Minerva stans.*
L. ΙΔ. *Aquila.*
* L. ΕΝΑΤΟΥ. *Aquila, palma & corona.*
L. ΙΔ. *Caput radiatum.*
L. ΙΔ. *Dea cornucopia tenens.*
* L. ΙΕ. *Caput radiatum.*
* L. ΙΕ. *Caput Serapidis &c.*
L. ΙΕ. *Mercurius.*
ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Figura sedens.*

SALONINA, Pag. 415.

Pietas Augg. *Sedens coram duobus puerulis.*
Juno Regina. *stans.*
* Venus Genetrix. *stans cum puerulo.*
* CΑΛ. ΧΡΥCΟΓΟΝΗ CΕ. *Caput Saloninæ.*
ΕΦΕCΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Diana venatrix.*
* CΑΛΩΝ. ΧΡΥCΟΓΟΝΗ. *Caput Saloninæ.*
ΕΠ. ΔΟΜ. ΡΟΥΦΟΥ .....ΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Dea sedens.*
* ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ.... ΜΗΤΡΟ. ΚΟ. *Urna è qua palma.*
* ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Cabirus stans.*
* ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ *Cabirus in templo.*
* ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Isis velum extendens.*
* ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Navis.*
* ΕΠ. CΤΡ. ΑΤΡ. ΕΥΠΟΡ. ΜΗΤ. *Dea sedens &c.*
ΕΦΕCΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑCΙΑΣ. *Diana venatrix.*
* ΕΦΕCΙΩΝ Α. ΑCΙΑC. *Diana.*
* CΜΥΡΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Bacchus cantharum tenens.*
* L. ΙΑ. *Fortuna sedens.*
* L. ΙΒ. *Spes stans &c.*

VALERIANVS Junior, Pag. 417.

* Principi Juventutis. *Figura stans, retro duo signa militaria.*
Pietas Augg. *Vasa Pontificalia.*
* Consecratio. *Aquila portans Imperatorem.*
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ CΕΒΑCΤΑ ΚΑΙCΑΡΕΑ. *Vrna in qua duæ palmæ.*
ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΥCΙΝ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟC. *Hercules, fortassis Pater Valeriani.*
L. Γ. *Caput Jovis.*

* ΠΟ. ΛΙΚ. ΣΑΛΩΝ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟϹ *Aquila Cæsaris caput gerens.*
ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Vrna mensæ imposita in qua legitur* ΑΤ. : . . ϹΑ. ΙΕΡΟϹ.

ΚΛΑΖΟΜΕΝΗ ΘΕΑ. *Dea capite turrito sedens, dextra simulacrum tenens Dianæ Ephesiæ.*

Postvmvs, Pag. 419.

* Exercitus Iscanicus. *Imperator Eques alloquens milites.*
* Victoriæ Aug. *Duæ victoriæ tenentes clypeum in trophæo ...*
* Victoria Comes Aug. S.C. *Imperator Eques præeunte Victoria pedite.*
Sæculo Frugifero. *Caduceus.*
* Felicitas Aug. S. C. *Arcus triumphalis.*
* Imp. C. Postum. .... *Caput Postumi Patris.*
Imp. Postumus. *Caput Postumi Filii.*
Imp. X. Cos. V. *figura stans.*
Iovi Victori.
Moneta Aug.
* Pacator orbis. *Caput radiatum.*
* Restitutor Galliarum. *Imperator sublevans provinciam & calcans captivum.*
Neptuno reduci.
* Herc. Deusoniensi. *Postumus sub habitu Herculis.*
* Herc. Deusoniensi. *Postumus in templo.*
* Herc. Macusano. *Postumus stans sub habitu Herculis.*
* Herculi invicto. *Postumus taurum domans.*
* Herculi Deusoniensi. *Caput Postumi Patris.*
Imp. C. Posthumus P. F. Aug. *Caput Postumi filii.*

Ciriades.

. . . . . . *Figura stans, ara.*

Macrianvs Pater. 421.

Aquila. Nummus græcus.
* ΑΥΤ. Κ. Μ. ΦΟΥΛ. ΜΑΚΡΙΑΝΟϹ. ΑΥΤ. *Caput Macriani.*
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Caput muliebre turritum.*

Macrianvs Filius. Pag. 422.

Apollini Conservatori. *Deus stans.*
* Iovi Conservatori. *Iupiter sedens.*

Qvietvs. Pag. 422.

* Soli invicto. *Sol stans.*

Victorinvs Pater. Pag. 423.

Pietas Aug. *Dea stans, ara.*
Pax Aug. *Stans.*
Fides Militum *inter duo signa militaria.*
Leg. XXX. Victa.
* Salus Aug. *stans.*
* Invictus *sol gradiens.*
* Consecratio. *Aquila.*
* Consecratio. *Aquila coronam rostro tenens, ara insidens.*
* Consecratio. *Aquila insidens globo & coronam rostro tenens.*

Marivs. Pag. 424.

* Victoria Aug. *gradiens.*
* Sæculi Felicitas *stans &c.*
* Concordia Militum. *Manus iunctæ.*

Ælianvs. Pag. 424.

* Victoria Aug. *gradiens.*

Clavdivs. Pag. 425.

* Iuventus Aug. *Hercules stans.*
Victoria Aug. *stans.*
* Iuno Regina *stans.*
Ægynatis. *Vulcanus.*
Salus Aug. *stans.*
Fides Exercit. *cum signo militum.*
Virtus Aug. *Miles stans.*
Iovi Statori.
Mars vltor *gradiens.*
* Liberalitas Aug. *Dea cum tessera.*
Annona Aug.
* Providentia *stans.*
* Provident. Aug. *stans.*
Genius Exercit.
Iuventus Aug. *Hercules.*
Pax Aug. *gradiens.*
Marti Pacif.
Spes.
Diana.
* Consecratio. *Aquila.*
Consecratio. *Ara.*
Divo Claudio Optimo. *Imperator velatus.*
Memoriæ æternæ. *Aquila.*
Divo Claudio Gothico.
Consecratio. *Ara.*
* L. A. *Aquila coronam rostro tenens.*
L. B. *Victoria gradiens.*
* L. B. *Aquila rostro coronam gerens cum palma.*
* L. B. *Dea stans cornucopia gerens.*
* L. B. *Iustitia sedens.*
L. B. *Caput Isidis, spica.*
* L. Γ. *Aquila rostro coronam gerens.*

Qvintillvs. Pag. 427.

Fides Militum. *inter duo signa militaria.*
Marti Pacifico.
Virtus Aug. *Miles stans.*
Concordia Aug. *Dea stans.*
* Apollini Conservatori. *Apollo stans.*

Domitivs Domitianvs. P. 427.

* Genio Populi Romani Γ. Ale. *Deus stans.*

TETRICVS, Pater. Pag. 428.

* Spes Publica. *stans.*
* Fides Militum, *stans inter duo signa militaria.*
* Salus Augg. *Dea stans cum ara & serpente.*
Virtus Augg. *Miles stans.*
Comes Aug. *Victoria stans.*
* Lætitia Aug. *stans.*
* Consecratio. *Ara.*

TETRICVS Filius, Pag. 428.

* Pietas Augg. *vasa Pontificalia.*
Victoria Aug.
* Spes Augg. *stans.*
* Pax Augg. *stans.*
Consecratio. *Signa Pontificalia.*

ZENOBIA, Pag. 429.

* CEΠΤ. ZHNOBIA CEB. *Caput Zenobiæ.* L. E. *Figura stans.*
* CEΠTIMIA ZHNOBIA CEB. *Caput Zenobiæ.* L. E. *figura stans.*

VABALATVS. Pag. 430.

Imp. C. Aurelianus Aug.
L. E. spes. A. Δ.
* ATT. K. Λ. Δ. ATPHΛIANΩC. C. L. A. *Caput Aurelii laureatum.* OTABAΛΛAΘOC AΘH. ATT EPMIAC. L. Δ. *Caput Vabalathi diademate cinctum.*

AVRELIANVS. Pag. 431.

Concordiæ Aug. *duæ figuræ caput Solis.*
Pax Augusti *gradiens.*
Pietas Augusti. *Duæ figuræ.*
Idem *inter duos captiuos.*
* Oriens Aug. XXIVI. *sol gradiens inter duos captivos.*
* Providen. Deor. P.XXV. *Dea & Sol stantes &c.*
* Romæ Æter. *Roma sedens gratulatur Aureliano stanti*, etc.
* Restitutor Exerciti. XXI. *Duæ figuræ stantes.*
* Restitutor Orbis. r.XXI. *Duæ figuræ stantes, &c.*
Concordia Milirum. *Duæ figuræ.*
Concordia Legionum *inter quatuor signa.*
Virtus Aug. *Miles stans.*
Oriens Aug. *cum captiuo.*
Portuna Redux *sedens.*
Fides militum *stans.*
Iovi Conser. *Duæ figuræ.*
Restitutor orbis. *Victoria coronans Imperatorem.*
Concordia Militnm. *Duæ figuræ.*
Vabalathus Verimpr.
* Severina Aug. *Caput Augustæ.*
L. B. *Dea tenens caput serapidis.*
L. Δ. *Aquila inter duo signa.*
L. Δ. *Aquila inter duo signa.*
L. *Aquila.*

SEVERINA, Pag. 433.

* Concord. Milir. *Dea sedens.*
* Concordiæ Militum, *inter duo signa militaria.*
* Providen. Deor. NXXT. *Duæ figuræ. &c.*
* Iuno Regina *cum pavone & hasta.*
* Venus Felix. *Figura stans infantulum præ manibus tenens.*

TACITVS, Pag. 434.

* Providentia Aug. *stans.*
* Spes Publica. *Duæ figuræ.*
* Temporum Felicitas *stans &c.*
* Victoria Aug. *stans inter clypeos vinculum tenens.*
Idem. *Miles.*
Vbertas Aug. *stans.*
Pax Publica *stans.*
Æquitas Aug. *stans.*
Salus Aug. *stans.*
Fides milirum, *inter duo signa militaria.*
Clementia Temporum. *Duæ figuræ stantes.*
Temporum felicitas *stans.*
Lætitia fundata *stans.*
* Victoria Gothi. *stans.*

FLORIANVS, Pag. 435.

Virtus Ang. S.C. *Imperator cum hasta.*
* Concordia Milirum T. *Duæ figuræ.*
Temporum Felicitas *stans.*
Feliciras Aug. *stans.*
Indulgentia Aug. *stans.*
Salus Augusti *stans.*
Lætitia fundata.
Fides militum *inter duo signa.*

PROBUS, Pag. 436.

* Siscia Probi Aug. P. XXI. *Nympha cum duobus fluviis.*
* Virtus Probi Aug. KAR. *Imperator eques calcans captivum.*
* Virtus Invicti Ang. VIXXT. *Imperator Eques captivum calcans, a Victoria coronatus.*
* Adventus Aug. R. A. *Eques prosternens captivum.*
Concordia Aug. *stans.*
Concordia Milit. *Duæ figuræ.*
Idem. *stans inter duo signa militaria.*
P. M. Tr. P. I. P. Cos. II. P.P. *Leo.*
Lætitia Aug. *stans.*
Salus Aug. *stans.*
Providentia Aug. *stans.*
Providenti Deorum. *Dea & Sol stantes.*
Restitutori Orbis. *Duæ figuræ.*
Felicitas temporum *stans.*
Conservat. Aug. *stans.*

Clementia Temp.
* Soli Invicto. C. M. XXIS. *Sol in Quadriga.*
Iovi Cons. Prob. Aug. *Jupiter stans.*
Soli Invicto. *Sol in quadriga.*
Marti Pacifero. *Miles stans.*
Marti Pacif. *Mars gradiens.*
Herculi Pacifero. *Hercules.*
Romæ ætern. *Templum.*
Oriens Aug. *Sol prosternens captivum.*
Virtus Aug. *Miles stans.*
* { Virtus Probi Aug. *Sol stans.*
{ Conservat. Aug.
* { Virtus Probi Invicti Aug. *Caput Imperatoris.*
{ Securit. perp. *Columna innixa.*
Virtus Probi Aug.
Abundantia Aug. *stans.*
Fides Militum, *inter duo signa militaria.*
Comes Aug. *Pallas stans.*
Felicitas Aug. *stans.*
Temporum Felicitas *stans.*
Securit. perp. *columna innixa.*
Pax. Aug.
Lætitia Fundata *stans.*
Clementia Temporum. *Duæ figuræ.*
Restitutor exercitus. *Duæ Figuræ.*
Virtus Probi Aog. *Trophæum cum duobus capti*
Victoria Germanica. *Trophæum cum duobus ca-*
ptivis.
Idem. *Quinarius.*
A. K. M. ΑΥΡ. ΠΡΟΒΟϹ ϹΕΒΑ*ςος.*
L. B. *Aquila.*

CARVS. Pag. 438.

* Restitutor Orbis. *Duæ figuræ.*
* Æternitas Imperi. *Sol gradiens.*
* Victoria Augg. *gradiens.*
* Pax Exerciti *stans laurum tenens.*
* { Divo Caro Parthico. *Caput Imperatoris.*
{ Consecratio SIS. XXII. *Ara.*
Iovi Victori *Juppiter stans.*
Virtus Augg. *Miles.*
Virtus Augg. *Miles Quinarius.*
Consecratio. *Aquila.*

CARINVS. Pag. 439.

Æternit. Aug. *stans.*
Principi Iuventut. *Princeps inter duo signa.*
Pietas Augg. *signa Pontificalia.*
* Virtus Augg. *Miles stans.*
* Pietas Aug. *Mercurius stans.*
* Felicit. Publica. *Columnæ innixa.*
* Genius Exerciti *stans.*
* Virtus Augustor. *Quatuor figuræ.*
Aquilus Aug. *stans.*
Salus Augg. *stans cum serpente.*
A. K. M. A. ΚΑΡΙΝΟϹ ϹΕΒΑϹΤΟϹ.
ΕΤΟΥϹ I. *Victoria gradiens.*
L. A. *Fortuna stans.*

NVMERIANVS. Pag. 440.

Pax Augg. *stans.*
Provident. Augg. *stans.*
Iovi Victori *stans.*
Virtus Augg. *Duæ Figuræ.*
Felicitas Augg. *Columnæ innixa.*
Principi Iuveotutis *Imperator stans.*
Pietas Aug. *Mercurius stans.*
Idem. *Quinarius.*
* Mars victor. *gradiens.*
* Fides Exercit. Aug. *Figura sedens, tria signa mili-*
taria.
* Clementia Temporum. *Duæ Figuræ. &c.*
Pax Augg. *gradiens.*
Vndique Victores. *Imperator stans, duo Captivi.*

DIOCLETIANVS. Pag. 441.

* Claritas Augg. D. P. TR. *sol stans prope capti-*
vum.
Genio Populi Romani. *stans.*
Salus Augg. & Cæss. Nostr. *stans.*
M. Sacra Augg. & Cæss. N. N. *moneta stans.*
Quies Augustorum. *stans.*
Pax Augg. *stans.*
* Iovi Invicto Aug. *Imperator stans. &c.*
* Iovi Tutatori Augg. *Idem ferè.*
Iovi Conservatori Augg.
Idem, *cum Aquila.*
Iovi Conservat. *Jupiter stans.* XXIT.
Iovi Aug. *stans.*
Iovi Augg. *sedens.*
Felicitas Aug. *Columnæ innixa.*
Romæ Æternæ.
* Concordia Militum, *duæ figuræ. &c.*
* Virtuti Augg. *Hercules domans leonem, à victoria*
coronatus.
P.M.Tr.P.VIII.Cos.III.P.P.Leg.
Genio Populi Romani. S.F.N.TR.
* { Jovi Cooservatori. *Jupiter sedens.*
{ Victoria Augg. *gradiens.*
* { Apollini Sancto. *Apollo stans.*
{ . . . . . *Mulier rupi insidens, infra fluvius.*
{ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟϹ ϹΕΒ*αςος.*
{ L. H. *Jupiter sedens.*
L. Γ. *Fortuna stans.*

MAXIMIANVS, Pag. 443.

Genio Populi Romani. *Figura stans.*
Idem, *cum ara.*
Sacr. Monet. Augg. & Cæs. NN. *stans.*
Providentia Deorum Quies Augg. *duæ figuræ.*
Salvis Augg. & Cæs. Fel. Kart. *stans.*
Fides Milirum, *sedens inter duo signa.*
Quies Aug. *stans.*
Concordia Militum. *duæ figuræ.*
Coocordia Augg. *duæ figuræ.*
Jovi Augg. *stans.*
Principi Juvent. *stans, quinarius.*

{ Imperator Maximinianus Aug. *Caput Imperatoris.*
{ Imperator Maximinianus Aug. *Caput Imperatoris Quinarius.*
Virtus Aug. *Imperator domans cervam. Quinarius.*
Virtus Augg. *Hercules.*
* Virtuti Augg. *Hercules cum clava domans leonem.*
* Virtuti Augg. *Idem cum Victoria.*
* Æteroit. Augg. *Elephas cui puer insidet.*
* Memoriæ Æternæ. P.T. *Leo, Clava.*
* Felix Adventus Augg. N.N. *Dea stans &c.*
Vot. XXX. Augg. *in laurea.*
Memoriæ Æternæ. *Leo.*
Pax Aug. *stans dextra Victoriam.*
Salus Augg. *stans.*
Requies optimo Principi.
Clementia Temp. *Duæ figuræ.*
Jovi Conservat. *stans.*
L. Δ. *figura stans.*
L. I. S. *Victoria gradiens.*
L. B. *Spes.*
L. E. *Figura dextra bilancem, sinistra cornucopia.*

CARAVSIVS. Pag. 445.

* Pax Aug. *stans.*
* Salus Aug. *stans.*
* Providentia Aug. *stans.*
* Adventus Aug. *Eques.*

ALLECTVS. Pag. 446.

* Virtus Aug. Q.L. *Navis.*

CONSTANTIVS CHLORVS. P. 447.

{ Constantius & Maximianus Augg. *Duo capita jugata.*
{ Genio Populi Romani. *Caput armatum.*
Genio Populi Romani. *stans cum ara.*
Idem. *Caput laureatum.*
Vot. X. T. K. *in laurea.*
Vot. XX. *in laurea.*
Fides Militum *sedens.*
Salvis Augg. & Cæss. Fel. Kart.
Fortunæ Reduci Cæss. N.N. *stans.*
Felix Advent. Augg. N.N. *stans.*
Oriens Augg. *stans.*
Sacra Moneta Augg. & Cæss. Nostror.
Requies Optimo Principi. *sedens.*
* Memoriæ Æternæ. R.S. *Leo.*
* Idem. *Aquila.*
Memoria Felix. *Columna, tres Aquilæ.*
Idem. *Ara inter aquilas.*
Consecratio. *Aquila.*

HELENA. Pag. 448.

* Securitas Reipublicæ S.M.A. *stans.*
* Pax Publica *stans.*

THEODORA, Pag. 450.

* Pietas Romana Tr. P. *stans puerulum in sinu fovens.*

GAL. MAXIMIANVS, Pag. 451.

Vot. XX. *in laurea.*
{ Divo Gal. Val. Maximiano. *Caput velatum.*
{ Forti Fortunæ.
* Genio Populi Romani. *Deus stans.*

GAL. VALERIA, Pag. 452.

* Veneri Victrici. *Dea stans.*

SEVERVS, Pag. 453.

* Virtus Augg. & Cæss. N.N. *Mars gradiens.*
Idem. *Eques prosternens captivum.*
* Genio Populi Romani. *Deus stans.*
* Salus Augg. & Cæss. Fel. Kart. *Dea stans.*
* Sacra Mon. Urb. Augg. Cæss. *Dea stans.*
* Perpetuitas Aug. *Roma sedens.*

ALEXANDER, Pag. 454.

* Invicta Roma Felix Kartago. *Dea stans.*

NIGRINIANVS, Pag. 454.

* Consecratio. *Aquila.*

MAXIMINVS, Pag. 454.

* Virtus Augg. & Cæss. N.N. P.T. *Mars gradiens.*
* Genio Cæs. *Deus stans & sacrificans.*
Genio Augusti. *Deus stans.*
Genio Populi Rom. *Deus stans.*
Genio Augusti. *Deus stans cum Aquila.*
* Sacra Mon. Urb. Augg. & Cæs. *Dea stans.*
* Salus Augg. & Cæss. Fel. Kart. *Dea stans.*
* S.P.Q.R. Optimo Principi. *Tria signa militaria.*

MAXENTIVS, Pag. 456.

* Victoriæ Æternæ. *Victoria gradiens.*
* Victoria Æterna. Aug. N. *Victoria inscribens clypeo* Vot. X. *ad ejus pedes. captivus.*
* Æternitas Aug. N. M. OST. P. *Duæ figuræ stantes cum equis.*
* Conserv. Urb. Suæ. *Figura in templo.*
* Idem. *Duæ figuræ in templo.*
Sæculi Felici Aug. IV. *Lupa cum Romulo & Remo.*
Principi Juventutis, *inter duo signa militaria.*

MAGNIA URBICA, Pag. 457.

Venus Venetrix. *stans.*
* Venus Genetrix, *stans ac pomum tenens.*

FAVSTA, Pag. 468.

* Spes Reipublicæ. S.M.TSP. *stans cum duobus pueris.*
Idem. *ferè.*

CONSTANTINVS Junior. Pag. 469.

* Cæsarum Nostrorum. SIS *ac in corona legitur.* Vot. V.
* Claritas Reipublicæ F. T. *Oriens stans.*
* Gloria Exerciti SIS. *Duæ figuræ stantes cum signis militaribus.*
* Beata Tranquillitas S.R. *** *Ara in qua legitur.* Votis XX.
* Alamannia Devicta. SIRM. *Victoria gradiens prosternens captivum.*
Principi Juventutis. *stans.*
Vot. X. Cæsarum nostrorum. *Laurea.*
Vot. XX. virtus Exercit. *Trophæum cum duobus captivis.*
Idem.
Victoria Cæsarum, *gradiens.*
Vota vicennalia orbis. *figura sedens.*
Constantinus Cæsar.
Providentiæ Cæs. *Castra.*
Soli Invicto Comiti. *stans.*

CONSTANS, Pag. 471.

* Gloria exercitus. *Duæ figuræ intermedio Labaro, infra* S.M. ANI.
* Fel. Temp. Reparatio TRP. *Phœnix supra rupem.*
* Fel. Temp. Reparatio M.R. *Phœnix supra orbem.*
* Fel. Temp. Reparatio R. P. *Imperator navigans cum Victoria.*
* Fel. Temp. Reparatio. R. B. *Imperator educens puerum &c.*
Incusus nummus.
* Idem.
Victoriæ Augg. N. N *duæ victoriæ.*
Victoria Aug. *stans ambabus manibus lauream tenens.*
Vot. XX. Mult. XXX *laurea.*

NEPOTIANVS.

Gloria Romanorum. *Imperator eques prosternens captivum.*

VETRANIO.

Literarum prorsus expers & ingenio stolidior, è magistro militum Imperator dictus est. Hinc à Constantio imperium abrogatum, sed grandævæ ætati nō vita modo, sed & voluntarium otium concessum.

Concordia Militum. *Princeps stans inter signa.*
In hoc signo victor eris.

MAGNENTIVS Pag. 473.

Salus DD. NN. & Cæs. ☧ ☧

* Victoria DD. NN. Augg. & Cæs. *Duæ Victoriæ tenentes clypeum in quo* Vot. V. Mul. X.
Victoria Aug. lib. Romanor. *Imperator calcans captivum.*
Felicitas Reipublicæ. Idem.
Victoria Romanorum *Eques prosternens captivum.*

DECENTIVS Pag. 474.

* Salus DD. NN. Aug. & Cæs. A. ω. T. R. *in medio* ☧
Victoriæ DD. Augg. & Cæs. vot. V. Mult. X.

CONSTANTIVS, Pag. 475.

* Gloria Exercitus. *Duæ figuræ cum signis militaribus.*
* Fel. Temp. Reparatio. *Imperator in navi cum Victoria.*
* Fel. Temp. Reparatio ANT. *Imperator labarum juxta duos captivos, in quo* ☧
* Fel. Temp. Reparatio. S. M. TS. *Imperator prosternens captivum cum equo.*
* Providentiæ Augg. S. M. TS. *Castra cum supra quid cum stella.*
Moneta Aug. *tres monetæ.*
Fel. Temp. Reparatio. *Imperator eques cum captivo.*
Fel. Temp. Reparatio. *Phœnix.*
Idem. *Imperator stans, dextra Victoriam.*
Idem. *Imperator educens puerum Barbarum è silva.*
In hoc signo Victor eris. *Imperator coronatus à Victoria.*
Salus Aug. ☧
Virtus Cæs. *Castra.*
Gloria Romanorum. *Imperator eques prosternens captivum.*
Idem. *Idem.*
Constantius Cæsar.

JVLIANVS 480.

Securitas Reipub. P. Const. *Bos, aquila, &c.*
* { Deo Separadi. *Caput radiatum.*
{ Vota Publica. *Fluvius, jacens.*
* Idem. *absque radiis.*
* { Vota Poblica. *Caput Serapidis.*
{ Vota Publica. *Fluvius decumbens.*
* { Idem. *Caput Juliani.*
{ Idem *Caput dimidiu &c.*
* { Vota Publica. *duo capita jugata Serapidis scilicet & Isidis.*
{ Vota Publica. *figura cum sistro.*
* { Deo Serapidi. *duo capita jugata.*
{ Vota Publica, *Isis in navi.*
* *Currus cum figuris.*
Virtus Aug. N. *Imperator prosternens captivum.*
Spes Reipublicæ. *Imperator stans.*
Votis X. Multis XX. *in laurea.*
Fel. Temp. Reparatio. *Imperator prosternens captivum.*
Deo Serapidi, *Caput super quo modium.*
Vota publica, *Victoria in navi.*

LEO.

Salus Reipublicæ. *Imperator calcans captivum, orbem sinistra, dextra labarum tenens.*

MAIORIANVS.

. . . .

Virtus Augg. *Victoria gradiens.*

ANTHEMIVS.

Salus Reipublicæ. *Duæ figuræ stantes.*

ZENO.

Victoria, Roma, *gradiens.*

ANASTASIVS.

M. *cum cruce* Constantinopoli.
K. *cum cruce.*

IVSTINVS. Pag. 494.

* Victor. *Imperator stans crucem tenens.*
F. E.
Dn. Iustinus P. F. A. *duæ figuræ sedentes.*
Anno G.M. NIKO. *cum Cruce.*

IVSTINIANVS. Pag. 495.

* M. ✠. ✠. * Roma *in corona.*
* { *Sedens globum sinistra tenens cruce signatum.*
{ M.
K. ✠.
I. ✠. B. Concord.
L. in laurea.
I. ✠. Anno XXIII.
I. ✠ Anno XIIII. *Carthagini percussa.*

Non à re nostra alienum erit dicere Carthaginem à Iustiniano dictam fuisse *Iustinianam.* Consule novellam. 131.

E. *in corona.*

ATHALARICVS AMALVS. P. 496.

* { Invicta Roma. *Caput.*
{ D.N. Athalaricus Rex. *in laurea.*

THEODAHATVS. Pag. 496.

* { D.N. Theodahatus Rex. *Caput Regis.*
{ Victoria Principum S. C. *Victoria gradiens.*
{ Theodahatus Rex. *Caput Regis.*
{ Victoria August. S. C. *Victoria gradiens.*

Invicta Roma.
Dn. Theodahatus Rex, *in laurea.*

WITIGES.

Invicta Roma. *Caput galeatum.*
D. N. Witiges Rex. *in laurea.*

ATALARICVS ROGVS.

Invicta Roma. *Caput galeatum.*
D. N. Atalaricus. S. C. *Imperator stans.*
Invicta Roma. *caput galeatum.*
D.N. Athalaricus. *Rex in laurea.*

TOTILAS BADVILLA.

Baduilla Rex. *Caput.*
Luri Arr. X. *Miles stans.*

ATILA.

{ Athil. *Caput.*
{ Equus.

IVSTINVS IVNIOR. Pag. 497.

* Anno XI. M. B. Con. ✠.
X. *in laurea.*
E. ✠. *in laurea.*
Anno . . . . M. NIKO.

TIBERIVS CONSTANTINVS.

M. ✠ Anno II. I. NIKO.
✠ XX. Rom.

MAVRITIVS.

Anno GI. M. A. Con. ✠.
Anno XX. M. ✠. Theup.
I + + NTI INDU.
✠. B.

FOCAS. Pag. 498.

* { D.N. Focas Perp. Aug. *Caput.*
{ XXXX. . . . + . . . CONΔ.
XXXX. Con. *Duo capita, Patris & Filii.*

HERACLIVS. Pag. 499.

* Anno I. M. ✠. Δ. Con.
. . . . Heraclio.

FINIS

INDICIS NVMISMATVM ANTIQVORVM.

INDEX
AVGVSTORVM, AVGVSTARVM, CÆSARVM,
Principum & aliorum,
quorum numiſmata in hoc Opere ſcalpta ſunt.

*Hoc ſigno * notantur loca Indicis Numiſmatum Antiquorum.*

INDEX IMPERATORVM.

SOLI DEO GLORIA.

